COMMENTARIA IN RUBRICAS BREVIARII ROMANI.

SECTIO PRIMA.

De Horis Canonicis in genere.

AD pleniorem de Horis Canonicis tractationem, prænotanda putavimus ea breviſſimè, quæ Theologi, Canoniſtæ, & Summiſtæ de Horis iiſdem docuêre, hoc eſt, de Nomine, Origine, Numero, Obligatione, Defectibus, & pœnis ad Officium divinum pertinentibus.

SECTIONIS PRIMÆ CAPITA SEX.

De nomine Officii, & Horarum Canonicarum.

CAPUT I.

1. OFficium eſt quaſi efficium; *ſecundùm Hieron. in lib. de Officiis*; unicuique enim convenit ſuum efficere officium; vel *ſecundùm Iſidorum*, ut quiſque illa agat, quæ nulli officiant; vel *ſecundùm eundem*, eſt proprius, & congruus actus cujuſque perſonæ ſecundùm mores civitatis, vel inſtitutæ Profeſſionis. *Divinum* dicitur, quia eſt proprius actus eorum, qui Deo ſunt dicati.

2. *Horæ* dictæ ſunt, vel ab orando; nam hora idem videtur eſſe, ac ora, cum aſpiratione, Deum vel meliùs; quia definitis horis ex inſtituto Eccleſiæ recitantur. Azor. *part. 1. lib. 10. cap. 1. quæſt. 1.*

3. Cano-

3. *Canonicæ* appellantur, id est, Regulares, quia juxta Regulam Ecclesiasticam. Alii dixerunt, quia Canonicorum Choro addictorum sunt preces, *Azor. ubi suprà.* Alii, quia Canonicum, & Ecclesiasticum sunt idem, quod probat *Steph. Durand. lib. 3. de Ritib. c. 1.*

4. Horæ Canonicæ dicebantur *Cursus* à *S. Germano Parisiensi Episcopo*, ut *in ejusdem vita c. 64. & 79.* scribit *Fortunatus Pictavorum Episcopus, contemporaneus ejusdem, apud Sur. Tom. 3.*

De origine Officii Divini.
CAPUT II.

1. APostoli ab Hebræis accepère horas orandi; & horâ Tertiâ erant orantes in Pentecoste, *Act. 2.* Horâ Sextâ Petrus orabat, *Act. 10.* Ad horam Nonam ascenderunt in Templum Petrus, & Joannes, *Act. 3.* Mediâ nocte orabant Paulus, & Silas, *Act. 16.* quare easdem horas præscripsère fidelibus, *ex Clem. lib. 8. constit. cap. 40.* Non ergò Pelagius I. ut *ait Maurolycus in Martyrolog. 27. Augusti*; neque Palagius II. *ut voluit Polydor. Virgil. lib. 6. de Invent. rerum cap. 2.* neque Damasus, *ex Pontificali cap. 39. in ejus Vita,* dicendi sunt Auctores; sed ii vel formulas Officii Decretis firmaverunt, vel ritus amplificaverunt.

2. CertèGelasius I. & duo Gregorii I. & VII. formulæ Officii, quâ nunc utimur, dicuntur Constitutores & Reformatores à Pio V. *in Bulla sua initio Breviarii edita,* & non alii.

3. Prætereà certum est, non eodem tempore Horas omnes institutas fuisse. Nam Primam & Completorium ultimò fuisse additas, docet *Radulph. Tungrensis Prop. 14.* & nos dicemus, cùm de singulis Horis agemus *Sectione quartâ.*

De partibus Divini Officii, & Horarum numero.
CAPUT III.

1. SEptem horæ sunt. & octo, de quibus fortè mandarum accipis, ut des illis partem, *Eccl. 7.* Communior est opinio, septem esse, Matutinum, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Vesperas, & Completorium, ita *in Concil. Cabilon. II. Can. 59.* juxta illud *Psalm. 118.* Septies in die laudem dixi tibi; *fusè Azor. cap. 1. q. 2.*

2. Qui volunt esse octo, dividunt laudes à Matutino, & deducunt ab Esdra *l. 2. cap. 9.* Qui quater in nocte, & quater in die jussit laudare Deum; *lege Navar. de Orat. c. 3.*

3. Romæ nullum fuit interstitium inter Matutinum, & Laudes, ut testatur *Amal. in prolog. de Ord. Antiphonarii.*

4. Ordo Horarum patet *ex cit. Concil. Cabilon.* quamvis *Rabanus lib. 2. de Instit. Cler. cap. 3.* easdem numeret, incipiens à Laudibus, quas vocat Matutinas preces, & eas terminet in nocturnas Vigilias; sed hæ certè, hoc ordine posito, spectarent potiùs ad sequentem, quàm ad præcedentem diem.

5. Non caret mysteriis hic numerus Horarum septenarius; & primò respectu creationis, ut agamus Deo gratias pro rebus creatis in septem diebus, *ita Cassianus de Instit. Mon. lib. 3. cap. 3.* Secundò, Redemptionis nostræ mysteria his Horis operata fuêre; nam mediâ nocte natus est Christus, & resurrexit. Horâ primâ ductus ad Pilatum. Tertiâ linguis Judæorum in crucem actus, flagellis cæsus, spinis coronatus. Sextâ verè cruci affixus. Nonâ expiravit, & ad inferos descendit. Vespertinâ de cruce depositus est; eâdem horâ cœnavit, pedes lavit, Eucharistiam confecit. Horâ Completorii oravit in horto. Tertiò respectu nostri, Septies in die cadit justus, *Proverb. 24.* & nos septies orando resurgimus. Quartò, numerus universitatis est septenarius, *ex sancto Gregorio Papa,* & in multis à sanctis Patribus commendatur. Quintò, septem assumis dæmon nequiores spiritus contra nos, quæ ratio est *Mich. Timothei in Spec. ordinand. 3. Par. Tract. 6. cap. 4.* ubi & addit sextam causam, ad septiformem sancti Spiritûs gratiam obtinendam. Denique septem fuêre partes Orationis Dominicæ à Christo traditæ.

6. Adhuc in unaquaque hora septem vel octo particulæ

particulæ numerantur *à Rupert. l. 2. de divinis Offic. c. 6.* hoc est, Deus in adjutorium, Hymnus, Psalmi, Antiphona, Capitulum, Responsorium breve, Oratio completiva; in laudibus autem, Vesperis, & Completorio, adduntur Cantica Evangelica; quia, *inquit Rupert.* canuntur pro Octava, & spectant ad beatitudinem, de quibus & nos differemus infra, *Sect. 4.*

De obligatione Officii divini.

CAPUT IV.

1. NOn esse Juris divini Officium divinum, sed tantùm Juris esse Canonici, communior est opinio. Vide *Azor c. 1. q. ultimâ.*

2. Illud autem hodie est legitimum Officium divinum, quod Pij V. jussu est editum, Clementis VII. & Urbani VIII. auctoritate recognitum; & ad hoc tenentur, quicumque tenentur recitare Canonicas Horas, exceptis iis, qui ante ducentos annos aliâ usi sunt Officii divini formulâ. Hæc *in Bulla Pii V.* plura inferiùs, ubi de Breviario Romano, *Sect. 2. cap. 2.*

3. Tenentur autem ad Horas Canonicas recitandas primò Beneficiati, qui titulum habent Ecclesiastici beneficii, sive sit beneficium tenue, & est communior opinio, *Navar. de Orat. cap. 7. n. 27.* sive sit præstimonium, *idem cap. 21. n. 9.* & Pius V. in Bulla; sive sit commendatum, *Navar. c. 20. n. 16.* sive sit manuale, vel amovibile, *Azor. c. 4. quæst. 2.* sive injustè collatum, *Navar. in Miscel. 15. de Orat. ad finem.* sive nondum percipiantur fructus, cum spe tamen percipiendi, *idem cap. 7. n. 30.* sive fructus sint reservati alteri, *Azor. c. 4. q. 5.* sive nunquam sint percipiendi de consensu, vel ob culpam beneficiarii. *Azor. ibidem*, sive titulum tantùm habeant cum suffragio in Capitulo, *idem ibidem.*

4. Non tenetur Coadjutor ut Coadjutor, *Navar. c. 20. n. 17.* neq; Pensionarius, *idem c. 7. n. 25.*

5. Porrò incipit in prædictis obligatio à die possessionis adeptæ (quam debent procurare citiùs, ne, cum culpa differatur) ex consuetudine Romanæ Curiæ, testante *Paris. l. 1. de Resig. benef. q. 9. n. 15.* imò ab hora, quæ respondet horæ, in qua possessio capta est. *Bonacin. loco mox citando punct. 4. n. 10.*

6. Qui plura habet beneficia, ad unum Officium recitandum est tantummodò obligatus, *Palud. 2. distinct. 25. q. 5. quam sequuntur alii apud Bonac. disp. de Hor. Canonic. 1. q. 2. punct. 4. n. 27.* qui addit *n. 28.* eum, qui duo habet Beneficia, alterum justè, injustè alterum, teneri ad recitanda duo Officia. Vide ibi optimam causam.

7. Initiati sacris Ordinibus tenentur ad horas Canonicas ex præcepto S. Gregorii Papæ, ut docet *Cornel. Schultingius Tom. 1. Biblioth. Eccles. part. 1. cap. 24.* ubi citat in hanc historiam de S. Gregorii præcepto Hermanum Gigantem in Flore temporum. Præcipitur iisdem *in Consil. Basiliensi, c. Qualiter.* at ex sola consuetudine eos obligari vult, *Navar. c. 7. n. 2.*

8. Si censuris innodati sint, adhuc tenentur, *Silv. v. Hora q. 3.*

9. Incipit autem eorum obligatio statim ac ordinati sunt subdiaconi, scilicet ad eam Horam, quæ in Choro tunc temporis dicenda esset, *Azor. l. 1. c. 13. q. 17.* quòd, si anticipent recitando Horas antequam initientur, adhuc iterum debent easdem recitare, *Bonac. loc. cit. part. 5. n. 11.*

10. Regulares quoque professi, tam mares quam fœminæ, Choro addicti tenentur ad Horas Canonicas recitandas, *Navar. c. 7. nu. 21.* ex consuetudine ubique receptâ, *ait Cajet. v. Hora.* si verò ejiciantur per sententiam, aut ad triremes compellantur, non tenentur, *Sot. lib. 10. de Just. q. 5 art. 3* quem sequitur *Bonac. disp. 1. q. 2. punct. 20. n. 3.* nisi sint in Ordine sacro, *ibid.* Volunt autem hujusmodi reos teneri, *Navar. c. 7. n. 20. Azor. c. 6. q. 7.* & alii, quibus consentio.

11. Incipit in his obligatio ab hora, quâ professionem votorum solemnem emiserunt, ut in similibus dictum est supra, *num. 5. & 9.*

De defectibus in Officio divino contingentibus.

CAPUT V.

1. REvocari possunt defectus omnes in hac materia ad novem Titulos, nempè omissionem,

sionem, mutationem, intentionem, attentionem, prolationem, tempus, locum, ordinem Horarum, & interruptionem, de quibus hoc loco brevissimè, & quasi per Aphorismos. Fusiùs ad hæc stimulos addit, hoc est, rationes, & argumenta ad perfectum Hymnodiæ usum. *Anacletus Siccus nostræ Congregationis in libro edito de Ecclesiastica Hymnodia, cantantibus in Choro valde utili, & propè necessario.*

De Omissione.

TIT. I.

2. QUotidiana recitandi Officii divini obligatio cœpit anno Domini 540. *ex Sigeberto in Chronicis.* Quare, qui totum officium unius diei omittit, etiam absque contemptu, sine justa causa, per solam negligentiam, peccat lethaliter, *Navar. c. 7. num. 1.* & est communis, unumque peccatum est; sed gravius est, si unicâ voluntate omisit totum, *ibidem num. 6.* at in Subdiacono & beneficiario simul, est duplex peccatum, ob duas obligationes, Ordinis & Beneficii, quod & in sequentibus nota, *Doctores apud Bonac. in loc. cit. q. 5. punct. 1. num. 4.* non autem, si plura habeat beneficia, ut diximus suprà *c. 4. num. 6.*

3. Idem dic de eo, qui omittit Horam integram, *Navarr. loc. cit. n. 1.*

4. Idem de eo, qui omittit Horæ partem notabilem, *Navarr. n. 44.* quam *idem ex S. Antonino* docet esse tertiam horæ partem, *ibidem.* Alii putant medietatem horæ parvæ, *apud Bonac. loc. cit. n. 2.* censet *Jo. Petrus Moneta nostri Ordinis, de Distribut. part. 2. q. 3. nu. 33.* decimam partem esse notabilem. Placet mitior *Lessii & Bonac.* sententia, horam parvam integram tantùm esse materiam peccati mortalis, & infra eam esse ita modicam quamcumque partem, ut Ecclesia non credatur ob eam facere velle reos ignis æterni.

5. Qui omittit Officium in primis sex mensibus ab adepta possessione beneficii, licèt non amittat fructus, peccat tamen, Pius V. *in Bulla apertè, Ex proximo Lateranensi.*

6. Excusatur primò ob infirmitatem corporis judicio Medici: *Navarr. cap. 21. n. 16.* & si res est adhuc dubia, accedat assensus Superioris, *Sot. lib. 10. de Justit. q. 3.* Neque tunc tenetur audire alium recitantem, *Navar. cap. 11. n. 6.* quod intellige de impotentia ad totum Officium, vel ad majorem partem ejusdem; in quibus casibus ad nihil tenetur; si verò potest recitare majorem partem, vel æqualem, excusatur tantùm à minori vel æquali, quam non potest, *Sanchez in Decal. Tom. 1. l. 1. c. 19. n. 2.* Secundò, cæcus excusatur, si cum socio non potest recitare, quem non habet, *Navarr. nu. 13.* quod si bonam partem memoriâ teneat, eam recitet, *n. 15.* Tertiò infirmus, qui non facilè socium habet, quocum possit sine sui præjudicio recitare, *n. 19. id. Navarr.* Quartò, gravis occupatio excusat, quæ omitti nequit, neque differri sine aliorum offensione, & ea est ad longum tempus, ut desit tempus ad recitandum, *Navarr. n. 34.* Quintò, justa occupatio in Choro quærendi Psalmos aliis, incensandi, &c. *S. Antonin. part. 1. tit. 9. c. 12. §. 3. cum Navarr. c. 11. n. 36.* Sextò, non excusat autem peregrinatio suscepta legitimè, *Navar. n. 33.* neque studium litterarum; etiamsi per substitutum serviatur Ecclesiæ, *idem nu. 31.* Septimò, ob carentiam Breviarii, etiam ex culpa, à qua non excusatur, tamen ab Officio excusatur, *Azor. q. 16.* An verò à toto, vel à parte excusetur, eadem dicito, quæ suprà de infirmo, & cæco. Octavò, ignorantia regularum Officii excusat, licet peccet, qui suscepit Ordinem vel beneficium cum hac ignorantia, *Navarr. n. 20.* nisi bonâ fide suscipiat, se statim cum alio recitaturum, *Azor. q. 18.* Nonò, metus mortis excusat, si ab hostibus Ecclesiæ periculū vitæ immineat, *idem Azor. q. 19.* Decimò, si absolvatur à Papa, non tenetur recitare, *Navar. c. 11. n. 31.* ab Episcopo non potest absolvi, *n. 24.* Potest autem Religiosus, ut Religiosus non teneri, ex dispensatione Superioris, ut ex causa studiorum, vel aliâ justâ; quia potest Superior in legibus Religionis dispensare, *Lessius cum Bonac. disp. 1. q. 2. punct. 2. n. 9.* Superiorem intellige supremum, *ait Bonac.* Denique tenuitas beneficii non ultra

ultra octo ducatos, ex quadam æquitate, Confessarii prudentis arbitrio, excusare potest à quotidiana Officii recitatione, dummodo diebus Festis recitetur, *Homobon. noster tract. 4. c. 5. q. 33.* quod & concedunt alii *apud Molfesium tract. 5. de Hor. Can. c. 3. n. 26.* quando non excedit sexdecim ducatos.

De mutatione Officii divini.

TIT. II.

1. SAcra Rituum Congregatio respondit, non esse relinquendum Officium debitum pro alio Officio devotionis, *die 29. Novemb. 1603.*

2. Episcopus regularis debet Officium recitare juxta ritum suæ Diœcesis non regulæ; & occurrente Festo Regulæ in Festo Diœcesis, hoc præferri debet; ita censuit sacra Rituum Congregatio *11. Junii 1605.*

3. Capellani Episcopi, qui cum eo recitant Officium, debent se illi conformare. Eadem Congregatio *die eâdem.*

4. Qui sunt de gremio Ecclesiæ, debent recitare Officium, quod in Choro dicitur; & licet extra Ecclesiam vel Diœcesim morentur, decet eos recitare Officium proprium Ecclesiæ ipsorum. Eadem Congregatio *die 8. Septemb. 1602.*

5. Clerici licet adscripti alicui Ecclesiæ & ejusdem servitio, non tamen obligati Choro, & quicumque alii Clerici sæculares Regularesve, in civitate vel Diœcesi commorantes, non tenentur recitare Officia propria Sanctorum illius Diœcesis, vel quæ de consuetudine in eadem Ecclesia recitantur in Choro. Eadem sacra Congregatio *die, quâ supra 8. Septemb.*

6. Festum Patroni principalis loci tenentur omnes cum Officio de eodem, etiam Regulares, celebrare; non autem Octavam Regulares, ut censuit sæpiùs eadem S. Congregatio, & postremò *27. Maji, 1628.*

7. His casibus exceptis, & aliis, qui habentur apertè in Rubricis, seu decretis sacræ Congregationis, de quibus nos infra suis locis, non licet mutare Officium unius diei in Breviario Romano præscriptum in Officium alterius diei; & qui mutat, præcepto non satisfacit, *Doctores apud Bonac. q. 3. p. 1. num. 17. & fusius probat Hier. Onuphrius in aureo hac de re opusculo Bononiæ edito*; tùm quia Pius V. in Bulla non modò præcipit substantiam, sed etiam modum & formam horarum Canonicarum; tùm quia motus ille fuit, gravissimè ferens varietatem orandi. Et *Suar. tom. 2. de Relig. l. 4. c. 23. n. 12. & 14.* ita improbat mutationem, ut si fiat sine causa rationabili, improbabilem eam esse mutationem prorsus existimet. Addit *Bonac. n. 19.* neque Episcopum posse hanc præscribere mutationem, quod intellige cum *Suar. loc. cit. c. 11. n. 6.* & *cap. 23. n. 17.* si ab Episcopo id fiat ex lege, aut quasi permanenter; quod ait ad Papam spectare. Quod si mutatio fiat etiam ex inadvertentia, debent omissa suppleri, *Tolet. in Summ. lib. 2. c. 13. n. 6. & Bonac. n. 18. loc. cit.* quare in hac re non audiendus *Silvest. v. Hora. q. 12.* qui ante Pium V. vixit, neque *Navar. q. 19. n. 217.* ante Pium scribens permisit, si rarò mutatio fiat.

8. Sed neque fieri potest mutatio ritûs, ut scilicet duplici ritu celebretur Festum, quod aliàs simplici sub ritu vel semiduplici decretum est, *Doctores qui supra*, & sacra quidem Congregatio Rituum *die 23. Novemb. 1602.* decrevit, quod de Sancto, cujus insignis Reliquia habetur, fieri potest Officium duplex minus in ejus Festo, dummodò sit Reliquia approbata, eâ prorsus regulâ, quâ Greg. XIII. *Die 30. Decemb 1573.* in Bulla, quam affert *Genuen. in Praxi Neapol. c. 65. in 3. edit. 1619.* concesserat Ecclesiis Hispaniarum Festa Sanctorum naturalium, & quorum Reliquias insignes haberent, sub ritu duplici celebrare posse; licèt in Breviario non existerent, vel minori ritu haberentur. Vide infra *Sect. 3. cap. 3. n. 5.*

9. Denique eadem S. Rituum Congregatio Decreto edito *die 8. Aprilis 1628.* Rubricis Breviarii nunc addito, & approbato à sanctiss. D. N. Urbano VIII. censuit, & re maturè discussâ decrevit, non potuisse, neque posse locorum Ordinarios, tam sæculares quàm regulares, addere Calendariis etiam propriis (quod idem est

ac mutare Calendarium Romanum) Sanctorum Officia, nisi ea duntaxat, quæ Breviarii Romani Rubricis, vel S. Rituum Congregationis, seu Sedis Apostolicæ licentiâ conceduntur; sub pœna, quod non fiat satis obligationi recitandi divini Officii, & consequenter non faciendi à Clero fructus suos beneficiorum.

10. Et multò minùs adhiberi possunt Officia Festorum alia à S. Rituum Congregatione non approbata, quæ in prædicto Decreto eadem meritò rejecit, & damnavit, & pro rejectis & damnatis haberi voluit, & præcepit, sub pœnis contentis in Indice librorum prohibitorum ex Decreto Conc. Tridentini edito, & impresso; hoc est, ut præter peccati mortalis reatum, quo afficitur ille, qui prædictis utitur, judicio Episcoporum severè puniatur, quod expressè habetur *in Regula 10. in fine, & in Bul. Pij IV. 24. Mart. 1564. pro eodem Indice data.*

11. Neque item potest Episcopus extendere Officium, quod fieri solet in civitate, ad suam Diœcesim, contra Decretum hac de re à S. Rituum Congregatione, *die 16. Januarii 1607.* & consequenter multò minùs Officium, sed Lectiones approbatas pro una Ecclesia, illud, vel illas extendere ad alienas Ecclesias, suique Cleri usum. Habes hoc idem in Decretis S. Congregationis Rituum in Breviario appositis.

12. Atque in prædictis, *n. 8. & 9.* strictim est accipiendum nomen *Sancti*, hoc est, canonizati ab Ecclesia, seu per immemorabile tempus habiti pro Sancto, cui tantùm publicus & universalis conceditur cultus *à Glossa in c. Unic. de Reliq. & vener. SS. in 6. §. Sedis Apost. ver. Decimus.* quam sequitur *Cassanaus in Catal. glor. mundi part. 3. consid. 46. §. Adverte*, etenim Sedes Apostolica quoad locum, tempus, titum in Beatorum cultu limitatè procedit; veluti nuper de Beato Rocho nondum canonizato concessit Officium & Missam in Ecclesiis tantùm ejus nomine dicatis, & in Eremitoriis ejusdem habentibus requisita Ecclesiarum, per S. Rituum Congregationem, *die 29. Novemb. 1629.* quod ideò monui, quia, licèt in Martyrologio recenseantur, non tamen in rigore appellantur Sancti; & ibidem multi dicuntur Beati, qui nondum fuêre canonizati. Illud enim verum est, quod quilibet Sanctus dicitur Beatus, non è contra, Beatus dici potest Sanctus, nisi impropriè, & abusivè.

De intentione Officii divini.

TIT. III.

1. Sufficit intentio implicita orandi Deum, *Navar. c. 13. nu. 15.* & habetur in sola Breviarii acceptione, ut recitetur Officium.

2. Qui recitat principaliter ob lucrum distributionū, seu fructuum, sive sit intentio actualis, sive virtualis, peccat, *Navar de Orat. c. 6. n. 15.*

3. Ille item Religiosus peccat, qui principaliter recitat ob timorem pœnarum à Superiore irrogandarum, vel alios fines minùs bonos, *Navar. ibid. n. 9.*

De attentione Officii divini.

TIT. IV.

1. Qui non attendit ad verba, vel ad sensum verborum, vel ad finem in oratione propositum, peccat; & duæ primæ attentiones singillatim sufficiunt, *S. Thom. 2. 2. q. 83. art. 13.* neque meliorem tenetur quærere, ait *Suar. tom. 2. de Relig. l. 3. c. 4. n. 9.*

2. Qui recitat sine attentione actuali, vel virtuali, peccat mortaliter; nec habitualis sufficit, quæ absque ullo voluntatis actu non raro contingit, *Azor. c. 12. q. 1.*

3. Qui voluntariè distractus, alia faciens, quæ attentionem impediant, scribendo, pingendo, & similia faciendo, peccat, *Azor. q. 3. ex c. Dolentes*, ubi præcipitur attentio interior & exterior, non tamen tenetur repetere; quia, licet malè, solvit tamen debitum, *Cordub. in suis quæst. l. 4. q. 13. ad fin.* putat *Azor.* oppositum esse verius *q. 6.* & addit *Navar. c. 20. n. 32.* teneri, ac si non recitasset, ad restitutionem fructuum, quod nobis magis placet.

4. Qui recitat, dum vestes induit, exuit, faciem lavat, &c. peccat venialiter, *Navar. n. 32.*

5. Qui

5. Qui attentè quidem recitat, sed in animo habet non satisfacere præcepto, tenetur repetere, *Navar. c. 16. n. 74.*

6. Qui tantùm legit preces Horarias,& non orat, minimè satisfacit, *Navar. cap. 13. n. 15.*

7. Qui recitat Officium, & simul audit Missam, satisfacit; peccat tamen venialiter *ex Cajet. in Opusc. Tom. 2. tract. 4.* Negat *Navar. c. 16. n. 71.* si justa sit causa. At concordant omnes, nullum esse peccatum, si recitat, quando Sacerdos Missæ secreta dicit.

8. Qui recitat cum aliis, satis est, si attentè audiat verba plurium, non singulorum, ac si ab uno tantùm dicerentur, *Azor. c. 7. q. 7.*

De prolatione Officii divini.
TIT. V.

1. QUi recitat solus, satis est, si verba ita proferat, ut seipsum percipiat, & intelligat, neque sufficit, si in gutture tantùm pronuntiet; sed linguam & labia verè moveat; *Navar. c. 20. n. 14.*

2. Qui verba diminuit & detruncat, syncopat & transcurrit (nisi vitio linguæ, vel consuetudine quâdam quasi ingenitâ fiat) peccat saltem venialiter; nec tenetur repetere. *Azor, c. 7. q. 11.* & putat veriùs, & probat fusiùs.

3. Qui recitat cum socio, satisfacit, sive ille sit obligatus ad Officium, sive non; & satis est, si attendat ad Antiphonas, Capitula, & Orationes, quæ socius solus dicit, *Navar. c. 10. n. 16.* idem dic de Lectionibus, *Azor. c. 7. q. 9.* in Psalmis autem & Hymnis recitandis, cave, ne si plures socii sint, alio modo dicantur, quàm alternis versibus, ad modum duarum partium Chori, ex usu communi Ecclesiæ, alioquin non fit satis, ait *Suar. l. 4. c. 25. n. 3.*

4. Qui in Choro destinatus ad cantum non cantat, non satisfacit, *Navar. Misc. 79. de Orat. c. 10. n. 47. ex Trident. sess. 24. c. 12.* ubi de Canonicis loquitur. Consuetudo contraria in Canonicis, qui per alios cantant, ubi moribus gentium sit recepta, sive continuata post Bullam Pii V. potest excusare à cantu, *Azor. c. 11. q. 6.* Videant tamen Episcopi, ne sit abusus, & dum per organum sonatur versus, dicatur hic ab aliquo, ut ab adstantibus audiatur, *Suar. Tom. 2. lib. 4. c. 8. n. 7.*

9. Ad exactam prolationis formam, & præsertim in Choro, valde juvat cognitio verborum Grammaticalis, quænam corripienda sint, aut producenda. Et quia rudioribus etiam sum ego debitor, addidi ad calcem hujus Operis eorum verborum notulam, quæ in Breviario Romano sparsim habentur, & in quibus plurimi hærere possunt, & solent; licet in Breviario ipso nuper edito suis locis eadē jam adnotaverimus.

De tempore Officii divini.
TIT. VI.

1. DOcet Francol. de hac re fusissimè & *part. 1. c. 10.* præcisum tempus cujusque Horæ recitandæ debitum, esse intra spatium Horæ diei sibi respondentis, non extra illud; & *c. 21.* Primam in prima diei hora, Tertiam in tertia, Sextam in sexta, Nonam in nona, Vesperas in undecima, Completorium in duodecima recitandas esse, Matutinum autem post mediam noctem auroram versùs; sumitque ille horas cum latitudine.

2. A media nocte antecedentis diei incipit tempus recitandi Officii, & perseverat usque ad mediam noctem sequentis inclusivè, est communis *apud Bonac. disp. 1. q. 3. pun. 3. n. 2.* ita ut ultra mediam noctem sequentis diei Officium præcedentis non valeat, *Navar. c. 3. n. 54.*

3. Qui variat intra dictum tempus notabiliter horam à sacris Canonibus præscriptam, peccat venialiter, *Bonac. loc. cit. n. 4.* nisi justa causa excuset, quæ est major devotio, vel periculum probabile futuræ occupationis, *idem n. 5.* quare nec tenetur repetere, *n. 6.*

4. Consuetudini in hac re standum est potiùs, quàm Juri scripto, *Azor. q. 8. in 2. object.*

5. Satiùs est etiam anteponere quàm postponere; *Azor. cum commun. c. 9. q. 3.*

6. Matutinum & Laudes ex justa causa possunt recitari in Vesperis præcedentis diei. puta.

ut

ut devotiùs oret, vel studiis manè operam det, vel quia non poterit manè ita commodè recitare, *S. Thom. quodlib. 5. artic. 28. & communis.* & post Completorium satis est expectare tertiā vel quartam horam post meridiem, *S. Thom. ibid. & alii apud Bonac. loco citato num. 16.* non ante horam vigesimam, *n. 17. Azor.* autem docet *c. 9. quæst. 5.* non ante vigesimam primam æstate, nec hyeme ante vigesimam secundam.

7. Prima ante solis ortum, vel pauló post, Tertia aliquantulùm post ortum, Sexta paulò post. Nona propè prandium, Vesperæ, & Completorium post prandium *Tolet. lib. 2. cap. 23.* Sed excusatur ab omni peccato ille, qui recitat Primam cum Tertia, Sexta & Nona simul duabus vel tribus horis post Solis ortum *Bonac. loco citato n. 9.*

8. Qui verò differt Matutinum sine causa ad Vesperas, vel anticipat Completorium, ante prandium, nimis notabiliter variat tempus, & peccat venialiter, *Bonac. ibid.*

9. In Choro statæ horæ sunt observandæ magis, quàm in privata recitatione. *Navar. c. 3. nu. 63. & alii cum Bonac. n. 7.* qui tamen cum Cajetano, secluso scandalo, censet, non peccare mortaliter eos, qui extra statas horas in Choro recitant, & *ibid.* addit, posse, ob Processionem, vel Concionem mutari horam. Si quod est peccatum, imputatur Superiori potiùs, quàm Canonicis, paratis tamen ad obediendum.

De loco divini Officii.

TIT. VII.

1. Ubique recitari potest privatè, *Azor. l. 10. cap. 11. quæst. 8.* modò non impediatur attentio, *Navar. c. 21. n. 32.* & locus sit decens, *ex Molfes. Tract. 5. c. 2. n. 80.*

2. In Choro verò tenentur recitare, qui Choro sunt addicti ex justitia, juxta institutionem beneficiorum & consuetudinem locorum, nisi aliud cogat necessitas, ut hyemis tempore in Sacristia, vel adsit consuetudo legitima, vel privilegium Papæ, vel Fundatoris institutio; *Bellarmin. in lib. de Bon. oper. cap. 18. ver. Locus;* & Doctores communiter.

3. Unde Canonici, qui ultra tres menses, à Tridentino permissos, notabiliter, hoc est, pluribus diebus ultra quatuor, à Choro absunt, per se loquendo, mortaliter peccant, ut fusiùs *Bonac. disp. 2. q. 1. part. 2. num. 1.* Neque possunt alios sui substituere, *ibid. punct. 4. n. 1.* nisi consuetudo legitima, vel privilegium adsit; ait *Moneta noster, de Distr. par. 2. q. 14. n. 20. & 42.* An teneantur adesse in habitu Canonicali, vide Monetam; *ibidem quæst. 19. ad finem.*

4. Fieri etiam potest, ut consuetudine immemorabili, vel sufficienter præscriptâ, Canonici, quorum fructus sunt tenues, non teneantur quotidiè ad Chorum, *Bonac. disp. 1. q. 2. punct. 5. num. 14.*

5. Episcopi per se loquendo non sunt addicti Choro, *Bonac. ibid. n. 9.*

6. Parochi de Jure antiquo tenebantur nunc minimè, ad publicam recitationem Officii in Ecclesia, & hoc de consuetudine ferè universali, & communiter receptâ, exceptis Vesperis in diebus Festis, *ex Suar. & Bonac. loco supra citato n. 12.*

7. Multò minùs Capellani tenentur ad Chorum, quibus ex fundatione non incumbit hæc cura, *Bonac. n. 13.*

8. Regulares addicti Choro non tenentur ad Chorum, nisi ex vi Regulæ, & ideò non sub peccato mortali, *Cajet. v. Hora Can. & Bonac. loc. cit. q. 2. pun. 2. n. 8.*

De ordine divini Officii.

TIT. VIII.

1. Qui sine justa causa pervertit ordinem Horarum, peccat venialiter. Justa verò causa est oblivio, inadvertentia; ut Chorus juvetur, vel alius, ad dicendum Officium. *Azor. c. 10. q. 1. ex Navar. c. 3. n. 65.*

2. Perversio ejusdem horæ, secluso contemptu & scandalo, ex justa causa excusari potest ab omni peccato, *Bonac. disp. 1. q. 3. pun. 4. n. 5.*

3. Gravior autem erit culpa, si in Choro pervertatur ordo, *Suar. l. 4. c. 11. nu. 10. & alii,* qui putant

putant esse ex suo genere culpam lethalem, negat *Bonac. ibid. num. 2.*

De interruptione divini Officii.

TIT. IX.

1. QUi dividit Matutinum à Laudibus nocte totâ interpositâ, non peccat, *Doctores apud Bonac. disp. 1. q. 3. pun. 3. n. 11. Azor.* vult esse veniale sine causâ, *c. 8. quæst. 4.*

2. Qui dividit Nocturnum à Nocturno per horam unam, pluresve cum justa causâ, non ultra tres horas, non peccat, *Doctores apud Bonac. n. 13. contra Azorium loco citato.*

3. Qui dividit Horam parvam, vel Psalmum ex causâ, non peccat, *Azor. q. 5.*

4. Interruptio ad longum temporis spatium probabilius obligat ad repetitionem, *Navar. c. 16. n. 75.* ad breve tempus, etiam ad locum vanosque sermones, non obligat, *Navar. n. 75.* & *cap. 20. n. 42. & cap. 16. num. 66.* At in utroque casu non esse repetendum, docet cum aliis *Bonac. sup. pun. 2. §. 1. n. 28.* Peccari saltem venialiter, sine justa causâ, est dicendum, *n. 30.*

5. Qui interrumpit animo continuandi, ut aliud agat, non tenetur repetere; imò nec ille, qui animo repetendi, & postea non repetit, *communiter Doctores apud Bonac. n. 31. contra Navar. & Azor.*

De Pœnis circa divinum Officium.

CAPUT VI.

1. BEneficiarii habentes onus recitandi divinum Officium, titulo beneficii tenentur etiam ante Judicis sententiam ad restitutionem fructuum pro rata omissionis Officii, si elapsis sex mensibus post obtentam beneficii possessionem, Officium culpabiliter non recitaverint, etiamsi alio die pensum prætermissum supplere conentur, nisi fortè pars omissa sit levis, *Bonac.* explicat, & probat singulas hujus axiomatis partes, *disp. 2. quæst. 5. pun. 2. toto.*

2. Rata omissionis & restitutionis est, ex Pii V. Bulla, ut pro toto Officio unius vel plurium dierum restituantur fructus beneficii seu Beneficiorum, qui illi, seu illis diebus responderent, si quotidie dividerentur; pro Matutino dimidiam partem fructuum, pro cæteris horis simul aliam dimidiam, pro unaquaque hora sextam partem unius diei restituant.

3. Qui paucos versiculos aut psalmum omittit, non tenetur quidquam restituere, *Navar. c. 9.* & *cap. 10. n. 42. & alii apud Bonac. loco cit. n. 11.* & eo magis, si tenue sit beneficium; quod si sæpius partem notabilem omittat ex pluribus omissionibus compositam, quibus singulis non respondet pars notabilis fructuum, nihilominùs tenebitur ad restitutionem, *Bonac. n. 14.* Contra Monetam nostrum negantem, cujus opinio mitior non est improbabilis, & mihi placet.

4. Qui recitavit absque attentione, tenetur ad restitutionem: *Navar. & alii cum Bonac. ibid. num. 17.*

5. Omittenti divinum Officium, ita ut intra quindecim dies illud saltem bis non recitet, imponitur privationis beneficii pœna, non tamen ipso facto, ex Decreto Concil. Lateran. firmato à Pio V.

6. Atque hæc intelligenda sunt de fructibus respondentibus oneri divini Officii, de quibus in Bulla Pii V. non autem de iis fructibus, qui respondent oneri Episcopali, Parochiali, Canonicali, præter Officium divinum, de quibus vide *Bonac. loc. cit. punct. 3. n. 2.* qui rejicit dicentes, onus Clerici quoque esse gestare habitum & coronam, quæ alioqui compensantur immunitate, &c.

7. Tutior tamen est aliorum sententia *Azor. lib. 10. cap. 14. q. 5. & aliorum apud Bonac. n. 3.* qui nihil distinguunt inter prædicta onera, & absolutè volunt restitui fructus; non tamen enervant priorem & mitiorem sententiam, quæ in praxi sustineri potest.

8. Facienda verò est restitutio prædicta fabricæ beneficii, vel pauperibus, ex Bulla Pii V. non præcisè fabricæ Ecclesiæ, sed vel domui, vel agro beneficii & similibus, dummodò sit in utilitatem beneficii, non alterius loci, *Suar. l. 4. n. 19. & alii.*

9. Quod si alter locus sit pauperibus destinatus, idem est, ac si pauperibus, quod conceditur in Bulla; imò & pro animabus Defunctorum expendi possunt ii fructus, *Navar. c. 25. n. 122.* Denique beneficiarius pauper sibi potest illos applicare, *ex Bonac. loc. cit. n. 8.* modo aliud non constet ex consuetudine vel statuto particulari, *Suar. loc. cit. n. 17.*

10. In Choro verò, addicti eidem amittunt distributiones, quando non intersunt, vel præsentes non recitant attentè, confabulando, voluntariè dormiendo, &c. *Bonac. disp. 2. q. 4. punct. 1. n. 10. & 12.* etiamsi id faciant eo tempore, quo Sacerdos Secreta dicit; vel Antiphonæ, aut Responsoria per Mansionarios cantantur, si sit pars notabilis, *idem ibid.* contra Monetam nostrum, qui mitiorem in partem inclinat negativam in hoc ultimo casu.

11. In percipiendis distributionibus ab absentibus excusare possunt, primò gravis infirmitas, quæ scilicet de se levis, sed accessu ad Chorum gravis efficeretur de judicio Medici. Nec est necesse, ut sit infirmus in loco beneficii *Moneta noster 2. par. q. 6. n. 7. & 19.* si tamen aliàs interesse, consueverat, *idem q. 5. n. 21.* Secundò, justa, & rationabilis causâ, seu necessitas corporis, quamdiu durat necessitas, & præcisâ consuetudine in contrarium, veluti causâ sumendæ medicinæ, convalescentiæ ruri nutriendæ, senectutis in bene merito, pestis grassantis eo loci cum gravi periculo, gravis metûs injustè incussi, inimicitiarum gravium, & sine culpa absentis; si capiatur ab hostibus, si injustè impediatur à Choro etiam à Superiore, in carcere detentus, *Bonac.* hæc singula probat post *Monetam loc. cit. q. 5. punct. 2. toto, ubi eadem docet §. 2.* de injustè excommunicato; *§. 3.* de injustè suspenso; *§. 4.* de injustè interdicto; *§. 7.* de irregulari ut sic præcisè, & post beneficium facto irregulari. Tertiò, excusat evidens utilitas suæ Ecclesiæ in eo, qui solet aliàs interesse Choro, qua de re fusè *Bonac. & Moneta loc. cit.* quamdiu scilicet durat actio in evidentem propriæ Ecclesiæ utilitatem bonâ fide, & sine dolo; neque est necessaria licentia Episcopi, ut probat *Bonac. punct. 3. num. 22.*

12. Aliæ causæ excusantes afferuntur à *Bonac. ibid. §. 3.* ad tuenda jura Capituli, seu proprii beneficii, ad habendam lectionem Theologalem ex Officio præbendæ. Item privilegio Pontificio potest absens lucrari distributiones, *punct. 4.* & consuetudine induci potest, ut absentes lucrentur easdem.

13. Neque unquam valet remissio, donatio, collusio, de quibus fusè *Bonacin. punct. 7. toto,* & hæc satis.

SECTIO SECUNDA.

De Præludiis Breviarii Romani.

T nihil omittatur eorum, quæ in Breviario continentur, dividam illud in Partes seu Sectiones novem, nimirùm Præludia, Rubricas generales, Horarum proprias leges, Partes Horarum singulas, Proprium de Tempore, Proprium Sanctorum, Commune Sanctorum, Appendices ad calcem Breviarii, & Cæremonias Horarum Canonicarum. Præludia igitur continent Titulum, Bullas Pii V. Clementis VIII. & Urbani VIII. Computum Ecclesiasticum, & Calendarium.

SECTIONIS SECUNDÆ CAPITA QUINQUE.

De Titulo Breviarii Romani.

CAPUT I.

1. Breviarium vox est satis antiqua in re nostra, quam legi apud Micrologum *c. 28. de Ecclesiasticis observ.* qui vixit circa annum 1080. apud antiquiores nondum legi. Radulphus Tungrensis utitur hâc voce *Propos. 22. & habetur in Concil. Colonensi, Moguntino, Trevirensi, & Generali Tridentino.* Orarium vocavêre quidam, id est, precationum librum, *ex Cornel. Schult. Tom. 1. c. 43.*

2. Significat autem Compendium, sive Summarium, & concisum opus, *ex Plinio lib. 18. c. 26. & Sueton. in August. cap. ult.* item Indicem, *ut in 2. Concil. Tom.* titulus cujusdam operis extat; Breviarium causæ Nestorianorum, &c. quæ optimè conveniunt Breviario Ecclesiastico, quod ut ait Lessius *de Justitia & Jure, de Devot. & orat. dub. 8.* admirabile est mysteriorum sacræ Scripturæ compendium; continet enim Psalmos, in quibus per modum laudis omnia mysteria clauduntur, tùm selectissima quæque veteris & novi Testamenti, tùm Patrum monumenta nobiliora; tùm præcipua Sanctorum gesta, breves denique Orationes seu Collectas à Summis Pontificibus ut plurimùm compositas, & indicat quotidie, quæ preces adhibendæ. *Romanum* dicitur, quia preces continet juxta ritus sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

3. Usus tamen Breviarii, quocumque nomine vocaretur, non fuit ante Lectionarium sancti Hieronymi, inquit Cornelius loco citato, & ex dicendis magis patebit. Haymo, Generalis minister Ordinis Minorum S. Francisci, sub Gregorio IX. anno 1241 *ut ex ejusdem Bulla patet*, Breviarium Romanum cum Missali reformavit; & est illud ferè idem, quo nunc utimur, *ex Radulph. Propos. 17.* lege *Wadingum in Annal. Min anno 1244.* qui tamen Radulphus quàm maximè dolet, fuisse receptum à Nicolao III. ad usum communem, propter multitudinem Festorum in eodem Breviario, cum diminutione ferialis Officii.

4. Restitutum dicitur Decreto Concilii Tridentini *Sess. 25. in fine*, ut intelligas non esse novum; editum autem à Pio V. & recognitum à Clemente VIII. & Urbano VIII. eâ prorsùs ratione, quâ in Bullis eorundem, de quibus nunc dicemus

De Bulla Pii V. & de usu Breviarii Romani.

CAPUT II.

Data fuit Bulla Pij V. *septimo Idus Julii 1568 anno tertio*, in qua Pontifex multa facit.

1. Primò significat causam edendi hujus Breviarii, nempè ad tollendam orandi varietatem.

2. Enarrat ea, quæ in hac re præstitêre Paulus & Pius nomine Quarti, & quam ipse adhiberi operam curavit, ex Decreto Concilii Tridentini.

3. Tollit & abolet omnino Breviarium à Cardinale S. Crucis compositum, quod erat brevissimum; item alia Breviaria Romana, & alia, quæ ex institutione vel consuetudine legitimâ non superant ducentos annos.

4. Permittit tamen, ut antiquiora non Romana ducentis annis possint mutari in hoc Breviarium, iis omissis, si Episcopus, & universum Capitulum consentiant.

5. Revocat omnes permissiones, consuetudines, statuta, privilegia, licentias, & indulta precandi, & psallendi more, & ritu prædictorum Breviariorum suppressorum.

6. Præcipit observari hoc Breviarium in toto Orbe cum exceptione ducentorum annorum, de qua suprà.

7. Statuit nihil in eo mutandum, addendum, detrahendum.

8. Obligat quosque, qui tenentur Horas Canonicas recitare, ut hoc utantur Breviario, aliàs non satisfacient muneri suo.

9. Jubet omnibus Prælatis, ut hoc introducant tam in Choro quàm extra chorum.

10. Tollit obligationem, quæ erat sub mortali, recitandi extra Chorum Officium parvum B. Virginis, Defunctorum, Psalmos Pœnitentiales, & Graduales, juxta Rubricas Breviarii.

11. Hortatur, ut recitentur eadem, propositis Indulgentiis dierum centum recitantibus

Officium parvum beatæ Virginis & Defunctorum; quinquaginta recitantibus Psalmos Pœnitentiales & Graduales, quando Rubricæ ea præscribunt.

11. Non tamen tollit laudabilem consuetudinem, ubi est recitandi Officium parvum B. Virginis in Choro, imò eandem confirmat; & tandem tempus decernit obligationis ad usum Breviarii post ejusdem publicationem. Hæc Pius V.

13. Ex quibus collige primò; ubi aliquando, omisso proprio & licito Breviario, receptum est illud Pij V. non potest amplius omissum repeti, *Suar. Tom. 2. de Relig. lib. 4. c. 11. n. 5.*

14. Habenti privilegium utendi antiquiore Breviario ducentos annos superante, non est licitum privatim uti Romano, relicto suæ Religionis vel Ecclesiæ proprio, *Bonacin. disput. 1. quæst. 3. punct. 1. num. 3.* & putat probabilius; unde oppositum quoque sustineri potest, & præsertim si rarò fiat, *num. 5.* & nisi præceptum alieni Breviarii extet, ut Mediolani pro Breviario Ambrosiano *num. 6.*

15. Qui Romæ degit, potest uti Breviario Romano, *idem ibidem nu. 7.* Monachus tamen non potest uti Romano, quippè qui promisit observantiam suæ Regulæ, *ibid. ad Tertiam, ex Silv. ver. Hora, quæst. 1. dicto. 6.*

16. Qui alio concedit animo constituendi sibi domicilium, vel ibi manendi majore anni parte, tenetur uti breviario loci, ubi moratur; secus minimè *Bonac. n. 8.*

17. Qui duo habet beneficia in locis, ubi diversa breviaria sunt in usu, debet in Choro uti breviario loci, ubi residet; extra Chorum verò eo uti breviario loci, ubi dignius, non pinguius habet beneficium; quod si æqualia sint dignitate, uti potest ad libitum utroque breviario, *Silv. loco cit.*

18. Qui in una Ecclesia habet beneficium, & in altera Diœcesi habet domicilinm, ubi breviarium est diversum, tenetur adhibere breviarium domicilii, *Suar. n. 6. loco cit.* contra quem alii putant prævalere breviarium beneficii, cùm ex eo insurgat obligatio Officii, *S. Thom. quodl. 6. artic. 8.*

19. Non potest Episcopus cum aliquo dispensare, ut, relicto proprio Breviario, recitet Officium juxta formam alterius breviarii, *Bonacin. num. 19.*

20. Potest Episcopus curare, ut breviarium Romanum recipiatur, ut in Bulla dictum est, & universum Capitulum consentire debet, id est, in unum locum coactum, & congregatum; non tamen omnium & singulorum consensus est necessarius, *Suar. c. 11. n. 4. ad fin.*

21. Nihil addi posse jussit Pius Breviario, hoc est tanquam partem Officii notabilis; si quid modicum addatur ex devotione, non peccatur contra Bullam, *Bonac. n. 21.*

22. Editâ verò hâc Bullâ Pij V. cessavit omnis antiqua facultas Episcoporum circa Festorum Officia, quam habebant ex sacris Canonibus Archiepiscopi & Episcopi, quos refert *Quarantain Summar. Bullarii, verbo Archiepiscopus, num. 23*, ubi idem docet, attendendam esse nunc Pij V. Bullam, in qua prohibetur omnis additio, seu mutatio Breviarii Romani reformati, & posteà recogniti à Clemente VIII.

23. Cessaverunt etiam consuetudines quæcumque & privilegia Sedis Apostolicæ contra novum Breviarium, quod innuimus *supra n. 3. & 5.* Unde non potuerunt retineri Officia recitata ante Pium V. sine licentia Sedis Apostolicæ; quia retinere Officia abrogata, est idem, ac addere breviario Pij V. seu mutare Officium in breviario quotidie præscriptum.

24. Et hic est sensus eorum verborum Decreti *8. Aprilis 1628.* renovati, locupletati, & nunc impressi in breviario; nimirùm, *Non potuisse, neque posse locorum Ordinarios addere Calendariis, etiam propriis, Sanctorum Officia, nisi ea duntaxat, quæ Breviarii Romani Rubricis, vel sacra Rituum Congregationis, seu Sedis Apostolicæ licentiâ conceduntur;* hoc est, non potuerunt addere post publicatam Bullam Pij V. quod poterant ante illam.

25. Neque potuerunt iidem Ordinarii, neq; possunt (quod habetur in eodem Decreto) eadem de causa mutare ritum in altiorem, putà de simplici in Semiduplicem, vel duplicem, propriâ auctoritate, licet causa videretur justa; non enim sufficit causa legitima; sed est necessaria

saria quoque Sedis Apostolicæ auctoritas, vel Sacræ Congregationis Rituum licentia.

26. Et hinc sequitur, quod sine prædicta facultate non potest fieri Officium, eò quia devotio populi adest, seu votum

Neque, quia Clerus consensit in Diœcesana Synodo.

Neque, quia voluntas testatorum legato proprio jussit Officium de Sancto, quod non est in Calendario.

Neque, quia titulus est Capellæ, seu Altaris.

Neque, quia ille Sanctus Archiepiscopus est provinciæ, vel Episcopus loci, vel titularis Ecclesiæ matricis, respectu Officii totius Cleri.

Neque, quia ille est ortus ibi, aut martyrium ibi sit passus, vel ibidem obierit Confessor.

Neque, quia translatio est Reliquiarum.

Neque, quia uniti sunt redditus alicujus Ecclesiæ, vel unita ipsa Ecclesia altari.

Nec eò, quia titulus est præbendæ Canonicalis, aut dignitatis.

Neque, quia in aliquo loco celebrata est aliquando à Papa alicujus Sancti canonizatio.

Nec eò, quia conformare se debent Ecclesiæ minores matrici, seu Cathedrali.

Neque, quia Festum populi est de præcepto, vel consuetudine, quod potest esse sine Officio; ut Romæ Festum S. Rochi.

Neque, quia habetur in civitate, seu loco, Abbatialis vel Regularis, vel Parochialis Ecclesia.

Neque, quia pensionem quis habet super aliquam Ecclesiam.

Neque, quoad Regulares, quia vivunt sub Regula Sancti, à quo tamen non pendent in propria origine.

Neque eò, quia communicationem habet unus Ordo Privilegiorum alterius Ordinis; quæ communicatio non extendi debet ad Officia seu festa Sanctorum; non ad omnia, quod non fit; nec ad aliqua, cùm non sit major ratio de uno Festo, seu Officio, quàm de alio celebrando. Et ratio prædictorum est, quia in Rubricis Pij V. nulla fuit, neque est certa lex de his Officiis; & licet justa in aliquibus sit causa, petenda tamen est licentia omittendi Officium tali die in breviario præscriptum, ut aliud de prædictis recitetur.

27. Dices, in Rubricis habentur sæpiùs hæc verba, ut *tit. 1. num. 1. titul. 2. num. 1. & alibi*; Festa Sanctorum illorum, *quæ consueverunt celebrari*; ergò concedit Pius V. retineri adhuc consuetudines. Respondeo, Quòd sic se habet textus, *celebrari consueverunt solemniter*, vel *solemnius*; tùm quia alioquin Pius V. sibi esset contrarius, si in Rubricis concederet consuetudines, quas abrogavit in Bulla; non enim abrogavit consuetudines solemnes, quas concedit in Rubricis; tùm quia verè concessit retineri Festa Sanctorum in locis propriis, non autem quæcumque Festa solemniter celebrata.

28. Dices adhuc; in iisdem Rubricis *tit. 7. n. 4.* habentur præcisè sine adverbio hæc verba: *consuevit celebrari, & tit. 5. num. 1. consuetum celebrari*; ergò sufficit consuetudo simpliciter, non solemnis. Sed facilè respondeo, posteriores textus pendere à prioribus, & in eodem sensu accipiendi sunt ut priores, qui addunt adverbium *solemniter*; ne pugnent invicem ipsæmet Rubricæ, priores & posteriores.

29. Quid est, ais, *solemniter*? respectu Cleri sæcularis significat festivitatem aut populi, aut Cleri cum pompa exteriori, putà processione, apparatu, concursu, & hujusmodi, & ita declaravit S. Rituum Congregatio *die 28. Augusti 1628.* respectu verò Regularium & Congregationum significat singularem quendam cultum, non communem aliis festis de Calendario; quæ ratio cùm non in omnibus Festis in Hispania celebratis adesset, recurrerunt eæ Ecclesiæ ad Gregorium XIII. *anno 1573.* & obtinuerunt, posse retinere Festa civium, Reliquiarum insignium, & alia ejusmodi, quod & tandem præstitêre ferè omnes Ecclesiæ Italiæ, post Decretum præfatum *8. Aprilis 1628.* editum; quibus S. Rituum Congregatio multa concessit rationabilia, & est parata aliis concedere similia.

30. Postremò restat dubium. An per Bullam Pii V. derogetur Bullis Canonizationum Sanctorum, in quibus videntur Pontifices dare facultatem recitandi Officium de Canonizato in die mortis ejus solemniter, ad formam in Rubricis Breviarii Romani præscriptam.

Verùm patet omnibus, quod de omnibus

Canonizatis non fit Officium ab omnibus. Deindè ex Rubricis Breviarii, non apparet de unoquoque Canonizato, an simplex, semiduplex, duplex Officium fieri debet; & est necessarium novum Decretum de ritu, quo fieri debet Officium, quod expresè decrevit S. Rituum Congregatio *die 9. Decemb. 1628.* de hoc ipso casu interrogata. Vel dicerem, loqui Pontifices copulativè, (&) unà cum ædificio Ecclesiarum, de quo Bulla, fieri posse Officium solemne, tanquam de Titulari Ecclesiæ, quod habetur in Rubricis Breviarii, hoc est, primæ classis cum Octava.

De Bullis Clementis VIII. & Urbani VIII.

CAPUT III.

Edita fuit à Clemente VIII. Bulla *die decimâ Maij 1602. anno undecimo*, & in ea habentur pauca.

1. Accusat Typographorum incuriam, & aliorum audaciam, qui Breviarium à Pio V. editum depravârunt.

2. Significat, se ideò commisisse peritis viris ejusdem Breviarii recognitionem.

3. Prohibet, ne in Urbe imprimatur, nisi in Vaticano, extra Urbem, juxta exemplar Vaticanum, & de licentia Inquisitorum, vel Ordinariorum, impositis pœnis spiritualibus, & pecuniariis; aliterque in posterum impressa Breviaria interdicit, ac prohibet.

4. Inquisitores & Ordinarios pœnis inflictis instruit, quâ ratione approbare debeant impressa.

5. Tolerat in gratiam pauperum Clericorum impressa Breviaria ante ejusdem recognitionem quoad usum, & ut vendi queant, indulget.

6. Publicationem Bullæ mandat cum solitis derogationibus, & clausulis.

7. Urbanus VIII. Pontifex Maximus, adhibitis aliis peritissimis viris (& meminimo inter eos, qui & adfui Clementinæ recogitioni) eadem se prosecutum esse asserit, quæ prædecessores inchoaverant; significat deindè ea, quæ acta sunt in Breviario nuperrimè recognito; prohibet, instruit, tolerat, ut suprà *nu. 3. 4 5.* edita Bulla initio Breviarii posita.

8. Certè ad hanc usque diem Breviarium non est editum tot numeris absolutum.

De Computo Ecclesiastico.

CAPUT IV.

1. Agitur initio Breviarii de anno & ejus partibus, de Quatuor Temporibus, de nuptiarum tempore, de Cyclo decennovennali, de Epactis, de Novilunijs, de Indictione, de Festis mobilibus, additis Tabellis, perpetuâ & temporariâ, antiquâ & novâ, reformatis, quantùm satis esse videtur pro captu communiorum ingeniorum. Plura qui desiderat, legat *Gulielm. Durandum in suo Ration. div Offic. lib. 8. toto.*

2. Ea sunt præcipuè notatu digna, quæ ad annum Bissextilem formandum spectant; nam singulis quaternis annis constituitur dies in mense Februario, qui dicitur compositus ex 24. horis, nempè sex cujuslibet annorum quatuor. Excipe (quod pauci nôrunt) primum, secundum & tertium centesimum annum, qui occurrunt intra spatium quadringentorum annorum, ut expresè habetur *in Bulla Gregorii XIII. de Reformat. Calendarii, edita anno 1582.* Quare, sicut annus proximè præteritus 1600. fuit Bissextilis, ita erit etiam Bissextilis annus 2000. qui verò sunt medii 1700. 1800. 1900. non erunt Bissextiles, ne redeat annorum confusio.

3. De quatuor Temporibus agemus in Proprio de Tempore.

4. Pascha celebrari debet in die Dominico, qui proximè succedit decimæ quartæ Lunæ primi mensis, id est, Martii, ita tamen, ut si decima quarta Luna cadit in Dominicum diem, Pascha nostrum celebretur in sequenti Dominico die, ne conveniamus cum Hebræis.

5. Constituto Paschatis die facilè decernuntur Festa mobilia, ita dicta, quia moventur ad motum Paschatis, & sunt Septuagesima, Sexagesima, Quinquagesima, Quadragesima, quæ præcedunt Paschatis Festum; Ascensio, Pentecostes, Festum Trinitatis & Corporis Christi, quæ sequuntur; de quibus egimus Tomo primo,

mo, & infra agemus in Proprio de Tempore.

6. Adventus autem non habet primum diem certum, sed eum diem Dominicum, qui propinquior est Festo S. Andreæ, ut loco citato explicavimus.

De Calendario.

CAPUT V.

1. *Calendarium* à Calendis dictum est, Calendæ verò primus dies mensis est, à καλέω, id est, voco; tunc enim Pontifex calato, hoc est, vocato populo, quot dies à Calendis ad Nonas superessent, pronuntiabat, *Plut.* Calendaria quoque dicebantur Tabulæ, ab observatione singulorum mensium, ut Diaria, à singulorum dierum ratione. Et nos in singulis mensibus observamus Festa Christi Domini nostri, & Sanctorum. *Durand. l. 8. c. 4.* explicat Calendas, quasi colendas, quia tunc erat semper Junoni festus dies primus; ergò Calendarium, & Colendarium erunt ferè idem à cultu Festorum dierum; Matriculam Sanctorum vocat *Radulph. Propos. 17.*

2. De Festis in Calendario descriptis, quando & quo ritu fuerint descripta, in Proprio de Tempore, & in proprio Sanctorum singillatim enarrabimus.

3. Ex prædictis autem Computo & Calendario composuimus ordinem Officii divini perpetuum, & quàm brevissimum, quem in calce hujus Operis, dante Deo, dabimus pleniorem & emendatiorem.

SECTIO TERTIA.

De Rubricis.

AGgredimur nunc eam provinciam, quæ propriæ nostra est, explicandi nimirùm sacras Leges & Rubricas Breviarii; de quibus priùs in genere, deinde in specie, ordine servato ejusdem Breviarii, erit agendum.

SECTIONIS TERTIÆ CAPITA XII.

De Rubricis generalibus Horarum Canonicarum.

CAPUT I.

1. DE voce *Rubrica* alibi diximus, *initio Commentar. in Rubric. Missalis, Tomo superiore pag. 1.*

2. Usurpata fuit eadem vox priùs in Breviario, quàm Missali, & reperitur *in editione Veneta Breviarii ante annum 1550*, sed Pius V. inscripsit omnes leges Breviarii titulo Rubricarum generalium, quod antè non fuerat factum.

3. Pau-

3. Paucissimi tamen erant earum Tituli, nempè undecim tantum, in prima editione jussu Pii V. hausti è Directorio divini Officii, composito à Ludovico Ciconiolano, Regularis Observantiæ, sub Paulo III. qui & Directorium approbavit.

4. Rubricarum additio, detractio, mutatio prohibentur in Bulla Pii V. in his enim est formula, data precandi in Breviario. Quare, si notabiliter Officio divino injuriam facis in observantia Rubricarum substantialium Officii, graviter peccas; non ita in accidentariis accidit Rubricis, puta si sedens recites, quæ flexis genibus jubentur dici, in oratione privata, secus esse posset in publica, si absque causa fiat, aut cum aliorum offensione, *Suar. Tom. 2. de Relig. lib. 4. cap 27. n. 2. & alii apud Bonac. disp. 1. quæst. 3. punct. 6. n. 1. & 2.*

5. Divido nunc Rubricas in tres partes, quas prosequar in proximis & distinctis Sectionibus. Aliæ spectant ad totum integrum Officium; quod est vel Duplex, vel Semiduplex, vel Simplex, vel Dominicale, vel Feriale, vel de Vigilia, vel de Octava, vel de Officio S. Mariæ in Sabbato, vel pro Officio Commemorationem habet, vel concurrit cum alio, vel occurrit, ita ut alterius accidat Translatio; de quibus agitur in Breviario primis undecim Titulis seu Capitibus. Aliæ continent ritus proprios majorum partium, hoc est, Horarum Officii, de quibus à Titulo 13. usque ad 18. inclusivè, Matutini scilicet, Laudum, Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Vesperarum, & Completorii. Aliæ denique versantur circa partium partes, ex quibus ipsæmet Horæ componuntur, nempè Oratio Dominica, Salutatio Angelica, Symbolum Apostolorum, initium Horarum. Invitatorium, Hymni, Antiphonæ, Psalmi, Cantica, versus, Absolutiones, Benedictiones, Lectiones, Responsoria, Capitula, Orationes, Hymnus *Te Deum*, Symbolum Athanasii, Preces, suffragia Sanctorum, Antiphonæ beatæ Mariæ finales, de quibus in Rubricis Breviarii à Titulo 19. ad Titulum 36.

***

De Duplici Officio.

CAPUT II.

1. VArietas Officii & Festorum inde est, quia stella, secundum Apostolum differt à stella in claritate; & quia *ex Dionys. Areopag.* Ecclesiastica Hierarchia repræsentat aliqualiter in suis actionibus cœlestem Hierarchiam, in qua Sancti secundum meritorum diversitatem disponuntur; ideò ad hoc repræsentandum varietas Officiorum diversorum in Ecclesia reperitur. Hæc *Duran. in Ration. lib. 7. c. 1.*

2. Hæc vox *Duplex apud Durand. loco citato* habetur, apud antiquiores non habetur; & ex eodem Durando significat, Antiphonas in Officio duplicari, hoc est, integras recitari ante & post Psalmos.

3. Dividit *ibidem* Durandus in Duplex in totum, & in duplex simpliciter; illud majus, hoc minus *ibidem* appellat; quod nos hodie dicimus Duplex primæ & secundæ classis ex una parte, & Duplex per annum ex altera parte. Sed in Recognitione Clementina Breviarii, ad majorem distinctionem, instituta sunt quatuor genera Duplicium Festorum; primum, quod dicitur Primæ classis; alterum, Secundæ classis; tertium, quod appellatur Majus per annum; quartum, Minus per annum.

4. Primæ classis sunt Nativitas Domini, Epiphania, Pascha Resurrectionis cum tribus præcedentibus & duobus sequentibus diebus, quod & habet *Duran. lib. 7. c. 1.* & de triduo quidem præcedente Pascha rationem reddit *Rupertus lib. 5. de Divinis Officiis cap. 24.* ob exequias solemnis Christi demortui. Ascensio Domini; *Durand. lib. 7. c. 1.* Pentecostes cum duobus sequentibus, *Durand ibidem.* Festum Corporis Christi, *ex Decreto Urbani IV.* Nativitatis Sancti Joannis Baptistæ, Festum Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, Assumptio beatæ Virginis, Festum Omnium Sanctorum, de quibus dicemus in Proprio Sanctorum, Dedicatio propriæ Ecclesiæ, *Durand. loco citato.* Patroni Festum vel Tituli Ecclesiæ, quod innuunt *Micrologus cap. 43. & Radulph. Propos. 17.* Sunt igitur Festa in Ecclesia universali num. 18. primæ classis Duplicia.

5. Secun-

5. Secundæ classis sunt, Circumcisio Domini, Festum sanctæ Trinitatis, Purificatio, Annuntiatio, Nativitas beatæ Virginis, Natalitia duodecim Apostolorum, hoc est, de numero duodecim, Festa Evangelistarum, Inventio sanctæ Crucis (quod fuit additum huic classi à Clemente VIII.) Festum Sancti Laurentii, Dedicatio Sancti Michaëlis Archangeli, de quibus in Proprio Sanctorum, quibus adde Festa SS. Stephani & Innocentum, quæ infra suo loco probabimus. Hæc igitur Festa numero 22.

6. Duplicia majora per annum, quæ, ut dicemus, integras habent Vesperas in concursu cum aliis Duplicibus minoribus, sunt hæc, Transfiguratio Domini, Exaltatio S. Crucis, Festum Nivis, Visitatio, Præsentatio, Conceptio & festum Nominis; [ex decreto Innocentii XI. 1684. dominicâ infr. Octav. Nativit.] B. Mariæ, Apparitio S. Michaëlis, Cathedra S. Petri utraque, Festum ejusdem ad Vincula, Conversio S. Pauli, Festum S. Joannis ante portam Latinam; S. Barnabæ Apostoli, dies Octava Epiphaniæ, dies item Octava Corporis Christi, & Ascensionis ejusdem, item Patroni locorum minùs principales, nisi sint in Calendario Romano altioris classis. Sunt autem Festa hæc num. 17. in universali Ecclesia.

7. Reliqua duplicia sunt minora, quibus in Calendario apponitur hæc vox *Duplex*, & præterea dies Octavæ Festorum Octavam habentium, quarum supra non meminimus; sunt autem illa numero 31. hæ verò sunt numero 9. in Breviario; ergò Duplicia numero 99. in Breviario celebrantur.

8. Neque distinguas adhuc, ut festa Beatificatorum tantùm minora sint festis minoribus canonizatorum, ita ut habeant hæc integras utrasque Vesperas (quod est privilegium festorum majorum per annum, *de Concur. Off. n. 2.*) quia in eo tantum differunt, quod canonizati ubique coli possunt, non autem Beatificati.

9. De Privilegiis festorum Duplicium respectu aliorum, & inter se, dicemus, cùm de concurrentia & Occurrentia Officii, & de Matutino, precibus, & Suffragiis.

10. De Sancto, cujus insignis habetur Reliquia, si concedatur Officium, sit Duplex minus per annum, sacra Rituum Congregatio *23. Nov. 1602.* ut supra diximus *Sect. 1. c. 5. tit. 2. num. 8.*

De Semiduplici.

CAPUT III.

1. Hæc vox *Semiduplex* apud *Durand. lib. 7. c. 1.* habetur. Dicebatur anteà novem Lectionum, apud *Radulph. Propos. 17.* Alii vocaverunt solemne, *ut in Breviar. Venetiis edito anno 1550.* Alii, non Duplex, ut legi in antiquioribus Breviariis. Idem sonant, eò quod in Officio novem Lectiones leguntur, ut à Simplici distinguatur; non duplicantur Antiphonæ, ut differat à Duplici.

2. Semiduplici ritu gaudent Dominicæ per annum, & ea Sanctorum Festa, quibus in calendario apposita est vox *Semiduplex*, numero hodie ultra 40. item dies infra Octavas, quæ jure merito minores sunt die festo, & die Octavâ; sunt autem & hi numero ultra quadraginta; quare Semiduplicia cum Dominicis excedunt numerum 130.

3. De Sancto, cujus Reliquia non insignis habetur, si concedatur Officium, debet esse Semiduplex, ad differentiam insignis Reliquiæ.

4. De Sanctis locorum consuevit sancta Sedes Apostolica in iis locis, ubi neque nati, neque mortui sunt, neque Reliquiæ insignes extant, concedere Officium Semiduplex, ne Dominicæ Officium, quod est Domini, impediatur ab Officio Semiduplici, quod notat expressè Clemens VIII. *19. Junii 1601.* quando concedit universæ Congregationi Eremitarum S. Augustini Officium Semiduplex de B. Joanne à S. Facundo Hispano; cujus Bullæ tenorem refert Castellanus *in Compendio Bullarum in tertia editione Venetiis 1605.* Inventiones, translationes hâc eâdem lege colendæ forent, ad differentiam festorum principalium, quod observat Ecclesia in inventione S. Stephani Protomartyris, in qua hæc scribimus.

5. De Sancto, cujus habetur Ecclesia Abbatialis, Parochialis, vel Regularium, vel Monialium, hoc solo titulo, fiebat ante annos tres Semiduplex in multis locis; at nescio, quo jure; nam Officium

Officium feriale ferè totum omittebatur cum Officio beatæ Virginis in Choro, & Defunctorum, & quod magis dolebam, Feriarum Quadragesimalium, à quibus antiqui removebant Festa Sanctorum, & à quibus in recognitione Breviarii Octavæ sunt exclusæ; contra quos acerrimè invehit *Radulphus Propos. 17.* eâ potissimum ratione, quòd tollitur continuatio & recitatio totius Psalterii; & feriale Officium, inquit, Domini Officium est, quod à quocumque servo non debet obrui. Videant Episcopi, ne pluralitate festorum fiat injuria Officio feriali Domini Dei nostri. Sed ecce, Deo dante, sublatus est abusus à sacra Rituum Congregatione Decreto edito *die, quo supra Sect. 1. cap. 5. titul. 2. num. 9.* in hæc verba: *Vetuit & prohibuit celebrari per totam civitatem, vel diœcesim, etiam de cujusque Ordinarii licentia, Missam, vel Festum cum Officio de Sancto, eò quod in loco adsit Ecclesia Parochialis, vel Regularis, aut aliqua Reliquia; sed tantùm in ipsius Sancti Ecclesia Titulari, seu ubi asservatur insignis Reliquia, & non alibi.* Quæ verò sit insignis Reliquia, eadem Sacra Congregatio declaravit statim, & nos descripsimus *in primo Tomo part. 1. titulo 11. circa finem;* addidit pœnam eadem sacra Congregatio *ibidem*, nimirum, quod aliter non fit satis muneri recitandi divini Officii, & consequenter infligitur pœna non faciendi à Clero fructus suos beneficiorum, præter lethale peccatum, quod committitur. Eadem sacra Congregatio declaravit comprehendi in dicto Decreto Ecclesias Abbatiales, *die 21. Septembris 1628.*

6. De privilegiis festi, seu Officii Semiduplicis, agemus infrà in pluribus locis.

De Simplici.

CAPUT IV.

1. DUrandus *loco citato* usurpat hanc vocem *Simplex.* Anteà vocabant Officium trium lectionum, *Microl. c. 44. & Radulphus Propos. 17.*

2. Festa verò Simplicia, quibus in Calendario nihil apponitur, superant hodie centenarium numerum, de quibus agemus singillatim in Proprio Sanctorum.

3. Qui numerus centenarius quàm rectè congruat, accipe ex sancto Bernardo, & Radulpho. Numerositas Festivitatum, inquit *Bernardus ad Canon. Lugdun.* cives docet, non exules. *Radulphus* autem *Propos. cit.* addit sumendam esse nimirùm proportionem à Christo, qui duodecim elegit Apostolos, quos posuit in superiori gradu, in inferiori verò posuit septuaginta duos Discipulos, hoc est, sexies duodecim. Unus est Christus, cui datur Officium Dominicæ; Apostoli duodecim sunt; ergò & festa Sanctorum solemnia in minori numero esse debent quàm numerus Dominicarum. Simplicia plura esse debent (cum quibus stat recitatio Psalterii) sicuti à Christo multiplicantur discipuli. Duplicia Sanctorum (non loquor de duplicibus Christi Festis) in Calendario Romano sunt numero sexaginta quatuor; Sanctorum Semiduplicia ad quadraginta; convenit ergò, ut Simplicia excedant, uti fit, numerum centesimum.

4. Incipit à Vesperis quidem, sed ferialibus, & terminatur Officium Simplex ad Nonam, *Microl. c. 44. & Radulph. Propos. 18.*

De Dominica.

CAPUT V.

1. DE Officio Dominicæ *Microl. c. 62.* hæc habet memoranda. In omni Dominica Ecclesiastico conventui cum Officio Dominicæ satisfacimus, nisi aliqua multùm celebris (*nota*) festivitas occurrat. Addo ego, ratione Dominicæ quædam Officia festiviora fieri, ut videre est in festo Innocentûm, & in Vigilia Nativitatis Domini, quibus datur *Alleluja, Te Deum*, respectivè cum consequentibus.

2. De Dominicis Adventûs, & à Septuagesima usque ad Octavam Paschæ, quæ sunt majoris reverentiæ, & cultûs, testatur *Raduph. Propos. 15.* eas nunquam omitti; quod & hodie observamus.

3. Dominicæ infra Octavas Nativitatis *ex Microl. c. 37.* Epiphaniæ, *ex eodem cap. 41.* Ascensionis Domini *ex eodem cap. 37.* & Corporis Christi, *ex Urbano IV.* sunt privilegiatæ, ita ut Officium non sit Dominicale, sed de Octa-

va,

va, & de Domino. Tamen ratio est, *ex Microl.* ut Officium instanti celebritati concordet, hoc est, summæ celebritati Domini; nam in Dominicis aliis infra Octavas Sanctorum non est æquum, ut Officium Dominicale, quod Domini est, cedat Officio Sancti, cujus dies infra Octavam celebratur. Addi potest alia ratio pro Dominicis infra Octavas Nativitatis, & Epiphaniæ, quia scilicet ut plurimùm illa Nativitatis celebratur extra diem Dominicum, & hæc Epiphaniæ celebratur aliquando in Sabbato. Extra verò diem ipsum Dominicum, non dicuntur congruè Psalmi de Dominica eidem diei præcisè assignati.

4. Quæritur: cur à Nativitate Domini usque ad Epiphaniam inclusivè dantur Dominicæ, in quibus nulla prorsus contingit fieri de iisdem commemoratio, unde & in Calendariis dicuntur Vacantes? Ratio dubitandi est, quia sicut occurrente festo sancti Sylvestri in Dominica, fit de Festo eum commemoratione Dominicæ; ita in Festo [putà sancti Joannis]occurrente in Dominica poterat idem fieri. Verùm incongruum erat, si occurreret Festum Nativitatis, vel Circumcisionis, vel Epiphaniæ in Dominica, quod unà simul cum Festo Domini fieret commemoratio eodem die de Festo ejusdem Domini, quod est Dominica; in gratiam autem Nativitatis Domini, & Circumcisionis fuit ordinatum, quòd nec in tribus Festis, & Octavis diebus S. Stephani, S. Joannis, & SS. Innocentum haberetur ratio Dominicæ occurrentis, de qua tamen infra Octavam, tanquam de Dominica impedita, fit Officium post Festum Sancti Thomæ, vel in Festo Sancti Thomæ, hoc eodem translato in Feriam sequentem, & ita congruit Evangelium, quod legitur ratione Dominicæ, legi post natum Christum, non eodem veluti nascente per quandam repræsentationem. Eadem ratio militat in Vigilia Epiphaniæ, & in Epiphania, in quibus si occurrit Dominica, ea vacat, neque habet Evangelium, quod tempori conveniat, neque consequenter commemorationem; imò neque ex textu Evangelico decerpi potuit, quod legeretur convenienter in Dominicis occurrentibus intra hæc Festa, ut ritè consideranti patet (Evangelium autem est caput totius Officii, ait *Rupert. lib. 1. c. 37.*) & ea quæ leguntur in Dominica infra Octavam Nativitatis, & in Vigilia Epiphaniæ anticipatè leguntur, cùm ea contigerint post Purificationem beatæ Virginis, ut patet in textu Evangelico S. Lucæ, & S. Mathæi.

5. Dominicis post Epiphaniam additum est à Pio V. Officium Dominicæ Sextæ; Antiquitùs autem, si Dominica sexta occurreret, in ea repetebatur Officium Dominicæ præcedentis, teste *Durand. lib. 6. c. 23.* quæ nunc supersunt, vel in Sabbato præcedenti, vel inter Dominicas post Pentecosten celebrantur, ita ut non omittatur Dominica ulla [vide cultum diei Dominicæ] quin de ea saltem commemoratio fiat, si minùs Officium fieri queat. Explicat *Radulph. Propos. 15.* in hanc rem illud Psalm. 117. quod in Officio Primæ diei Dominicæ legitur: *Constituite diem solemnem in frequentationibus*, ut legit Psalter. Romanum, & Ambrosianum) id est, ut frequenter Dominicis diebus servetur Officium Dominicale, nisi magna festivitas occurrat: *usque ad cornu Altaris*, hoc est, etiam Officium Missæ Dominicale observando. Hæc ille.

6. Dominicarum post Pentecosten Officia sunt viginti quatuor; quòd, si Berno *de quibusdam ad Missam spect. c. 6.* numeret tantummodo viginti tres Dominicas, ideò est, quia quintam superaddit Adventui, quod in idem recidit; ut nimirùm præter Adventum, & à Septuagesima ad Festum Trinitatis, Dominicæ per annum non excedant numerum trigesimum, ut ritè numeranti patet.

7. Quæ igitur non possunt celebrari ante Septuagesimam, transferuntur post 23. Dominicam Pentecostês; ut nulla vacet. Post Pentecosten verò ad summum erunt Dominicæ viginti octo, de quo numero Berno *loco citato* ait: Septenario quater ducto in hanc perfectionis summam excrescit; & nulli dubium est, quin septem ad Spiritum sanctum, quatuor verò pertineant ad Evangelium; quia per septiformem gratiam Spiritûs Sancti [in Pentecoste effusam] prædicatum est Evangelium per quatuor mundi plagas. Hæc ille.

8. Ultimo loco semper ponitur quæ vocatur

C 2 vige-

vigesima quarta, *Microl. cap. 26.* ut ultimum, inquit, Officium in proxima tantùm hebdomada ante Adventum Domini cantetur. Est enim præparatio Dominici Adventûs. Atque, ut notavit *Azorius lib. 10. c. 15.* finiuntur Ecclesiastica Officia in commemoratione extremi futuri judicii, sicut etiam similiter inchoantur, ut patet legenti Evangelia Dominicæ 24. & Dominicæ Primæ Adventûs. Addo, ideò Dominicam 24. de judicio futuro semper esse ultimam anni Ecclesiastici, qui incipit in Adventu; quia Ecclesia in toto anni curriculo repræsentare studet Christi actiones à primo adventu in carne usque ad secundum in fine mundi adventum.

9. Si quæ supersit Dominica, ita ut propriè in die Dominica locum non habeat (quod accidere potest in Officio secundæ Dominicæ, de qua tamen habetur propria Rubrica *sect. 6. cap. 8.* vel sequentium post Epiphaniam, & in Officio Dominicæ 23. post Pentecosten) tunc fit de Dominica exclusa in Sabbato præcedenti non impedito Festo novem Lectionum, alioquin in alia immediatè præcedenti Feria, seu Festo Simplici, in qua seu quo Officium fiat de Feria, & legantur tres Lectiones de Homilia Dominicæ, & in Laudibus dicatur Antiphona ad *Benedictus*, & Oratio de Dominica carente proprio loco cum commemoratione Festi Simplicis. Et nota, præcedentem Feriam non esse ad libitum, sed Sabbato solùm impedito novem Lectionũ, & illud verbum *fiat*, quod habetur in Rubr. *de Domin. n. 4.* est conjungendum cum verbo *legantur*, ita ut ambo sint imperantia. Quod si tota hebdomada sit impedita Officiis novem Lectionum, etiam translatis [quod in postrema Breviarii recognitione additum est;] tunc in Sabbato legatur nona Lectio de Homilia illius Dominicæ, & de eadem fiat commemoratio in Laudibus tantùm, cum Antiphona, & Oratione propria; Hæc in Rubricis *de Dominicis tit. 4. n. 4. & 5.* Ratio est; ne Officium ullius Dominicæ omittatur, tum ne admirationi populo sit, quod ante Clementem VIII. fiebat, dum translato Semiduplici Festo, fiebat Officium de Dominica extra suum diem, & propriam sedem, quæ ob anni angustiam deerat, quod populum facilè latet, qui tamen erga Festum de Sancto Semiduplex devotius moveri solet.

10. Ex quo etiam patet, quod, impedito Sabbato ut supra, aut Feriâ sextâ, aut quintâ à Festo Simplici, non erit anticipandum Officium prædictarum Dominicarum Feriâ quartâ aut tertiâ, in qua nullum fortassè occurrit Festum; nam neque simplex Officium B. Virginis in Sabbato, neque Festum Simplex in eodem occurrens impedit, quò minùs in Sabbato fiat Officium de Dominica, quæ superfit, sed tantùm officium novem Lectionum impedit Officium Dominicæ; & curandum est, quoad ejus fieri potest, ut propiùs ad Sabbatum fiat de ea Dominica Officium.

11. Excellunt hæ Dominicæ, quibus cedunt etiam Patroni, neque unquam omittuntur, Primæ classis idcirco cognominatæ; nimirùm Prima Adventûs & Quadragesimæ, Dominicæ Passionis, Palmarum, in Albis, in quibus decet populum moveri ad mysteria majora in iisdem celebrata Redemptionis nostræ tùm Officio, tùm colore paramentorum. Aliæ minores, ideò dictæ secundæ classis, cedunt quidem Festis Patroni loci, Tituli Ecclesiæ, & ejusdem Dedicationis, quæ ad afficiendum populum maximè valent; aliis autem minimè cedunt Sanctorum Festis, nimirum secunda, tertia, quarta Adventûs & Quadragesimæ, Dominicæ Septuagesimæ, Sexagesimæ, Quinquasimæ, quarum ritum in Proprio de Tempore investigabimus.

12. Dominica prima mensium habet rationem potissimam in Breviario, quia in eo solent poni initia sacrorum Librorum cum suis Responsoriis. Ea igitur prima esse dicitur, quæ venit in Calendis mensis, vel est proximior (sive ante, sive post) ipsis Calendis; quod, nisi fieret in mense Novembri, deficeret tempus necessarium ad legendos sacros Libros eidem mensi assignatos, adveniente Dominicâ primâ Adventûs ante finem Novembris, ut notatum est in Breviariis M. S. antiquissimis.

13. Dominica verò prima Adventus est ea, quæ proximior est Festo S. Andreæ, vel quæ venerit in ipso Festo, *Dur. lib. 6. c. 2.* seu, ut cum Radulpho loquar, *Propos. 16.* post crastinum sanctæ Catharinæ; neque enim ante crastinum, neque

neque in crastino ejusdem Virginis contingit initium Adventûs. De Officio Dominicali dicemus, cùm de Matutino, & aliis.

De Feria.

CAPUT VI.

1. FEria à fando, inquit, *Rabanus 2. de instit. Cler. c. 46.* quæ vox apud Ecclesiasticos antiquior est Sylvestro, *ex eodem ibid.* de ea *apud Tertull. adverf. Psychicos c. 8. & cap. 14.* ubi ait: Nobis omnis dies etiam vulgata, consecratione celebratur. Cùm enim horrerent fideles nominare dies à diis gentium, vel Judaico more à Sabbato, primam, secundam Sabbati, &c. ideò ac si Dominica prima Feria diceretur, appellavêre reliquos dies Feriam secundam, tertiam, &c. retento tantùm nomine Sabbati. Vacante itaque die ab aliis Christi vel Sanctorum Festis, fit de Feria, quod Officium Domini est; ut quisque intelligat, se Deo deditum uni Deo vacare debere. Appellabant antiqui Officium Feriale, trium Responsoriorum Officium.

2. Feriarum genus duplex; majus alterum dicitur, eò quòd de Feria majori semper fit in Officio saltem commemoratio, nempè de Feria qualibet Adventûs, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, & secunda Rogationum; quæ distinctio majorum & minorum in recognitione breviarii Clementina inventa est, occasione Tabellarum de occurrentia & concurrentia in fine Rubricarum editarum, ad faciliorem Tabellarum usum, Auctore hujus Operis ipsas Tabellas reformante jussu Majorum.

3. Occurrit autem per annum Officium feriale ferè quadragies, nisi occupentur dies à Festis mobilibus, seu Dominicis, vel diebus infra Octavas particularium Ecclesiarum, seu à sancta Maria in Sabbato, seu à Festis locorum propriis. Vide ergò, an expediat minui adhuc hunc Feriarum numerum.

4. De feriali Officio, & partibus ejus agemus infrà, cùm de singulis partibus Officii.

De Vigilia.

CAPUT VII.

1. QUædam Vigiliæ cum jejunio celebrantur, & pleræque; paucissimæ sine jejunio, videlicet Vigilia Epiphaniæ & Ascensionis Domini; de quarum jejunio lex nulla est, ob lætitiam Natalis Domini, & ejusdem Resurrectionis. Quam ob causam seu causas, neque jejunatur pridie S. Joannis Apostoli & Evangelistæ, neque sanctorum Philipi & Jacobi, tempore Paschali, *ex Innoc. III. de Observ. jejun. tit. 46. cap. 2.* Vigiliæ cum jejunio in Breviario Romano sunt quatuordecim.

2. Vigilia occurrens in Dominica transfertur in Sabbatum præcedens, exceptis Vigiliis Nativitatis Domini & Epiphaniæ, de quibus fit Officium eo die, quo occurrunt, *Radul. Propos. 19.* Primò quidem, ne jejunemus in Dominica, quod prohibetur *Dist. 76. c. Utinam, & in Const. Apost, lib. 5. cap. 21.* Deindè, ut cum jejunio bona sit oratio, & Officium ad præparationem Festi. Jejunium ab Hebræis fieri solitum pridiè Sabbati, nunquam in Sabbato, testatur Moyses Ægyptius *de Temp. cap. de Sabbato, & cap. de Jejunio.* Vigiliæ verò Nativitatis Officium, ut festivum, separatur eo casu à jejunio, quod fit in Sabbato; sicut etiam Vigiliæ Epiphaniæ Officium festivum est, non feriale, & jejunio caret.

3. Vigilia occurrens in Festo primæ classis in Officio nullum habet locum, neq; etiam commemorationem, ne solemnitas imminuatur; imò expediret, auctoritate Majorum, eo casu anticipari jejunium ante illud Festum primæ classis, eo modo, quo testatur Navar. *in Man. c. 21. n. 11.* Leonem X. statuisse, ut eo anno, quo Vigilia S. Joannis Baptistæ incidit in Festum Corporis Christi, pridiè ejusdem Festi jejunetur, quartâ scilicet feriâ. Cajetanus etiam docet in *v. Jejunium*, cum Tabiena & aliis, posse Episcopum in festo solemni Patroni loci, si in eo occurrat Vigilia, transferre jejunium in pridianum diem. Alicubi ob Festum S. Christinæ Patronæ jejunatur pridie ejus Festi, ratione Vigiliæ S. Jacobi Apostoli, Officium autem Vigiliæ in his casibus non

non est anticipandum; Separari namque possunt Officium Vigiliæ, & jejunium ejusdem, quod patet in Vigilia Nativitatis Domini, cùm occurrit in Dominica.

4. Vigilia occurrens in feriis majoribus omittitur in Officio, ita ut nec de ea commemoratio fiat; quia feriæ majores sunt feriæ Domini, & Vigiliæ sunt feriæ servorum Domini, quæ uti minores cedere debent, cùm de utrisque non possit officium fieri, neque pro commemoratione alterius legi Homilia congruenter post Homiliam alterius in Officio trium Lectionum; quæ eo casu sunt vel de Scriptura ordinaria, ut in Adventu; vel de Homilia, ut in Quadragesima.

5. Officio Vigiliæ, quod totum erat de feria addidit Pius V. Homiliam in Evangelium, quod in Missa legebatur, *Azor. lib. 10. c. 16. q. 5.*

6. De partibus Officii Vigiliæ dicemus infrà & terminatur ad Nonam.

De Octava.

CAPUT VIII.

1. CHristo Domino constitutæ sunt Octavæ quinque, Nativitatis, Epiphaniæ, Paschatis, Ascensionis, Corporis Christi; Spiritui sancto, Pentecostês; beatæ Virgini tres, Nativitatis, Assumptionis & Conceptionis, ab Alexandro VII. 1664. Nativitati S. Joannis Baptistæ, Martyrio SS. Apostolorum Petri, & Pauli, Festo Omnium Sanctorum, sanctis Stephano, Joanni Evangelistæ, Innocentibus, & Laurentio, Dedicationi propriæ Ecclesiæ, Patrono principali loci, & Titulari in eorum principali Festo. De quarum origine vide, quæ scripsimus *in Præfatione ad Octavarium Romanum*, ubi & causas explicavimus Octavarum. De patrono loci Microl. subobscurè tradit *c. 43.* Quare non excedunt numerum octodecim. Consueverunt cum Octavis solemniter celebrari Festa Sanctorum apud quasdam Ecclesias, Congregationes & Religiones; quæ in Rubr. *de Octavis num. 1.* non abrogantur; sed post editum à Pio V. Breviarium nulla potest induci Octava ultra prædictas, sine Sedis Apostolicæ auctoritate. Ex quo, qui addidit recentior fieri Festum cum Octava tùm Canonizationis, tùm Beatificationis Sanctorum, apertè fallitur, si loquatur, præclusâ licentiâ sanctæ Sedis Apostolicæ.

2. Inter has octavas est differentia, quæ revocari potest ad quatuor gradus. In primo gradu sunt Octavæ Paschatis, Pentecostês, in quibus non fit de festo aliquo, nec etiam de Patrono loci, Titulove, seu Dedicatione Ecclesiæ. In secundo gradu Octava Epiphaniæ admittit tantum Festum de Patrono, vel titulari Ecclesiæ, & Dedicationis propriæ Ecclesiæ, non tamen in die Octava, in qua celebratur Baptismus Christi, & dicitur à *Durand. lib. 6. c. 17.* Octava suppletionis, quia eo die supplemus, quod in Festo Epiphaniæ recolimus minus apertè, id est, Baptismum Christi, cui cedere debet Patroni festum, ut servi Domino. In tertio gradu Octava Corporis Christi admittit tantùm festa duplicia, non tamen translata, ut decretum est in recognitione postrema Breviarii; nisi translata sint altioris ordinis, ut de festo S. Joannis Baptistæ dicemus. Non admittit Semiduplicia, ex decreto Joannis XXII. quod habetur in Breviar. M. S. Biblioth. S. Isidori de Urbe. Nec admittit nonam Lectionem Simplicis, sed ejusdem tantùm Commemorationem, ex decreto S. Rituum Congregat. *16. Septemb. 1673.* In quarto gradu Octavæ reliquæ Nativitatis Domini, Ascensionis, & aliorum Sanctorum admittunt quæcumque Festa, etiam Semiduplicia. Neque mireris, quod in Octava Nativitatis admittantur Semiduplicia, quia schola Nativitatis Christi est officina humilitatis, *ex S. Augustino*, Ascensionis item, respectu Ecclesiæ militantis, est Octava mixta mœrore, ob discessum Christi.

3. Rubrica *de Octavis n. 3.* addit *etiam translata*, quod verbum verificatur in Duplicibus, quia verè celebrantur quocumque die infrà dictas Octavas; at in Semiduplicibus non videtur verificari; nam festum S. Leonis *28.* Junii, si occurrit in Dominica, transfertur post Octavam Apostolorum; ut dicitur in propria Rubrica; ergò idem fiet de aliis Semiduplicibus. Verùm Rubrica satis verificatur in duobus casibus, primò, quando Semiduplex occurrit in Dominica. Secundò, quando in festo Ascensionis Domini, in

quibus

quibus casibus transfertur Semiduplex in diem proximè sequentem, si non est impedita; & sic infra Octavam fit de Semiduplici translato. In Ecclesiis particularibus contingit sæpiùs Semiduplex occurrere in festo majori, quod habet Octavam, & de eo fit in secunda die infra Octavam. Rubrica verò hæc non loquitur de Semiduplicibus occurrentibus ante Octavam, quæ sine dubio transferri debent post Octavam; sed de occurrentibus in festo, seu in Dominica infra Octavam, & de translatione in diem proximè sequentem, non impeditum alio festo.

4. Adhuc accidit alia differentia inter Octavas trium graduum posteriorum, quod occurrente festo in iisdem admisso, ut supra, semper tamen de Octava Epiphaniæ, Corporis Christi, & Nativitatis ejusdem fit commemoratio, ob earundem dignitatem. Infra alias Octavas Ascensionis, & aliorum festorum, occurrentibus festis majoribus, accidit, ut neque de iis Octavis fiat commemoratio, ut dicitur, cùm de Commemorationibus; fortasse, quia tria illa festa nostra sunt; festum verò Ascensionis Angelorum potiùs quàm nostrum. Aliorum denique Sanctorum, quia sunt festa non æqualia tribus primis, ideò quandoque nulla fit commemoratio.

5. Omnes dies Octavæ pro una festivitate computantur, ait *Radulph. Propos. 25. qui etiam propos. 19.* appellat Octavam prorogationem festi; ex quo sequitur, quod eò nobilior est Octava, quò minùs interrupta est à festis aliorum.

6. At undenam major Octavæ dignitas attendi debet; præsertim si duæ occurrant simul celebrandæ? Certè penes classem festorum; nam prima classis dignior est secundâ; in eadem verò classe attende personas, hoc ordine, Christum, B. Virginem, Angelos, S. Joannem Baptistam, Apostolos & alios, juxta ordinem Litaniarum, & Rubricam *de Concur. Officii nu. 2.* & cæteris paribus dignior est ea Octava, quam celebrat universalis Ecclesia.

7. Dubitari potest de Dedicationis Octava, an sit major quàm Octava patroni loci, seu Tituli Ecclesiæ? *S. Thom. lect. 5. in c. Jo. 10.* docet, majus esse festum dedicationis Ecclesiæ quàm alicujus sancti; quia in illo recoluntur beneficia toti Ecclesiæ collata, quæ superant beneficia cuivis Sancto donata, quæ in ejusdem festo celebrantur; ergo erit Octava Dedicationis Ecclesiæ dignior quàm Octava Patroni loci; & eâdem ratione dignior erit Octava Assumptionis beatæ Virginis quàm Octava Dedicationis, quia majora beneficia contulit Deus uni Deiparæ in ejus Assumptione, quàm contulerit toti militanti Ecclesiæ; cùm præsertim Theologi doceant, collectivè in Deipara Virgine esse omnia gratiæ & gloriæ dona, quæ Angelis, & hominibus singillatim distributa fuerunt. Confirmatur hæc doctrina ex Rubr. Breviarii tit. *de Duplic. n. 1.* ubi prius recensetur Dedicatio propriæ Ecclesiæ quã Patronus loci, seu Titularis Ecclesiæ; & tit. *de Octavis n. 1.* ubi priùs nominatur Dedicationis Octava quàm principalis Patroni, veluti dignior & nobilior, cæteris paribus. Et in fine Breviarii additæ sunt Lectiones propriæ pro tota Octava Dedicationis, non item pro aliis omnibus Patronis locorum, quibus postremò provisum est cum Octavario Romano à nobis edito, & à sacra Rituum Congregatione approbato.

8. In postrema recognitione Breviarii actum est de excludendis Octavis ab adventu, sicuti à Quadragesima; sed illud saltem congruere visum est eas excludi à die 17. Decembris usque ad Epiphaniam; & ante Nativitatem quidem eâ ratione, quam numero sequenti dicemus; post Nativitatem verò, quia dies omnes, & singuli proprium Officium habent, nullo modo omittendum. Fieri verò de Octava, quæ non habetur in Breviario, per solam commemorationem, visum est modicum quid, quod congruentius omitti potest in gratiam infantiæ Christi, & Octavarum non sine mysterio comitantium Nativitatem Christi, ex S. Bern.

9. Accidit etiam, inchoatas non compleri Octavas festorum de Sanctis, & præsertim in tribus casibus. Primus est, quando advenit dies 17. Decembris, in qua ponuntur Antiphonæ propriæ; quod in postrema Breviarii recognitione meritò decretum est, ne omittantur quotannis Antiphonæ privilegiatæ, quas recitabant antiqui in Festis occurrentibus, additis ideo Laudibus ferialibus. Quare, si occurrat dies Octava

Festi

Festi habentis Octavam in die 17. Decembris, in pridianis Vesperis nihil fiat, neque commemoratio de Octava, cùm in sequenti die nihil item sit de ea faciendũ; nam argumento à simili mox infrà *n.13.* probabimus, non convenire, ut habeat in primis Vesperis aliquid illud festum seu Officium illud, quod nihil omninò debet habere in Laudibus, & Vesperis secundis. Alter casus est, quando advenit feria quarta Cinerum, pridie cujus eodem modo, quo nunc dictum est, abrumpenda est Octava festi habentis Octavam. Tertius est adveniente Vigiliâ Pentecostês, quæ loco citato ejusdem est privilegii ad Octavas mutilandas cum prædictis feriis. Certè ante Microl. *cap.48.* non celebrabantur festa in Quadragesima, & hodie paucissima; ergò convenit, ut abstineamus in Quadragesima à prorogatione Festorum, hoc est, Octava. Natalis Domini, sicuti Pascha, debet habere quasi Octavam, ante & post, licet non æqualem; & convenit etiam in Vigilia Pentecostês cessare octavam, quæ omne festum, etiam Patroni, excludit.

10. Dierum infra octavam officium est Semiduplex, exceptis primis duobus post Pascha, & Pentecosten, quorum officium duplex est. Diei verò octavæ duo sunt privilegia; alterum est, quod nunquam transfertur; alterum est, quod duplici ritu celebratur, quia est repetitio festi, quod à *Radulph. Propos. 19.* in majoribus octavis significatur, *Microl. c. 41.* scribit, quod diei infra octavam minorem, id est, sanctorum officium erat feriale trium lectionum, &c. 44. quod neque mentio per medios dies agebatur, quia extremi tantùm dies colebantur; nihilominùs hodiernum ritum *in Breviariis M.S. ante annos 300.* ego reperi, licet *Radulphus Propos. 19.* ejusdem ætatis dicat eadem, quæ Micrologus. Per idem (puto) tempus mutatus fuit ritus in hodiernum, ut esset communis omnibus octavis.

11. Festum habens Octavam, si transferatur post octo dies à die festi, non celebratur eo anno cum Octava. Non enim numeratur octava à festo, sed à die, quo ille Sanctus obiit, vel obiisse creditur, cui fit festum, nisi aliud ex privilegio concedatur, *de Translatione Fest. n. 1.*

12. Dies Octava, quia non transfertur, excludit, & transferri facit Festum Duplex in ea occurrens per annum, sive sit majus, sive minus, ut dicitur *de Translatione Festorum n. 2.* & in Tabella de Occurrentia, in qua Duplex per annum comprehendit majus & minus; qua de re dubitârunt aliqui, eò quia, inquiunt, in concursu Duplicis majoris cum die Octava, illud habet integras Vesperas; sed est ratio dispar in occursu, quæ communis est Duplici majori & minori per annum, ne scilicet omittatur Officium diei Octavæ in proprio die; cedit autem solemnibus Festis primæ & secundæ classis; ita ut de die octava nonnisi fiat commemoratio, uti, quando in die octava Corporis Christi occurrit Festum S. Joannis Baptistæ; de quo fit Officium cum commemoratione octavæ, ex Decreto Joannis XXII. suprà citato, in quo meminit non modò Festi Sancti Joannis, sed etiam festi ex majoribus.

Excipe Octavam diem Nativitatis, quæ est secundæ classis, & Epiphaniæ, quæ est privilegiata, ut diximus, ob Baptismum Christi, hæ namque excludunt alia Festa. Cedit item dies Octava Dominicis, quæ excludunt Festa Duplicia per annum, putà Septuagesimæ, Sexagesimæ, & similibus, ut dicitur *de Translatione Festorum n. 1.* in quibus fit tantùm commemoratio de die octava.

13. Sed quid agendum erit in primis Vesperis communibus diei Octavæ, & Dominicæ privilegiatæ? Recitabis Vesperas cum Psalmis Sabbati, à Capitulo de Dominica privilegiata, & in fine addes commemorationem diei Octavæ, ut in primis Vesperis Festi, ita decrevit me petente, sacra Rituum Congregatio *die 9. Novemb. 1622.* & ratio desumitur à simili, ex Rubr. *de Concurrentia n. 10.* ubi, cùm ageretur de Simplici Festo occurrente in Feria quarta Cinerum, in qua de festo fit tantùm commemoratio festi, decernitur in primis ejusdem Vesperis: *Quia* inquit, *cùm in sequenti die Festum non habeat Officium, nec etiam convenit habere primas Vesperas in præcedenti die.* Voluissent alii, primas Vesperas diei Octavæ integras ritu Duplici recitari, sed absurdum visum est inchoare cum omni solemnitate diem Octavam, quæ sequenti

quenti die Officium non habet. Alii, dimidiatas Vesperas usque ad Capitulum ritu Semiduplici de Octava, Capitulum deinde de Dominica; at hoc modo non erant primæ Vesperæ de die Octava, ut patet, cum ritu Semiduplici; neque erant secundæ Vesperæ de die infra Octavam, quæ terminatur in Nona Sabbati. Et in Psalmo quinto erat difficultas, an dicendus ille, qui in primis, aut in secundis Vesperis Festi; & pro commemoratione diei Octavæ Antiphona ad *Magnificat*, ut in primis Vesperis Festi, incongruè dicebatur, ratione diei infra Octavam. Maluissent alii abrumpi Octavam in Sabbato ad Vesperas, & nihil de ea fieri ampliùs, ut supra diximus *nu. 8.* sed visa est ratio longè dispar in Dominicis privilegiatis extra Quadragesimam, Natalitium tempus & Pentecostes. Quare solâ commemoratione contenti de die Octava, tam in primis ejusdem Vesperis, quàm in Laudibus, & secundis Vesperis, omissisque precibus ad Primam, & Completorium, & Suffragiis communibus, decreverunt Eminentissimi Patres, & sapientissimi, ut prædiximus, nempè in gratiam diei Octavæ & Dominicæ occurrentis privilegiatæ; quibus & obsequendum erit.

14. In secundis etiam Vesperis diei Octavæ occurrentis in Dominica privilegiata, eadem Dominica conservat sedem sibi acquisitam, ita ut de die Octava fiat tantùm commemoratio, ut in secundis Vesperis festi. Quòd si Dominica ipsa concurrat cum sequenti festo duplici, adhuc commemoratio diei Octavæ post Dominicæ commemorationem fiet; non autem, si concurrat cum Semiduplici; quia tunc Vesperæ erunt de Dominica cum commemoratione diei Octavæ, ut in secundis Vesperis festi, & deindè Semiduplicis, ut in primis ejusdem Vesperis; quia in pari gradu commemorationis nobilior est diei Octavæ, quàm festi Semiduplicis commemoratio.

15. Cæterùm ordinariè dies octava, si concurrat cum alia die octava, à Capitulò fit de sequenti cum commemoratione præcedentis, exceptâ octavâ Corporis Christi concurrente cum octava sancti Joannis Baptistæ, de qua fit tantùm commemoratio, & quando in Breviario aliter notatur, ut in Octavis SS. Stephani & Joannis Evangelistæ, &c. *in Rubric. de concurrentia Officii num. 7.*

16. Dies eadem octava, si concurrat cum sequenti Duplici minori etiam translato, à Capitulo fit de sequenti cum commemoratione octavæ; si cum majori, fit totum de sequenti, commemoratio de præcedenti, ut in die octava S. Joannis Baptistæ. Excipe dies octavæ Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, & Corporis Christi, in quibus, ob earum dignitatem, secundæ Vesperæ, etiam in concursu cum duplici majori per annum, & multò magis primæ Vesperæ octavarum Ascensionis, & Corporis Christi; ut in postrema Breviarii recognitione decretum est, debent esse integræ. Et quidem de secundis Vesperis octavæ Corporis Christi est lex convenientissima, nova tamen post Joannem XXII. qui in decreto supra citato jusserat fieri à Capitulo de sequenti; eadem autem est ratio in octava Ascensionis.

17. Si concurrat cum festo primæ classis, in hujus primis Vesperis nulla fit de die Octava commemoratio, ut declaratum est in postrema recognitione *de Commemorat. tit. 9. n. 4.* Si verò concurrat cum festo secundæ classis, etiam translato, ut est Annuntiatio beatæ Virginis, vel sancti Marci festum post Dominicam in Albis, totum Officium erit de sequenti cum commemoratione præcedentis diei octavæ, ut apertè dicitur *de Concur. n. 7.* & est Rubrica generalis modo in postrema recognitione Breviarii, additis verbis iis, *in secundo ordine*, ut utrique ordini festorum sit provisum.

18. Accidit alius concursus festi Duplicis vel Semiduplicis cum die infra Octavam; & duplex quidem totum habet Vesperarum Officium cum commemoratione diei infra octavam; Semiduplex autem regulariter usque ad capitulum, quod erit de die infra Octavam, *in Rubr. de Concur. n. 34.* sed fallit illud primum de Duplici in duobus casibus, hoc est, quando Duplex est primæ classis, quia tunc nulla fit de sequenti die infra Octavam commemoratio; & quando Duplex est secundæ classis, sed in die sequenti non fit Officium de die infra octavam; tunc enim

enim in secundis Vesperis festi duplicis nulla fit commemoratio diei sequentis infra Octavam. Alterum item de Semiduplici fallit in secundis Vesperis SS. Joannis, & Pauli, quæ sunt integræ cum commemoratione tantùm diei infra Octavam S. Joannis; ita *in Rubr. de Concur. n. 3. & 4.* causam dabimus in Proprio de Tempore.

19. Dies etiam infra Octavam cedit Dominicæ præcedenti, in cujus secundis Vesperis nonnisi fit commemoratio de die sequenti infra Octavam, *loc. cit. n. 5.*

20. Eadem dies infra Octavam cedit festo Duplici, in cujus secundis Vesperis solâ gaudet commemoratione; quæ etiam deperditur, si Duplex sequens sit primæ vel secundæ classis, *ibid. n. 4.*

21. Non cedit sequenti Dominicæ, vel Semiduplici, nisi usq; ad Capitulum; quod erit de Dominica, vel de Semiduplici; multòq; minùs cedit Simplici, de quo fit tantùm commemoratio in secundis Vesperis diei infra Octavam, *ib. n. 6.*

22. Quæres, an detur casus, quo dies Octava, quæ est Duplex, cedat in concursu cum festo Semiduplici? Respondeo: Posito Decreto sacræ Congregationis, de quo supra *n. 13.* sequitur aperté, quod si occurrat Festum Semiduplex in Sabbato ante Dominicam privilegiatam, quæ est simul dies Octava festi habentis Octavam, eo casu in Vesperis Sabbati, Antiphonæ, & Psalmi erunt de festo Semiduplici, Capitulum de Dominica privilegiata, commemoratio primùm de semiduplici, quod habet dimidium vesperarum, & deinde diei Octavæ, quæ in toto die sequenti Dominico nihil habet, nisi meram commemorationem.

23. Volunt aliqui diem Octavam principalis Patroni loci posse dici festum duplex majus per annum, eo fine, ut habeat integras vesperas; sed defendi non potest, tùm quia *de Concur. Officii n. 7.* expresse jubetur, vesperas dividi in concursu diei octavæ cum Duplici Festo; tùm quia dies octava Omnium Sanctorum non habet secundas vesperas integras; tùm quia est privilegium octavarum Christi Domini; tùm quia Rubricæ sensus *in loc. cit. n. 7.* est de die octava Patroni, seu Tituli Ecclesiæ, quibus extra Breviarium conceditur octava. Neque dicas, in octava Sancti Joannis Evangelistæ secundæ Vesperæ sunt integræ de eodem; quia singularis est casus in concursu cum octava Innocentûm longè inferioris ordinis. Optassem & ego cum aliis, diem octavam festi B. Virginis habentis octavam, esse duplex majus, sicuti sunt ejusdem minora festa per annum; at eadem ferè ratio militaret in Angelis & Apostolis, ut patet. Rubrica verò non distinguit inter diem octavam, & diem octavam, nisi in festis Domini; unde neque nos distinguere debemus, urgetq; rursus exemplum diei octavæ omnium Sanctorum, quod est præcipuè B. Virginis, ex Martyrologio, & non habet integras vesperas. Octava quoque S. Joannis Evangelistæ minùs urget, quæ in Rubricis excepta fuit, *de Concurrentia Officii, n. 7.* iis verbis: *Et quando aliter in propriis locis notatur*; nulla igitur alia dies octava Sanctorum est Duplex majus.

24. Denique dies octava Corporis Christi licet sit dignissima, si tamen eâ die occurrat Festū Nativitatis S. Joannis, vel Apostolorum Petri & Pauli, solâ gaudet commemoratione, ob singularia merita sanctorum Principum Ecclesiæ Christianæ toto orbe venerandorum; & eâdem ratione fit Officium de Patrono loci, si occurrat in dicta die Octavæ Corporis Christi, cum ejusdem commemoratione tantùm, quia est primæ classis in loco, ubi est patronus; idem dico de Titulo Ecclesiæ; & multò magis affirmarem de Dedicatione Ecclesiæ, si in eam dies Octava incideret, ob rationem à fortiori sumptam à sancto Thoma, de qua supra *hoc cap. n. 7.* Festa verò secundæ classis cedere debent prædictæ diei Octavæ; sicut à tota Octava arcentur Semiduplicia festa, & de facto cedit commemoratio sancti Pauli extra propriam Ecclesiam, ut in propria Rubrica dicitur; quanquam non est propriè secundæ classis, ut ibi dicemus.

25. De Lectionibus infra Octavas infrà agemus, de Precibus, Suffragiis, in propriis titulis & Capitibus, *Sectione 5.*

De Concurrentia Officii.

CAPUT IX.

1. DAntur in Officio divino Concurrentia & Occurrentia, quæ habent pro diversa ratione

ratione proprias leges. Nam concurrentia est duorum pridie & postridie celebrandorum, & attenditur ordinariè in secundis Vesperis unius, & in primis alterius festi; Occurrentia verò est duorum in eodem die.

2. Sequar autem ordinem Titulorum praecedentium Capitum; & primò de Duplici; nam festum Duplex concurrere potest cum alio Duplici, vel die octavâ festi habentis octavam; si ergò sunt aequalia, regulariter à Capitulo fit de sequenti cum commemoratione praecedentis. Dixi *si sint aequalia*; quia si Duplex majus sit, totum fit de Duplici cum commemoratione diei octavae, ut in secundis Vesperis Exaltationis S. Crucis. Dixi *regulariter*, quia in tribus festis Nativitatis Domini fallit haec regula, ut eo loco patet; est autem divisio Vesperarum à Capitulo in partes ferè aequales. Si sunt inaequalia, illud festum, quod majus est, habet integras Vesperas cum commemoratione minoris, quando & haec fieri debeat, ut dicemus *ex Microl. c. 35.* Quò enim magis vel minùs festum habet de Vesperis, & praesertim de primis Vesperis, quae *ex Amalario* sunt nobiliores secundis, eò etiam solemne magis & minùs est festum.

3. Inaequalitas attenditur ex hoc ordine; festa Domini praeferuntur omnibus aliis, & habent utrasq; Vesperas integras, festa Beatae Mariae festis aliorum Sanctorum; festa Angelorum & Apostolorum caeteris aliis; si aliis, ergò etiam Evangelistis [quod benè nota] Festa Sanctorum, qui in propriis locis vel Ecclesiis solemniter celebrantur, aliis in Calendario descriptis. Hinc appellantur praedicta festa vel primae, vel secundae classis, vel Duplicia majora, quae in concursu cum minoribus habent integras primas & secundas Vesperas. Errant ergò ij, qui in Ecclesia B. Rochi propria de eodem, ut Patrono recitant primas Vesperas cum commemoratione Assumptionis B. Virginis, cui debentur integrae secundae Vesperae ex hac Rubrica; nam utrumque festum est quidem primae classis, sed dignior beata Virgo B. Rocho. Neque valet exemplum, quo se tuentur, quia in primis Vesperis Commemorationis S. Pauli in propria Ecclesia, Vesperae sunt integrae de sancto Paulo; tùm quia concursus est inter aequales, tùm quia est specialis Rubrica; cui alluditur in Rubrica generali *de concurrentia Officii n. 2.* iis verbis: *Nisi*, inquit, *aliter in propriis locis annotetur.* Quod autem dictum est, Festa solemnia locorum praeferri aliis in Calendario descriptis, intellige de concursu, & ut diximus suprà *Sect. 2. c. 2. num. 29.* caeteris paribus, habitâ ratione personarum juxta praedictos gradus, & majoritatis ritûs, de qua ibidem Rubricae loquuntur.

4. Duplex item concurrere potest cum Semiduplici, Dominicâ, die infra Octavam, simplici, & Officio S. Mariae in Sabbato; & tunc omnia in secundis Vesperis de Duplici erunt cum commemoratione illorum, nisi Duplex esset primae classis, quod admitteret commemorationem tamen de semiduplici, & de Dominica, non de aliis praedictis; vel secundae classis esset, quod admitteret praeterea commemorationem de die infra Octavam, si in sequenti fieri debet Officium, & de simplici, & de S. Maria in Sabbato, cum Feria verò non concurrit, neque cum Vigilia.

5. Semiduplex potest concurrere cum Duplici, & omnia de duplici fiunt cum commemoratione Semiduplicis, nisi duplex sequens fuerit ex iis solemnibus, quae excludunt etiam commemorationem Semiduplicis. Item potest concurrere cum semiduplici, dominicâ, die infra Octavam; & tunc dividuntur Vesperae à Capitulo de sequenti. Item potest semiduplex concurrere cum simplici, & sancta Maria in Sabbato, & eo casu omnia de semiduplici cum commemoratione sequentis.

6. Dominica concursum habere potest cum sequenti duplici, & omnia erunt de duplici, & commemoratio de Dominica; nisi sit duplex primae vel secundae classis, quod excludit Dominicae commemorationem. Item cum semiduplici potest concurrere, vel cum festo simplici; & in his casibus omnia de dominica cum commemoratione sequentis, quod habet etiam *Radulph. Propos. 15.*

7. Quaeres, cùm Dominica habeat integras secundas Vesperas, dum concurrit cum Semiduplici sequenti, & non habeat integras pri-

mas Vesperas concurrens cum semiduplici praecedenti, ut *n. 5.* diximus, & eò major est ratio dubitandi, quia diximus, nobiliores esse primas Vesperas secundis; diceremvel ob concursum populi ad secundas Vesperas, quas amat, Dominicales, non ad primas; vel fortè, quia Psalmi Sabbatini minus habent festivitatis, plus ferialitatis; & incongrui visi sunt inter Festum Semiduplex & festum Dominicae; quo factum est, ut Psalmi essent festivi de Semiduplici, & Capitulum de Dominica.

8. Simplex non potest concurrere cum sequenti, quia non habet secundas Vesperas. Si sequatur aliud simplex, de eo fit à Capitulo post Psalmos de feria, sine commemoratione praecedentis. Si sequatur Officium novem Lectionum, Vesperae integrae erunt de hoc sine ulla similiter commemoratione Simplicis praecedentis. Si nullum festum sequatur, Officium erit de Feria totum.

9. Feria item non concurrit cum sequenti, quia incipit & desinit, ubi desinit & incipit quodcumque aliud Officium. Si diversae sint Feriae proximae, unaquaeque suo die, non ultra diem locum habet, ut fusiùs dicitur *in Rubric. de Concurrent. n. 9.* De Octavae concursu activo & passivo cum aliis in hoc capite omisimus dicere, cùm plenè *cap. 8.* jam dixerimus *à n. 15.*

De occurrentia Officii divini, seu Translatione Festorum.

CAPUT X.

1. Duplex festum potest occurrere in Dominicis Adventûs, & à Septuagesima usque ad Dominicam in Albis inclusivè, in Vigilia Nativitatis Domini, in Circumcisione, in tota Octava Epiphaniae, in Feria quarta Cinerum, in tota majori Hebdomada, infra Octavam Paschae, Ascensionis Domini, in diebus à Vigilia inclusivè Pentecostès usque ad Festum Trinitatis inclusivè, in Festo Corporis Christi, & ejus die Octava, in Assumptione B. Virginis, & in Festo omnium Sanctorum; quae duo ultima Festa addita sunt in postrema recognitione; & tunc Duplex transfertur in primam diem Festo novem Lectionum non impeditam, *Radulph. meminit. Propos. 15 Microl.* etiam *c. 42.* tradit occurrentibus duobus Festis minùs nobile differri.

2. Si verò est Duplex primae classis, de eo fit in Dominicis secunda, tertia, quarta Adventûs, & Quadragesimae, in Dominicis Septuagesimae, Sexagesimae, Quinquagesimae, & infra Octavam Epiphaniae; quia ratio Festi & praesertim Patroni loci, seu Titularis Ecclesiae, vel Dedicationis ejusdem, praevalet penes populum ejus loci; neque hae Dominicae pares sunt primis Dominicis, in quibus mysteria Religionis nostrae inchoantur.

3. Si contingat, ut duo Festa Duplicia occurrant eodem die infra Octavam, hoc est, in Ecclesia aliqua particulari, quae fortè celebret Octavam Patroni loci, infra quam potest occurrere Duplex ex Festis mobilibus unà cum Duplici per annum in Calendario Romano, eo casu debet transferri Duplex minus in primam diem similiter non impeditam; & hic est sensus Rubricae *de Translatione Festorum num. 3.* quam putant aliqui esse superfluam: sed ideò sancita fuit ad differenriam Semiduplicis, cujus translatio aliquando fit extra Octavam. Et haec de Duplici.

4. Semiduplex potest occurrere in diebus praedictis *num. 1. & 2.* & praetereà infra Octavam Corporis Christi, & aliis Dominicis per annum, in quibus omnibus casibus transfertur in primam diem non impeditā similiter. Quòd si occurrat in Dominica infra Octavam, quae admittit Semiduplex Festum, tunc in sequentem Feriam secundam transfertur; &, si est impedita, ultra octavam, ne nimium interturbetur Octava, & numero dierum nimis minuatur. Eadem de causa Semiduplex occurrens infra Octavam Corporis Christi, si proximè sequantur Octavae S. Joannis, & SS. Petri, & Pauli, transfertur post omnes Octavas; & hoc est, quod addit Rubrica in fine *num. 5. Ita ut*, inquit, *Festum Semiduplex infra Octavam non transferatur, nisi in proximè sequentem diem*; id est, si sequens erit impedita, transfertur Semiduplex ultra omne Officium 9. Lectionum; Ratio est, quia

quia, a misso jure vicinitatis ad proprium diem, non est major ratio, cur citiùs celebretur.

5. Occurrentibus pluribus Festis novem Lectionum, transferatur illud, quod est minùs nobile; vel ratione ritûs, putà quia Semiduplex; vel ratione personæ, quæ sit inferioris ordinis, si in ritu sint æquales. Hic est sensus Rubricæ *n. 6.*

6. Translatis pluribus Festis Duplicibus & Semiduplicibus, fit Officium priùs de digniori quoad ritum; quod si æqualis sit ritus, fiat de eo priùs, quod erat priùs in Calendario celebrandum; ita, licet obscuriùs, *in Rub. num. 7.*

7. Si verò occurrat in Dominica in Albis, vel Trinitatis, aliquod Festum, quod ex prædictis debet transferri (nullâ ratione habitâ, quod habeat jus ad eam Dominicam) fiat in Feria secunda non impedita de Festo priùs translato, ordine servato dignitatis & Calendarii, prout verè sonant verba *dictæ Rubricæ de Translatione Festorum nu. 7.* examinata in postrema recognitione Breviarii, & in hunc sensum communiter accepta; quia verè & illud ipsum est à suo die translatum.

8. Festum Simplex non transfertur, sed vel Officium, vel commemoratio fit de eo; aut verò etiam omittitur, si occurrat in festo primæ classis. Alicubi potest accidere, ut nunquam de eo fiat, neque commemoratio; ut in Ecclesiis sancto Augustino, S. Jacobo dicatis, & aliis sanctis Patronis locorum, seu Titularibus Ecclesiarum, nunquam fit de Sanctis Hermete, Christophoro & similibus.

9 Translato fortasse Festo novem Lectionum, quocum facienda est commemoratio Festi Simplicis, non transfertur Festum Simplex, de quo fit semper proprio die, nisi impediatur à Festo solemniori; & eodem modo, translatâ in præcedens Sabbatum aliquâ Vigiliâ, quæ occurrit cum Festo Simplici in Dominica, non tamen transfertur Festum Simplex, sed de eo fit in Dominica, & proprio die; quia illud tantum est transferendum, quod proprio die impeditur à majori Officio.

10. Adverte præptereà, quod si Translatio alicujus Festi fiat à tempore Paschali ad tempus non Paschale, recitandum erit officium temporis non Paschalis, quod accidit in Translatione sanctorum Martyrum mensis Maji, & aliquorum mensis Junij.

11. Attinent ad hoc caput eæ Rubricæ, quæ habentur extra Titulos aliarum Rubricarum generalium, nempè inter duas Tabellas de occurrentia & concurrentia Officii: & primò, si occurrant duo Festa eodem die sub una ratione festi in calendario Romani Breviarii, quorum tamen alterum est Patroni, seu Tituli Ecclesiæ; Festum verbi gratia S. Sebastiani, cui cum S. Fabiano fit ordinariè Festum, eo casu fit de Patrono seu Titulari tantùm, hoc est, de S. Sebastiano solo, uti Festo primæ classis, non autem de socio eo die. Aliqui putârunt, hanc Rubricam loqui de occurrentia duorum Festorum, quorum alterum est in calendario Romano, alterum in calendario loci proprio; sed falluntur ex iis verbis, *Descriptus sit eodem die in Calendario*; non ait *Calendariis*, & loquitur de calendario Romano, me teste, in recognitione Clementina; nam de occurrentia duorum calendariorum agitur in Rubrica *de Translat. Fest. n. 6.*

12. Qui verò hac de causâ in eorum proprio die omittuntur, vel sunt in calendario Romano sub ritu duplici, seu Semiduplici; & tunc primâ die similiter non impeditâ, fit Officium de omissis sub ritu Semiduplici; putà in exemplo allato, fiet de S. Fabiano ritu Semiduplici post Octavam S. Sebastiani; vel sunt sub ritu Simplici, & tunc in ea Ecclesia nihil fit de sociis omissis. Exempli gratia, in Ecclesia SS. Marcellino, & Petro dicata, S. Erasmus nihil habet unquam, neque commemorationem, *die 2. Junij.* Ratio verò, cur in hac divisione fiat alterum Festum ritu Semiduplici, est; quia non transfertur festum, nisi sit saltem Semiduplex; & divisio ritûs Duplicis festi plurium Sanctorum visa est fieri satis congruè, si socii gaudeant ritu saltem Semiduplici, nisi sint, ut mox dicemus, altioris ordinis.

13. Quod si ii, qui dividuntur, sunt altioris ordinis, & classis, ut in Ecclesia S. Philippi Apostoli, de quo solo fit idcirco Festum primæ classis; eo casu in primâ die non impeditâ fiet Offi-

cium de translato S. Jacobo sub ritu duplici secundæ classis, quia fit de duodecim Apostolis, & die 4. Maji in Laudibus tantùm fiet commemoratio cum nona Lectione S. Monicæ, si simplex esset, quod Clemens IX. 1669. præcepit esse Semiduplex.

14. Porrò prædicta à separatione facta Patroni seu Titularis à sociis, quos illi habent in Calendario Romano, curandum erit, ut Oratio, Lectiones, & Evangelium cum Homilia congruant festo, ita ut pro uno, non pro pluribus Officium fiat, & deficientibus propriis erit ad Communne Sanctorum recurrendum, reservatâ Patrono potiùs quàm sociis Oratione propriâ, & in numero singulari accommodatâ; pro sociis autem sumatur de communi, ut sit varietas; nisi fortè contingat de sociis Officium fieri extra Octavam Patroni, seu Tituli, quo casu variandi necessitas minùs urgeret.

15. Quæsitum est aliquando, quid agendum esset in Ecclesia Regularium, in qua occurrebant duo festa eodem die, Patroni principalis loci, & Titularis Ecclesiæ illorum Regularium. Et posito, quod suprà docuimus, teneri Regulares ad Officium de Patrono, infertur manifestè, quod de Patrono loci tanquam de digniori, recitandum sit Officium, translato Titulari, qui est minùs dignus, *de transl. Fest. tit. 10. n. 6.* tùm quia in Rubrica semper præponitur Patronus Titulari; tùm quia ille totius loci est Protector, hic unius templi particularis; tùm quia æquius est, ut populus ubique eo die audiat Missam de suo Patrono. Quod si quotannis hic accidat occursus, assignanda erit dies sequens in perpetuum Titulari illius Ecclesiæ, nisi ex privilegio aliter fieri debeat. A fortiori cedet Patrono loci aliud quodcumque Festum Regularium inferioris classis, putà Conceptionis beatæ Virginis, si occurrat in festo Patroni loci; quod eo magis patet; quia festum Conceptionis cedit Dominicæ secundæ Adventûs, cui non cedit Patronus loci. *de Transl. Fest. n. 1.*

16. Officia concessa ad libitum in pari gradu cedunt aliis de præcepto, vel ex vi Rubricarum recitandis.

De Commemorationibus.

CAPUT XI.

1. QUatuor præscribuntur in Breviario in titulo de Commemorationibus; & Primò, quibus diebus, & de quibus festis seu Officiis facienda sit commemoratio. Secundò, quo loco, in qua parte divini Officii. Tertiò, quo modo, quâve ratione. Quartò, quo ordine, quando multæ sunt simul faciendæ; & de his singillatim dicemus.

2. De Feria majori, de Simplici, de sancta Maria in Sabbato, de die infra octavam, de semiduplici, de Dominica, de die octava, de duplici omnium classium contingit fieri commemorationem in Officio, ut ex sequentibus hoc eodem ordine patebit.

3. Nam de Feria majori fit commemoratio, quando festum novem Lectionum in ea occurrit, neque unquam omittitur de ea commemoratio, exceptis Vigiliis, quæ occurrunt in alia feria majori, putà Adventûs, aut Quadragesimæ; vel occurrunt in festo duplici primæ classis, quia tunc nihil fit de Vigilia, exceptâ Vigiliâ Epiphaniæ.

4. De Simplici fit commemoratio, quando occurrit in feria majori, Vigilia, S. Maria in Sabbato, die infra octavam, semiduplici, Dominica, die octava, & in duplici per annum tam in primis Vesperis quàm in Laudibus, in duplici festo secundæ classis tantùm in Laudibus; item in ejusdem Festi simplicis primis Vesperis, quando cum eo pridie concurrit semiduplex, Dominica, dies Octava, duplex per annum, duplex secundæ classis; non autem quando duplex primæ classis concurrit cum simplici.

5. De Sancta Maria in Sabbato fit commemoratio, quando cum ea pridie concurrit dies octava, semiduplex, duplex per annum [modò non sit festum B. Virginis, ne de eadem fiat festum & commemoratio] duplex secundæ classis, non primæ.

De die infra Octavam fit commemoratio, quando in ea occurrit dies Octava alterius Octavæ, vel dies infra aliam Octavam digniorem,

rem, vel duplex per annum, vel Dominica; non autem, quando duplex primæ vel secundæ classis occurrit, exceptis Octavis SS. Stephani, Joannis, & Innocentûm, de quibus fit commemoratio in Festo secundæ classis, eo modo, quo in Festo S. Joannis Evangelistæ fit de die infra Octavam S. Stephani, & in Festo Innocentûm de diebus infra Octavam S. Stephani, & S. Joannis ex privilegio speciali. Item quando concurrit cum sequenti die Octava alterius Octavæ, Duplici per annum, & Dominicâ quacunque, cum non aliis.

7. De Semiduplici fit commemoratio, quando concurrit cum sequenti die infra Octavam, die Octavâ, cum alio Semiduplici, cum Duplici per annum, & Dominicâ, non cum aliis.

8. De Dominica, quando in ea occurrit Duplex primæ aut secundæ classis, aut duplex per annum, aut dies Octava. Item quando ea concurrit cum sequenti duplici per annum, aut cum die Octava, non cum aliis.

9. De die Octava fit commemoratio, quando in ea occurrit alia dies octava dignior, aut duplex primæ vel secundæ classis, aut Dominica primæ vel secundæ classis. Item quando concurrit cum sequenti alia die octava, duplici per annum minore & majore, & cum duplici secundæ classis, non cum aliis.

10. De Duplici minore per annum fit commemoratio, quando concurrit aut cum sequenti alio duplici minore, aut cum die octava, aut cum duplici majore, aut cum duplici secundæ classis, non cum aliis.

11. De Duplici majore per annum fit commemoratio, quando concurrit cum alio duplici majore, digniore, per annum, aut cum duplici secundæ classis.

12. De Duplici secundæ classis fit commemoratio, quando concurrit cum duplici primæ classis, vel cum duplici secundæ classis digniore.

13. De Duplici primæ classis fit commemoratio, quando concurrit cum alio digniore duplici primæ classis. Hæc sunt: quæ patiuntur cõmemorationem sui ipsorum in officio divino.

14. Ex dictis patet vice versâ, quod duplex primæ classis admittit in primis Vesperis commemorationem de duplici primæ classis minùs digno de duplici secundæ classis, de Dominica primæ vel secundæ classis, & item de Dominica per annum, si illud festum occurrat in Dominica, de feria majori, non de aliis. In Laudibus admittit commemorationem Dominicæ secundæ classis & per annum, diei Octavæ & Feriæ majoris, non tamen Vigiliæ. In secundis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cujuscunque, duplicis primæ classis minùs digni, duplicis secundæ classis, & per annum, diei Octavæ, Feriæ majoris, non aliorum.

15. Duplex secundæ classis admittit in Vesperis primis commemorationem Dominicæ primæ vel secundæ classis, & Dominicæ per annum, si illud occurrat in Dominica, Duplicis secundæ classis minùs digni, duplicis per annum, diei Octavæ, Feriæ majoris, non aliorum. In Laudibus admittit commemorationem Dominicæ cujuscunque, diei Octavæ, Festi Simplicis, & Feriæ majoris. At cur non diei infra Octavam? hæc enim major est Simplici Festo. Sed ratio dispar est; quia de Octava sæpiùs, de Simplici semel fit, quo die occurrit. In secundis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cujuscunque, duplicis secundæ classis minùs digni, duplicis per annum, Semiduplicis, Simplicis, diei Octavæ, diei infra Octavam, si de ea sequenti die fiat officium sanctæ Mariæ in Sabbato (nisi festum sit beatæ Mariæ) & Feriæ majoris. Si sequatur aliud festum secundæ classis minoris solemnitatis, de quo idcirco in dictis Vesperis fiat tantùm commemoratio, & in eodem Festo sequenti occurrit Festum simplex, tunc in secundis Vesperis integris præcedentis Festi nihil adhuc fit de simplici, quia festum sequens, licèt non habeat Vesperas; habet tamen jus in suis primis Vesperis excludendi commemorationem Festi simplicis; casus accidit, & ita respondi.

16. Duplex per annum majus in primis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cujuscunque, tùm Duplicis minoris per annum, Semiduplicis, Simplicis, diei infra Octavam, diei Octavæ, cum qua concurrit, & Feriæ majo-

majoris. In Laudibus admittit commemorationes Dominicæ, Festi Simplicis, diei infra Octavam, & Feriæ majoris. In secundis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cujuscunque, Duplicis minoris per annum, Semiduplicis, Simplicis; diei infra Octavam, diei Octavæ, Feriæ majoris, & B. Mariæ in Sabbato.

17. Duplex per annum minus in primis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cujuscunque, Semiduplicis, Simplicis, diei infra Octavam, & Feriæ majoris. In Laudibus admittit commemorationem Dominicæ per annum, Festi Simplicis, diei infra Octavam, & Feriæ majoris. In secundis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ, Semiduplicis, & diei infra Octavam, Feriæ majoris, simplicis, beatæ Mariæ in Sabbato.

18. Dies Octava admittit commemorationes, quas Duplex per annum minus; sed dies Octava Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, & Corporis Christi sunt Duplicia majora, quæ habent integras Vesperas, & admittunt eas tantùm commemorationes, quas concessimus festo Duplici majori per annum, si accidere possint.

19. Dies infra Octavam admittit in primis Vesperis commemorationem Semiduplicis, cum quo dividit Vesperas, Simplicis, & Feriæ majoris. In Laudibus & secundis Vesperis admittit commemorationem Simplicis, & Feriæ majoris in omnibus, & alterius diei infra Octavam minùs dignam.

20. Semiduplex admittit in primis Vesperis commemorationem Semiduplicis, & diei infra Octavam, cum quibus Vesperas dividit, Simplicis, & Feriæ majoris. In Laudibus commemorationem diei infra Octavam, Simplicis, & Feriæ majoris. In secundis Vesperis commemorationem alterius Semiduplicis, Simplicis, Beatæ Mariæ in Sabbato, & Feriæ majoris.

21. Dominica in primis Vesperis admittit commemorationem Semiduplicis, & diei infra Octavam, cum quibus dividit Vesperas, & festi Simplicis. In Laudibus commemorationem diei infra Octavam, & Simplicis. In secundis Vesperis commemorationem Semiduplicis diei infra Octavam, & Simplicis.

22. Simplex in primis Vesperis & Laudibus admittit commemorationem tantùm alterius Simplicis; aliis Officium cedit.

23. Sancta Maria in Sabbato admittit commemorationem in primis Vesperis, & Laudibus festi simplicis tantùm, cedit Officium aliis.

24. De tribus Octavis fit commemoratio in utrisque Vesperis, & Laudibus, quocumque festo infra eas adveniente, nimirùm Nativitatis Domini, Epiphaniæ, & Corporis Christi.

25. Ratio verò prædictorum desumitur ex majori vel minori qualitate festi; quò enim est nobilius, magis etiam habet de Officio, & minus de aliorum commemoratione. Dicamus nunc de loco faciendæ commemorationis, in qua parte Officii fiat.

26. Fit commemoratio in Vesperis & Laudibus post Orationem festi, de quo fit Officium; & si habeatur Lectio, ultimo loco legitur in tertio Nocturno ante Hymnum *Te Deum*. Modum commemorationis fusiùs explico.

27. Fit hoc modo commemoratio. In Vesperis sumitur Antiphona, quæ est assignata Cantico *Magnificat*, cui additur Vers. qui dicitur post Hymnum Vesperarum, tùm Oratio ejus, de quo fit commemoratio; sumuntur autem vel de Proprio, vel de Communi. Eodem modo fit in Laudibus cum Antiphona Cantico *Benedictus* assignata, & Versu, qui habetur post Hymnum ad Laudes.

28. Si ex eodem Communi sumitur commemoratio, unde sumptum est officium, variantur Antiphonæ & Versus, ita, ut in Vesperis sumatur commemoratio ex Laudibus, & è contra, nisi aliter signetur, inquit Rubrica *de Commemoratione num. 8.* quia in festo sancti Hilarii in secundis Vesperis aliter res se habet, ut videre est in eo loco. Quod de Antiphona & versu dicitur, intellige quoque de Versu tantùm, ut varietur, si est opus, & similiter de oratione. Neque refert, si pro commemoratione ejusdem contingat dici eundem Versum in primis Vesperis & Laudibus, ut in festo S. Donati, in quo fit aliquando de translata Inventione S. Stephani; & pro commemoratione S. Donati dicitur & in Vesperis, & in Laudibus idem Versus: *Justus*

Justus ut Palma, &c. quia in Laudibus nulla est necessitas variandi Versum de Laudibus proprium, ut patet.

29. Dubitavêre quidam, an Antiphonæ ad *Benedictus* in Communi Pontificum, & non Pontificum Confessorum sint diversæ, ut altera pro officio, altera pro commemoratione in Laudibus deservire queant; quibus ego respondi, Inirio esse unam, in fine apparere diversas; & hoc sufficit ad varietatē, quod etiam fit in praxi communiori. Habes nunc exemplum in Breviario, in festo sancti Bonaventuræ, & sancti Henrici.

30. Quæres adhuc: Quid agendum, quando in officio de uno Martyre fit commemoratio de Martyre altero, & inter suffragia commemoratio de Patrono item Martyre per Antiphonas de Communi, quinam Versus dicendus erit pro Patrono? Habes exemplum in secundis Vesperis sancti Hilarii, ubi tres concurrunt Confessores; utere ergò ultimo loco Versu ultimo secundi vel tertii Nocturni; & idem fiat, si quatuor occurrant, adhibitâ Antiphonâ, quæ prima est Nocturni primi, & versu Nocturnorum, qui non est dictus in commemorationibus.

31 Ratio verò, cur pro commemoratione sumantur Antiphonæ ad *Magnificat*, & *Benedictus*, ea esse potest; quia sunt nobiliores Antiphonæ, tùm ratione Canticorum Evangelicorum, tùm vicinioris aditûs ad orationem seu Collectam, quæ dicitur pro commemoratione.

32. Commemoratio de Dominica, vel de Feria majori, vel de die Octava SS. Petri & Pauli, [si in ea occurrit nobilius festum] quæ habet Homiliam cum suo Evangelio, addit prætereà Lectionem ejusdem Homiliæ in fine tertii Nocturni pro nona Lectione, id est, vel primam tantùm de Homilia, vel tres in una simul Lectione conjunctas. Sicut enim in Missa pro commemoratione Dominicæ, vel dictæ Feriæ, vel diei Octavæ, populo legitur Evangelium in fine Missæ, ne sit Evangelium Aliquod in Missali, quod non aliquando legatur populo; ita convenit, ut in Choro exponatur illud idem Evangelium per Homiliam in fine Officii Matutini, in quo paulò antè per aliam Homiliam declaratum est Evangelium principale Festi, & Officii.

33. De Sanctis autem, qui propriam Lectionem habent de vita & gestis ipsorum, convenit etiam, ut legatur ad instructionem Cleri, quæ erit nona, si una est, vel de duabus fiat una, quam congruentissimè sequitur laus divina per Hymnum *Te Deum*. Quòd si Hymnus hic non sit dicendus, omittitur eo casu Lectio de Sancto; quia Responsorium nonum, quod vice Hymni *Te Deum* dicitur, non benè quadrat Lectioni de Sancto, sed benè Lectioni Homiliæ; & ideo nona Lectio est de præcedenti eadem Homilia.

34. Dixi, *qui propriam Lectionem habent*, non appropriatam de Communi, ut in festis SS. Nabotis & Felicis, S. Margarethæ & aliorum. Et adest exemplum in Festo Sancti Augustini, cujus nona Lectio non est de sancto Hermete; quia propriam non habet laudem, si de Communi sumatur, imò etiam in Rubrica *de Translation. Festorum num. 9.* expressè habetur, *Si propriam*, inquit, *de vita Sancti habuerit Lectionem.*

35. Si verò duæ commemorationes occurrant in eodem Officio, scilicet Dominicæ, vel Feriæ majoris, quæ habet Homiliam, & Simplicis Festi, quod habet propriam Lectionem, tunc omittatur Lectio de sancto, & legatur Homilia; quia Dominica & Feria major digniores sunt Festo Simplici; imò & omittitur, quando in feriali Officio Feriæ majoris tres tantùm leguntur Lectiones, quia non dicitur Hymnus *Te Deum*, sed tertium Responsorium, quod non respondet Festo Simplici; vel certè ideo fit intra Octavas Paschæ & Pentecostês, quando in iis occurrit Festum Simplex, quia parum legitur de solemniori Festo, quod non videtur minuendum, demptâ illius tertiâ Lectione pro Lectione de Sanctis.

36. De die infra Octavam non legitur nona Lectio, licet habeat in Breviario & Octavario Homiliam quâlibet die; quia Evangelium lectum est in die Festo, & repetitur infra Octavam sæpè; neque legitur in fine Missæ, licet de ea fiat in Missa commemoratio; imò, neque si habeat Evangelium diversum ab Evangelio Festi, quod accidit infra Octavam Apostolorum Petri & Pauli,

Pauli,& conceditur in Octavario Romano, *Notat. 4.*

37. Accidit alicubi, quòd Octava Apostolorum Petri & Pauli occurrat in Dominica, in qua fit de Titulari Ecclesiæ cum commemorationibus Octavæ, quæ habet proprium Evangelium, & Dominicæ; quæres, quodnam Evangelium cum sua Homilia legetur pro nona Lectione, Octavæne, an Dominicâ? illa enim, quæ duplex est, dignior est Dominica. Nihilominùs ego legerem potiùs Evangelium Dominicæ; neque enim vacare permittitur aliqua Dominica per annum, quin de ea, saltem in Sabbato præcedenti, fiat commemoratio, ut dictum est supra *c. 5.* & hoc ratione fit Evangelii, ut legantur populo per annum in Missa omnia Evangelia Dominicalia; si verò in Missa est legendum, ergò & in Officio. Reliquum est, ut significemus ordinem commemorationum.

38. Quando contingit fieri plures commemorationes, servetur hic ordo. De Duplici fiat ante Dominicam, de Dominica ante Festum Semiduplex, de Semiduplici ante diem infra Octavam, de Octava ante Ferias majores, & de his ante Festum Simplex. Hæc Rubrica *de commemor. numero 11.*

39. Latet hîc, quod pauci nôrunt. Cur enim de Semiduplici ante diem infra Octavam, cùm in concurrentia Semiduplicis cum die infra Octavam diximus supra, fieri à Capitulo de die infra Octavam cum commemoratione Semiduplicis? ergò inde sequitur, quòd ordo commemorationum erit de die infra Octavam ante Semiduplex. At vide disparitatem. Nam in ratione Officii dividuntur Vesperæ, ita ut ad præcedens Festum prima pars spectet, ad sequens altera à Capitulo; sed in ratione Simplicis commemorationis, putà, quando Semiduplex concurrit cum Duplici infra Octavam Festi habentis Octavam, quia Semiduplex Festum est nobilius per se loquendo (quia festum est) quàm dies infra Octavam, quæ est continuatio Festi, ut diximus supra *cap. 8. n. 4.* Idcircò fit commemoratio Semiduplicis ante diem infra Octavam. Casum habes in terminis in secundis Vesperis sancti Thomæ Cantuariensis, quando concurrit cum festo sancti Sylvestri, in quibus integræ Vesperæ sunt de Duplici cum commemoratione sancti Thomæ Semiduplicis, & deinde octavarum.

40. De S. Maria in Sabbato, si in Feria sexta fiat Festum novem Lectionum, fit commemoratio ante festum Simplex, quod celebratur in Sabbato.

41. De Festo Simplici fit commemoratio ante suffragia Sanctorum, seu communes commemorationes de Cruce, sancta Maria, &c. & ante commemorationem cujusque Tituli vel Patroni Ecclesiæ, quæ fortè omnibus suffragiis præponeretur pro sui dignitate veluti sanctissimæ Trinitatis, Corporis Christi, &c. quia, cùm hæ commemorationes dicantur, & sint communes, cedunt simplicibus, quæ eo die locum proprium, & festivum habere debent, ita servos suos honorante ipsomet Deo, & quasi locum cedente in eorum Festo.

42. Denique fit commemoratio tantùm Festi Simplicis in Vesperis de Feria, quando postridie de eodem facienda est tantùm commemoratio, ob occurrentem Feriam quartam Cinerum, seu Feriam quartam aut sextam Temporum, aut Vigiliam; quia non habet Officium, ergò neque primas Vesperas; sicut etiam omittitur, & ipsa commemoratio in Feria quarta majoris Hebdomadæ, cùm in sequenti Feria nihil fiat de festo Simplici.

43. Ratio prædicti Ordinis patet; Congruit enim qualitati festorum & officiorum, & eo ordine, quo festa prædictorum fierent, eodem faciendæ sunt solemnes, non communibus comparatæ, commemorationes.

De Patrono loci, & Titulo Ecclesiæ.

CAP. XII.

1. PAtroni Festum fieri congruè docuimus supra *cap. 2. ex Microl. cap. 43. & Radulph. propos. 17.* & fieri sub ritu duplici primæ classis, ibidem ex Rubricis generalibus *n. 4.* Quæritur, quomodo differant Patronus & Titulus Ecclesiæ? Respondeo, Patronum esse, quem Episcopus cum populo sibi Patronum eligit, eò vel quia primus loci Episcopus fuit, vel quia ibi humatus

matus

matus, vel quia civis ejusdem loci, vel quia juvit aliquando notabiliter in ejusdem populi necessitatibus, vel ob alias similes causas. Datur autem Titulus Ecclesiæ, qui non ita latè patet ut Patronus loci, putà, quia Ecclesia dedicata est sub invocatione sanctissimæ Trinitatis, Corporis Christi, sanctæ Crucis, beatæ Mariæ, Sanctorum, &c. Cur verò dicatur Titulus, dicam *Sectione 8. c. 5.*

2. Nonnulli vocant Patronos eos, erga quos solo devotionis affectu moventur, non communi toti civitati, seu loco; at de iis non loquitur Rubrica, quæ *locum* accipit pro multitudine Cleri & populi, ex communi modo loquendi. In posterum decernendi erunt Patroni juxta Decretum, quod sequitur.

Decretum super electione Sanctorum in Patronos, à sacra Rituum Congregatione de ordine S. D. N. Urbani Papa VIII. emanatum die 23. Martii 1630.

SAcra Rituum Congregatio, annuente sanctissimo D. N. in electione Patronorum mandavit infra scripta in posterum servari debere, declarans, quòd aliter facta electio nulla sit ipso jure.

Primò, quòd eligi possint in Patronos ii solùm, qui ab Ecclesia universali titulo Sanctorum coluntur, non autem Beatificati duntaxat.

Secundò, quòd de Patrono civitatis electio fieri debeat per secreta suffragia à populo mediante Consilio generali illius civitatis, vel loci, non autē ab Officialibus solùm, & quòd accedere debeat consensus Episcopi & Cleri illius loci.

Idemque servari debeat in Patrono Regni, qui pariter eligi debeat per secreta suffragia à populo singularum civitatum Provinciæ.

Et quòd repræsentantibus Regnum, civitatem, Provinciam, nulla competat facultas eligendi Patronos, nisi ad hoc habeant speciale mandatum, & ulteriùs interveniat consensus Episcopi & Cleri dictarum civitatum.

Et tertiò, quòd causæ electionis novorum Patronorum debeant in sacra Congregatione deduci, & ab ea examinari, ac demum causâ cognitâ, ab eadem Congregatione approbari & confirmari.

Et ne præmissorum ignorantia ullo unquam tempore possit allegari, eadem sacra Rituum Congregatio supradictum Decretum imprimi & publicari mandavit.

Jo. Bapt. Card. Detus,

Loco † Sigilli.

T. Tegrimius Sec.

RAtio Decreti est, & primæ quidem conditionis est, quia Beatificati non possunt esse titulares Ecclesiarum, quarum ædificatio conceditur in honorem Canonizatorum tantùm in Bulla Canonizationis, non ergò Patroni esse debent, quorum gradus est nobilior quàm Titularium. Neque Beatificatis dari solet à sacra Congregatione Rituum aliud Officium quàm duplex majus per annum, Patronis autem duplex primæ classis. Decretum tamen comprehendit etiam Patronos minùs principales, quos decet esse Sanctos universales.

Alterius conditionis ratio est, quia primò populus debet eligere ob beneficia à Sancto accepta; deindè Clerus debet consentire, ut posteà colatur cum officio debito & Missa.

Tertiæ conditionis est ratio, quia sæpenumero sine causa, arbitrio Principum vel arte aliorum minùs legitima extorquentur vota Consiliariorum & Episcoporum, Romæ verò censura est liberior, & ob auctoritatem Sedis Apostolicæ securior & sanctior.

3. Dantur Patroni unius civitatis, & Patroni unius Provinciæ, ut Mediolanensis Provinciæ, decreto Provinciali Patronus est sanctus Ambrosius. Dantur etiam plures Patroni loci *ex Rubric. de Officio Duplici n. 1.* ubi habentur hæc verba: *In Festo Patroni vel plurium alicujus loci,* è quibus unus esse debet principalis, *ex Rubric. de Octav. num. 1.* alii minùs principales. Titulus autem Ecclesiæ unius materialis solet esse unicus, sed tamen potest etiam esse plu-

rium Sanctorum, ut apud nos Romæ Ecclesia SS. Basilii & Caroli, in qua duo festa celebrantur; vel plurium sub eodem festo, ut SS. Cosmæ & Damiani, & similium.

4. Tam de Patrono principali quàm de Titulari Ecclesiæ fit Officium, ut de duplici primæ classis, ut in Rubrica *de Commemor. n. 3.* Item fit octava de utroque in Rubrica *de Octavis n. 1.* & quæcunq; supra dedimus duplici primæ classis, & octavis, eadē concedenda sunt Patrono principali loci in loco suo, & Titulari in Ecclesia sua, eadem enim est ratio solemnitatis in utrisque.

5. At quinam tenentur ad festum & Officium de principali loci Patrono? Sacra Rituum Congregatio decrevit sæpiùs Regulares etiam teneri ad festum de Patrono loci, & Officium solemne, juxta Bullam Gregorii XIII. die *30. Decembris 1573.* non tamen teneri ad Octavam ejusdem; quod novo Decreto firmatum est à S. Rituum Congregatione *die 27. Martii 1628.* & illud quidem decretum est, ut populus, qui in eo festo ad Regularium Ecclesias accedit, Missas & Officia divina auditurus, ad pietatem erga Patronum suum non minùs accendatur, quàm si ad Ecclesiam confluat Cathedralem. Octava verò satis est, si fiat à Clero sæculari illius loci; neque cogendi sunt Regulares, occupati etiam propriis Religionis Officiis, ad omnia Cleri sæcularis Officia recitanda.

6. Si Patroni plures seu Titulares conceduntur, ut supra *numero 2.* erit nè eorundem æquale festum, hoc est, primæ classis cum Octava? Officium quidem singulorum duplex erit, ut dicitur in Rubrica *de Officio Duplici numero 1.* sed Octava non conceditur, ex Rubricis Breviarii *de Octavis n. 1.* nisi festo principalis Patroni, & principalis item Titularis Ecclesiæ; imò neque primæ classis festum erit, nisi sit solemne principale festum principalis Patroni, aut Tituli Ecclesiæ, ut apertè in Rubrica de *Commemorat. num. 3. & 4.* quale non est Patroni Translatio, nec festa similia.

7. Neque de his patronis minùs principalibus tenentur Regulares Officium recitare, si non sunt in Calendario Romano, quos nulla lex obligat; laudabile tamen est, si recitent in gratiam populorum, ut paulò suprà diximus; & eò magis, si populus agat festum sine opere servili. Officium autem erit Duplex majus per annum ex Rubrica *de Concur. n. 2. in fine*, quod addidimus ante Tabellas in postrema recognitione Breviarii.

8. Quid si accidat, quòd in Cathedrali fiat de Patrono loci absque Octava, veluti Mediolani de S. Ambrosio, cujus festum ritu Ambrosiano non habet Octavam; an subditi Archiepiscopo Mediolanensi, secundùm ritum Romanum Horas Canonicas recitaturi, teneantur ad Octavam sancti Ambrosii celebrandam? Negant aliqui, quia satis est, ut membra à capite non discordent. Affirmant alii, quia tenentur ad servandas Breviarii Romani Rubricas, quibus ego magis assentior in gratiam Rubricarum Romanarum. Nostri Ordinis Patres celebrant ibidem sancti Ambrosii Octavam, etiam ex vi nostrarum Constitutionum, quæ *l. 2. c. 5.* id præcipiunt ubique fieri in festo Patroni loci.

9. Cæterùm Patroni seu Tituli Festum licet excludatur, si incidat infra Octavas Paschæ & Pentecostês, & in Hebdomada majori, locum tamen habet infra Octavas Epiphaniæ, quæ duplicia alia festa excludit.

10. In die Octava Epiphaniæ, si incidat patronus vel titularis Ecclesiæ in eam diem, transfertur festum Patroni; & eodem modo, si in Dominica prima Adventûs & quadragesimæ, Dominica passionis, Palmarum, Paschæ, in Albis, Pentecostês & Trinitatis; in quibus mysteria Redemptionis nostræ à populo quoque sunt magis celebranda, licet quædam ex prædictis festis sint classis secundæ. Idem fiat, si incidat in Vigiliam Nativitatis Domini, & Pentecostês, in die Circumcisionis, in Feria quarta Cinerum, ut scilicet transferatur.

11. Tanta est solemnitas Patroni principalis loci, ut, si incidat in Vigiliam, quæ sit in Calendario cum jejunio de præcepto, nihil in Officio fiat de Vigilia, quæ mœstitiam infert, in mensa tamen jejunandum erit, nisi transferatur in præcedentem diem jejunium ipsum auctoritate Majorum, de qua supra *sect. 3. cap. 7. num. 5. pag. 22.*

12. Ha-

12. Habet integras utrasque Vesperas, nisi concurrat cum festis Christi primæ classis, aut Beatæ Virginis assumptæ, aut Dedicationis propriæ Ecclesiæ, ex iis quæ diximus supra *cap. 8. num. 7. & cap. 9. num. 3.* adeò ut eidem cedant in concursu tùm secundæ Vesperæ diei octavæ Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, & Corporis Christi; tùm primæ Vesperæ diei Octavæ Ascensionis, & Corporis Christi, ut *in Notis dicitur Tabella 2. de Concurrentia.*

13. Debentur eidem Lectiones in primo Nocturno, quæ habentur in Communi, non autem de Scriptura occurrente, ad majorem celebritatem, ut dicitur in Rubricis *cap de Lectionibus n. 9.*

14. Lectiones secundi, & tertii Nocturni, si non adsunt propriæ in Breviario, neque extra Breviarium approbatæ à sancta Sede Apostolica, sumantur de Communi, & de Octavario Romano in hanc præcipuè causam edito; nam in Officio nihil legendum est, quod ab eadem sede Apostolica non sit approbatum, ut fusè probat *ex Gelasio Papa* Radulphus *Propos. 11.* & Sixtus V. Const. 74. concedens varias facultates S. Rituum Congregationi, Officia SS. Patronorum noluit approbari posse, inconsulto ipsomet Summo Pontifice. Approbata verò pro certo loco negavit sæpius S. Congregatio extendi posse ad alia loca non consultâ eâdem Congregatione; quæ justis de causis alicui loco concedit, alicui negat.

15. Quæritur de Titulo Altaris, seu Capellæ, quo ritu sit celebrandus, constat ex Rubrica de *Commemorationibus, num. 3.* non esse celebrandum uti Duplex primæ classis; reliquum est igitur, ut celebretur, prout in Calendario Romano describitur; in quo, si neque nominatur, ad illud Altare celebrari poterunt Missæ Festivæ, cum Hymno Angelico, ut alibi diximus; sed Officium nullatenùs fiat sine licentia Majorum, ad quos attinet Officia mutare, qua de re diximus *Sect. 1. c. 5. tit. 2. n. 9. pag. 5.*

16. Si Altare titulus est beneficii, Beneficiatus adhuc non debet Officium recitare de eo, ut festo primæ classis, neque alio ritu quàm in Calendario sit descriptus; & eo ibidem non descripto, non video, quâ ratione propriâ auctoritate possit de eo recitare Officium.

17. Si verò Titulus est Ecclesiæ dirutæ ad illud Altare translatæ, ille, qui emolumenta prædictæ Ecclesiæ percipit, æquum est, ut recitet Officium de eo in ejus festo, ne depereat cultus illius Titularis Ecclesiæ, & ritus erit Semiduplex, nisi dignitas ejusdem aliud exposcat; exemplo sumpto à Vaticana Collegiata Sancti Petri, quæ celebrat festum Sancti Basilii Semiduplex, ob Ecclesiam ejusdem Sancti cum emolumentis unitam Collegio Canonicorum S. Petri; sed in his casibus consulatur Sacra Rituum Congregatio. Vide quæ diximus *Sect. 2. cap. 2. n. 25. pag. 12.*

18. Cæterùm Beneficiatus quilibet habens Ecclesiam, quæ est Titulus beneficii, licet apud eam non resideat, debet tamen festum ejusdem colere uti primæ classis, & cum octava celebrare; quia festum tituli est Ecclesiæ.

19. Sed utrùm cultus titularis alicujus Ecclesiæ possit & debeat extendi ad alios de Clero extra propriam Ecclesiam, ita ut debeant omnes, tàm in civitate, quàm in Diœcesi celebrare festum particularis Ecclesiæ ritu Semiduplici, negavimus supra *Sect. 3. c. 3. n. 5. pag. 17.*

20. Dies Octava Patroni loci accidit alicubi in festo Duplici, quod ibi est in præcepto, unde populus magis optat audire Missas de festo, quã de die octava, ut in urbe Regii, ditionis Estensis, in qua Octava dies S. Prosperi occurrit in festo Visitationis B. Virginis, quod ibi est de præcepto; quid ergò erit agendum? Sacra Rituum Congregatio approbans Officia pro Clero Regiensi, decrevit fieri Officium de festo cum commemorat. Octavæ; aliàs transferretur festum, ut de octavis diximus, *sect. 3. c. 8. n. 12. pag. 24.* Si neget aliis, potest Episcopus transferre festum de præcepto in sequentem diem, si ab eo pendet.

21. An verò possit dies octava Patroni loci appellari majus duplex, ut habeat integras Vesperas, negavimus supra *c. 8. n. 23. pag. 26.*

22. Quomodo separandus sit Patronus à sociis, quos habet in Calendario, & quo ritu sit de

sociis Officium faciendum, ostendimus suprà *Sect. 3. cap. 10. n. 11. & seq. pag. 29.*

23. In Vigilia Patroni, quæ habet Officium in Calendario, erit eâ die omittenda commemoratio de Patrono, quæ solet fieri inter Suffragia, ne de eodem fiat officium & commemoratio; quæ est indubitata regula in Officio divino. Vide infrà *Sect. 5. c. 18.*

24. Quæ diximus de Patrono principali loci, eadem conveniunt Fundatori, & Patrono Ordinis in toto Ordine post solemnem Canonizationem ejusdem.

25. Negamus autem illud, quod nonnemo scripsit, nimirùm, quòd infra Octavam Patroni, seu Tituli, seu Dedicationis propriæ Ecclesiæ, debeat fieri commemoratio de Octava, quocumque adveniente festo; quia gratis dicitur, & est privilegium Octavarum Nativitatis, Epiphaniæ & Corporis Christi tantùm.

SECTIO QUARTA.

De proprio ritu singularum Horarum Canonicarum.

POST Regulas generales totius Officii, veniendum est ad Regulas singularum Officii partium, hoc est, Horarum, quo ritu quæque sit recitanda.

SECTIONIS QUARTÆ CAPITA SEX.

1. *De Matutino.*
2. *De Laudibus.*
3. *De Prima.*
4. *De Horis, Tertia, Sexta, & Nona.*
5. *De Vesperis.*
6. *De Completorio.*

De Matutino.

CAPUT I.

1. MAtutinum est vox antiqua, *in Conc. Cabilon. II.* deducitur à Matuta, id est, aurora. Sunt autem apud Auctores hæc synonyma pro eodem, Nocturni, vigiliæ Nocturnæ, & Matutinum, de quo hic loquimur, ut est à Laudibus distinctum; nam alioquin suprà diximus *Sect. 1. c. 3. nu. 3. pag. 2.* constituêre unam horam cum Laudibus. S. Isidorus *6. Etymol. c. ult.* deducit Matutinum à stella matutina lucifero, quæ oritur inchoante manè inter noctem & diem, ut hinc edifcas, si mediâ nocte cum antiquioribus illud non recites, in aurora saltem recites. Sed de tempore Matutini recitandi vide suprà *Sect. 1. c. 4. tit. 6. pag. 7.* A diis Manibus, qui restituunt lucem, dici Matutinum, scripsit *Auct. Gemmæ animæ lib. 2. c. 31.* sed quid luci ad tenebras? omittamus profana.

2. Primus usus Matutini Officii in Bethlehem fuit, *ex Cassiano est, à S. Isid. lib. 1. de Eccles. Offic. c. 23.* nisi de Officio Primæ sit ille explicandus, ut putat verius *Francol. 1. part. c. 14.* congrueret autem, si illud verum esset, ut à loco Nativitatis Christi exordium sumpsisset Ecclesia laudum Dei; ibi enim Angeli cecinêre Deo, & Pastores laudantes benedixerunt Dominum.

3. Ordo Matutini per se patet in Rubrica de *Matut. c. 13.* de cujus partibus, ex quibus componitur, dicemus *Sect. seq.*

4. Forma ipsa Matutini vestigium habet non obscurum apud Apostolum *1. Cor. 4.* ut notat Baronius *anno 57.* ait *enim: Cum convenitis, unusquisque vestrûm Psalmum habet, doctrinam, Apocalypsim, linguam, interpretationem.* Et verè in Matutino habemus Psalmos, Lectiones pro doctrina, Responsoria pro Apocalypsi, id est, revelatione, Evangelium pro lingua, Homiliam pro interpretatione; illi voce hæc habebant, voce primorum discipulorum, nos scripto sacrorum Auctorum, & SS. Patrum. Addit ibidem Paulus; *Spiritus Prophetarum subjectus sit Pro-*

Prophetis; quo quid aliud significatur quàm ritus illi Matutini, quo Lector petit benedictionem à majore, cui se subjicit, antequam legat; *Hac Baronius*.

5. Novem Psalmi in Duplicibus & Semiduplicibus dicuntur, *ex Amal. lib. 4. c. 35.* in Dominicis decem & octo; *ex eodem c. 9.* ubi & distinguit primos duodecim inter quaternos, ut hodie fit; & dicebantur cum *Gloria Patri* in fine singulorum, non apud omnes, ut hodie, *Dur. in Rat. lib. 5. c. 3.* In Feriis & Festis Simplicibus Nocturnum dicitur duodecim Psalmorū Greg. VII. *de Consecr. dist. 5. In die*, jubet ex antiquo more duodecim Psalmos & Lectiones tres quotidie dici, exceptis festis.

6. Antiphonæ in festis dicuntur novem, in Feriis & Simplicibus sex, tempore Paschali in festis tres, una pro quolibet Nocturno; in feriis una, communis duodecim Psalmis.

7. Absolutiones, Benedictiones, Lectiones Responsoria, plura in festis, pauciora in feriis, & Hymnus *Te Deum*, in Sectione sequenti suis locis enodabuntur. Mystica nunc dicamus.

8. Initio sumpto ab Oratione Dominica, à Salutatione B. Mariæ Angelica, & à professione fidei ab Apostolis tradita, clarâ voce petitur apertio labiorum, & divinum adjutorium cum signo Crucis aptissimo ante omnem actum, & cum *Gloria* sanctissimæ Trinitatis & unitatis laude per *Alleluja*, Dur. *loc. cit.* Invitantur omnes ad divinas laudes, quarum prima cum jubilo per Hymnum cantitur, ad fugandum noctis torporem, ait Hugo *l. 2. de Off. c. 8.*

9. Adduntur Nocturni tres in festis ad ratam primarum trium noctis vigiliarum, quas antiqui observabant, ex Hieron. *Epist. 22. ad Eustochium*, iis verbis, Noctibus bis terve surgendum; quidquid neget Azor. *c. 2. q. 2.* non reperiri, quod antiquitùs distinctis horis noctis Nocturni cantarentur, & affirmant tamen multi ab eodem citati Amalarius *de Ord. Antiphon.* & Isid. *lib. 1. de Off. Eccl. c. 19.* Laudes autem quartæ Vigiliæ reservabantur. Hodie non dividuntur Nocturni, stante consuetudine vim legis habente; & significatur una Ecclesia justorum omnium, eorum qui ante legem, sub lege, post legem, ex Amal. *l. 4. c. 9.* ideoque in tertio Nocturno legitur Evangelium tempori gratiæ congruum, inquit Gemma *l. 2. c. 14.*

10. Novem autem Psalmis gratias agimus Deo de descensu ejusdem propter nos, & ad nos sub novem Choris Angelorum, in festis nimirùm Domini; at in festis Sanctorum, eò quòd digni facti sunt illi ascendere usque ad altitudinem cœli, in quo habitant iidem Chori Angelici. Hæc Amal. fusè *de Ordin. Antiph.* Vel ter tria cantamus cum Angelis, ait Dur. *loco cit.*

11. Decem & Octo Psalmi Dominicales ita distribuuntur, ut primi duodecim per quaternos divisi significent Patriarcharum duodecim, & Apostolorum totidem cultum erga S. Trinitatem, per quatuor virtutes Cardinales, Amal. *loco cit.* Reliqui tres in secundo & tertio Nocturno significant electos sub lege, & sub gratia, cum eodem cultu S. Trinitatis, *idem ibid.*

12. Duodecim verò Psalmi feriales eâ ratione sunt constituti, quia duodecim sunt horæ noctis, & cuilibet horæ Psalmus respondet, Amal. *c. 11.* qui dicuntur bini ad charitatem excitandam, ex Hugon. Vict. *Spec. Eccles. c. 5.*

13. Versus, quo vertimur ad Deum, renovat intentionem debitam in Officio, Amal. *loco cit.* Oratioque Dominica dicitur, ut postulemus à Deo sapientiam, & intellectum doctrinæ, ut docuit *ex Jacobo c. 1.* Dur. *l. 5. c. 2.* altè recitato Versu: *Et ne nos*, &c. & communiter [reliquum secretò, & singillatim] propter Sanctorum communionem, inquit Hugo *Spec. c. 3.* & eadem de causa fit Absolutio, ut simus capaciores doctrinæ salutaris.

14. Lectiones namque doctrinam continent; quæ ternæ sunt, in honorem Trinitatis, à qua docemur Hugo *2. de Off. cap. 9.* in festis novem eæ sunt, quæ ex Amal. *loco cit.* conjungunt nos doctrinæ, & conversationi novem ordinum Angelicorum; sicut & gaudiis ipsorum conjungunt nos novem, quæ sequuntur Responsoria, *idem*. Vel Responsoria post doctrinam excitant nos ad opera, unde ad ea surgimus, *idem de Ordi. Antiphon. c. 1. & 4.*

15. Et quia tempore gratiæ lætitiæ locus est magis quàm in aliis statibus ante legem, & sub lege

lege, ideo in fine tertii Nocturni si dicendus est, cantatur Hymnus *Te Deum.* Fusiùs Hugo Victorin. *in Spec. Eccl. loco cit.* & singillatim hæc habes infra *Sect. seq.*

De Laudibus.

CAPUT II.

1. LAudes dictæ sunt, ex Hug. *lib. 2. de Off. c. 10.* eò quòd laudem apertè sonant divinam, quod repetit *in Spec. Eccl. c. 3.* Matutinale Officium appellantur ab Amal. *lib. 4. c. 10.* Matutinum quoque dicuntur in Rubrica *de Precibus n. 5.* quia sunt pars Matutini Officii, & ideo non finitur Matutinum separatum à Laudibus cum Oratione, neque cum *Benedicamus Domino*, ut notavit Hug. *l. 2. de Off. c. 2. & 9.* Amal. autem *in Prologo de Ord. Ant.* testatur de consuetudine Romana, quòd Laudes Matutino statim jungantur.

2. Objicies, initium sumi à *Deus in adjutorium*, quod est initium Horarum singularum; ergò est hora à Nocturnis distincta. Respondeo, nihil obesse, sed initium illud datum esse, ut possit ex causa dividi Matutinum à Laudibus.

3. Quæritur inter Auctores de Ritibus an Hymnus: *Te Deum laudamus* sit finis Nocturnorum, an vero initium Laudum? Innoc. III. *de Celebra. Miss. cap. Consilium*, videtur sentire, quòd ad Laudes spectet Matutinas. Opinio communior, Microl. *c. 34.* & Hug. *Spec. Eccl. c. 3.* & ex praxi in nocte Natalis Domini, Hymnum *Te Deum* esse finem Matutini. Innocentius autem, pro Laudibus Matutinis intelligit totum Matutinum ex Nocturnis & Laudibus conflatum, ut ait Nav. *de Orat. cap. 3. nu. 64.* Quare, si dividas à Nocturnis Laudes, hic erit ritus, ut termines Nocturnos cum Oratione post *Te Deum*, & cum *Benedicamus Domino*, absque commemorationibus, & submissâ voce Orationem addas Dominicam, incipias deindè Laudes à *Deus in adjutorium*; ita Francolinus *part. 1. c. 27. n. 18.* cum Navar. *loc. cit.* & ita fit in Natali Domini.

4. Quærunt item, An dividenti Laudes à Nocturnis, præmittendum sit ante Laudes *Pater noster* cum *Ave Maria.* Affirmat Navar. *loco cit.* quia putat esse octo Horas, & Laudes esse distinctam horam. Francolinus *cap. 28. nu. 2.* licet sentiat, esse tantùm septem Horas, consentit tamen Navarro ob eam Rubricam Breviarii, qua jubentur ea dici ante omnes Horas, præterquam ad Completorium. Sed hæc ratio est contra ipsum Francolinum, qui non distinguit Laudes ut horam ab aliis, non ergò necesse. Et in nocte Nativitatis Domini nihil dicere jubemur, sed absolutè Laudes incipimus, ut indicatur in Breviario in proprio loco. Posset tamen responderi adhuc, quod hæ Laudes uniuntur Missæ, & ideo libenter sequor Auctores prædictos.

5. Ordo Laudum patet in sua Rubrica; sunt enim pares Vesperis, ex Conc. Braccaren. *Dist. 12. c. ultimo*, & Agathen. *de Consec. Dist. 5. convenit.* in utrisque Psalmi quinque, Capitulum, Hymnus, Canticum Evangelicum, Oratio, Commemor. Differunt ab aliis Horis minoribus in pluralitate precum, quia manè & Vesperè holocaustum offerebatur à Judæis, cui successêre apud nos holocausta Matutinarum, Laudum & Vespertinarum ex Ruper. *l. 1. c. 6.* & cùm aliæ minores Horæ septem quasi partibus constent, ut notavimus ex eodem Ruper. *Sect. 1. cap. 3. num. 6.* Vesperæ & Laudes, addito Cantico, constat ex partibus octo, quæ ad beatitudinem spectant, *idem loco cit.*

6. *Deus in adjutorium*, &c. meminit hoc loco Amal. *in Prologo de Ord. Antiph.* Psalmi quinque ex eodem sunt, ad muniendos quinque corporis sensus, Hugo *in Spec. Eccl. c. 3.* qui notat præterea eos esse octo verè, ad significandos octo ordines electorum; sed dicuntur quinque, quia tertius, & quartus sub una conclusione terminantur, ad denotandum, ex Amal. *de Ord. Antiph. cap. 5.* geminam dilectionem, Dei & proximi; vel, ex eodem *lib. 4. de Div. Off. capite 10.* unionem Ecclesiæ ex Judæis & Gentibus; tertius autem est in usu matutino *ex Constit. Apost. lib. 2. capite 63.* sextus item, septimus & octavus unam habent conclusionem, ad significandum, ex Amalar. *loco cit. capite 2.* Fidem,

Fidem, spem & charitatem unitas, & junctas erga Deum [inquit *cap. 5.*] trinum & unum; vel significant *ex eodem lib. 4. de Offic. capite 10.* unionem Ecclesiæ ex Asia, Africa & Europa ad divinas laudes, *omnis* enim *Spiritus laudet Dominum*, dicitur in eorum fine. Unde factum est, ut hi Psalmi quotidie dicantur in laudibus, neque unquam omittantur, ex eodem Amalar. *cap. 12.*

7. Dixi, *Psalmos esse quinque*; nam licet quartus sit propriè Canticum, abusivè Psalmus appellatur, & suo loco videbimus parùm differre Canticum à Psalmo.

8. Dicuntur autem semper in festis iidem & in Feriis Paschalibus, ex Microl. *c. 54.* quia resonant lætitiam & resurrectionem gloriosam in octonario eorum numero. In festis quoque trium Lectionum eosdem dici tradit Radulph. *Propos. 10.*

9. Duo ex his mutantur in Dominicis à Septuagesima usque ad Dominicam Palmarum inclusivè, vice quorum dicimus Psalmos *Miserere & Confitemini*, ad timorem & spem eo tempore excitandam; timorem, ob peccata in primo; spem, ex bonitate Dei in altero. Hæc Amal. *lib. 4. de Offi. c. 18.* & quia non est tempus lætitiæ, quam exprimunt ii duo Psalmi, *Dominus regnavit, & Jubilate*. Sed dices: Cur deindè dicitur alter eorum in Prima? Respondeo, ne in tota Hebdomada feriali omittatur Psalmus ullus de Psalterio; alter autem locum habet in Nocturno Sabbati, & hæc ad litteram.

10. In feriali Officio per annum primus Psalmus est pœnitentialis, *Miserere*, quia dies feriales sunt pœnitentiæ, inquit Hugo *2. de Offi. c. 10.* secundus variatur, ut expleatur Psalterium; sed in qualibet Feria reperies in secundo Psalmo mentionem fieri matutini temporis, ut videantur magis proprii ad rem; & ideò eo loco sunt positi, ut notat Amalarius *de Ordine Antiphonarii capite 5.* nam dicimus in Feria secunda, *Manè exaudies vocem meam*; Feriâ tertiâ, *Emitte lucem tuam*; Feriâ quartâ, *Exitus Matutini*; Feriâ quintâ, *Manè sicut herba*, & *Repleti sumus manè*; Feriâ sextâ, *Auditam fac mihi manè*; Sabbato, *Ad annuntiandam manè misericordiam tuam*; sed prætereà titulus hujus Psalmi est, *In die Sabbati*.

11. Cantica verò fuère distributa per Hebdomadam, ita ut in Dominicis & Festis *Trium puerorum*, quod est nobilius, cantaretur; in Sabbato Canticum Moysis in fine vitæ ab eodem compositum, & prope Terram promissionis, id est, quietis significatæ in Sabbato, qua de re Beda *l. 2. tract. in Lucam*. Alia Cantica non sine mysteriis fuère aliis diebus assignata; satis tamen ad libitum ea, Durando explicante *l. 5. c. 4.* desumptâ ad verbum explicatione ab Amalar. *lib. de Off. c. 12. & seq.* Certè illud Feriæ sextæ, ubi legitur, *Cornua in manibus ejus*, de Cruce intelligitur, & quadrat Feriæ sextæ, ex Gemma *lib. 2. c. 53.* Plura de Canticis *sect. seq.*

12. De Antiphonis, Capitulo, Hymno, Versu, Antiph. Cantici, Cantico & Orat. infra suis locis. Hymni non meminit Amalar. meminit Hugo *in Spec. Eccl. c. 3.* ad excitandam mentem pro intelligentia proximi Cantici Evangelici, inquit *idem lib. 2. de Offi. c. 8.* Versus dicitur ante Canticum, ut magis attenti simus ad verba Cantici, Amalar. *l. 4 c. 45.* vel ut excitemur ad credendû ea, quæ promittuntur in Cantico, Dur. *l. 5. c. 4.*

13. Cur autem primo loco Canticum *Benedictus* in Officio dicitur, cùm non fuerit in Evangelio Canticum primum? An quia à Vesperis inchoatur Officium, in quibus primum cantatur Canticum? An quia, ut ait Durand. *loc. cit.* Zacharias loquitur cum Joanne, qui est aurora ante Christum Solem? & in aurora quidem laudes dicuntur magis congruè. An quia de lumine fit mentio, *Illuminare his*, &c. quod est Matutinæ horæ proprium? De Oratione post Canticum omnes meminère Authores. De Precibus, Suffragiis, fine, Antiphonis finalibus in suis Capitibus *sect. seq.* cum reliquis agemus.

De Prima.

CAPUT III.

1. PRima Vocabulum ad rem nostram usurpatur in regula sancti Benedicti *cap. 16.* & in Conc. Cabilonensi II. Res ipsa est antiquior, tempore Cassiani expressè cœpta, de qua

qua ipse *lib. 3. Instit. monast. capite 4.* cujus vestigium potiùs, quàm res ipsa tota videtur haberi apud Athanasium *libro de Virginit.* Sol, inquit, exoriens videat librum in manu tua, id est, Psalterium; & loquitur de prece post laudes, quæ ante Solis ortum complebantur. Volunt S. Clementem loqui de Prima, cùm ait *lib. 9. Constit. c. 34.* Precationes facite manè, Turrianus *ibi*, & Durand. *l. 3. de Ritib. c. 7.* & Suar. *lib. 4. de Horis Can. cap. 5. num. 8.* Negant Radulphus *Proposit. 14.* qui expresè docet Primam & Completorium non ante Cassianum fuisse, & Francolinus *1. par. cap. 14. n. 6.*

2. Quidquid sit de origine, affines horæ sunt Prima & Completorium, sicuti Laudes & Vesperæ; nam utrobique Confessio, Quatuor Psalmi, Hymnus, Capitulum & Responsorium immobiliter dicuntur; Canticum quoque Simeonis est immobile, cui respondet Symbolum sancti Athanasii in Dominicis immobile. Quæ omnia apta sunt initio diei & noctis, ut armemur contra hostes diurnos & nocturnos, ex Radulph. *loc. cit.* Præclarè Ambrosius *Serm. 43. & in Hexam lib. 5. cap. 12.* de avibus loquens, ait: Quis sensum hominis gerens, non erubescat sine Psalmorum celebritate diem claudere & adoriri; cùm etiam aves suavi modulatione, & dulci carmine ortûs dierum ac noctium prosequantur? Hæc de Prima & Completorio simul.

3. Post Ortum Solis *Prima* congruentiùs recitatur; tùm ex origine apud Cassianum expressè; tùm ex Hymno; *Jam lucis orto sidere*; tùm ex auctoribus pluribus citatis à Francol. *c. 15. n. 14.* Primò, ut sicut ovibus, quæ noctu custodiuntur in ovilibus inclusæ, manè ad pascua exeuntibus adest opilio, qui eas dirigat, ducat, defendat à lupis; ita nobis primo diluculo surgentibus, Sole oriente, adsit Dominus verus Pastor, Amalar. *lib. 3. cap. 2.* Deinde, ut ipso Solis ortu Solem justitiæ nobis orientem postulemus, Raban. *2. Instit. cap. 3.* Denique ex Rupert. *libro 3. capite 3. de Divin. Offic.* primâ horâ diei quærendum primum est regnum Dei; & primæ cogitationes Clericorum, tanquam quædam lucis primitiæ, Deo sunt offerendæ.

4. Ordo *Primæ* patet in Rubricis. Apud Scriptores de divinis Officiis sola mentio fit ante omnes Horas de Oratione Dominica, de qua etiam Brev. M.S. antiquiss. de Symbolo quoque Apostolorum apud Polyd. Virgil. *de Invent. rer. lib. 6. c. 2.* Initium à *Deus in adjutorium*, habetur ex Amal. *lib. 3. cap. 2.* cum *Gloria Patri*; de Hymno Amalar. non meminit, sed Hugo meminit *in Spec. Eccl. c. 3.* Antiphonam nemo notat nisi Radulph. *Prop. 14.* qui unam & solam Antiphonam singulis Horis tribuit.

5. Psalmi in Dominicis quatuor, Gemma. *an. lib. 2. cap. 58.* in feriis totidem, ex Durando *lib. 5. Rat. c. ap. 5.* Additi sunt alii, qui secundo loco ponuntur; qui iidem dicebantur omnes ante Pium V. in Dominicis, ex Brev. M.S. & impressis; nunc distributi sunt per ferias tanquam Psalmi olim assignati *Primæ*; tùm verò etiam ne de Psalterio quidpiam superesit. Et in Dominica quidem dicitur Psalmus *Confitemini*, quia in eo habetur versus, qui est de Resurrectione Domini, quam significat dies Dominica: *Hæc dies, quam fecit Dominus*, &c. Psalmus assignatus feriæ 2. habet pro titulo, *Prima Sabbati*, quare & convenit dici saltem propè Dominicam. Fortè etiam Psalmus feriæ 5. datus est, in quo agitur de mensa, refectione, pascuis; quia significant Eucharistiam feriâ 5. institutam. Psalmus autem feriæ 6. totus est de Passione Domini. Cùm autem nullus supersit Psalmus, qui assignari queat Sabbato, in quo etiam sæpiùs fit de B. Virgine, ideò Sabbato quatuor Psalmi nunquam dicuntur. Quaternarius hic Psalmorum numerus denotat, quòd in quatuor mundi partibus doctrina quatuor Evangelistarum laudatur, Dur. *loco cit.* Unde statim

6. Subditur Symbolum S. Athanasii, quia doctrinæ Evangelicæ, quam significant quatuor Psalmi, fundamentum est Fides, *idem loc. cit.* qui & addit, initio diei ideò recitari, quia fides est initium salutis. Plura de hoc Symbolo sunt in proprio capite.

7. Verùm in Festis Psalmi tres dicuntur tantùm, Radulp. *Prop. 10.* uti etiam toto tempore Paschali, ob temporis, inquit jucunditatem, quæ laborem multa canendi excludit. Amal. autem *l. 3. c. 2.* tres ideò dici putat, quia pro tribus horis

tis à Prima ad Tertiam, laudandus est Deus trinus,& armandi sumus contra tres hostes. Hugo *in Spec. c. 3.* quinquenarium numerum in tribus Psalmis observat, ad muniendos quinque sensus; Gemma *lib. 2. c. 58.* ad quinque partitam per Christi Vulnera passionem initio diei recolendam. Explicat Durandus Hugonem *loc. cit.* quòd dividuntur duo Psalmi *Beati immaculati, & Retribue*, in quatuor octonarios, qui sunt veluti quatuor Psalmi; & in Hebræo textu apparet hæc in quatuor partes distinctio. Primus Psalmus: *Deus in nomine tuo*, &c. dicitur pro toto itinere & cursu diei contra hostes aptissimus, & Psalmus: *Beati immaculati*, plenus est morali instructione. Hæc fusiùs Amalar. *de Ordin. Antiphon. c. 6.*

8. De Capitulo, quod Amalarius omittit scribere, scribit Hugo *lib. 2. c. 1.* & Lectionem vocat; de Responsorio brevi, de quo idem Hugo, nihil Amalarius; de Oratione, cujus Hugo meminit; de precibus, quas Amalar. innuit; de Confessione, de qua Gemma *lib. 2. c. 64.* de Martyrologio, de quo Gemma *lib. 2. c. 58. de Pretiosa* cum reliquis usque ad finem, de quibus Hugo *2. de Offic. cap. 2.* & Radulph. *Propos. 14.* distinctiùs & pleniùs *sectione sequenti* differemus.

9. Illud hoc loco notandum est, Orationem illam: *Sancta Maria, & omnes Sancti*, &c. esse antiquissimam, & in Ordine Romano legi; ter quoque dici: *Deus in adjutorium*, ut præsentia & præterita deleamus, & futura peccata caveamus, Hugo *loc. cit.* vel ut armemur contra diabolum, mundum & carnem in nomine Trinitatis, Durand. *lib. 5. c. 5.* Nullum tamen ad hæc verba: *Deus in adjutorium*, formatur Crucis signum.

10. Absolutio item Capituli cum Lectione & Capitulo Nonæ sæpiùs concluditur; quia prædicta, quæ extra Primam existimantur esse, dicuntur a Regularibus in Capitulo, ex Gemma *lib. 2. cap. 58.* & ad Lectionem communem post Horam primam conveniebant Monachi, ex Amalar. *de Ordine Antiph cap. 7.* Vice cujus legitur hodie (& hoc nomine vocatur in Breviario) Lectio brevis; idem Amalarius *lib. 4. de Offic. cap. 3.* putavit, additam fuisse in fine Lectionem hanc brevem pro Capitulo, quod post Psalmos Primæ non legebant antiqui.

11. Sed cur, quando Lectio brevis non habetur propria, sumenda est de Capitulo Nonæ? An, quia Capitulum Nonæ in Festis solet esse finis Epistolæ, quæ legitur in Missâ? ut scilicet finis Epistolæ finem imponat primæ horæ.

12. Denique Prima & Completorium non variantur sicut aliæ horæ, in quibus Capitula, Responsoria, Versus, Oratio variantur; quia principium & finis operum nostrorum firmiter sunt tribuenda Deo, ait Hugo *lib. 2. de Offi. c. 11.*

De Horis, Tertia, Sexta, & Nona.

CAPUT IV.

1. HÆ tres horæ notissimæ fuerunt Apostolorum tempore ad preces Deo fundendas, ut supra docuimus *Sect. 1. cap. 2 num. 1. pag. 2.* insigniores erant in rebus humanis, ait Tertull. *in lib. de Jejunio*, & solemniores in orationibus divinis; quod ibidem confirmat exemplo tùm Danielis, qui ter orabat in die; tùm Apostolorum, ut & nos loco citato diximus.

2. Præter eas, quas loco citato attulimus, rationes mysticas de his tribus Horis, possumus addere, quod horâ *Tertiâ* datus fuit Spiritus sanctus, quem & nos petimus in Hymno ad Tertiam; lex nova data est Apostolis, de qua nos dicimus: *Legem pone mihi Domine*, &c. Hæc Durand. *lib. 5. cap. 6.* horâ *Sextâ* Deus visus est Abrahæ in Valle Mambre, Joseph cum suis fratribus pransus est; Ruth Moabitis excepta est à Booz; cum Samaritana Christus sermonem habuit. Hæc Anastasius Sinaita *lib. Comm. in Hexame. 7.* horâ *Nonâ* Cornelius Angelum vidit, *Act. 10.*

3. Ordo trium horarum minorum habetur in Rubricis, ille idem, qui legitur apud Hugonem *in Spec. Eccles. cap. 3.* in quo ex Amalar. *lib. 4. de Offic. cap. 3.* impletur illud Apostoli ad Ephesios; in Psalmis, Hymnis & Canticis (quæ Cantica exponit ille esse Responsoria brevia) cantantes, &c. Psalmi verò tres, inquit idem, protegunt nos in tribus horis sequentibus; nam

quælibet ex his tribus horis tres continet temporis horas, ut patet; imò, ut idem ait *c. 1. ibidem* in Prima, Tertia, Sexta, & Nona duodecim canimus Psalmos (in Festis) pro numero duodecim horarum diei, ut Deo præsentes simus in omnibus horis.

4. Addit Hugo *loco cit.* in Psalmis opera denotari, quia Psalterium manu sonatur; in antiphona, quæ est reciproca, charitatem geminam; & conjungitur Psalmis, quia sine charitate nulla sunt, & nullius meriti opera nostra; Capitulum autem esse exhortationem boni operis? Responsorium breve novum opus bonum significare; in Versu ad Deum fructum boni operis contineri, & his positis, Oratio, seu Collecta in fine rectè concludit horam.

De Vesperis.
CAPUT V.

1. *Vespera* à sidere, quod Vesper nominatur, & decidente Sole oritur, inquit Isidorus *lib. 1. de Off. c. 20.* sed ex Jansenio *in Concordia cap. 57.* latiùs patet vocabulum; significat enim tempus tùm ante Solis occasum, ut *Math. 14.* Vespere facto actum est de satiandis quinque millibus; tùm post occasum Solis, ut *ibid.* additur: Vespere autem facto solus erat ibi. Lucernarium dicebatur ab Hier. *in Epist. ad Latam*; & Lucernaris hora à Cassiano *lib. 3. de Can. c. 3.* eò quòd dum lucernæ accenderentur, preces vespertinæ persolvi solebant, ait Azor. *lib. 10. c. 2. q. 10.* Duodecimam appellat Concilium Turonense II. *can. 19.* quia ultimâ diei horâ recitabantur. Durand. *de Rit. l. 3. c. 11.* asserit, Ecclesiam constituisse, ut post Nonam decantarentur, quò plures de populo adesse possent. Puto ergò, quòd tardiùs quàm nunc cantaretur Nona.

2. Certè à primis Vesperis inchoatur festum, quod fortè à Davide deduci potest; *Vespere*, inquit, *manè, & meridie narrabo, &c. Psalmo 54.* docet Amalar. *de Ordine Antiphon. cap. 16.* deductum ab Hebræis, quibus dictum est: *Festa vestra celebrabitis à vespera usque ad vesperam.* Et verè magnitudo festi exigit, ut priùs incipiat, hoc est, à Vesperis pridianis; & tardiùs terminetur, id est, usque ad Completorium diei festi, *c. 2. de Feriis, in princ.* Radulph. autem *Prop. 18.* assignat hunc ritum primarum Vesperarum Dominicis, & quibuscumque festis novem Lectionum.

3. Primæ Vesperæ nobiliores sunt secundis, teste Amalar. *loc. cit.* quod & hodie in Cappella Papali observatur, quæ non habet secundas vesperas coram Papa, sed tantùm primas, qui initium festi reputantur esse.

4. Præter ea, quæ dicta sunt de paritate Vesperarum cum Laudibus *cap. 2. n. 5.* hæc addi possunt in Laudem Vesperarum; nam in Vesperis commemoratur Adventus Domini, Vergente mundi vespere, Hugo *in Spec. cap. 3.* tùm in Vesperis offerebant Abraham & Patriarchæ Sacrificia, Gemma *lib. 2. cap. 62.* tùm commendatur Sacrificium vespertinum à Davide *Psal. 140.*

5. Ordo in Rubricis nullam habet difficultatem, ad mysteria vocor. Nam quinque Psalmi Vulnera Christi recolenda monent; quorum ultimum Vulnus horâ vespertinâ fuit sacro lateri illatum, & in vespera mundi, Gemma *lib. 2. c. 62.* Item, quia sicuti quinque sensibus quotidiano affectu tendimus ad tenebras; ita necesse est, ut initio noctis pro eis veniam precemur. Amalar. *lib. 4. de Offic. c. 7.* qui & addit *ibidem*, quod illis necesse est deplorare quinque carnales suos sensus quibus occidit verus Sol, ut in Matutino, id est, in evasione peccatorum, quando Sol eis iterùm inchoat oriri, possint lætari. Tenemus etiam quinque hos Psalmos quasi lampades virginum quinque, ut veniente nocte Domino obviam eamus, ait idem *de Ord. Antiph. c. 6.*

6. In festis Sanctorum iidem ferè dicuntur Psalmi, qui in Dominica; quia sicuti Dominica victoriam Christi resurgentis repræsentat; ita Psalmi ejusdem victoriam per Christum resonant Electorum Domini, Amal. *l. 4. c. 7.*

7. De Capitulo, quod lectionem vocat Amal. *Ibidem*, & post Psalmos collocat; de Hymno, de quo Hugo post Capitulum *in Spec. c. 3.* (non autem meminit Hymni Amal.) ut scilicet venienti Domino psallentes & jubilantes occurramus, ait Gemma *lib. 2. c. 62.* de versu

quo

quo converſi ad Deum cum virginibus quaſi oſtium pulſamus, Gemma *ibidem*, dicemus fuſius in ſeq. Sectione.

8. Canticum *Magnificat* paſſim vocatur in ordine Romano Evangelium, quia ita eſt *Luc. 1.* & cantatur in veſperis ob multas cauſas. Primò, quia à Veſperis inchoatur feſtum, & hoc Canticum in Evangelio eſt in ordine primum. Secundò, Veſperæ ſunt nobiliores Laudibus & Completorio; quibus ideò debetur Canticum nobilius. Tertiò quia ſub Veſperam beata Virgo pervenit in domum Eliſabeth, quam ſalutavit, & Canticum ſtatim hoc compoſuit, Benzonius *in Magn. lib. 1. c. 20.* Quartò Amalarius addit *de Ordine Antiph c. 6.* ut Maria cum ſuo Cantico introducat virgines cum quinque lampadibus, hoc eſt, Pſalmis quinque, præparatas ad Chriſtum. Quintò *ex eodem libro 4. de Offic. c. 7.* ut caſtigaris ſenſibus per quinque Pſalmos, caſtigentur cogitationes cordis tumeſcentis cum humilitate, de qua in Cantico B. Virginis agitur. Sextò, ut animos fidelium frequentior Dominicæ incarnationis memoria (quotidie namque dicitur) ad effectum devotionis accendat; & recogitata ſæpiùs exempla Genitricis illius in virtutum ſoliditate nos confirment, & hoc præſertim in Veſperis; ut incumbente quietis tempore mens inde fatigata ad unionem ſe ſuæ conſiderationis colligat, idem *ibid.* Septimò, & eſt Durand. *l. 5 c. 9. ex Beda*: *Magnificat* cantatur ad Veſperas, quia in ipſa Veſpera mundi ſuo aſſenſu beata Virgo mundo ſuccurrit perdito; & ipſa eſt Veſpera Stella maris. Octavò denique, in ſexta laude ex horis ſeptem convenit hoc canticum cantari, in quo Dominus ille veniſſe dicitur, qui ad Veſperam mundi venit ad nos in ſexta mundi ætate.

9. De Oratione, Precibus, Suffragiis, & fine Veſperarum ſuis locis in Sectione ſequenti.

De Completorio.

CAPUT VI.

1. VOx *Completorium* reperitur primò *in Regula S. Benedicti cap. 42.* Completam vocat Iſidor. *lib. 1. de Offic. c. 21.* Vel quia in ea completur quotidianus uſus cibi, potûs & locutionis apud Regulares, ex Amalar. *lib. 4. de Offic. cap. 8.* vel quia in Completorio ſumma eſt perfectio divinorum Officiorum, ex eodem *de Ordine Antiph. cap. 7.* Vel quia completur dies ſervitutis noſtræ, Gemma *lib. 2. cap. 64.* Vel completur totum Officium divinum, ait Beda *in lib. Medit. paſſion. Chriſti c. 1.* Vel quia ipſamet dies completur eâ horâ, Archid. *in cap. Solent. de Conſecr. Diſt. 1.*

2. Ejus origo rei deſumi poteſt cum Iſidoro *loc. cit.* à Davide, qui *Pſal. 131. Si dedero ſomnum*, ait, *oculis meis, donec inveniam locum Domino*; vel à S. Baſilio, qui *in Reg. fuſius diſp. Interrog. 37.* meminit Pſalmi: *Qui habitat*, licet Baſilium aliter explicet Francolin. *1. part. c. 19. initio*, ſed Durandus *de Rit. lib. 3. cap. 12.* quem ſequuntur Azor. *lib. 10. cap. 2. q. 11.* & Suar. *lib. 4. de Hor. Can. cap. 5. num. 9.* explicat de Completorio. Colligit Suar. Completorium ex Ambroſ. *5. Hexam. cap. 12. & lib. 3. de Virginibus*; imò ex Cypriano videtur poſſe colligi *lib. 1. de Oratione*, ubi ait: Recedente Sole ac diſcedente, neceſſariò rurſus eſt orandum; ubi in primo verbo *recedente* Veſperas, in altero *diſcedente* notat Suar. Completorium. Verùm iis primis temporibus rude fuit potiùs quàm completum Completorium.

3. Additum fuiſſe Caſſiani tempore ſimul cum Prima, certum eſt, ut docuimus *ſupra c. 3. hujus Sectionis*; ubi etiam cum Prima comparavimus Completorium.

4. Sequitur ex dictis, illud eſſe recitandum congruentiùs horâ duodecimâ, nimirùm quando Chriſtus ſepulturæ fuit traditus; in fine diei Paraſceves *Luc. 23.* quod fusè probat Francol. *1. part. c. 18.* ſed ante diei finem (ut laici quoque intereſſe queant) ſtatuiſſe Eccleſiam cantari poſſe, docet Durand. *loc. cit.*

5. Hâc autem Horâ, inquit, Turrecremata *in Reg. S. Benedicti, Tract. 107.* ut animalia à paſtu reverti ſolent; ita ſpiritus revocandus eſt ab externis ad interiora. Item parandus eſt locus, in quo ſpiritus cum Deo quieſcat, & contra fraudes dæmonum armandi ſumus ante noctem, de quorum capite in Lectione brevi

dicitur: *Quærens quem devorer*. Addit Hugo *in Spec. c. 2.* Completorium significare gaudium Electorum, quod, completo eorum numero, complebit Deus in Sanctis suis in die generalis Resurrectionis in fine mundi; & ideò in fine diei recitatur.

6. Ordo Completorii per se patet. Lectio brevis ortum habuit à Lectione, ad quam horâ Completorii conveniebant, præsertim Monachi, sicut ad eandem diximus post Primam, ex Regula S. Benedicti cit. quod notat etiam Amalar. *lib. 4. c. 8. & de Ord. Antiphon. c. 7.* qui & addit, Lectionem ideò præponi, quia, finito Completorio per Preces, dormitum statim ibant. Confessio aptè fit, ut quidquid in die commisimus, diluamus, Gemma *lib. 2. c. 64.* & alternâ confessione mundemur, ait Hugo *in Specu. cap. 3.* agens de Completorio. De initio proprio Completorii, de quo Hugo, dicemus *Sect. sequenti*, ubi etiam de Hymno, & aliis singillatim, circa mysticam expositionem, quam affero hoc loco.

7. Nam Psalmis quatuor, ait Amalar. *loco citato*, quatuor elementa Corporis nostri Domino commendamus. Et quidem in Primo Psalmo, qui recitatur in Matutino Sabbati Sancti, cum Christo quietem poscimus: *In pace in idipsum dormiam, & requiescam*. In secundo, ad ea verba, quæ protulit Christus in extremo vitæ *In manus tuas*, &c. optamus mori cum eo. In tertio & quarto, contra tentationes nocturnas armamur. Fusiùs hæc Amalarius.

8. Hymnus ante Capitulum præter morem dicitur, quia illi, in quibus completa sunt significata præcedentium Laudum, id est, electi, præveniunt exhortationem, quam denotat sequens Capitulum, Hugo *in Specul. c. 3.* Eodem quoque Hymno petimus victoriam de nocturnis illusionibus, Gemma *loc. cit.* Capitulum ergò ex Hugone, exhortationem sonat, quâ semper egemus. Responsorio Brevi quasi signaculo divinæ custodiæ nos sigillamus, ut pupillam oculi, Gemma *loc. cit.*

9. Et quia Completorium est commendatio animæ quasi migrantis è corpore per somnum, ideò Canticum Simeonis additur, quod maximè congruit, Amalar. *supra*; quo pacem, & lucem optamus à Deo. Gemma *loc. cit.* Precibus complemus, ad humilitatem in fine diei; cum oratione Dominica & Symbolo fidei, ad munimentum ab hostibus nocturnis. Hugo *ibidem*.

10. Concluditur cum benedictione Prælati: *Benedicat*, &c. quæ valet contra hostes, ait Turrecrem. *loc. cit.* & solemni religione imploratur auxilium B. Virginis contra eosdem nocturnos hostes, idem Turrecrem. Adhuc in fine dicuntur Oratio Dominica, Salutatio Angelica, & Symbolum Apostolorum secretò; tùm quia iisdem ritibus finiendum est totum Officium, quibus est inceptum; tùm quia in fine mundi tempore Antichristi ora fidelium claudentur, & secretò Deum orabunt, Durand. *lib. 4. c. 25.* Radulph. denique notat *Prop. 14.* Completorium esse ferè semper idem, nisi propter tempus aliqua demantur, hoc est, preces, in Duplicibus, &c. causam autem attulimus *suprà c. 3. de Prima in fine pag. 43.*

11. Quæres. Quando Completorium dicitur separatim à Vesperis, an præmittenda sit Oratio Dominica cum Salutatione Angelica? Videtur affirmandum, eâ ratione, quâ dicuntur ante Laudes separatas à Matutino, & ante omnes alias Horas. At contraria est praxis in Quadragesima, ut nihil præponatur Lectioni brevi; & verè satis est, post eam dici Orationem Dominicam.

SEC-

SECTIO QUINTA.

De partium, hoc est, Horarum partibus.

Horarum partes multæ sunt & variæ, quæ proprios habent ritus, & variam eruditionem, de quibus nunc singillatim, ordine servato, quo sunt in Horarum usu, paucis exceptis, ob alias causas, cum affiniori conjunctis.

SECTIONIS QUINTÆ CAPITA XXII.

De Oratione Dominica.

CAPUT I.

1. Ab Oratione Dominica sumitur initium Officii divini, tùm ex antiquis Breviariis, teste Francolino *1. par. c. 28. n. 11.* tùm ex Durand. *in Ration. l. 5. c. 3.* ubi ait, ter dici ad Matutinum, & semel ante quamlibet Horam; tùm ex Concilio Toletano IV. *c. 9.* quo statuitur, ut quotidie Oratio Dominica in Officio divino recitetur. Pius V. ordinavit rectè ad omnes Horas eam præmitti debere.

2. An verò initio Laudum, quando separantur à Nocturnis, sit dicenda, vide suprà *Sect. 4. c. 2. n. 4. pag. 40.*

3. In fine Matutini, si dividatur à Laudibus, dicenda est probabiliùs ex Conc. Gerundensi *de consecrat. dist. 5. c. Id semper.* Nav. *de Orat. c. 3. n. 64.* & Francol. *loc. cit. n. 1.*

4. In fine Laudum, Primæ, Tertiæ, Sextæ, & Nonæ, si separatim singulæ recitentur, ea item dicenda est; vel certè in fine ultimæ Horæ, quando plures simul dicuntur. Navar. *c. 10. n. 61.* citat Hugutium Doctorem, qui hoc affirmat de singulis Horis, quod Gerundense de Matutinis & Vesperis jussit.

5. In fine ergò Vesperarum dici debet, ex dicto Concilio Gerundensi; sed an dici debeat subsequente statim Completorio? Nav. affirmat *in Miscellan. 73.* de jure communi, & antequam dicatur: *Jube Domine.* Negat Francolin. *num. 5. loc. cit.* & docet fusè; sufficere Orationem Dominicam, quæ dicitur post Lectionem brevem; cui verè favet Rubrica Breviarii in postremis verbis *c. 32. n. 1. in fine, Dicto Fidelium animæ, incipitur ℣. Jube Domine.* De Completorio separato à Vesperis diximus *præced. sect. cap. 6. n. 11.* In fine Completorii ea dicitur; de quo ritu antiquiores Durando non meminère.

6. Illud est notandum, quod quando in fine Horæ additur Antiphona finalis B. Mariæ, suffi-

cie

cit Oratio Dominica, quæ ante ipsam Antiphonam dicitur; neque post eandem Antiphonam dicenda est iterùm, ut fit in Completorio; qua in re deceptum fuisse Navarrum arguentem Urbis Ecclesias, quod in hac peccent omnes, notat & corrigit Francolinus *num. 3. & 4.* à quo idem Navar. *in Miscell. 73. num. 74.* se defendit, nihil mutatus à sententia propria; sed praxis Ecclesiæ universalis contraria est Navarro.

7. Aliud item est notandum cum Nav. *in Miscell. 73. in fine*, quod in fine Horæ, subsequente aliâ Horâ ejusdem diei, sufficit semel dici Orationem Dominicam pro fine procedentis, & initio sequentis Horæ, & habetur in Rubricis *cap. 32. n. 1. post medium.* Dixi *ejusdem diei*, quia si post Completorium recitare velis Matutinum diei sequentis, bis Orationem Dominicam cum Salutatione Angelica & Symbolo recitabis, Francolin. *n. 17.* & Rubrica *citat. cap.* favet cum aliis Rubricis *de Matutino & Completorio.*

8. Initio Horarum dicitur ad animorum præparationem, ut morientes muscæ abigantur, & mens oratione serenetur, ut dignè in Officio cum Deo loquatur, Durand. *lib. 5. cap. 2.* in fine verò, ne diabolus de corde Sacerdotis rapiat, si quid boni seminatum est in Horis Canonicis, Durand. *ibidem.* Unde Navarrus dolet quàm maximè *de Orat. cap. 10. num. 63.* quod hæc formula, quam ipse commendat *cap. 19. num. 11.* uti perfectissimam, Deo gratissimam, nobis utilem, ut nihil magis, & contra hostes efficacissimam, minùs attente & reverenter usurpetur, & majori cum incuria, animi laxitate, & evagatione majore unà cum Salutatione Angelica ejusdem ferè momenti pronuntiatur, quàm ipsæ Horæ Canonicæ.

9. Recitatur autem in Officio tribus modis, initio, in fine, & in medio, id est, ad Preces. Item totum secretò, totum clarâ voce, totum partim secretò, partim clarâ voce. Et initio quidem, aliquando in medio, & in fine officii totum secretò, addito *Amen* in fine; in medio verò reliquis duobus modis, & omisso semper *Amen*, ut videre est in toto Breviario. Dicitur clarâ voce in Precibus Laudum & Vesperarum, in aliis Precibus partim secretò, partim clarâ voce, ut omnibus modis orandum esse Deum intelligamus. Raro clarâ voce, nempè in diebus jejuniorum, & præterea in Adventu, ut cum jejunio clarâ voce magis audiamur, unusque Hebdomadarius, qui vicem Christi gerit, omnium nomine orat, ut in Breviario *edito 1550.* de quo ritu neminem legi. Sæpiùs autem totum secretò dicitur, quia Deus de corde clamantes audit. Non rarò, clarâ voce & secretò simul, primis iis verbis invitando alios, *Pater noster.* Postremis requirendo eosdem ad consensum, Durand. *lib. 5. c. 5.* quod fit propter Sanctorum communionem, inquit Hugo *in Specul. cap. 3.* quòd autem dicatur in medio horarum, id fit ad humilitatem & devotionem, & ut ad interiora reversi, mente capiamus quæ dicimus; & ut oratio ipsa horarum efficaciam habeat majorem, Duran. *loco cit.* De excellentia Orationis Dominicæ, & de ejusdem partibus non est hujus loci plura congerere.

10. Quid, quando Missa sequatur post horam [quod accidit quotidie in Choro] etitne omittenda oratio Dominica in fine horæ? si omittitur ℣. *Fidelium*, consequenter etiam Oratio Dominica, qua de re infra *c. 28.*

De Salutatione Angelica.

CAPUT II.

1. De primis auctoribus Angelicæ Salutationis non est, quod quæram, Gabriele videlicet & Elisabethâ, quorum alter ea verba protulit, *Ave gratia plena, Dominus tecum, Benedicta tu in mulieribus*; altera repetens ultima verba Archangeli, addidit alia: *Et benedictus fructus ventris tui, Luc. 1.* Quæro potiùs, quando reliqua usque ad finem fuêre addita ab Ecclesia; certum autem est, in Concilio Ephesino hæc, quæ sequuntur, pronuntiata fuisse: *Sancta Maria Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus. Amen*, ut ait Baron. *ann. 431.* quæ verba addita Salutationi Angelicæ perduravêre usque ad Breviarium Cardinalis S. Crucis, ut initio habetur ejusdem; postremis ergò temporibus, ex consuetudine Romana à

Pio

Pio V. in Breviario approbata, additum est, quod sequitur: *nunc, & in hora mortis nostræ.* Verbum *Jesus* in medio dici ex antiquiori usu ego puto.

2. Jure communi nunquam fuit statutum, eam esse recitandam in Officio divino. Nav. *de Orat. c. 10. n. 62.* Ante Pium V. in solo Breviario Cardinalis S. Crucis legebatur, non in antiquioribus Pii V. ergò jussu, jure novo cum Oratione Dominica dicitur, & dici decet initio Horarum omnium, excepto Completorio, ex Nav. *c. 19. n. 129.* prout in Breviario nunc legitur, neque uno verbo dempto. Ante annum 1550. non dicebatur in Officio.

3. Qui volunt Orationem dici Dominicam ante Laudes à Nocturnis separatas, volunt etiam cum ea Salutionem Angelicam, qua de re *sup. pag. 40. n. 4.*

4. Fortè inde data est comes Orationi Dominicæ in Officio, quia ex Durando *lib. 5. c. 2.* dicebatur *Ave Maria* in principio, & in fine Horarum B. Virginis; quæ Horæ, ut dicemus, quotidie recitabantur cum Officio divino; & quia nunc omittuntur, præsertim extra Chorum, saltem retenta est Salutatio Angelica ob cultum beatæ Virginis, cujus ope singulis Horis indigemus.

5. In fine Horarum non dicitur, nisi in fine Completorii, ut finis Officii concordet cum principio ejusdem Officii. De ejusdem excellentia lege Navar. *de Orat. c. 19. Concl. 12.* expositionem verò accuratissimam edidit inter alios Rutilius Benzonius ann 1612.

De Symbolo Apostolorum.

CAPUT III.

1. Symbolum, ait Ruffinus *in Exposit. Symb.* est Græcè indicium & collatio, hoc est, quod in unum confertur. Dicitur *Apostolorum*, quia singuli Apostoli in unum contulêre, quod quisque, dictante Deo, censit ante ipsorum divisionem; lege Augustin. *Serm. 115. de Tempore*, si illius est. Petrus dixit: *Credo in Deum, Patrem omnipotentem.* Joannes dixit: *Creatorem cœli & terræ.* Jacobus dixit: *Credo & in Jesum Christum, Filium ejus unicum, Dominum nostrum*; Andreas dixit: *Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine.* Philippus ait: *Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus & sepultus.* Thomas ait: *Descendit ad inferos, tertiâ die resurrexit à mortuis.* Bartholomæus dixit: *Ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis.* Matthæus dixit: *Inde venturus est judicare vivos & mortuos.* Jacobus Alphæi: *Credo in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam.* Simon Zelotes: *Sanctorum communionem, remissionem peccatorum.* Judas Jacobi: *Carnis resurrectionem.* Mathias complevit: *Et vitam æternam, Amen.* Hæc Augustinus, ex quibus patet, editû fuisse Symbolum ante necem Jacobi Majoris, quæ contigit anno Domini 44. Dixi suprà *dictante Deo*, teste Tertulliano *de Præscript. adv. hæret. cap. 14.* quod ideò à Romana Ecclesia integrè custoditum fuit, adeò, ut Romanum Symbolum fuerit à Vigilio Papa appellatum, *lib. 4. contra Eutichen.* ubi ait, Romanum Symbolum antiquius esse Nicæno, id est, Apostolicum, exponente Durand. *de Rit. lib. 2. cap. 24.* imò Ruffinus asserit, in diversis Ecclesiis factas illi fuisse additiones, Romæ verò minimè; eò quòd nulla hæresis Romæ habuerit exordium. Plura de hoc Symbolo Dominicus Gravina *in Cathol. præscription. lib. 4.*

2. Decreverat Damasus ad omnes horas recitari hoc Symbolum, ut in *supplem. Chron. in ejus Vita*, & idem habet Polyd. Virgil. *lib. 6. de invent. cap. 2.* Durandus quoque *lib. 4. cap. 25.* innuit, suo tempore fuisse in usu hunc ritum, sed usu abrogatus est, exceptis Matutino & Primâ ante easdem Horas, & Completorio in fine. Ambrosius *de Velan. Virginibus*, de Symbolo ait, Quotidie antelucanis horis recensendum est, Augustinus *lib. 1. de Symbolo ad Cathec. cap. 1.* Quotidie dicite, antequam dormiatis, & *Hom. 52. inter 50.* Quotidie dicite, quando surgitis, quando vos collocatis ad somnum. Ergò horâ Matutinâ & post Completorium aptissimè dicitur; ante horam Primam, quæ diei est initium, æquè aptè dicitur. Amal. *lib 4. c. 2.* Gemm. *lib. 2. c. 59.* Hug. Vict. *in spec, cap. 3.* mentionem hujus

hujus Symboli faciunt in Prima & Completorio, & ad preces tantùm.

3. Quare novo jure quinquies hodie recitatur in Officio, si dicantur Preces in Prima & Completorio. Initio quidem Matutini & Primæ ad professionem fidei, quæ est virtutum omnium fundamentum; & dicitur secretò, quia in primitiva Ecclesia sub silentio plerique fideles erant, metu persecutionum. Dur. *lib. 4. cap. 25.* In fine quoque Completorii secretò dicitur; quia in fine mundi plures in corde reservabunt fidem, non ore palàm prædicabunt, idem *ibidem.* in medio ad Preces Primæ & Completorii; quia in primitiva Ecclesia, & in fine mundi in electis solidior fides; unde & bis in his duabus horis dici solet.

4. Sed cur in medio ad preces, partim clarâ voce, partim secretò dicitur? Quia corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem, *Roman. 10.* Durand. *lib. 5. cap. 5.* sed nunquam totum clarâ voce, sicut in Missa, quia, inquit S. Thom. *2. 2. quæst. 1. art. 9. ad 6.* initio dici, in primitiva scilicet Ecclesia, prædicabatur fides potiùs occultè; & idem in fine diei, Antichristi tempore, fiet; nunc verò temporis, quod hora Missæ repræsentat, manifestatâ fide, Symbolum Patrum, quo declaratur Symbolum Apostolorum, evulgatur liberè, & absque metu cantatur. De Symbolo satis.

De Initio Horarum.

CAP. IV.

1. TRibus modis inchoantur Horæ; Matutinum per *Domine labia mea*, & Completorium per *Converte nos*, &c. reliquæ horæ per *Deus in adjutorium*. De Matutini principio prædicto meminit Amal. *lib. 4. cap. 9.* & alii post eum Signum Crucis ad os fieri, scribit Gemma *an. lib. 2. cap. 1.* De initio Completorii prædicto, Hugo *in Spec. cap. 3.* De initio reliquarum horarum, quod diximus, Nav. *de Orat. cap. 3. n. 64.* & auctorem facit Damasum suasu Hieronymi, Gregorio tribuit Polyd. Virgil. *lib. 6. de invent. cap. 2.* Amalar. autem in Matut. *lib. 4. cap. 9.* non meminit hujus Versûs; *Deus in adjutorium*. Erat autem hic Versus in ore Monachorum frequentissimus, Cassiano teste *lib. 12. Instit. cap. 23. coll. 10. capite 10.* Signum Crucis à fronte ad pectus ad ea verba fieri, tradidit Belet. *de Div. Offic. cap. 24.*

2. Contingit enim, ait Turrecrem. *ad Reg. S. Benedicti*, tribus modis peccari, corde, ore & opere. *Domine labia* dicitur contra peccatum oris; *Converte*, &c. contra peccatum cordis; *Deus in adjutorium*, contra peccatum operis. Et quia in peccato oris & cordis est aliquid operis, ideò, ait Durand. *lib. 5. cap. 2.* in Matutino quoque & Completorio additur Versus: *Deus in adjutorium*, &c.

3. Aptiùs autem principio totius Officii præponitur *Domine labia*, &c. quia ore laudandus est Deus cum recitatione Officii; & quia per diem vagamur à Deo, ideò sub noctem dicimus aptiùs: *Converte nos Deus*, &c. Per diem autem sæpiùs cum antiquis Monachis dicimus: *Deus in adjutorium*, &c.

4. Prosequimur cum *Gloria Patri & Filio*, &c. auctoritate Damasi; & ad omnes horas diei, scribunt Amal. *lib. 4. cap. 9.* & Walafridus *cap. 25.* Damasus tamen non est auctor hujus versûs, qui ante Damasum à Nicæna Synodo fuit compositus; imò ab Apostolis fluxisse, probat ex Basilio Baronius *ann. 325.* Nicænumque addidit: *Sicut erat in principio*, &c. ut idem Baron. *ibidem ex Conc. Vasensi. can. 7.* Plura *infrà c. 8.*

5. Completur initium horarum per *alleluja*. Vox est Hebræa, quæ significat, Laudate Deum, ex Aug. *in Psal. 118.* cum plenitudine tamen gaudii & exultationis, auctore S. Thoma *post Glos. in c. 19. Apocal.* S. Germanus *in Theoria* explicat hoc modo: Al, venit, el, Deus, ia, laudate; vel ex eodem, Pater, Filius, Spiritus sanctus, quam expositionem S. Gregorio tribuit Durand. *lib. 4. cap. 30.* ubi alias tres affert, quæ mihi non satis placent. In aliam linguam transferri non debet propter sanctiorem auctoritatem, ait Isid. *l. 1. de div. Off. c. 3.*

6. A S. Hieronymo fuit hæc translata de Jerosolymitana Ecclesia ad Romanam jussu Damasi, ut docet S. Gregor. *lib. 7. Epist. 63.* qui & eandem vocem Romæ restituit, ex Rup. *l. 1. de*

Div. Offic. c. 35. non simpliciter, sed instituendo, ut diceretur etiam extra tempus Paschale, ut exponit Baronius Augustinum citans *in Psal. 106. dum scribit de Damaso anno 384.* Erat enim in usu Jerosolymis ante Damasum, qui & Romæ eandem vocem ordinaverat; sed deinde fuerat omissa usque ad tempora S. Gregorii, qui eandem restituit.

7. Post Septuagesimam loco *alleluja* dicitur, *Laus tibi Domine,* &c. ex Decreto Alexandri II. ut ait auctor Gemmæ an. *libro 4. cap. 117. titulo de Sancto Stephano, in postremis verbis.* Mutationis hujus ratio est ex Alcuin. *cap. de Septuages.* quia convenit humiliori tunc uti linguâ, qualis est latina comparata cum Hebræa.

De Invitatorio.

CAPUT V.

1. Habetur *Invitatorium* apud Amal. *lib. 4. cap. 9.* in quo, inquit, communis cœtus Fratrum convocat omnes degentes undique, ut excitentur, & veniant ad confitendum Domino. De eodem Alcuinus ante Amalarium, dum causam reddit, cur Invitatorium in die Epiphaniæ non dicatur.

2. Dicitur autem sexies integrè intra Psalmum *Venite,* & ter imperfectè, id est, pro medietate ejusdem; quia aliqui perfectè, aliqui imperfectè invitationem recipiunt. Senarius est perfectorum, qui constat uno, duobus, tribus. Imperfectorum numerus est illorum trium, qui Superbiæ, Avaritiæ & Luxuriæ student, Durand. *in Rat. lib. 5. cap. 3.* Sexies item integrè, quia in sex ætatibus mundi invitantur omnes ad Deum, Mich. Timoth. *in Spec. ord. 4. part. tract. 6. c. 16.*

3. Variatur pro Officii qualitate, & in Feriis variari tradit Radulph. *Propos. 15.* quæ varietas concinnior est hodie quàm ante Pium V. tùm in Officio de Tempore, tùm de Sanctis.

4. Dominico die, de creatione: *Qui fecit nos,* quæ facta est primo dierum omnium; in reliquis diebus concordat Invitatorium cum antiquis.

5. In die Epiphaniæ non dicitur, ex Alcuino *cap. de Theophania,* quia inquit: Herodes invitavit & congregavit Scribas, ut scirent de Christo ad eundem occidendum. Vel quia Magi, inquit Hugo *in Spec. cap. 3.* à nemine invitati venerunt ad Christum. Vel quia Psalmus *Venite* dicitur eo die in nocturnis, neque bis in eodem Officio dici Psalmus solet, Durand. *lib. 6. c. 16.* & in tertio Nocturno Psalmus ille dicitur; quia tempore gratiæ invitantur omnes ad Deum, non ita communiter in lege, & ante legem. Unde frequens est repetitio verborum: *Venite adoremus eum.*

6. Non dicitur in triduo ante Pascha, ne invitemur, sed potiùs per silentium detestemur pestiferum Judæorum consilium, & conventum eorum contra Christum. Præterea à Apostoli tunc dispersi erant, qui alios ad Dominum invitare consueverant, Durand. *lib. 6. c. 72.*

7. Quando, & cur in Officio Defunctorum dicatur vel taceatur, dicemus *ultimâ sectione.*

De Hymnis.

CAPUT VI.

1. Hymni Græcè, laudes Latinè; Sunt enim cantus laudem continentes Dei, Aug. *Psal. 72,* ita ut hæc tria constituant Hymnum, Laus, Dei Laus & Cantus. Carmina quæcunque in laudem Dei Hymni vocantur ab Isidor. *l. 1. de Div. Offic. cap. 6.*

2. Primus Author David, ex *Isid. ibid.* inter Græcos è nostris primus Hierotheus & Nepos, apud Eusebium *l. 7. Hist. cap 19.* Deindè Hilarius è Latinis librum edidit Hymnorum Ecclesiasticorum, teste Hieron. *de Script. Eccles.* quem imitatus Ambrosius, Hymnos populo componens, persecutionem Justinæ Augustæ certum novitate lenivit, ut scribit Walaf. *de Reb. Eccl. c. 25.* & tunc in Ecclesia quoque cantari cœperunt; quanquam & Apostolicum inventum fuisse dicendum est, de quo Paul. *Colos. 3. Ephes. 5,* imò à Christo deduci potest, qui Hymno dicto exivit in montem Oliveti, *Matth. 26.*

3. Cantandos autem in Ecclesia Romana cōposuit quoque Gelasius Papa, ex Walafr. *loc. cit.* usumque eorundem in horis Canonicis approbavit Conc. Turon, II. *c. 24.* Tolet. IV. *c. 12.*

4. Significant Hymni fortitudinem & majestatem Dei, & ejusdem vel beneficia, vel facta miran-

miranda, ait Hieron. citatus ab Amal. *l. 4. c. 3.* Unde & stando eos cantamus ob reverentiam; & ut ostendamus nos sursum habere quoque ad Deum corda nostra, Durand. *l. 5. c. 2.*

5 Multos enumerat Hymnos Radulph. *Propos. 13.* qui erant tunc in usu, è quibus nos habemus eos, qui sequuntur; quorum authores hoc loco addimus, prout alii nobis tradiderunt non contemnendi Scriptores.

1 *Adcanam Agni providi.* Nondum novi auctorem.

1 *Æterna cali gloria.* Ambrosii est, *ex Mich. Timotheo.*

1 *Æterna Christi munera.* Apostolorum & Martyrum Ambrosiani sunt, *ex Dion. Carthus. & Clictov.* Sed alterum pro Martyribus tribuit Gregorio Timotheo *in quadam editione, non in omnibus.*

1 *Æterne rerum Conditor.* Ambrosianus est *ex Radulph. loc. cit. & ex Timoth.*

1. *Ales diei nuntius.* Prudentii, *ex Clictov. & Timoth.*

4 *Angularis fundamentum.* Pars est Hymni, *Urbs Jerusalem beata*, de quo infrà.

3 *Antra deserti teneris sub annis.* Paul. Diaconi, *ex Clictov. Carthus. Timoth.*

6 *A solis ortus cardine.* Sedulii, *ex Cornel. Schult. tom. 1. part. 2. c. 6. bibliot.* Alphabeticus est, quia primi versus ab A. alii à B. C. D. &c. quod notavit Timoth.

1 *Audi benigne Conditor.* Ambrosii, *ex Cornel. loc. cit* Prudentii, *ex Timoth.* Gregorii, *ut in ejusdem Operibus to. 5. Romæ 1593. in calce Sacram.*

5 *Ave maris stella.* S. Bernardo tribuitur à Franc. Costero.

2 *Aureâ luce, & decore roseo.* Elpis, uxoris Boëtii, quæ vixit circa annum 522. *in ligno vitæ, de Anitia familia.*

1 *Aurora jam spargit polum.* Ambrosii, *ex Timoth. si nota marginalis est Timothei*; non enim ita in omnibus ejusdem libris habetur.

1 *Aurora lucis rutilat.* Ambrosii, *ex Cornelio.*

1 *Beata nobis gaudia.* Hilarii, *ex Cornelio.*

1 *Cœli Deus sanctissime.* Ambrosii dicitur esse, *in quibusdam Breviariis.*

1 *Christe redemptor omnium.* in Natali, Ambrosianus est, *ex Timoth.*

3 *Christe Sanctorum decus Angelorum*, desideratur auctor.

1 *Conditor alme siderũ.* Ambrosii, *ex Timoth.*

1 *Consors paterni luminis.* Ambrosii, *ex Cornelio.*

1 *Deus tuorum militum.* Ambrosii, *ex Radulph.* Gregorii, *ex Timoth.*

3 *Ecce jam noctis tenuatur umbra.* Gregorii, *ex Clictov. & Timoth. in calce Sacram. Greg. habetur.*

1 *Ex more docti mystico.* Ambrosii, *ex Timoth.*

1 *Exultet cœlum laudibus.* Ignoratur auctor.

1 *Hostis Herodes impie.* Sedulii, *ex Timoth.*

1 *Jam Christe Sol justitiæ.* Ambrosii, *in quibusdam Brev. & ex Joan. Baptista Rubeo.*

1 *Jam Christus astra ascenderat.* Ambrosii, *ex Radulph.* Gregorii, *ex Cornelio.*

1 *Jam lucis orto sidere.* Ambrosii, *ex Clictov. Carthus. Timoth.*

1 *Jesu corona celsior.* Ambrosii, *ex Radulpho*

1 *Jesu corona Virginum.* Ambrosii, *ex Radulph.* Gregorii, *ex Timoth.*

1 *Jesu nostra redemptio.* Ambrosii, *ex Cornelio.*

1 *Jesu redemptor omnium.* Desidero auctorẽ.

1 *Immense cœli Conditor.* Ambrosii, *ex Timot.*

3 *Iste Confessor Domini sacratus.* Nondum scitur auctor.

1 *Lucis creator optime.* Gregorianus est, *ex Timoth. & habetur in calce Sacram. Gregoriani.*

4 *Lustris sex qui jam peractis.* Ambrosii, *ex Jacobo de Valentia in Psalm. 95. apud Timoth.* sed videtur auctoris, qui scripsit *Pange lingua*; unde ut unus Hymnus habetur in Missa Fer. 6. in Parasceve.

1 *Lux ecce surgit aurea.* Prudentii, *ex Joan. Baptista de Rubeis in Psalter.*

1 *Magna Deus potentia.* Ambrosii, *in quibusd. Brev.*

1 *Martyr Dei, qui unicum.* Auctor nescitur.

3 *Nocte surgentes vigilemus omnes.* Gregorii, *ex Clictov. & Timoth. & legitur in calce Sacram. Greg.*

1 *Nox atra rerum contegit.* Ambrosii, *ex Timoth.*

1 *Nox*

1 *Nox, & tenebræ, & nubila*. Prudentii, *ex Clictov. & Timoth.*

1 *Nunc sancte nobis Spiritus*. Ambrosii, *ex Clictov. Carthus. Timoth.*

1 *O gloriosa Domina*. Fortunati, *ex Cornelio* Ambrosii, *ex Rubeo*.

1 *O lux beata Trinitas*. Alcuini, *ex Cornelio*. Gregorii, *ex Timoth.*

3. *O nimis felix, meritique celsi*. Pauli Diaconi, *ex Clictov. Carthus. Timoth.*

4 *Pange lingua gloriosi; Prælium certaminis*. Fortunati, *ex Baron. ann. 566. & Timoth.*

1 *Plasmator hominis Deus*. Ambrosii, *in quibusdam Breviar*. Gregorii, *in aliis Brev.*

1 *Primo dierum omnium*. Gregorii, *ex Clictov. Timoth. & habetur in calce Sacram. Greg.*

1 *Quem terra, pontus, æthera*. Fortunati, *ex Cornel*. Gregorii, *ex Timoth.*

1 *Rector potens verax Deus*. Ambrosii, *ex Clictov. Carthus. Timoth.*

1 *Rerum Creator optime*. Ambrosii, *ex iisdem.*

1 *Rerum Deus tenax vigor*. Ambrosii, *ex iisdem.*

1 *Rex gloriose Martyrum*. Gregorii, *ex Timoth.*

1 *Rex sempiterne Domine*. Quis mihi det Auctorem?

6 *Sanctorum meritis inclyta gaudia*. Neque Auctorem novi.

1 *Somno refectis artubus*. Ambrosii, *ex Cornel. & Timoth.*

1 *Splendor paternæ gloriæ*. Ambrosii, *ex Radulph. Timoth.*

1 *Summæ Deus clementiæ*. Ambrosii, *ex Carthus. & Timoth.*

1 *Te lucis ante terminum*. Ambrosii, *in Cornel. & Timoth.*

1 *Telluris ingens Conditor*. Ambrosii, *ex quibusdam Brev.*

4 *Tibi Christe splendor patris*. Quis Auctor?

1 *Tu Trinitatis unitas*. Ambrosii, *ex Cornelio.*

1 *Veni creator Spiritus*. Ambrosii, *ex Cornelio.*

1 *Verbum supernum prodiens. A Patre*. Gregorii, *in quibusd. Brev*. S. Thomæ Aquin, *ex Timoth.* quem forte fefellit alterius Hymni simile principium.

1 *Vexilla Regis prodeunt*. Theodulphi, seu Theoduli, *ex Benzonio in Magnificat. lib. 1. cap. 6.* Fortunati, *ex Baron. ann. 566*. Sedulii, *ex aliis*, vel Ambrosii, *apud Timoth.*

3 *Virginis proles, opifexque matris*. De Auctore nemo.

1 *Vox clara ecce intonat*. Ambrosii, *ex Cornelio.*

4 *Urbs Jerusalem beata*. Auctor Ambrosius, *ex Rubeo.*

5 *Ut queant laxis resonare fibris*. Pauli Diaconi; hunc putant aliqui in prima strophe collegisse sex notas musicales, Ut, re, mi, fa, sol, la; sed errant, nam hæ notæ ceptæ sunt adhiberi tanquam musicales à Guidone Abbate, qui Græcos imitatus musicos syllabis usos ad musicam docendum, adinvenit & ipse has syllabas Latinas de prædicta Hymni strophe desumptas, ut scribit Arnoldus auctor Ligni vitæ *libro 5*. Obiit autem Guido ann. 1020. longe post Paulum Diaconum, qui floruit anno 770.

6 Radulph. *loco citato* significat alios Hymnos fuisse tunc in usu in Hymnis Romanis, & fortasse non paucos de sequentibus, quos ille non indicat, & habentur in Breviario Pii V.

1 *Æterne Rex altissime*. Gregorii, *in quibusdam Brev. habetur etiam in Brev. M. S. ante annos 300.*

1 *Æterne patris unice*. Non ante annum 1550. auctorem desidero.

1 *Amor Jesu dulcissime*. Bernardo tribuit, *Timoth. in Breviar*. non ante annum 1550. fuit in usu.

1 *Audit tyrannus anxius*. Prudentii, *ex Timoth. post ann. 1550. est in Brev.*

2 *Christe Redemptor omnium*, de Omnibus Sanctis. Ambrosii, *ex Timoth. habetur in prad. Brev. M. S.*

1 *Claro Paschali gaudio. Habetur in prad. M. S. Breviar*. Auctor idem qui Hymni, *Tristes erant Apostoli*. Unus enim erat Hymnus, qui nunc divisus est.

6 *Custodes hominum psallimus Angelos*. An. 1608. auctoritate Pauli V.

1 *Doctor egregie Paule.* Elpis dicitur esse à Cornelio, *suprà habetur in præd. M. S. Brev.*

1 *Fortem virili pectore.* Sylvii Card. Antonian. *in recognit. Breviar. à Clem. VIII.*

3 *Hujus oratu Deus alme nostris.* Pars hymni: *Virginis proles*, de quo infra.

1 *Jam bone Pastor Petre.* Elpis. *Habetur in præd. Brev. M. S.*

1 *Jesu Salvator sæculi. In præd. Breviar. M. S.* sed auctorem nescio.

1 *Memento salutis auctor.* Pars est hymni Natalis Domini: *Christe Redemptor omnium.*

1 *Nardo Maria pistico.* Pars hymni in benedictione palmarum, *in Ordine Romano.* mutatus in Breviarii recognitione sub Clemente VIII. & est S. Greg. *ex Rubeo.*

1 *Orbis patrator optime.* Ann. 1608. jussu Pauli V.

1 *O sola magnarum urbium.* Prudentii, *ex Timoth.* non ante annum 1550. in Breviario est.

4 *Pange lingua gloriosi corporis.* S. Thomæ Aquin. *in Opusc. 57.*

1 *Pater superni luminis.* Roberti Card. Bellarm. *in recognit. Brev.*

2 *Petrus beatus catenarum laqueos.* Dicitur Elpis, *in prædicto Brev. M. S.* ante 300. annos habetur.

1 *Quicunque Christum quæritis.* Prudentii, *ex Timoth.* sed nota marginalis in alia editione tribuit Bernardo non ante ann. 1550. habetur in Breviario.

1 *Quodcunque vinclis super terram.* Elpis, *habetur in prædicto Breviar. M. S.*

6 *Sacris solemniis juncta sint gaudia.* S. Thomæ, *Opusc. 57.*

1 *Salvete flores martyrum.* Prudentii, *ex Timoth.* non ante annum 1550. in Breviario habetur.

1 *Tristes erant Apostoli.* Habetur in Breviar. M. S. prædicto, auctorem facit Ambrosium Rubeus.

1 *Verbum supernum prodiens, Nec Patris.* S. Thomæ, *Opusc. 57.*

Omnes ergo sunt numero XCVI.

7 Si rationem metri cujusque scire cupis, breviter addam; nam ad sex species ii reducuntur & formas. In prima sunt hymni Jambici Dimetri, à jambo pede, & à duabus mensuris ita dicti; & ii sunt, quos à capite notavimus hâc notâ 1. hoc est primæ speciei.

In secunda continentur Jambici Trimetri, à Latinis ternarii vel senarii appellati, qui constant sex pedibus, locis imparibus; ii verò sunt, quos notavimus à capite hâc notâ 2. hoc est secundæ speciei.

Tertia forma continet Sapphicos cum Adonico in fine notatos hâc notâ 3.

Ad quartam spectant Trochaici Dimetri, hâc notâ 4.

Quintæ formæ, nempe Trochaici, & à Servio Ithyphallici, unicus est hymnus in ejus laudem, quæ unica est Mater & Virgo: *Ave maris stella*; qui speciem metri tantùm habet quoad syllabas, ut notant Clictov. & Carthus.

Sexta complectitur Asclepiadæos cum Glyconico in fine, notatos hâc notâ 6.

8 Sed auctores Ecclesiasticorum hymnorum leges metri sæpiùs neglexerunt, ut sensui verba consonarent; quod de se fatetur S. Bernardus *Epistol. 312. ad Guidonem*, & in prædictis patet. Ambrosius è supradictis accuratiùs hymnos num. 73 composuisse creditur; Gregorius octo, Bernardus duos, Hilarius unum, S. Thomas quatuor, reliquos alii quos nominavimus.

9 Prædictos hymnos emendavit tandem sanctissimus D. N. Urbanus VIII. correctis falsis syllabis ultra nongentas, & mutatis ideò principiis hymnorum ultra triginta, anno 1629. quos & laudavit S. Rituum Congregatio die 17. Martii ejusdem anni. Intactos reliquit tres de sanctissimo Sacramento, ratione Hetrusci rhythmi, quo auctor S. Thomas eos composuit; hymnum item: *Ave maris stella*, qui est soluta potiùs oratio, aliquibus incisis partita; & hymnum Angelorum ad Vesperas, qui sine labe fuit, & paucos alios.

Index ergò deinceps hic erit.

1 Te

1 Tu Trinitatis unitas.
1 Veni Creator Spiritus.
1 Verbum supernum prodiens. E Patris.
1 Verbum supernum prodiens. Nec Patris.
1 Vexilla Regis prodeunt.
3 Virginis proles, opifexque matris.
3 Ut queant laxis resonare fibris.

10. Mendum putant aliqui in hymnis Jambicis, quando legunt novem syllabarum versus, non advertentes Anapæstum poni pedem primo loco, qui constat duabus primis syllabis brevibus & tertiâ longâ, pro Spondeo, vel Jambo; ut Hominis superne Conditor; Populique Rex Judaici; Tibi mille densa millium; Michaël salutis signifer.

11. Hymni dicuntur vel post Invitatorium, ex institutione Gelasii, ait Platina, in signum gaudii vocatorum ad Deum, ex Mich. Timoth. *loc cit. cap. 17.* & ad excitanda sunt torpentia corda. Hugo Victor. *lib. 2. de Offic. cap. 8.* Vel post Psalmos, ut excitemur ad immediatè sequens Canticum Evangelicum, ut in Laudibus, Vesperis, & Completorio, Hugo *ibidem.* Vel ante Psalmos, uti ad alias horas, ut initio horæ ad dulcedinem divini amoris retrahantur corda curis quotidianis occupata. Hugo *ibid.*

12. Finis Hymnorum variatur pro ratione festorum, ut dicitur *in Rubric. de Hymnis num. 4.* & in Nativitate Domini, auctore S. Bonaventura, usque ad Epiphaniam fit semper mentio de partu Virginis; idem fit in Festo Corporis Christi, auctore S. Thoma Aquin. in honorem Deiparæ; de cujus carne est caro Christi; & habetur in Decreto à nobis suprà citato Joan. XXII. In Epiphania, quæ significat apparitionem, apparet ratio, cur dicatur in fine: *Qui apparuisti Gentibus*; ob eandem causam dicitur: *Qui te revelas parvulis*, in Transfiguratione Domini. Reliquarum terminationum patet ratio, nisi dubites in Pentecoste, cur dicatur: *Deo Patri sit gloria*, &c. qui finis hodie communis est tempori Paschali. Sed, sicut attinent ad Paschale tempus ea verba *à mortuis surrexit*, ita ad Pentecosten illud verbum *Paraclito*, cui fit festum in Pentecoste.

13. Excipiuntur duo genera Hymnorum, quæ non patiuntur mutationem aliquam, nimirùm quando Hymni non sunt ejusdem metri; absonum enim esset, præsertim ubi cantantur hymni, & quando hymni habent ultimum Versum proprium, hoc est, ita proprium, ut si careat solito fine, careat petitione, quæ fit ad Deum ante glorificationem sanctissimæ Trinitatis, vel simul cum eadem glorificatione, cujusmodi sunt ultimi Versus Hymnorum: *Uni, trinoque Domino, &c. Te nunc Redemptor quæsumus: Ut Martyrum consortio: Te Fons salutis Trinitas,* in hymno sanctæ Crucis.

14. Conclusio verò Hymnorum semper fit, vel ratione temporis, vel ratione Octavæ, quamvis in Officio nulla fiat de tempore, vel de Octava commemoratio; ea ratione, quâ dicitur Præfatio de tempore, vel de Octava in festo, quod propriam non habet præfationem, ut in Rubric. Missal. *tit. 12. n. 3.*

15. In Officio Semiduplici de B. Virgine, quod à Regularibus ex privilegio fit in Sabbato, si in primis Vesperis dicatur saltem Capitulum de B. Virgine, dicitur in Vesperis, & in Completorio: *Jesu tibi sit gloria*; *Qui natus es de Virgine*; & item, si fiat tantùm commemoratio, adhuc illud dicitur in completorio. In secundis autem Vesperis, si fiat de ea commemoratio, eodem modo concluduntur Hymni usque ad completorium inclusivè, ut habetur in libello Officiorum PP. Discalceatorum à S. Congregatione Rituum approbato, & Romæ impresso anno 1629. Atque idem servandum est in Officio Semiduplici de sanctissimo Sacramento, in Feriis quintis à Regularibus celebrando, ex eadem sacra Congreg. ibid. Si verò nulla fiat in Vesperis commemoratio, neque in Completorio, variatur finis Hymni.

16. Dices, Cur dicitur: *Qui scandis super sidera*, cùm in aliis utamur verbo temporis præteriti? Respondeo, illud à S. Ambrosio fuisse dictum in hymno ratione metri; quem secutus Urbanus dici jussit: *Qui victor in cœlum redis.*

De

De Antiphonis.

CAPUT VII.

1. ANtiphona idem est ac vox opposita, seu contra sonans, Alcuin. *de Celebr. Missæ*, & Amal. *lib. 4. de Off. cap. 7.* vocem reciprocam interpretantur; quia inchoatur ab uno unius Chori, & ad ejus symphoniam cantatur Psalmus per duos Choros, ipsâque Antiphonâ conjunguntur simul duo Chori. Hinc usu receptum est, ut sententia, quæ Psalmum aut Canticum præcedit, Antiphona dicatur, ex Duran. *lib. de Rit. 3. c. 17.*

2. Author Antiphonarum fertur Ignatius Antiochenus, ex Cassiod. *in Tripartit. lib. 10. cap. 9.* post quandam visionem Angelorum, quos vidit unum ad alterum cantantes: Sanctus, Sanctus, indeque ille præscripsit alternum cantum in Ecclesia Antiochena; non dico psalmorum, de quibus in capite sequenti. Græcos imitatus, primus inter Latinos Ambrosius Antiphonarum est author, circa annum 383. ut egregiè probat Francol. *1. par. c. 3.* sub Damaso, non sub Siricio, ut scripsit Sigebertus. Institutionis hujus habemus testem Aug. *l. 9. conf. c. 6.*

3. Dicuntur Antiphonæ semper cum Psalmis. Ut, sicut Psalmus, inquit Amal. *loco cit.* significat ex Hieron. opus bonum; ita non sine Antiphona debet esse, quæ suâ combinatione, seu repetitione, ante & post psalmum, significat diversorum unionem & charitatem, sine qua opus bonum non facit concentum Deo, nec aliquid valet. Hæc ille fusiùs.

4. Duplicantur in Duplicibus, non in aliis, & inde dicitur esse Officium Duplex; quia, cùm, ut diximus, Antiphona significet charitatem, in solemnioribus perfectiorem charitatem ostendere debemus, Hugo *in Spec. cap. 3.* aliàs significat inchoatam in hac vita charitatem consummandam esse in fine vitæ; sicut integra dicitur Antiphona in fine psalmi, idem Hugo; cui Durand. *lib. 5. cap. 2.* addit, inchoari Antiphonam ante Psalmum, quia charitas præcedere debet opus bonum, ut sit meritorium. Et inchoatur ab uno, quæ ab omnibus completur; quia ab uno Christo diffunditur charitas ad mēbra. Hæc ille.

5. Plures Antiphonæ nobilioribus dantur Horis, Matutino & Vesperis, non aliis horis, quæ humiliùs celebrari debent, Radulph. *Prop. 10.* sed tempore Paschali, tàm in Matutino quàm in Vesperis, minor est numerus Antiphonarum quàm per annum, ita ut sub una Antiphona multi dicantur Psalmi, Radulph. *Prop. 16.* An igitur minorem charitatem ostendere debemus eo tempore? absit, imò verò hæc diminutio Antiphonarum denotat, ita fervere Clericos ex Paschalibus sacramentis & gaudiis, ut non egeant pluribus Antiphonis ad charitatem accendi. Posterior hic ritus est Micrologi, qui *c. 55.* in inventione sanctæ Crucis ponit in quolibet Nocturno tres Antiphonas, uti aliàs per annum.

6. Ad horas minores una dicitur Antiphona, quæ desumitur in festis regulariter à Laudibus, quartâ prætermissâ, quia est Antiphona pro Cantico, non pro Psalmo.

7. Dantur Antiphonæ communes, & propriæ; illæ ut plurimùm desumuntur à psalmis, quorum sunt Antiphonæ; propriæ verò, vel à tempore privilegiato, vel à festo, &c. & hæ præferuntur communibus, uti par est.

8. Ob festi solemnitatem in primis Vesperis ponuntur aliæ Antiphonæ diversæ à Laudibus, & à secundis Vesperis; ut in Natali Domini, Purificatione beatæ Virginis, in Festo Corporis Christi, & in Nativitate S. Joannis Baptistæ.

9. In Adventu quoque, ob temporis celebritatem, Antiphonæ de Laudibus Dominicæ repetuntur ad horas per Hebdomadam, quousque octo diebus ante Nativitatem dicantur Antiphonæ propriæ postremis diebus ad Laudes, & horas assignatæ.

10. Antiphonæ ad *Magnificat*, in primis Vesperis Dominicarum ut plurimū sumuntur ex sacra Scriptura veteris Testamenti legenda in Matutino ejusdē Dominicæ; in secundis autē Vesperis sumuntur de Evangelio, quod in eadē Dominica legitur, sicut etiam ad Laudes; ut diei Dominico deserviat utrumq; Testamentum, Dominicæ Paschales, Antiphonis gaudēt de novo tantū Testamento, quia Christi resurrectio causa est, ut in novitate vitæ ambulemus, ex Paulo *Roman. 6.*

11. Additur Antiphonis tempore Paschali in fine *Alleluja*, ad lætitiam Paschalem sæpissimè declarandam, de qua voce diximus *suprà c. 4. num. 5.*

12. Quid si Antiphona sumitur ex principio Psalmi vel Cantici, & incipit sicut Psalmus vel Canticum? eo casu non dicitur principium Psalmi seu Cantici; sed continuatur, quod sequitur in Psalmo vel Cantico, ab eo loco, ubi desinit Antiphona, quod nota præsertim (errant multi) in Officio Dedicationis Ecclesiæ in tertio Nocturno in Psalm. *Qui habitat*; nam die primo & octavo, dictâ integrâ Antiphonâ à Choro incipi debet Psalmus à secundo Versu: *Dicet Domino*, &c. si verò tempore Paschali addas in fine *Alleluja*, tunc incipitur Psalmus à primo Versu: *Qui habitat*; quia illud *Alleluja* tollit continuationem Antiphonæ cum Psalmo. Simile habes exemplum in Ascensione Domini in secundo Nocturno: *Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me, alleluja*; & Psalmus incipit à primis verbis ejusdem: *Exaltabo te Domine*, &c. ita in praxi communiori servatur, quod est rationabilius, & in recognitione postremâ Breviarii addi hoc loco curavimus. In Feriæ secundæ Vesperis ferialibus dicto initio Antiphonæ ab Hebdomadario *Magnificat*, Cantor & Chorus simul prosequuntur: *anima mea Dominum*; quia dividi commodè non potest ultima pars Versûs. Illud certè est observandum in enuntiandis Antiphonis, ut initium nunquam sit unius syllabæ; neque ejusmodi, ut absurdè orationem præcidat, quod monetur in Cæremoniali Clericorum regularium sancti Pauli *l. 1. c. 10.*

De Psalmis.
CAPUT VIII.

1. SI Psalterium Sacerdos ignorat, nomen Sacerdotis vix in eo constabit, ait August. *28. dist. Qua ipsis*; & hoc me movit, ut hoc loco plura recenseam ad pleniorem Psalterii cognitionem de Vocabulo, Auctore, Ordine, Materiâ, Cantu & Usu Psalmorum, breviter tamen enarraturus.

2. *Psalmus* Græcis idem, quod Latinis cantus sive sonus, qui fit manibus pulsato Psalterio, ut *1. Reg. 16.* fit etiam voce: *ut Psalm. 33. Bene psallite ei in vociferatione*; At Psalmi Davidici continent Dei laudes vel preces ad eum; unde ferè idem est Psalmus quod Hymnus, ut ex titulo Hebræo Psalterii habetur, qui est Liber hymnorum, seu Laudum divinarum.

3. Psalterium, quo Romana Ecclesia utitur, est ex translatione sancti Hieronymi Romana, teste Radulph. *Propos. 8.* & differt à Psalterio Romano, quod adhibetur Romæ in æde Vaticana S. Petri; quo etiam utuntur Ambrosiani. S. Franciscus in sua Regula excipiens ab Officio divino Psalterium Romanum, intelligit de eo, quod in Vaticana S. Petri est in usu antiquissimo.

4. De *Auctore* tria sunt certa. Primò, auctorem primarium esse Spiritum sanctum, *Act. 1. Hebr. 3.* Secundò maximam partem esse Davidis, qui *2. Reg. 23.* egregius appellatur Psaltes Israël; & Isidorus *lib. 2. de Offic. cap. 5.* vocat Davidem Psalmorum Thesaurum. Tertiò probat Bellarminus *in præfat. ad Explan. in Psalmos*, eos, qui carent titulo, & eos item, qui nomen David in titulo præferunt, quocunque casu, seu genitivo, seu dativo, esse Davidis. De reliquis Psalmis, qui alium præferunt auctorem, communior est sententia esse omnes unius Davidis; quæ est Chrysostomi, Augustini & aliorum. Pluribus agit de hac re August. Torniellus Congregationis nostræ, *in sacris Annal. ab mundi 2964. à n. 4.*

5. *Ordo* Psalmorum triplex esse potest, Biblicus, Historicus, Ecclesiasticus. *Biblicus* est, qui in sacris Bibliis habetur à primo usque ad Psalmum 150. quos dividunt aliqui (& placet divisio Bellarmino) ita ut primi quinquaginta pertineant ad pœnitentes, sive incipientes; alii quinquaginta ad proficientes; reliqui quinquaginta ad perfectos. Si dividas, ut dimidium Psalterii invenias pro numero Versuum; sicuti omnes Versus sunt 2606. ita dimidium Versuum erit inter illos duos Versus Psalm. 77. *Cor autem eorum non erat rectum cum eo, &c. Ipse autem est misericors*, quasi centrum Psalterii sit summa malitia hominum, & summa bonitas Dei.

6. Ordo

6. Ordo *Historicus*, quo scilicet tempore quisque Psalmus fuerit compositus, difficillimè haberi potest. Nam ordo *Biblicus* est, vel quo reperti sunt ab Esdra, ut videtur sentire S. Athanas. *in Synopsi*; vel quo ordinati sunt à Septuaginta Interpretibus, ut docet S. Hilarius *in Prologo Psalmorum*; scitur aliquorum tempus, qua de re vide Torniellum loco citato, qui sequentes ordinat hoc modo.

Psalm. 143. *Benedictus Dominus Deus meus.*
9. *Confitebor tibi Domine in toto corde meo.*
10. *In Domino confido.*
58. *Eripe me de inimicis meis Deus meus.*
33. *Benedicam Dominum in omni tempore.*
56. *Miserere mei Deus, miserere mei.*
62. *Deus, Deus meus ad te de luce vigilo.*
51. *Quid gloriaris in malitia.*
108. *Deus laudem meam ne tacueris.*
139. *Eripe me Domine ab homine malo.*
53. *Deus in nomine tuo salvum me fac.*
141. *Voce meâ ad Dominum clamavi.*
25. *Judica me Domine.*
5. *Verba mea auribus percipe Domine.*
12. *Usquequo Domine oblivisceris me in finem.*
16. *Exaudi Domine justitiam meam.*
57. *Si verè utique justitiam loquimini.*
85. *Inclina Domine aurem tuam.*
93. *Deus ultionum Dominus.*
26. *Dominus illuminatio mea.*
138. *Domine probasti me.*
132. *Ecce quàm bonum.*
2. *Quare fremuerunt Gentes.*
23. *Domini est terra.*
46. *Omnes Gentes plaudite manibus.*
28. *Afferte Domino filii Dei.*
104. *Confitemini Domino, & invocate nomen ejus.*
29. *Exaltabo te Domine.*
50. *Miserere mei Deus.*
6. *Domine, ne in furore tuo arguas me.*
37. *Domine, ne in furore tuo arguas me.*
31. *Beati, quorum remissæ sunt iniquitates.*
7. *Domine Deus meus in te speravi.*
3. *Domine quid multiplicati sunt, qui tribulant me?*
142. *Domine exaudi orationem meam.*
38. *Dixi: Custodiam vias meas.*
39. *Expectans expectavi Dominum.*
40. *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem.*
41. *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum.*
42. *Judica me Deus.*
54. *Exaudi Deus orationem meam.*
83. *Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum.*
96. *Dominus regnavit, exultet terra.*
17. *Diligam te Domine fortitudo mea.*
45. *Deus noster refugium, & virtus.*
106. *Confitemini Domino, quoniam bonus.*
123. *Nisi quia Dominus erat in nobis.*

Psalmorum tempus aliorum prorsùs nescitur; omnes autem ante annū mundi 3010. quo David mortuus est, & fortè ultimus ille fuit, qui in Bibliis est 36. *Noli æmulari*, &c. in quo ait: *Junior fui: etenim senui*; ut mea fert conjectura.

7. Ordo Psalmorum *Ecclesiasticus* est alius à prædictis. Nam aliqui dicuntur Matutinales, qui ante prandium in choro dicuntur; aliqui Vespertinales, qui à prandio. Matutinales 112. Vespertinales 38. quamquam in matutino de Sanctis, & Dedicat. Eccles. aliquando cantantur Psalmi: *Cum invocarem*, & *Qui habitat*, qui sunt Vespertinales; & in Completorio, Psalm. *In te Domine speravi*, qui est etiam Matutinalis. Si dividas eosdem per Horas ad Matutinum, recitantur in tota hebdomada 91. ad Laudes 13. ad Vesperas 35. ad alias horas 11. qui faciunt summam 150.

8. Eosdem recitari in horis Canonicis Pontiani Decreto, refert in ejus Vita Ribadeneira; sed vel ubique non fuit receptum, vel Romæ quoque neglectum; nam post annos centum, & ultra, Psalmos omnes per Dominicam & Ferias distribuit Sanctus Hieronymus, *ex Radulpho Propos. 10.* & Damasus decrevit hoc ordine recitari, *Ex Baronio anno 60.* cùm nihil ferè ex Psalmis Romæ in templis legeretur, ut ipse Damasus fatetur *in Epist. ad Hieron. in Tomo 1. Concil.* Hieronymus igitur constituit in Dominicis 18. Psalmos, duodecim in Matutinis ferialibus,

& in Matutino Festorum dimidium numeri Dominicarum; id est, Psalmos novem. Ad horas, Ambrosium secutus, distribuit in plures partes Psal. 118. *Beati immaculati.* Hæc postrema Radulphus *Propos. cit.* De numero duodenario in Feriis narrat Cassianus *2. de instit. cœn. cap. 4.* quod coram Monachis Angelus apparens duòdecim Psalmos continenter cecinit, quibus finitis, *Alleluja* cantavit, ac siluit, non ampliùs visus, nec auditus; unde à Concilio Turonensi *c. 19.* ad Matutinum duodecim saltem Psalmos expediri jussum est, factâ mentione prædictæ visionis Angelicæ. Extat Decretum Gregorii VII. *de cons. distinct. 5. In die.* Omnibus diebus, inquit, aliis (excipit Pascha & Pentecosten) per totum annum, si festivitas est, novem Psalmos & novem Lectiones dicimus; aliis autem diebus duodecim Psalmos & tres Lectiones recitamus; in diebus Dominicis octodecim Psalmos & novem Lectiones celebramus. *Hæc ibi.*

9. Pluralitas Psalmorum mysticè significat, recolendos esse mores bonos diversorum operum per plures Psalmos; ita ordo Rom. *in Octavis Paschæ.* Minor etiam numerus Psalmorum in Officio dicitur ob temporis jucunditatem, ut tempore Paschali, Radulph. *Propos. 10.*

10. Psalmi mutatio unius in alium, ut pro *Confitemini* in Prima Dominicali dicatur Psalm. *Dominus regnavit*; & pro *Jubilate* in Sabbato de B. Virgine dicatur: *Bonum est confiteri Domino*; ideò decreta est, ut in Hebdomada, quoad ejus fieri possit, expleatur Psalterium, neque Psalmus unus omittatur in Officio totius Hebdomadæ

11. Additum est in fine cujusque Psalmi, *Gloria Patri, & Filio,* &c. (de cujus origine diximus *suprà cap. 4. n. 4. pag. 50.*) ex institutione Damasi, ut dicitur in ejus Festo, quod hodie hæc scribentes celebramus, & probat Baron. *anno 382.* Ambrosius autem addidit tantùm eandem glorificationem Trinitatis in fine Hymnorum, non Psalmorum, ut S. August. affirmat *lib. 9. Conf. c. 7.* & Cassianus docet, tantùm in fine Antiphonarum subdi solitum *Gloria Patri,* &c. *l. 2. de Noct. Orat. c. 8.* Falluntur ergò Nicephorus, qui *l. 9. c. 24.* auctorem facit Flavianum primi Versûs *Gloria Patri,* &c. & Alcuinus, qui facit auctorem Hieronymum petente Damaso; unde Epistola Hieronymi hac de re meritò reprobatur à Baronio *anno 325.* quicquid dicat Francol. *1. part. c. 2. in fine.* Hoc autem versu manifestè distinguimur à Judæis, Paganis & Hæreticis: Conformamur Angelis, qui quotidie cantant trino Deo & unico. Benzonius *in Magnif. l. 5. c. 2.*

12. Non dicitur *Gloria Patri* in triduo majoris Hebdom. Ordo Romanus in *Dominica Mediana*; quia in Passione Christi visa est Trinitas obscurari, Durand. *lib. 6, cap. 72.* neque in Officio Defunctorum; quia versus est lætitiæ, non mœroris, Walafr. *cap. 25.*

13. *Materia* Psalmorum ea est, ut sint quasi compendium totius veteris Testamenti. Quidquid enim Moyses vel in Historia tradidit, vel in lege præcepit; & quidquid Prophetæ reliqui vel exhortando ad virtutes, vel prædicendo futura scripserunt, id ferè totum in Psalmis comprehenditur, lege de hac re Radulph. *Propos. 9.* & Bellar. *præfatione Psalmorum.*

14. De eorum *Cantu* nunc dicendum; ab Apostolis habetur, *Coloss. 3. Ephes. 5. in Psalm. cantantes*; adeò ut ex Dion. *de Cæl. Hierarch. cap. 3.* Psalmorum modulatio omnibus ferè Pontificiis mysteriis, essentiæ instar, adhiberetur. Cantus autem primitivæ Ecclesiæ modico flexu vocis pronuncianti Psalmos, quàm canenti vicinior erat, ex Isidor. *loco cit.* quod accepit ab August. *lib. 10. Confess. cap 33.* ubi facit auctorem hujus moderati Cantûs Athanasium, renovaverunt hunc Cantum Clerici Regulares.

15. De *alterno Cantu* est magna quæstio, quis fuerit auctor. Inter Græcos videtur Dion. *de Cœlest. Hierarch. cap. 3.* hunc innuere Cantum; item Basil. *Epist. 63.* qui testatur de ritu communi omnibus Ecclesiis, exemplo sumpto à cantu Antiphonarum Ignatiano, de quo *præced. cap. n. 2.* diximus. Cassianus, qui posterior, nondum videtur novisse alterum cantum *lib. 2. Instit. cap. 5. & 10.* fortè loquitur de solo ritu Monastico. Faciunt autem alterni cantûs Psalmorum Flavianum & Diodorum auctores, ex Athanasio hoc enarrante, Historici Græci; sed potiùs

potiùs instauratores eos vocat Theodoret. *l.2. c.24.*

16. At inter Latinos quamvis Thertu'l. *lib.2. ad Uxorem* iis verbis (Psalmum inter duos sonare) videatur significare alternum cantum; tamen de privata ratione recitandi Psalmos explicatur; & Ambrosio tribuitur, qui Græcos imitatus ex Isidor. *lib. 1. de Offic. cap. 7.* & teste August. *lib. 9. Confess. cap. 6.* primus invexit in Ecclesiam alternum cantum; quem Damasus Decreto generali firmavit, & communem toti Ecclesiæ fecit, ut dicitur in Breviario in ejusdem Festo; fusiùs hac de re Francol. *1. part. c.3.*

17. Denique alternus cantus significat alternam Sanctorum ad benè operandum exhortationem, Hugo *inspec. cap.3.* & quòd alter alterius onera portare debet, Durand. *in Rat. l.5. c.2.*

18. Addit Amal. *lib. 4. c. 3.* standum esse ad Psalmos (quod hodie observant Clerici Regulares, & nostri Ordinis ad Officium diurnum) & Baronius probat ex P. Damiani *ann. 1062.* ut ex statu corporis, ait Amalar. demonstremus affectum mentis; hoc est, paratos nos esse sive ad domandā carnem nostram, sive ad exercitium operis (quod significat Psalmus, ut diximus) in causa nostra, & fratrum. Stantes etiam in operibus bonis faciliùs vincimus hostes, ait Durand. *loc. citato.*

19. *Usus* ejusdem Psalmi in pluribus Festis ad Matutinum eam habet causam; quia in eodem sunt plures & varii versus, qui pertinere commodè possunt ad varia Festa, & suggerunt varias ad rem accommodatas Antiphonas, ut rectè consideranti patebit; quod etiam notavit Durand. *loc. cit.*

20. In Vesperis festorum accidit mutatio ultimi Psalmi Dominicalium, ut sit conformior Festo; quam mutationem significat Radulph. *Propos. 10.*

21. In Postrema Breviarii recognitione visum est asterisco interpungere Psalmorum versus, ut eorundem lectio, etiam quoad puncta & commata, esset eadem, quæ in vulgata editione sacrorum Bibliorum emendatiore Vaticanâ ultimâ anni 1598.

De Canticis.

CAPUT IX.

1. Canticum secernit à Psalmo S. Hilar. *in Prol. expos. Psalm. satis fusè.* Breviùs auctore Euthymio, Psalmus est carmen cum instrumento Psalterii; Canticum est vox musica cum harmonia ore solo prolata. Mysticè Psalmus bona opera, Canticum gratiarum actionem significat, ex Durand. *l. 5. c. 4.* Est autem Canticum antiquius Psalmo, cùm illius sit primus author Moyses; neque defuit ejusdem usus inter Apostolos, *Colos. 3.*

2. Septem Cantica ex sacris Literis habentur in Breviario, quorum ordo temporis est, qui sequitur.

1. Cantemus Domino, quod est Moysis, editum anno mundi 2544. *Exod. 15.*

2. Audite Cœli, quæ loquor. Ejusdem Moysis, anno 2583. *Deut. 32.*

3. Exultavit cor meum. Annæ matris Samuelis, anno 2904. *1. Reg. 2.*

4. Confitebor tibi Domine. Isaiæ, anno circiter 3314. *Isai. 12.*

5. Ego dixi in dimidio dierum meorum. Ezechiæ Regis ann. 3322. *Isai. 38.*

6. Domine audivi auditionem tuam. Habacuc. ann. circiter 3351. Hab. 3.

7. Benedicite omnia opera Domini Domino. Trium puerorum. ann. 3462. *Dan. 3.*

Ex Evangelio habentur in Breviario alia tria, quorum ordo temporis est.

Magnificat B. Mariæ, *Luc. 1.* ann. mundi 4051. *ex Torniello.*

Benedictus Dominus Deus Israel. Zachariæ, eodem anno post tres menses, *Luc. 1.*

Nunc dimittis Domine, &c. Simeonis, *Luc. 2.* anno sequenti 4052. Christi primo.

Alius est ordo in Breviario, nimirùm in Dominica: Canticum *Benedicite*, &c. quia in Dominica universa creata sunt confusè, quæ in Cantico invitantur ad laudem Dei, Durand. *lib. 5. cap. 4.* sed Versus Cantici ab Ecclesia reducti sunt ad minorem numerum, rejectâ illâ repetitione; *laudet & superexaltet*, &c. quæ habetur

in Daniele. Præterea addidit in fine glorificationem Trinitatis: *Benedicamus Patrem*, &c. de qua meminit Amal. *lib. 4. cap. 10.* tamen paulò diversa ab ea, quæ hodie est in usu. Benedicamus, inquit ille, Patri, & Filio & Spiritui sancto; nec respondetur *Amen* in fine, sicuti neque in Missa Quatuor temporum.

In Feria secunda, Canticum Isaiæ; in Feria tertia, Ezechiæ, in feria quarta, Annæ; in quinta, Moysis primum; & de his afferunt mysticas causas valdè arbitrarias Amal. *l. 4. à c. 12. usque ad 16.* & Gemma *lib. 2. c. 53.* à quibus ad verbū accepit Durand. *loco cit.* In feria sexta, Canticum Habacuc, in quo mentionem de Cruce facit: *Cornua in manibus ejus.* Sabbato, Canticum Moysis ultimum, de quo ait Beda *in Lucam.* Ad memoriam priscæ Religionis, Canticum Deuteronomii, in quo universus veteris populi status continetur, Sabbato nonnullis in locis dici consuevit, alioquin esset præposterum, ut, prioribus septimanæ diebus Prophetarum dictis carminibus Moysis ultimum diceretur. Hæc ille. Alcuin. de *Celebrat. Missæ ait*: ideò recitari, quia dixit Apostolus *Act. 15.* quod Moyses habet in singulis civitatibus, qui eum per singula Sabbata prædicent.

4. Canticum trium puerorum est festivius & ideò in omnibus festis dicitur, reliqua tantùm in ferialibus, Gemma *lib. 1. c. 53.* quibus additur in fine *Gloria Patri*, more psalmorum, à quibus parùm differunt Cantica.

5. Tria verò Cantica Evangelica quotidie dicuntur, Amal. *lib. 4. c. 8.* & causas vide supra *Sect. præced. c. 2. n. 15. p. 41. c. 5. n. 8. p. 45.* & *c. 6. n. 9. pag. 46.*

6. Evangelia vocantur ab antiquioribus hæc Cantica; ita Ordo Rom. quia sunt pars textûs Evangelii S. Lucæ; & ideò stant omnes, dum hæc dicuntur, uti fit ad Evangelium in Missa. Plurimi initio Cantici formant sibi crucem à fronte ad pectus ex Beleth. *c. 40.* quia est Evangelium; & placet, tùm quia hoc præscribitur Episcopo ad initium Cantici *Magnificat* in Cæremon. Episc. *l. 2. c. 1.* tùm idem signum Crucis adhibetur in Missa initio Evangelii, licet diverso modo.

De Versibus.

CAPUT X.

1. A Vertendo dicitur *Versus*, Alcuin. *cap. de Celebrat. Missæ.* Et hoc habet singulare Versus, ut excitet corda cantantium ad requirendam faciem Dei in oratione, Amal. *l. 4. c. 45.* & præterea *c. 3.* ait, vim habet; ut converti faciat totum Chorum ad unum, & totam intentionem illius ad rem, pro qua fit Officium. Idem repetit *in Ordine Antiphon. cap. 1.* ubi ait: Versum esse compositionem officialem, per quam revertitur intentio mentis; unde eodem teste Amal. vertebant se cantantes versus ad Orientem, *l. 4. c. 2.* vel ad altare *de Ord. Antiph. c. 1.*

2. Versus igitur post Nocturnos ante Lectiones dicuntur, ut excitemur ad Orationem Dominicam, Absolutionem, & Lectionem, ad quam sessio facilè negligentiam parit, idem *c. 45.* In fine quoque Psalmorum, id est, operum, excitamur ad spem præmiorum; idem *c. 12. eodem l. 4.* Ante Cantica Evangelica, in Laudibus, Vesperis, & Completorio excitamur Versibus ad intelligentiam eorundem, & ad Orationem proximam, idem *c. 45.* Denique ante Orationem, & in commemorationibus semper adhibetur Versus, ut oratio ferveat, idem *cap. 9.*

3. In Paschate & ejus octavâ non habentur Versus in horis, ut aliàs, quia tanta est festivitas cum brevitate Officii conjuncta, ut non egeamus stimulis. Amal. *de Ord. Antip. c. 7.*

4. Tempore Paschali additur utrique parti Versus *Alleluja*, ad majorem lætitiam exprimendam; non tamen versibus Responsoriorum additur; quia non terminant totum Responsorium, & non sunt Versus ad excitandum, ut ii, de quibus in hoc cap.

5. Versibus, qui habentur in Precibus non additur *Alleluja*; quia in iis attenditur potiùs ratio humilitatis & mœroris, quàm lætitiæ.

De

De Absolutionibus, & Benedictionibus.

CAPUT XI.

1. ABsolutionum, de quibus hoc loco, meminit Radul. *Propos. 15.* & puto ita vocari, vel quia absolvitur Nocturnum, vel quia simul cum Oratione Dominica præcedenti petimus [ait Hugo *in Spec. cap. 3.*] mundari corda & corpora nostra ad audiendum verbum Dei in Lectionibus. Nam oratio Dominica dicitur, ex Durand. *l. 5. c. 3.* ut qui eget sapientiâ ad Lectiones intelligendas necessariâ, postulet eam à Deo, qui dat omnibus affluenter; & ut ejusdem orationis auxilio proficiat in nobis renovata per præcedentem Versum intentio.

2. Versum appellat ipsammet quoque Absolutionem Gemma *l. 1. cap. 5.* Quasi, inquit, qui mandatum Legatis ad prædicationem injungit, quasi absolvat eos, ut eant ad legendú. Rupertus *lib. 1. c. 11.* putat absolutionem esse orationem, quâ rogamus Dominum messis, ut mittat operarios in messem, & aperiat cor nostrum in lege sua, ne semen, id est, verbum Dei, quod audituri sumus, aut volucres comedant, aut spinæ suffocent, aut in petra, quæ non habet humoré, arescat. Dicerem Absolutiones appellari, sumptâ denominatione à nobiliori, quæ dicitur in tertio Nocturno, in qua sunt ea verba: *Avinculis peccatorum nostrorum absolvat nos*, &c.

3. Lector petit *benedictionem* magnæ humilitatis gratiã; & Sacerdos, ut tantæ humilitati vicem reddat, poscit à Deo, ut benedictio prærogetur, Petrus Damian. *de Dominus vob. c. 2.* Petit etiam benedictionem, ut mittatur: *Quomodo prædicabunt, nisi mittantur?* *Roman. 10.* Ruper. *lib. 1. c. 12. de Div. Offic.* Petit licentiam eundi, & benedictio est licentia, Gemma *l. 2. cap. 5.* Vide, addit Hugo *in Spec. cap. 3.* quàm larga potestas benedicendi tradita sit illi, cui jubere dictum est: *Jube Domne benedicere*, lecturus enim dicit Vicario Christi; quod principatum Ecclesiæ innuit. Sacerdos autem orat, ut Dominus benedicat, qui totius est fons benedictionis.

4. Lector dicit *Domne*, non *Domine*; quia hic Dei titulus est, ille hominis præclari, ut docet Baron. *ex Evodio anno 416.* sed tempore S. Hieronymi omnes sancti, & homines alii vocabantur Domni, solus autem Deus Dominus. Papa ipse hodie appellatur Domnus Apostolicus in Litaniis Sanctorum. Sed & ad ultimam Lectionem, quam Superior legit, debet hic dicere, quicumque ille sit, Episcopo inferior: *Jube Domne* non *Domine*; cui secundus in choro respondere debet benedictionis congrua verba; quidquid alii proprio marte scripserint, & nullã fulti auctoritate; non enim quilibet in Choro Superior æquandus est Episcopo. Notarunt aliqui, quod ille, qui solus Officium recitat, dicere debet: *Jube Domne*; sicuti dicit Sacerdos hoc idem in Missa privata ante Evangelium, & verè par est ratio, usus tamen non idem.

5. Benedictiones fiunt in numero ternario, & in nomine distincto personarum sanctissimæ Trinitatis, & rectissimè, ut patet. Benedictio illa: *Divinum auxilium*, dicitur etiam in festis Trinitatis, Transfigurationis, festis S. Crucis, & Dedicationis Ecclesiæ.

6. Absolutiones distribuuntur per Ferias quadam proportione, ut primus dies ferialis gaudeat primâ, secundus secundâ, tertius tertiã Absolutione; & rursus quartus dies primâ, quintus secundâ, Sabbatum tertiâ. Cùm Absolutionibus autem concordant Benedictiones, nisi Lectiones sint de homilia, vel Sancto, in Officio trium Lectionum; convenit enim, ut magis in iis casibus respondeant Lectionibus quàm Absolutionibus. Sumuntur igitur in his casibus Benedictiones à tertio Nocturno; similiaque indicat Radulph. *Propos. 15.*

De Lectionibus.

CAPUT XII.

1. PAtet vocabulum *Lectionum*, eò, quia leguntur, & non cantantur, ut Psalmi, Dur. *L. 5. c. 2.* Usus earum originem ducit à lectione, quæ fiebat in scholis Patrum; *Act. 13. & 15.* ut notat Amal. *l. 4. c. 9.* deducit ab Hebræis Isid. *l. 1. de Offic. c. 10.* qui certis diebus legebant de

Lege

Lege & Prophetis in Synagogis; & legit Christus *Luc. 4.*

2. S. August. *initio Exposit. ad 1. Epist. Joan.* significat, tunc solitas legi certas Lectiones in Ecclesia ita determinatas, ut aliæ esse nequirent. Hieronymus (Damasi jussu creditur) composuit Lectionarium, teste Bernone *de Quibusd. ad Miss. spect. c. 1.*

3. In Concilio Laodiceni *can. 17. citato à Suar. lib. 4. de Hor. Canon. c. 2. num. 16.* decreta fuit Lectio post Psalmos, vel longa in Matutino, vel brevis in aliis Horis; Capitula enim sunt Lectiones breves, ut infrà dicemus.

4. Numerus verò Lectionum nec fuit major novem, nec minor tribus lectionibus, Amal. *lib. 4. cap. 9.* ut per novem conjungamur conversationi novem ordinum Angelorum; vel ut tria prædicationis tempora designarentur, ante legem, sub lege, tempus gratiæ, idem *cap. 11.* Addit Ruper. *lib. 1. cap. 13.* pluralitatem Lectionum ad diversos Nocturnos, seu Vigilias indicare, quod nostrum est parare corda ad aperiendum Deo, quacumque horâ pulsaverit verbo suo pluresque Prædicatores esse, ut excusationi non sit locus. Cùm autem Psalmi, ut sæpè diximus, opera bona significarent; novem Psalmi, & novem Lectiones docent, æqualia in nobis esse debere, verbum & opus. In Profestis autem paucitas Lectionum innuit tempus antiquæ legis [nos enim Festa agimus, si comparemur cum antiquis Hebræis] in quo pauci Prædicatores erant. Hæc Rupertus.

5. Ex utroque Testamento desumi Lectiones Officii divini scribit Radulph. *Propos. 11.* à priscis usque temporibus; & apud Romanos in primo Nocturno legi de veteri Testamento; in secundo Nocturno Sermones; in tertio Homilias; & per Hebdomadam continuari Sacra Biblia; ibidem tamen non excludit à primo Nocturno Lectiones aliquando de novo Testamento; quod & hodie servamus, ut in Rubricis patet.

6. Verùm, quo ordine distribuuntur Lectiones primi Nocturni per annum? Triplex est ordo sacrorum Librorum, primum voco *Conciliarem*, alterum *Historicum*, tertium *Ecclesiasticum*. Conciliaris est ille ordo, qui habetur in sacris Bibliis sancitus à Concilio Tridentino *Sess. 4.* Isid. *c. 12.* numerat septuaginta duos libros sacrorum Bibliorum; qui numerus non caret mysterio.

7. Historicus est, quem, ad pleniorem sacrorum Bibliorum & hujus capitis notitiam, compendio excerpsi, & hoc loco descripsi, *ex annalium sacrorum duobus Tomis quater impressis Augustini Tornielli Ordinis nostri* juxta seriem temporum, quo quisque liber scriptus fuit, vel potuit scribi. Auctores dabo *Sect. 6.* quos hic desideras.

Nam Genesis continet Acta ab ortu Mundi usque ad annum ejusdem 2400.
Job Historia contigit anno proximo 2399.
Exodus ab ann. 2438. usque ad annum 2545.
Leviticus pertinet ad annum 2545.
Numeri liber pervenit ad annum 2583.
Deuteronomium ad eundem spectat annum.
Josue usque ad annum 2593.
Judicum ab anno 2594. ad annum 2899.
Inter hæc Ruth, circa annum 2748.
Regum primus à 2900. ad annum 2979.
Psalterium à 2964. exorditur.
Regum secundus ad annum 3017.
Regum tertius ad annum 3138.
Canticum canticorum circa annum 3021.
Proverbia, Ecclesiastes, circà hæc tempora.
Sapientia est Salomonis, seu à Philone excerpta.
Regum quartus ad annum 3472.
Duo Paralipomenon concurrunt cum libris Regum.
Inter hæc Prophetæ vixerunt hoc ordine usque ad prædictum annum 3472.
Jonas enim circa annum 3227.
Oseas, Joel, Amos, Abdias circa annum 3238.
Isaias ab anno 3253. ad annum 3338.
Michæas circa annum 3286.
Nahum circa annum 3321.
Tobias illuminatur anno 3329.
Habacuc circa annum 3351.
Jeremias ab anno 3407. quo cum Sophonias.
Sed Jeremias complevit annum 3448.
Baruch. ann. 3451.
Daniel ab anno 3438. usque ad annum 3519.

Eze-

Ezechiel ab anno 3440. usque ad annum 3462.
Hi intra annos quarti Regum, excepto Daniele.
Esdras circa annum 3517, usque ad ann. 3596.
Aggæus, Zacharias, Malachias, anno 3533.
Judith. anno 3572.
Neemias à 3609. ad 3629.
Esther 3652.
Ecclesiasticus circa 3798. quo anno floruêre LXX. Interpretes.
Machabæorum duo à 3868. usque ad aunum 3919.
Nato Christo anno mundi 4050 ut fusè probat Torniellus; qui ultra Christum passum non scribit; prosequor cum Baronio ordinem historicum librorum novi Testamenti.
Mathæus igitur scripsit Evangelium anno Christi 41.
Petrus Epistolam primam anno 45.
Marcus Evangelium eodem anno.
Paulus ad Thessalonicenses primam anno 52.
ad eosdem alteram, anno 53.
ad Corinthios primam, & 1. ad Timoth. anno 57.
ad Titum, 58.
Lucas Evangelium, anno 58.
Paulus ad Corinthios alteram, ad Galatas, ad Romanos, anno 58.
ad Timoth. alteram, ad Ephesios, anno 59.
ad Philippenses, Colossenses, Philemonem, Hebræos, anno 60.
Acta Apostolorū à Luca completa sunt anno 61.
Jacobus Epistolam scripsit ante annum 63.
Petrus Epistolam secundam anno 68.
Judas Epistolam anno 68.
Apocalypsis anno 97.
Evangelium Joannis, cum tribus Epistolis anno 99.

8. Tertius est ordo, qui Ecclesiasticus dici potest. quia non est omnium librorum sacræ Scripturæ, sed tantùm ad usum Breviarii, à Gelasio Papa decretus *15. Dist. cap. Sancta Romana.* Est autem, qui sequitur ordo.

In Adventu legitur Isaias; quia, inquit Amalar. *de Ordin. Antiphon. cap. 76.* nemo Propheta apertiùs locutus est de Nativitate Christi.

Ab Epiphania [imò à Natali Domini] ad Septuagesimam leguntur Epistolæ S. Pauli, quia, inquit Rupert. *lib. 10. cap. ult.* dum repræsentatur Christus in mundo, novi Testamenti præcones audiri debent ante Quadragesimam.

A Septuagesima ad Dominicam de Passione, Genesis & Exodus, quia Passionem Domini celebraturi recurrere debemus ad Adæ peccatum, pro quo passus est; & dum legitur de Patriarchis, Abraham, Isaac & Jacob, quasi de diversis ætatibus ad Christum Choros Patrum deducimus, Rupert. *l. 4. c. 5.*

In passione Jeremias legitur, qui multa narrat de eadem, Amalar. *loc. cit. c. 76.*

Post Pascha Actus Apostolorum, Apocalypsis, & Epistolæ Apostolorum; quia virtute magnâ reddebant Apostoli testimonium resurrectionis Christi, Rupert. *lib. 10. cap. ultimo.* De Actibus indicat August. *in Serm. quodam citato à Demochare Tom. 4. c. 12.*

Post Pentecosten usque ad mensem Augustum libri Regum ponuntur, ut resumatur ordo Historicus à Genesi ad libros Regum, Amalar. *de Ord. Antiph. cap. 72.*

Mense Augusto leguntur Sapientiales libri; quia post libros Regum, æquum est ut Rex Salomon audiatur, ferventeq; sole eo mense ferveat & sapientia, Amalar. *loc. cit.* sunt autem Proverbia, Ecclesiastes, Canticum canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus.

Mense Septembri Job, Tobias, Judith, Esther; quanquam Gelasius pro Judith Esdram ponit; sed Ordo Romanus habet Judith, ut imitemur eo tempore patientiam Jobi & Tobiæ, inquit Amalar. *c. 73.*

Mense Octobri Machabæorum libri leguntur, Amal. non addit causam, quam alii reddunt, & mox enarrabimus.

Mense Novembri leguntur Ezechielis, Danielis & duodecim Prophetarum libri, quia sanè loquuntur de Adventu Messiæ, quem celebramus in proximo Decembri, idem Amalar. *c. 76.*

9. Rupertus à Pentecoste ad Adventum enarrans ait *lib. 22. cap. 24.* in lectione librorum Regum significari tempus Martyrum, bellorum & persecutionum Ecclesiæ post Adventum Spiritus

Spiritûs sancti; in libris Sapientialibus SS. Doctorum insinuari tempus. Cùm legimus de sancto Job, pax Ecclesiæ repræsentatur non absque tentationibus. Vel mense Septembri in Job justitiam discere possumus, in Tobia prudentiam, in Judith fortitudinem, in Esther temperantiam. Dixi *in Job justitiam*, ut loquar ad usum nostrum; nam Rupertus pro Job habet Esdram, cujus libri tunc legebantur. Prosequitur *capite vigesimoquinto*, & docet, libros Machabæorum deindè legi, ut meminerimus inter virtutum profectus vitiorum bella non deesse; libros deniquè Prophetarum excitare nos ad spem & metum, usquequò redeat Christus in Adventu secundo. Hæc ille.

10. Durand. *in Rat. lib. 6. c. 114.* has causas reddit. In Septuagesima legimus casum humani generis; in Quadragesima repræsentamus subPharaone servitutem; in Paschate exitum de Ægypto, per quadraginta dies Paschales, quadraginta annos in deserto; per Rogationes ingressum in Terram promissam; per septem dies Pentecostês divisionem donorum Dei & Terræ promissæ. Sub Regibus deindè fuerunt; & ideò libri Regum leguntur post Pentecost. & *c. 129.* addit; Præcedunt quidem libri exemplares, sequuntur doctrinales, redeunt alii exemplares, tùm alii demùm doctrinales, quia plùs movent facta quàm verba, & hac vicissitudine ad perfectionem virtutis pervenitur. Libris igitur Regum ad exemplum lectis, legimus Augusto mense doctrinales Salomonis libros; tùm Septembri exempla Job, Tobiæ, Fœminarum, & Militis ad virtutem mense Octobri nos incitant & impellunt; Novembri doctrinales alii Prophetarum succedunt. Hæc ille fusissimè.

11. Initia Librorum sacrorum regulariter leguntur in Dominicis; quod si Festo aliquo impediantur, æquum est, ut ab initio libri in sequenti die non impedito auspicetur Lectio, in Rubr. *n. 6.*

12. Ex prædictis libris aliquid quotannis vel in proprio die, vel in sequenti, vel in præcedenti est legendum in Rubr. *n. 7.* etiamsi plura Prophetarum initia uno die sint legenda, hac adhibitâ lege, ut non extra propriam eorum Hebdomadam legantur, neque duo initia sub una conclusione: *Tu autem*, &c. neque in præcedenti Feria, si in sequenti datur locus ea legendi, ut indicant verba Rubricæ. Quod si alicubi impediantur Feriæ Festis locorum propriis, an in his initia legantur, omissis aliis Lectionibus primi Nocturni aliunde sumendis? dicemus infrà opportuniori loco *Sect. 6. c. 21. n. 13.* Excipe sequentes casus. Primus est in epistolis S. Pauli; eæ enim omnes simul constituunt unum librum, quem sufficit incepisse; & adveniente Septuagesimâ finis imponitur lectioni Paulinæ, licet tantum de epistola ad Romanos seu Corinthios sit lectum. Alter casus est in libris Regum advenience Augusto; sufficit enim, quòd de iis lectus sit primus vel secundus liber.

13. Ubi verò contingit minui numerum Dominicarum post Epiphaniam, adveniente citiùs Dominicâ Septuagesimæ, & ideò in feria tertia, vel alia die proximâ fit de Officio Dominicæ tertiæ, vel sequentium anticipatè, statim ac factum est Officium Dominicæ, in sequentibus diebus legi debent Epistolæ S. Pauli, quæ positæ sunt in Dominica anticipata; quod in postrema recognitione decretum est, & adnotavimus in Tabulis nostris 8. 9. 10. 16. 17. & 22.

14. Quando de Scriptura per annum distributâ non potest legi in Festo novem Lectionum in primo Nocturno; quia eo die non habetur in Breviario, putà, quia sunt Quatuor Tempora, Feriæ Quadragesimæ, &c. ut in Rubrica *n. 9.* eo casu sumuntur Lectiones primi Nocturni de Communi, quæ alioquin ad majorem solemnitatem solent assignari, tunc enim ad necessitatem leguntur; quod intelligi debet non tantùm in Festis occurrentibus, seu in die Octava Festi habentis Octavam in dictis Feriis majoribus; sed etiam in diebus infrà Octavas, de quibus Rubrica nona loquitur; eadem enim est ratio defectûs. Si tamen in Festo habente Octavam lectæ fuissent in primo Nocturno aliæ Lectiones, non de Communi Sanctorum; eo casu repetendæ erunt eædem in ejus die Octava, ut apertè dicitur in Rub. *de Lectionibus n. 9.*

15. Ac-

15. Accidit etiam, assignari in Breviario quibusdam Festis plurium Apostolorum Lectiones proprias in primo Nocturno, quæ sunt propriæ alterius illorum; & eo casu, si dividatur Festum, quia alter eorum tantùm est Titulus Ecclesiæ, juxta ea, quæ diximus suprà *Sect. 3. cap. 10, n. 11. pag. 29.* alteri debentur Lectiones propriæ; alteri de Communi, quæ habentur in primo Nocturno. Quæ item legi debent, quando aliquod Festum in propria Ecclesia solemniter celebratur, ex Rubrica citata *n. 9.* hoc est, in Festo Patroni loci, Tituli, seu Dedicationis Ecclesiæ, & in festis secundæ classis, ob majorem solemnitatem; quod etiam fit in Breviario; imò verò etiam in Festis Patronorum minùs principalium, more Duplicium majorum, quæ habentur in Breviario, nisi ob angustiam temporis ponendum sit initium Prophetæ, quod in his Festis poni decretum est in postrema recognitione Breviarii.

16. Pro secundo Nocturno Gelasius decernit loco citato, hæc Opuscula posse legi in Officio divino, nimirùm SS. Cypriani, Joannis Chrysostomi, Hilarii, Ambrosii, Augustini, Hieronymi, Isidori, & Leonis Papæ; item Opuscula Orthodoxorum Patrum, qui à S. Romana Ecclesia non desciverunt; prætereà Vitas Patrum, Antonii & aliorum à S. Hieronymo scriptas. De Bedæ Operibus nondum legebatur tempore Radulphi, ut ipse scribit *Propos. 11.* Primæ Historiæ de Sanctis in Officio divino habuerunt authores Paulum Diaconum jussu Caroli Magni, *ex authore Ligni vitæ lib. 5.* & Usuardum, seu Usuardum Monachum, qui degebat in humanis circa annum 800. ex Polydor. Virgil. *lib. 6. c. 2.* Quas nunc habemus secundas Lectiones ex Historiis Sanctorum, eæ fuerunt à Cardinalibus Bellarmino & Baronio recognitæ, & approbatæ sub Clemente VIII. qui rejecerunt ea omnia, quæ jure meritò revocari poterant in dubium. Qua in re perdifficili, visum est illis ad Historiæ veritatem bonâ fide restituere SS. Lectiones, idque minimâ, quâ fieri potuit, mutatione; imò, quæ controversa erant, alicujus tamen gravis authoris testimonio suffulta aliquam haberent probabilitatē, retenta sunt eo modo, quo erant, cùm falsitatis argui non possint; quamvis fortassè altera sententia sit à pluribus recepta. Porrò in enumerandis Romanorum Pontificum annis à Cardinali Baronio non discesserunt, qui omnium exactissimus in hac re habetur. In Ordinationibus eorundem secuti sunt librum *Pontificale* inscriptum, quod nomine Damasi circumfertur; cùm aliundè nihil certi haberi queat. Textus item sanctorum Patrum collati sunt proximè cum authorum libris, & M. S. & melioris notæ impressis, ita ut in hoc genere emendatiùs nihil edi posse videatur. Ex quibus laudare non possum eos, qui ritu Romano recitant Officium, & ab Officio ritûs alieni mutuò accipiunt Lectiones de vita Sanctorum non approbatas Romæ, contra Rub. Breviarii *de Dupl. n. 1. & de Lect. n. 9.* ubi approbatæ requiruntur Lectiones authoritate Sedis Apostolicæ. Vide *Sect. 3. cap. 12. num. 14. pag. 37.* Secundas autem Lectiones & 3. Nocturni ex SS. Patribus desumptas recognovimus postremò, ut concordent cum emendatioribus eorum textibus sive impressis, sive M.S. Codicibus Vaticanis. In translationibus Græcorum Patrum, si varietas contingit, Breviarii Romani lectio cæteris paribus retenta fuit.

17. Pro tertio Nocturno Evangelium cum sua Homilia legitur, ex Radulph. *Propos. 11.* & quadrat ad repræsentandum tempus gratiæ & Evangelii post eos, qui ante legem & sub lege fuerunt, Durand. *lib. 5. cap. 2. ex Gemma lib. 1. cap. 14.* Homilia Græcè sermonem, & colloquium sonat Latinè.

18 Monent Rubricæ, quando in Officio novem Lectionum facienda est commemoratio de Sancto, vel Feriæ vel Dominicæ, quæ habet proprium Evangelium, quod legi debet pro nona Lectione; monent, inquam, ut de primæ Homiliæ Lectionibus octavâ & nonâ fiat una, quæ sit octava; quod quamvis sit ad libitum, ut ex verbis Rubricæ *de Lectionibus n. 3.* tamen in quibusdam casibus deberet omninò nona legi adjuncta Octavæ Lectioni; nimirùm, quando in nona Lectione continetur laus propria eorum, de quibus agitur Festum. Verbi gratiâ, in Festo SS. septem Fratrum, cujus in nona Lectione

laudatur mater ipsorum; & in Festo sanctorum Martyrum Nerei, Achillæi, &c. quorum laudes propriæ habentur in nona Lectione, in gratiam hujusce nonæ Lectionis datum est Evangelium integrum eorum Festo; alioqui non valde congruum à Dominica vigesima post Pentecosten desumptum. De nona Lectione de Sancto satis docuimus suprà *pag. 33. num. 33. 34. 35. & 37.* Reliquæ hujus tituli Rubricæ patent.

19. In modo legendi illud observa, ut legas titulum Libri, seu Evangelii, seu Sermonis, seu Homiliæ, nisi aliter notetur, ut in Natali Domini. In Vitis Sanctorum eo tantùm in casu legitur titulus, quando est authoris classici; putà, cùm legimus *de lib. S. Hieronymi, de Scriptoribus Ecclesiasticis*, & hujusmodi. Quærit autem Hugo Vict. *lib. 2. de Offic. c. 3.* cur in Lectionibus diurnis, id est, Capitulis ad Horas, & quandoque in Nocturnis non pronuntiatur author, in Missa verò semper pronuntiatur titulus exceptâ majore Hebdomadâ? Respondet, ad Missam convenire quoque bubulcos, qui nesciunt de authore, nisi doceantur; ad Horas autem Cleri conveniunt, qui benè nôrunt authores Lectionum. Utinam sit vera Responsio, & Clerus minimè ignoret.

20. In fine Lectionis dicitur: *Tu autem Domine miserere nobis*, non *Domne*, ut ante Lectionem; quia cum Deo loquitur Lector, & indicat, ne ipsum quidem Officium Prædicandi sine alicujus vel levis culpæ pulvere peragi posse, Rupert. *lib. 1. de Div. Offic. cap. 13.* Cui succinit Chorus dicens: *Deo gratias*; quod ad totam Lectionem refert *Rupert. c. 14.* quia, inquit, agimus Deo gratias, quòd panem Doctrinæ nobis frangere sit dignatus; idemque ideò respondetur in fine omnium Capitulorum, quamvis non addatur *Tu autem Domine*, &c. Omittuntur hæc in triduo majoris Hebdomadæ, & in Officio Defunctorum, de quibus suo loco dicemus.

21. Denique ad Lectiones sedetur, Amal. *libro 3. cap. 11. & lib. 4. cap. 3.* vel silendo statur, *ibid.* ad majorem attentionem utrumque, ut probat Julius Nigronius *in Regulis commun. Societ. Jesu, Reg. 2. n. 59.*

22. Interrogatus quandoque fui, quænam Lectiones legi possunt in Festis S. Abrahæ & S. Job, quæ alicubi celebrantur. An leges primas Lectiones haustas ex Genesi, & ex Historia Job, quæ videlicet habentur in Dominica Quinquagesimæ, & 1. Dominicâ Septembris? In secundo Nocturno, quæ ibidem habentur in eorundem commendationem & laudem? in tertio Nocturno Evangelium: *Homo quidam nobilis*, cum Homilia S. Ambrosii in nostro Octavario Romano, seu in Festo S. Ludovici Regis? Vel in primo Nocturno Lectiones de Scriptura occurrentè; in secundo Nocturno, quæ habentur in secundo Nocturno Dominicæ Quinquagesimæ & Dominicæ 1. Septembris, sicuti pro Historia S. Agnetis legitur sermo S. Ambrosii in laudem ejusdem; in tertio ut suprà. Posterior hic modus mihi magis placeret, conformior aliis Sanctorum Festis. Quæ verò dicimus de SS. Abraham & Job, valent etiam in festis Sanctorum Isaiæ, Jeremiæ, Danielis, Davidis & similium, ubi eorum Festa celebrantur, propriis è Breviario adhibitis eorum Lectionibus.

De Responsoriis.

CAPUT XIII.

1. **R***esponsorium* post Lectiones appellatur Historia à Mierol. *cap. 32.* & Radulph. *Propos. 12.* quâ voce Rubricæ nostræ non carent, Rub. *de Dominicis numero 7.* quia prosequitur Historiam sacræ Scripturæ in præcedente Lectione lectam, ait Turrecrem. ad *Regul. S. Bedicti Tract. 66.* & secundùm Ordinem Historiæ ordinaria sunt Responsoria, inquit Amalar. *in Ordine Antiphon. cap. 37. & 39.* Responsorium autem à respondeo deducit Rupert. *1. de Offic. cap. 15.* quia, inquit, respondent Lectionibus, tristia tristibus, læta lætis, succinente Choro. Vel quia à capite repetitur, Alcuin. *cap. de Celebrat. Missa.* vel quia uno canente, Chorus consonando respondet: antè unus, nunc duo vel plures, Choro respondente; ait Isidor. *1. de Offic. c. 8.*

2. Itali primùm inventores fuerunt Responsorii, Isid. *loco cit.* S. Hilarius videtur meminisse

nisse ad Psalm. 65. Inter divinorum, ait, Sacramentorum Officia responsionem devotæ confessionis accipiat.

3. Additum est *Gloria Patri* à modernis Apostolicis, ex Amalar. *de Ord. Antiph. c. 1.* & dicebatur integrè cum Vers. *Sicut erat.* quod nunc non dicitur, neque dicebatur tempore Radulphi, ut ipse testatur *Propos. 12.* quod præcepisse Concilium Toletan. IV. *can. 15.* certum est, eâ lege, ut in lætis tantùm sequatur *Gloria Patri*; in tristioribus repetatur initium Responsorii, quod observatur in Dominica de Passione & sequentibus Feriis.

4. Significat autem responsorium, quod exoptat nos Ecclesia non tantùm auditores verbi Dei in lectione, sed etiam factores post Lectionem. Amalar. *de Ord. Antip. cap. 4.* & novem responsoria nos conjungunt gaudiis novem Ordinum Angelicorum, idem *lib 4. cap. 9.* Item significat assensum auditorum, Hugo *in Spec. cap. 4.* est item spirituale Canticum ad sublevandos animos inter legendum, Amal. *lib. 4. cap. 3.* est etiam Gratiarum actio de beneficio collato intra illam horam, cui cum nocturno seu Hora Canonica correspondet responsorium, Durand. *lib. 4. cap. 19.* Et quia laus Dei repeti debet, ideò repetitur responsorium, & in fine additur *Gloria Patri*, ut de omnibus bonis ac datis laudemus Creatorem, Amal. *de Ord. Antiph. cap. 1.* Tertiò potissimùm responsorio annectitur *Gloria Patri*, quia Trinitati omne tempus, præteritum, præsens & futurum subjicitur, Radulph. *Propos. 12.*

5. Qui inchoat Responsorium, idem & Versum recitat, ait Ordo Roman. cæteri repetunt, ut idipsum dicamus omnes, & non sint in nobis schismata, *Rupert. loco cit.* Repetitio est imperfecta, hoc est, partis tantùm Responsorii, ut fateamur opera nostra esse imperfecta, Durand. *lib. 5. cap. 2.* In aliquibus Festis est perfecta à capite, ut in primo Responsorio Natalis Domini, Paschatis, & 1. Domin. Adventûs, ad denotandam plenam notitiam & perfectionem Sanctorum, idem *ibidem.* Repetitio post *Gloria Patri*, debet esse brevior quàm post Versum, Radulph. *Proposit. 12.* quod apud nos non rarò fit, ut dimidiata repetatur periodus, quæ est ante Versum, à Choro; quia in gratiarum actione ad Deum impares & diminuti sumus, ait Radulph. *ibid.*

6. Quando dicitur *Te Deum*, Romani omittunt nonum Responsorium, & octavo addunt *Gloria Patri*, Radulph. *Propos. 15.* quod octavum Responsorium in Dominicis per annum est de Trinitate; *Duo Seraphin*, &c. quia ex Durand. *lib. 5. cap. 2.* antiquitùs Lectio nona semper erat de Trinitate, cui respondebat nonum Responsorium de eadem. Cessavit Lectio, translatum est Responsorium in octavum locum, & succedit *Te Deum*, in laudem Trinitatis, vice Lectionis de eadem.

7. In feriis seu Festis trium Lectionum sumuntur Responsoria de Nocturnis Dominicæ, seu Communi Sanctorum, eodem ordine & proportione, quâ diximus de Absolutionibus & Benedictionibus suprà *cap. 11. n. 6. pag. 63.* Et quando desunt in tertio Nocturno Dominicæ, tunc Feriâ quartâ & Sabbato suppletur cum proximioribus Responsoriis, secundo & tertio Feriæ secundæ; neque alia est causa, quàm necessitas cum vicinitate conjuncta.

8. Responsoria primò ponenda in Dominica, si hoc impediatur à Festo duplici, ponenda sunt in prima Feria sequenti, tanquam Historiæ principium, antequam dicantur alia Responsoria; eâdem ratione, quâ initium libri legendum est ante alias ejusdem libri Lectiones; quæ verò non possunt dici, eo anno omittuntur. Neque visum est in recognitione Clementinâ Breviarii convenire, ut pro recitatione primorũ Responsoriorum fiat Officium de Feria, translato Semiduplici Festo, vel suppresso quandoq; ob hanc causam festo Simplici: quod alias fiebat cũ admiratione populi, qui Missam de Sancto potiùs quàm de Feria optabat audire; excipe Dominicã secundam post Epiphaniam, de qua suo loco dicemus.

9. Responsoria de Tobia, si in Dominica aut Feriis secundâ & tertiâ poni non possunt, ponantur Feriâ quartâ; sed Feriâ quintâ, ne eadem immediatè repetantur, poterunt dici ℟. secundi Nocturn. Domin. eâdem ratione, quâ dicetur de Lectionibus in Festo Sanctorum Philippi &

Jacobi in Sabbato ante Dominicam quartam post Pascha.

10. Tempore Paschali additur *Alleluja* ante Versum, non versui; quod asserit de Romana consuetudine Radulph. *Propos. 12.* quia in Versu non finitur Responsorium, sed in ea parte, quæ à Choro repetitur; cui tanquam termino convenit augmentum lætitiæ.

De Responsoriis brevibus Horarum.

CAPUT XIV.

1. **B***Revia* dicuntur tùm in se, tùm respectu præcedentium Lectionum breviorum, id est, Capitulorum. Unde Radulph. *Propos. 12.* appellavit Responsoria magna, quæ capite præcedenti declaravimus. Eadem autem de his ferè dici possunt, quæ de præcedentibus diximus, tùm de forma, tùm de causis mysticis. Adde cum Amalar. *lib. 4. de Offic. cap. 3.* duo convenire Ecclesiastico viro, exhortationem ad fratres, quæ fit in Responsorio brevi, & singularem ad Deum deprecationem, cum intentione recta in gloriam Dei, quæ attenduntur in versu Responsorii, & in addito ℣. *Gloria Patri 68.*

2. Omittitur *Gloria Patri* in tempore de Passione, resumiturque initium Responsorii, ob causam *in præcedenti capite* allatam *n. 3. pag. 68.* ex Conc. Tolet. IV. Non omittitur in Officio novem Lectionum, ita ut, si in Dominica Passionis commemoratio fiat in secundis Vesperis de aliquo Festo Semiduplici, in Completorio dicendus erit ℣. *Gloria Patri*; quia Festum est jam inchoatum eâ ratione, quam attulimus de fine hymnorum de B. Virgine *supra c. 6. n. 15. pag. 56.* sed vide infra *Sect. 6. c. 12. n. 8.*

3. Ad Primam fit variatio Versûs pro varietate Festorum, ut in Rubrica *de his Responsoriis. n. 3.* quæ mutatio habet easdem causas, quas attulimus suprà de fine hymnorum vario in festis *cap. 6. nu. 12. pag. 56.* Meminit Radulph. *Propos. 14.* mutationis hujus in Natali Domini, Epiphania, Paschate & Ascensione Domini; de aliis festis non loquitur; quare mutatio in his posterior est Radulph. Decrevit Joannes XXII. mutari in festo Corporis Christi *in Decreto sæpius cit.* concurrentibus autem duobus Versibus propriis, altero ratione temporis, altero ratione festi, ut in Conceptione B. Virginis intra Adventum, præferri debet ratio festi, & ejus Octavæ, sicuti in fine hymnorum fit; quare in Dominica infra Octavam dicemus: *Qui natus es de Maria Virgine*, ad Primam, non autem: *Qui venturus es in mundum.*

4. In Adventu accidit ad Nonam mutatio Versûs, qui in Dominicis dicitur: *Domine Deus virtutum converte nos*, & in Feriis dicitur: *Veni Domine, & noli tardare.* Reliqua sunt eadem ad omnes horas. Quærunt aliqui mysterium; sed nulla est alia ratio, nisi quod in feriali Officio dicuntur statim preces, in quibus dicitur ℣. *Domine Deus virtutum*, &c. neque consuevimus idem bis dicere in eadem hora. Hinc ergò variatio illius Versûs.

5. Tempore Paschali adduntur duo *Alleluia*, ex auctoritate Romana, inquit, Radulph. *Propos. 12. & ex Regula S. Benedicti c. 34.* quod aliis festis nobilioribus conceditur, Natali Domini, Circumcisioni, Epiphaniæ, Festo Corporis Christi, & Transfigurationis; non tamen in his festis adduntur ad Primam, & Completorium; & de Festo Corporis Christi negat Joannes XXII. *in decreto citato.* Additionis patet ratio, ad pleniorem lætitiam indicandam, ubi verba quasi desunt ob brevitatem Responsoriorum.

De Capitulis.

CAPUT XV.

1. **C***Apitula*, Lectiunculæ, Lectiones breves, parvulæ, Versiculi parvi, Collationes, sunt idem apud Radulph. *Propos. 13. & 14.* Capitella vocat Hugo *l. 2. c. 1.* quia, inquit, capita sunt, & principia variationis ad horas, cùm præcedentia sint semper eadem. Capitula quoque dicuntur, quia ut plurimùm in festis sumuntur de capitibus Epistolarum, quæ leguntur in Missa, Durand. *l. 5. c. 2.*

2. Ambrosius fuit Auctor Capitulorum ad Tertiam, Sextam, & Nonam. Deinde Conciliũ Aga-

Agathense *Can. 21. distinct. 5. de Consecrat. cap. Convenit*, jussit ea dici post psalmodiam, ubi & ea vocat Collectiones, non Collationes, ut malè legit Gratianus, quem correxit Suar. *libro 4. de Hor. Can. c. 2. num. 19.* unde etiam corrigendus erit Radulphus supra, sed Beda in Esdram ait morem hunc inoluisse, in Ecclesia ab Esdra desumptum, cujus tempore quater in nocte, quater in die convenientes Hebræi legentem sacras Literas audiebant; nam à nostris post singulas psalmodias Horarum Canonicarum legitur semper aliquid, & octies in Officio, si feriale est, si solemne, decies, propter tres Nocturnos, sive de veteri, sive de novo Testamento, vel multum, vel parum, lege Hugonem *lib. 2. de Offic. c. 1.* Aliqui dicunt quater in nocte nos legere, id est, ad Vesperas, Completorium, Matutinum, & Laudes; quater in die, ad Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam.

3. Quærit Amalar. *lib. 4. cap. 3.* cur ante Capitula non petitur benedictio? Respondet, quia ut plurimùm has lectiones legit Superior, qui Christi vicem gerit. Hebdomadarius eas legit, qui legentibus ad Matutinum, & ad Absolutionem in fine Primæ, & ante Completorium benedictionem impertit, vicem & ipse majoris gerens.

4. Quærit Hugo *lib. 2. c. 3.* cur à majoribus legantur hæ diurnales Lectiones breves, à minoribus nocturnales? Respondet, quia diurnæ variantur; in qua varietate majores sunt peritiores, ut eas inveniant, & opportunè recitent; nocturnales autem facilius habentur ex Invitatorio, & Psalmis, qui juvant, inquit, ad distinctionem earundem Lectionum. Faciliùs habentur [ego dicerem] quia Hebdomadarius peritior eas præparat, & signaculis dispositis aptè statim indicat, quid sit legendum; hoc enim munus est ejusdem.

5. Quærit Durand. *loc. cit.* cur longiores sunt Lectiones nocturnæ quàm diurnæ, & respondet, noctu liberiùs aures accommodari Lectionibus.

6. Tacetur in his capitulis titulus, & nomen auctoris, ob causam supra allatam *c. 12. n. 19. ex Hugone pag. 68.* Et prætereà stamus ad Capitula, non sedemus, sicuti ad Lectiones Matutini; tùm quia breves sunt Lectiones, & minùs fatigamur; tùm quia, stante majore, qui capitula legit, ob ejusdem reverentiam stare debent alii, ut de nona Lectione ab Episcopo lecta in Natali Domini præscribitur *in Ceremon. Episc. lib. 2. cap. 5.*

7. In fine non dicitur: *Tu autem Domine*, &c. quia neque dicitur ante: *Jube Domne*, &c. quæ duo sunt invicem correlativa; tùm verò Sacerdos Hebdomadarius ea recitat, cui non convenit ordinariè benedictionem ab alio petere, & prætereà in breviori Lectione faciliùs culpa evitatur, præsertim à perfecto viro, qualem repræsentat Hebdomadarius, qui Capitula recitat. Durand. *loc. cit.*

8. Notat Radulph. *Propos. 13.* Capitulum Tertiæ in festis idem, ut plurimùm cum Capitulo Laudum, & Vesperarum. Ratio esse potest, quia Vesperæ, Laudes, & Tertia sunt horæ nobiliores. Ad Tertiam enim dicitur Missa de festo solemni, & per Tertiam fit ad Missam aditus. Quare Capitula Vesperarum ter dicuntur; Capitula Nonæ bis, ad absolutionem in Prima, & ad Nonam; Capitula ad Sextam semel, quæ sunt quasi meditullia Epistolarum Missæ, sicuti capitula Tertiæ initia Epistolarum, & Capitula Nonæ terminationes Epistolarum. Sed tempore adventûs, & Quadragesimæ quælibet hora habet suum Capitulum pro toto tempore, ut dicemus suo loco.

9. Sumi verò debent ex Scriptura sacra, Radulph. *loco citato*, & de corde recitari, ait S. Benedict. *in Regula*, his enim Dei laudem agimus, & pronuntiamus, Radulph. *Propos. 8.* exhortamur nosmetipsos, & alios audientes, qui opere bono respondent, quod significat Responsorium breve, Hugo *in Spec. c. 3.* excitamus etiam devotionem contra tædium, Durand. *loc. cit.*

10. Discordant aliquando à textu vulgato sacrorum Bibliorum; quibus in casibus sufficit auctoritas S. Romanæ Ecclesiæ, de qua S. Bernard. *Ser. 3. Vigil. Nativit.* hæc habet. Cùm Ecclesia, inquit, in Scripturis divinis verba vel alternat, vel alternat, fortior est illa compositio quàm

positio

positio prima verborum, & fortassis tantò fortior, quantùm distat inter figuram & veritatem, inter lucem & umbram, inter Dominam & ancillam. Hæc ille, quæ notanda sunt pro casibus pluribus in Missali & Breviario, si nulla alia suppetit ratio.

11. Semel in officio Capitulum dicitur ante Hymnum, hoc est, in Completorio, cujus causam dedimus ex Hugone *sup. Sect. 4. c. 6. n. 8. pag. 46.* & *Deo gratias* in fine respondetur. Vide causas *supra cap. 12. n. 20. pag. 68.*

12. Omittuntur Capitula in triduo majoris Hebdomadæ, & in Officio Defunctorum; & suo loco afferentur causæ.

De Oratione.

CAPUT XVI.

1. Unica *Oratio* pro omnibus horis communiiis habetur, ait Radulp. *Prop. 13.* quæ novissimum locum in horis Canonicis tenet, ex antiquo Ecclesiæ ritu, ait Amal. *l. 4. c. 45.* ut unusquisque tali scuto, id est, communi ratione rediens ad sua, muniatur contra omnia adversa; vel ex Hug. *in Spec. c. 3.* ut divina gratia, quæ actiones nostras præcessit, eadem ipsa subsequatur.

2. Eam dici in fine jussit Conc. Agathen. *de Consecr. Dist. 15. cap. Convenit.* quæ solet esse brevis, ne multum loquentes oremus *Math. 6.*

3. Composuit Ambrosius plurimas, ex Gemma *lib. 1. c. 87.* à Gelasio Papa auctæ & limatæ fuerunt, *ex Sigeb. ad ann. 487.* à S. Gregorio collectæ & distributæ, additis aliis, ex Walafr. *de Rebus Eccles. cap. 22.* atque orationem concordare semper cum Officio & Evangelio S. Gregorii opera, asserit apertè Microl. *c. 61.* nos certè Ambrosianis non paucis orationibus utimur, ut suis locis indicabimus. Concilium verò Carthaginense, seu, ut alii, Africanum, *can. 70.* & Milevit *cap. 12.* quibus aderat S. Augustinus rejiciunt non probatas orationes à Missa, & consequenter ab officio divino; cui, & Missæ regulariter communis est oratio.

4. Prima & Completorium retinent easdem orationes, ob causam allatam supra *Sect. præced. pag. 43. num. 12.* ubi de horis egimus. Reliquæ horæ eâdem concluduntur oratione.

5. Ante orationem dicitur etiam ab eo, qui recitat solus: *Dominus vobiscum*, ut fusè probat P. Damiani *in Opusculo de Dominus vobiscum*; & præsertim *cap. 4.* intendere namque debet, se loqui cum Ecclesia, ut monet Navar. *in Miscellan. 67. de Orat. n. 5.*

6. Quæ verba à Dion. *de Eccl. Hier.* appellantur divinissima salutatio desumpta ex libro Ruth. *cap. 2.* & *2. Paralip. 15.* cujus efficacia ab ipso Christo est, qui dixit *Math. ult.* Ego vobiscum sum, quam & Apostoli introduxerunt, *ex Concil Bracear. 1. cap. 21.* Decretoque firmavit vel Clemens, ex Gemma *lib. 1. cap. 87.* vel Anacletus, ex Hugone *lib. 2. cap. 11.* vel uterque, ex Radulph. *Propos. 23.* sensus autem est: Dominus in vobis maneat, & petitionibus vestris effectum tribuat, Durand. *l. 4. c. 14.* vel, Sacerdos se habere pacem cum toto Clero & populo docet, ex P. Damiani *loco cit.* vel dicitur ad excitandam animorum attentionem ad orationẽ, Rup. *lib. 1. de Offic. c. 31.* Dicitur etiam Dominus, non Deus, vel Christus; quia Dominus potestatem significat, Turrecrem. *in c. Jacobus, de Cons. Dist. 1.* Hæc ferè eadem, & quæ sequuntur proximè in priori Tomo; quæ tamen & hoc loco videtur opportuna.

7. Subditur statim: *Et cum spiritu tuo*, quasi alii optent Sacerdoti, quod ipse aliis optat ex Floro, *in Expositione Missæ*, quod est desumptum ab Apostolo *2. Timot. ult.* neque dicitur *Tecum*, sed *spiritu tuo*, quia spiritualiter Officia Ecclesiastica fiunt ex P. Damiani *Opusc. cit. cap. 3.* ut nimirùm unus sit affectus omnium. Amal. *lib. 2. cap. 9.*

8. Non dicitur *Dominus vobiscum*, nisi à Sacerdote, & Diacono, absente Sacerdote, vel nonnisi de illius licentia; quod & docet Navar. *Miscell. de Orat 67. num. 3.* ex recepta consuetudine, quam testatur Durand. *l. 4. c. 14.*

9. Excommunicatus autem Sacerdos non potest uti hac salutatione, etiam in privata Officii recitatione, quia pertinet ad dignitatem Ordinis, quâ ille indignus effectus est, Navar. *de Orat. cap. 7. num. 16.* & *fusiùs Steph. Duran. lib. 3. de Ritib. cap. 22.*

10. Qui

10. Qui non potest uti prædictâ salutatione, dicat: *Domine exaudi orationem meam*, &c. cujus meminit Radulph. *Propos. 20.* tanquam tei tunc etiam usitatæ. Docet Navarrus in *d. Miscel. n. 6.* quando occurrunt Preces, quarum finis est per Versum: *Domine exaudi orationem*, &c. non debere dici bis hunc Versum, sed semel tantùm, ad vitandam battologiam.

11. Additur *Oremus* ante publicam Orationem, ex August. *Epist. 106. ad Vitalem*, ut invitentur alii ad orandum.

12. Repetitur post orationem salutatio prædicta: *Dominus vobiscum*, ait Hug. *lib. 2. c. 4.* sicut Christus dixit semel, & iterum Apostolis *Pax vobis*. Sacerdos enim dicens Orationem, vicem Christi gerit, & ideò regulariter stans eam dicit, ex Amal. *lib. 4. c. 4.* sed & ob memoriam futuræ resurrectionis stans eam pronuntiat, idem *cap. 7.*

13. Concluditur Oratio variis modis, ut in Rubr. *de Oratione n. 4.* & ut plurimùm per Christum; quia ut plurimùm dirigitur oratio ad Patrem, *Math. 6. & Joan. 16.* tùm ex Decreto Carthag. Conc. *cap. 23.* Raro ad Filium dirigitur, & non antiquitùs, ut notat Bellarminus *de Missa lib. 2. cap. 11.* quod factum est deinde, ut ipse quoque Filius credatur Deus. Numquam dirigitur ad Spiritum sanctum, quia donum Dei est, & à dono non petitur donum, sed à donatoribus, à quibus ille procedit, Durand. *lib. 4. cap. 15.* Prout ergò dirigitur Oratio, fit etiam conclusio, ut concinnat sensui Orationis ultimæ, quando plures junguntur simul, Navar. *de Orat. cap. 19. n. 169.*

14. Hoc autem est commune omnibus conclusionibus, ut semper in iis fiat mentio sanctissimæ Trinitatis; ut intelligamus nullum fieri præjudicium reliquis divinis personis, quæ in Oratione tacere videntur, dum consummatio ostendit, nullum esse discrimen in Trinitate. Ita Fulgent. *lib. 2. ad Monimum quæst. 1.* In unitate Spiritûs sancti Deus, non esse præponendam vocem *Deus*, ex Romana auctoritate, tradit Radulph. *Propos. 23.* & in fine additur *Amen*, ut communem Orationem, quam Sacerdos recitat, omnes confirment, idem *ibidem*. Meminit hujus ritûs respondendi *Amen* in fine, August. *Tract. 41. in Joan. & Epist. 178.* quæ vox Hebræa est, significans, quod apud nos, Fiat, in precationibus usurpata ab Apostolis, *1. Corinth. 14.* nunquam mutata, neque à Græcis, neque à Latinis. Origenes *Tract. 35. in Matth.* cum Ambrosio *de iis, qui initiantur mysteriis lib. 1. cap. 9.* explicat *Amen*, hoc est, Verum est; quâ ratione concordat *Amen* cum Orationis potiùs conclusione, quàm cum oratione ipsa; quasi affirmetur, verum esse regnare Deum in unitate Spiritûs sancti, Innocent. III. *lib. 2. de Myster. Missæ, cap. 26.*

15. Quando plures in Officio dicuntur orationes, si quid inter eas intercedit, putà Antiphona pro commemoratione, ad singulas orationes præmittitur *Oremus*, ut rursus invitatio fiat ad orandum; quando una immediatè aliam sequitur, ut in Litaniis, non dicitur *Oremus*, nisi ad Primam, quia Oratio non interrumpitur, sed velut una continuatur.

16. Prima Oratio concluditur in Laudibus & Vesperis, quia est principalis, ad quam dirigitur totum Officium. Ultima item concluditur, quia colligit medias, & suâ conclusione præcedentes firmat.

17. Si Oratio pro commemoratione fit eadem cum Oratione principali Officii, mutatur Oratio pro commemoratione, ne eadem repetatur; quod facilè contingit in commemoratione Patroni loci, seu Titularis Eccl. de Comuni sumpta Oratione.

De Precibus, & Confessione.

CAPUT XVII.

1. PReces hoc loco sunt aliqui Versus, qui aliquando dicuntur ante Orationem, incipientes à *Kyrie eleison*, vel à *Pater noster*; quarum meminit Amal. *l. 3. c. 6.* Ante Orationem, inquit, specialem sacerdotum necesse est præcedere misericordiam Dei; ideò dicitur *Kyrie eleison*, Ter dicitur ad Trinitatem, Amal. *lib. 3. c. 2.*

2. A Græcia compositas fuisse primùm scribit Isid. *lib. 1. de Off. c. 9.* unde retinentur primæ voces Græcanicæ, *Kyrie eleison*, quæ significant, Domine miserere.

3. Multi-

3. Multiplicantur preces ad Primam & Completorium, ut per diem à malis imminentibus defendamur, Hugo *in Spec c. 3.* & humilitatem indicant, quæ in principio & in fine diei convenit, idem *ibid.* Dicuntur etiam nomine eorum, qui quotidie cadunt, & nituntur resurgere per pœnitentiam, idem *l. 2. de Off. c. 2.*

4. In Dominicis autem & Festis diebus stando dicuntur, ob memoriam Dominicæ resurrectionis, idem *ibid.*

5. Dantur & flebiles Preces, quæ non dicuntur in Dominicis, Amal. *de Ordin. Antiphon. cap. 7.* de quibus Microl. *cap. 50.* ait, quòd ad omnes Quadragesimales Horas genuflectimus. De his *loco citato* loquitur, cùm ait: In aliis diebus genua flectimus ad Preces. Psalmum *Miserere* ad Vesperas dici scribit Radulph. *Proposit. 15.* & ad Laudes etiam, sed hodie dicitur Psalm. *De profundis*, ne in iisdem Laudibus dicatur bis Psalmus *Miserere*. Habetur Psalmus *De profundis* ad Laudes, ab anno 1550. & deinceps in Breviario.

6. Docet Hugo *lib. 2. de Off. cap. 4.* in his Precibus ferialibus contineri modos omnes orandi, quos enumerat Apostolus *1. Timoth. 2.* nimirùm obsecrationem, cùm petimus absolutionem malorum; ut illud: *Ostende nobis Domine misericordiam tuam*. Postulationem, cùm precamur, ut omnia, quæ sunt contraria bonis nostris, minuantur & superentur, ut illud: *Convertere Domine usquequo*. Gratiarum actionem; ut illud: *Confiteantur tibi omnia opera tua: Benedic anima mea Domino*, &c. Pro his, inquit Paulus, qui in sublimitate sunt, orandum est; ut illud: *Domine salvum fac Regem: Oremus pro Pontifice nostro N.* Hæc ferè Hugo. Regem autem hoc loco totius Ecclesiæ, intelligimus Papam.

7. Infra Octavas, nedum in Duplicib. non dicuntur, nec in Vigilia Epiphaniæ, nec in duabus Feriis post Octavam Ascensionis, quæ attinent ad eandem Octavam; vel quia Octava habet rationem unius Festi; vel quia prædicti dies habent solemnitatem Officii.

8. Ad Primam & alias Horas, exceptis Laudibus & Vesperis, dicebantur feriales Preces quotidie in Officio feriali, quæ nunc recitantur ad Laudes & Vesperas in Feriis majoribus. Sed Pius V. distinxit meliùs inter Horas & Horas, inter Ferias majores & minores; nam ad Primam tantùm & Completorium dicuntur Preces ordinariæ, feriales flexis genibus ad Laudes & Vesperas, longiores aliæ ad Primam non variantur ad Completorium, nisi quòd genua flectimus; ad Horas item minores breviores adhibentur Preces. Flectimus autem genua usque ad *Benedicamus Domino*, inquit Rubrica. An exclusivè? affirmarem; sicuti Hebdomadarius usque ad *Dominus vobiscum*; ibidem intelligitur exclusivè. Et concordat hic ritus cum Missa Feriarum majorum, in qua, dictis Orationibus, præcisè statim surgimus: at usus communior non surgendi, nisi dicto *Fidelium animæ*, &c. & magis pius, & retinendus; cùm præsertim addenda est Antiphona finalis in fine Horæ, ne rursum statim genua flectamus, neque Rubrica adversatur.

9. Feriales tamen Preces non dicuntur in Vigilia Nativitatis Domini, nec in Vigilia & Quatuor temporibus Pentecostes; quia hi dies sunt festivissimi, ita, ut excludant etiam Patronos locorum; & hæc ferè omnia habet etiam Radulph. *Propos. 4.* Neque dicuntur in Dominicis privilegiatis, in quibus de die Octava occurrente fit tantùm commemoratio, ex Ruiz. *in suo Carem. Romano*, ratione scilicet Octavæ diei occurrentis.

10. Totus dies Feriarum majorum & Vigiliarum, si non sequatur Officium de Festo, humiliationis dies; quare ad Vesperas dicuntur Preces feriales, licèt Oratio non sit de Feria Quatuor Temporum, nec de Vigilia; quod accidere potest eo anno, quo Festum sancti Mathiæ occurrit in Feria quarta Cinerum, cujus gratiâ transfertur Officium in feriam quintam Cinerum sequentem.

11. Quod attinet ad Confessionem, quæ fit in Officio ad Primam & Completorium; primò signum Crucis adhibetur ad ℣. *Adjutorium*, ut in Rub. *Prima, num. 2.* Sumpto ritu congruo ex Missali; nam per Crucem remissio facta est peccatorum; Confessio verò fit, ut quidquid in nocte vel die peccavimus, puniamus, Gemma *l. 2. c. 64.*

12. Quan-

12. Quando quis recitat solus, omittere debet *vobis fratres*, &c. semelque recitans *Confiteor*, debet addere in plurali, quæ sequuntur *Misereatur nostri, peccatis nostris, perducat nos*; sicuti fit in Oratione Dominica. Ita in Rubrica *citata de Prima*. Ex quo sequitur, quod recitantes duo Officium simul nihil debent mutare in textu Breviarii; sed, qui major est, dicat, *vobis fratres, vos fratres*; qui minor, *tibi Pater, & te Pater*, sicut dicunt invicem: *Dominus vobiscum, Et cum spiritu tuo*. Neque Moniales mutare debent in verbo: *Mater, Matrem, Sorores*, sed eodem modo loqui nomine Ecclesiæ ac si essent viri, ex Decreto sacræ Rituum Congregationis *die decima octava August. 1629.* alterna verò Confessione mundamur, inquit Hugo *in Spec. c. 3.*

De Commemorationibus, & Suffragiis Sanctorum communibus.

CAPUT XVIII.

1. **R**Adulph. *Proposit. 14.* appellat Memorias, quas hoc loco dicimus *Commemorationes Communes*. Suffragia sanctorum vocat Gemma *lib. 3. cap 45.* ubi tradit, ea dici in Dominicis & Festis Sanctorum. Meminit Micrologus *cap. 44.* & de Cruce nominatim *cap. 30.* de sancta Maria, & de Apostolis *cap. 44.* qui omnes sunt patroni totius Ecclesiæ, ait Durand. *l. 6. c. 16.*

2. Miror, cur de Cruce, à qua pendet nostra salus, nonnisi fiat in feriali Officio, an quia festa excludunt omnium cruciatuum imaginem ac memoriam? An feriali diei convenit labor, Crucis, & patientiæ meditatio? nam tempore Paschali fit de Cruce commemoratio ad Victoriam ejusdem Crucis recolendam, à qua resurrectio ortum habuit, cujus Oratio Paschalis est Ambrosiana in Mediolanensi Missali in Feria sexta Parasceves. Micrologo non placet commemoratio de Cruce ab Epiphania ad Purificationem, ergò erat in usu, ut hodie; minùs tamen rectè sentiebat ille.

3. De sancta Maria non fit, neq; in propria Ecclesia, quando dicitur ejusdem officium parvum in Choro, de quo nos *Sectione ultima*: nec quandocumque Officium de die fit de ea. Neque enim de eodem fieri debet Officium, & commemoratio simul. Qui verò privatim recitat Officium B. Virginis parvum, debet in Officio de die facere commemorationem de B. Virgine, ac si illud non recitaret, nisi recitet ratione Chori. Nihil autem refert, si dividatur officium B. Virginis ab officio diei, putà, quia illud vesperi, hoc manè recitatur in Choro, quia ibidem utrumque dicitur, & unum in ordine ad aliud.

4. Non separatur Petrus à Paulo, nec in vita, nec in morte, nec in festis, neque in hac communi commemoratione, ait Duran. *l. 5. c. 2.*

5. De pace fit ultimo loco commemoratio, quia qui pacem dedit, omnia bona uno verbo dedit, ait Glossa, & ultimum, quod expectamus à Deo est pax æterna, pro qua oramus, obsecramus Deú per Dominú nostrum Jesum Christum.

6. De Patrono principali loci, & de Titulari Ecclesiæ hæc sunt notanda: Primò, eum esse Patronum loci, qui Majorum auctoritate, & communi sensu populi recolitur ut Patronus; qua de re nos egimus suprà *Sect. 3 c. 12. n. 1. p. 34.* Titularis autem Ecclesiæ ille est, à quo denominatur Ecclesia.

7. Deindè pro dignitate Patroni, vel Titularis Ecclesiæ ante vel post sanctam Mariam, & Apostolos, vel inter eosdem facienda est commemoratio; hoc est, de Titulo Trinitatis, Spiritûs sancti, Corporis Christi, ante sanctam Mariam; de Salvatoris Titulo non fit, quando de Cruce fiat, qui æquipollent. De Angelis, & de S. Joanne Baptista ante Apostolos, de Sanctis veteris Testamenti post Apostolos, licet in Litaniis ordine temporis præcedant. De sancto Patrono loci, ante Titularem Ecclesiæ, regulariter loquendo, nisi sit valde magna inter hos dignitatis distantia; quia in Rubricis præponitur Patronus Titularis, *tit. 1. de Duplici num. 1. tit. 7. de Octavis num. 1. 3. 4. tit. 9. de Commemor. nu. 3. tit. 35. de commem. communibus nu. 1. & in tabellis septies*, licet *titulo 4. de Dominicis numero 1. & tit. 9. de Commemorationibus num. 21.* præferatur Titularis Patrono. Sed in his duobus locis non attenditur ordo ex professo, alioquin

Dedicatio Ecclesiæ inferior esset Patrono, quæ post eum *in Tit. 4. num. 1.* recensetur. Patronus principalis Ordinis æquiparatur Patrono loci, ut suprà diximus *in cap. de Patrono Sect. 3. cap. 12. n. 24. pag. 38.* Primum verò locum, ante quamcunque de Christo Domino commemorationem, ratione Tituli, in feriali Officio semper habet commemoratio de Cruce, ut expressè habetur *Tit. 35. n. 1. in fine*, quia feriæ indicium est; ultimum, commemoratio de Pace, *ibidem*. Quod si de Cruce, tanquam de Titulo Ecclesiæ, facienda sit commemoratio, sufficit prædicta, quæ fit ante alias, ex Decr. S. Rit. Congreg. *die 30. Martii 1621.* & eodem modo sufficit commemoratio de S. Francisco apud eos Ordinis Minorum, quorum Ecclesiæ Titulus est sacrorum Stigmatum ejusdem.

8. Dices: Cur de Cruce primo loco fit, etiam ante S. Trinitatem, cùm tamen in Rubr. Missalis *de commemorat. tit. 7. n. 5.* Votiva de Cruce cedat votivæ de Trinitate? Respondeo, in Missa rationem haberi dignitatis votivarum, in Officio rationem ferialitatis, quæ non habet congruum locum in medio suffragiorum non semper ferialium, quippe quæ locum etiam habent in Semiduplicibus; indicium enim est Feriæ, ut dixi, commemoratio de Cruce.

9. Quæres adhuc: An in Ecclesia Omnium Sanctorum nomine dicata fieri debeat commemoratio de B. Virgine, & de Apostolis, & quo ordine? Respondeo, non esse omittenda Suffragia specialia pro generalibus, sicuti infra Octavam Omnium Sanctorum fit etiam de S. Carolo, SS. Vitale, & Agricola, & aliis. Deindè assigno locum commemorationis Tituli Omnium Sanctorum post Apostolos, uti fit in Officio parvo B. Virginis: *Protege, &c.* & *Omnes Sancti tui, &c.* neque incongruit de eodem bis fieri mentionem, semel apertè, semel latenter, ut docuimus *Tomo 1. part. 4. tit. 5. n. 15. de Sexages. n. 15.* & præterea commemoratio Omnium Sanctorum eo casu potest intelligi de aliis omnibus non expressis inter suffragia Sanctorum communia.

10. Oratio de Patrono seu Titulari, sumitur à die Festo eorundem (non à vigilia; neque à die Octava, ut gratis quidam dicunt) mutato verbo Nativitatem, Natalia, vel aliud simile in commemorationem; quæ si minùs congruit, sumatur alia de Communi. In Collecta S. Leonis II. pro *Commemorationis Festa*, lege *Commemorationem*, in Collecta SS. Dionysii, & Sociorum tace: *hodiernâ die*, in Collecta S. Apollinaris, tace, *hunc*. Nec est incongruum dicere, *præsentem diem honorabilem in S. Joannis commemoratione* neque, *qui venerandam sanctamque lætitiam in S. Bartholomæi commemoratione*, & his similia; quia non enunciantur falsa & commemoratio Patroni, seu Titularis est quasi repetitio festi per annum. Adde *cum Suar. de Sacr. Missa q. 83. art. 2. disp. 80. sect. 4.* referri quandoque præsentia ad præterita. Unde circa meridiem celebrantes dicimus in prima Missa Natalis Domini: *Hanc noctem*.

11. Quæritur hoc loco, An, qui plures habet Beneficiorum & Ecclesiarum Titulos, teneatur in Officio totidem commemorationes facere? Respondeo primò. Si Tituli sunt de eodem, puta de S. Maria, licèt diversa sint Titulorum festa, sufficit commemoratio communis: *S. Maria*, &c. & sic de aliis. Si Tituli diversi sunt Sanctorum, poterit fieri altero ex duobus modis, vel distinguantur classes Sanctorum in Apostolos, Martyres, Confessores, Virgines, ita ut unaquæque classis recolatur cum propria Antiphona, Versu & Oratione, in qua ii nominentur, quorum Tituli sunt beneficiorum; vel de Majorum licentia formetur Antiphona cum suo Versu & Oratione, quæ conveniat omnibus; non exprimendo Titulos Martyrii, seu Virginitatis & ejusmodi, ne fiat mendacium in oratione. Habes exempla in Breviario, in festo SS. Nazarii & Celsi, &c. in quorum Oratione non dicitur *Martyrum*, quia Innocentius, de quo ibidem, non fuit Martyr, & in festo SS. Alexandri, Eventii, Theoduli, & Juvenalis, idem fit, quia non fuit Martyr Juvenalis.

12. Atque omissio hæc multarum commemorationum facilè lethalis erit, & sufficiens ad gravem materiam peccati mortalis constituendam, ut in simili probat Sanchez, *in Oper. mor. lib. 2. cap. 5. num. 16.* imò & ad ratam restitutionis fructuum faciendæ teneri Beneficiarium

hoc

hoc in casu, expressè docet Bonac. *disp. 1. qu. 1. punct. 4. nu. 28.* sed rigorosa nimis est hæc doctrina.

13. Regulares autem debent facere commemorationem de eo Titulari, cujus Ecclesiæ sunt adscripti, & quamdiu sunt adscripti, etiam extra Chorum; eadem enim est ratio, ac in beneficiato, cùm uterque alatur Ecclesiæ propriæ emolumentis.

14. Quid agendum erit in Officio Vigiliæ Patroni, seu Titularis Ecclesiæ, qui Vigiliam habet in Breviario? An in Laudibus cum aliis Suffragiis facienda erit de more commemoratio Patroni, seu Titularis? omittendam puto in hoc casu, sumpto argumento à simili, allato suprà *n. 3.* de Officio S. Mariæ, quod excludit communem hanc commemorationem de eadem, ne scilicet de eodem bis fiat in eadem parte Officii. Eadem ratio militat in Semiduplici Festo Inventionis, Translationis, & similium illius, qui Patronus est loci, seu Titularis Ecclesiæ.

15. Cedunt hæ communes commemorationes commemorationi festi Simplicis eo die occurrentis; quia festi commemoratio privilegiata est Titulo festivo, supra communem aliorum commemorationem; ideòque communes dictæ fuerunt, ut cedant priorem locum festivis.

16. Fiunt igitur ad recolenda Sanctorum merita, & ad impetrandum sæpiùs eorum patrocinium, Durand. *l. 6. c. 60.*

17. Omittuntur autem initio Adventûs, ex Microl. *loc. cit.* ut in Adventu Principis cedant servi, Durand. *lib. 6. c. 2.* item tempore Passionis, ut uni Christo crucifixo vacemus, idem *l. 6. c. 60.* & usque ad Octavam Pentecostês. *ibidem*, tùm in Duplicibus & infra Octavas eâ ratione, quâ in Festis majoribus excludimus Sanctorum simplicium commemorationes, ad majorem tùm temporis Paschalis, tùm festorum celebritatem. Item in Dominicis privilegiatis, in quibus de die Octava occurrente fit tantùm commemoratio ex Ruiz, *in suo Ceremon. Rom.* ratione octavæ.

18. Pius V. mutavit Antiphonam pro suffragio beatæ Virginis in pleniorem, quæ est S. Augustini *Sermone 18. de Sanctis*, nimirùm, *S. Maria succurre miseris*, &c.

De Hymno: Te Deum.

CAPUT XIX.

1. Hymnus *Te Deum* à SS. Ambrosio & Augustino compositus fuisse dicitur, quando S. Augustinus baptizatus fuit anno 388. ut scribit S. Dacius Episcop. Mediolanen. *lib. 1. c. 10. Chronici*; quod tamen Chronicum non est Dacianum, si eruditioribus est credendum Mediolanensibus, qui etiam meliùs censent, totum Hymnum uni Ambrosio deberi, cùm ille Dialogismo careat. In Breviario M.S. Collegii Aniciani de Urbe antiquissimo legi pro Titulo, *Hymnus S. Abundii*; de quo peritiores consului, qui tamen adhuc ignorant, quis ille possit esse. Gelasius autem decantari decrevit, ex Benzon. *in Magnif. l. 1. c. 19.* & S. Benedictus *in Regula*, cantari jussit post tertium Nocturnum; quo significantes tempus gratiæ, quasi Christum hoc tempore invenerimus, exclamamus: *Te Deum Laudamus*, ut meditatur Hugo *l. 1. de Offic. c. 9.*

2. Dicebatur Romæ in festis Pontificum tantùm tempore Amalarii, ut ipse scribit *in Prologo de Ordine Antiph.* in Dominicis & Festis novem Lectionum, ait Microl. *c. 46.*

3. Non in profestis dicendum est, ait Innoc. III. *de celeb. Miss. c. Concilium*, quod explicat Radulph. *Propos. 13.* etiam de festis Simplicibus, *& propositione 16.* probat, quod non deberet dici, neque etiam tempore Paschali, neque infra Octavas. Ex quo infero, tunc temporis etiam in his diebus fuisse usurpatum in Officio, contra sententiam Radulphi, non benè sentientis de hoc ritu.

4. A Septuagesima ad Pascha non dicitur, Microl. *capite 47.* neque in Adventu, idem *cap. 30. cum Gemma l. 3. c. 1.*

5. An verò sit finis Matutini, vel initium Laudum, disputavimus suprà *Sect. 4. c. 2. n. 3. p. 40.*

6. Plenus est lætitiæ, & ideò in prædictis cantatur, aut omittitur; quo dicto, inquit Rubrica de Hymno *num. 4.* statim inchoantur Laudes; Nostra enim consuetudo humanæ infirmitati parcens, & labori, Officio Nocturno Laudes Matutinas continuat, & Oratione unâ duo concludit

cludit Officia, Hugo Victor. *l. 2. c. 19.* exceptâ nocte Natalis Domini, ut ibi dicemus.

7. Festum Innocentium non admittit hunc hymnum, nisi in die Octava; cujus causam dabimus in *Sectione sequenti. c. 6. n. 3.*

8. Versus *Sanctus, Sanctus*, &c. videtur esse unus, & ab una parte Chori totus dicendus; sed quia primæ literæ S. imprimuntur colore rubro, videntur alternatim ea verba cantanda, ideò standum erit consuetudini locorum.

De Symbolo S. Athanasii.

CAPUT XX.

1. Symbolum quid significet, diximus suprà *cap. 3. pag. 49.* S. Athanasius, dum esset Romæ, scripsit Latinè Symbolum, de quo hic loquimur, & recitavit coram Pontifice, & ei assistentibus, anno 340. ut scribit Baronius; & est illud idem, non mutatum, legique solitum in Ecclesia ante annos nongentos sexaginta. Vide Annales ad annum prædictum.

2. De usu ejusdem Symboli ad Primam Hugo meminit *lib. 2. de Offic. c. 1.* his verbis: His addidit fidelium devotio, *Quicumque vult salvus esse*, ut articulorum fidei, qui sunt necessarii ad salutem, nullâ diei horâ obliviscamur. Idem *in Spec. c. 3.* ait; His adjungimus expositionem Catholicæ fidei ex eo, quod hæc est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra, & clypeus inexpugnabilis contra antiquum hostem. Vide quæ diximus supra *Sect. 4. c. 3. n. 6. pag. 42.*

3. Non dicitur in Dominicis infra Octavam Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Ascensionis, & Corporis Christi, nec in Dominicis Paschatis, & Pentecostês, quia harum Officia non sunt propriè Dominicalia, neque in aliis Dominicis eâdem de causa dicitur, in quibus fit de festo duplici Gemmâ *lib. 3. c. 128.* notat, ideò non dici in Paschate, quia in futura vita, quæ in Paschate denotatur, totú habetur, quod nunc creditur; quare simili ratione ac si mysteria ipsa in Natali Domini, Epiphaniâ, Ascensione, Festo Corporis Christi, & Pentecoste, oculis cernamus, abstinemus à Symbolo S. Athanasii.

4. In Dominica, seu festo sanctissimæ Trinitatis dicitur, quia Symbolum de Trinitate doctrinam continet, non tamen quotidie dicendum est, ubi celebratur Octava sanctissimæ Trinitatis, quia Dominicæ assignatum videtur: quare & in die Octava dicendum erit; quod aliàs non diceretur. Dies enim Octava æquè ac prima non eandem classem, sed eundem ritum habet. In fine illius additur *Gloria Patri*, &c. ut fit in Psalmis; tùm quia more Psalmorum cantatur, tùm quia declarato mysterio Trinitatis, æquum est, ut eidem gloria detur.

De Martyrologio.

CAPUT XXI.

1. Martyrologium legitur in Choro ad Primam; de quo Baronius multa *in Præfatione ante Romanum Martyrologium*, quæ verò ille fusiùs, breviùs hoc loco dabo. S. Clemens per septem Notarios Romanos curavit, ut acta Martyrum describerentur, quibus addidit ad eandem causam septem Subdiaconos Fabianus Papa. Aliæ Ecclesiæ idem fecerunt, ut Smyrnensis & Carthaginensis, etiam ante S. Cyprianum Episcopum & Martyrem.

2. Gelasius deindè rejecit scripta in hoc genere apogrypha, & falsa, vetuitque legi in Ecclesia; sed & permulta legitimè scripta perierant in persecutione Diocletiani, qui edicto generali ea tradidit igni; non tamen omnia, Deo disponente, ut Greg. Turon. *de Glor. Mart. testatur.*

3. Et quia quotidie ad Altare Dei fiebat commemoratio Martyrum, ac etiam, ut ait Aug. *de S. Virginit. c. 45.* defunctarum Sanctimonialium; ideò pridie recitabantur eorum & earum nomina in Ecclesia, quorum natalitia die sequenti recolenda essent unà cum Sacrificio; atque hinc origo Martyrologii, hoc est, Sermonis de Martyribus.

4. Legebantur Tabulæ Ecclesiasticæ Martyrum, quæ etiam Fasti dicti sunt à Tertul. *de Corona militis*, eò quòd in Sanctorum natalitiis Christiani solerent mutuâ inter se charitate gaudere, & convivium celebrare, quod Agape dicebatur, seu sacrum Epulum natalitium, ex

Nazian-

Nazianzeno, lege Pamel. *in Epist. 37. S. Cyprian.*

5. Porrò Martyrologii Romani nescitur proprius auctor. Fuit ille ante S. Gregorium, ut apparet *ex ejusdem Epist. 29. lib. 27. Indict. 1.* non tamen fuit Eusebius Cæsariensis, neque S. Hieronymus; qui ad summum Historias Martyrum ab Eusebio scriptas redegit in compendium. Addidêre Martyrologio Romano idem Hieronymus, Beda, Florus, Usuardus, Wandelbertus & Ado Viennensis, non Treverensis, ut optimè probat Heribertus Rosweydus ante Adonis Martyrologium: sed nemo ex his dicendus est auctor. In Breviariis M. S. antiquioribus pro Martyrologio ego legi, Datarium Calendarii.

6. Continet autem Martyrologium Romanum ex omnibus Christiani orbis Provinciis collectos Martyres; quia Romana Ecclesia maternâ charitate fideles omnes filios suos esse novit; neque tantùm Romæ passos censuit esse suos, sed omnes alios ubique gentium coronis auctos. Verumtamen neque datur singillatim singulorum nomina recensere; tùm quia super arenam multiplicati sunt amici Dei; tùm quia ex instituto antiqui ritûs, Ecclesiæ brevitati fuit consulendum.

7. Tertia editio prodiit purior, & emendatior, edita anno 1584. curante Cæsare Baronio. Recognita fuit rursus Urbani VIII. jussu, additis Sanctorum Festis, qui nuper canonizati sunt; & in primo loco positis iis, quibus datum est Officium de præcepto; tùm verò emendatus fuit textus multis in locis juxta veritatem certissimæ Historiæ, me quoque minimo omnium collegarum præsente; & minùs certa interim commissimus tempori decernenda maturius; quod intelligant ii, quæso, qui mutationem optavêre majorem in ipso textu; qui verò utuntur antiquiori textu, non prohibito, observent ea tamen, quæ dicuntur infra *num. 12.* Dabimus in calce hujus Tomi concordiam Martyrologii cum Breviario.

8. Ad illud legendum opportunè datæ sunt leges initio libri, è quibus quarta, & sexta sunt observandæ magis; ut nimirùm primo loco pronuntietur ille regulariter, de quo in sequenti die faciendum est Officium, etiamsi non sit in Martyrologio, si à Majoribus ritè decretum sit Officium. Alii Sancti, de quibus non fit Officium, & de quorum sanctitate nullum est dubium, nominari possunt suis locis, Martyres post Martyres, Confessores post Confessores. Virgines post Virgines, eo fine, ut in propriis locis, ubi meritò colantur, quotannis recolantur saltem in Martyrologio. Dixi *pronuntietur*, & *nominari possunt*; non autem dico, describatur, & describi possunt, nisi separatim, non autem in ipsomet Martyrologio Romano; nam illa conceduntur in Regulis Martyrologii approbatis in Bulla Gregorii XIII. hæc autem prohibentur in eadem Bulla datâ *die 14. Januarii 1584.*

9. Translato tamen festo alicujus Sancti juxta Rubricam de Translatione festorum, non fit translatio de eodem in lectione Martyrologii, nisi in casibus in Martyrologio expressis. Nam licet, ut dictum est, legatur pridie de eo festo, quod in sequenti die Officium in Calendario habet, non tamen ita fit semper, sed ut plurimùm; quod patet in mense Januario in festis SS. Hilarii, & Pauli primi Eremitæ, & in Septembri, in Festo Sanctorum Cornelii & Cypriani; de quibus legitur in Martyrologio pluribus ante diebus quàm Officium fiat.

10. Dices: In anno B sextili transfertur Vigilia S. Mathiæ, & ejusdem pronuntiatio in diem 24. ergò translato festo aliorum Sanctorum, transferri debet de eodem nominatio in Martyrologio. Respondeo, legem haberi certam in ipsomet Martyrologio de hac Vigilia, & S. Mathiæ festo: & ratio legis fuit, quia verè cum nomine Vigiliæ jejunium quoque transfertur, & cum Vigilia Festum. Quâ ratione convenit etiam anticipari extra Romam, quæ de Vigilia, & festo S. Bartholomæi habentur in Martyrologio Romano: at in aliis Sanctorum festis, etiamsi transferantur, nullum contingit mendacium; quia verè eo die, quo leguntur in Martyrologio, illi obiêre; & prætereà in translatione plurium festorum difficilior esset Martyrologii lectio, retrocedendo per dies aliquando multos.

11. Trans-

11. Translatâ quoque Vigiliâ in Sabbatum, non anticipatur lectio de Vigilia in Martyrologio, licet anticipetur Officium cum jejunio.

12. Per eandem Regulam quartam legenda sunt primo loco nomina Sanctorum, qui adduntur indies Breviario Romano, etiam eorum, quorum Officium ad libitum recitari potest, si illud recitandum sit in Choro.

13. Sextâ verò Regulâ decernuntur formulæ prænunciandi Festa Domini mobilia, quæ primo loco post Lunæ pronuntiationem annuntianda sunt, excepto Paschate, quod, antequam legantur Calendæ, annunciatur; & ratio patet, quia in ipso die Paschatis annuntiatur, Calendæ verò pertinent ad sequentem diem; & quia mobilia festa incertam habent sedem, ideo initio Martyrologii fuerunt datæ formulæ propriæ numero novem; nempè pro Dominica Septuagesimæ, die Cinerum, Dominica Palmarum, Cœna Domini, die Paschæ, Ascensione, Pentecoste, Festo Trinitatis, & sanctissimi Corporis Christi.

14. Legitur autem Martyrologium post Orationem ad Primam, Gemma. *l. 2. c. 58.* & in fine additur Versus ad lectionem accommodatus: *Pretiosa in conspectu Domini*, &c. in venerationem, inquit Hugo *2. de Offic. c. 2.* Sanctorum omnium. Invocantur iidem Sancti per Orationem sequentem: *Sancta Maria, & Omnes Sancti*, &c. à quibus ad Deum trinum elevamur, repetito Versu, ter: *Deus in adjutorium meum intende*; quem & precamur secretò Oratione Dominicâ, tùm versu Davidico: *Respice in servos tuos*; denique Oratione, quâ dirigi postulamus in omnibus toto die. Vide *Sectionem præcedentem cap. 3. à n. 9. p. 43.*

De fine Officii, & Antiphonis finalibus beatæ Mariæ.

CAPUT XXII.

1. Horarum finis solet esse post Orationem per Versum: *Benedicamus Domino*, ℟. *Deo gratias.* Subsequitur, inquit Amal. *l. 4. c. 4.* Benedictio, & gratiarum actio (dixerat de Oratione) quia Christus benedixit Apostolis cùm discederet, & Apostoli in gratiarum actionem adoraverunt; quod notavit Hugo, *l. 2. de Off. c. 4.* Idem *c. 2.* dixerat etiam, morem fuisse Monachorum, cùm discessuri erant, petendi benedictionem à Superiore; quæ & congruè à Deo petenda est in fine cujuslibet Horæ.

2. Addit idem *in Spec. c. 3.* voce puerili cantari, hoc est, à pueris: *Benedicamus Domino*; quia omnis laus puerilis est respectu Dei, quem laudamus, & quidquid hic dici potest, minus est laude Dei: *Deo Gratias*, quasi dicamus; Placet ut pium est, in laude Dei superari, idem *ibid.*

3. Pietas Ecclesiæ erga Defunctos ea est, ut peracto Officio divino ad utilitatem vivorum, suffragetur statim & Defunctis, qui degunt in Purgatorio, eo Versu finali addito: *Fidelium animæ*, &c. cujus tamen ritûs non meminère antiqui.

4. Qui Versus non dicitur ante *Pretiosa* ad Primam, quia adhuc non est finitum Officium Primæ, cui deindè additur in ejusdem fine: neque ad Completorium habet in fine locum congruum; non enim ante Antiphonam beatæ Virginis, quæ ad Officium vivorum attinet; neque post eam, quam sequitur Oratio Dominica cum salutatione Angelica, & Symbolo Apostolorum. Quare fortè hinc factum est, ut sub noctem dato signo cum campana fiat commemoratio Defunctorum, ut aliquo modo suppleatur Completorio, quod noctis initio recitabatur. Neque dicitur post aliam Horam, si aliud sequatur, ut vel Missa, sicuti fit in nocte Nativitatis Domini; & hoc idem legi inter ordinationes Officii editas à S. Bonaventura, impressas *in lib. Clericorum familiari Venet. anno 1561.* Vel Officium parvum beatæ Mariæ, septem Psalmi, Litaniæ; in quorum fine dicitur: *Fidelium animæ*, &c. Vel Officium Defunctorum, in quo pro iisdem abundantius oratur, omninò extremum locum habere debet. Novissima enim est mors, ait S. Paulus *1. Cor. 15.*

5. Dictâ Oratione Dominicâ pro fine Horæ ea ratione, qua diximus supra *c. 1.* addimus Versum: *Dominus det nobis suam pacem*; quem apud aliquos fuisse in usu docet Durand. *lib. 5. c. 2. num. 6.* sequitur autem una ex Antiphonis B. Virgi-

Virginis, quas non legi apud antiquos. Habentur in Breviario *Venedito 1521.* ubi dicuntur statutæ à Clemente VI. anno 1350. meminitq; Turrecrem, *in Regul. S. Bened. ad Completorium.* De iis tamen distinctè meminit Jo. Parmensis in Epistola data ad Fratres suos Minores anno 1249. quam recitat Lucas Wadingus *eod. an. in Annal. Min. n. 2.* ubi easdem quatuor, quibus nos utimur, solitas cantari post Completorium indicat à Franciscanis; quorū operâ paucis ante annis Breviaria, ut dictū est suprà, fuerant reformata, & Romæ recepta, sub Gregorio IX. & Innocentio IV. ut egregiè probat idem Lucas anno 1244.

6. *Alma Redemptoris*, ab Hermanno Contracto fuit composita, ex Benzon. *in Mag. l. 1. c. 19.* obiit ille anno 1054. ex Wion. *in Ligno vitæ lib. 5.* Versiculi varii ante & post Nativitatem unà cum variis Orationibus manifestam causam habent; cùm enim primæ Vesperæ sint initium festi Nativitatis Domini, ideò ab iisdem dicitur ℣. *Post partum*; sicut etiam in Hymnis: *Qui natus es de Virgine.*

7. Dicitur hæc Antiphona usque ad Purificationem inclusivè, ita, ut si Purificatio quoad Officium transferatur, Antiphona hæc quoque non dimittatur, nisi in fine illius Officii; imò verò, si Purificatio alicubi Octavam habeat, adhuc Antiphona hæc dicenda erit usque ad Completorium diei Octavæ exclusivè, seu usque ad finē Octavæ, si fortè contingat finiri ad Nonam pridie Feriæ quartæ Cinerum; quia tota Octava pro die uno reputatur, ex Radulph. *suprà citato de Octavis*, & ita decrevit sacra Rituum Congregatio *in Offic. authoritate ipsius editis Romæ an. 1616. ad usum Patrum Discalceatorum Carmelitarum.* Et licèt usque ad Purificationem tam in suffragiis communibus, quàm in Antiphona finali Officii, dicantur iidem versus & eadem Oratio, nihil tamen refert, quia non intra Horas fit repetitio, quæ regulariter prohibetur; sed post Horas fit repetitio, quod eadem de causa accidit toto die Circumcisionis Domini, quoad Orationem: *Deus, qui salutis*, &c.

8. Quòd si dividantur Vesperæ Purificationis à Completorio ejusdem, adhuc dicenda est post Vesperas: *Alma redemptoris*, quæ pertinet ad partum Virginis. Rubrica enim jubet mutari Antiphonam in fine Completorii, tùm ut sequens Antiphona post Purificationis Officium, quod terminatur in Oratione Completorii, habeat locum; tùm ut in Completorio solemnius dicatur, in quo reliquæ inchoari solemniter solent, non autem in Laudibus diei sequentis. Atque hic fuit sensus eorum, me præsente, qui Breviarium recognoverunt authoritate Clementis VIII. Et verbum in Rubrica *exclusivè* non attinet, nisi ad feriam quintam in Cœna Domini, cui proximè adhæret, qua de re dubitavêre nō pauci. In recognitione Urbana Breviarii additum est Rubricæ de *Ave Regina* verbum *inclusivè*, ex Decreto S. Rituum Congregationis *27. Jul. 1624.*

9. *Ave Regina Cœlorum*, habet innominatum authorem. Versus eidem additus *Dignare me*, &c. est S. Ephrem, teste S. Hieronymo citato à Cornelio Schulkingio *Tom. 4. par. 3. de Peculiaribus Missæ.*

10. *Regina cæli lætare*, ab Angelis inventa & edita, ex antiqua traditione, ut scribit Sigonius *lib. 2. Italici Regni*, & ab eo Canisius *ult. lib. de B. Virgine cap. 22.* cui addidit ultimum Versum, *Ora pro nobis Deum*, S. Gregorius Papa, quando tempore Paschali pestis inguinaria devastabat Romam, ut in ejus Vita narratur à Durand. *l. 6. c. 89.*

11. *Salve Regina*, vel habet authorem Petrum Compostellanum, ex Dur. *lib. 4. c. 22.* vel Hermannum Contractum, ex Trithemio *lib. 2. de Viris illustribus Benedict. cap. 84. anno 1040.* Certè Canticum hoc fuit statim receptum, & in divinis Officiis cantatum. Ex Benzonio *in Magnificat. l. 1. c. 18.* S. Bernardus piis Commentariis hanc Antiphonam illustravit, *quæ habentur in Operum ejus Tomo 2.* & eandem auxit ultimis iis verbis: *O clemens, ô pia, ô dulcis Virgo Maria*, ut habetur *in lib. 12. Chronic. de Urbe Spirensi.*

12. Gregorius IX. decrevit prædictam Antiphonam recitari in Matutinis & Vesperis anno Domini 1239. Bzovius *eodem anno*; non eam tamen legi in Breviariis antiquis, sed in Breviario Card. S. Crucis edito sub Paulo III. lege Navarrum *de Orat. c. 19. num. 184.* ubi eam dicit cantatam ab Angelis in Sabbatis in Roncavalle,

valle, & appellari Cantionem nauticam, quia nautæ eam frequenter habent in ore naufragantes.

13. Extra Chorum prædictæ Antiphonæ dicuntur tantùm in fine Completorii, & Matutini, post Laudes, si tunc terminatur Officium; quando verò separatur Matutinum à Laudibus, non dicuntur; possunt tamen semper dici post quamcunque Horam ex devotione. Convenit autem, ut ex septem Horis prior in ordine, hoc est, Matutinum cum Laudibus, & ultima, quæ est Completorium, concludantur sub invocatione B. Virginis; & solemniùs ultimâ, quâ completur totum diei Officium. Si alia sequitur Hora, dicuntur post ultimam Horam, non ratione Horæ, sed ratione Matutini, & Laudum.

14. Dicuntur semper post quamcumqueHoram, quando à Choro discedendum est, etiam post Horam Officii parvi B. Virginis; ut recessuri salutent priùs beatam Virginem, quam initio cujusque Horæ salutaverunt cum Angelica salutatione; vice cujus in fine Officii dicuntur hæ Antiphonæ post Orationem Dominicam.

15. Nunquam verò dicuntur post aliquam horam, quando subsequitur cum Officio diei Officium Defunctorum, etiam ex devotione recitandum; quia tunc non essent Antiphonæ finales Officii, sequente alio Officio; neque quando subsequuntur Psalmi Pœnitentiales, quorum finis proprius habetur alius ab his Antiphonis; eodem modo, quando solæ Litaniæ subsequuntur. Dixi, *ex devotione recitandum*; quia hoc significant ea verba, *præterquam post Completorium, etiamsi prædicta sequantur*; ergò possunt sequi, etiam ex devotione, nedum in ratione Officii, quod vel sequitur Vesperas, vel Laudes, non autem Completorium. Neque item dicuntur, quando subsequitur Missa; quia continuatur Officium divinum, qualis est Missa; neque per Antiphonas prædictas facienda est interruptio, seu divisio; Oratio verò mentalis post Horas non tollit has Antiphonas finales, sed debent dici, licèt à Choro non discedatur. Si tamen Missa longiori morâ differatur, eo casu erunt dicendæ, ac si discedendum esset à Choro; nam in *Rubr. 36. num. 3.* habes hæc verba: *Quando post aliquam Horam immediatè* [nota adverbium] *subsequitur Missa.*

16. Sed quæritur, an finitâ deindè Missâ, & nullâ aliâ sequente Horâ, dicendæ sint? Respondeo, ex modo loquendi Rubricæ de his Antiphonis *num. 3.* colligi posse videtur, eas omittendas esse. Nam de Completorio in Rubrica dicitur, quòd in eo semper hæ dicantur, etiamsi prædicta subsequantur; de aliis Horis dicitur, quòd si post Laudes alia subsequatur Hora, in fine ultimæ Horæ dicendæ sunt Antiphonæ, ergò cùm ibidem dicatur, *nunquam dici*, absolutè prohibentur dici, tùm in fine Horæ, si prædicta subsequantur; tùm in fine prædictorum & Missæ, quæ subsequuntur post Horam. Confirmatur ex praxi, quæ habet, ut non dicantur hæ Antiphonæ post Missam Sabbati sancti, neque post Officium Defunctorum, quod conjungitur Officio diei; ergò neque aliàs post Missam erunt dicendæ. Proprius etiam modus finiendi Missam videtur excludere has Antiphonas. Unde & Carmelitæ, ex instituto Regulæ, easdem recitant ante ultimum Evangelium, quod debet esse Missæ terminus & finis. Neque dicas cum quibusdam, Rubricam loqui de Horis minoribus, Primâ, Tertiâ, Sextâ, Nonâ, ita ut post Vesperas Defunctorum adjunctas Vesperis diei, debeant Antiphonæ prædictæ recitari; quia hæc vox *Hora*, nisi aliud addatur ad distinctionem, significat etiam Matutinum & Vesperas, ut patet in Rubricis *tit. 20. num. 1. tit. 21. num. 1. tit. 22. num. 1. & tit. 32. num. 1.* Quare post Missam, si discedendum sit à Choro, non sunt eæ recitandæ; si fiat, potest esse laudabilis consuetudo, nec improbanda, quæ cedit in laudem B. Virginis Mariæ.

17. Dicuntur autem flexis genibus, præterquam in diebus Dominicis à primis Vesperis Sabbati, ex Concilio Nicæno *can. 20. vel 29. apud Turrianum*, & Synodo Turonensi sub Carolo Magno *c. 37.* ob Dominicam Resurrectionis. Qui ritus antea ferè deperditus à Clemente VIII. fuit Ecclesiæ restitutus. Et à primis quidem Vesperis genuflexiones omitti, tradit Amalar. *l. 4. c. 7.* & Conc. Constantinop. VI. *can. 90.*

18. Toto

18. Toto item tempore Paschali non genuflectimus, ex Ambros. *Sermone 61. de Pentecoste*, Hieronymo *in Dialog. advers. Luciferianos*, lege Turrecrem. *in cap. Quoniam. de consecrat. Distinct. 5.* At Hebdomadarius semper stat ad orationem recitandam post prædictas Antiphonas ex Amal. *l. 4. c. 4. & 7.* ubi loquitur de Oratione, quæ est finis Officii, eademque de causa standum quoque erit (aliàs enim genuflecteret rursus Hebdomadarius) ad Orationem dominicam, Salutationem Angelicam, & Symbolum Apostolorum; quæ dicuntur post Antiphonam finalem in Completorio. Verùm, sicut hic ritus standi incipit à primis Vesperis Dominicæ, non à media nocte, ita desinit in occasu solis ejusdem Dominicæ, more indulgentiarum; & post occasum solis non est amplius standum in Oratione; quod ii notent, qui vesperi recitant Officium Feriæ 2. post salutationis Angelicæ signum datum sub noctem. Et hic esto finis Sectionis quintæ.

SECTIO SEXTA.

De Proprio de Tempore.

EXPOSCIT ordo Breviarii, ut explicatis Rubricis generalibus, accedamus ad Rubricas speciales, & partes ejusdem Breviarii; & cùm de Psalterio [quod aliàs erat in centro Breviarii, nunc in capite] dixerimus satis, cùm de Psalmis enarraremus *Sectione præced. c. 8.* reliquum est, ut Proprium de Tempore, quod Psalterium sequitur, examinemus, digniora tantùm relaturi.

SECTIONIS SEXTÆ CAPITA XXI.

De Adventu.

CAPUT I.

1. DE Hymnis & Lectionibus egimus *Superiori Sectione capite 6. & 12.* omittimus Suffragia Sanctorum, ne ante Christum natum implorare videamur eorum opem, quos ipse Christus suo adventu sanctitate donavit. Neque fit commemoratio Crucis, ne videatur passus antequam natus; neque item de Pace, quæ ante Nativitatem ejusdem non fuit, sed eo nato, ab Angelis data est hominibus bonæ voluntatis, Azor. *lib. 10. part. 1. c. 16.* Adventu Principis cedunt alii, ait Durand. *l. 6. c. 2.* quod supra retulimus.

2. Responsorium primum est in Breviario unicum, quia tres Versus habet; & Amal. *de Ord. Antiph. c. 8.* meminit. Auctor illius fuit Monachus S. Gregor. ex Durand. *l. 6. c. 3.* Tres autem Versus ex eodem Durand. dicuntur nomine trium ordinum Sanctorum, qui ante legem, in lege, post legem Salvatorem exoptârunt; quibus additur *Gloria Patri*, in laudem S. Trinitatis, quæ tandem misit eum in terras. Repetitur demùm à capite Responsorium, quia, ut inquit Gemma *l. 3. c. 1.* iterum adventus Domini à fidelibus expectatur. Repetitio fit à remotiori, deindè à minus remoto, & demùm à propinquiori; quia Patres primi temporis remotiores fuerunt ab Adventu Christi quā recentiores; Mich. Timot. *in Spec. ordinand. tract. 6. part. 5. c. 4.*

3. Reliquorum responsoriorū dicitur Auctor S. Gregorius, & mentio est eorundem, sed ordine paulùm diverso, apud Amal. *loc. cit.* cætera cum eodē Amal. concordant, præter Lectiones.

4. In Dominica tertia mutatur Invitatorium, quod concordat cum Capitulo vesperarum, & Laudum, ad excitandos animos erga Christum venientem; & congruentiùs nunc mutatur in Dominica tertia, quàm in Feria 4. Quatuor Temporum, ut ante Pium V. fiebat.

5. S. Hilarius *in lib. Off.* citatus à Bernone *de quibusdam ad Missam spec. c. 4.* notat in tribus Dominicis Adventûs significari trinum Christi adventum ad ficulneam infructuosam; venit enim ante legem per naturalem hominis intellectum; venit sub lege, cum ipsa lege; venit ultimò per gratiam. Hæc ille.

6. De Quatuor Temporibus Adventûs, sicut etiam de aliis in Vere, Æstate & Autumno, satis superque diximus in priore Tomo. Officium est feriale cum Precibus, exceptis Temporibus Pentecostês; & appellatæ sunt Feriæ majores in recognitione Breviarii, ut diximus *Sect. 3. c. 6. n. 3. pag. 21.*

De Antiphonis majoribus Adventus.

CAPUT II.

1. Antiphonæ majores in Adventu dicuntur eæ, quæ per septem dies ante Nativitatem Domini recitantur, incipientes ab O, quæ majores aliis sunt, quia duplicantur. De his quæruntur quatuor, &

Primò, cur ad *Magnificat* recitantur? nam ad Laudes congruentiùs videbantur recitari posse, ad canticū Zachariæ, quod fuit cantatum de Adventu Messiæ. Respondet tamen Amal. *de Ord. Antiph. c. 13.* eas spectare magis ad B. Virginem, quàm ad Zachariam. Addit Durand. *l. 6. c. 11.* quia Christus expectabatur ad Vesperam mundi, ideo dicuntur in Vesperis ad *Magnificat*.

2. Cur duplicantur? ad explicanda iterata suspiria sanctorum Patrum. Durand. *loc. cit.*

3. Cur septem? ad literam, ut per octavam ante Nativitatem Domini accendamur erga Christum venturum, admirantes potiùs quàm vocantes Salvatorem, qui jam venit; nam illud O, admirantis est magis quàm vocantis, ex Amalar. *loc. cit.* Mysticè quoque septenarius numerus significat in Christo septiformem Spiritûs sancti gratiam, & septem humani generis miserias, quas ex Antiphonis haustas recenset Durand. *loc. citato*; quarum causâ, inquit, egemus Doctore contra ignorantiam, Redemptore à pœnis æternis, Liberatore à servitute diaboli, Eductore à consuetudine peccati, Illuminatore tenebrarum nostrarum, Salvatore ad reducendos exules in Patriam, tùm Gentes, ut in sexta Antiphona, tùm Judæos, ut in Septima.

4. Quis ordo inter easdem? Amal. *loc. cit.* eas enumerat juxta Antiphonarium Metense, & innuit, ordine diverso à Romanis recitari. Ordo noster est apud Gemmam *an. l. 3. c. 5.* & ab eodem auctore sic explicatur; ut in prima Antiphona dicatur Christus *Sapientia*, qui venit in Spiritu sapientiæ. In secunda, *Adonai*, quod nomen Moysi indicavit Deus, qui legem dedit, & venit nos redimere per Spiritum intellectûs. In tertia *Radix Jesse in signum populorum*, hoc est, in signum Crucis, & liberare nos venit in Spiritu consilii. In quarta, *Clavis David*, qui cœlū justis aperit, & infernū claudit in Spiritu fortitudinis. In quinta *Oriens*, qui nos illuminat Spiritu scientiæ. In sexta, *Rex Gentium, & lapis angularis*, qui salvat omnes per Spiritum pietatis. In septima, *Emanuel*, qui venit non sine Spiritu timoris,

moris, dans cunctis charismata amoris. Hæc ille fusiùs. Est igitur hic numerus septenarius ex *Isaia 11.* desumptus.

5. Præcedunt has Antiphonas aliæ ad Laudes, quasi præparatoriæ ad majores, de quibus Amal. *l. 4. c. 30.* ut renovemur, ait, paulò ante Nativitatem. Habebantur de his in Breviariis antiquioribus quædam Tabulæ Parisienses cum hac Rubrica, ut scilicèt, si Festum occurreret, completis omnibus de Festo, rursùs dicerentur Laudes cum his Antiphonis & Psalmis ferialibus; quæ Tabulæ à Pio V. mutatæ sunt in Rubricam commodiorem, quâ quinque Feriæ complentur, & quæ in die S. Thomæ occurrunt, in Sabbato collocantur.

6. Tres aliæ Antiphonæ sunt privilegiatæ in his diebus. Prima est: *Expectetur*, quæ semper in Sabbato dicenda est quarto loco (quod & antiqui observârunt) ut concordet cum Cantico Sabbatino, de quo sumpta est, & benè quadrat Adventui Domini. Altera est: *Nolite timere*, quæ die 21. mensis Decembris semper est ponenda, sive sit Festum sancti Thomæ, sive Dominica; ne enuntietur falsum extra quintum diem ante Nativitatem. Hæc ante Pium V. dicebatur ter cum *Gloria Patri*, ex instituto Fratrum Minorum, non Romano; & ideò ritus ille fuit abrogatus. Tertia est: *Ecce completa sunt*; quæ ultimo die dicitur ante Vigiliam Nativitatis, ex Tabulis Parisiensibus Radulpho antiquioribus, quas ille citat, & excludit *Propos. 16.* Congruit autem dici, ut ex verbis ejusdem Antiphonæ constat.

7. Concessit Hispanis Gregorius XIII. ut anticipent prædictas Antiphonas in die 16. Decembris, quia die 17. celebrant Festum Expectationis partûs beatæ Virginis. At quid, quando dies 16. est Dominica? eo anno omittuntur Antiphonæ Feriæ 2. eâ ratione, quâ in universali Ecclesia omittuntur Antiphonæ illius Feriæ, in qua occurrit Festum S. Thomæ, quando Vigilia Nativitatis occurrit in Dominica, cujus Antiphonæ dicuntur in Sabbato.

8. Et quando alicubi contingit reponi has Antiphonas in Feria diversa ab ea, cui sunt assignatæ, Antiphona 4. ea erit, quæ conformis est Cantico recitando, sicuti præscribitur de Antiphona: *Expectetur*, reservata Sabbato.

De Dom. quarta Adventûs.

CAPUT III.

1. Contingit non legi in Officio Dominicæ 4. Evangelium, quod ideò saltem in præcedenti Sabbato legitur, putà, quando in hac Dominica occurrit Vigilia Nativitatis, & eo anno omittuntur Antiphonæ ad Laudes, quæ occurrunt in die S. Thomæ, ut in Sabbato Quatuor Temporum ponantur Antiphonæ Dominicæ quartæ, quæ omitti non debent, quod affirmat Miccol. *c. 33.* & approbat Indagator Romanorum Rituum Radulph. *Propos. 16.* qui appellat *ibid* superessentia ea, quæ habentur in Breviario post Dominicam 4. quia in breviori tempore Adventûs omittuntur.

2. Et licèt in prædicto casu Antiphona quarta Dominicæ omittatur, cujus loco dicitur Antiphona *Expectetur*, eadem tamen quarto loco resumitur in Vigilia Nativitatis, ne Officium hujus Dominicæ ullo modo pereat.

De Vigilia Nativitatis Domini.

CAPUT IV.

1. Si Vigilia venerit in Sabbato, vice Psalmi *Jubilate*, in Nocturno dicitur Psalmus *Bonum est*; ne ille bis dicatur ad Matutinum & Laudes; neque hic omittatur in Officio.

2. Antiphonæ ad Laudes: *Judæa & Jerusalem*, &c. habentur apud *Rupert. lib. 3. cap. 12.*

3. Ritus Officii à Laudibus est Duplex, non ante annum 1521. in Breviar. impressis; at erat etiam in antiquis M. S. Duplex, & cùm Vigilia sit illius Festi, quod est initium salutis nostræ, jure merito cum exultatione est celebranda. Est igitur Officium partim feriale, quia Vigilia est, partim festivum juxta illud: *Levate capita vestra*, &c. & ut Officium Primæ sit solemne, in quo est annuntianda Nativitas Salvatoris cum solemni Lectione Martyrologii.

4. Legitur Martyrologium majori quàm aliàs solemnitate, qua in re quisque abundat in ritu suo. Illud est commune ferè omnibus, ut genua flectamus ad ea verba: *In Bethlehem Judæ*,

&c. usque ad ea: *secundum carnem*; eâ ratione, quâ ad Missam genuflectimus in Symbolo ad ea: *Et incarnatus est*; & in ultimo Evangelio ad ea: *Et Verbum caro factum est*. Humiliato namque Deo, & nos usque ad certam profundiùs solito humiliari decet, quod & additum est in postrema Martyrologii recognitione.

5. Ad Nonam inclusivè desinit Adventus, & cessat ℣. *Angelus Domini.*

De Natali Domini.

CAPUT V.

1. Lectiones Isaiæ hac nocte leguntur sine titulo; eâ fortè ratione, quâ Hug. docet *l. 2. c. 3.* Capitula legi sine titulo, quando scitur auctor; & Isaias in toto Adventu lectus est, ita ut pateat ejus nomen. Dicerem cum P. Ruiz, jam non per Prophetas, sed in Filio Deum loqui.

2. Responsoria videntur vagari, sed ait Amal. *de Ord. Antip. c. 15.* quem sequitur Gemma *l. 3. c. 9.* esse Xenia, quæ deferuntur partim Puero nato, partim Deiparæ. In primo verò Responsorio additur *Gloria Patri*, in gratiarum actionem de tanto beneficio, Gemma *cap. 7.*

3. In tertio Nocturno multiplicatur *Alleluia* ad Antiphonas, quia, ut aliàs diximus, tertium Nocturnum significat tempus gratiæ post legem, in quo significari debet lætitia per Christum natum nobis communicata, Amal. *l. 4. c. 31.*

4. Dividitur Matutinum à Laudibus, & inter utrumque cantatur Missa, ex Microl. *c. 34.* & Gemma *lib. 3. cap. 10. lib. 4. cap. 117.* qui ritus videtur habuisse ortum post Ordinem Romanum, in quo prima Missa celebratur expletis Viliis, id est, Nocturnis, & Matutinis, id est, Laudibus (hoc enim nomine vocabantur Laudes) nisi dicamus fuisse peculiarem hunc ritum Capellæ Pontificiæ, quæ eàdem nocte tres Ecclesias, S. Mariæ Majoris, S. Anastasiæ, & S. Petri visitabat, & Missas solemnes celebrabat. Quidquid sit, cùm laudes pertineant ad diem potiùs quàm ad noctem, & prima Missa sit noctis, non diei; congrue præscriptum est, ut ea cantetur ante Laudes & post Hymnum *Te Deum*, Gemma *dicto cap. 117.*

5. Laudes sequuntur Missam primam de æterna generatione, quæ priùs extitit ante omnem creaturam, quæ Deum laudare potuerit. Durand. *l. 6. c. 13.* & in prima Antiphona quasi choream ducimus iis verbis: *Quem vidistis pastores*, &c. Durand. *ibid.* quam Antiphonam non videtur novisse Amalarius, qui *de Ord. Antiph. c. 15.* incipit ab ea: *Genuit puerpera Regem.*

6. Primâ summo mane dictâ, cantatur altera Missa. Antiquiores aliqui ante Primam immediatè post Laudes cantabant secundam Missam, ex Gemma *l. 3. c. 11.* at S. Antoninus *3. part. Sum. tit. 13. cap. 6. §. 4.* cum Palud. *in 4. dist. 13. quæst. 2. artic. 2. conc. 2.* refert de generali consuetudine Missam secundam ante Primam horam Canonicam celebrari solitam; nisi eos explicemus cum Francol. *de Temp. Hor. Can. 1. part. cap. 16. num. 6.* non loqui de ritu Ecclesiarum Urbis. Addit *ibidem* Francol. ideò Primam ante horam consuetam speciali lege recitari, ut Missa secunda in Aurora cantari queat. Neque enim debet unquam Missa cantari sine præparatione Chori ad illam per aliquam horam Canonicam, ut *ibid.* auctor idem fusè probat, & exemplis confirmat. Neque dicas, sufficere Laudes ante Missam secundam, tùm quia non debent dividi à Nocturnis, nisi quantum Missa prima occupat temporis, quod intercedit, cùm sint unica Hora, ut notat *Nav. de Orat. cap. 3. num. 28.* tùm quia à laudibus ad Auroram, in qua secunda Missa cantatur, multùm adhuc superest temporis, ut nequeat congruenter sequi secunda Missa. Post tertiam horam Missa tertia convenit cantari, ut in Festis. Nihil est præterea in Officio notandum, nisi quod Antiphonæ in secundis Vesperis: *Tecum principium*, sunt privilegiatæ, ut nunquam omittantur infra Octavam; & de his est mentio apud Amal. *de Ordine Antiph. cap. 16.* ut nimirùm fiat de Octava Nativitatis, præter morem aliarum Octavarum de Sanctis, & non per solam commemorationem de eadem; & eò magis, quia intra eandem Octavam admittuntur quotidie festa Sanctorum; quæ ab Octavis Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostês, & Corporis Christi, vel omninò excluduntur, vel parcè in his admittuntur.

De

De Festis infra octavam Nativitatis Domini.

CAPUT VI.

1. Cujus classis erit S. Stephani festum? Andreas Castaldus *in Cerem. Cler. Reg. l. 3. c. 5. n. 1.* innuit esse primæ classis. Mihi placet, ut dicatur secundæ classis; tùm quia sequens festum S. Joannis non est nisi secundæ classis, ut aliorum Apostolorum; tùm quia Stephanus & Laurentius in martyrio, Officio, octava, sepulchro sunt pares, concordant in tertia Antiphona ad Laudes, & in oratione duplici, altera in festo, altera in die octava; ex quibus sequitur, quod hæc Sanctorum festa cederent occurrenti festo primæ classis. Habent privilegium non commune aliis festis secundæ classis, quod de die infra octavam eorum fit commemoratio in festis eorundem, ut habetur in Breviario.

2. Antiphonæ Festi hujus & duorum sequentium sunt Gallicæ; ex Radulph. *Propos. 12.* & Lectiones primi Nocturni de sancto Stephano habentur etiam in Ord. Romano. Reliquum Officium tribuitur Alcuino ab Auctore Ligni vitæ *lib. 5.* & à Schultingio. Officium S. Joannis à S. Gregorio compositum asserit Schultingius. Duplicia sunt hæc duo festa apud Durand. *lib. 7.* Orationes Missarum habentur in Sacrament. Gregor. Introitus, &c. in Antiphonario ejusdem; ubi & festi sequentis Missa.

3. In Festo SS. Innocentum non dicitur *Te Deum*; quod lætitiam sonat; quia descenderunt in Limbum, ait Microl. *c. 36.* sed non placet, quia Joannes Baptista item descendit in Limbum, in cujus tamen Decollatione dicitur *Te Deum*; potiùs ob lachrymas matrum, ait Amal. *lib. 1. cap. 41.* In Dominica verò, & in die Octava dicitur, quia in Dominica lætitia Resurrectionis Domini excellit super omnem lacrymam; & dies Octava beatitudinē significat, ut alibi diximus.

4. Tertium hoc festum puro item esse secundæ classis, cui datur Octava; & de his Octavis Amalar. *lib. 4. c. 37.* meminit. Imò verò in Octava Innocentum S. Augustinus duos habuit sermones, ut scribit Possidius. Officium erat Semiduplex, Durand. *supra.* Pius V. decrevit fieri Duplex. Officium à S. Gregorio, ait Schultingius.

5. Quid agendum, quando festum ex tribus prædictis erit Patronus loci, seu titulus Ecclesiæ? Respondeo, in secundis Vesperis Nativitatis, etiam in Ecclesia propria sancti Stephani, idem fieri, quod in universali Ecclesia; quia in pari prima classe majus est Festum Christi quàm Stephani, & ideò habet integras Vesperas utrasque.

6. Inter eadem verò Festa servantur Rubricæ generales, ut Vesperæ primæ & secundæ sint de digniori festo, id est, primæ classis, & Patroni, seu Titularis, cum commemor. minus digni; & item de Octava Nativitatis, cujus etiam Antiphonæ ad Vesperas semper recitantur, ut servi cedant Domino medietatem Vesperarum, qui venit vergente mundi Vespere pro salute nostra. Ad Laudes verò non fit commemoratio de die infra Octavam aliam, exceptâ Nativitatis octavâ, de qua fit semper commemoratio, ut in Rubricis generalibus, & nos supra *Sect. 3.*

7. Si titulus Ecclesiæ [non altaris majoris] fuerit Innocentum, erit consequenter primæ classis, & eo casu non negarem posse dici *Te Deum* in Officio, & concederem rubeum colorem cum suis consequentiis in Missa; quia, si hæc conceduntur ratione Dominicæ, in qua non est dolendum, cur dolemus in Festo Titularis Ecclesiæ solemni? eo prorsùs modo conceditur in Missa *Credo* S. Joanni Baptistæ, si in Dominica venerit, & quando celebratur in propria Ecclesia; quod idem dicitur in Festo S. Laurentii, ergò æqualia sunt fieri Festum in Dominica, & fieri in propria Ecclesia.

8. Hymni Innocentum de novo fuerunt additi, licet eorum auctor sit antiquus. Vide *tit. de Hymnis pag. 55. 56.*

9. Quæ diximus de prædictis, quando sunt Titulares Ecclesiarum, valent etiam de sequentibus Festis S. Thomæ Cantuariensis & S. Sylvestri; quibus tamen hodie negatur Octava. In secundis Vesperis S. Sylvestri Antiphonæ: *Tecum Principium*, non habent amplius locum; terminatæ jam in primis Vesperis ejusdem; ergò sumendæ erunt de Comm. Conf. Pont. & fit Commemoratio Circumcisionis.

10. De

10. De Dominica infra Octavam Nativitatis Rubrica clara est. Quòd si tota Octava, ut in quibusdam Ecclesiis vidi, impedita sit Festis duplicibus, de eadem fiat commemoratio eo prorsùs die, quo universalis Ecclesia facit de eadem Dominica Officium, vel commemorationem; Officium verò Dominicæ, si ea occurrat in festo S. Sylvestri, non deperit; quia Lectiones primi & secundi Nocturni in præcedenti Sabbato leguntur. Vide cultum Dominicæ diei, qui non perit.

11. Occurrit in Urbe N. Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis in Festo SS. Innocentûm; quæsitum est à me, qualiter Officium recitandum erit? Respondi, ex vi Rubricarum, in primis Vesperis, post Antiphonas & Psalmos de Nativitate, Capitulum cum reliquis dici debere de Dedicatione, & cum commemoratione S. Joannis, cujus Festum est duplex secundæ classis, & Nativitatis Domini, quæ nunquam omittitur; de S. Stephano nihil, quia de die infra Octavam nihil fit in Festo primæ classis; in Laudibus, & Missa de Dedicatione fit tantùm commemoratio de Nativitate; in secundis Vesperis Antiphonæ, & Psalmi de Nativitate, Capitulum, Hymnus &c. de Dedicatione; commemoratio de sequenti Festo S. Thomæ, vel Dominica, & de Nativitate, non de diebus infra Octavas SS. Stephani & Joannis, *ex Rubr. de Commemorationibus, numero 4. in fine*. Non fit Octava de Dedicatione, quia prohibita est in postrema recognitione Breviarii. Festum Innocentûm regulariter erit celebrandum in die Octava eorundem; & quia de iisdem non fit octava, poterit dici *Te Deum*, cum consequentibus, unà cum universali Ecclesia, & interim non fiet ulla de iisdem commemoratio. Sed eo anno, quo Festum hoc occurrit in Feria 5. celebrabitur in Sabbato sequenti, quod eo casu erit dies infra Octavam Nativitatis, intra quam fit de duplici, & præsertim secundæ classis, etiam translato; eo autem anno, quo occurrit in Sabbato, celebrabitur in feria secunda sequenti; quia de duobus Festis translatis, Innocentûm & S. Thomæ, & digniori priùs est recitandum Officium; & Festum S. Thomæ celebrabitur primâ die non impeditâ post Octavam Epiphaniæ, *ex vulgatis Rubricis*.

12. Circumcisionis festum de Christo recens est, ut alibi docuimus Tomo primo. Antiphonæ probant esse de B. Virgine Festum: *O admirabile commercium*; quas commemorat Amalar. *lib. 4. cap. 32.* Oratio confirmat: *Deus, qui salutis æternæ*, de qua Microl. *loco citato*, Officium enim Missæ, licet habeatur in Antiphonario Gregorii, est tamen posterius S. Gregorio, ut *ibidem* Pamelius probat. In secundis Vesperis non fit commemoratio de diebus infra octavas SS. Joannis, & Innocentûm, quia de his non fit Officium die sequenti, ut dicitur in Rub. *de commemorat. 9. num. 6.*

13. In secundis etiam Vesperis octavæ S. Joannis concurrentibus cum primis Vesperis octavæ Innocentûm fit tantùm commemoratio de Innocentibus, ut integræ Vesperæ sint de digniori, ex Rubricis, *de Concurrentia Officii 11. n. 2.*

14. Erant hæ tres octavæ Semiduplices in Breviario 1550. edito; Duplices à Pio V. qui addidit omnes Lectiones. Oratio Sancti Stephani est Ambrosiana.

De Epiphania Domini.

CAPUT VII.

1. Vigilia Epiphaniæ habet Officium Semiduplex, quod nuper expressum est in Breviario, licet exclusio Precum ad Primam erat sufficiens indicium ritus Semiduplicis. Si occurrat in hac Vigilia Festum duplex, fit de Vigilia commemoratio tantùm, cum nona Lectione de Homilia Vigiliæ; quia duplici officio occurrenti eodem die cedit Semiduplex. De duplici translato non fit in ea, quia est officium novem Lectionum, cui etiam Dominica cedit. Si occurrat in ea Festum Semiduplex, transfertur hoc post Octavam Epiphaniæ, eadem de causa; & quia est longè superior quàm Feria 6. post Octavam Ascensionis, quippe quæ habet Evangelium proprium, æquiparatur in multis Vigiliæ Nativitatis Domini, ut in Rub. *de Vigiliis num. 2. & 5.* Quod si fuit concessum Hispanis à Gregor. XIII. posse in hac Vigilia fieri Officium de S. Tho-

S.Thoma Cantuarienſi; ob Feſtum translationis S. Jacobi, eſt ſingulare privilegium, non lex.

2. Antiphonæ, *Ante luciferum genitus*, habentur apud Amal.*de Ord. Antiph. c. 23.* Quarta Antiphona, *Maria & flumina*, &c. non viſa eſt aliquibus ad rem præſentem; ſed meminerint duorum miraculorum, in aquis Baptiſmi Chriſti, & in Cana ad nuptias, de quibus in Hymno, & in Antiphona ad *Magnificat*.

3. Matutinum incipitur ex abrupto ab Antiphona & Pſalmo, quia viſâ ſtellâ, ſtatim venerunt Magi muto nuntio, non loquente, Dur. *l. 6. c. 16.* omittitur etiam invitatorium, ad deteſtandam fraudulentam Herodis invitationem ad Chriſtum adorandum. Alcuin. *in Epiph.* tùm etiam, quia Pſalmus *Venite* dicendus eſt in tertio Nocturno. Hymnus etiam non cantatur primo die, quia perfectorum eſt cantare Hymnos, converſio verò Gentium in ſolis Magis perfecta non erat. Durand. *ibid.*

4. Infrà Octavam verò dicitur Invitatorium nomine Magorum alios invitantium ad adorandum Chriſtum. Durand. *ibidem*.

5. Pſalmi apud Alcuinum habentur, excepto, quod Pſal. *Deus noſter refugium & virtus*, nunc cantatur in 1. Nocturno ſecundùm Ordinem Pſalterii, qui aliàs cantabatur in tertio. Unde & hodie retinet Antiphonam cum *Alleluja*, qui eſt ritus tertii Nocturni, ut diximus in Nativitate Domini *ſup. cap. 5. n. 3.* & uſque ad tempora Jo. Beleth. perſeveravit, ſed præpoſterè ait Alcuinus, reſtitutus eſt igitur Nocturno primo ſecundùm ritum Romanum, teſte Durand. *loco citato.* Item Pſalmus *Venite*, quia ex Gemma *lib. 3. capite 20.* cantabatur in fine ſecundi Nocturni, nunc in principio tertii dicitur, docente Durando, & cum peculiari Antiphonæ repetitione, ad indicandum, quòd in tempore gratiæ per tertium Nocturnum ſignificato, invitata eſt Eccleſia de Gentibus per Magos & ſtellam; repetitâ ideò Antiphonâ ſæpiùs: *Venite, adoremus*, ut confluant undique omnes. Cantatur autem hic Pſalmus vel à duobus Cantoribus, vel meliùs à quatuor, duobus hinc inde alternatim cantantibus Verſus ejuſdem, & Choro ſemper Antiphonam repetente.

6. Infra Octavam pro Pſalmo *Venite*, alius ſubſtituitur, ne idem Pſalmus bis dicatur in Invitatorio, & in tertio Nocturno. Pſalmi deſumuntur è Feriis 2. 3. 4. 5. 6. ſed plures è Feria ſexta, fortaſsè, quia in hac eadem Feria Magi adoravère Chriſtum, ut innuimus *Tomo 1. part. 4. tit. 3. n. 15.*

7. Hymnus ad Laudes à Pio V. mutatus, erat enim antiquus, ab Hymno Natalis Domini deſumptus: *Enixa puerpera Regem*, &c.

8. De Dominica infra Octavam Epiphaniæ, quando Epiphania occurrit in Dominica, fit in Sabbato præcedenti diem Octavam. Sed quæritur, cur in ipſamet die Octava, quæ occurrit in Dominica, non fit de Octava Epiphaniæ cum commemoratione Dominicæ primæ poſt Epiphaniam? Fieret enim [ut in Duplicibus per annum occurrentibus in Dominica] utrique ſatis. Conjicio ego hanc eſſe cauſam, ſcilicet, ne Ordine perverſo vitæ Chriſti, quæ ab Eccleſia repræſentatur in Officio divino per totum annum, Chriſtus legatur trigeſimum annum agens, antequam repræſentetur duodennis, ætatis inquam, annorum duodecim; nam, ſi in die Octava, quæ habet Evangelium de Baptiſmo Chriſti, fieret commemoratio de Dominica prima poſt Epiphaniam, quæ habet Evangelium de Chriſto duodenne, inter Doctores Dei cauſam agente, tàm in Officio quàm in Miſſa legeretur priùs Evangelium de die Octava, quàm de Dominica; quod eſſet inconveniens, & Ordo perverſus. Fiat ergò Officium de Dominica in Sabbato, in qua Chriſtus eſt duodennis; deindè ſequenti die fiat de die Octava, in qua eſt tricenarius; & Ordo ſervabitur hiſtoricus vitæ Chriſti; qui ritus habetur in Breviario M. S. anni 1300. Peruſianæ Sacriſtiæ.

9. Adhuc quæritur, & caſus accidit, ſi Patronus loci incidat in Sabbatum, in quo faciendum eſt Officium de prædicta Dominica prima. An Officium Dominicæ anticipandum erit Feriâ ſextâ, quod aliqui ſcripsère. Ego reſpondi, non eſſe anticipandum, quia in Sabbato ſufficit fieri commemorationem de Dominica prima cum Homilia pro nona Lectione, argumento à ſimili, quòd quando Dominica 23. poſt Pentecoſten non

non habet propriam sedem in Dominica, neque Feriam in tota præcedenti Hebdomada, in qua possit poni officium Dominicæ 23. eo casu in Officio novem Lectionum in Sabbato fit commemoratio de Dominica 23. cum nona Lectione, ut expressè habet Rubrica *de Dominicis num. 4. in fin.* ergò & eodem modo satis est, si fiat hoc loco. In secundis autem Vesperis prædicti Patroni concurrentibus cum die Octava Epiphaniæ fit commemoratio tantùm de die Octava, ut in Rubr. *de Concurr. Officii num. 2.* Quæ verò dicimus de Patrono, eadem dicito de titulari Ecclesiæ, vel ejusdem Dedicatione, ex Rubric. *11. num. 7.*

10. Lectiones Epistolæ primæ ad Corinthios, ex Decreto Gelasii, ponuntur in Dominica ipsa prima post Epiphaniam, non in Officio Dominicæ, si fiat in Sabbato; quia initia librorum Scripturæ, quoad ejus fieri potest, magè congruunt diei Dominicæ, quæ est initium Hebdomadæ, & hoc in usu fuisse, ut à die Nativitatis legatur Apostolus, tradit Rupert. *l. 4. de divin. Off. c. 6.*

11. Dies Octava Epiphaniæ de Baptismo Christi est, Amalar. *lib. 4. cap. 34.* & antiquum Officium de Baptismo erat, nunc autem Evangelium tantùm habetur. Semiduplex erat Officium in Breviario edito Venetiis anno 1521. nunc est Duplex.

12. Quando Epiphania Domini occurrit in Feria tertia, accidit in Sabbato ad Vesperas, quòd pro commemoratione Epiphaniæ dicitur Antiphona: *Omnes de Saba venient*; & in hoc casu mutatur versus, ne eadem Antiphona cum Versu sit idem. Dicitur autem Versus de Laudibus Epiphaniæ: *Adorate Deum*, &c. si occurrit Feria 2. in primis vesperis diei Octavæ, pro commemoratione Dominicæ dicitur Antiphona: *Fili*, &c. cum ℣. *Omnes de Saba.*

De Dominicis post Octavam Epiphaniæ.

CAPUT VIII.

1. Dominicæ post Epiphaniam usque ad Septuagesimam, vel ad summum sex, vel ad minimum unà esse possunt; & ideò positum est Officium sex Dominicarum. Quo propior est, vel remotior Septuagesima, quæ à Paschatis mobilitate pendet, eò plures, vel pauciores sunt Dominicæ infra hoc tempus; quæ supersunt, transferuntur post 23. Dominicam post Pentecosten, qua de re nos egimus suprà *Sect. 3. c. 5. p. 18. 19.*

2. De Dominica secunda post Epiphaniam semper fit Officium ante Septuagesimam, saltem in Sabbato præcedente eandem Septuagesimam; vel in die prima post Octavam Epiphaniæ, Microl. *cap. 41.* translato, si opus est festo Semiduplici; & hoc duplici de causa; Primò, ut ordine historico servato de vita Christi legatur post ejusdem Baptismum primum miraculum in Cana Galilææ factum, antequam quidquam aliud in sequentibus Dominicis de eo narretur. Secundò, ut Officium & Responsoria Dominicarum post Epiphaniam semel dicantur suo proprio tempore, nec omittantur omninò. De quibus Responsoriis è Psalmis meminit Amal. *de Ord. Antiph. cap. 27.*

3. Dices, in prædicto casu quodnam Semiduplex erit transferendum, ut eo die fiat de Dominica secunda post Epiphaniam? Respondeo, in Ecclesia universali Festum S. Hilarii transferendum erit in diem 23. Januarii, quidquid alii notàrint in Calendariis, S. Hilario parcentes; quia in Rubrica propria dicitur *Prima post Octavam.* Videbatur tamen parcendum S. Hilario, qui in primis Vesperis participare solet de proprio die, in quo obiit, magis quàm S. Paulus Eremita, qui obiit infra Octavam Epiphaniæ; sed verba Rubricæ sunt attendenda simpliciter, quæ generatim posita sunt justioribus de causis, & præsertim ad faciliorem executionem.

4. Quid si festa omnia per Hebdomadam sint duplicia? eo casu erit satis commemorationem fieri Dominicæ 2. in Sabbato; & omittuntur Responsoria de tempore.

5. Si Octava celebretur in ea Hebdomada, tunc fiat primâ die de Feria, quia dies infra Octavam cedit Semiduplici, ergò & à fortiori etiam huic officio Dominicæ 2. sed omittendæ tamen erunt Preces cum Suffragiis ratione Octavæ.

6. Epi-

6. Epistolæ S. Pauli, quæ non possunt legi in primo Nocturno, seu in feriali Officio infra hoc tempus usque ad Septuagesimam, eo anno omittuntur, quia unus liber omnium Epistolarum S. Pauli tanquam unius auctoris reputatur, & antiquiores non legebant de Epistolis Pauli, nisi usque ad eam, quam ille scripsit ad Ephesios inclusivè.

7. Officium Dominicæ 3. vel 4. vel 5. vel 6. si post Epiphaniam minus habeat locum, neque item post Pentecosten, de ea, quæ locum ullibi non habet, fiat Officium in Sabbato, vel in alia Feria præcedenti, non ad libitum, sed impedito Sabbato ob Festum novem Lectionum, & non trium B. Virginis; vel fiat commemoratio saltem in Sabbato, ne prorsùs omittatur, ut in Rubr. *de Dominicis n. 5.* quæ remittit nos ad formam datam *in n. 4. ibid.* Quod si in feria prædicta fiat de festo Semiduplici translato, satis erit, quod in Sabbato fiat commemoratio Dominicæ, ut suprà, ne translatum Semiduplex sine necessitate adhuc ultrà transferatur, ut decretum est in postrema recognitione Urbana Breviarii; nulla enim est necessitas, quando saltem in Dominica 2. dicta sunt Responsoria de tempore.

8. Dominicæ sextæ Officium cum suo Evangelio, est de novo jure Pii V. in qua antiquiores repetebant Officium Dominicæ quintæ post Epiphaniam.

De Septuagesima, & Dominicis sequentibus.

CAPUT IX.

1. Deponitur in Septuagesima *Alleluja*, bis eo cantato, & repetito in fine primarum Vesperarum Dominicæ ex Decreto Alexandri II, ut ait Microl. *c. 47.* & Baron. *ann. 1073.* qui ritus in Martyrologio ad Primam pronuntiatur; & deponitur cum reduplicatione, ad majorem significationem, & emphasim.

2. *Alleluja* significat Christum, sine quo nunc repræsentatur genus humanum ob peccatum Adæ, de quo fit mentio principalis in Septuagesima, Rupert. *lib. 4. cap. 5.*

3. Pro *Alleluja* dicimus humiliori Latinâ Linguâ: *Laus tibi Domine*, &c. ex Alcuin. quia tempori congruit humilitas ob memoriam peccati originalis. A Musicis pro *Alleluja* dicitur *In aeternum*, Joan. Beleth. *de Divin. Off. cap. 79.* sed à recitantibus Officium omittitur *Alleluja* in Antiphonis, ubi est, & ejus loco nihil dicitur.

4. Invitatorium *Praeoccupemus*, anticipatur in Septuagesima à Pio V. cùm sit ejusdem rationis cum sequentibus Dominicis.

5. Lectiones de Genesi, ex Decreto Gelasii, & Ordin. Romano. Responsoria de eadem Genesi recitari jussit Alexander II. ex Microl. *loco citato*, amotis aliis, quæ dicebantur cum *Alleluja*, cùm non deceat (inquit Leo IX. *de Consecr. Distinct. 2. Hi duo*) cantare *Alleluja*, quando recolimus primi hominis casum in Lectionibus.

6. In Sexagesima dicuntur Responsoria de Historia Noë, ex Decreto Gregorii VII. teste Radulph. *Propos. 16.* cùm anteà, ex Decreto Alexandri II. repeterentur Responsoria Septuages. Collecta Sexagesimæ non impedit commemorationem communem de sancto Paulo in Officio. Vide *in Tomo 1. de Sexag. n. 15. p. 181.*

7. In Quinquagesima Respons. de Abraham dici jussit Gregorius VII. ex Radulph. *loco citato.*

8. Datæ sunt Antiphonæ propriæ ad *Magnificat* ferè omnibus Feriis Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ, de quibus antiqui nihil dicunt. Si Antiphonas spectes, ex propriæ sunt; quia hæ Feriæ non sunt ita communes, ut aliæ per annum; neque ita propriæ, ut Feriæ Adventûs, & Quadragesimæ; quarum Antiphonæ nunquam omittuntur. Si Ferias attendas, in feria 6. nulla est Antiphona; quia saltem de S. Maria in Sabbato fit in Vesperis à Capitulo. In feria quinta Sexagesimæ, & item sexta in anno bissextili, dicuntur Antiphonæ, quæ in præcedentibus Feriis fuerunt omissæ, si occurrat fieri de Sancto in iisdem; vel certè de Psalterio sumuntur, non autem de Feriis Septuagesimæ; quarum Antiphonæ, si omittantur ob Festa Sanctorum, non resumuntur in sequenti Hebdomada; quod perperam scripsêre

aliqui in Calendariis Ecclesiarum particularium; neque Rubrica de his Antiphonis posita ante Feriam 5. Sexagesimæ se extendit ultra suam Hebdomadam. Si verò numerum observes Antiphonarum, mysterii aliquid fortasse inest; tùm quia novem eæ sunt omnes, tùm quia inter eas certus quidam est gradus nonnisi congruus (ex Majorum saltem auctoritate, qui eas decreverunt) ut nimirùm quatuor Antiphonæ in Vesperis sint assignatæ Feriis Septuagesimæ, tres Feriis Sexagesimæ, duæ Feriis Quinquagesimæ.

De Feria quarta Cinerum.

CAPUT X.

1. EST privilegiata hæc Feria, in qua occurrens quodcumque Duplex transfertur ex Decreto Clementis VI. anno 1352. ut ego legi in Martyrologio M.S. antiquo in Bibliotheca Fortunati Sacchi sacri Palatii Sacristæ, de sacris literis optimè meriti; & habetur in Breviario edito Venetiis 1549. quia eo die convenit, ut populus Christianus pœnitentiæ publica det indicia.

2. Omnia ergo fiunt ut in Quadragesima, ait Microl. *cap. 49.* ad omnes horas, inquit, *cap. 50.* genuflectimus, hoc est, dicuntur Preces. Nam quia nos augere debemus pensum servitutis nostræ præsertim in Precibus, ex S. Gregorio relato à Radulph. *Propos. 16.* hinc factum est, ex eodem Radulph. quòd dicantur his diebus feriales Preces cum Officio Psalmorum Gradualium, & pœnitentialium.

3. Duæ Orationes dicuntur quotidie in Feriali Officio; quarum secunda est Vesperarum propria; quia in Missa duæ item dicuntur super populum; altera initio, altera in fine; cujus rei causam, dedimus, cùm de Missæ Sacrificio, Tomo priore.

4. Nondum dicuntur Vesperæ ante comestionem, ut reservetur prærogativa Dominicæ sequentis, quæ est caput Quadragesimæ, cujus primæ Vesperæ dicuntur in Choro ante cœnam; & deinceps idem fit in diebus ferialibus, ex Conc. Cabilonensi *de Consecr. Dist. 1. Solent.*

5. Dixi *ante cœnam*, quia antiquitùs solvebatur jejunium horâ cœnæ in Quadragesima post Vesperas; & licet horam anticipemus, retinemus tamen vocabulum cœnæ, cui benedicimus eâ Prece, quæ adhibetur ad cœnam: *Edent Pauperes*, &c. ut in fine dicitur Breviarii. Quia verò non possumus jejunare diebus & noctibus sicuti fecit Christus, jejunemus saltem usque ad horas diurnales inclusivè, hoc est, dictis Vesperis, ut ait Archid. *in cap. Solent, de Consecrat. cit.*

6. Extra Chorum non tenemur ante comestionem recitare Vesperas, quia Concilium Cabilonense intelligitur de publica in Choro recitatione; cui tamen congruum est, ut conformemur in privatâ quoque Vesperarū recitatione.

De Dominicis Quadragesimæ.

CAPUT XI.

1. INvitatorium Dominicæ primæ: *Non sit vobis vanum*, &c. composuit Amalar. ex Wion. Auctore ligni vitæ *lib. 5.* & iste ipse meminit *de Ord. Antiph. cap. 35.* ubi docet tamen se transtulisse hoc Invitatorium in hanc Dominicam à media Quadragesima, in qua ab aliis cantabatur. Primæ Lectiones interrumpunt quidem Lectiones de Genesi, sed indicant fructus pœnitentiæ, ex Durand. *libro 6. cap. 32.* Responsoria ex Amalar. *de Ordine Antiphon. capite cit.* sunt claves tituli de conversatione & statu totius Quadragesimæ. Oportet enim hoc tempore corrigere mores, jejunare, plorare, orare, patientes esse, vigilare, pœnitere, eleemosynam dare. Quæ omnia in Responsoriis continentur.

2. Frequentatur Psalmus nonagesimus: *Qui habitat*, &c. à quo plures Versus hoc tempore desumuntur, quia, inquit Amalar. *l. 4. c. 19.* sumus in his diebus in majori certamine tentationum; vel inde est, quia malè usurpavit hunc Psalmum satanas tentando Christum; contra quem repetimus eundem in proprio sensu: *Angelis suis mandavit*, &c.

3. Antiphonarum ad Laudes: *Cor mundum*, &c. meminit Amal. *de Ordin. Antiph. cap. 36.*

4. Cantabatur in diebus nostris Hymnus *Ad preces nostras*, in secundis Vesperis, qui non erat antiquus, & ratione metri scatebat erroribus; tum nullum erat festum, quod quatuor gauderet Hymnis, ad primas Vesperas,

No-

Nocturnos, Laudes & secundas Vesperas, præter Dominicas Quadragesimæ; & occupatis Feriis Secundis à Festo duplici (quando Pascha occurrit die 22. Aprilis) eo anno nunquam recitabatur; quibus omnibus consideratis, in Recognitione Breviarii Clementinâ de Breviario fuit ademptus. De aliis tribus Hymnis diximus *Sectione 5. c. 6. p. 51. &c.*

5. In Feria secunda sequenti adsunt Capitula propria pro omnibus horis ferialibus Quadragesimæ, de quibus mentio est apud Dur. *l. 6. c. 28.*

6. De Quatuor Temporibus nihil fit in Officio. Et de his jam diximus Tomo priore.

7. Dominica secunda cur habeat Evangelium Sabbati præcedentis, habes in Tomo priori. Fortè legitur, quia initio Martii transfiguratus est Christus, si Beletho credimus, *de Div. Offic. c. 144.* anno Christi ultimo; & in Dominica, hora quarta diei, ut scribit S. Epiph. cit. ab Azor. *part. 2. lib. 1. c. 15. q. 4.* Antiphonæ ad Laudes: *Domine labia mea*, &c. habentur apud Amal. *de Ord. Antiph. c. 38.*

8. Dominica tertia habet easdem Antiphonas ad Laudes: *Fac benigne*, &c. quas recenset idem Amal. *c. 40.*

9. In sequenti feria quinta est oratio singularis de SS. Cosma & Damiano, quia Statio fit in eorum Ecclesia, quam dedicavit Romæ in foro boario Felix IV. ex *Rupert. l. 8. c. 2.* Sed in lib. Sacramentorum S. Gregorii non habetur hæc Collecta; & aliàs diximus, à Gregorio II. data esse officia Feriis quintis Quadragesimæ. Quis igitur Collectam composuerit, est incertum, cùm in lib. cit. S. Gregorii I. habeatur Oratio alia cum Secreta & Postcommunione; quarum auctor, dicitur Gregorius II. ergò non est Gregoriana, neque Primi, neque Secundi. Non tamen impedit commune Suffragium de iisdem Sanctis in Ecclesia eorundem; quâ de re in 1. Tomo, *pag. 181.*

10. Dominica quarta dicitur *Lætare*, sicut in Adventu Dominica tertia: *Gaudete*, quia Missæ harum Dominicarum habent Introitum *Lætare Jerusalem*, & *Gaudete in Domino*: & cum lætitiam indicent, Dalmaticis utuntur ministri in solemni Missa, ut alibi diximus.

De Dominica Passionis.

CAPUT XII.

1. IN primis Vesperis, etiamsi sint de Sanctis, teguntur Cruces & imagines, omittuntur Suffragia, seu communes commemorationes Sanctorum, ut ad Christum hoc tempore sit unicum refugium nostrum; nec de Pace loquimur, quia repræsentativè moritur ille, & nondum resurrexit, qui deindè dixit, Pax vobis. Durand. *l. 6. c. 60.*

2. Ad Completorium de Tempore, & ad horas minores (non autem de Sanctis) in Responsorio brevi, item in omnibus Responsoriis omittitur: *Gloria Patri*, Ordo Romanus; sicut etiam in Invitatorio ex Concil. Tolet. *can. 15.* *Gloria Patri*, inquit Concilium, in fine Responsoriorum in lætis sequitur, in tristioribus verò repetitur principium; quod ideò fit, ut compaginemur humilitati Christi, omittendo excelsa nostra eo tempore, quo ipsa Trinitas dehonestatur in persona Christi, ait Alcuinus.

3. In Psalmis tamen nondum tacetur *Gloria Patri*; quia Psalmi, ut diximus suprà, significant opera, & nondum Judæi operibus, sed linguis tantùm, de nece Christi agunt. In triduo verò majoris Hebdomadæ removetur à Psalmis; quia opere compleverunt Judæi necem Christi. Hæc Durand. *l. 6. c. 60.*

4. Jeremias legitur, ut in Ord. Rom. & ex Decreto Gelasii, ob causam allatam supra *Sect. 5. c. 12. n. 8. pag. 65.* De Hymnis diximus eadem *Sect. c. 6.*

5. In Feria 2. sequenti habemus eadem Capitula, quæ indicat Durand. *c. 61.*

6. In Feria 5. Antiphonæ ad *Benedictus* & *Magnificat*, contra morem præcedentium Feriarum, discordant ab Evangelio Feriæ. Quare? tùm quia de Passione sunt congruentissimæ tempori, tùm quia meminisse debes Feriam hanc non habuisse proprium Evangelium ante tempora Gregorii II. ut dixi *capite præced. numero 9.* Et licet in aliis præcedentibus Feriis quintis, addito Evangelio, additæ quoque sint, remotis aliis, concordantes Antiphonæ;

tamen in hac ultima Feria quinta, addito Evangelio, non sunt mutatæ priores Antiphonæ, ut antiqui ritûs vestigium aliquod remaneret in hancusque diem.

7. In Sabbato Palmarum Evangelium legitur, quod historicè contigit pridie Dominicæ Palmarum; nam ibi dicitur: *In crastinum autem*, &c. qua de re scribit Durandus *l. 6. c. 66.* quod quædam Ecclesiæ hoc idem Evangelium legebant hâc die, non omnes; nam aliæ, ex *Rupert. l. 5. c. 6.* & eodem Durand, *ibidem*, legebant in Sabbato *Ante sex dies Pascha*, & in Fer. 2. Palmarum: *Cogitaverunt ut Lazarum interficerent.* Quem ritum nostrum quis non videat aptiorem esse ad mysteria, quæ celebramus? & conformior est Breviario & Missalibus M. S. antiquis, & prælo etiam datis ante annum 1550.

8. Quæritur, An in concursu Festi novem Lectionum cum Dominicis Passionis, seu Palmarum in Responsorio brevi completorii omittendus sit Versus *Gloria Patri*? & quidem certum est, quod in concursu Festi duplicis non omittitur, ratione cujus Completorium est festivum, in quo idcirco non dicuntur Preces. Controversia fuit de festo Semiduplici, de quo tamen diximus *Sect. 5. c. 14. n. 2.* quod in secundis Vesperis Dominicæ Passionis inchoato Festo per commemorationem Semiduplicis, ea quæ sequuntur festiva censentur; at in primis Vesperis Dominicæ Passionis, seu Palmarum, Completorium sequens habet magis de ratione Dominicæ jam inchoatæ in Vesperis, quàm de ratione Festi jam finiti; & ideò debet omitti Versus *Gloria Patri*. Neq; obstant ea, quæ ferè in simili casu diximus *Sect. 5. c. 6. n. 15.* quia aliud est mutare formam glorificationis SS. Trinitatis in fine Hymni Completorii, qua in re nihil deperit Officio Dominicæ, quod ejusdem sit proprium; aliud est omittere glorificationem eandem in Responsorio brevi, quod est proprium Dominicæ Passionis.

De Dominica Palmarum, & Hebdomada majore.

CAPUT XIII.

1. Evangelium Palmarum cum Homilia in Officio legi, scribit Microl. *c. 52.* reliqua concordant cum antiquis. In Capitulo Nonæ non genuflectitur ad ea: *In nomine Jesu*, &c. eâdem ratione, quâ non genuflectitur in Responsoriis ad ea: *Et verbum caro*, &c. neque in Versibus Precum fit signum Crucis ad ea: *Deus in adjutorium*, &c. Sunt enim actus proprii, non communes ubique iisdem verbis.

2. In Feria 3. & 4. nulla Homilia, quia in Missa nullum Evangelium, in qua Passio Christi secundùm Marcum & secundùm Lucam legitur. De Jeremia legitur, ut in Dominica præcedenti, quia de Passione Domini propiùs scribit.

3. Feriæ quintæ discordat Officium à Missa, quæ est de sanctissimo Sacramento.

4. In Horis Canonicis hujus tridui celebramus exequias triduanas mortis Christi, ait *Rupert. l. 5. c. 24.* sine initio inchoamus Matutinum, Ordo Rom. & Horas item; & sine fine solito imponimus finem; quia Christus moritur, alpha & omega, principium & finis, *Rupert. ibid. c. 24. & 25.*

5. Invitatorium omittitur, Ordo Roman. in detestationem invitationis Judæorum ad conciliabula contra Christum, Alcuin. *cap. In Cœna Domini.*

6. Quindecim candelæ accenduntur in candelabro triangulari, ad fidem de sanctissima Trinitate denotandam, quæ tunc vigebat in B. Virgine, Apostolis, & tribus fœminis Mariæ nomine insignitis, ex Joan Beleth. *cap. 101.* Numerus autem candelarum erat tunc apud quosdam, quem universalis Ecclesia recepit, ut in Brev. edito Venet. *1550.* habetur; antiquiores enim vel non indicant numerum, in Brev. M. S. vel diversum numerum, in Ord. Rom. 24. candelarum, vel alium numerum in diversis locis diversum; lege Joannem Beleth. *loc. citato*, candelæque debent esse ex cera communi, non alba, ex Cærem. Episc. *lib. 2. cap. 22.* quia color est obscu-

obſcurus, quindecim conformes, *ibid.* & in Altari ſex ejuſdem generis ceræ, *ibid.*

7. Candelabrum triangulare à latere Epiſtolæ collocandum eſt, ut in Cæremoniali *loco citato*; quia ſiniſtrum cornu Altaris eſt, quod in Miſſa Hebræos ſignificat, ad quos primò venit Chriſtus, Ivo Carnot. *Serm. de Convenientia novi, & veteris Sacrificii*, fuerunt enim Apoſtoli ex Hebræis; niſi velimus in ſiniſtro latere protendi ſiniſtros eventus in Chriſto.

8. Prima Antiphona eſt: *Zelus domûs tuæ*, &c. in Ordine Rom. Pſalmi verò & Antiphonæ finiuntur cum modica deflexione vocis ad diſtinctionem, ex Directorio Chori antiquo, præſertim, quia non dicitur in fine *Gloria Patri*, ob cauſam allatam *ſupra c. 12. nu 3. pag. 93.* Signum Crucis adhiberi poteſt ante Antiphonam, *Zelus domus tuæ*, ut ante Officium fieri ſolet ad Verſ. *Deus in adjutorium*. Ante omnem actum manus pingat Crucem, ait S. Hieronym. & his præſertim diebus, quibus Crucis vexillū prodit.

9. Ad unumquemque Pſalmum extinguitur una candela, Amal. *libro 4. cap. 22.* una poſt aliam; quia Apoſtoli paulatim defecerunt à Chriſto, Beleth. *cap. 101.* Et primo loco extinguitur ea, quæ eſt ultima in latere Evangelii, Cærem. Epiſc. *loc. cit.* & deindè ab alio latere, & ſucceſſivè Ordo Rom.

10. In fine Pſalmorum cujuſlibet Nocturni dicitur totum ſecretò *Pater noſter*, quia, inquit Durand. *c. 72.* de Evangelio eſt; & Evangelica enuntiatio fugientibus Apoſtolis ceſſavit. Chriſtus etiam ora vit in Paſſione avulſus ab aliis, & valde ſecretò, idem *ibid.* Trepidabant Apoſtoli in precibus, Gemma *l. 3. c. 88.*

11. Neque dicitur: *Jube Domne*, nec *Tu autem Domine*, &c. Ord. Rom quæ ſignificant, ut aliàs docuimus, euntes ad prædicationem, & ab ea redeuntes; & hoc loco ſic explicat Gemma *loc. cit.* ubi etiam addit, non dari benedictionem ante Lectiones, quia Paſtor recedit fons omnis benedictionis.

12. Lectiones primi Nocturni ſunt de Lamentationibus Jeremiæ, ex Decreto Gelaſii *loco ſuprà cit.* cùm de Lectionibus; dicuntur Threni, id eſt Lamentationes, quæ à Jeremia compoſitæ fuerunt poſt dirutam Jeroſolymam, & templum ejus exuſtum, anno mundi 3447. ex Torniello noſtro. Threni dicuntur à Beletho, *cap. 101*, ob Threnarum montem, ubi animarum lamentationes, quæ illic puniuntur, ſæpiùs audiuntur, ſed penes eum ſit fides. Durandus ab eo accepit, & approbat *cap. 72.*

13. Alphabeto diſtinguuntur Verſus Threnorum *Aleph*, *Beth*, &c. quæ & debent dici à Lectore; tùm ex more Hebræorum, qui Alphabeto utuntur in Canticis nobilioribus, ut David *in Pſal. 33. & 118.* Salomon *Prov. 31.* ubi laudat mulierem fortem; tùm ex Hieron. *in Prologo Bibliorum*, quia Verſus ipſi in Hebræo codice, à characteribus Alphabeti ordine Alphabetico incipiunt; tùm verò etiam ex Durand. *loc. cit.* ad increpationem Judæorum, qui rem notiſſimam, ut Alphabetum, Paſſionem Chriſti negant. Fuſiùs Durandus.

14. Terminus Lectionum Feriæ 5. uſque ad *Cogitavit Dominus*, &c. habetur in ordine Rom. cum exterminatione, inquit idem Ordo, in fine Lectionis; exterminatio verò eſt ea: *Jeruſalem, Convertere*, &c. ex Jo. Beleth, *loco citato*, quæ cum geminatione fit, *Jeruſalem, Jeruſalem*; exemplo Chriſti, qui *Matth. 23.* hâc geminatione uſus eſt, ut notavit Mich. Timoth. *in Div. Offic. q. 68. tract. 3.*

15. Lectiones ſecundi Nocturni, ex tractatu S. Auguſtini, *Exaudi Deus*, habentur in Ord. Rom.

16. Lectiones tertii Nocturni de Apoſtolo, ex Decr. Gelaſii, uti etiam præcedentes, nimirùm de Euchariſtia, *1. Cor. 11.* & Reſponſoria ſunt eadem, quæ in antiquis Breviariis.

17. Antiphonæ ad Laudes cum reliquis concordant cum antiquis. Non dicitur Capitulum, ſed tantùm Verſus, Antiphona cum Cantico Evangelico: *Pater noſter*, & Oratio ſecretò. Hæc in Ord. Rom. Pſ. *Miſerere*, & Oratio *Reſpice*, habentur apud Beleth. *c. 102.*

18 Verſus ille, *Chriſtus factus eſt*, &c. erat in uſu in Breviariis M. S. antiquis, & in edito anno 1550. cum eadē diſtributione in tres partes, pro triduo; quam nos hodie adhibemus, & ad omnes Horas. Dicitur ſemper genibus flexis, etiam ad

ad Horas minores; & in fine Matutini dicitur cum Psalm. *Miserere*, & Oratione, si Matutinum separetur à Laudibus.

19. Sed cur Capitulum non dicitur, Versus autem dicuntur? Respondet Amal. *lib. 4. c. 21.* majorum munus est cantandi Capitulum, ut diximus supra *Sect. 5. c. 15. num. 4. pag. 71.* minorum autem est dicere Versus. Cùm igitur hoc Officium sit de Christi humilitate, taceant majores, audiantur minores; & hi quoque minores ex Discipulis [uti sunt mulieres] adhæsêre Crucifixo.

20. Psalmus *Miserere*, & Oratio humili voce dicuntur in Breviariis M. S. ad designandum Apostolorum timorem, Durand. *loco citato*; Oratioque dicitur non à stante, ut aliàs, Sacerdote, Amal. *libro 4. capite 21.* sed genuflexo, ex Cærem. Pap. *lib. 2. cap. 42.* Cærem Episc. *lib. 1. cap. 22.* & ex Breviario ipso in iis verbis, *& omnes surgunt*; ergò non priùs Celebrans surgit, nimirùm ad imitandum Christi humilitatis exemplum. Neque salutatione Sacerdotali utimur, hoc est: *Dominus vobiscum*, ad detestandam salutationem Judæ, Amal. *ibidem*, vel quia summus Sacerdos moritur, Alcuinus. In fine Horarum hujus tridui non dicitur Oratio Dominica, nec aliud quidquam; quia nulla est Rubrica, quæ id significet, & quæ necessariò dicenda sunt, satis apertè describuntur.

21. Fragor denique fit & strepitus, qui significant, vel tenebras in Christi morte cum terræ motu, vel concregationem Judæ & tumultum cohortis, Durand. *loco citato*.

22. Extinctis præter unam, quæ est in summitate candelabri, candelis omnibus, ex Alcuino, significatur primò defectus fidei circa 14. articulos à sancto Thoma enumeratos, Durand. *loc. cit.* Quæ ratio à modernis Theologis exploditur, si de Apostolis loquatur; deindè tunc nondum erant 14. articuli fidei. Occultatâ candelâ & rursus ostensâ populo, ut fragor cesset, designat Virginem Matrem, in qua super Apostolos fides excelluit; vel denotat Christum mox redivivum futurum in resurrectione, ex Amal. *l. 4. cap. 22.* vel fidem Ecclesiæ eo tempore occultatam, Durand. *loco citato*. Candelas Altaris extinctas cum aliis, significare docet Prophetarum mortem, & Judæorum cæcitatem, Ruper. *lib. 5. cap. 26.*

23. Horæ minores recitantur demissâ voce, ut in Rubr. propria, quæ eadem est cum antiquis, & in Ord. Rom. neque legitur Martyrologium, neque dicitur *Pretiosa*, ratione allatâ suprà *Sect. 5. c. 18. n. 17. pag. 77.* cùm de Suffragiis Sanctorum; Vesperæ eædem, quæ in Ordine Romano, exceptâ oratione. Completorium inchoatur à *Confiteor*, ex usu communiori, quem firmavimus Rubricâ clariori in postremâ Breviarii recognitione.

24. Cur autem hæ demissâ voce, quæ sunt Horæ diurnæ, altâ voce nocturnæ dicuntur? quia Prophetæ obscuriùs, sed liberiùs de Christo sunt locuti Apostoli, qui ad diem Christi, quem vidit Abraham, & gavisus est, attinent, in passione ejusdem vix audiebantur, Beleth. *capite 102.*

25. Lectiones Feriæ sextæ eædem sunt, quæ in Ord. Rom. uti etiam Antiphonæ; & Psalmi de Sabbato nihil occurrit novi. Atque in hoc triduo, ait Alcuin. *de cœna Domini*, insinuatur, quod Dominus descendens ad inferos, tria hominum genera rapuit, & transvexit ad novem Ordines Angelorum, quos designant tres Nocturni cujusque Officii, hoc est, ut exponit Amal. *l. 4. c. 21.* qui in agro, molendino, & lecto esse dicuntur: *Lucæ 17.* qui sub lumine & lege naturali, qui sub Mosaica, & qui sub Prophetis; vel, ut exponit Durand. *lib. 6. cap. 22.* Virgines, Conjugati, Continentes.

26. Vesperæ Sabbati in fine Missæ dicuntur, ut in Missali. Extra Missam, qui recitarit, dicat *Pater & Ave*, & sine principio, hoc est, *Deus in adjutorium*, [quidquid scribant alii contra Rubricam Breviarii apertam] quia nondum Caput nostrum rediit in resurrectione; cum Antiph. *Alleluja*, ad modum Duplicis recitet Psalmum, & quæ sequuntur in Breviario, quibus finitis, nihil aliud addatur, nisi *Pater noster*, ut hæ Vesperæ [quas non habet propriè hoc Sabbatum ex S. August.] careant adhuc principio & fine, quod est firmatum in postremâ Breviarii recognitione.

27. Consueverunt dici Vesperæ breviores in hoc Sabbato, & unà cum fine Missæ, tùm, ne Neo-

Neophyti nondùm assueti divinis Officiis tædio afficerentur; tùm, ne finitâ Missâ per *Ite, Missa est*, populus recederet sine Vesperis Paschalibus, Beleth. *cap. 111.* quo ferè modo idem scribit *cap. 98.* finiri Missam cum Vesperis in Parasceve.

28. Completorium incipit esse Paschale cum principio & fine. Antiphona ad *Nunc dimittis* dicitur ad modum ritûs Semiduplicis, ut expressè dicitur in Breviario edito 1550. Quod autem dicitur ad Antiphonam *Regina cæli*, &c. standum esse, neq; genua flecti toto tempore Paschali, hoc postremum intellige de oratione, non de adoratione, quæ semper fit cum genuflexione, ut ad ea verba patet: *Et incarnatus est*, &c. *Verbum caro factum est*; *Te ergò quæsumus famulis tuis*, &c. Quare ad Salutationem Angelicam, quæ ter in die sonatur cum campana, ex Decreto Joannis XXII. ut scribit Polyd. Virgil. *lib. 6. cap. 12.* seu veriùs, manè & vesperi, ex Decreto Gregorii IX. an. 1239. ut eodem anno scribit Bzovius; & in meridie abrogatum fortassè usum post Joannem XXII. restituit Callistus III. an. 1456. ex eodem Bzovio, *ibid.* si orationem eam esse putas, stare debes; si adorationem, genua flectere. Ego existimo adorationem esse Incarnationis Verbi divini; sed quia comunior est hodie sensus & usus, quòd ea sit oratio, nec ego genua flecto cũ aliis.

29. Quæres: An in hoc triduo ad Horas minores accendantur cerei in Altari? Et in Nocturnis quidem, & Laudibus accenduntur; extinguuntur autem, cùm cantatur *Benedictus* à Versu illo: *Ut sine timore*. In Feria sexta Horæ ante Missam sine cereis accensis dicuntur, Cæremon. Episcop. *lib. 2. cap. 25.* in Sabbato idem faciendum est ante novi ignis benedictionem, in aliis Horis ante Missam Fer. 5. & ad Vesperas quascunque accendi debent, non ad Completorium, nisi Sabbati sancti.

De Paschate, & ejusdem Octava.

CAPUT XIV.

1. MAtutinum habetur, ut apud nos in Ord. Rom. cum tribus Psalmis, totidem Antiphonis, Lectionibus, sine Hymno; quibus ternariis significantur opera trium dierum, quæ Christus se promisit facturum in præsenti sæculo, *Luc. 13.* hoc est, dæmonia ejicere, sanitates perficere, & consummari tertiâ die; vel significantur Fides, Spes & Charitas, quæ in hoc mysterio maximè vigent. Hæc Amal. *l. 4. c. 23.* Vel dicamus cum Rupert. *l. 8. c. 2.* in nomine S. Trinitatis celebratum esse baptisma, & ideò tres dici Psalmos, tres autem Lectiones, quia adhuc pauci Prædicatores erant, inquit idem *lib. 1. c. 10.* Vel triduanam sepulturam recolimus, ex qua Resurrectio ortum habuit, Dur. *l. 6. c. 87.* Certè antiquum esse hunc ritum testatur, & firmavit Decreto Gregorius VII. *de Consecrat. Dist. 5. C. In die.*

2. Non dicitur Hymnus, neq; ad alias Horas; quia tempus Paschale significat statum beatorum, quorum Hymnus est *Alleluja*, Dur. *loc. cit.*

3. Antiphonæ ad Laudes habentur in Breviariis M.S. Antiquis. Capitulum non dicitur, neque ad Horas; quia in statu beatorum non est locus exhortationi, quam aliàs diximus contineri in Capitulis. Ex quo consequenter non dicitur Responsorium breve, ut notat Durand. *loco citato*; sunt enim correlativa in Horis minoribus Capitulum & breve Responsorium; sicut exhortatio & opus bonum, quæ in illis significantur, ut docuimus *Sect. 5.* neque sunt comprehensorum, sed tantùm viatorum.

4. Non dicuntur Versus nisi in Nocturno, ob eandem causam; cùm significent excitationem animorum, & conversionem ad Deum. In Nocturno dicitur, quia nocte timor adest, ait Amalar, *de Ord. Antiph. cap. 52.* & ob facilem noctis somnũ, cùm versu fugandus est animorũ torpor.

5. *Hæc dies* loco prædictorum dicitur; qui versus desumptus est è Psalmo, cui titulus est *Alleluja*, ut notat Rupert, *lib. 7. cap. 11.* Ordo Romanus eundem Versum habet, & significat lætitiæ magnitudinem, ex Rupert. *lib. 8. cap. 2.* & quòd in statu beatorum sibi invicem gaudent & gratulantur, Gemma *l. 3. c. 128.*

6. Non dicitur ad Primam Symbolum Athanasii; quia in statu beatorum non est fides, Gemma *loc. cit.* qui status repræsentatur in Christi resurrectione.

7. Vesperæ in Ord. Rom. dividebantur, ita ut duo

duo ultimi Psalmi: *Laudate pueri*, & *In exitu*, cantarentur ad Fontes baptismales, in quibus baptizati facti sunt pueri, & quasi per mare rubrum transeuntes exierunt de Ægypto; sed ubi non erant Fontes, cantabantur sine divisione, Durand. *l. 6. cap. 89.*

8. Feriæ 2. & 3. sunt festa majora, quorum meminit Aug. *22. Civit. Dei c. 8.* & in his, & in sequentibus diebus eadem dicuntur, quæ in die primo; quia, ut aliàs dictum est, octo dies in octava una dies sunt, unde & dicitur quotidie: *Hæc dies*. Ordo Rom. eundem habet ritum præscribens Homiliam singulis diebus, quem restituit Pius V. addens Homiliam Feriæ tertiæ, in qua paulò ante Pium legebatur Sermo S. Augustini; & item Feriæ sextæ, in qua sermo S. Ambrosii legebatur.

De tempore Paschali.

CAPUT XV.

1. IN Dominica in Albis resumuntur plures Psalmi & Hymni, ex Ord. Rom. ubi additur etiam causa. Deindè, inquit, in sequenti tempore quasi crescentium arborum frondes multiplicantur Psalmi, & recoluntur mores boni diversorum operum per plures Psalmos. Idem asserit de novem Lectionibus in hac Dominica, Gemma *lib. 4. cap. 117.* Ad primam non dicitur psalmus *Confitemini* more festorum; quia tempus Paschale totum est festivum, etiam in Officio feriali.

2. In secunda feria leguntur Actus Apostolorum ex Decreto Gelasii & Ord. Rom. indicat Aug. *in Serm. cit. à Demochare Tom. 4. c. 12.* Scripsit Lucas Romæ eadem acta anno 61. Neronis quinto, ex Baron. *ad eundem annum.*

3. Psalmi dicuntur hoc tempore, feriales præsertim, sub una Antiphona *Alleluja*, ex Gemma *loco citato*, quia sicuti ex ordine Romano paulò antè diximus, multiplicantur Psalmi quasi arborum frondes; ita ab una Antiphona quasi ab una radice, congruè pendent. Vide *Sect. 5. cap. 7. n. 5. pag. 57.* aliam causam. Ad Laudes iidem semper Psalmi dicuntur, ex Gemma *loco citato*, & commemoratio de sola Cruce fit in Breviariis M. S. antiquis, quia fuit causa lætitiæ Paschalis, inquit Azor. *lib. 10. c. 16.* & quia Christus ipse ad gloriam Crucis vulnera retinuit, ab ea, vel in ea eidem inflicta, quæ passim Apostolis, & aliis ostendit his diebus. Oratio verò de Cruce desumpta est è Sacramentario S. Gregorii, sed est Ambrosiana, ut dictum est Tomo primo.

4. In Dominica secunda post Pascha continuatur Lectio Actuum Apostolorum; quia est exemplaris, cùm antiqui legerent in hac, & sequenti Dominica Apocalypsim usque ad annum *1550.* & Responsoria congruunt Lectionibus, repetita in tribus Hebdomadibus, tanquam propria Resurrectionis ejus, qui tertiâ die resurrexit.

5. Dominicâ tertiâ legitur Apocalypsis, quam scripsit Joannes Apostolus in Pathmos, ad quam Insulam relegatus fuit à Domitiano anno decimo ejus Imperii & 14. ejusdem eam scripsit, qui fuit annus Christi 97. ex Baronio *eodem anno in Annal.*

6. In Dominica quarta legitur Epistola Jacobi, quam Eusebius *lib. 2. Hist. c. 22.* appellat primam earum, quæ Catholicæ nominantur; non quòd Jacobus ante Petrum scripserit, sed quia in Canone prima collocatur. Obiit ille anno 63. ex Baronio; & facilè eam scripsit occasione Hæresum Simonis Magi. Responsoria Davidica habentur apud Amal. *de Ord. Antiphon. cap. 54.* Quòd si hæc Dominica occurrat die 1. Majî, cùm pridie legi debeat initium Epistolæ Jacobi, ob ejusdem Festum, legantur in hac Dominica Lectiones Feriæ 2. sequentis, ad varietatem, uti decretū est in postrema Breviarii recognitione.

7. In Dominica quinta legitur Epistola prima S. Petri, scripta anno 45. cùm esset Romæ, quam in fine Epistolæ, more illorum temporum ab Apostolis usitato, Babylonem appellat. Et hæc de Dominicis post Pascha, in quibus, cur legantur Apostolica facta, & scripta præter Gelasii Decretum, addit causam Rupertus *lib. 10. cap. ult.* Quia virtute magnâ reddiderunt Apostoli testimonium Resurrectionis Christi. Orationes à Dominica secunda ad quintam sunt aliæ à Missis, quæ habentur in Sacramentario Gregoriano.

De

De Litaniis majoribus & minoribus.

CAPUT XVI.

1. SI occurrant Litaniæ majores in Paschate, quod accidit anno 1666. & quando litera Dominicalis est C. & Epacta XXV. vel XXIV. ut videre est in Tabula nostra 35. Ordinis perpetui, eo casu transferendæ sunt in Feriam tertiã ex Decreto S. Rituum Congregationis die 25. Septemb. 1627. cum Processione, in diem quidem Festum, ut populus adsit; non in die Paschatis, ne populus impediatur à Communione Paschali; neve tristari videatur, vel minimùm, in tanta solemnitate, colore violaceo adhibito, & Missâ cantatâ de luctu; & consequenter Litaniæ à privatis in eadem feria recitandæ erunt.

2. Aliàs non habebatur in Breviario Officium de Rogationibus, sed Missa tantùm dicebatur; nunc autem Homilia legitur super Evangelium Missæ, & dicitur in Officio oratio Missæ, quæ habetur in Sacramentario Greg. De Feria tertia Rogationum nulla fit in officio, de Festo etiam simplici, Commemoratio.

3. *Qui non intersunt Processionibus, dicant privatim Litanias*, &c. quo verbo præcipitur omnibus, qui tenentur recitare Horas Canonicas sub mortali, ex Suar. *libro 4. de Hor. Can. c. 25. n. 8. & 9.* Neque de his loquitur Pius V. in Bulla, quando tantùm hortatur ad Psalmos Pœnitentiales, &c. Et licèt oremus stantes tempore Paschali; tamen ii, qui non intersunt Processionibus, flexis genibus eas recitare debent, Joan. Beleth. *c. 121.* mœrorem enim habent cum colore violaceo, & recitantes peccatorum potiùs statum repræsentant quàm justorum; unde in iis dicunt *Peccatores*, &c. De authoribus Litaniarũ majorum & minorum diximus in primo Tomo.

4. Caveant ii, qui in Processione fabulantur, & materialiter tantùm cantant cum aliis Litanias, vel non cantant, ne rei fiant coram Deo; communis enim est opinio, eos teneri ad privatam earundem recitationem, quia inter absentes eo modo numerantur.

5. An verò in Processione sint cantandæ Litaniæ cum repetitione, uti fit in Sabbato sancto? Nonnulli eas cantant cum repetitione in Litaniis majoribus, non in aliis; alii semper cum repetitione. Standum videtur consuetudini locorum, habitâ quoque ratione longioris aut brevioris viæ; sed repetitio propria est Sabbati sancti & Pentecostês, si fiat Processio, non antè discedatur ab Altari, quàm sit cantatum inclusivè: *S. Maria ora pro nobis*, ut dicitur in Rituali Pauli V. In longiori Processione vel repetantur, vel addantur Psalmi Pœnitentiales, seu Graduales, *ibid.* terminetur autem cum precibus & Orationibus, quæ habentur in fine Litaniarum Breviarii Romani *ibid.*

6. Quæsitum fuit: An ille, qui recitat Vesperi Matutinum cum Laudibus, possit etiam statim recitare Litanias? Et respondi posse, quia Rubrica conjungit Litanias cum Laudibus, quibus idcircò adimitur. *v. Fidelium, tit. 30. de Oratione num. 3.* & accessorium sequitur naturam sui principalis; quod in hoc casu sunt Laudes.

De Festo Ascensionis Domini.

CAPUT XVII.

1. VIgilia Ascensionis non habet jejunium, quia de tempore Paschali est, unde & admittit Hymnum *Te Deum*. Habet Homiliam de Evangelio Missæ de novo jure Pii V. ut concordet Officium cum Missa, Microl. *cap. 55.* meminit jejunii; ergò post eum cessâvit, vel alicubi tantùm fuit servatum.

2. Ascensio Domini indicitur festiva cum Antiphonis ad unumquemque Psalmum, puto ad fervorem charitatis excitandum, quæ in Antiphonis significatur, ut diximus suprà *Sect. 5. c. 7. n. 3.* & in Ordine Rom. leguntur Lectiones primi Nocturni de Actibus Apostolorum, quæ à nobis. Amal. *de Ord. Antiph. c. 56.* indicat Officiũ idem, quod nos recitamus. Oratio habetur in Sacr. Greg. Habet Octavam ex Radul. *Prop. 19.*

3. In sequentibus diebus prosequimur reliquas Epistolas legere Apostolorum Petri, Joannis & Judæ, usque ad Pentecosten, ex decreto Gelasii. Et binæ Petri, ternæ Joannis habent rationem unius libri, sicuti diximus de Epistolis Pauli; ut

N 2 idcir-

idcircò nihil cures, si earum initia legi non possint impeditis propriis Feriis; quod in postrema Breviarii recognitione examinavimus.

4. Scripsit autem Petrus secundam Epistolam anno Christi 68. paulò ante Martyrium, ut idemmet significat in Epistola, Baron. eo anno. S. Joannes scripsit primam, quæ legitur in Dominica infra Octavam Ascensionis, anno 99. occasione hæresis Basilidis, qui negabat veritatem carnis in Christo; eodemque anno scripsisse creditur alias duas, quæ leguntur in Feria quarta, sexta & sequentibus. Judas autem, ut putat Baronius, scripsit post 2. Petri anno 68. cùm sit ejusdem ferè argumenti; & ultimo loco ponitur, quia in Catalogo Apostolorum erat auctor de postremis; neque insignis ea fuit æstimata, ut Epistola Jacobi, quæ cæteris præposita fuit, ut meritò Judæ Epistola cesserit locum Epistolis S. Joannis posteriùs scriptis, ut diximus anno 99. Et hæc de auctoritatibus Epistolarum.

5. Octava Ascensionis erat Semiduplex in Brev. edito Ven. 1521. hodie Duplex; & habet Officiũ quoad Lectiones, proprium, aliàs enim, ut in Festo legebatur. Habet primas & secundas integras Vesperas, si concurrant cum Duplici majori, ut in postrema Breviarii recognitione decretum est.

6. In Feria sexta & Sabbato sequentibus Officium est de Ascensione & de Dominica infra Octavam Ascensionis. Sed cur in secundis Vesperis Octavæ Ascensionis non fit commemoratio sequentis Officii Semiduplicis per Antiphonam ad *Magnificat* Dominicæ; sicuti in secundis Vesperis Octavæ Innocentûm fit de sequenti Offic. Semiduplici, Vigiliæ Epiphan. & per Antiphonam Dominicæ infra Octavam Nativitatis; eadem enim videtur esse ratio. Non est tamen eadem; nam occurrente Octavâ Innocentûm cum sequenti Vigilia, fit concursus inter Festum de Sanctis, & Officium de Domino Sanctorum sub minori ritu, & ideò de Duplici sunt Vesperæ cum commemoratione sequentis Semiduplicis. At in Octava Ascensionis cum sequenti Officio non debet esse concurrentia, quia utrumque Officium, licèt Duplex alterum, alterum Semiduplex, est tamen de eodem Domino, de quo non convenit facere Festum, & simul commemorationem, ideò omittitur cōmemoratio.

7. Si Feriâ 6. occurrat Festum Semiduplex, in secundis Vesperis fit tantùm commemoratio Feriæ sextæ; & ratio est, quia potiùs est occurrentia Festi & Feriæ, quàm concurrentia cum Sabbato sequenti; quod neque est Festum Semiduplex, neque dies infra Octavam, sed Officium Semiduplex repetitæ Dominicæ usque ad Nonam inclusivè. Si occurrat Festum Duplex, fit de eo cum commemoratione Feriæ in Laudibus & secundis Vesperis sine Lectione Homiliæ, cujus Evangelium in Dominica sufficienter fuit lectum, de Festo autem Semiduplici translato fit in hac Feria 6. ut aliàs in Brev. Clementis VIII.

8. Dices, Cur in Sabbato Vigiliæ Pentecostês non dicitur in Officio oratio Missæ, & legitur in eodem Evangelium Missæ? Respondeo, quod oratio Missæ ad Baptizatos pertinet, ut patet ex ejusdem verbis, & hi baptizantur cantatâ Nonâ & finito Officio.

9. Ad Primam in his duobus diebus, licèt sint Officia Semiduplicia, & extra Octavam, omittuntur tamen preces, de jure novo Clementis VIII. quod tamen erat in usu in Brev. edito 1550.

10. Per decem verò dies fit officium de Ascensione, Amal. *de Ord. Antiph. cap. 54.* quia per observantiam Decalogi acceperunt Apostoli Spiritum sanctum in Pentecoste, Durand. *lib. 6. c. 105.* Oratio Dominicæ alia est ab oratione Missæ, quæ habetur in Sacrament. Greg.

De Pentecoste.

CAPUT XVIII.

1. Habet in Matutino tres Psalmos cum totidem Lectionibus, ut in Paschate, Ordo Romanus, & ex Gregor. VII. *de Consecrat. Dist. 5. C. In die.* ubi asseritur fieri de antiquo more, quamvis apud Romanos fuisse suo tempore Festum novem Lectionum scribat Amalarius Gregorio longè antiquior *in Prologo de Ord. Antiph.* contra Ord. Rom. Amalario antiquiorem.

2. Restitutus est ergò ritus à Gregorio VII. vel firmatus Decreto; quo ritu idem significatur, quod diximus suprà in Paschate *c. 14. nn. 1.* exceptis propriis causis ad resurrectionem pertinen

nentibus. Antiphonas, quæ in hac die dicuntur in Nocturno, recenset Amalar. *lib.4.de Divin. Offic.c.27.* ut demonstretur, inquit, unum opus esse in potentia miraculorum S. Trinitatis, tùm in resurrectione Filii, tùm in adventu Spiritûs sancti. Tres Psalmos dici ob baptismum, qui datur in Pentecoste in nomine Trinitatis, tradit Gemma *l.3.c.144.* Antiphonarum ad Laudes, quæ apud nos, meminit Amal. *de Ord. Antiph. c.57.* Antiphona quarta non videtur aliquibus congruere Festo; sed recolant, quod in Genesi dicitur: *Spiritus Domini ferebatur super aquas.* De hymnis, & eorum fine, vide sup. *Sect.5. capite 6. numero 5. & 12. p. 52. 56.*

3. Ad horam tertiam dicitur hymnus *Veni Creator*, quia horâ tertiâ super Apostolos Paracletus descendit. Et licèt quotidie ad eandẽ horã invocemus eundẽ spiritũ: *Nunc sancte nobis Spiritus*, tamen convenit hâc die, ut hymno longiori & proprio festi eũ invocemus & ad nos invitemus.

4. Per octavam leguntur Evangelia cum homiliis, quæ apud Durand. habentur *l.6.c.110. & deinceps*; nam tempore Ruperti alia legebantur in Quatuor Temporibus Pentecostês, ut ipse scribit *l.10.c.27.*

5. De Feria quarta, sexta, & Sabbato Quatuor Temporum, quæ sunt Tempora æstiva, diximus Tomo priore. In his autem ad horas non flectimus genua ex Ord. Rom. quia tempus adhuc Paschale est, & ideò dicitur etiam *Te Deum.*

De Dominica Trinitatis.

CAPUT XIX.

PRætereà quæ diximus *Tom.1. part.4. tit. duodecimo* de origine Festi sanctissimæ Trinitatis, invenies apud S. Augustinum *Tom.10* nonnullos sermones in eodem Festo habitos, seu quod puto verius, eidem festo à Collectoribus assignatos; nam in iis ne verbum quidem habetur, quo festum hoc tunc temporis indicetur. Atqui post Alexandrum III. in Romana Ecclesia decretum est hoc festum: *c. Quoniam de Feriis.*

1. Officium, quod hodie recitatur, antiquum appellatur in Breviario edito Venetiis 1550. & puto esse illud, quod à S. Stephano Leodiensi compositum fuisse scribunt Durand. *l.6.c.114.* & Tritemius *in Chron. Hirsagiensi.* Aliud Officium ego legi à Romana Ecclesia usurpatum, à Joa. Pechano Archiepiscopo Cantuar. compositum, à Francisco Titelmanno expositum; quod fuit in usu circa annum 1290. quo vivebat Pechanus; sed quia stylus est difficilior, & obscurissimus, eo abrogato, illud est suffectum denuo, quo nos utimur; in quo tamen Pius V. mutavit Hymnos & Lectiones; addidit primum, & ultimum Responsorium, media aliqua mutavit in meliora, ad laudes autem jussit repeti Antiphonas in primis Vesperis positas, reliqua non sunt mutata. Oratio habetur in Sacramentario S. Gregorii, *in Missa de nocte Pentecostês, editionis Romanæ.* Fit commemorat. Dominicæ primæ Pentecostês, ne omittatur Dominica, cujus Oratio est Ambrosiana. In secundis Vesperis, si concurrant cum Festo primæ classis, fit de sequenti, cum commemoratione Trinitatis tantùm; si cum festo secundæ classis, integræ Vesperæ erunt de Trinitate, ex Rub. *de Concurrent. n.2.* quæ Vesperas integras assignat majori festo, & commemorationem minori. Ipsamet Trinitas sic voluit, à qua regitur Ecclesia; quidquid contrà scripserit Petrus Ruiz. Et hæc Dominica prima post Pentecosten, ut sic, est ejusdem rationis cum Dominicis sequentibus; non enim de ea intelligitur Rubrica sub titulo Dominicarum primæ classis, quæ nunquam omittuntur, nempe Dominica Trinitatis; & patet, quia de illis fit totum Officium, de hac verò commemoratio tantùm; & ipsa commemoratio omittitur in secundis Vesperis, si Feriâ secundâ celebretur festum secundæ classis, vel primæ. Neque mireris, quod festum Trinitatis nunc dicatur festum, nunc Dominica; nam utrumque verum est; & ratione Dominicæ, in qua semper occurrit, habet hoc, quod nunquam omittitur officium de Trinitate, licèt eo die occurrat alicubi primæ classis festum; ratione verò festi habet ea tantùm, quæ sunt propria festorum secundæ classis, putà commem. de simplici in laudibus tantùm; & in Missis privatis. Neque in Rubricis potuit congruè aliter fieri ad utrumque decernendum, quidquid objecerint non pauci.

2. Octavam in Octavario nostro descriptam

arguunt aliqui, quia Microl. non laudat festum; sed aliud est loqui de Ecclesia universali, in qua quælibet Dominica Trinitati erat dicata; aliud est loqui de Titulo Ecclesiæ particularis; & in hoc sensu S. Rituum Congregatio decrevit Octavam sanctissimæ Trinitatis, & digniorem in propria Ecclesia esse quàm Octavam Corporis Christi. An verò infra Octavam dicatur Symbolum S. Athanasii vide supra *Sectione 5. cap. 20. n. 4. pag. 78.*

3. In tertia Antiphona ad Laudes vox, *omnium*, conjungenda est cum *ore*, non autem cum *Patri*, ita, ut dicas, *in ore omnium*.

4. In Feria secunda sequenti, cùm pridie non potuerit legi ob Festum Trinitatis, legitur primus liber Regum, Microl. *cap. 59.* & Gemma *lib. 4. c. 117.* quem librum à Samuele fuisse compositum testatur *lib. 1. Paralipom. cap. ult.* hoc est, usque ad *cap. 24.* nam in sequenti narratur ejusdem obitus. Davidem supplevisse ait Isid. *libro 6. Originum cap. 2.* quem sequuntur alii, Nathanum, & Gadum alii, ex *cap. ult. 1. Paralipom.* Jeremiam potiùs Torniellus noster existimat probabilius, *sub anno mundi 2977. n. 2.* Res est incerta. Legitur autem de libris Regum, ex Decreto Gelasii, ut diximus *Sect. 5. c. 12. n. 8. pag. 56.*

De Festo Corporis Christi.

CAPUT XX.

1. Officium scripsit S. Thomas, & habetur *in Opusc. 57.* juxta ritum illorum temporum. Hodie concordamus cum auctore, servato ritu Pii V. in Officio toto, his exceptis, Capitulum in primis Vesperis erat aliud. Lectiones primi Nocturni erant de Scriptura veteri; amoto quarto Responsorio S. Thomæ, additum est sextum de novo, Pii V. jussu.

2. Per Octavam non mutatur ampliùs Invitatorium, neque Antiphonæ ad *Benedictus* & *Magnificat*, Lectiones quoque pro tribus Nocturnis additæ sunt à Pio V. in quibus apparent congruentiæ cum mysterio, etiam in primis lectionibus, quæ de Arca Testamenti, Eucharistiæ figurâ, narrationem continent.

3. De Privilegiis hujus Octavæ, si concurrat cum festo, & Octava S. Joannis Baptistæ, & quâ ratione excludat Semiduplicia festa, & duplicia translata, diximus *Sect. 3. c. de Octavis.*

4. De Simplici fit tantùm Commemoratio infra hanc Octavam. An nona lectio erit legenda? Negant aliqui, quia hoc non dicitur in propria Rubrica; quod tamen dictum fuit in Rubrica posita infra Octavam Ascensionis; sed una Rubrica explicet aliam, prior posteriorem, & patet debere legi, ex Rubr. gen. *de Commemor. 9. num. 10.* (Nunc ex decreto pontificio & S. Rit. Congregationis *16. Septemb. 1673.* non legitur.)

5. Indulgentiæ concessæ iis, qui intersunt horis Canonicis in Festo, & per Octavam, valent, etiamsi Officium dicatur de Sanctis occurrentibus, ex decreto Joannis XXII. quod ego legi in antiquo M. S.

De Dominicis post Pentecosten.

CAPUT XXI.

1. Non minorem viginti tribus, nec majorem viginti octo Dominicarum numerum post Pentecosten fore usque ad Adventum, satis superque patet; quæ supplentur cum Dominicis, quæ supersunt post Epiphaniam, ut docuimus *Sectione tertiâ, capite quinto de Dominicis pag. 19.* Ponuntur autem in Breviario Dominicæ viginti quatuor cum propriis Orationibus & Evangeliis, quæ fuerunt optimè per Dominicas distributæ; Orationes quidem à S. Gregorio, Evangelia verò à S. Hieronymo; quorum auctoritas sufficiat pro ratione, cur potiùs hæc vel illa Oratio; cur hoc vel illud Evangeliũ legatur, & hæc vel illâ Dominicâ. Idem ferè paucissimis mutatis, tùm textus, tùm Ordo Evangeliorum hodie perseverat à S. Hieronymo præscriptus, ut vidimus in ejus Comite, seu Lectionario; in primis autem Dominicis post Pentecosten apud minùs antiquos erat alius ordo, vel mutata sedes, aliquando Dominicæ pro diversarum Ecclesiarum usu; quod videre est in *Rupert. toto libro 12. de Div. Offic.* in Gemma *libro 4. toto,*

toto, & in Durando, *libro 6. toto.* Orationes item, quæ mox sequuntur, Ambrosianæ sunt, & à S. Gregorio aliter distributæ, nimirùm, Dominicæ quintæ, nonæ, & vigesimæ primæ, reliquæ Romanæ.

2. Tempus autem hoc totum à Pentecoste ad Adventum, ex Amal. *de Ord. Ant. c. 58.* insinuat humilitatem illam, quam solet sustinere Ecclesia propter absentiam Christi sui Sponsi.

3. De ordine, quo legitur Scriptura sacra hoc tempore, & quam ob causam scripsimus suprà *Sect. 5. capite 12. num. 8. pag. 65.*

4. Et quidem usque ad Augustum legimus libros Regum, quorum secundum scripsit vel Nathan, vel Gad, vel Jeremias, tertium & quartum Jeremias, ex Gemma *libro 4. capite 117.* qui hausit ab Isidoro *libro 1. de Div. Offic. cap. 12.* & est opinio constantior.

5. Mense Augusto leguntur Sapientiales libri; inter quos Cantica canticorum infra Octavam B. Virginis Assumptæ, in ejusdem laudem, & quidem Proverbiorum, Ecclesiastæ, Cantici cantic. est sine dubio Salomon auctor; Sapientiæ verò libri facit auctorem eundem Salomonem Isid. *loco cit.* Philonem S. Hieronymus, qui conciliantur à Bellarm. *de Scriptor. Eccles.* quòd sententiæ Salomonis sunt earum collector Philo, qui Græcè scripsit, antiquior alio Philone, qui sub Cajo Imperatore floruit. Ecclesiasticus quoque legitur per duas Hebdomadas, nisi dematur altera, ob brevitatem temporis, appropinquante Septembri; quem librum scripsit Jesus filius Sirach, nepos Jesu Sacerdotis, cujus meminit Zacharias, ut tradit Isid. *de Div. Offic. loc. cit.*

6. Mense Septembri legitur primò Job; cujus historia vel ab ipsomet, vel à Moyse, vel ab aliquo ex Prophetis scripta est ex Isid. *lib. 6. Orig. c. 2.* Bellarminus *loco cit.* putat à Job fuisse adnotatas res à se gestas linguâ Arabicâ, & à Moyse deindè ex iis compositum fuisse librum, quem nunc habemus linguâ Hebraicâ; tùm quia Hebræi hoc idem asserunt esse opus Moysis; tùm quia dicitur Moyses primus sacrarum litterarum Scriptor, qui fuit tamen longè posterior Jobo, & hâc ratione in Canonem Scripturarum ab Hebræis admissus fuit hic liber; legitur autem per duas Hebdomadas Septembris.

7. Legitur prætereà Tobias in tertia Hebdomada, cujus Historiæ author vel fuit Tobias senior vel junior, ait Bellarm. Incertum esse authorem, scribit Isid. *de Div. Offic. loco cit.* Sed parum de eo legitur propter Ferias Quatuor Temporum, de quibus in priore Tomo diximus, & in Officio earum Feriali nihil occurrit specialiter notandum.

8. Circa finem Septembris in Hebdomada quarta & quinta legitur Judith cum Esther, libri verò Judith fuit author incertus, ex Isid. *loco cit.* Bellarminus *ex Josephi Historia lib. 1. contra Appionem*, Sacerdoti Eliachim tribuit, qui & Joachim, de quo *capite 4. & 15.* Judith Achiorem vult esse authorem Gemma *lib. 4. cap. 117.* Esther historia ab Esdra scripta fuit, ex Isid. *lib. 6. Orig. cap. 2.* sed Bellarmino magis placet, quòd fuerit author Mardochæus. Lege Torniellum nostrum *anno 3650. n. 3.* & Gemmam *loco cit.*

9. Mense Octobri leguntur libri Machabæorum; quorum primus habet authorem incertum, ex Isid. *lib. 1. de Div. Offic. c. 12.* Probabile videtur Bellarmino, fuisse scriptum à Joanne filio Simonis; sed Gemma *loco cit.* docet, Simonem scripsisse prima capita, posteriora Joannem. Secundum verò librum scripsit Philo Judæus, ex Gemma *loco cit.* vel Judæus agrestis, sed eruditus, ut ait Durand. *lib. 6. c. 130.* vel certiùs Jason Cirenæus, ut *loco cit.* docet Bellarminus.

10. Mense Novembri legitur primò Ezechiel per duas Hebdomadas, nisi Adventus præproperè occupet Novembrem, cujus revelationes, sicuti & Danielis & 12. minorum Prophetarum Synagogæ sapientes viri colligêre, ex Isid. *libro 1. de Divin. Off. cap. 12.* Authores tamen iidem dicendi sunt, qui prophetaverunt. Majores dicti sunt Prophetæ, Isaias, Jeremias, Ezechiel, Daniel, minores alii duodecim; tùm ex August. 18. *Civ. Dei, cap. 29.* quia prolixiora Volumina illi scripsêre, hi Sermones breves; tùm ex Bellarm. quia minorum Prophetarum libri omnes unico libro comprehenduntur apud Hebræos; illi singulos edidêre libros. Ordinem autem temporum, quo scripserunt, habes supra *Sect. 5. cap. 11. n. 7. p. 64.*

11. In

11. In gratiam martyrii septem Machabæorum, si fortè desit Dominica quinta Octobris, jubemur legere de eo Fer. 5. præcedente dictam Dominicam; & eodem modo, si Dominica quinta, & feriæ sequentes fuerint impeditæ, quo minùs de Scriptura legi possit, leguntur in aliis sequentibus Feriis post Feriam tertiam, ita ut saltem inchoentur, si minùs omnes de eorundem martyrio possunt legi Lectiones. Nulla enim est obligatio legendi totam historiam de martyrio septem Machabæorum, *ut ex Rubrica patet in Brev. posita ante Fer. 5. Hebdom. 4. Octobris*, ex qua vel leguntur in Feria 5. 6. & Sabbato Domin. 4. vel iis impeditis, omittuntur, quæ legi non possunt; vel in sua propria Hebdomada quinta leguntur in suis propriis Feriis, vel in sequentibus 4. vel 5. vel 6. vel Sabbato, juxta ordinem historiæ; nunquam verò ultrà tres Lectiones in qualibet Feria, ne gravetur Clerus, & fuit hoc sancitum, me præsente, in Recognitione Breviarii sub Clemente VIII. Qui verò voluerit uno eodemque die eas omnes novem unà simul legere, impeditis aliis diebus, legat arbitratu suo; sicuti quilibet etiam legere potest integrum totum textum trium Lectionum pro initio cujusque Prophetarum, & Lectione una; at in calendariis Ecclesiarum satis est imponere necessarium onus Lectionum, non autem arbitrarium; quod & nos præstitimus in Ordine nostro divini Officii perpetuo in Tabulis ejusdem. Habent autem SS. Machabæi Festum proprium 1. die Augusti, quod omissionem harum Lectionum supplere videtur.

12. Initia Lectionum minorum 12. Prophetarum legi debent, licet diximus apud Hebræos constituere unum librum; quia plures nihilominùs sunt auctores, ut in Rubrica *de Lectionibus* dicitur *n. 7.* ita ut, inquit, aliquo modo ponatur initium Prophetæ vel in sequenti, vel in præcedenti feria non impeditâ simili initio Scripturæ ponendo, vel plura simul initia uno die, ut diximus *supra Sectione 5. c. 12. n. 12. pag. 66.*

13. Quid si, verbi gratiâ, Festum S. Catharinæ sit Duplex primæ classis in sua Ecclesia, in quo legi ideò debent Lectiones primi Nocturni de Communi Virginum, neque dies ampliùs vacet ad legenda reliqua initia Prophetarum? sæpè accidit in longiori Adventu, & tunc omitti possunt, quæ locum non habent, nam Rubrica citata *nu. 7.* ait: *quoad commodè fieri poterit*; parùmque refert, si in Ecclesia aliqua particulari non legatur de omnibus Prophetis aliquo anno.

14. Lectiones autem secundi Nocturni in prædictis Dominicis concordant cum Lectionibus primi Nocturni, ita ut sint quasi eorundem Commentaria, exceptâ Domin. 3. Septembris, in qua sanctus Leo nos invitat ad jejunium septimi mensis, & Dom. 5. Novembris, in qua S. Basilius timorem Domini docet; eò quòd eâ Dominicâ ultimâ post Pentecosten, in Evangelio de fine mundi, & de judicio universali agitur.

15. Responsoria denique Lectionibus respondent, ut nihil magis; sicuti etiam Antiphonæ ad *Magnificat* in primis Vesperis Dominicæ desumuntur è Scriptura legenda in primo Nocturno Dominicæ ejusdem, *ad Benedictus & Magnificat* in secundis Vesperis, ex Evangelio ejusdem Dominicæ lectio in Nocturno tertio, ita, ut ipsæmet Antiphonæ sint de veteri vel novo Testamento. Atque hæc de Proprio de tempore.

SECTIO

SECTIO SEPTIMA.
De Proprio Sanctorum.
SECTIONIS SEPTIMÆ CAPITA XIII.

De Vigiliis, Festis, & Octavis Sanctorum.

CAPUT I.

1. De his vide in primo Tomo, & in Præfatione ad Octavarium Romanum.

2. Historias singulorum Sanctorum, de quibus in Breviario fit Officium, non est hujus loci recensere, aliorum est provincia, non nostra.

3. Quare hoc loco tantùm est dicendum, Primò, quandonam cuique Sancto, de quo fit Officium, fuit assignata sedes in Calendario Romano; seu quod idem est, in Breviario. Sedem autem intellige eum diem, quo quisque descriptus est in Calendario Romano; quæ sedes est ita propria cujusque, ac si eo die obiisset, licèt verè alio die obierit, & in diem præscriptum aliâ de causâ translatus fuerit, salvis tamen Rubricis circa diem obitûs. Deindè quo ritu quisque colendus est, & à quo præscriptus. Tertiò, quis auctor Officii, quod de unoquoque recitatur. Quartò circa Vigilias, & Octavas; quæcumque occurrunt notanda.

4. Ut autem assequamur primum, citabo Micrologum, qui floruit circa annum 1080. tùm Durandum, qui circa annum 1280. tùm Radulphum, qui Calendaria collegit Sanctorum, & obiit anno 1403. tùm Missalia, & Breviaria M. S. Bibliothecæ Vaticanæ, tùm Appendicem M. S. Sacramentarii S. Gregorii, eidem Sacramentario additam non longè post tempora S. Gregorii, quæ in Bibliotheca eadem habetur, & redolent illa M. S. Antiquitatem saltem suprà trecentos annos, & ultrà. Quæ in Sacramentario ipso S. Gregorii habentur in hanc causam, suis locis non omittam. Alios quoque Auctores referam, de quorum fide non videtur dubitandum esse.

5. Ritus verò Duplicis, Semiduplicis, Simplicis Officii à quo datus, seu mutatus fuerit in unoquoque Sanctorum Festo, ex antiquis solus Durandus indicare poterit, qui Duplicium, & Semiduplicium satis distinctè meminit *lib. 7. cap. 1.* Micrologus quandoque indicat, Radulphus parcissimè, M. S. Breviaria suppeditabunt multa. Et quidem ante Nicolaum III. pauciora erant sanctorum Festa cum novem Lectionibus apud Romanos; ex quibus Pontificum Romanorum Martyrum pleno Officio, id est, cum novem Lectionibus; ait Microl. *c. 43.* agebantur Festa, ex Decreto Gregorii VII. quo tempore Micrologus vivebat; sed Nicolaus [cujus ætate vivebat Durandus] amotis ab urbe aliis Breviariis, & Missalibus, mandavit, ut adhiberentur tantùm Breviaria Fratrum Minorum, ut scribit Radulph. *Prop. 22.* indeque omnes libri Romæ de divinis Officiis fuêre novi, & Franciscani; contra quos idem Radulphus acriter invehit, quòd plures sanctos in Calendarium invexerint quàm antea, & cum novem Lectionibus, nullos ferè cum tribus, in præjudicium Psalterii.

6. Dixi ex Micrologo, decrevisse Gregorium VII. Officia novem Lectionum, seu plena,

SS. Pontificibus Romanis Martyribus; quod tamen hodie non est de omnibus in usu; & negat Radulph. hunc usum *Proposit. 22.* Sed conciliari possunt hoc modo; quòd vel Decretum Gregorii VII. non fuit usu receptum; vel Romæ tantùm, non ubique; vel per non usum deindè paulatim per trecentos annos, qui inter Micrologum & Radulphum intercessère, in aliquibus Festis abrogatum esse. Variorum horum rituum causam attulimus *Sectione 3. cap. 2. num. 2. pag. 16.*

7. Quod attinet ad Auctores Officiorum, quando certos habuerimus, eosdem nominabimus. Illos esse Auctores putat regulariter Cornelius Scultingius *Tom. 3. Biblioth. Eccles. part. 2.* qui eorundem Sanctorum Festa decreverunt, eorum enim auctoritate fuêre composita, & edita.

8. Si quæ ex his nos fugerint, traditioni Ecclesiæ, auctoritati Pii V. & Sedi Apostolicæ ea reservata esse intelligantur, Gregorius creditur eorum auctor, quorum nomina sunt in ejusdem Sacramentario.

9. Denique sequemur Ordinem mensium à Vigilia sancti Andreæ, qui est ordo Breviarii in Proprio Sanctorum, licèt attineat ad finem mensis Novembris.

*NB. Festa Sanctorum nova, vel quoad ritum immutata, & Gavanti ætate necdum celebrata, hic breviter ex Pontificum, & S. Rituum Congregationis decretis hoc [ ] signo sunt inserta, & asterisco * notata.*

De Festis Sanctorum mense Decembri.

CAPUT II.

1. Die 29. Novembris, Vigilia S. Andreæ. Extat Decretum de Vigilia Apostolorum apud Clementem *lib. 8. Const. Apost. cap. 39.* & Innoc. III. *de observ. jejunii cap. 2.* Officii auctor Pius V. est, qui Vigiliis omnibus addidit Homiliam super Evangelium Missæ, & Orationem ejusdem Missæ; nec antea fiebat de Vigilia, nisi in Missa, quòd hoc loco satis sit semel dixisse. Officium Missæ hujus habetur in Antiphonario S. Gregorii; & Orationes in Sacramentario ejusdem. Epistola, & Evangel. in Comite, seu Lectionario S. Hieronymi.

In Adventu nihil fit de Vigilia, nisi in Missa, quia cedit Vigilia Feriæ Adventûs digniori; Missa verò dicitur de Vigilia cum commemoratione Feriæ, & S. Saturnini; quibus additur quarta, *Fidelium*, si incidat in Feriam secundam, & quinta de beata Virgine, juxta Rubr. gener.

Saturnini. Fiebat de eo Officium in Breviario *1550.* Venet. edito; nunc à Pio V. decreta est tantùm ejusdem commemoratio. Habentur Orationes Missæ omnes in Sacramentario S. Gregorii.

30. Novembris. Andreæ Apostoli festum à primitiva Ecclesia, ex Clemente supra cit. quod Bonifacius VIII. Decreto firmavit, in honorem omnium Apostolorum. Vide Azor *part. 2. lib. 1. cap. 24. initio.* Idem Bonifacius Duplicem stabilivit ritum; Epistola, & Evangelium, ut in Comite Hieronymi. Officium Horarum à S. Gregorio I. qui eidem Apostolo impensè addictus erat, fuit compositum, ex Beleth. *cap. 164.* tamen Radulph. *Propos. 12.* affirmat, Antiphonas à Gallis compactas, Officium Missæ, præter Communionem, habetur in Antiph. Gregoriano, & in Sacramentario Orationes omnes.

2. Decembris. Bibianæ festum in Brev. M. S. antiquissimo Vaticano *vol. 4753.* Simplex in Brev. *1550.* Nunc Semiduplex ab Urbano VIII. ann. 1628. à quo oratio & Lectiones propriæ.

* 3. [Francisci Xaverii confess. à Gregorio XV. *1622. die 12. Martii* in Sanctorum numerum relatus, propriisque secundi Nocturni Lectionibus sub ritu Semiduplici 2 Decembris fuit veneratus; quem ex Alexandri VII. præcepto S. Rituum Congregatio *1663. die 6. Septembris* in diem 3. Decembris cum homilia: *Euntes in mundum univers.* sub ritu duplici transtulit, mutato tertio hymni versu.]

4. Barbaræ. In Appendice Vatic. Sacramentarii Gregor. *vol. 3806.* meminit Manuel, *tit. de Feriis.* testatur Rad. *Propos. 17.* à Teutonicis festum fieri. Simplex erat in Breviario 1550.

5. Sabbæ. In Brev. Vatic. *4760.* Radulp. *cit. loc.* Romæ fieri scribit. Simplex in Brev. 1550.

6. Ni-

6. Nicolai Episc. in appendice citata Gregoriana. Zonaras in vita Alexii asserit, hoc festum institutum undecimo sæculo, hoc est, circa annum 1100. Bernardus Sermonem habuit in hoc festo, Manuel habet in *tit. de Feriis.* Radulph. *loco cit.* testatur, ab omnibus receptum. Semiduplex apud Durand. *l. 7. c. 1.* Pius V. Homiliam legi juxta Rubricas, & Lectiones secundi Nocturni emendatiores & breviores edi curavit (Clemens X. ann. 1670. Duplex instituit.) Si transfertur, muta tertium Versum in Hymno: *Iste Confessor.*

7. Ambrosii Ordinationis festum est, quia obiit in Sabbato sancto in dicta Appendice Gregor. habetur, ratione obitûs in Aprili. Bonifac. VIII. Decreto suo Doctores Ecclesiæ Duplici ritu coli præcepit. Officium de communi, præter 2. Lectiones. Paulò ante Bonifacium Doctores quatuor Latini habuêre officium Semid. apud Ordinem Minorum anno 1260. ut scribit Wadingus *in Annal. Minorum.* In Hymno: *Iste Confessor,* mutatur versus tertius, in Breviario recognito.

8. Conceptionis B. Virginis à S. Nicolao habuisse ortum, scribit Ribadeneira; sed ùnde probat? puto falli, quia dicitur S. Nicolaus Pontificali veste indutus apparuisse Abbati Elsinio, de quo S. Anselmus, & monuisse, ut celebraret hoc festum. Et Petrus quidem de Natal. *l. 1. Catal. Sanctorum cap. 41.* nominat Nicolaum; sed Anselmus scribit de illo Pontifice, qui apparuit, uti anonymo, unde ergò hausit nomen Petrus de Natalibus? Quidquid sit, in Hispania primùm celebratum esse hoc festum Trithemius asserit sub S. Ildephonso; sed negat Salazar, *de Conceptione B. Virginis cap. 35. num. 53.* & cum Bernardino Busto facit auctorem Gondisalvum Episcopum Tholosanum, qui paulò post Ildephonsum vixit, ante annum 800. antequam Græci, & Latini celebrarent, *& ibidem nu. 54.* id probat fusius. Deindè Fridericus Patriarcha Aquileiensis in suis Ecclesiis festum egit, qui obiit anno *897. ex lib. 4. Ligni vitæ.* In Anglia Anselmus festum edixit, seu Elsimus Abbas, *ex lib. Ligni vitæ 5. capite 103. an. 1109.* tùm ex Baron *in Martyrologio.* In Gallia dilatarum est circa ann. 1145. Manuel. commemorat *tit. de Feriis.* Ab ordine Minorum ab anno 1263. celebrari decretum est, ex Annal. Min. citatis suprà à Romanis ante annos trecentos fuisse celebratum Romæ in domo Carmelitarum, cum Cardinalium interventu, Missa solemni, & Sermone de eodem festo, singulis annis, tanquam de re annorum multorum ante se, scribit oculatus testis Joann. Bacconus *in 4. dist. 2. quæst. 4. art. 3.* Posteà Sixtus IV. evulgavit in omnem Ecclesiam ann. 1483. Quare ducentis ab hinc annis est festum universale Romanæ Ecclesiæ; quod à Concilio quoque Basiliensi anno 1438. *Sess. 36.* fuerat approbatum. Duplex à Sixto IV. Officium autem de Nativitate dicitur ex revelatione Angelica, de qua scribit Anselmus *in Epistola ad Episcopos Angliæ.* Pius V. innotavit Lectiones, Clemens VIII. Duplex majus esse declaravit. (Alexander VII. ann. 1664. Duplex secundæ class. cum Octava, præscriptis lectionibus, decrevit.) Nonnulli putant, in tertia Antiphona ad Laudes pro *exorta*, dici debere *concepta*; sed usu communi non mutatur hoc verbum, & est commune Conceptioni & Nativitati, ut ritè intelligenti patet.

10. Melchiadis, ex Decreto Gregorii VII. citato à Microl. *c. 43.* in Appendice Gregoriana. Simplex in Brev. M. S. & in edito 1550. Ubi fit de eo festum novem Lectionum, dicitur Octavum Resp. *Domine prævenisti*, quia in Martyrologio multa quidem est passus; non tamen effudisse sanguinem dicitur; quod enunciatur in Responsorio: *Hic est verè Martyr*, &c. idcirco omittendo.

11. Damasi. In d. Appendice Greg. & in Cod. Pameliano Sacram. Greg. cum Orationibus, aliis à nostris. Semiduplex à Pio V. cum Officio proprio, exceptâ Oratione, quæ habetur in Brev. M. S. & edito 1550. sub ritu Simplici. Si transfertur, muta Versum tertium in Hymno: *Iste Confessor.*

13. Luciæ. In Antiphonario, & Sacramentario S. Gregorii, sed post Gregotium ex Pamelio *ibidem*. Semid. apud Durand. & in Brev. *1521*. Duplex à Pio V. additâ Homiliâ ab eodem. Oratio Secreta & Postcommunio discordant à

citato Sacramentario Romæ edito, non autem à Codice Pameliano.

15. Eusebii Vercell. Ordinatio; nam obiit Cal. Augusti; & quia tunc fit commemoratio SS. Machabæorum, Clemens VIII. assignavit illi hanc diem, Joan. Stephano Ferrerio Episcopo Vercellensi procurante. S. Ambrosius habuit duos Sermones in ejus laudem.

20. 21. De Vigilia, & Festo S. Thomæ Apostoli eadem, quæ diximus de sancto Andrea Apostolo, Officium à Gelasio, ex Sculring. Oratio prima, & Secreta Missæ in Sacram. Gregor. Si Vigilia incidat in Feriam Quatuor Temporum, in Missa de Quatuor temporibus fit commemoratio Vigiliæ, in Officio nihil fit de Vigilia. At cur non dicuntur duæ Missæ, de Temporibus, & de Vigilia? quia ambæ dicendæ forent post Nonam, nullâ Horâ mediante inter eas; quod non convenire docuimus *Tom. 1. part. 1. tit. 7. n. 2. pag. 13.* Si festum S. Thomæ sit titulus Ecclesiæ, & occurrat in Dominica quarta Adventûs, tunc in Sabbato dici debent Antiphonæ ad Laudes Dominicæ quartæ, cum Antiphona *Expectet.* & in Feria secunda Antiphonæ ejusdem Feriæ, quia Octava non fit amplius, & Rubrica præcipit in Sabbato eas dici, quæ occurrunt ipso die S. Thomæ, si non transfertur.

25. Anastasiæ. In Sacramentario & Append. Greg. & non fit de ea, nisi in secunda Missa Nativitatis.

De SS. Stephano, Joanne, & Innocentibus, vide supra *Sectione 6. capite 6. pag. 87.*

29. Thomæ Cantuariensis. Calendarium Cisterciense editum Divione anno 1617. tradit, obiisse die *25. Decemb.* iisque diebus impeditis fieri festum hâc die. Ciaconius in Alexandro III. scribit, in festo Innocentûm ad Aram fuisse percussum, sed Breviarium Romanum die 29. occubuisse tradit; cui magis est credendum. Festum circa annum 1200. fuisse institutum, scribit Continuator Sigeberti. Semidupl. in Breviario M. S. Auctor Officii creditur Alexander III. à Schult. Pius V. addidit Homiliam.

31. Silvestri. In Sacramen. S. Gregorii semid. in Brev. 1550. Duplex à Pio V. Officium à S. Gregorio, ex Cornel. Schultingio. Habetur Officium Missæ in cit. Sacrament. & in citato Antiphonario, in Comite S. Hieron. erat Evangel. *Vigilate.*

De Festis Sanctorum mense Januario.

CAPUT III.

De Octavis SS. Stephani, Joannis & Innocentûm, diximus suprà *Sect. 6. cap. 6. p. 87.*

5. Telesphori in Append. Gregor. restituitque Festum Clem. VIII. vel potiùs instituit commemorationem.

11. Hygini. In dicta Appendice Greg. simplex in Brev. 1550.

14. Hilarii. In Appendice Gregor. semidupl. à Pio Quinto, qui & Officium addidit, erat enim simplex 1550. Si festum hoc transferatur, Versus erit: *Justum deduxit,* &c. quia cessat ratio mutationis in concursu aliorum duorum Confessorum. Ubi verò est primæ classis, dividatur octava Lectio in duas. In Hymno: *Iste Confessor*, mutatur tertius Versus, ut in Brev. quæ mutatio fit etiam in sequenti festo, quia ambo obière extra hos dies, Hilarius die decimâ tertiâ, Paulus die decimâ Januarii.

Felicis in Pincis. In Comite S. Hieronym. & in Sacrament. Gregor. simplex in Breviar. M. S. Officium à Paulino Nolano, ex Schult. Ubi fit de eo Festum novem Lectionum, dicitur octavum Respons. *Domine prævenisti,* quia non fuso sanguine mortuus est.

15. Pauli primi Eremitæ, In Append. Greg. simplex. in Brev. 1550. semidupl. à Pio V. cum Officio.

Mauri Abbatis in Missal. Vatic. *vol. 4743.* apud Teuton. ex Radulph. *Propos. 17.* simplex in Brev. 1550. Lectio ejusdem à Clem. VIII.

16. Marcelli. In Comite S. Hieron. In Sacram. S. Gregorii semidup. à Gregorio VII. Ex Microl. 43. Officium à Gregorio I. *ibid.* Microl.

17. Antonii Abbatis, ante annos 1200. ex actis S. Euthymii, ut Baron. ait in Martyrologio in appendice Gregor. reperitur simplex. In M. S. Brev. semiduplex. 1550. Duplex à Pio V. qui addidit Homiliam.

18. Ca-

18. Cathedræ Petri Rom. S. Augustinus duos habuit sermones. Beda meminit. Baronius deducit ex append. Greg. Restituit Paulus IV. *1558.* à quo ritus duplex. Officium autem desumptum est ab Antiochena Cathedra; quod est Gregorianum, ex Schul. addidit Clemens VIII. quod sit duplex majus, & Homiliam S. Hilarii.

Priscæ. In Sacr. Greg.

* 19. (Canuti Reg. & Martyris. S. Rit. Congatio ex decreto Clementis X. *ann. 1670. die 13. Sept.* approbatis Oratione, & secundi Nocturni lectionibus semiduplex ad libitum posuit.)

Marii, Marthæ, &c. append. Greg. simplex in Brev. M. S. & 1550.

20. Fabiani & Sebastiani. S. Aug. *Serm. 100. de Divers.* agit de S. Sebastiano. Uterque in Comite S. Hieronymi, & Sacrament. Greg. semid. 1550. Duplex. à Pio V. additâ Homiliâ. Officium est Gregorianum.

21. Agnetis. Ejus festum celebrans Ambrosius incepit libros de Virg. Habetur in Comite Hieron. & Sacrament. Greg. semidupl. apud Durand. & in Brev. *1550.* Duplex à Pio V. Officium à S. Ambrosio, ex Schult. Pius Quintus addidit Homiliam. Lectiones secundi Nocturni, quæ sunt S. Ambrosii, jussit legi Clemens VIII. ob ejus autem fortitudinem egregiam, tam in Matutino quàm in secundis Vesperis, dicuntur Psalmi de Communi virorum sanctorum; iidemque dicendi sunt in primis Vesperis in propria Ecclesia, sicuti dicuntur in festo sanctæ Agathæ. Mendum aliqui putant esse in textu Lection. 4. editionis Vaticanæ, sub Clemente VIII. in iis verbis: *Natalis est S. Agnes*, quæ habentur in textu S. Ambrosii; at in casu genitivo *Agnes* erat in usu apud SS. Patres, & apud S. Hieronymum, cujus verba in Martyrologio Romano sunt: *Agnes vita laudata est*, utroque igitur modo potest legi, *Agnes & Agnetis*.

22. Vincentii & Anastasii. De primo Augustinus habuit Sermones duos, adest etiam in Sacrament. & Antiphon. Greg. sed Pamelius negat Officium Missæ à S. Gregorio compositum. Utriusque ritus simplex in Brev. 1550. semid. in Brev. M. S. Officium à S. Gregorio. addit Homiliam Pius V.

* 23. (Festum Desponsationis B. Mariæ V. cum S. Joseph. Innocentius XI. ad preces Leopoldi Imperat. hoc festum 23. Januarii in omnibus Provinciis hæreditariis & patrimonialibus ejusd. Imperatoris celebrari concessit, & S. Rit. Congregatio Officium proprium die *6. Aprilis 1680.* approbatum Duplici ritu legi permisit, translato S. Raymundi festo in diem proximè vacantem.)

* (Raymundi de Penjafort Confess. Festum ejus Paulus III. *die 3. Junii 1542.* celebrari: Clemens VIII. *1550. Aprilis 29.* in Album Sanctorum referri, & Clemens X. *an. 1671. 23. Martii* sub ritu semiduplici recitari Officium ejus concessit de Communi Confess. S. Rit. Congregatio denique *ann. 1684. die 5. Februar.* Orationem & lectiones proprias secundi Nocturni addidit proximo die vacante recitandas.)

Emerentianæ. In appendice Greg. simplex in Brev. M. S. & 1550.

24. Timothei. In Missali Vatic. *volum. 3808.* apud Teutonicos, Radulph. *Propos. 17.* simplex in Brev. & *1550.* semid. à Clement. VIII. Homiliâ additâ.

25. Conversionis S. Pauli Augustinus Sermonem habuit. In Sacramentario Gregor. & ex generali consuetudine fit, ex Radulph. *Propos. 17.* semiduplex apud Dur. *lib. 7. cap. 1.* Duplex apud Radulph. *loco cit.* Invitatorium est Hermanni Contracti, ex Schulting. qui & inde argumentatur, eundem esse auctorem totiùs Officii; sed exceptis Lectionibus, idem est, Officium ac Commmemorationis, *30. Junii*, quod à S. Gregorio fuisse compositum, docet Microl. *cap. 42.* quod neque negat Schultingius. Homiliam Bedæ addidit Clemens VIII. & declaravit, esse Duplex majus.

26. Polycarpi. Smyrnensis Ecclesia statim ac obiit, festum indixit, ut ex ejusdem Epistola patet. In Append. Greg. habetur *1. Februar.* simplex in Brev. 1550. semid. à Clem. VIII.

27. Joannis Chrysostomi. Translatio est, ait Menologium & Martyrologium Rom. nam obiit *14. Septembris*, quo die fit festum Crucis. In mense Septembri fuit hoc festum celebrari cœptum die 26. anno 427. ex Ciaconio in Cæ-

lestino I. seu ex Baronio ad eundem annum *nn. 20.* habetur ante festum Crucis in Brev. Vatic. *volum. 4751.* in Januario vero in Missali Vatic. *volumine 3808.* simplex, in Breviar. 1550. Duplex à Pio Quinto, unà cum Officio. In Hymno *Iste Confessor*, mutatur tertius Versus, ut in Breviario.

28 Agnetis secundo. In Sacramentario Gregoriano; eratque titulus in appendice Gregoriana: *De nativitate Agnetis*; quia nata est hodie, ex Gemma *libr. 3. capite 23.* explicat Durandus *libr. 7. capite 3.* non esse Octavam Festi; sed nativitatem hoc loco intellige, quòd nata est cœlo, non autem natalem illius diem in carne, ut notat Pamelius in Sacramentario Greg. tùm quia nata est ut alii; tùm quia, ex Augustino *Sermone 20. de Sanctis*, nullius hominis nativitatem legimus celebrari post Natalis Domini diem, nisi solius beati Joannis Baptistæ. Et licèt post Augustinum celebrari cœpta sit Nativitas Beatæ Virginis, & potuerit S. Gregorius Augustino posterior indicere festum cum titulo: *De Nativitate B. Agnetis*, cùm tamen illa Beatæ Virginis ubique recepta fuerit festivitas, uti de sanctâ Nativitate; de sanctâ verò Agnete non habeamus, quòd fuerit in utero matris sanctificata; hinc fit probabilius, Festum fieri ob apparitionem ejusdem parentibus, & Constantiæ, uti narratur in Lectione breviarii, quæ facta est octava die, ait Baron. *in Martyrolog.* Quare, abrogato dicto titulo, in Calendario dicitur aptius: *Agnetis secundo.* Sex Lectiones, & Officium, ut in die, habuit in Breviario M.S. & 1550. nunc Simplex à Pio Quinto Officium, & Gregorianum est, sumptâ conjecturâ ex Sacramentario ejusdem à Cornelio Schultingio. Ubi celebratur Octava S. Agnetis, dicuntur omnia ut in die, exceptâ Oratione, Antiphona *ad Magnificat* in primis Vesperis, lectionibus 1. Noct. de Scriptura occurrente, & Lectione 4. quæ est de sanctâ Agnete secundo; quinta & sexta de communi Virginum; vel, ut in Octavario Romano. Reliqua ut in festo seu Octavario.

* 29. (Francisci Salesii Episc. Confessoris. Quem inter Sanctos evexit Alexander VII. & proprio Officio duplici per S. Rituum Congregationem *die 18. Septembris 1666.* approbato die 29. Januarii celebrandum præcepit, mutato tertio hymni versu.)

* 30. (Martinæ Virginis Mart. ab Urbano VIII. Romæ inventa, Officio semiduplici & hymno propriis honoratur.)

* 31. (Petri Nolasci Confessoris. Orationem & lectiones secundi Nocturni à S. Rituum Congregatione *1664.* approbatas, Alexander VII. 29. die Januarii in ejus festo legi præceperat; sed *die 21. Octobr. 1666.* ob concurrentiam Francisci Salesii in diem 31 Januarii sub ritu duplici transferri jussit, cum tertii versûs mutatione.)

De Festis Sanctorum mense Februario.

CAPUT IV.

1. IGnatii. Extat Sermo S. Joannis Chrysostomi. Manuel meminit *tit. de Feriis*, Appendix Sacramentar. Gregoriani habet festum in Decembri; sed in Breviario Vaticano *volum. 4751.* in Februarii primo. Lectiones novem habebat in Breviario impresso 1521. & 1550. Homiliam addidit Pius V & Lectiones secundi Nocturni.

2. De Purificationis beatæ Virginis festo, vide quæ diximus in primo Tomo, duplex apud Durand. *loco citato.* Officium habetur in ordine Romano. Pius V. addidit primas Lectiones de Scriptura. Nota quatuor esse solemniores B. Virginis festivitates, Purificationem in Hyeme, Annuntiationem in Vere, Assumptionem in Æstate, Nativitatem in Autumno (Addidit Alexander VII. Conceptionem in Decembri.) Si occurrat hoc festum in Dominicis privilegiatis, transfertur in Feriam secundam ex Decreto Clementis VI.

3. Blasii. In Appendice Gregoriana, Simplex, in Breviar. *1550.* erat, semidup. in breviar. *1521.* nunc Simplex à Pio V. Gemma *l. 3. c. 25.* meminit cum luminum usu. An fortè ad signandum guttur, quod in Provincia Mediolanensi adhuc est in usu, cum candel. accensis pridie benedictis.

* 4. (Andreæ Corsini Episcopi Confess. primùm Alexander VII. *18. Sept. 1666.* Orationem & officium ejus permisit sub ritu semiduplici ad libi-

libitum, decr. tum postmodùm de præcepto.]

5. Agathæ. In Antiphonario & Sacramentario Gregorian. sed post Gregorium air Pamelius *in Antiphonario ejusdem*; & ex Radulph. *Propofit.17.* de consuet. generali, Semidup. apud Durand. & Radulph. *locis cit.* mutavit Homiliam Pius V. cum Evangelio; & ob ejus præclara merita dicuntur Psalmi in toto Officio de Communi Sanctorum virorum.

6. Dorotheæ. In Appendice Gregoriana. Simplex in Breviar. M. S. & 1550. Hymnus ejus extat in Breviario Toletano.

7. Romualdi. Clemens VIII. 9. Julii *1595.* Semid. ritu unà cum Officio Breviario apposuit, qua die fuit translatum ejus corpus Fabrianum in Piceno, ex Baron. *in Martyrologio*; nam obiit die 19. Junii impedita festo SS. Gervasii & Protasii, quorum Missa non erat expungenda de Missali, quæ habet introitum proprium (uti dicemus suo loco) ut ejus vice poneretur Missa S. Romualdi cum sola commemoratione SS. Martyrum; & ideò in Hymno *Iste Confessor*, mutatur tertius Versus. [Clemens X. *an. 1669.* elevavit ad ritum Duplicem 7. Februarii de præcepto celebrandum.]

* 8. [Joannis de Matha Confess. Ord. Redemptionis captivorum. Officium ex Ordinis sui breviario desumptum S. Rituum Congregatio *6. Maji 1673.* per Italiam, eadem S. Congreg. *7. Decemb. 1680.* per Hispaniam, Galliam, Portugalliam, ubique demùm de præcepto duplex servari mandavit die *18. Octobris 1681.*

9. Appolloniæ. In Missali Vatic. *volu. 3808.* Simplex, & in Brev. 1550.

14. Valentini. In Comite S. Hieronym. & Sacram. Gregor. Simplex. 1550. & nullam Lectionem habet in Brev. M. S. neque apud nos.

15. Faustini & Jovitæ. Appendix Gregor. simplex in Brev. 1550.

18. Simeonis. In Brev. Vatic. *vol. 4751.*

22. Cathedræ B. Petri Antioch. In Comite Hieron. Antiphonario Gregor. & in ejusdem Sacramentario, ubi additur *in Roma*, in editione scilicet Romana, non autem in Pameliana. Dictum fuit festum S. Petri epularum, quia vinum & epulæ offerebantur pro mortuis, Joan. Beleth. *cap. 93.* Semidup. apud Durand. *loco cit.* Duplex ex consuetudine generali apud Radulph. *Propos. cit.* Officium vel à S. Gregorio, vel à Gelasio, ex Ordine Romano conjicitur. Orationis Author S. Leo II. ex Dur. *lib. 7. cap. 15.* Homiliam S. Leonis addidit, & haberi Duplex majus jussit Clemens VIII. Notat Beleth. *loco cit.* sub nomine Antiochenæ comprehensam fuisse etiam Romanam Cathedram suo tempore; nunc distinguuntur. Si concurrat hoc festum cum Dominica Sexagesimæ, ut in Tabulis nostris 29. 30. nihil refert, dici bis Orationem de sancto Paulo sub diversa ratione formali, de qua vide *in Tomo 1. p. 4. tit. 5. n. 15. pag. 181*

23. Vigilia S. Mathiæ. Eadem, quæ de Vigilia S. Andreæ. Officium à Pio V. Si dies sequens fuerit Feria quarta Cinerum, & ideò transferatur festum S. Mathiæ in Feriam V. eo casu in secundis Vesperis Vigiliæ dicuntur Preces feriales cum Oratione Dominicæ, non Vigiliæ, ut in Rubricis generalibus *tit. de Precibus num. 5. Vide supra Sect. 5. cap. 17. num. 10.* & quia casus est singularis hujus loci proprius, ideò & hoc loco adnotavimus. In anno bissextili, in lectione Martyrologii transfertur pronuntiatio hujus Vigiliæ, & Festi sequentis, ut dicitur in eodem Martyrologio. Si Vigilia S. Mathiæ occurrerit ultimâ die Bacchanalium, observetur eâdem die jejunium, non verò anticipetur S. Rituum Congregatio *23. Januarii 1694.*

24. Mathiæ. Uti diximus de S. Andrea, quoad originem festi, habetur in Sacramentario Gregorii. Duplex à Bonifacio VIII. Pius V. addidit Evangelium cum Homilia, & Lectiones secundi Nocturni mutavit. Quod autem in bissextili anno fiat Officium die sequenti 25. Alexander III. præcepit *de Verb. signific. c. 14.* Concionem de S. Mathia habuit Berno. Secreta Missæ alia est in Sacrament. Greg.

Circumfertur Officium sancti Conradi 19. Februarii, & quod pejus est, Venetiis intra Breviarium impressum est sine Decreto S. Rituum Congregat. quæ illud concessit Placentinis & Netinis in Sicilia tantùm, sub ritu Semid. *19. Maji 1614.* deindè ab Urbano VIII. etiam Ordini Minorum S. Francisci *die 13. Septemb. 1625.* quo-

quocirca non est cuique datum illud recitare; neque fuit ad libitum concessum.

De Festis Sanctorum mense Martio.

CAPUT V.

1. **F**Esta Sanctorum in Quadragesima ab antiquis non celebrabantur; quem ritum retinet mordicùs Ecclesia Ambrosiana; longè tamen ante Micrologum cœpta sunt coli in Quadragesima, ut idem significat *c. 48.*

4. Casimiri. Extat Decretum Paulo V. Pontifice, S. Rituum Congregationis, quod fiat semiduplex, *die 23. Janu. 1621.* Officium autem sub Clem. VIII. fuerat editum pro Regno Poloniæ, deindè à Paulo V. ad usum communem approbatum fuit *die 7. Augusti, 1621.* In lectione Martyrologii legatur primo loco juxta leges Martyrologii.

Lucii. In Appendice Gregoriana restituit Clemens VIII. ob ejusdem corpus inventum cum corpore SS. Valerii, & Tiburtii in Ecclesia S. Cæciliæ.

7. Thomæ Aquinatis. A Joanne XXII. anno *1323.* uti Doctoris, à Pio V. *1567.* simplex in Breviario *1550.* à Pio V. Duplex, cum Officio; si transferatur, mutatur tertius Versus hymni: *Iste Confessor.*

Perpetuæ & Felicitatis. S. Augustinus in hoc Festo tres tractatus habuit, ex Possidio; & habetur festum in calce Sacrament. Greg. simplex in M. S. & 1550. ut hodie.

* 9. [Franciscæ Romanæ viduæ. Paulus V. Sanctorum apposuit numero, & Innocentius X. *an. 1674.* Officio duplici venerari voluit 9. Martii, translatis Quadraginta Martyribus in diem 10. sequentem.]

10. Quadraginta Martyrum. Basilius, & Nyssenus Orationes habuère in eorum festo, Manuel. *in tit. de Feriis*, in append. Greg. habetur festum. Simplex in M. S. & 1550. semidupl. à Pio V. cum Officio.

12. Gregorii Papæ. In Sacramentar. Gregor. hâc die, cui statim additum fuit in calce hoc festum post ejus obitum; sed Orationes Missæ discordant à nostris in editione Romana, concordant in Pameliana. In Septembri, quando fuit ordinatus, die tertio festum agebatur, ex Radulpho *proposit. 17.* eo tempore, quo in Quadragesima natalitia Sanctorum non colebantur. Officium ab ejusdem successoribus statim, ex Schultingio. Duplex à Bonifacio VIII. si transferatur, mutatur in Hymno *Iste Confessor*, tertius Versus, quæ mutatio quoque fit, si transferantur sequentia Festa.

* 17. Patricii Episc. Confess. ab Urbano VIII. in recognitione Breviarii sine lectione, quia semper occurrit in Quadragesima; die autem *24. Novemb. 1685.* S. Rit. Congregatio Oratione, & propriis secundi Nocturni lectionibus sub ritu semiduplici recitari mandavit de præcepto. In Martyrologio erit de eo legendum primo loco.

19. Joseph. In Append. Gregor. cum hoc tit. Nutritoris Domini. Renovavit festum Sixtus IV. Præcepit diem populo festum Gregorius XV. cum Decreto sacræ Rituum Congregat. *8. Maji 1611.* Duplex in Breviar. *1550.* Pius V. Mutavit Officium, quod priùs erat totum de eodem propriissimum. [Addidit Clemens X. *an. 1671.* hymnos novos & Antiphonas proprias, Officiumque duplex secundæ classis à S. Rit. Congregat. *21. Novemb. 1671.* approbatum recitari præcepit.]

20. Joachim, à Gregorio XV. qui Duplici ritu celebrari jussit *2. Decemb. 1622.* Officio approbato *die 18. Martii 1623.* Convenit in Quadragesima legi Lectionem nonam additam Octavæ, cùm in ea contineatur summum privilegium S. Joachim, quod sit nimirùm pater B. Virginis, & in hujus rei gratiam legitur Evangelium de generatione Christi

21. Benedicti. In calce Sacramentarii Greg. & intra Antiphonarium ejusdem; sed posterius est Gregorio, ait ibidem Pamelius, & de generali consuetudine, Radulph. *Proposit. 17.* qui & semiduplex asserit habuisse Officium, quod duravit ultrà annum *1521.* ut ex Breviar. eodem anno impresso constat. Duplex in Brev. 1550. ut hodie. Officium est Gregorianum, vel ut ait Sculting, à S. Bernardo, vel Petro Damiani, vel

vel Odone Floriacensi; aliud tamen officium Missæ habetur in Antiphonario Gregoriano in mense Julio.

* 24. [Gabrielis Archangeli. Hoc festum à Sede Apostolica omnibus Regi Hispaniæ subjectis 18. Martii die; in Imperio autem Romano 24. martii sub ritu duplici majore recitari permissum est.]

25. Annuntiationis B. Virginis, orationem habuit (creditur in ejus Festo) S. Gregor. Thaumaturgus, quam in Latinum transtulit Card. Sirletus, seu veriùs, ex Notis Baronian. in Martyrologium, eo prodente Græcam latinitati donavit Guillielmus Lindanus Ruremundensis Episcopus, meminit Festi S. Athanas. *Enarratione de Deipara; qua tamen videtur tribuenda Cyrillo, cùm ibi pugnet auctor contra Nestorium.* Sexta Synodus *capite 12.* meminit festi tanquam antiqui, citata à Baron. *in Not. Martyrologii.* S. Augustinus sermonem de eadem habuit, S. item Petrus Chrysologus. Festum habetur in Sacramentario Gregoriano. Duplex apud Durand. *suprà.* Lectiones primi Nocturni habentur eædem hodie, quæ in ordine Romano, reliquum Officium Schultingius Ildephonso tribuit. Orationes Missæ habentur in Sacramen. Gregoriano. Quid agendum sit quando festum hoc incidat in ultimo biduo majoris Hebdomadæ; An populus audire Missam teneatur, an queat communicare, diximus in primo Tomo, cùm de iis, quæ ad Missam spectant *part. 4. titul. 9. n. 24.* Si transferatus post Dominicam in Albis, primæ Vesperæ erunt de B. Virgine, cum commemoratione Dominicæ.

* [Feria 6. post Dominicam Passionis Clemens X. ad preces Eleonoræ Imperatr. Festum septem Dolorum B. Mariæ V. uti antehac in Italia & Hispania, ita in Germania Officio, & missâ propriis sub ritu duplici majore celebrari permisit *die 2. Martii 1674.* ita tamen, ut si eo die & sabbato sequenti per aliud festum impediretur, nunquam ad tempus Paschale transferatur.]

De Festis Sanctorum mense Aprili.

CAPUT VI.

1. FRancisci de Paula. In Missali Romano fuit anno 1557. restituit Sixtus V. 1585. qui & Duplex Officium recitari jussit, quod mutatum quidem fuit in semidup. à Clemente VIII. ne Officium Dominicæ impediret (quod in sequentibus similibus mutationibus observa) sed restitutum denuò duplex (quia Ordinis Fundator) à Paulo V. fuit. Officium verò à Sixto V. fuerat evulgatum; si transferatur, mutatur versus tertius Hymni, *Iste Confessor.*

* 5. (Vincentii Ferrerii Confess. meminit ejusdem Martyrologium Rom. & Baronius in Annotat. Pius II. Sanctorum albo inseruit, & Clemens IX. *ann. 1668.* Officio semiduplici ad libitum veneratus est.)

11. Leonis. In Appendice Gregoriana, non tamen fuit in Breviariis M.S. & 1550. à Pio V. deindè cum duplici ritu & Officio fuit restitutũ. In octavario Romano pro octava S. Leonis potuissent legi (monet Praxis Cæremoniarum Auctor) Lectiones, seu Homiliæ in festis sancti Petri *29. Junii & 18. Januarii*; sed Bellarmino placuit, Homiliam tantùm infra hanc octavam legi à S. Leone compositam, in qua de se loquitur; & cujus gratiâ datum est huic festo tale Evangelium, si transferatur, mutatur tertius Versus in Hymno, *Iste Confessor.*

* 13. (Hermenegildi Regis Mart. ejus meminit Martyrologium Rom. Gregorii XIII. nihil verò Breviarium Rom. anni 1624. quod nunc Officium ponit proprium semiduplex]

14. Tiburtii & Valeriani, &c. In Sacramentar. Greg. Simplex in M.S. & deinceps Officiũ Gregorianum. Non dicitur *Hac est vera,* &c. quia non est ℟. Paschale, neque sunt omnes fratres.

17. Aniceti. In Appendice Gregor. semid. ex Microl. *cap. 43.* Romæ tantùm, Radulph. *Prop. 22.* Simplex in Brev. M.S. & 1550. ut hodie.

21. [Anselmi Episcop. Confess. Recensetur in Martyrologio Romano, & S. Rituum Congregatio *21. die Januarii 1690.* mandante Alexan-

Alexandro VIII. ritu semiduplici cum Oratione & lectionibus propriis de præcepto recitari jussit.]

22. Soteris & Caii. In Append. Gregor. Soteris tantùm, Radulph. *Propos. 22.* semidupl. ex Microl. *cap. 43.* simplex in M. S. & 1550. à Pio V. restitutus est ritus semidupl. unà cum Officio.

23. Georgii. In Antiphon. & Sacram. Greg. sed additum putat Pamelius *ibidem* post S. Gregorium, Manuel. *tit. de Feriis,* simplex in M. S. Breviar. & 1550. à Pio V. semiduplex cum oratione sumptâ à festo S. Barnabæ. Nulla Lectio propria in antiquis, neque in recentioribus.

25. Marci Evangelistæ. Ordo Roman. Sacramentar. Gregor. Decretum Bonifacii VIII. qui ritum Duplicem præscripsit. De Litaniis majoribus, vide præcedentem *Sectionem capite 16. pagina 99.* Decrevit S. Rituum Congregatio Litanias majores occurrentes in die Paschatis differendas esse in Feriam tertiam sequentem; quod, me petente, sancivit *die 25. Septemb. 1627.* eò quia Missa Episcopalis, Communio totius populi, & Cleri ob has causas occupatio impediunt Processionem, in die tamen festo faciendam, ex institutione S. Gregorii; quare hæc translatio solius erit Paschatis diei privilegium, non autem dierum qui sequuntur. Objiciebatur Concio matutina; at hæc vel ante vel post Processionem haberi poterit, vel à prandio, ut in Paschate.

26. Cleti & Marcellini. In Appendice Gregor. semid. ex Microl. *cap. 43.* Romæ tantùm, ex Radulph. *Proposit. 22.* simplex in M. S. & *1550.* semidupl. à Pio V. restituitur, à quo & Officium.

28. Vitalis. In Antiphonar. & Sacramentar. Gregor. In hoc Festo sermonem habuit Petrus Card. Damiani, apud Surium *Tomo 2.* simplex in M. S. & 1550. ut hodie.

29. Petri Martyris. In Brev. Vatic. *vol. 4760.* restituit Sixtus V. 1586. qui & Duplex cum Officio instituit. Semidupl. jussit esse Clemens VIII. *[At Clemens X. *an. 1670.* rursùs duplex esse præcepit.]

30. Catharinæ Senensis. Clemens VIII. commemorationem ordinavit in præcedenti die, suggerente Roberto Card. Bellarmino; at Urbanus VIII. Semid. Officium esse voluit *7. Aug 1628.* Lectiones proprias, & Orationes addidit, præsertim ad varietatem Orationum in Officio & Missa, quando contingit hoc festum transferri in diem 4. Maji, in qua occurrit festum S. Monicæ. (Quod modò tamen fieri nequit, quia Monicæ festum est semiduplex, præterquam, quod & Clemens X. Catharinæ festum *an. 1670.* Duplex instituerit.)

De Festis Sanctorum mense Majo.

CAPUT VII.

1. PHilippi & Jacobi. Sine Vigilia, ex Innoc. III. *de Observ. jejun. c. 2.* Officium Vigiliæ adhuc legitur in Sacram. Gregoriano, pro Missa tantùm, Festum, ut de S. Andrea dictum est. Officium creditur à Schulting. esse Pelagii Papæ, qui eorum corpora condidit in Basilica duodecim Apostolorum, & uno eodemque die utriusque festum celebrari jussit. Habetur in Comite Hieron. in Antiphon. & Sacramentario Gregoriano Offic. Missæ. Si occurrat hoc festum in Sabbato Dominicæ 3. post Pascha, tunc in Dominica 4. debent legi Lectiones Feriæ 2. seq. ne bis initium Epistolæ S. Jacobi legatur immediatè duobus diebus; ut suprà diximus *Sect. 6. cap. 15. num. 6. pag. 98.* quòd si contingat eos dividi juxta Rub. de qua sup. *Sect. 3. c. 10. n. 13. pag. 29.* eo casu in Ecclesia S. Philippi Lectiones primi Nocturni erunt de communi Apost. reservatâ Lectione Epistolæ S. Jacobi Officio ejusdem, cujus est propria. Lectiones 2. Nocturni quinta & sexta sumentur de communi Apostolorum. Lect. 3. Noct. cum Antiphonis in Laudibus, ut in proprio festo; quia sunt magè propria de S. Philippo. In Officio verò S. Jacobi, quod transferri debet in primam diem non impeditam, etiam intra Octavam S. Philippi Titularis (hoc est, in diem 5. Maji, vel, si ea dies Dominica est, in aliam) primæ Lectiones, ut dictum est, erunt de Epist. Jacobi; secundæ erunt propriæ, additâ sextâ

sextâ de communi Apostolorum; tertiæ Lectiones erunt de Evang. *Ecce nos reliquimus omnia*, ut in eodem communi Apostolor. Antiphonæ omnes de communi Apostolor. tempore Paschali. Pro varietate Orationum, quæ necessaria certè erit in secundis Vesperis S. Jacobi, si die sequenti fiat de die infra Octavam S. Philippi, sumi poterit oratio de S. Jacobo majore 25. Julii. Eadem servanda erunt vice versâ, si Festum S. Jacobi minoris sit Titularis Ecclesiæ.

Ubi fit Octava, si intra eandem occurrat Feria 2. Rogationum, vel Vigilia Ascensionis, Lectiones primi Nocturni sumuntur de communi Apostolorum.

2. Athanasii. In Appendice Greg. Orationem Nazianzenus habuit in ejus festo. Manuel. *tit. de Feriis.* Simplex in Brev. 1550. Duplex à Pio V. cum Officio. In Octavario nostro non damus Octavæ hujus sancti tria Evangelia, quod scripsit aliquis; sed in die Octava legitur in idem Evangelium festi Homilia festi S. Polycarpi; quæ explicat postremam partem Evangelii festi S. Athanasii. Homilia ergò, non Evangelium festi S. Polycarpi legi debet; si transferatur, mutatur Versus tertius in Hymno: *Iste Confessor.*

3. Inventionis S. Crucis. Decreto Eusebii Papæ *Dist. 3. Crucis* à S. Sylvestro institutum fuit ex Fl. Lucio Dextro *in Chronico* (si tamen illius est, quod nuper editum est) *anno 424. nu. 12.* Comes Hieron. Ordo Roman. Sacrament. Gregorian. semidupl. apud Durand. *loco citato.* Duplex apud Radulph. *Proposit. 17.* Officium ab Eusebio, & habetur apud Microl. *capite 55.* Alii in Breviario Venet. 1521. auctorem faciunt Petrum Episcopum Singalensem, approbante Gregorio XI. Oratio est Ambrosiana, & habetur in Sacramentario Gregoriano cum aliis duabus, quæ dicuntur in Missa; Officiumque Missæ in Antiphonario. Clemens VIII. inter festa secundæ classis collocavit, mutavitque Antiphonas ad Laudes, ut essent eædem, quæ in Exaltatione; quia priores historiam continebant dubiam. Si concurrant festa Ascensionis & Inventionis S. Crucis, fiat commemoratio de festo S. Crucis, licet videatur festum de eodem Domino; & differentia satis pateat in diversitate mysterii, quidquid alii contrà scripserint.

Alexandri, &c. cum Juvenale Confessore. Primorum trium mentio est in Sacramentario Gregorian. Juvenalis quoque in Antiphonario Gregoriano; omnium simul in Missali Vaticano antiquissimo, *vol. 4770.* Simplex *1550.* Officiũ Gregorianum. In Oratione titulus (Martyrum) omittitur, quia Juvenalis non fuit Martyr.

6. Monicæ. In Breviar. Vatican. *volu. 4753.* Simplex in M. S. & à Pio Quinto, cum Officio. [Modò tamen, ut supra notavi, Clemens IX. *ann. 1669.* Oratione, & lectionibus secundi, & tertii Nocturni propriis ad ritum semiduplicem de præcepto elevavit.] Pro Octava ejusdem (quæ celebratur ut plurimũ apud alumnos sancti Augustini, & proprias habent Lectiones) indicatum est satis in octavario, datæque ideò sunt Lectiones de Communi; possunt tamen etiam legi in die Octava, quæ Fer. 5. Dom. 4. Quadragesimæ, habentur in Breviario.

6. Joannis ante Portam Latinam. In Appendice Gregoriana, & Gemma *lib. 4. cap. 160.* Semidup. Durand. *loco cit.* Duplex à Pio V. ut in Breviario *1550.* Clemens VIII. Duplex majus declaravit esse. Si occurrat in Sabbato Ascensionis, legitur initium Epistolæ Dominicæ sequentis, in qua deindè legi possunt Lectiones Feriæ 2. ne bis initium legatur immediatè. Ita in recognitione postrema Breviar. Si occurrat in Dominica, vel Feria 2. Rogationum, convenit ut nona Lectio conjungatur Octavæ, quia in illa de martyrio illius agitur.

7. Stanislai. In Breviario Vatican. *vol. 4751.* à Clemente VIII. restituitur anno *1595.* à quo & ritus semiduplex & Officium decernitur; hâc nimirùm die, licet obierit die sequenti, ex Notis Baronii *in Martyrologio*, quæ impeditur majori festo. Petrus Gelasin. *in suo Martyrologio* scribit obiisse die undecimâ Aprilis, quæ item impedita est festo S. Leonis.

8. Apparitionis Michaëlis Archangeli. Hujus festi meminit Alexand. II. *Epist. ad Petrum Archiepisc. Dioclensem*, in qua concedit eidem, ut possit uti Pallio in duobus festis S. Angeli, & in aliis de more. Explicat recentior hunc textum

P 2 tum

tum de duobus Festis, quæ sequuntur immediatè diem Paschatis; at unde probat diei hæc duo Angelorum festa? An quia Mediolani celebratur festum Feriæ 2. Paschatis apud Ædem S. Angeli? annuit ille. Certè Urbanus II. concessit usum Pallii etiam in festo S. Michaëlis *in Epistol. ad Berengarium Tarraconens. Archiepis.* quod adnotavit idem boni nominis Auctor. Contigit Apparitio sub Gelasio, *ex Sigebert. in Chronico.* Ob aliam apparitionem, ante eam quæ in Gargano monte (ait Baron. in *Martyrologio*) agebatur festum; & habetur in Missali Vaticano *volum. 4770.* Semidupl. apud Durand. *loco citato*, & in Breviario 1550. Duplex à Pio V. Duplex majus à Clemente VIII. ille addidit primas & secundas Lectiones; hic Homiliam S. Hilarii. Reliquum Officium à Festo Dedicat. sumitur, ritu tamen Paschali. Octava Benedictio: *Quorum Festum*, &c. ut ex 8. Lectione patet. Lectiones autem pro Octava à nobis aliàs editæ, & à S. Rituum Congregatione approbatæ, reformatæ fuerunt in Octavario Romano. Quòd si Festum Apparitionis transferatur ultra tempus Paschale, fiat ut in Septembri; si occurrat in Feria secunda Rogationum, Octavæ Lectioni conveniat adjungi nonam, in qua de SS. Angelis.

9. Gregorii Nazianzeni. Manuel *de Feriis.* In Breviario Romano non ante annum 1550. ut notavi diligentissimè perlustrans multa Missalia & Breviaria antiquiora; neque de eo fit mentio in Breviario edito 1550. Duplex ergò cum Officio toto à Pio V. si transferatur, mutatur tertius versus Hymni: *Iste Confessor.*

* 10. [Antoni Episcopi Confess. ab Hadriano VI. *ann. 1523.* sanctificatus, à S. Rituum Congregatione Oratione & lectionibus secundi nocturni propriis die *21. Novemb. 1665.* Florentinæ tantùm diœcesi concessis: *die* autem *12. Martii 1684.* pro universali Ecclesia per modum Semiduplicis ad libitum permissis glorificatus cum 9. lectione.]

Gordiani & Epimachi. In Antiph. & Sacramentario Gregoriano. Simplex in M.S. *1550.* Officium Gregorianum.

12. Nerei, Achillei, &c. exceptâ Domitillâ, quæ obiit die *7. Maji*, & quam, ob hod iernam translationem addidit Clemens VIII. omnes habent. Festum in Antiphonario Gregoriano, ubi habetur officium Missæ. Orationes etiam leguntur in Sacramentario Gregoriano, non Romano, sed à Pamelio edito. Pancratii festū habetur in Comite S. Hieronymi. Simplex in M.S. & *1550.* omnes autem ritu Semiduplici à Clemente VIII. coli jubentur, qui addidit Homiliam cum Evangelio, & Lectiones secundi nocturni ampliavit in laudem Domitillæ, instante Card. Baron. qui pridie transtulit in Ecclesiam eorundem, & titulum suum, corpora trium primorum anno *1597.* reliquum Officium est Gregorianum. Si occurrat hoc festum in feria secunda Rogationum, convenit, ut Octavæ Lectioni adjungatur nona, in qua de Sanctis agitur. Si venerit extra tempus Paschale; quia transferatur, mutantur Antiphonæ, & Responsoria, non tamen dicitur ℟. *Hæc est vera fraternitas*, quia non sunt omnes fratres. Vide *Sectionem 1. c. 2. n. 9.* Missa cum Orationibus & Evangelio propriis dicitur, ut in Communi extra tempus Paschale.

14. Bonifacii. In Breviario Vaticano *volum. 4753.* cum novem Lectionibus in Breviar. 1550. cum duabus à Pio V.

16. Ubaldi. A Cælestino III. anno *1192.* in Breviario Vaticano *volum. 4760.* A Paulo V. Duce Urbinate procurante, restitutum est Festum *die 24. Septemb.* quia hâc die 16. creatus ille fuit Summus Pontifex, & huic seniori natus est filius anno 1605. Simplex in M. S. Officium à Paulo V. editum est *17. Decemb. 1605.* * [Demùm Semiduplex S. Rit. Congregatio *11. Februarii 1702.* indulsit cum Oratione, & propriis secundi Nocturni Lectionibus.

* 18. [Venantii Martyris. Festum cum Hymnis, Oratione, & Lectionibus Clemens X. *anno 1670.* Semiduplex præcepit.]

* 19. [Petri Cœlestini Confess. Pont. Clemens IX. *die 2. Julii 1668.* Semiduplex, postmodùm ut Ordinis Cœlestini Institutor Duplex est præceptum, cum Lectione IX.]

Pudentianæ. In Antiphon. Gregoriano; posterius tamen est Gregorio, ex Pamelio *ibid.*

Sim-

Simplex in M. S. & 1550. Officium Gregor.

* 20. (Bernardini Senens. Confess. Meminit Martyrologium Baronii. Sanctorum numero inscripsit Nicolaus V. *1450. 20. Maji.* Alexander VII. ex sententia S. Rit. Congregationis *die 15. Septembr. 1657.* Officio honoravit semiduplici.)

* 25. (Mariæ Magdalenæ de Pazzis Virg. quam ann. 1607. defunctam Clemens X. in Sanctorum album referens, approbatis *29. Novem. 1670.* à S. Rit. Congregatione Lectionibus & Oratione, Officium præcepit Semiduplex.)

* 26. (Philippi Nerii Confess. Festum cum Officio ad libitum sub Urbano VIII. *6. Novemb. 1625.* approbato fieri potuit. Quod Clemens X. duplex sub præcepto instituit cum commemoratione & IX. Lectione Eleutherii. In Miss. Vatican. *volum. 4743.* simplex in M. S. & 1550. In Lectione Martyrologii legatur primo loco de S. Philippo; si transferatur, mutatur tertius versus Hymni: *Iste Confessor.*)

27. Joannis Papæ. ut dictum est de præcedenti Eleutherio, sed hic dies translationis est; obiit enim die 21. & die 27. Romam fuit translatum Corpus, ex Baron. *in Not. Martyrol.*

30. Felicis Papæ. In Appendice Gregor. Simpl. in M. S. & 1550.

31. Petronillæ. In eadem Appendice à Teutonicis, ex Radulp. *Proposit. 17.* Simplex in M. S. & *1550.* Lectionem dubiam de ea sustulit Clemens VIII. Anton. Gallonius optimè negat esse Petri filiam, nisi velis esse spiritualem tantùm.

De Festis Sanctorum mense Junio.

CAPUT VIII.

2. Petri & Marcellini. In Antiphonario & Sacramentario Gregoriano. Agebatur tamen Festum eorum tempore S. Gregorii in mense Decembri, nisi sit mendum in Codice ejusdem *in inscriptione. Homil. 6. in Evangel. qua habita fuisse dicitur in die natali ipsorum Domin. 3. Adventus.*

Erasmi Romæ tantùm, Radulph. *Proposit. 22.* & in Missali Vatican. *volum. 4743.* simplex M. S. cum novem Lectionibus in Breviar. *1550.* à Pio V. Simplex. Officium Greg. sed cur Erasmus ultimo loco? nam Episcopus est, & Martyr; fortasse quia primi duo erant Romani, quibus & Constantinus Ecclesiam ædificavit ex Breviar. in festo dedicat. Basilicæ Apostolorum *18. Novembris.*

6. Norberti. A Paulo V. *14. Novembris 1620.* cum ritu Semidupl. & Officio *die 30. Martii 1621.* approbato à S. Rituum Congregatione (modò Duplex est præceptum) In Lectione Martyrologii ponatur primo loco; si transferatur, mutatur tertius Versus Hymni: *Iste Confessor.* Circumfertur Decretum Urbani VIII. anni 1625. quo transfertur hoc festum in diem *11.* Julii. Sed idem Pontifex anno 1631. declaravit, ab Ordine Præmonstratensi transferendum esse, & à nonnullis aliis.

9. Primi & Feliciani. In Antiphonario & Sacrament. Greg. simplex in M. S. & 1550. Officium Gregor.

* 10. [Margaritæ Scotorum Reginæ viduæ. S. Rituum Congregatio *22. Januar. 1678.* Officium semiduplex de Communi nec Virg. nec Martyr. permisit; eadem S. Congreg. *die 1. Februar. 1679.* annuente Pontifice cum specialibus lectionibus & oratione recitari mandavit Officium semiduplex.

11. Barnabæ. In Appendice Gregor. & ex generali consuetudine Radulph. *Propos. 17.* Semidup. apud Durand. & Radulph. *locis citat.* Duplex in Brev. *1550.* Addidit Lectiones primi nocturni Clemens VIII. auctore hujus Operis procurante in honorem hujus, à quo Barnabitæ vocantur; qui item mutavit Evangelium cum homilia, & declaravit esse duplex majus. Si venerit ante Pentecosten, Missa erit ut in festo S. Marci, exceptis Orationibus, Epistola & Evangelio, quæ dicuntur ut in Propria Missa, officium quoque ut in tempore Paschali.

12. Basilidis. &c. Primi tantùm in Antiphonario Gregoriano, aliorum verò post Gregorium in Antiphonario fuisse positum officium

Missæ, notat Pamelius; omnium verò simul in Sacrament. ejusdem habentur orationes, quarum prima Ambrosiana est sumpta de Festo SS. Vitalis & Agricolæ, mutatis nominibus.

13. Antonii Patavini. In Missali Vatic. *volu. 4743.* à Sixto V. refertur anno 1586. cum novem Lectionibus, in MM. SS. quæ, ut initio dixi, erant Franciscanæ. Duplex à Sixto V. Semidupl. (ut olim) à Clemente VIII. (Nunc rursùs Clemens X. 1670. Duplex præcepit) Officium si transferatur, mutatur tertius Versus in Hymno: *Iste Confessor*.

14. Basilii. Obiit Calendis Januarii, in ea die habetur Festum in Breviario Vatic. *vol. 4752.* Alia Breviaria habent in Octobri, ut in Vatic. *vol. 4759.* Ordinatus dicitur anno *369.* hoc mense, & die *14.* ideò nunc communiter hâc die celebratur, simplex in Breviar. edito *1550.* Novem Lectionum à Clem. VI. ut in calce Martyrologii M.S. apud Fortunatum Scacchum, Duplex cum Officio à Pio V. in Hymno: *Iste Confessor*, mutatur tertius Versus.

15. Viti, Modesti, &c. In calce Sacramentarii Greg. Crescentiæ verò in Appendice Gregoriana. Simplex in M. S. & 1550. Officium Gregor. Oratio est Ambrosiana.

18. Marci & Marcelliani. In Antiph. & Sacram. Greg. simplex in M. S. & 1550. Officium Greg.

19. Gervasi & Protasii. Extat Sermo S. Ambrosii in Comite S. Hier. Habentur Epistola & Evangelium. Et quia eo die conciliatâ pax fuit inter Imperatorem Romanum & Regem Longobardorum, S. Gregorius composuit Introitum Missæ hujus Festi: *Loquetur Dominus pacem*, &c. Durand. *lib. 7. cap. 13.* & habetur in Antiphon. Gregor. orationes autem in Sacrament. ejusdem. Simplex in M. S. & 1550. Officium Ambrosianum est, ex Radulph. *Propos. 19.* sed non illud, quo nos utimur.

20. Silverii. In Missali Vatic. *volum. 4743.* à Gregorio VII. ex Microl. *c. 43.* Romæ tantùm, ex Radulph. *Propos. 22.* semid. ex Microl. cit. & in Brev. 1550. Simplex à Pio V.

22. Paulini. In Appendice Gregoriana, simplex in M. S. 1550. ut hodie.

23. Vigilia S. Joannis Baptistæ. Beda meminit. Officium à Pio V. Oratio tamen antiquior in Sacramentario S. Gregorii; Officium Missæ in ejusdem habetur Antiphonario, & in Comite S. Hieron.

24. Nativitatis Joannis Baptistæ. Augustinus & Maximus sermones habuêre de hoc Festo. Ordo Roman. meminit, Comes S. Hieron. Antiphon. & Sacrament. Gregorianum, in quo omnes habentur Orationes Missæ; sed prima est Ambrosiana ex Pamelio. Ab Ægyptiis celebratur ex Cyrillo Alexandrino, ait Baron. anno 432. à Græcis etiam, ex Manuele *tit. de Feriis.* Duplex majus dicitur à Durando & Radulpho *loc. citatis.* Officium à S. Gregorio. Hymni à Paulo Diacono, qui raucedine impeditus sanitatem impetravit, quam initio Hymni, qui ad Vesperas dicitur, postulavit, Durand. *lib. 7. cap. 14.* De artificio primæ strophæ vide *sect. 5. cap. 6. pag. 53.* Amal. *de Ordine Antiphon. cap. 59.* notat in hoc festo legi multa de Isaia & Jeremia; quia Isaias de Joanne prophetavit, Jeremias Joanni fuit similis in sanctificatione. In tertio item Nocturno addit, non dici *Alleluia* in Antiphonis, sicut in tertio Nocturno Apostolorum; quia, inquit, Nativitas Joannis extitit ante Christi Resurrectionem. Antiphona ad *Benedictus* non impedit, quin inchoetur Canticum *Benedictus* à capite de more; quia Rubrica generalis loquitur de antiphona, quæ est eadem cum Cantico; at in antiphona hac deest *Dominus.* Cæterùm accidit Nativitas S. Joannis in die veneris, ut rectè colligit ex Nativitate Christi Azor. *Part. 2. lib. 1. cap. 25.*

26. Joannis & Pauli. In Comite S. Hieronymi, & Antiphon. & Sacrament. S. Gregorii, semidupl. in M. S. & 1550. nihil Durandus de iisdem. Officium Missæ habetur in antiphonario Gregoriano, & Orationes in Sacramentario; sed prima est Ambrosiana, de SS. Gervasio & Protasio. Pius V. mutavit Evangelium, & addidit Homiliam. In secundis Vesperis adest ritus specialis contra Rubricam generalem *de concur. Officii num. 4.* qui tamen *ibidem* significatur iis verbis: *nisi aliter signetur*; & ratio est, quia fuêre nobiles Romani. Vesperæ igitur secun-

secundæ erunt integræ de sanctis; cur non primæ nobiliores secundis? ita placuit Majoribus nostris. Si hoc festum concurrat cum Dominica, aut transferatur, in secundis Vesperis sequere Rubricas generales de concurrentia Officii.

28. Leonis. In Sacramentario Gregoriano, sed additum est post obitum S. Gregorii. Semidupl. in M. S. & 1550. Durandus non habet officium antiquius Pio V. qui Homiliam addidit pro Vigilia Sanctorum Apostolorum, de qua vide supra in Vigilia S. Andreæ. Vigiliæ meminit Hieronymus in Comite, seu Lectionario. Officium Missæ ejusdem Vigiliæ legitur in antiphonar. Gregor. sed Orationes aliæ sunt in ejusdem Sacramentario. Prima tamen Oratio in eodem Sacramentar. legitur in calce Missæ Commemorationis S. Pauli, quæ deinde translata est in Officium Vigiliæ, Pamelius eam collocat in Vigilia. Si transferatur Festum, mutatur tertius Versus Hymni: *Iste Confessor.*

29. Petri & Pauli. Ambrosius Sermones sex habuit. Comes S. Hieron. habet festum, & Ordo Rom. Senator autem Festus obtinuit majorem festi celebritatem ab Anastasio Imperatore, qui obiit anno 518. ex Niceph. *libro 18. Histor. cap. 39.* Manuel. meminit *tit. de Feriis.* Duplex majus apud Durand. Lectiones primi Nocturni, ut in Ord. Romano. Hymno ad Vesperas additum fuit Pii V. jussu: *O felix Roma*, &c. & ad Laudes, *Doctor egregie Paule*, quos tamen Versus ego legi in Breviar. M. S. Coll. Aniciani Reliquum Officium à S. Greg. sicut & sequentis diei, ex Microl. *cap. 42.* divisit enim S. Gregorius hæc festa ad eorum majorem cultum, Durand. *lib. 7. c. 15.* Habetur Officium Missæ utriusque diei in Antiphonario & Sacramentario S. Gregorii.

30. Commemoratio S. Pauli, à S. Gregorio, ex Ord. Roman. & Microl. *loco cit.* In Appendice Gregoriana vocatur *Celebritas S. Pauli*; in Codice Pameliano: *Natale S. Pauli.* Solebat, ait Baron. *in Not. Martyrologii* Summus Pontifex obire pridie Pontificias functiones in utraque Ecclesia, S. Petri, & S. Pauli, distantiâ verò locorum, consultius visum est duobus diebus integrum de iis agere Festum. Duplex minus est apud Durand. *lib. 7. c. 1.* legitur sermo S. Augustini, ut in Ord. Romano. De reliquo officio diximus præcedenti die, ex Micrologo, & habetur, ut suprà dictum est, in libris Gregorianis.

Dices: Cujus classis est hæc S. Pauli commemoratio? Respondeo non est primæ, nisi ubi est Patronus, vel Titularis; Non est secundæ, quia admittit in Laudibus commemorationem de Octava S. Joannis. Non est Duplex majus, quia non habet integras utrasque Vesperas. Non est Duplex minus, quia Apostoli festum est secundarium. Est ergò unicæ classis, & unico debentur unica Paulo; ideoque Commemoratio nominatur, non festum.

Si transferatur in diem 4. Julii, ut in Tabulis nostris *num. 34.* ratione Octavæ Corporis Christi, aut in aliam, non impeditam Festo novem Lectionum; totum Officium à primis ad secundas Vesperas inclusivè fit ut in propria Ecclesia, omissâ commemoratione Octavæ S. Joannis, & ita decretum est in recognitione postrema Breviarii, consideratis omnibus, quæ hinc inde adduci poterant, & S. Paulo favendum fuit in casu dubio. Quod autem sit aliquando transferenda hæc Commemoratio, habetur apertè *tit. 11. de Concurrentia Officii num. 7.* in iis verbis: *Exceptâ Oct. Corp. Christi concurrente cum Octava S. Joannis Baptistæ, in qua de sequenti fit tantum Commem.* Non tamen ubique transfertur; nam in propria Ecclesia, ubi Commemoratio est primæ classis, fit de S. Paulo cum commemoratione Octavæ Corporis Christi tantùm, ex Rub. *de Transl. Festorum 10. num. 1.* in iis verbis: *Exceptis tamen Festis Nativitatis S. Joannis Baptistæ, & SS. Apostolorum Petri & Pauli, quæ in die Octava Corporis Christi celebrantur.* Et pro Festo intelligitur etiam Commemoratio hæc S. Pauli, in propria scilicet Ecclesia; ut ex Officio patet, quod excludit in Laudibus commemorationem Octavæ S. Joannis; translatâ verò hâc commemoratione, tunc in die Octava Corporis Christi fiet commemoratio in Laudibus & secundis Vesperis, primò de Octava S. Joannis, deinde de Octava SS. Apostolorum, per Antiphonas,

nas, quæ dicuntur infra Octavam eorundem, & Orationem festi communem iisdem. Neque dicas, malè fieri de Octava S. Pauli ante festum illius per quatuor dies 30. Junii, 1. 2 & 3. Julii, quia festum ejusdem celebrari cœptum est cum S. Petro, quanquàm sine propriis S. Pauli Laudibus, quæ habentur in Antiph. Lectionibus & Responsoriis Commemorationis; quæ & ideò (contrarium scripsit nonnemo) non sunt omninò tacendæ.

Si dies 30. fuit Sabbatum, in secundis Vesperis, quæ sunt in Antiphona commemorationis communes ambobus Apostolis; commemoratio Dominicæ fieri debet post Apostolos, non antè, quod malè notavit, & docuit recentior, non advertens, quod hæ secundæ Vesperæ Duplices sunt nobiliores Dominicâ.

De Festis Sanctorum mense Julio.

CAPUT IX.

1. Octavæ S. Joannis Beda meminit, & habetur in Missali Vatic. 4743. inter majores Octavas eam numerat Radulph. *Propos. 19.* Semidupl. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* & in Breviar. 1550. Duplex à Pio V. qui & sermonem S. Maximi addidit. Si contingat non legi de Homilia S. Ambrosii, quæ habetur in secunda vel quartâ die infra Octavam S. Joannis, ob Dominicam occurrentem infra eandem, poterit legi quod omissum esset in die Octava, ad varietatem & ad libitum, quod notavimus in Tabulis Ordinis nostri perpetui A. B. C. literarum Dominicalium, & est conforme Rubricis Octavarii Romani.

2. Visitationis beatæ Mariæ. Ab Urbano VI. anno 1389. à Bonifacio IX. publicatum est anno sequenti 1390. ex Bzovio anno eodem. Extat Decretum de hoc festo in Concilio Basiliensi *Sessione 43. anno 1441.* quâ nimirùm die finita est Visitatio beatæ Mariæ in domo Elisabeth, ut ait Azor. *part. 2. lib. 1. c. 23. quæst. 2.* Apud Ordinem Minorum celebratum fuit ab anno 1263. ex Annal. Min. Duplex in Breviar. 1550. cum Officio proprio; quod mutavit Pius V. exceptâ Homiliâ; sed Clemens VIII. ferè totum, ut hodie habetur, complevit, præsertim Antiphonas & Responsoria; majusque Duplex esse declaravit.

Processi & Martiniani. In Antiphonario & Sacramentario Gregoriano, sed post Gregorium ait Pamelius. Simplex in M.S. semidupl. in Brev. 1550. Pius V. restituit, ut olim.

6. Octava Apostolorum. In actis S. Sebastiani in martyrio S. Tranquillini, de quo Martyrolog. hac die. Comes S. Hieron. meminit. S. Leo sermonem habuit in hac die; habetur etiam apud Bedam, & Radulph. *Propos. 19.* qui & appellat Octavam majorem. Duplex minus, à Durand. *lib. 7. cap. 1.* & in Brev. 1550. Officium Gregorianum, ex Schultingio; & Officium hujus Missæ habetur in Antiphonario & Sacramentario S. Gregorii; sed Orationis auctor est Leo II. ex Durand *lib. 7. cap. 15.* vel Leo IV. ex auctore *Ligni vitæ lib. 5.* ex Platina, & auctore Breviar. Chronologici; cum esset certaturus contra Saracenos ad Ostia Tiberina, Pius V. mutavit per totam Apostolorum octavam Lectiones secundi Nocturni.

8. Elizabeth Reginæ, Portugalliæ viduæ, Officium ad libitum fuit ab Urbano VIII. ejusdem Officii auctore semiduplex *anno 1630.* & à Clemente X. 1670. celebratum die 4. Julii, quod nunc in diem 8. translatum, semiduplex est de præcepto, & legitur in Martyrologio primo loco.

10. Septem Fratrum, Officium Missæ in Antiphonario & Sacramentario Gregoriano habetur. Ruffinæ & Secundæ. In Missali antiquissimo Vaticano *volum. 4770.* Romæ tantùm, ait Radulph. *Propos. 22.* cum novem Lectionibus in M.S. Simplex in Breviar. 1550. Semidupl. à Pio V. cum Officio, ut diximus, Gregoriano, cui Pius V. Homiliam addidit; quæ hodie legitur. Si transferatur hoc festum in Feriam secundam, convenit, ut octavæ Lectioni adjungatur nona, in qua de iis agitur.

11. Pii Papæ. In Missali Vaticano *vol. 4743.* Semid. ex Microlog. *cap. 43.* Romæ tantùm, ex Radulph. *Propos. 12.* Simplex in M.S. 1550. ut hodie.

12. Joan-

12. Joannis Gualberti Confess. à Clemente VIII. commemoratio tantùm in recognitione Breviarii, dein semidup. ad libitum, nunc ut Ordinis Institutor duplex, cum commemoratione.

Naboris & Felicis. In Missali Vaticano proximè citato, Romæ Radulph. *Propos. 22.* simplex sine Lectione in M. S. cum tribus in Brev. 1550 Pius V. antiquiora Breviaria secutus nullam Lectionem legi mandavit. Oratio est antiquior Pio.

13. Anacleti. In Missali Vaticano *vol. 4748.* semidupl. ex Microlog. *cap. 43.* Romæ tantùm, ex Radulph. *Proposit. 22.* simplex in M. S. & 1550. semidupl. à Pio Quinto, ut olim, unà cum Officio.

14. Bonaventuræ. à Sixto IV. deindè uti Doctoris à Sixto V. *1588.* semidup. à Pio V. Duplex à Sixto V. mutatâ Oratione, quæ erat *Exaudi;* & Evangelio Doctorum addito.

15. Henrici primi Imperatoris. Commemoratio, ab Urbano VIII. in recognitione Breviarii instante Ferdinando Austriaco Imperatore anno 1631. de quo legendum erit primo loco in Martyrologio. Orationes Missæ habentur in Bulla Canonizationis S. Cunegundis, S. Henrici conjugis, auctore Innocentio III. & mutato tantùm nomine in nomen Henrici. [Quod deindè Clemens X. *28. Februar. 1671.* per universalem Ecclesiam semidup. per Germaniam verò duplex, cum lectionibus & Oratione propriis recitari præcepit.

17. Alexii. Institutum fuisse Festum circa annum 1200. ait Chronicum Germanicum cit. à Schulting. & habetur in Brev. Vatic. *vol. 4798.* simplex in Brev. 1550. hodie autem Romæ duplex, extra eam semiduplex.

18. Symphorosæ, & filiorum. In appendice Gregor. Romæ tantùm, ait Radulph. *Propos. 22.* simplex in M. S. & 1550. ut hodie.

20. Margaritæ. In Litaniis fit de ea mentio in ordine Romano, item in appendice Gregor. & in Concil. Oxoniensi, simplex in Brev. 1550. Pius V. ademit lectiones incertas de ejus martyrio, & mutavit orationem.

21. Praxedis. In Antiph. Greg. simp. in M. S. & 1550. officium Greg.

22. Mariæ Magdalenæ. Habentur orationes ad Missam in Sacrament. Gregor. à Pamelio edito; qui tamen notat eas esse posteriores Gregorio. Anselmus meminit Festi *Epist. ad Ermulphum*, de generali consuetudine testatur Radulph. *Proposit. 17.* & habetur in Missali Vaticano *volum. 4743.* semidupl. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* Duplex apud Radulph. cit. rursus semidupl. in Breviar. *1550.* tandem Duplex à Pio V. qui mutavit Capitula, addidit Hymnum ad Vesperas [quem Clemens VIII. correxit] & alium ad Laudes, mutavitque Lectiones, & ordinem Responsoriorum. Clemens VIII. mutavit Hymnum post Invitatorium, quem accepit ab ordine Romano, in die Palmarum: *Nardo Mariæ pistico*, cui tandem extremam imposuit manum Urbanus VIII.

23. Apollinaris. In Antiphonario & Sacramentario Gregoriano, Petrus Chrysolog. sermonem habuit. Microl. meminit *capite 43.* simplex in M. S. & 1550 semiduplex à Pio V. cum Homilia propria. Clemens X. *ann. 1675.* Duplex præcepit. Officium Gregorianum, ex Microl. cit. & Offic. Missæ habetur in Antiphon. Gregor.

24. Vigilia S. Jacobi, ut dictum est de Vigilia S. Andreæ.

Christinæ. In Appendice Greg. simpl. in Breviar. M. S. & 1550. ut hodie.

25. Jacobi Apostoli. Dies Translationis est; nam obiit in Paschate, Gemma *lib. 3. cap. 163.* Vide in festo S. Andreæ. Duplex à Bonifacio VIII. Officium creditur à Calisto II. compositum, qui de S. Jacobi miraculis scripsit, & Compostellam Archiepiscopatu decoravit, ex Schultingio. Orationes, quæ in Missa dicuntur, habentur in Sacrament. Gregor.

Christophori. In Appendice Greg. & Breviario S. Isidor. citato à Baron. *in Martyrologio* simplex commemor. in M. S. & 1550.

26. Annæ. In Breviar. Toletano S. Isidori, in Missali Vaticano *volum. 3808.* Manuel. *titulo de Feriis*; apud Minores S. Francisci ab anno 1263. ex Annal. Min. Gregorius XIII. restituit Festum anno 1584. cum novem Lectionibus erat in Breviar. 1550. Duplex cum Officio à Grego-

nas, quæ dicuntur infra Octavam eorundem, & Orationem festi communem iisdem. Neque dicas, malè fieri de Octava S. Pauli ante festum illius per quatuor dies 30. Junii, 1. 2. & 3. Julii, quia festum ejusdem celebrari cœptum est cum S. Petro, quanquàm sine propriis S. Pauli Laudibus, quæ habentur in Antiph. Lectionibus & Responsoriis Commemorationis; quæ & ideò (contrarium scripsit nonnemo) non sunt omninò tacendæ.

Si dies 30. fuit Sabbatum, in secundis Vesperis, quæ sunt in Antiphona commemorationis communes ambobus Apostolis; commemoratio Dominicæ fieri debet post Apostolos, non antè, quod malè notavit, & docuit recentior, non advertens, quod hæ secundæ Vesperæ Duplices sunt nobiliores Dominicâ.

De Festis Sanctorum mense Julio.

CAPUT IX.

1. OCtavæ S. Joannis Beda meminit, & habetur in Missali Vatic. 4743. inter majores Octavas eam numerat Radulph. *Propos. 19.* Semidupl. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* & in Breviar. 1550. Duplex à Pio V. qui & sermonem S. Maximi addidit. Si contingat non legi de Homilia S. Ambrosii, quæ habetur in secunda vel quartâ die infra Octavam S. Joannis, ob Dominicam occurrentem infra eandem, poterit legi quod omissum esset in die Octava, ad varietatem & ad libitum, quod notavimus in Tabulis Ordinis nostri perpetui A. B. C. literarum Dominicalium, & est conforme Rubricis Octavarii Romani.

2. Visitationis beatæ Mariæ. Ab Urbano VI. anno 1389. à Bonifacio IX. publicatum est anno sequenti 1390. ex Bzovio anno eodem. Extat Decretum de hoc festo in Concilio Basiliensi *Sessione 43. anno 1441.* quâ nimirùm die finita est Visitatio beatæ Mariæ in domo Elisabeth, ut ait Azor. *part. 2. lib. 1. c. 23. quæst. 2.* Apud Ordinem Minorum celebratum fuit ab anno 1263. ex Annal. Min. Duplex in Breviar. 1550. cum Officio proprio; quod mutavit Pius V. exceptâ Homiliâ; sed Clemens VIII. ferè totum, ut hodie habetur, complevit, præsertim Antiphonas & Responsoria; majusque Duplex esse declaravit.

Processi & Martiniani. In Antiphonario & Sacramentario Gregoriano, sed post Gregorium ait Pamelius. Simplex in M.S. semidupl. in Brev. 1550. Pius V. restituit, ut olim.

6. Octava Apostolorum. In actis S. Sebastiani in martyrio S. Tranquillini, de quo Martyrolog. hac die. Comes S. Hieron. meminit. S. Leo sermonem habuit in hac die; habetur etiam apud Bedam, & Radulph. *Propos. 19.* qui & appellat Octavam majorem. Duplex minus, à Durand. *lib. 7. cap. 1.* & in Brev. 1550. Officium Gregorianum, ex Schulkingio; & Officium hujus Missæ habetur in Antiphonario & Sacramentario S. Gregorii; sed Orationis auctor est Leo II. ex Durand *lib. 7. cap. 15.* vel Leo IV. ex auctore *Ligni vitæ lib. 5.* ex Platina, & auctore Breviar. Chronologici; cum esset certaturus contra Saracenos ad Ostia Tiberina, Pius V. mutavit per totam Apostolorum octavam Lectiones secundi Nocturni.

8. Elizabeth Reginæ, Portugalliæ viduæ, Officium ad libitum fuit ab Urbano VIII. ejusdem Officii auctore semiduplex *anno 1630.* & à Clemente X. 1670. celebratum die 4. Julii, quod nunc in diem 8. translatum, semiduplex est de præcepto, & legitur in Martyrologio primo loco.

10. Septem Fratrum. Officium Missæ in Antiphonario & Sacramentario Gregoriano habetur. Ruffinæ & Secundæ. In Missali antiquissimo Vaticano *volum. 4770.* Romæ tantùm, ait Radulph. *Propos. 22.* cum novem Lectionibus in M.S. Simplex in Breviar. 1550. Semidupl. à Pio V. cum Officio, ut diximus, Gregoriano, cui Pius V. Homiliam addidit; quæ hodie legitur. Si transferatur hoc festum in Feriam secundam, convenit, ut octavæ Lectioni adjungatur nona, in qua de iis agitur.

11. Pii Papæ. In Missali Vaticano *vol. 4743.* Semid. ex Micrólog. *cap. 43.* Romæ tantùm, ex Radulph. *Propos. 12.* Simplex in M.S. 1550. ut hodie.

12. Joan-

12. Joannis Gualberti Confess. à Clemente VIII. commemoratio tantùm in recognitione Breviarii, dein semidup. ad libitum, nunc ut Ordinis Institutor duplex, cum commemoratione.

Naboris & Felicis. In Missali Vaticano proximè citato, Romæ Radulph. *Propos. 22.* simplex sine Lectione in M. S. cum tribus in Brev. 1550 Pius V. antiquiora Breviaria secutus nullam Lectionem legi mandavit. Oratio est antiquior Pio.

13. Anacleti. In Missali Vaticano *vol. 4743.* semidupl. ex Microlog. *cap. 43.* Romæ tantùm, ex Radulph. *Propofit. 22.* simplex in M. S. & 1550. semidupl. à Pio Quinto, ut olim, unà cum Officio.

14. Bonaventuræ. à Sixto IV. deindè uti Doctoris à Sixto V. *1588.* semidup. à Pio V. Duplex à Sixto V. mutatâ Oratione, quæ erat *Exaudi;* & Evangelio Doctorum additò.

15. Henrici primi Imperatoris. Commemoratio, ab Urbano VIII. in recognitione Breviarii instante Ferdinando Austriaco Imperatore anno 1631. de quo legendum erit primo loco in Martyrologio. Orationes Missæ habentur in Bulla Canonizationis S. Cunegundis, S. Henrici conjugis, auctore Innocentio III. & mutato tantùm nomine in nomen Henrici. [Quod deindè Clemens X. *28. Februar. 1671.* per universalem Ecclesiam semidup. per Germaniam verò duplex, cum lectionibus & Oratione propriis recitari præcepit.

17. Alexii. Institutum fuisse Festum circa annum 1200. ait Chronicum Germanicum cit. à Schulting. & habetur in Brev. Vatic. *vol. 4798.* simplex in Brev. 1550. hodie autem Romæ duplex, extra eam semiduplex.

18. Symphorosæ, & filiorum. In appendice Gregor. Romæ tantùm, ait Radulph. *Propos. 22.* simplex in M. S. & 1550. ut hodie.

20. Margaritæ. In Litaniis fit de ea mentio in ordine Romano, item in appendice Gregor. & in Concil. Oxoniensi, simplex in Brev. 1550. Pius V. ademit lectiones incertas de ejus martyrio, & mutavit orationem.

21. Praxedis. In Antiph. Greg. simp. in M. S. & 1550. officium Greg.

22. Mariæ Magdalenæ. Habentur orationes ad Missam in Sacrament. Gregor. à Pamelio edito; qui tamen notat eas esse posteriores Gregorio. Anselmus meminit Festi *Epist. ad Ermulphum,* de generali consuetudine testatur Radulph. *Propofit. 17.* & habetur in Missali Vaticano *volum. 4743.* semidupl. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* Duplex apud Radulph. cit. rursus semidupl. in Breviar. *1550.* tandem Duplex à Pio V. qui mutavit Capitula, addidit Hymnum ad Vesperas [quem Clemens VIII. correxit] & alium ad Laudes, mutavitque Lectiones, & ordinem Responsoriorum. Clemens VIII. mutavit Hymnum post Invitatorium, quem accepit ab ordine Romano, in die Palmarum: *Nardo Maria pistico,* cui tandem extremam imposuit manum Urbanus VIII.

23. Apollinaris. In Antiphonario & Sacramentario Gregoriano, Petrus Chrysolog. sermonem habuit. Microl. meminit *capite 43.* simplex in M. S. & 1550 semiduplex à Pio V. cum Homilia propria. Clemens X. *ann. 1675.* Duplex præcepit. Officium Gregorianum, ex Microl. cit. & Offic. Missæ habetur in Antiphon. Gregor.

24. Vigilia S. Jacobi, ut dictum est de Vigilia S. Andreæ.

Christinæ. In Appendice Greg. simpl. in Breviar. M. S. & 1550. ut hodie.

25. Jacobi Apostoli. Dies Translationis est; nam obiit in Paschate, Gemma *lib. 3. cap. 163.* Vide in festo S. Andreæ. Duplex à Bonifacio VIII. Officium creditur à Calisto II. compositum, qui de S. Jacobi miraculis scripsit, & Compostellam Archiepiscopatu decoravit, ex Schultingio. Orationes, quæ in Missa dicuntur, habentur in Sacrament. Gregor.

Christophori. In Appendice Greg. & Breviario S. Isidor. citato à Baron. *in Martyrologio* simplex commemor. in M. S. & 1550.

26. Annæ. In Breviar. Toletano S. Isidori; in Missali Vaticano *volum. 3808.* Manuel. *titulo de Feriis;* apud Minores S. Francisci ab anno 1263. ex Annal. Min. Gregorius XIII. restituit Festum anno 1584. cum novem Lectionibus erat in Breviar. 1550. Duplex cum Officio à Grego-

Gregorio XIII. Oratio antiquior Pio V. Clemens VIII. mutavit lectiones secundi Nocturni. Gregorius XV. præcepit diem agi festum ubique, Constit. editâ *23. April. 1622.*

27. Pantaleonis, aliàs Pantaleemonis, ait Baron. *in Martyrologio.* In Appendice Greg. Manuel. *titulo de Feriis*, simplex in M. S. & *1550.*

28. Nazarii, &c. S. Ambrosius Sermonem habuit. Habentur primi duo in Missali Vatic. *volum. 4770.* Victor. in Missali Vatic. *vol. 4743.* & ex Microl. *cap. 43.* Romæ tantùm; Radulph. *Propos. 22.* Innocent. in Append. Greg. & Radulph, *loc. cit.* omnes verò simul in Missali Vatic. 4743. simplex in M. S. cum novem Lectionibus in Breviario 1550. semidup. à Pio V qui addidit Homiliam. In Ecclesia SS. Nazarii, & Celsi transfertur festum SS. Victoris & Innocentii in primam diem non impeditam ritu semiduplici, de Communi plurimorum Martyrum, ex Decreto S. Rituum Congregationis *die 12. Febr. 1633.* & cum oratione & Evangelio festi eorundem, omissis nominibus SS. Nazarii, & Celsi. Hæc ille, hoc est, post octavam SS. Nazarii, & Celsi, ex Rubrica Breviarii nuperrimè recogniti. Neq; mirum videatur, quòd S. Innocentius colatur ut martyr unà cum martyre; tùm quia colitur in tota Ecclesia cum Officio martyrum, ut patet; tùm quia martyr ut nobilior trahit ad se non martyrem; tùm quia aliis non Martyribus, seu non viris, dantur aliquando ab Ecclesia Psalmi Martyrum, seu virorum, ut videre est in Festo S. Martini Episcopi, SS. Agnetis, & Agathæ, ex speciali privilegio, quod in translatione S. Innocentii non fuit illi detrahendum. Antiphonas autem, & responsoria de effusione sanguinis, & nonnulla cum demonstratione: *Istorum est enim*, &c. *Isti sunt qui venerunt*, &c. ne sumas pro iis rigorosè, quorum festum colitur; sed ea intellige, vel de præparatione animi ad martyrium respectu S. Innocentii; vel quia plurale ponitur in Breviario pro singulari, & ècontra; ut in festo plurium Apostolorum dicimus in secundis vesperis: *Collocet eum cum Principibus*, &c. & sæpiùs in festo unius Apostoli: *Isti sunt*, &c. bis & ter; & in festis plurium Confessorum non mutantur Antiphonæ nec Responsoria de uno Confessore. Vel accipe verba encomiasticè in laudem totius ordinis Martyrum, quod fit in toto Officio Apostolorum communi; & in Festo Sanctorum Innocentûm adhuc licitè dicitur, &c. *Tradiderunt Corpora sua in mortem, ne servirent idolis*, &c. Quod non contigisset iis, si diutiùs vixissent.

29. Marthæ, in Missali Vatic. 4743. & apud Minores S. Francisci ab anno 1263. in Annal. Min. simplex. in M. S. & 1550. semid. à Pio V. qui mutavit Orationem, & Homiliam addidit.

Felicis, in Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano, & sociorum distinctè, ibidem apud Pamelium. Simpl. in M. S. & 1550. In Octavario Romano Bononiæ primùm edito, pro Octava S. Marthæ citantur Homiliæ, quæ infrà Octav. Assumptionis B. Virginis; at quia additum est S. Hyacinthi festum, & 2. die nulla erit ampliùs Homilia, tu lege quæ in 4. 5. 7. & 8. die habentur. In editione Octavarii Antverpiensi, Veneta, & Neapolitana inoffenso decurres pede.

30. Abdon & Sennen. In Sacramentario Gregoriano. Simplex in M. S. & 1550. officium Missæ in Antiphonario S. Gregorii.

* 31. [Ignatii Confess. à Gregorio XV. *12. Martii 1622.* in Sanctorum Album relatus, officium cum oratione, lectionibus & homilia propriis à Clemente X. *1670.* duplex præceptum.]

De Festis Sanctorum mense Augusto.

CAPUT X.

Quotidie hoc mense celebrari de sanctis, testatur Concil. Turon. II. *cap. 18.*

1. Petri ad Vincula. Ab Alexandro Papa ex Durand. *lib. 7. cap. 19.* institutum est; vel à Sylvestro, anno 315. ex Polyd. Virgil. *lib. 6. cap. 8.* quod reprobat Baron. *in Martyrolog.* In Sacramentario Gregor. Gemma meminit *libro 3. capite 164.* & de generali consuetudine tradit Radulph. *Propos. 17.* circa ann. 438. ex Sigeberto. Semidupl. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* Duplex apud Radulph. *loc. cit.* & in Brev. 1550. Oratio est

eft Gregoriana in Sacramentario, & fortè etiam totum officium; quod in multis concordat cum festo Junii. Officium Missæ aliud tamen est ab Antiphonario S.Gregorii; & item oratio secreta alia est in Sacramentario. Pamelius numerat inter officia non Gregoriana post eum scilicet addita. Schultingius Sixto III.tribuit,qui ad Eudoxiæ preces festum decrevit. Pius V. addidit Lectiones proprias secundi Nocturni, Clemens VIII. Homiliam S. Augustini valdè propriam, declaravit esse Dupl. majus.

Machabæorum. Extant Orationes Nazianzeni, Ambrosii, Chrysostomi, Augustini, Leonis in eorum festo, & Maximi. Habetur festum in appendice Gregoriana, & in Codice Pameliano Sacramentarii Gregoriani. Simplex in M.S. & *1550.* Nomina eorum sunt: Salomona mater, Machabæus primo genitus, Aber, Machir, Judas, Achas, Arath, & Jacob. ultimus ex Josepho *in Commentar. ad Polybium.* Cur Machabæi sint appellati, Xystus *lib. 1. Biblioth. San.* docet, in vexillis eorum scribi solitum M. C. B. I. quæ Hebraicè sonant: *Quis similis tui in fortibus Domine?*

2. Stephani Papæ. In Sacramentario Gregoriano. Simplex in M.S. Missæ Officium non aliud ab antiphonario Gregoriano.

3. Inventionis S. Stephani. In Calce prædicti Sacramentarii, Anconæ erat festum solemne, ubi lapis est S. Stephani, ex Beda. Cui Festo facta est deindè accessio titulo inventionis, quæ tamen non accidit hâc die; neque verò hâc die obiit Stephanus, ut aliqui putant, contra quos fusiùs Baronius *in Martyrol.* semid. in M.S. & *1550.* Lectiones primi & secundi Nocturni mutatæ sunt à Pio V. Auctorem facit Officii S. Stephanum Leodiensem Ant. Demochares *lib. 4. c. 14. contra Misoliturgos*, sed omnia sumuntur de festo Decembris, cujus Officium ab Alcuino dicitur composium ex Cornel. Schultingio,qui hodierni Officii facit auctorem Bonifacium I. sub quo Luciani Historia de hac inventione scripta est. seu Pelagium I. quo tempore ossa S.Stephani Romam fuêre translata; sed ego puto esse Gregorianum; Orationes tamen in Missa hujus festi aliæ sunt in Sacramentario.

4. Dominici. A Greg. IX. anno 1234. sed festum fieri jussit in die sequenti, quo relatus est inter Sanctos,& in missali Vaticano habetur *volum. 4743.* Paulus IV. hâc ipsâ die 4 celebrari jussit, ob festum B. Virginis sequens, licèt obierit ille die sextâ hujus mensis. Semidup. erat in M. S. Breviar. & 1550. Duplex à Paulo IV. Pius V. exceptâ Oratione, mutavit totum Officium antiquum à Constantino Episcopo Urbevet. compositum, jussu Joann. Teutonici Generalis IV. in Hymno: *Iste Confessor*, mutatur tertius Versus.

5. Dedicatio S.Mariæ ad Nives, seu Basilicæ Liberii, seu Xystianæ, à Xysto III. seu Majoris dictæ, seu apud Præsepe; quod ibidem asservatur. Vide causas apud Baron. *in Not. Martyrol.* de ea in Missali Vaticano *volum. 4743.* Romæ tantùm celebratur, ait Radulph. *Propos. 22.* Duplex in Breviar. M. S. & 1550. nihil Durand. Pius V. mutavit orationem, aliqua Responsoria, & Lectiones primi, & secundi Nocturni. Clemens VIII. declaravit esse duplex majus unà cum sequenti.

6. Transfigurationis Domini nostri. Hodie revelata fuit ab Apostolis testibus ejusdem, ait Beleth. *cap. 144.* extant sermones de hoc mysterio SS. Leonis,Cyrilli Alexand. Ephrem. Basilii Seleuciæ,& Andreæ Cretensis Habetur festum in Martyrologio Wandelberti, qui floruit anno 850. in Missalli Vaticano *volu. 4770.* Manuel. meminit *tit. de Feriis.* Duplex in Breviar. 1550. auctor festi, & Officii apud omnes fuit Callistus III. anno 1456. ex Platina, & Nauclero, *Gener. 49. volum. secundo*, sed verè non fuit festi; quod notat Bar. *in Not. Martyrol.* ex Wandelberto. Pius V. mutavit Hymnos ad Vesperas & Laudes, & Lectiones primi & secundi Nocturni.

Xysti, Feliciſſimi, &c. Comes Hieron. meminit Xysti, & est II. S. Augustinus expressè de hoc festo testatur: *Tract. 27. in Joan.* Sacramentar. Gregorian. divisim omnium, & ejusdem Antiphonarium, cum novem Lectionibus in M.S. & 1550. simplex à Pio V. orationes Missæ leguntur in Sacrament. Greg.

* 7. (Cajetani Confess. Clericor. Regular.

Q 2 funda-

fundatoris, Clemens X. & sanctum, & Officium ejus cum homilia & Oratione propriis duplex per S. Rit. Congregationem *1674. 14. April.* declaravit cum commemor. & 9 lectione.)

Donati. In Appendice Greg. simplex in M. S. & 1550.

8. Cyriaci, Largi, &c. Primus habetur in Sacramentar. Gregorian. cujus Missæ Officium idem quod in Antiphon. & Sacrament. S. Gregorii; additis deinde sociis, de quibus in Appendice Greg. simplex in M. S. & 1550. semid. à Pio V. cum officio proprio.

Hâc autem die translata fuerunt eorum corpora, qui obière die 16. Martii, ut dicitur in Martyrologio Romano.

9. Vigilia S. Laurentii. In Comite Hieron. & Sacrament. Greg. ex pristina consuetudine vigilandi ad corpus tanti martyris, ut Acta testantur ex Baron. Aliæ causæ prædicationis vel martyrii allatæ à Durand. *lib. 7. cap. 23.* minùs probantur. Officium à Pio V. sed Missæ idem, quod in Antiphon. & Sacrament. Greg.

Romani. In Appendice Greg. simplex in M. S. & 1550.

10. Sancti Laurentii. In Actis S. Matronæ apud Metaphrasten fit mentio Festi, in Comite item Hieron. in Sacrament. Gregoriano habentur Orationes Missæ, exceptâ ultimâ, quam tamen habet Pamelianus Codex; SS. Augustinus, Leo, & alii antiquissimi Patres sermones habuère de Festo. Tradit Radulph. *Proposit. 17.* ortum habere ex Apostolica auctoritate, hoc est, à Sede Apostolica. Duplex majus ex Durand. *libro 7. cap. 1.* & Radulph. *loco cit.* Officium est Gregorianum, ex Schulkingio, & Missæ Officium habetur in Antiph. Greg. Pius V. mutavit Lectiones primi & secundi Nocturni. In Antiphonis 3. & 4. ad Laudes: *Caro mea igne cremata est, & non sum æstuatus*, nulla est contrarietas, ex S. Augustino in fine Lectionis sextæ diei secundæ infra octavam S. Laurentii.

11. Tiburtii. In Antiph. & Sacrament. Greg. Susannæ Romæ tantùm, Radulph. *Propos. 22.* utriusque Festum habetur in Appendice Greg. simplex in M. S & 1550.

12. Claræ. Ab Alexand. IV. 1255. & in Missal. Vatic. *volum. 4743.* in Brev. M. S. erat solemne, quia Breviaria, ut dixi, Nicolai III. jussu, Franciscana erant. Simplex à Pio V. duplex à S. Rit. Congregatione *die 9. Junii 1696.* cum novis lectionibus concessum.

13. Hyppolyti. In Sacramentar. Greg. Apud Romanos Festum celeberrimū fuisse suo tempore, testatur Prudentius in Hymno. Mentio est in Breviario S. Isidori, Hyppolyti, Cassiani, & simul in Antiphonario Greg. & appendice Gregor. simplex in M. S. & 1550.

14. Vigilia Assumptionis. Ordo Romanus, Sacramentarium Gregorianum; ubi habentur orationes Missæ, paulò mutata Secreta, Beda Nicol. Papa *ad Consulta Bulgarorum* meminère. Officium à Pio V.

Eusebii in Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano exceptâ ultimâ Oratione Missæ. Simplex in M S. & 1550.

15. Assumptionis B. Virginis. Comes Hieron. Ordo Romanus, Sacramentarium S. Gregorii, ubi orationes missæ leguntur, in cujus appendice appellatur Pausatio B. Virginis; & idem legitur in appendice Bibliorum antiquissima Vatic. *volum. 5729.* Dies Dominæ ab Hunnis dicta fuit ex Baron. *anno 48. in Martyrolog.* apud Orientales verisimile est, cœptum esse Festum coli statim post Concilium Ephesinum; quo tempore Cyrillus Alexandrinus cultum Deiparæ contra Nestorium amplificavit, ut notavit Azor. *part. 2. lib. 1. cap. 20. quæst. 1.* & deindè propagatum est sub Mauritio, ex Niceph. *lib. 17. cap. 28.* Manuel. habet *in tit. de Fer.* apud Gallos sub Carolo magno in Concilio Moguntino *c. 36.* S. Bernardus meminit *Ep. 174.* duplex majus, ex Durand. *loco cit.* officium Gregorianum, sed officium missæ aliud est in Antiphonario Gregor. Lectiones Cantici Cant. in primo Nocturno ex ordine Rom. mutavit Pius V. Lectiones secundi Nocturni, quarum etiam titulū meritò deindè mutavit, veriore Auctore apposito, Clemens VIII. Lectiones autem Cantici canticorum conveniunt mysticè B Virgini; sed & possunt dici Lectiones de scriptura occurrente mense Augusto, in quo leguntur omnes libri Sapientales Salomonis ex Radulph. *Proposit. 11.*

Dubi-

Dubitatum fuit, an officium de S. Rocho nondum canonizato, neque à Sede Apostolica beatificato, post Alexandrum III. defuncto, anno *1327.* in Concilio Constantiensi ann. 1414. inter Beatos habito recitari possit ? & negotio maturè discusso, S. Rituum Congregatio censuit concedendam esse Missam & officium in ejus die festo, in Ecclesiis duntaxat & Eremitoriis habentibus requisita Ecclesiarum in honorem ejusdem Deo dicatis, non extra dicta loca, *die 4. Julii, & clarius die 26. Novembris 1629.*

16. Hyacinthi. Ab Urbano VIII. Duplex cum officio, *1. Februar. anno 1625.* approbato, ad instantiam filii Regis Poloniæ, cùm esset Romæ, pro Jubileo anni S. in Martyrologii lectione pridiana primo loco ponatur, in Hymno: *Iste Confessor*, mutatur tertius Versus. Lectiones primi Nocturni erunt de Scriptura occurrente, juxta rubricam, quæ posita est in Breviario ante Dominicam 3. Augusti; licèt ibi fieret olim tantùm mentio de Octava S. Laurentii, & de Festo S. Bernardi. Eadem enim est ratio in his tribus Festis.

17. Octava S. Laurentii. In Sacramentario Gregoriano. Inter majores Octavas numeratur à Radulph. *Propos. 19.* semidupl. ex Durand. *lib. 7. cap. 1.* & *1550.* Duplex à Pio V. qui addidit Orationem propriam, quæ tamen habetur in Sacramentario Gregoriano ad calcem festi sancti Laurentii, in editione Romana; & ordinavit meliùs Lectiones totius Octavæ. Officium Missæ habetur in Antiph. Gregoriano; Orationes autem aliæ sunt in Sacrament.

18. Agapiti. In Antiphonario, & Sacramentario Gregor, à quo secretam tantùm in Missa Orationem habemus; sed in Codice Pameliano sunt eædem, quæ apud nos, simplex in M. S. & 1550.

20. Bernardi. In Missali Vaticano *vol. 3808.* semid. in Brev. 1550. Duplex à Pio V. Officium putat schulting. ab Alexandro III. qui eundem canonizavit. Pius V. mutavit orationem, addidit Homiliam.

Stephani Hungarorum Regis. Jussu Innocentii XI. in diem 2. Septemb. translatum.

22. Octava Assumptionis. A Leone IV. anno *847.* ex Sigeberto, vel anno *848.* ex Jacobo Phil. Bergomensi, vel *855.* ex Baronio *Tom. 10.* qui citat Anastas. Biblioth. Radulph. meminit *Propos. 19.* Duplex minus apud Durand. *loco cit.* & in Breviar. 1550. Pius V. in tota Octava reformavit Lectiones, & novas adjecit.

Timothei, &c. Primus habetur in Sacrament. Gregor. Simphorianus etiam in Antiphon. Gregoriano; Hypolytus in Breviario Vaticano *volum. 4753* simplex in M. S. & 1550. Pamelius numerat inter Officia Gregorio posteriora; oratio tamen Sacramentarii est nobis etiam communis.

* 23. (Philippi Benitii Confess. Ord. Servor. B. Mariæ V. Clemens X. in Sanctorum numerum retulit, & officium ejus semiduplex præcepit *17. Junii 1684.* Alexander VIII. semiduplex ad libitum permisit, & indulsit S. Rit. Congregat. *16. Decemb. 1690.* Innocentius XII. duplex de præcepto mandavit, additis Oratione & Lectionibus propriis, ac 9. Lectione homiliæ.) de

Vigilia S Bartholomæi. De hac, & de festo sequenti Concilium Oxoniense, & Innoc. III. *de observ. jejun. cap. Consilium.* Attendatur, inquit, locorum consuetudo, quod ad diem attinet hodiernum, vel sequentem 23. 24. seu 25. Romæ Vigilia 24. officium à Pio V. in Lectione Martyrologii hâc die, & præcedenti, extra Romam prænuntietur Vigilia, & festum, juxta morem locorum; nam Martyrologium Romanum consuetudinem sequitur Romanam.

24. Bartholomæi. Beda Romæ 25. De eo Martyrol. & Calendar. M. S. cit. à Baronio *in Notis Martyrologii.* Item in Sacram. Gregoriano, ubi Secreta Missæ; & Postcommunio paulò diversæ leguntur. Collecta prima est Ambrosiana. Græci celebrant Festum bis in anno; natalem diem *11.* Junii, translationem hâc die. Romani celebrant die *25.* translationem ab Othone III. factam anno *983.* in Romanam insulam Licaoniæ in tumbam porphyreticã, ut scribit Otho Frisingensis *lib. 6. c. 25.* Ecclesiam verò, quæ nunc Apostoli nomine vocatur, in honorem S. Adalberti ædificatam asserit Baron. *in Martyrol. 22. Jun.* Duplex à Bonifacio VIII. Pius V. mutavit omnes

Lectiones; est autem idem cum Nathanaele laudato à Christo, quod in calce Operis hujus in utriusque laudem, qui tamen unus est, probabo fusiùs.

25. Ludovici Regis IX. & Francorum XIV. A Bonifacio VIII. 1297. inter Sanctos est relatus. Habetur Officium in Brev. Vaticano *vol. 4752.* Simplex in M. S. semiduplex à Paulo V. *anno 1618. 29. Novemb.* cujus lectiones recitandæ approbatæ fuerunt *23. Februar. 1619.* & rursus *23. April. 1622.* Ubi celebratur die 26. mutatur in Hymno; *Iste Confessor*, tertius Versus.

26. Zephyrini. In Missali Vatican. 4743. semidupl. ex Microl. *c. 43.* Romæ tantùm, Radulph. *Propos. 22.* simplex in M. S. & 1550.

28. Augustini. In Sacramentar. Gregoriano, ubi omnes Orationes Missæ sunt eædem, quæ apud nos. Bonifacii VIII. Decreto duplex. Pius V. mutavit omnia, retentâ Oratione tantùm; Officium autem Missæ aliud est in Antiph. Gregor. & Pamelius illud numerat inter Officia posteriora Gregorio.

Hermetis. In Antiphonar. & Sacramentar. Gregor. à quo ultimam tantùm habemus Orationem Missæ; primam & secundam in Pameliano Codice. apud Antium celebris memoria, ex Actis S. Bonifacii Papæ *Tomo 1, Concil.* simplex. in M. S. & 1550.

29. Decollationis S. Joannis. In Comite S. Hieron. & in Sacrament. Greg. ubi omnes Missæ Orationes habentur, posterio res tamen Gregorio; exceptâ primâ, quæ à Missali Ambrosiano accepta est. Manuel. *tit. de Feriis.* Hâc die Caput est inventum, ex Gemma *lib. 3. cap. 165.* & placet Baronio *in Martyrolog.* hoc est, secundâ inventione; nam obiit in die Annuntiationis B. Virginis, ex auctore Gemmæ *ibidem*, & imminente Paschate, ex Baronio *loco citato*, qui addit, hac item die fuisse consecratam celebrem Ecclesiam Alexandriæ in honorem S. Joannis, & Reliquias ejusdem in ea reconditas. Semidupl. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* & in Breviario *1550.* Duplex à Pio V. qui de more mutavit 1. & 2. Lectiones. Officium Missæ aliud est in Antiphonar. Gregoriano, posterius Gregorio ex Pamelio, ut dictum est. Optârunt aliqui hoc festum fieri duplex majus, sicuti sunt alia minora Festa Apostolorum; sed neque dies hæc martyrii illius est, neque Martyrium pro fide Christi & Evangelio; neque statim in cœlum ivit; neque demeretur S. Augustin. ut amittere debeat secundas Vesperas, quas dividit cum S. Joanne. Quibus etiam de causis longè majus festum est Nativitatis quàm Decollationis S. Joannis. Aliam adde causam; quia Nativitas illius toti mundo magis profuit, tanquam Præcursoris Christi, quàm Decollatio, quæ illi soli utilis fuit. *Et multi*, ait Angelus, *in Nativitate ejus gaudebunt.*

Sabinæ. In Antiph. & Sacramentar. S. Gregorii; sed deindè mutatæ sunt omnes Orationes Missæ; quas tamen habet Pamelianus Codex, simplex in M. S. & 1550.

* 30. (Rosæ Limanæ Virg. quam Clemens X. Sanctarum Virginum catalogo inseruit; uti in Hispania, ita in Germania Officio & Oratione propriis per modum dupl. celebrari permittitur cum commemorat. & 9. lectione)

Felicis & Adaucti, in eodem Sacrament. cum orationibus omnibus Missæ. Simplex in M. S. & 1550. Officium Missæ ut in Antiph. Greg.

* 31. (Raymundi Nonnati Confess. Ord. B. Mariæ de Mercede. Orationem & lectiones proprias à S. Rituum Congregatione *1669. 31. Augusti* approbatas, Clemens IX. ritu duplici recitari præcepit.)

De Festis Sanctorum mense Septembri.

CAPUT XI.

*(Dominica 1. Septembr. ad instantiam Leopoldi Imper. per Germaniam & Ditiones ejusdem hæreditarias festum SS. Angelorum Custod. duplex 2. classis cum Octava propria recitari concessit Clemens IX. 1667. de quo Auctor 2. Octobris.)

1. Ægidii Abbatis ab Urbano IV. ex Radulph. *citato à Schultingio* in Missali Vatic. *volum. 3808.* cum novem Lectionibus apud Radulph *Propos. 22.* simplex in M. S. & 1550. & à Pio V.

Duodecim fratrum, Romæ tantùm, ex Radulph.

dulph. cit. in Missali Vatic. *vol. 4770.* simplex in M.S. 1550.

* 2. [Stephani Regis Confess. antehac 20. Augusti, simplex Commemoratio ab Urbano VIII *anno 1631.* ad instantiam Ferdinandi Imperatoris; nunc Innocentii XI. jussu ob insignem hâc die Leopoldi Imp. victoriam captæ Budæ, S. Rituum Congregatio additis novis lectionibus & homil. huc transtulit *die 19. April. 1687.* In Martyrologio legatur primo loco, & mutatur versus tertius.]

* 5. (Laurentii Justiniani Episc. Confess. ab Alexandro VIII. inter Sanctos exaltatus, officio proprio honoratus ab Innocentio XII. S. Rituum Congregatio sub ritu semiduplici ad libitum *die 30. Augusti 1692.* permisit, mutatur tertius hymni versus, quòd hoc die ad Pontificiam Venetorum Cathedram evectus; sed 8. Januarii 1455. defunctus.]

8. Nativitatis B. Virginis. Temporibus Ephesini, & Calcedonensis Concil. diem festum hunc celebrari cœpisse, existimat Azor. *part. 2. lib. 1. cap. 19. qu. 1.* at Baron. *in Not. Martyrolog.* non præsumit hoc dicere, quia in Concilio Moguntino videntur illius Patres hoc ignorâsse festum. Extant Orationes de hoc eodem festo, Chrysostomi, Procli, & Joannis Damasceni. Manuel. meminit *tit. cit.* Certum est, quòd apud Latinos non ubiq; celebratum fuit hoc festum ante Augustinum, qui nullius hominis nativitatem celebrari asserit, nisi Christi & Joann. *Serm. 20. & 21. de Sanctis.* Quod si in Breviario hâc die dicat Augustinus in sermone: *tanta Virginis illustrata natali*; & in die secunda infra octavam: *tuam sanctam Nativitatem*; illa verba: *natali, Nativitatem*, sunt adventitia mutata ab Ecclesia; pro quibus alia habet originalis textus *in Sermone 18. de Sanctis, qui est 2. de Annuntiat.* Habetur præterea Festum hoc in Comite S. Hieron. in Ordine Romano & in sacrament. Greg. cum omnibus Orationibus Missæ. S. Ildephonsus indicat hoc festum *in libro de Virginit. Mariæ*; de quo etiam sermonem habuit. Post eum Bernardus meminit, rationemque addidit, quia sancta nata est; *in Sermone super Salve Regina*; atque ex cantu Angelorum hac die audito statutum fuisse festum, docet Gemma *lib. 3. cap. 166.* tùm Sergii decreto firmatum, ait Sigebertus *in Chronico.* Sed fortassè eo die indixit ille Litanias tantùm, ut ait auctor Brev. Chronologici; qui & addidit, quod in Gallia post Ludovicum Pium celebrari cœpit. Duplex majus, ex Durand. *lib. 7. cap. 1.* (nunc duplex secundæ class.) Antiphonæ, & Responsoria à Joanne Damasceno composita post recuperatam abscissam manum, scribit Schultingius citans Martinum Consentinum Archiepiscop. *lib. 4. Chron. in Syricio*, nihil mutavit Pius V. Officium tamen Missæ aliud est ab Antiphonario Gregor. Ubi est Titulus Ecclesiæ Nativ. B. Virginis in tertio nocturno, vel de septima & octava lectione fiant tres, vel pro nona legatur septima diei sequentis infra Octavam, parùmque refert, si die sequenti eadem repetatur.

Adriani. In Antiphon. & Sacrament. Gregoriano, mutatis deindè Orationibus; & est translationis Festum, quando Romam ejus corpus delatum est, ex Baron. *in Martyrolog.* obiit enim die 4. Martii. Commemoratio in M. S. simplex in Brev. 1550.

* (Dominicâ infra Octavam Nativitatis B. Mariæ V. Festum Nominis Mariæ à plerisque Ecclesiis 17. Septembris ex indulto Apost. celebratum. Innocentius XI. ob insignem Viennæ Austriæ à Turcarum obsidione sub Leopoldo I. Imp. 12. Septemb. 1683. liberatæ victoriam, de consilio S. Rituum Congregationis *die 5. Februarii 1684.* habito, novo Orationis, lectionum, homiliæ & missæ officio ad modum duplicis majoris perpetuò servandum, & Calendario Ecclesiastico inscribendum præcepit.]

9. Gorgonii. Antiphonar. & Sacrament. Gregor. cum omnibus Orationibus Missæ; non tamen in Pameliano Cod. Simplex in M.S. 1550. posterius est Gregorio ex Pamelio.

10. Nicolai Tolentini. In Brev. Vatic. *vol. 4760.* restituitur à Sixto V. 1585. cum officio & duplici ritu, sed comparatione factâ cum Nicolao Mirensi Episcopo, à quo hic Nicolaus prodit in lucem; Clemens VIII. Semid. ritu Festum decrevit fieri, mutavitque Orationem. [Clemens verò X. *anno 1670.* duplex restituit.]

Sit

Si transferatur, mutatur Versus tertius in Hymno, *Iste Confessor.*

11. Prothi & Hyacinthi. In Antiphonar. & Sacrament. Gregor. Romæ celebre Festum fuisse docet Baron. *in Martyrol.* simplex in M. S. & 1550. officium Gregorianum, ubi suprà. Fuêre Germani, teste S. Damaso in Epigram. quod in recognito Martyrolog. & Breviario adnotatum est, quare in officio novem Lectionum octavum R. erit *Hæc est vera.*

14. Exaltationis S. Crucis. Ante obitum S. Joannis Chrysostomi, qui hac die obiit, & duos de hoc festo sermones habuit, in Comite S. Hieron. fit mentio; in Ord. Romano, & in Sacrament. Gregor. habetur secreta Missæ oratio, quâ nos utimur; reliquæ deindè mutatæ fuerunt. Honorius I. invexisse dicitur hoc Festum in Ecclesiam Occidentalem anno 623. ex Platina fortasse ampliavit. Quare Heraclii victoria longè posterior reddidit illustriorem jam institutam celebritatem; quæ contigit ann. 631. ex Sigeberto. Semiduplex à Durand. *lib. 7. cap. 1.* Duplex in M. S. & 1550. Officium Gregor. mutavit aliqua Pius V. in Responsoriis, & Lectionibus, Clemens VIII. in Hymno jussit dici: *In hac triumphi gloria*; & declaravit hoc Festum esse Duplex majus; Officium Missæ Introitum tantùm habet, ex Antiphonario Greg.

15. Octava Nativitatis Beatæ Virginis. Ab Innocentio IV. ex Durand. *lib. 7. cap 28.* hoc est officium ejusdem, ait Baron. *in Martyrolog.* Beda enim meminit Octavæ cum Radulph *Proposit. 19.* qui eam numerat inter octavas majores. Habetur in Missali Vaticano *volum. 3808.* Semidupl. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* Duplex ab Alexandro VI. ut dicitur in Brev. 1550. officium ab Innocent. IV. ex Platina anno 1246. qui & eidem tribuit Festum, sed falsò, ut suprà innuimus. Pius V. infra Octavam ademit in primo Nocturno Lectiones de Canticis canticorum quotidianas, exceptis primâ, & ultimâ die, & mutavit Lectiones secundi, & tertii Nocturni.

Nicomedis. Olim die primâ Junii ex Beda, Usuardo, & Adone. Habetur officium Missæ in Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano cum omnibus orationibus Missæ. Simplex in Breviario M. S. & 1550.

16. Cornelii & Cypriani. Obiêre tamen die 14. Septembris, quâ, & sequenti impeditâ, data est eisdem hæc dies pro Natali. De iis in Comite Hieron. & Sacramentar. Gregor. ubi habentur prima, & ultima oratio Missæ. De Cypriano Nazianzenus orationem habuit, & solemnius erat Festum apud Græcos. Extant aliorum Sermones, Augustini *113. 114. 115. 116. de Diversis*, SS. Maximi & Petri Chrysol. in Italia per antonomasiam dicebatur celebritas Cyprianea, ut scribit Procopius *de Bello Wandal.* Simplex in M.S. & 1550. semidupl. à Pio V. cum officio. Lectiones primi Nocturni de communi martyrum eatenùs fuerunt assignatæ, quatenùs de libro Tobiæ cœptum sit legi, alioquin initium ejusdem libri legatur in hoc festo [qui casus contingit alicubi, ob festum solemne in Dominica, die 13. Septembris) ne scilicet liber ille omittatur. Missæ officium discordat ab Antiph. Gregor.

Euphemiæ, &c. A tempore Chalcedonensis Concilii. In sacramentario Gregoriano divisim habentur; ubi etiam orationes omnes, quæ nunc in Missa dicuntur. Pamelius numerat inter officia Gregorio posteriora in Antiphonario Gregoriano, ante tempora Doni Papæ, ait Baron. *in Martyrolog.* Manuel. *tit. de Feriis*, cum novem Lectionibus in M.S. & 1550. Commemoratio tantùm à Pio V.

17. Stigmatum S. Francisci. Baronius *in Martyrologio* scribit, Benedictum XI. jussisse solemnitatem hanc celebrari Duplici officio, id est, in ordine S. Francisci, & lapsam in Martyrologio Romano jussisse Sixtum V. hâc die recenseri, additis ipsiusmet Sixti V. verbis. Deindè verò concessit Paulus V. celebrari eandem posse ad libitum Cleri; Duplici quidem officio in Religione S. Francisci, extra eandem semiduplici, ut patet ex prima editione Romana, & Decreto S. Rituum Congregationis *die 28. Augusti 1615.* & rursus *die 2. Octobris 1627.* Scripsit de hoc festo Ant. Daza Minorita, & ait universæ Ecclesiæ fuisse præceptum sub ritu Duplici à Benedicto

dicto XI. & à Paulo V. sed fallitur; tùm quia Marcus Ulyssiponensis in suo Chronico Minorũ *par. 1. cap. 59.* apertè tradit à Benedicto XI. datum esse Festum duplex Ordini tantùm S. Francisci; tùm quia semel, & iterùm decrevit S. Rituum Congreg. ritum semiduplicem, ut diximus; tùm quia ejusdem Decreto deleta sunt ea verba in 6. Lectione: *Officio Duplici*, quæ videbantur ad totum Clerum attinere, *die 6. Novembris 1627.* Et ratio favet; quia in Breviario secundaria Sanctorum Festa longè sunt inferiora primariis, videre est in duplicibus majoribus per annum; non ergò debet esse Festum Stigmatum æquale festo primario S. Francisci, quod est duplex minus; congruit autem esse duplex in Ordine Minorum, ubi Festum primarium S. Francisci est duplex primæ classis. [Demùm Clemens X. *1670.* semidup. de præcepto mandavit] Color albus adhibendus est, ut aliàs docuimus contra usum Fratrum Minorum. In martyr. lect. sicut Officium, ponatur primo loco.

* 18. [Thomæ à Villa nova Episc. Confess. Alexander VII. Canoni Sanctorum inscripsit, & officium cum Antiphonis, Oratione & lectionibus propriis sub ritu ad libitum semiduplici permisit; sed Innocentius XII. de præcepto servari mandavit, tertius hymni versus mutatur.)

19. Januarii, &c. Primus erat in Appendice Gregor. apud Græcos ante Procopium, qui de hoc festo scribit *lib. 2. de Bello Gothico*, cùm sociis restitutus fuit à Sixto V. *1586.* & cum Officio semiduplici. Clemens VIII. mutavit Evangelium cum Homilia. Clemens X. ad ritum duplicem elevavit.

20. Eustachii, &c. Appendix Sacramentar. Gregor. habet hoc Festum Calend. Novembr. hâc verò die Missale Vaticanum *volum. 4743.* Commem. in M. S. Simplex *1550.* Pius V. ademit Lectionem, ob Homiliam Vigiliæ. Urbanus VIII. ritu Semidupl. celebrari jussit, ad instantiam Mauritii Cardinalis à Sabaudia Diaconi ejusdem Ecclesiæ; cujus Lectiones approbatæ fuerunt *die 24. Novemb. 1625.* Addiderunt alii sine facultate Resp. *Hæc est vera*; quod non quadrat; aliàs dicendum esset etiam in festo S. Marii, Marthæ, &c. *19. Januar.* eadem enim est ratio patris, matris, & duorum filiorum. Non igitur est dicendum. Clemens X. duplex esse præcepit cum lectione 9. Vigiliæ.

Vigilia S. Matthæi. Ut de Vigilia S. Andreæ & S. Thomæ dictum est. In Comite Hieron. Evangelium, Officium Missæ in Antiph. & Sacrament. Greg.

21. Matthæi. Ut de S. Andrea, Comes S. Hieron meminit. Oratio est Ambrosiana. Pius V. mutavit Lectiones omnes, Officium Missæ, ut in Antiph. Greg. & Sacramentario.

22. Mauritii &c. Primus in Antiphonario Gregoriano; sed ex Pamelio post Gregorium: socii verò in appendice Sacramentarii. Simplex in M. S. 1550. officium Gregorianum, & Missæ præsertim, ut in citato Antiphonario.

23. Lini. In appendice Gregoriana. Semidupl. ex Microl. *cap. 43.* Romæ tantùm, Radulp. *Propos. 22.* simplex in M. S. & 1550. Semidupl. restituitur à Pio V. mutavit autem Evangelium cum Homilia Clemens VIII.

Theclæ. In Appendice Gregor. Ubique celebre festum, ait Baron. *in Martyrolog.* cum novem Lection. in Brev. 1550. Commemoratio à Pio V.

* 24. [B. Mariæ V. de Mercede redempt. captivor. Officium duplex à S. Rit. Congregatione die *18. Februarii 1696.* approbatum, Innocentius XII. *die 22. Februar.* ejusdem anni sub præcepto mandavit servari.]

26. Cypriani, & Justinæ. In Appendice Greg. simplex in M. S. & 1550.

27. Cosmæ, Damiani. In Sacrament. Gregorian. mutatis Orationibus omnibus Missæ; quas tamen nobis etiam communes Pamelianus habet Codex. Romæ celebrem eorum cultum ante Menologium indicat Baron. *in Martyrolog.* Manuel. *tit. de Feriis.* Simplex in M. S. & 1550. Semidupl. à Pio V. Officium autem Missæ habetur in Antiphonar. Gregor. ubi & posterius esse S. Gregorio, notat Pamelius.

* 28. [Wenceslai Ducis & mart. S. Rit. Congregatio *die 19. Novembr. 1670.* Clementis X.

X. permissu Orationem & Lectiones proprias sub ritu semiduplici ad libitum pro Ecclesia universali approbavit.]

29. Dedicationis S. Michaëlis, in monte scilicet Gargano, ait Martyrolog. Roman. Habetur in Comite Hieron. & in Sacrament. Gregor. cum omnibus orationibus Missæ, in Concilio Moguntino *cap. 36.* Manuel. *tit. de Feriis.* Addo, inquit, ob Dedicationem Ecclesiæ in mole Adriani; quam Baron. *in Martyrologio* vult fuisse dedicatam à Bonifacio III. vel IV. qui sunt posteriores Gregorio; Radulphus ait *Propos. 17.* fieri ex auctoritate Apostolica. Gemma addit *lib. 3. cap. 167.* ob victoriam fieri contra Paganos. Duplex apud Radulphum citat. & in Breviario 1550. Officium est Gregor. quod dici statuitur Schulting. à Concilio II. Triburiensi M. S. celebrato anno 1030. Pius V. mutavit Lectiones primi, & secundi Nocturni, tùm ordinem Responsoriorum, tùm Capitulum ad Sextam. Nota, quod ad octavam Lectionem dicitur: *Quorum Festum colimus*, quia est Festum omnium Angelorum, ut in Oratione, & Lectione quarta patet, & sequentibus; & quia Dedicatio hæc in monte Gargano facta fuit in Michaëlis, & Angelorum memoriam, ut expresè dicitur in Lectione sexta festi Apparitionis *die 8. Maji.* Officium Missæ habetur in Antiphonario Gregoriano. Si occurrat hoc Festum in Dominica, convenit, ut octavæ Lectioni jungatur nona, quæ de Angelis agit.

30. Hieronymi. In Sacramentario Gregoriano, cum diversis tamen orationibus Missæ. Ex Decreto Bonifacii VIII. Duplex. Pius V. mutavit Lectiones omnes.

De Festis Sanctorum mense Octobri.

CAPUT XII.

Festum Rosarii debet ubique, & perpetuò celebrari in iis Ecclesiis, in quibus adest Altare seu Capella Rosarii B. Virginis, Duplici majori Officio in prima Dominica Octobris, quæ scilicet occurrit in Calendis, vel post Calendas, ex Decreto Gregorii XIII. *die 1. Aprilis 1573.* Officium recitant Bononienses de Nativitate, mutato nomine in *Festivitatis*; quod non improbamus. Certè meliùs, ut in Festo ad Nives, cum Lectionibus 2. Noct. de Nativitate B. Virginis, mutato verbo *Natalis* in *solemnitate*; minùs enim cohærent Antiphonæ, & Responsoria Nativitatis Festo Rosarii, quàm Festo Visitationis, & Præsentationis B. Virginis; & tamen hæc duo festa non habent amplius Officium de Nativitate, mutante Clem. VIII. in Officia, quæ hodie habentur. Quibus autem placet Officium Nativitatis, pro iis verbis: *Hodie nata est*, dicere poterunt: *Hodie Festum est B. Virginis*, sed verè dissonat illud: *ex progenie David*, à voce *Festi*. Vide quæ diximus *in primo Tomo part. 4. tit. 15. num. 12. pag. 223.* Nota, quod in secundis Vesperis, si concurrant cum Angelis Custodibus, [ubi festum Angelorum non est duplex 2. classis] Vesperæ integræ erunt de beata Virgine, cum commemoratione Angelorum custodum. Habet enim Festum Rosarii integras utrasque Vesperas, quia Gregorius celebrari voluit ritu duplicis majoris, ut diximus, & ubi fit hoc Festum, legatur de eo in martyrologio primo loco.

Occurrit non rarò dies octava Titularis Ecclesiæ S. Michaëlis, S. Hieronymi, & aliorum, in Dominica prima Octobris, in qua Rosarii Festum à Clero ejusdem Ecclesiæ fieri debet, officiumque de eodem recitari. Et sicuti dies Octava non potest transferri, ita neque videtur transferri debere Festum Rosarii, quod à die 7. Octobris in primam Dominicam ejusdem ex professo transtulit Gregorius XIII. ut officio populus intersit: *ex Bulla cit. suprà.* Quodnam erit igitur officium recitandum? consultus respondi, recitandum esse officium de Rosario cum commemor. diei octavæ, & Dom. 1. Octobris; tùm quia, dum neutrum transferri potest, ut dixi, Festum Rosarii est Duplex majus, octava verò Duplex minus; tùm quia Festum Rosarii est Deiparæ; tùm quia Festum est de præcepto universalis Ecclesiæ, *ex Bulla Gregorii*; dies octava est de præcepto in particulari Ecclesia; tùm quia S. Congregatio in honorem B. Virginis decrevit à Clero Regis fieri Festum Visitationis Beatæ Virginis in die octava S. Prosperi Patroni loci,

loci, ut suprà scripsimus *Sect. 3. cap. 12. num. 20.* licet potuisset & debuisset ex vi Rubricarum transferri festum Visitationis; at Rosarii festum à Dominica non est dimovendum.

De Festo Sanctorum Angelorum Custodum concessit Paulus V. *27. Septembris anno 1608.* posse fieri Officium duplex à se approbatum ad libitum Cleri, primâ die non impeditâ, officio novem lectionum, post Festum Dedicationis S. Michaëlis. Dixit *Officio*, in titulo ejusdem Officii in editione Romana Ægidii Spadæ ann. 1612. ut intelligas Festum Angelorum Custodum cedere debere officio Dominicæ; & eò magis, quia si primâ die, & in Dominica occurreret hoc festum in prædictis Ecclesiis Rosarii, de festo Sanctissimi Rosarii, quod est nobilius, faciendum esset officium. Item dies infra Octavam, putà S. Hieronymi, vel S. Michaëlis Archangeli, sicuti est officium novem Lectionum; ita excludit à tota Octava Festum Angelorum Custodum.

Dices: In decreto S. Congregationis Rituum dicitur: *Primâ die non impeditâ Festo novem Lectionum*; ergò non cedet Dominicæ. Resp. Eandem S. Congregationem declarâsse, nomine festi novem Lectionum etiam Dominicam intelligi *12. Martii 1618.*

Quæres adhuc: An Festum Angelorum Custodum sit duplex majus, ita ut habere debeat utrasque Vesperas integras. Dicebam esse; tùm quia in Rubricis generalibus *de concurrentia Officii num. 2. in fine* Festa Angelorum præponuntur Apostolis, hoc est, non modo Michaëlis, sed etiam Gabrielis, & Raphaëlis, quæ apud multas Ecclesias celebrantur, & à fortiori Angelorum omnium Custodum, quorum festum colimus uno die; tùm quia festum hoc videtur majus quàm Apparitionis S. Michaëlis ex pluralitate Angelorum Custodum; & quia in Apparitione miraculum tantùm celebramus; in hoc autem festo personas ipsas Angelicas, & innumeras unà simul honoramus. At Apparitionem esse festum majus, & habere utrasque integras vesperas, nemo non novit; tùm licet hoc festum sit ad libitum; tamen posito, quòd recitare velimus Officium, ad Rubricas generales servandas tenemur; sicuti Missam, quam non tenemur quotidie celebrare, si tamen celebras, juxta Rubricas celebrare debes; tùm denique quia, si S. Hieronymus amitteret eo casu utrasque Vesperas, etiam S. Gregorius Nazianzenus ejus præceptor amittit primas Vesperas, nobiliores secundis, nempè in secundis Vesperis Apparitionis. His tamen non obstantibus, & ritè consideratis, in gratiam S. Hieronymi, ne amittat utrasque Vesperas, & quia festum Angelorum Custodum fuit concessum fieri ex devotione, non ex præcepto, decrevit sacra Rituum Congregatio *die 2. Octobris 1627.* esse Duplex minus, & dividere Vesperas cum S. Hieronymo, & cum quocumque alio duplici, si alicubi concurrat post primam diem Octobris. Lectiones primi Nocturni omittuntur, si legendum sit initium Esther.

Ad Octavam Lectionem dicitur: *Quorum Festum colimus*; nam titulus, & oratio est de pluribus, & unusquisque intendit venerari suum Angelum in Choro unà cum aliis. Qui solus recitat Officium, adhuc dicat: *Quorum Festum colimus*, &c. non *Cujus Festum colimus*, &c. Quod postremum docuit recentior, minùs advertens, quòd uni recitanti neque convenit *colimus* in plurali, si verborum vim attendimus. Si fiat Officium primâ die Octobris, octavæ Lectioni adjungerem nonam, quæ magis est propria festi. Vide suprà mense Septembri, ubi invenies Festum SS. Angelorum Custodum, hinc in Dominicam 1. Septembris ritu duplici 2. classis cum Octava translatum. Ubi fit hoc Officium in Lectione Martyrologii, legatur primo loco de eodem.

1. Remigii. Dies est Translationis, obiit enim Idibus Januarii, ex Baron. *in Martyrolog.* Habetur Festum in Appendice Gregorian. & in Concilio Moguntino *cap. 36.* Simplex in M.S. & 1550. [Clemens X. *anno 1670.* semiduplex ad libitum permisit. In Hymno Vesper. mutatur tertius Versus.

4. Francisci. A Gregorio IX. 1228. dilatatur, festum à Sixto IV. 1472. in Missali Vaticano *volum. 4743.* Duplex in M.S. & 1550. Pius V. retentâ Oratione, mutavit Officium antiquius,

operâ Fratrum Minorum in Breviario positum, & auctoritate Nicolai III. approbatum, ut diximus *cap. 1. hujus Sect.* In Lectione 6. legitur, quòd S. Franciscus in die Festo Exaltationis S. Crucis recepit sacra Stigmata, & in Lectione quarta festiStigmatum, aitS. Bonaventura, quod circa Festum Exaltationis id acciderit; non tamen pugnant inter se hi textus; quia tempore S. Bonaventuræ erat incertus dies, qui deindè fuit præcisè revelatus. Lege Wadingum in *Annal. Min. anno 1282.* Festum S. Francisci est de præcepto ubique locorum, ex Decreto Sixti IV. ut indicat Silvester *v. Dominica, num. 3. §. Sextum,* ubi tamen ait, constitutionem illius, non fuisse moribus utentium approbatam. Sed rursus præcepit ubique observari S. Rituum Congregatio *die 3. Januar. 1622.* annuente sanctissimo; Decretumque originale ostendit mihi Jo. Petrus Massarius meus, virtutum, doctrinæ, & fortunarum hæres Julii Benigni Advocati Consistorialis, Primarii, & unici tunc temporis in Gymnasio Romano Doctoris, Archiepiscopi Thessalonicensis, & S. Rituum Congregationis Secretarii, de Romanâ Republica optimè meriti, cui & ego debeo plurimum, cùm ejus operâ potissimùm in album Consultorum ejusdem Congregationis relatus fuerim. Idemque Massarius publicari Decretum Romæ curavit in Tabella de consensu Majorum editâ anno 1631. Festorum ubique observandorum, ex præcepto S. Romanæ Ecclesiæ; favente Tegrimo Tegrimio, Domino meo, Episcopo Assisinate, & præfatæ S. Rituum Congregationis à Secretis incomparabili viro in gratiam S. Patroni Assisinatum; æquum est igitur, ut deinceps ubique gentium observetur.

5. Placidi & Sociorum. In Breviar. Vaticano *vol. 4760.* restituit Sixtus V. anno 1588. Simplex ab eodem; mutavit Orationem Clemens VIII. non dicitur Resp. *Hæc est vera fraternitas,* vide infra *Sect. 8. cap. 2. n. 9.*

6. Brunonis à Gregorio XV. *die 17. Febr. 1623.* Semidupl. cum Officio ab eodem *6. Maji 1623.* (Clemens X. anno *1670.* duplex præcepit) in lectione Martyrologii ponatur primo loco; si transferatur, mutatur in Hymno Vesp. Tertius Versus.

7. Marci Papæ. In Antiphonar. & Sacramentario Greg. à quo initium primæ Orationis; & ultimam Missæ Orationem habemus; omnes autem leguntur in Codice Pameliano.

SS. Sergii, &c. In Appendice Greg. Simplex in M. S. & 1550.

8. Brigittæ à Greg. XV. & *8. Aprilis 1623.* approbatum est Officium cum ritu Semiduplici; oratione & Lectionibus propriis, Decreto S. Rituum Congregationis; recitandum quidem die septimo Octobris, in qua fuit illa canonizata, ut in Bulla Bonifacii IX. sed Urbanus VIII. ne Missa S. Marci Papæ in Missali deleretur, jussit hàc die Octavâ, annuente Poloniæ Rege, celebrari Festû; in Polonia verò, ut priùs, die septimâ. Cujus obitus contigit 23. Julii impeditâ festo S. Appollinaris, unde & in Martyrologio quoq; recognito translata est lectio de eadem in hanc diem Octobris Octavam. Acta sunt hæc anno 1628.

9. Dionysii, &c. quem Athanas. de Synod. Nicænæ decr. appellat Theognostum; habetur de eodem in Antiph. Greg. sed post Gregorium, ex Pameliano; qui ait esse Gallicanum Officium; nam ortum habuit in Gallia à tempore Ludovici Pii, & Amalarii, *ex Epist. Hilduini ad eundem* de generali consuetudine testatur Radulph. *Propos. 17.* Simplex in M. S. & 1550. semidupl. apud Radulph. Quem Ritum restituit Pius V. mutavit autem Evangelium cum Hom. Clemens VIII. Officium Missæ aliud est in Antiphonario Gregoriano.

* 10. (Francisci Borgiæ Confess. *30. Septembris 1572.* defunctum Clemens X. in Sanctorum album retulit, Innocentius XI. Festum approbatis per S. Rituum Congregationem *die 17. Junii 1684.* Oratione & Lectionibus sub Ritu semiduplici recitari permisit, quod Alexander VIII. de præcepto mandavit.)

* 13. (Eduardi Reg. Confess. ab Alexandro III. Sanctorum fastis adscriptum, Innocentius XI. Officio semiduplici per S. Rituum Congregationem *die 6. Aprilis 1680.* approbato celebrari præcepit.

14. Cal-

14. Callisti. In Sacrament, Gregor. cum omnibus orationibus Missæ Semidup. ex Microl. *cap. 43*. Romæ tantùm, ex Radulph. *Propos. 22*. simplex in M. S. 1550, semiduplex Pius V. instituit ubique. Clemens VIII. mutavit Evangelium cum Homilia. Officium aliud est Missæ in Greg. Antiphon.

* 15. (Theresiæ Virg. Ord. Carmelit. Institut. *ann. 1582*. defunctam Paulus V. pluribus instantibus Principibus *ann. 1614*. Beatam; Gregorius XV. *1622*. sanctam: Urbanus VIII. *1628*. novam Hispaniarum Patronam declaravit: Clemens X. denique *ann. 1670*. officio duplici honoravit.)

* 17. (Hedwigis Viduæ Reg. Polon. Ordin. Cisterciens. Clemens IV. Sanctarum numero adscripsit, & officium semiduplex ad libitum de communi non Virginum *15. Octobris* in Polonia celebrandum permisit; quod Innocent. XI. Lectionibus propriis, à S. Rit. Congregatione *die 28. Aprilis 1682*. approbatis in 17. diem Octobris transtulit ab universali Ecclesia ad libitum recitandum.)

18. Lucæ Evangelistæ. Martyr. à S. Paulino *ad Severum Epist. 12*. reputatur. Metaphrastes in hoc festo concionem habuit. In Sacramentar. Greg. habetur cum omnibus Orationibus Missæ; quarum prima est Ambrosiana. Decreto Bonif. VIII. est duplex, à Pio Quinto duplex secundæ classis.

* 19. (Petri de Alcantara Confess. Ord. Minorum. Clemens X. Sanctis adnumerans, officium proprium, à S. Rit. Congregatione 1673. approbatum sub ritu semiduplici, Clemens XI. duplici *ann. 1704*. præcepit. Mutatur 3. hymni versus.)

21. Hilarionis. In Appendice Gregor. simplex in M. S. & 1550.

Ursulæ, &c. In quinto sæculo, hoc est, anno 500. indictum est festum, ait Jac. Philip. Bergomens. citatus è Sculingio in Missali Vaticano *vol. 3808*. Officium solemne proprium totum in Brev. 1550. Pius V. commemorationem decrevit. Si adsit alicujus ex his Virginibus caput, aut insignis Reliquia, & nomen ignoretur, fiat de ea officium duplici ritu, sumptâ Oratione de Communi in singulari, tacito illius nomine (quod fit in sancto Callisto, & aliis) & fiat commemoratio S. Hilarionis, & SS. Ursulæ & sociarum; nisi aliud à majoribus concedatur, aut legitimè præscribatur.

25. Chrysanti & Dariæ. In Appendice Gregoriana. Simplex in M. S. & 1550. officium creditur compositum à Varino & Armeno fratribus ordinatis Presbyteris à S. Stephano, qui Vitas eorum ad omnes Ecclesias direxerunt. Hæc Cornel. Sculting. Ex quibus facilè conjicitur, festum indictum esse quadringentis annis ante S. Gregorium.

26. Evaristi. In Missali Vatican. *volu. 4743*. semid. ex Microl. *cap. 43*. Romæ tantùm ex Radulph. *Propos. 22*. simplex in M. S. & 1550.

27. Vigilia SS. Simonis & Judæ, vide in Vigilia S. Andreæ. In Comite S. Hieronymi habetur Evangelium. Homilia à Pio V. Missæ verò Officium in Antiphon. & Sacrament. Gregor.

28. Simonis & Judæ. Dicito ut de festo S. Andreæ. Pius V. innovavit Officium, Oratione exceptâ. Evangelium idem, quod in Comite S. Hieronym. Officium Missæ, ut in Antiphonar. & Sacrament. Gregoriano. Si contingat eos dividi, quia alter tantùm Titularis est Ecclesiæ, juxta Rubricam, quæ habetur supra *Sect. 3. cap. 10. num. 11*. tunc pro S. Simone legatur in primo Nocturno de communi Apostol. reservata Lect. Epist. Judæ eidem, qui est ejusdem auctor, ut *Sect. 5. c. 12. numero 15. pag. 67*. significavimus. Vide quæ diximus in prima die Maji *pag. 114*. At quia Lectio quarta non potest dividi, ea legatur in festo Titularis, & iterùm in officio alterius translati, sicuti etiam Evangelium cum Homilia. Lectiones quinta & sexta variari possunt, ut in communi Apostolorum. Pro varianda oratione sumi potest oratio Vigiliæ in numero singulari, & mutatis verbis: *Praevenimus* in *celebramus*, *& praeveniat* in *imploret*, sed in his casibus consule sacram Congregationem, ut aliquid proprium concedat.

* 31. (Wolgangii Episc. Confess. officium à S. Rituum Congreg. *14. Januar. 1640*. approbatum. Urbanus VIII. per Germaniam ritu duplici celebrari jussit.)

Vigilia omnium Sanctorum. In Antiphonar. & Sacrament. Gregoriano habentur Orationes cum officio missæ; sed posterius est S. Gregorio, ex Pamelio. Concilium Oxoniense & Beda meminerunt.

De Festis Sanctorum mense Novembri.

CAPUT XIII.

OMnium Sanctorum. Ordo Romanus habet hæc verba notanda: *In Calend. Novembr. & per totum orbem plebs universa, sicut in Die Natalis Domini, ad Ecclesiam in honorem Omnium Sanctorum ad Missarum solemnia convenire studeat; illud attendentes, ut quidquid humana fragilitas per ignorantiam, aut negligentiam in solemnitatibus ac Vigiliis Sanctorum minus plenè peregerit, in hac observatione sancta solvatur.* S. Cyprianus *Epist. 34.* docet, natalitia Sanctorum annua celebranda esse cum Missæ Sacrificio; sed quia omnium Martyrum & aliorum non possunt singula celebrari (teste Eusebio citato à Beleth. *cap. 154.* existimante, quotidie excedere numerum quinque millium) ideò Bonifacius IV. instituit Romæ Festum omnium Sanctorum hâc die; quod deindè aliis orbis Ecclesiis edixit Gregorius IV. anno 835. ex Sigeberto & præsertim Gallis, & Germanis, ex Baronio *in Annal. ad annum eundem.* Neque verò est Sanctorum Martyrum tantùm hoc Festum, verùm etiam Confessorum, ut in Codice M.S. se legisse ait Baronius *in Martyrologio die 13. Maji.* Habetur festum in Sacramentario, solemne Festum in ordine Romano, unde Duplex primæ classis convenienter fuit statutum. Officium à Gregorio IV. compositum esse, scribit Schultingius ex Beleth, *capite 127.* Pius V. mutavit omnes lectiones; sustulit primum Responsorium, & addidit octavum de Virginibus.

In secundo Nocturno, & per Octavam, legi jussit sermonem accommodatum festo, quem tribuebant alii Augustino; quod est falsum, cùm ille obierit ante Bonifacium IV. alii Odoni Abbati; de quo tamen unicum manuscriptum habemus testem in Vaticana Bibliotheca. Nomine Bedæ à Clemente VIII. jussus est legi; quia inter ejus Opera habetur, & vixit ille post Bonifacium IV. unde & in postrema recognitione Breviarii secuti sumus textum ipsum, qui Bedæ adscribitur. Officium Missæ in Antiphonario & Sacramentario Gregoriano legitur, exceptis Offertorio & Communione, quæ fuerunt mutata; sed posterius est S. Gregorio, ait Pamelius. In secundis Vesperis mandavit Urbanus VI. post vesperas festivas cantari Vesperas Defunctorum ritu duplici, ut dicitur in Breviario Venet. edito anno 1521.

2. Commemoratio omnium Fidelium defunctorum. Tribuitur hic ritus communiter Odiloni Abbati Cluniacensi, ex Sigeberto *anno 998.* à quo diffusus est in totum orbem auctoritate Apostolicâ; sed à Bonifacio IV. indictam esse commemorationem hanc, scribit M. Polonus *anno 607.* imò anno post institutionem festi Omnium Sanctorum ab eodem Bonifacio, docet Petrus de Natal. citatus à Demochare, *Tomo 4. cap. 18.* Petrus Galesinus auctorem facit Joannem XVI. suadente Odilone, *in not. Martyrol.* Amalarius autem meminit *de Ordine Antiphonar. cap. 65.* qui vixit post Bonifacium, & ante Odilonem, circa annum 800. & causam reddit. Post Officium, inquit, Sanctorum inserui Officium pro mortuis; multi enim transierunt de præsenti sæculo, qui non illicò Sanctis conjunguntur, pro quibus solito more officium agitur. Hæc ille. Nota ea verba, *solito more*; ergò erat in usu. Duplex in M.S. & 1550. de Officii auctore & ritu dicemus *Sectione nonâ.*

Si in Dominica occurrat, transfertur commemoratio hæc in diem Lunæ, & Vesperæ in Vesperas Dominicæ, ex Decreto Urbani VI. *loco citato*, nisi dies Lunæ sit item impedita festo de præcepto; tunc enim in diem quartam Novembris (etiamsi sit impedita festo novem Lectionum) transfertur Officium Defunctorum cum Missis, cantatâ de festo alterâ Missâ unà cum Officio de die. Neque officium hoc defunctorum omitti debet, cùm sit pars officii divini eo die præscripti, ut notat Suarez, *lib. 4. de Hor. Canonic. cap. 25. num. 8. & 9.* & cùm sit pars nota-

notabilis, ad restitutionem fructuum tenetur Beneficiarius ad ratam Vesperarum, vel Matutini, vel utriusque, prout in Bulla Pii V. de qua supra *Sect. 1. cap. 6. num. 2. pag. 9.* Decrevit etiam S. Congregatio Rituum *1. Septembris 1607.* ne pridie Vesperi recitetur Matutinum Defunctorum, sed hâc die manè, quod est notandum, & observandum ex Rubrica propria Breviarii. Vide *Sect. 9. cap. 2.*

4. Caroli. A Paulo V. ad libitum Cleri *6. Decemb. 1613.* cum officio & ritu semiduplici *3 Decembris 1616.* approbato. Si fiat officium, in lectione Martyrologii legetur de eo primo loco. In tota Provincia Mediolanensi celebrari potest Duplici ritu, ex Decreto sacræ Congregationis Rituum *20. Novembris 1610.* (uti & Clemens X. *anno 1673.* per universalem Ecclesiam duplex præcepit) si transferatur, mutatur tertius Versus in Hymno: *Iste Confessor.*

Vitalis & Agricolæ. In Missal. Vaticano *vol. 4743.* Simplex in M S. & 1550.

8. Octava omnium Sanctorum à Sixto IV. & ex Codice M. S. Ecclesiæ sanctæ Mariæ ad Martyres citato à Baronio *in Martyrologio hàc die.* Duplex ab eodem Sixto, & in Breviar. 1550. Pius Quintus per totam Octavam reformavit Lectiones.

Quatuor Coronatorum. Ordo Romanus, Antiphonarium & Sacramentarium Gregorianum, cum omnibus Orationibus Missæ, sub nomine quinque aliorum, Decreto Melchiadis, ait Durand. *lib. 6. cap. 36.* simplex in M. S. & 1550. Officium, vel ab Honorio I. qui Romæ ædificavit eorum Ecclesiam, ex Martino Cosentino in Chronicis; vel à Leone IV. qui, ex Platina, corpora eorum invenit, & Ecclesiam illustriorem reddidit.

9. Dedicationis Basilicæ Salvatoris. Dicta est Basilica Julii à S. Gregorio, item Constantiniana Lateranensis, à S. Hieronymo; cujus laudes persequitur Petrus Cardinalis Damiani *in Ep. ad Card. S. R. E.* ex quibus patet, eam esse caput Ecclesiarum; & hæc est potissima ratio Festi. Romæ tantùm celebrabatur, Radulph. *Propos. 22.* Habetur in Missali Vatican. *volum. 4772.* Duplex in Breviario 1521. Officium de Communi. Pius V. Lectiones 1. & 2. Nocturni addidit.

Theodori. In Antiphonario & Sacramentario Gregoriano, cum omnibus orationibus Missæ. Habuit orationem Nyssenus, Metaph. meminit *in Actis S. Alypii die 26. Novemb. apud Sur. Tom. 6.* Manuel. quoque *tit. de Feriis* Simplex in M. S. & 1550.

10. Tryphonis, &c. Constantinopoli celebre Festum Justiniano Imperatore ex Procopio *lib. 1. de Ædif. Justiniani.* Romæ ex Radulph. *Propos. 22.* in Missali Vaticano *volum. 4743.* Simplex in Breviario 1550.

11. Martini Episcopi. Leone I. Pontif. celebratum fuisse hoc Festum ex Concilio Turonico, scribit Galesin. *in Martyrolog.* Habetur in Sacramentario Gregoriano; à quo in editione Romana primam tantùm orationem habemus in Missa, omnes autem in Pameliana. S. Bernardus Sermonem habuit, & de generali consuetudine testatur Radulph. *Proposit. 17.* Semidupl. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* Duplex, apud Radulph. *loco cit.* rursus semidupl. in Breviario 1550. à Pio V. tandem Duplex, qui & mutavit Lectiones omnes. Reliqui officii Gallicani, ut observat Pamelius *ad Antiphonar. S. Gregorii*, dicitur auctor S. Radbobus Episcopus Trajectensis, ex Schultingio. Psalmi Nocturnorum sunt de Communi Martyris, quia sancto Martino non defuit palma martyrii, ut dicitur in Antiphona ad *Magnificat.* Officium Missæ non est idem quod in Antiphonario Gregoriano, & est posterius Gregorio ex Pamelio.

Mennæ. In Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano. A quo in Romana habemus primam tantùm orationem Missæ, omnes autem in editione Pameliana. Simplex in Breviar. 1550.

12. Martini Papæ. Ex Calendar. & Martyrolog. Romano antiquissimis, citatis à Baron. *in Martyrolog.* & in Missali Vaticano *volum. 4743.* Semiduplex, ex Micrologo. *cap. 43.* Romæ tantùm, ex Radulph. *Proposit. 22.* Simplex in M. S. & in Breviar. 1550. restituitur semidupl. à Pio V. Clemens VIII. mutavit Evangel. cum Homilia.

*13. [Di-

* 15. [Didaci Confess. Ord. Min. Sixtus V. Sanctorum fastis inscripsit, & Innocentius XI. Officium ejus cum Oratione & Lectionibus propriis à S. Rit. Congregat. *die 9. Augusti 1681*. approbatum, semiduplex esse voluit.]

17. Gregorii Thaumaturgi. Nyssenus orationem habuit. In Missali Romano non ante *ann. 1550*. habetur festum. Simplex à Pio V. semid. à Clemente VIII. cum Homilia. Si transferatur, mutatur in Hymno: *Iste Confessor*, tertius versus.

18. Dedicationis Basilicæ Apostolorum. Loca ipsa anteà Limina Apostolorum vocabantur, de quorum osculo ob dignitatem lege Baronium *in Martyrologio*; unde sumitur ratione festi. Romæ tantùm tempore Radulphi *Proposit. 22.* in Missali vaticano *volumine 4743*. Duplex 1550. Pius V. Lectiones 1. & 2. Nocturni adjecit. Clemens VIII. Homiliam sancti Gregorii assignavit; Urbanus VIII. quintam Lectionem opere 1626. & verbis locupletavit anno 1627.

* 19. [Elisabeth vid. Clemens X. duplex à S. Rit. Congregat. *die 13. Septembris 1670*. recognitum de præcepto universaliter celebrari jussit.

Pontiani. In Missali Vaticano prox. cit. simplex in M. S. & 1550.

* 20. [Felicis de Valois Confess. Ord. Redempt. Captiv. fundat. antehac duplex min. ad libitum, nunc de præcepto S. Rit. Congregatio *die 10. Maji 1694*. jussu Innocentii XII. recitari universaliter mandavit.]

21. Præsentationis beatæ Virginis. Hâc die præsentatam fuisse, Usuardus ait *in Martyrol.* Sermones habuêre Gregorius Nyssenus, Germanus Constantinop. & Georgius Nicomediensis, qui vixit circa annum *1000* Menologium, & Manuel. *tit. de Feriis*. Apud Gallos sub Carolo Magno 1375. procurante Abbate S. Nicolai in Normandia; ab his ad Saxones, tùm ad Siculos transiit, ut enarrat Wion. auctor *Ligni vitæ libro 5* Pius II. & Paulus II. ex Molano *in addit. ad Martyrolog.* vel, ut alii volunt, Sixtus IV. edixerunt, tandem restituit Festum Sixtus V. 1585. duplex in Brev. 1550. & à Sixto V. Officium verò, quo nunc utimur, Clemens VIII. designavit, abrogato antiquo, quod erat de Nativitate Virginis, mutato nomine *Nativitatis in Præsentationis*; cui non benè omnes Antiphonæ congruebant; & declaravit esse duplex majus. In 7. Resp. pro *Festivitatem*, dici debet *Præsentationem*.

22. Cæciliæ. In Sacramentario Gregoriano cum primâ, & secundâ Oratione Missæ; ultima deindè fuit mutata, quæ tamen habetur in Codice Pameliano, de generali consuetudine testatur Radulph. *Proposit. 17.* & in Breviario S. Isidori habetur Hymnus de ea. Semidup. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* & Radulph. citatum, & item in Brev. 1550. Clemens X. autem *an. 1670.* universaliter Duplex præcepit. Officium Missæ habetur in Antiphon. Gregor. Lectiones mutatæ à Pio V. fuerunt.

23. Clementis. In Sacramentario Gregoriano. Sed Orationes omnes fuerunt posteà mutatæ, quæ tamen leguntur in Codice Pameliano; de Generali consuetudine, Radulph. *Proposit. 17.* S. Bernardus sermonem habuit. Semid. apud Radulph. citatum, & in Breviar. 1550. imò tempore Microlog. *cap. 43*. Officium est antiquum, mutatis Lectionibus, & quibusdam Responsoriis à Pio V. Officium Missæ, ut in Antiphonario Gregoriano.

Felicitatis. In Comite Hieron. habetur mense Julio, & item in Sacramentario Gregoriano, à quo habemus primam & ultimam Orationem Missæ; secundam etiam habet Pamelianus Codex; Sermones habuêre S. Petrus Chrysologus, & S. Gregor. simplex in M. S. & 1550.

24. Chrysogoni. In Sacramentario Gregoriano. Simplex in M. S. & 1550. officium Gregor. Missæ tamen aliud est in ejusdem Antiphonario; sed Orationes, quæ apud nos habentur, in citato Sacramentario leguntur.

25. Catharinæ. A Trevirensibus cœpit coli anno 1245. ex Lipomano *Tomo 5*. & de generali consuetudine fieri, scribit Radulph. *Propos. 17.* In Breviar. Toletano duo Hymni de ea; in Missali Vatic. *volum. 4743*. habetur. Galesinus *in Martyrologio* scribit, hoc Festum in Calendario fuisse positum à Joanne XXII. quia, inquit, in antiquis Martyrologiis de eo non legitur.

Semid.

Semidupl. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* Duplex apud Radulph. cit. rursus semidupl. in Brev. editis 1521. & 1550. Duplex tandem à Piò V. qui retentis Oratione, & Lectionibus 2. & 3. Noct. antiquum Officium proprium integrum ablegavit; [modò adhuc duplex est] Dicitur Æcatherina in antiquo Codice citato à Baronio *in Martyrologio*.

26. Petri Alexandrin. In ejus Festo S. Athanas. puer, puerilibus lusibus feria prænuntiâsse scribitur à Ruffino *lib. 1. Histor. cap. 14.* Habetur Festum in Missalibus Vatic. *vol. 4743.* & *4771.* & in edito Venet. *1505.* non antè; in Breviar. tamen 1550. non extat; ergò restitutum est à Pio V. qui & simplici ritu celebrari Festum jussit: Obiit ille tamen pridie hujus diei; ex Galesin. *in Martyrolog.* Et hæc de Proprio Sanctorum.

Addam duo pro declaratione prædictorum. Alterum est, quod nomine *Officii Missæ* intelligimus Introitum, Graduale, Offertorium, Communionem; & in Horis Canonicis pro *Officio*, Orationem conformem Missæ, tùm Antiphonas, Responsoria, & lectiones. Alterum est, quod Manuelem sæpiùs citavimus *titulo de Feriis*; non quòd ipse indixerit festa, sed Ferias in festis, & eum tanquam testem Festorum apud Græcos observatorum attulimus in medium. Floruit autem anno *1180* & sequenti obiit.

SECTIO OCTAVA.

De Communi Sanctorum.

COMMUNE Sanctorum continet ea, quæ ad horas Canonicas sunt necessaria, quando in eorum Festis non habentur propria, nimirùm Hymnos, Antiphonas, Psalmos, & hujusmodi. Potissimùm autem deservit iis Sanctorum Festis, qui de numero Apostolorum sunt, Martyrum, Confessorum, Virginum, non Virginum, item Patronorum, seu Titularium; item Dedicationis Ecclesiæ, & frequenti Officio, quod vocatur Sanctæ Mariæ in Sabbato. Sed in genere occurrit quæstio de Communi; quo die celebrandum erit Festum illius Sancti, de quo nescitur dies obitûs, neque translationis, neque insignis manifestationis, & ejusmodi; & tamen aliis de causis celebrari debet ejus Festum cum Majorum consensu. Antiquiores celebrabant illius Festum in die, quo in Martyrologio Festum alterius Sancti ejusdem nominis occurrebat; quod notavit Baronius *in Martyrologio die 12. Februarii sub litera* E, ubi trium Modestorum fit mentio. Et hic quidem ritus placet, nisi ubi timetur, error in populis, qui credant eum, quem colunt, esse eundem, qui in Calendario Romano descriptus est, quod non sine gravi peccato fit hodie alicubi, ut audio, suadentibus tale quid iisdem de Clero, ut fiat concursus ad eorum Ecclesiam, ubi requiescit corpus Sancti ejusdem nominis; quo casu, tutius esset celebrari Festum illius alio die; putà translationis, vel proximiori. Invigilent autem Episcopi, ad quos attinet sacras approbare reliquias, ne inducatur hic abusus, neve inductus toleretur. Quæ verò ad Commune Sanctorum attinent, ad sex Capita revocari possunt.

SECTIONIS OCTAVÆ CAPITA VI.

1 *De Communi Apostolorum.*
2 *De Communi Martyrum.*
3 *De Communi Confessorum.*
4 *De Communi Virginum, & non Virginum.*
5 *De Communi Dedicationis Ecclesiæ.*
6 *De Officio beatæ Mariæ in Sabbato.*

De Communi Apostolorum.

CAPUT I.

1. APostolis & Evangelistis communia sunt omnia, exceptis Oratione, Lectionibusque trium Nocturnorum; ut videre est in Breviariis antiquissimis M. S. Neque dubito, Evangelistas comprehendi nomine Apostolorum à S. Clement. *lib. 8. Constitut. cap. 39.* ubi de festis Apostolorum agit.

2. De Hymnis & eorum auctoribus diximus *Sect. 5. cap. 6.* Antiphonæ & Psalmi congruunt Apostolico muneri & dignitati, in quibus illud certè est singulare (non in aliis Sanctorum Communibus) quòd novem Psalmi Nocturnorum desumpti sunt, ordine Psalterii, ex Nocturnis integræ Hebdomadæ; primus è *Dominicali Nocturno tertio*, tempus gratiæ significante; secundus è *Feria secunda*; tertius & quartus è *Feria tertia*, in qua creavit Deus maria, & ornavit terram, loca propria jurisdictionis Apostolicæ; quintus & sextus è *Feria quarta*, in qua produxit Deus luminaria mundi, Apostolicæ dignitatis indicia; sed hæc Feria dicata est Apostolis, ut diximus *in primo Tomo pag. 226.* septimus è *Feria 5.* octavus è *Feria 6.* nonus è *Sabbato*; ita ut unaquæque dies tanto muneri & dignitati meritò plaudat & collætetur; & multò magis *Feria tertia & quarta*, ob prædictas causas. Lectiones ritè congruunt & Responsoria, ut patet. Quòd si dicas, numerum pluralem in hoc Officio adhibitum sæpiùs, non convenire Festo unius tantùm Apostoli; scito, quòd principaliter Officium hoc Principum est Apostolorum Petri & Pauli, à quibus ad alios Apostolos translatum fuit; vel Apostolorum Chorum ita esse unum, ut qui unius celebrat Festum, non excludat alios; unde & in Missa Præfatio de Apostolis eos omnes unà semper complectitur, & concelebrat, Amalar. *lib. 4. c. 35.* indicat, Officium hoc esse antiquissimum. Pius V. ab eo Officio, quod erat in Brev. 1550. nihil ferè recessit, nisi quòd unicum Invitatorium firmavit; erat enim geminum, alterum æstivum, alterum hyemale. Decrevit Lectiones de Scriptura juxta antiquam regulam Rom. ex Radulph. *Propos. 11.* addidit alias Lectiones pro Apostolis, ad celebrandas fortè eorundem octavas, vel minora eorum festa, quæ alicubi occurrunt; ademit Responsorium nonum, quod ampliùs non dicitur, & mutavit in melius Capitulum horæ Sextæ.

3. Dices: Superfluum est illud Evangelium: *Hoc est præceptum meum*, cum sua Homilia in tertio Nocturno; nam cujusvis Apostoli festum habet proprium Evangelium & Homiliam. Præterea Evangelium: *Hoc est præceptum meum*, deservit nunc Vigiliis Apostolorum; ergò collocandum in eodem quidem Communi, sed ante Orationem communem de Vigilia. Sed hæc argumenta sub Pio V. nulla erant; quia in Festo S. Barnabæ legebatur Evangelium: *Hoc est præceptum*; cujus Homilia ideò debuit collocari in tertio Nocturno. Quid igitur sub Clemente VIII. dicendum erit? Cùm singula Communia suum habeant in tertio Nocturno Evangelium cum Homilia, in prima recognitione Breviarii nulla visa fuit mutandi loci ratio; imò accidere potest alicubi, quòd fiat aliquod Festum Apostolorum non principale, in quo ad differentiam Festi principalis legi poterit Evangelium positum in Communi; quâ item de causa additum fuit, ut innuimus, à Pio Quinto aliud Evangelium: *Ecce nos reliquimus omnia*, quod Abbatum Communi reservari poterat. Tandem in postrema Breviarii recognitione repositum est illud, & optimè, sub titulo Vigil. Apostolorum; & in 3. Nocturno aliud: *Ecce nos reliquimus omnia.*

4. In tertio Nocturno frequenter auditur *Alle-*

Alleluia, & rationem affert Amalarius *de Ord. Antiph. cap. 59.* quia extiterunt primi, qui, viso Domino resuscitato, gavisi sunt, nempè in tertio statu naturæ humanæ post legem tempore uberioris gratiæ.

5. In secundis vesperis dicuntur Antiphonæ aliæ à primis Vesperis & Laudibus, ad majorem scilicet solemnitatem, & ad declarandam eorundem propinquitatem majorem cum Christo, in cujus festis fit hæc additio Antiphonarum, & multiplicatio. Diximus etiam *Sectione 5. cap. 7. n. 4. pagina 57.* Antiphonas significare charitatem, quæ refulsit in Apostolis super alios, ut meritò abundare debeat Antiphonis eorum Officium, & novis: *Charitas Christi urget nos*, ajebat Paulus aliorum nomine. In Nativitate S. Joannis Baptistæ idem fieri non nego; imò & inde fieri puto, quia missus à Deo, id est, Apostolus; ipse quoque fuit Christo carne propinquior & mente. In Festo quoque plurimorum Martyrum idem fit, quia *majorem charitatem nemo habet, quàm*, &c. & ubi plures coluntur Martyres simul, multiplicata charitas per Antiphonas plures indicari debet, quod anticipatè monuimus hoc loco, ne idem repetamus infrà.

6. Lectiones pro Evangelistis in primo Nocturno addidit Pius V. congruentissimas, reliquæ erant in usu, sed Lectiones 3. Nocturni cum Evangelio de missione binorum Discipulorum in duobus Festis leguntur, Marci nimirùm, & Lucæ, qui quasi bini scriptores mittuntur ad messem.

7. Tempore Paschali æquum erat, ut Apostolis, qui virtute magnâ reddebant testimonium Jesu Christi, daretur Officium lætitiâ plenum; quibus & promiserat Christi gaudium plenum. Durandus indicat mutationem hanc Officii *lib. 7. cap. 45.* Pius V. divisit Hymnum in duas partes, ita ut altera in Laudibus cantari queat cum varietate; ordinavit melius responsoria, restituto primo, quod rejectum fuerat, citatum à Duran. *suprà.* De una Antiphona cum tribus Psalmis, vide *Sectionem 5. capite septimo, num. 5. pag. 57.*

De Communi Martyrum.

CAPUT II.

1. Martyrum Festa antiquissima sunt, Clemente teste *l. 8. Apost. Const. c. 39.* & vidisti in *Sectione præcedenti.*

2. Alii sunt Martyres Pontifices, alii non Pontifices, & utrisque datur Officium commune, exceptâ Oratione, & Lectionibus primi Nocturni, *à Mileto*; quæ leguntur tantùm in Festo Martyris Pontificis, cui congruit ea narratio de Paulo recedente ab ovibus. Itaque in Festo Mart. non Pontificis leguntur aliæ, quæ habentur in Communi plurimorum Martyrum *de Epist. ad Rom.*

3. Lectiones 2. & 3. Nocturni plures sunt in Communi positæ, tùm ad varietatem, præsertim infra Octavas, tùm ad proprietatem, quia in Missali diversa Festa diversa habent Evangelia.

4. Dices: Quid agendum, quando in Missa legitur Evangelium, cujus Homil. nulla habetur in Communi? quomodo concordabitur eo casu Officium cum Missa? Respond. Legenda erit Homilia, quæ fortè in Proprio Sanctorum habetur, ut Homilia super Evangelium: *Nihil opertum*, &c. quæ habetur in Festo S. Polycarpi. Quod si non habeatur in Breviario, veluti super Evangelium: *Nolite arbitrari*; vel, *Qui vos audit, me audit*, & similia, recurre ad Octavarium Romanum, in quo habentur Homiliæ de quocumque Evangelio, quod habetur in Missali; si Octavario careas, lege in Officio Homiliam Evangelii, quam habes in Communi; & in Missa, deinde idem Evangelium leges juxta Rubricam, quæ in Missali habetur post primam Missam de Communi unius Martyris Pontificis, in qua conceditur usus Evangelior. quæ in eodem Communi assignata sunt, ita ut liberum sit legere in Missa quodcumque Evangelium, de eodem tamen Communi sumptum.

5. Responsorium proprium post nonam Lectionem positum pro Festo quinque Sanctorum Martyrum Pontificum: *Domine prævenisti*, non est, ut putant aliqui, ad excellentiam,

sed ad vitandum mendacium in eo Responsorio futurum, si in eorum Festis recitaretur: *Hic est verè martyr, qui sanguinem fudit*; cùm ii perierint quid-m, sed non effuso sanguine, ut ex eorundem historiis patet, Marcelli, Joannis, Silverii, Pontiani, & Martini. Consule Lectiones eorum in propriis Festis. Adde iis, ob eandem causam festa novem Lectionum S. Felicis in Pincis, & S. Melchiadis Papæ, ubi celebrantur. Hâc eadem de causâ voluissent aliqui in prædictis festis mutari Versum in Hymno Vesperarum: *Fundensque pro te sanguinem*; sed Poëtis idem est ac fundens vitam, quæ est in sanguine.

6. Totum Officium de Communi unius Martyris, quo nunc utimur, habetur in Breviar. M. S. & 1550. Durandus indicat eadem Responsoria *l. 7. c. 45*. Pius V. reformavit Lectiones tantùm.

7. Commune plurimorum Martyrum idem est, quod in antiquis Brev. M. S. & 1550. Pius V. decrevit primas Lectiones de Scriptura, mutavit alias in aptiores.

8. De fine Hymni, qui dicitur post Invitatorium (etenim proprius finis est) diximus nunquam eum mutari *Sect. 5. c. 6. n. 13. p. 56.*

9. Responsorium post nonam Lectionem pro fratribus Martyribus: *Hæc est vera fraternitas*, non dicitur unquam, nisi verè ii sint fratres secundum carnem. Quòd si cum fratribus carnalibus celebrentur alii non fratres in eodem festo, non dicitur; quod nota in festo Sanctorū Placidi, & sociorum; quamvis enim in iis duo fratres & soror simul obierint, aliorum non fratrum causâ illud omittitur. Neque dicas, in Breviario non adnotatum fuisse dictum Responsorium in Festo SS. Placidi & sociorum; quia unicam Lectionem habent, quasi illud positum fuisset, si duas, ut in Festo SS. Gervasii & Protasii, Primi & Feliciani; nam in Festis SS. Faustini & Jovitæ, Marci & Marcelliani, quæ unicam Lectionem habent, ante eandem notatum est idem Responsorium: *Hæc est vera fraternitas*, in editione Breviarii Vatic. 1608. præcedentibus editionibus emendatiore.

Objecerunt aliqui, quod in Missa SS. Nerei, & Achillei, Domitillæ atque Pancratii dicitur post Epistolam; *Hæc est vera fraternitas*, & tamen certum est, eos omnes non esse fratres secundùm carnem. At non valet illatio à Missali ad Breviarium; & præterea Missa illa erat antiquitùs de duobus fratribus Nereo & Achilleo; Pancratius habebat Missam propriam; Domitilla addita est à Clem. VIII. qui recognovit corrigenda, non mutavit congruentia, & quæ rationi potiori consona forent. Potissimùm verò fit eo die festum de Sanctis fratribus, ut ex Evangelio, & ejusdem Homilia constat.

Dices adhuc: Symphorosa mater est, & cum filiis habet hoc idem Responsorium. At Festum hoc in rigore est tantummodò filiorū, & fratrū, qui die 18. Julii obierunt; mater autem pridie, ut patet apertè in Lectione tertia illius festi.

10. Inter utrumque Commune unius & plurium Martyrum rectè collocatum est aliud Commune Martyrum tempore Paschali, ut esset Commune utriusque; ratio verò cur Martyribus officium Paschale tribuatur à S. Ambrosio, affertur *in Sermone, qui in eodem Officio legitur, Dignum est, & congruum.*

11. Pius V. nihil mutavit, nisi primas Lectiones & secundas S. Ambrosii & S. Cypriani, addiditque Homiliam ad aliud Evangelium Paschale: *Ego sum vitis, vos palmites*, pro varietate Evangeliorum in Missa legendorum, ut Officium deinde concordet cum Missa.

12. Hymnus: *Rex gloriose Martyrum*, dicitur etiam in Vesperis, omisso illo: *Sanctorum meritis inclyta gaudia* (qui alioquin non discordaret à gaudiis Paschalibus;) tùm ut cantari possit cantu Hymnorū Paschalium; tùm ut possit mutari finis Hymni more Paschali, quod est peculiare in Officio Martyrum, non autē Confessorum, in quo dicitur: *Iste Confessor*, metri di versi, ob rationem à S. Ambrosio allatam *suprà n. 10.*

13. De Antiphona una & tribus Psalmis in unoquoque Nocturno diximus *Sect. 5. c. 7. n. 5. pag. 57.*

14. Quæ desunt in Communi Paschali, sumi debent ex Communi extra tempus Paschale, ait Rubrica; sed intellige, quoad Lectiones tantùm primi Nocturni; nam in secundo non benè conveniunt aliæ, quæ leguntur extra tempus

Paschi

Paschale; nisi infra Octavam ad varietatem, ut dicitur in Octavario Romano *infra Octavam Martyrum temporis Paschalis post quartam diem.*

De Communi Confessorum.

CAPUT III.

1. COmmune Confessorum Pontificum est idem quod in Brev. M. S. & *1550*. paucis exceptis; nam Pius V. legi jussit de Scriptura in 1. Noctur. addiditque alias ad calcem pro Octava, vel ad varietatem in Festis; è quibus primæ illæ: *Laudemus viros gloriosos*, deservire possunt in Officio plurium Confessorum: simul, si alicubi occurrant.

2. Pro Summis Pontificibus Confessoribus unica est differentia ab aliis in Antiphona ad *Magnificat* in secundis Vesperis, quâ utimur in Cathedra S. Petri, in qua sederunt successores ejusdem: *Dùm esset Summus Pontifex*, &c.

3. Pro Doctoribus extat Antiphona propria in utriusque Vesperis ad *Magnificat*: *O Doctor optime*, quæ habetur in Breviar. M. S. & 1550. Pius V. addidit Lect. 1. Noct. & 2. mutavit Lectiones 3. ut pro Homilia S. Hieronymi legatur ea, quæ est S. Augustini. Clemens VIII. adjecit Octavum Responsorium: *In medio Ecclesiæ*, &c.

4. Commune Confessorum non Pontificum est idem, ut in antiquis Breviar. mutavit Pius V. Lect. 1. Noct. ut essent de Scriptura, & secundi Noct. in magè proprias, ex Joan. Chrysost. alias adjecit de more, ad varietatem in Festis, vel pro Octava. Oratio *Adesto*, habetur in Sacramentario Gregoriano.

5. Quando fit Festum plurium Confessorum, sive Pontificum, sive non Pontificum, datur facultas mutandi verba, tùm in Oratione, tùm in Sermonibus, ut sonent numerum pluralem; verbi gratia: *Ad Sanctorum ac beatissimorum Patrum nostrorum N. N. quorum*, &c. *Beatorum N. & N. dies, quorum Festivitatem celebramus*, non tamen in Sermone S. Gregorii ex libro Moralium: *Deridetur justi simplicitas*; quia non est propriè Sermo de Sancto, sed tractatus & expositio libri Job. In Antiphonis, Responsoriis, hymnis, & Homiliis nulla fit mutatio, licèt non quadrent pluribus; quia nimia esset mutatio, & perdifficilis, ut congruat in omnibus.

6. Tempore Paschali additur *Alleluia*, ubi scilicet non habetur; ut in Brev. M. S. & 1550. & ad Responsoria brevia Horarum duplicantur. In Invitatorio repetitur ut aliàs: *Venite adoremus Alleluia*; quod in Apostolis etiam, & in sequentibus observa, contra eos, qui putant repetendum esse tantùm *Alleluia*, ut in Invitatorio Martyrum tempore Paschali. Tres Psalmi dicuntur sub una Antiphona etiam post Ascensionem Domini, quæ & observa in sequentibus communibus Virginum, mulierum Sanctarum, & Dedicationis Ecclesiæ. Causam mysticam habes *Sect. 5. c. 7. n. 5. pag. 57.*

7. In translationum Festis, & quando Officia Confessorum transferuntur in aliam diem, ut in Rubricis, mutatur Versus in hymno: *Iste Confes.* ut in Breviario Urbani VIII. jussu recognito, ne mendacium dicatur, quod eo die obierint. In Hymno Laudum Confessorum non Pontificum videbatur etiam mutandus ille Versus: *Dies refulsit lumine, quo Sanctus*; &c. sed non mutatur, quia non dicimus, *hic dies*, præcisè in quo fit Officium. Contingit etiam transferri Officium à die obitûs in immediatè sequentem diem, putà à Dominica in Feriam secundam; & eo casu in primis Vesperis non est mutandus prædictus versus, quia verè eo die obiit. Infra Octavam verò dicitur ut in Festo; quia, ut sæpè dixi, tota Octava est velut unus idemque dies; Octava scilicet Festi, non autem Octava dierum mensis, intra quam translatum Festum contingit celebrari, quod bene nota.

De Communi Virginum & non Virginum.

CAPUT IV.

1. DAntur Virgines tantùm; Virgines & Martyres; Martyres non Virgines; nec Martyres nec Virgines. Et licèt Officium sit Commune his omnibus in multis; tamen aliqua, ut decet, eæ habent propria.

2. Virgines igitur non Martyres habent Orationem propriam, Hymnum post Invitatoriũ, primum Responsorium & Capitulum Nonæ, Hymnum & Capitulum à Clemente VIII. primum Respons. à Pio V. qui addidit Lectiones de Scriptura in 1. Noct. & alias pro 2. Nocturno ex Ambrosio.

3. Virgines & Martyres habent præter Orationem Hymnum post Invitatorium, primum à Pio V. Responsorium, Lectiones primi Nocturn: *Confitebor tibi*, &c. ab eodem Pio V. qui addidit sequentes alias Lectiones, ad varietatem in Festis, vel ad Octavam.

4. Martyres tantùm, non Virgines, habent Commune distinctum à superiore; tùm primas Lectiones à Pio V. *Confitebor*. in reliquis concordat Officium cum Brev. M. S. & 1550. Lectiones secundi Nocturni pro Mart. non vidua, additæ sunt ab Urbano VIII.

5. Sanctæ mulieres, nec Virgines, nec Martyres, idem habent officium cum præcedentibus non Virginibus, sed à Pio V. habent Capitula Horarum: *Mulierem fortem*, &c. tùm Lectiones secundi Nocturni ex S. Ambros. Additus est à Clemente VIII. Hymnus in Vesp. *Fortem virili pectore* cum Antiphon. ad *Magnificat* aptiore, tùm in primis tùm in secundis Vesp. addidit aliam ad Laudes Urbanus VIII. Mirantur non pauci, quòd in officio dicatur adhuc: *Veni sponsa Christi*, nimirùm in 3. Nocturno, sed ea sponte retenta est, recitanda noctu, ne sancta mulier non virgo, rejecta videatur à nuptiis Christi spiritualibus, quibus & ipsa gaudet occultiore modo.

6. Si fuerint plures, nihil mutatur, præter Orationem, & si plures sint Virgines, habent propriam Antiphonam ad utrasque Vesperas & Laudes pro Canticis Evangelicis: *Prudentes Virgines*, &c.

7. Oratio: *Deus qui inter cætera potentiæ tuæ*, &c. habetur in Sacrament. Greg. item ibid. *Indulgentiam nobis Domine*, &c. quæ in concursu, seu occursu duarum Virginum, seu Sanctarum mulierum, poterit dici ad varietatem tacitis titulis, *Virginis & Martyris*.

De Communi Dedicationis Ecclesiæ.

CAPUT V.

1. Ecclesiæ materiali duo accidunt in ordine ad horas Canonicas, nimirùm Titulus, & Dedicatio, quæ differunt & conveniunt in multis.

Titulus Ecclesiæ est, à quo denominatur Ecclesia, putà S. Salvatoris, S. Bartholomæi, & similium; antiquitùs enim Ecclesiæ in Urbe per Titulos distinguebantur, quâ de re Baron. *in Not. Martyrol. 26. Julii fusius.* Hoc loco breviter accipe, Lector, Titulum, & Ecclesiam esse idem; eò quòd in loco Ecclesiæ construendæ figebatur Crux in Titulum. Ord. Rom. *cap. de Ædif. Ecclesiæ.* Romæ item ex antiqua loquendi consuetudine, non omnis Ecclesia Titulus dicebatur, sed tantùm insigniores Ecclesiæ, quibus præficerentur Cardinales; unde Titulus Pastoris dicta est Ecclesia S. Pudentianæ: *in Martyrol. 20. Junii.* Titulus Eudoxiæ Ecclesia S. Petri ad Vincula, Evaristus autem divisit in Urbe Titulos Presbyteris, hoc est, multiplicavit Ecclesias, quæ dictæ sunt Tituli, acceptâ nomenclaturâ à rebus fiscalibus. Tituli namque impositione rem sibi Fiscus vendicabat, & Principi consecrabat; & erant hi Tituli vela quædam, quæ regiam repræsentabant potestatem cum imagine vel nomine Imperatoris; cortinæ regiæ, apud Ambros. *Epist. ad Marcellinam*, quanquam notabantur etiam literis, ex August. *in Psalmum 21. Exposit. secundâ*, quos Titulos vetuit imponi Ecclesiasticis rebus S. Gregorius *lib. 5. Epist. 44.* qui optimè notat, Titulos Ecclesiasticos diversos esse à fiscalibus; hi ergò vela erant, illi verò signum Crucis. Præterea Ecclesia dicta est Titulus, quia, qui eidem adscriberetur Presbyter, ab ea nomen Titulumq; accipiebat, ut ejus loci diceretur Presbyter (quod & hodie) inter Cardinales. Fusiùs hæc idē Baron. *Tom. 2. Annal. an. 112.* Titularis ergò Ecclesiæ est ille Sanctus, à quo Titulus seu Ecclesia denominationē habet.

2. Dedicatio verò Ecclesiæ est ipsamet consecratio facta ab Episcopo; ut in Pontificali, quæ

quæ ita recolitur quotannis, ut natalis dicatur dies, ex S Leone *Serm. de Machabæis*, dedicati templi, Bellarm. *de Cultu Sanctorum lib. 3. cap. 5.* De more antiquo fuit introducta, ex Eusebio *l. 9. Histor. cap. 10.* Festum autem Dedicationis dignius est quàm S. Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ, ut probavimus *sect. 3. cap. 8. num. 7. pag. 23.*

3. Conveniunt in his. Sunt enim primæ classis, habent Octavam; celebrari possunt infra Octavam Epiphaniæ; item in Dominicis secundæ classis; in eisdem, si Vigilia occurrat, nihil fit de ea, nec etiam in Laudibus. Habent primas Vesperas integras, etiam in secundis Vesperis diei Octavæ Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, & Corporis Christi, cum aliis privilegiis Festorum primæ classis. Sed jam dicamus de sola Dedicatione.

4. Si contingat dedicari Ecclesiam in aliquo festo ex solemnioribus, ne quotannis occurrentia duo Festa se invicem impediant, potest consecratos decernere alium diem ad celebrandum anniversariam Dedicationem Ecclesiæ; putà vel diem Dominicum proximiorem, vel alium adeò commodum, ut possint octavæ celebrari liberiùs, & populus, præsertim rusticus, majori frequentiâ colere festum possit. Translationem verò ejusmodi, à Consecratore posse fieri ex justa causa, decrevit S. Congregatio Rituum *die 19. Februarii 1585.* ut refert Paulus Plaseeius *in sua praxi part. 1. cap. 5. num. 8. §. Dum.* & Congregatio item Cardinalium super negotia Episcoporum, respondens hac de re Episcopo Bisinen. *die 14. Februarii ejusdem anni, citato Spec. Consil. 4. part. 3. Rubr. 52.* Extra actum verò Consecrationis non potest ampliùs mutari Festum, inconsultâ S. Sede Apostolicâ; quæ *16. Octobris 1604.* jussit fieri de Dedicatione Ecclesiæ in ipsamet die Nativitatis beatæ Virginis, in qua accidit Consecratio, & duas potiùs cantari Missas de duobus festis, servatâ in reliquis Rubricâ de Concurrentia Octavarum.

5. Præter propriæ Ecclesiæ dedicationem celebrari quoque debet anniversaria Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis; in civitate quidem cum Octava, in Diœcesi sine Octava, ex Decreto S. Rituum Congregationis *2. Maji 1619.* erit tamen in Diœcesi quoque primæ classis Festum instar eorum, quæ transferuntur ultra Octavam, & sine Octava celebrantur; veluti Festum Patroni loci, quod celebrari debet à Regularibus, qui tamen non tenentur ad Octavam celebrandam. Neque tenentur iidem ad hoc Festum Dedicationis Ecclesiæ Cathedralis, nisi quâdam congruentiâ, & præsertim, si populare sit Festum, non Cleri tantùm; ob rationem allatam suprà, cùm de Patrono loci ageremus. Quòd si concurrant, seu occurrant Dedicationum Festa, vel Octavæ, pro varietate orationum sumi ea poterit, quæ assignata est ipsi diei dedicationis, quod additum fuit Rubricæ in postrema Breviarii recognitione.

6. Occurrentibus autem Dedicatione propriæ, & dedicatione Cathedralis Ecclesiæ, eodem die quænam erit celebranda? Rota Rom. *Decis. 616. num. 1. per totum in recentior. part. 1.* definit, præferendam esse dedicationem propriæ Ecclesiæ; quare de hac fiet officium infra octavam cum commem. Octavæ Dedic. Cathedralis, translato Festo altero in primam diem non impeditam. Neque dixerim, esse communia privilegia hisce duabus Dedicationibus, quæ dedicationi propriæ Ecclesiæ data sunt, nisi novo Decreto fiant communia; putà si occurrant infra octavam Epiphaniæ.

7. Officium Dedicationis est duplex majus apud Durand. *lib. 7. c. 1.* cum octava *ibidem*; ubi & indicat officium, quo nunc utimur *cap. 48.* Psalmos notans, resonantes portas, atria, & ædificia. Concordamus cum Brev. M.S. & edito 1550. quod est vicinius Concil. Tridènt. & Pio V. restituenti Breviarium Romanum; neq; Pius mutavit, nisi de more suo Lectiones primi Nocturni, ut essent de Scriptura, juxta Regulam antiquam Romanam ex Radulp. *Proposit. 11.* addidit q; Lectiones varias pro tota octava, & orationem propriam pro ipso die Dedicationis. Atque ex hac octava, quam non habent alia Sanctorum Communia cum Lectionibus unicuique diei assignatis, colligitur ejusdem Festi excellentia & dignitas super alias octavas Sanctorum, quæ celebrantur cum Lectionibus de communi sumptis. De Antiphona & Psalmo: *Qui habitat* in 3.

Noctur-

Nocturno, vide quæ diximus *Sect. 5. cap. 7. nu. 12. pag. 58.* Contra regulam communem Breviarii, Responsorium breve ad Sextam non sumitur à secundo Versu Nocturnorum Matutini; quia hic Versus non potest dividi in prima sui parte, ut alii Versus, & ideò vice illius dicitur *Locus iste*, &c. Habes alia de Dedicat. Eccles. in primo Tomo *pag. 225.*

De Officio B. Mariæ in Sabbato.

CAPUT VI.

1. SAbbatum dicatum esse B. Virgini constat, & docuimus Tomo primo *p. 6.* meminitq; hujus ritus Microl. *c. 60.* & Urbanus II. contemporaneus Micrologo in Concil. Claremont. *anno 1096.* Officium in Sabbato B. Virginis decreto suo destinavit, Radul. *Propos. 20.* Non est ergò votivum, ut aliqui scripserunt, sed præceptivum, quod habet originem impropriè à voto Ecclesiæ, si votivum contendas esse.

2. Ritus Officii est ad modum Festi Simplicis, quod optabat Radul. *ibidem*, nec tamen apparet, quo ritu tunc temporis Officium fieret de B. Virgine hâc die; sed neque reperitur Officium hoc in Sabbato in Brev. M.S. Et fortassè id causæ fuit; quia ante Pium V. tenebatur Clerus ad recitationem quotidianam Officii parvi B. Mariæ, unà cum Officio Domini, quam obligationem abrogavit Pius in Bulla ante Breviarium positâ.

3. Quare totum hoc Officium cum Lectionibus Sanctorum Patrum singulo mense pro varietate legendis jussu Pii V. fuit compositum, & editum. Clemens VIII. illud recognovit mutatâ tantùm Lectione pro mense Aprilis, quæ erat S. Epiphanii, nunc verò S. Hieronymi.

4. Fit autem in omnibus Sabbatis non impeditis officio quoad ritum digniori; quale est etiam Feriæ majoris, aut Dominicæ anticipatæ, quæ scilicet suum non habet locum, ut diximus *Sect. 3. c. 5. n. 9. pag. 20.* quam quidam nimis pii erga B. Virginem anticipare vellent in alia Feria, nimium amantes sui, ne Sabbati officium recitent feriale cum Nocturno, & Laudibus prolixioribus. Festum simplex cedit huic officio simplici de B. Virgine ratione dignitatis ejusdem in pari ritu, & de festo simplici fit tantùm commemoratio.

5. Ideò ad modum Festi Simplicis officium hoc incipit in Vesperis Feriæ sextæ; vel à capitulo, si ille dies ferialis est; vel per commemorationem, si eo die Festum est novem Lectionum. In Completorio Feriæ sextæ, quamvis sit de festo novem Lectionum, in fine tamen Hymni jus habet B. Virgo, ut dicatur:

Jesu, tibi sit gloria,
Qui natus es de Virgine;

Nisi Festum sit Transfigurationis Domini, quod habet proprium finem omnibus Hymnis illius diei destinatum, & festum est Domini.

6. Quòd si feriâ sextâ fuerit festum ejusdem B. Virginis, in secundis Vesperis omittitur commemoratio officii in Sabbato, quia non convenit, ut de eadem fiant Vesperæ, & commemoratio. Casus accidere potest in Purificationis Festo quod celebratur Feriâ 6. seu in die octava, quæ fit alicubi, ejusdē Purificationis; præterea nullus; & hac eadem de causa inter Suffragia Sanctorum cōmunia nihil in hoc officio dicitur pro Suffragio, seu cōmemoratione B. Mariæ, nec in primis Vesperis, nec in Laudibus. Ad Nonam finis est hujus Officii, sicuti Festorum Simplicium.

7. In Nocturno Sabbati omittitur psalmus *Jubilate*, pro quo dicitur psalmus è Laudibus Sabbati: *Bonum est*; tùm, ne ille bis dicatur, in Matutino, & Laudibus, quæ constituunt, ut suprà diximus, unam Horam; tùm, ne hic per Hebdomadam omittatur, & ideò fit commutatio.

8. Pro varietate temporum additæ sunt aliæ Antiphonæ cum Orationibus pro tempore, post Nativitatem, usq; ad Purificationem, quæ sumptæ sunt ex Officio parvo B. Virginis; tùm aliæ ad *Magnificat* & *Benedictus*, pro tempore Paschali, quo & additur *Alleluja* Invitatorio, Antiphonis, Responsoriis, & Versibus.

9. Lectio assignata Martio eo anno tantùm legitur, quo Pascha celebratur die 20. vel 21. & ultrà, mensis Aprilis, ut videre est in Tabulis nostri Ordinis perpetui à Tabula 30. usque ad 35.

10. Ea item lectio assignata mensi Decembri non legitur unquam, nisi quando Dominica prima

prima Adventûs incidit in diem 2. Decembris; reliquæ sæpiùs leguntur.

11. Quæres, An superfluat illa Parenthesis in Rubricis generalibus *tit. 8. n. 2.* ubi de hoc Officio; *in semiduplicib. (quando ejus Officium parvum non dicitur) fit ejus consueta commemoratio per annum*; nam in Semiduplicibus non dicitur Officium parvum de B. Virgine. Sed explica illud *quando*, id est, quotidie. Vel indicat Parenthesis, alicubi dici Officium parvum de B. Virgine etiam in Semiduplicibus, ob consuetudinem, de qua *sect. seq. cap. 1. n. 6.*

SECTIO NONA.

De Appendicibus Breviarii.

IN fine Breviarii addita sunt quædam, quæ dici possunt Appendices; quia non sunt partes Horarum Canonicarum, nec ad eas nisi remotè pertinent; de quibus, ordine Breviarii servato, nunc restat dicendum.

SECTIONIS NONÆ CAPITA SEX.

CAPUT I.

De Officio parvo B. Virginis Mariæ.

1. A Petro Damiani Cardinali fuit institutum Officium, quod dicitur parvum B. Virginis, ante annum 1056. ait Baronius *eodem anno in Annalibus*; vel restitutum, ut scribunt *in vita ejusdem Petri*, Flaminius, & Fortunatus, quæ habentur initio Operum ejusdem; Gregorio VII. jubente, ut addit Hieron. Rubeus *in Histor. Ravennat.* quod puto verius; quia Paulus Diaconus *in expositione Regulæ S. Benedicti, quæ habetur M. S. in Bibliotheca Aniciana Collegii S. Gregorii de Urbe*, scribit, quod Gregorius III. & Zacharias, Summi Pontifices, qui vixêre ante annum 752. præceperunt Cassinensi Congregationi, ut omni tempore unà cum Officio divino recitarent etiam Officium B. Virginis; ergò antiquiorem habet auctorem. Decreto deindè Urbani II. in Concilio Claramont. *an. 1096.* mense Novembri, recitari ab omnibus Ecclesiasticis quotidie jussum est, ut notat Radulph. *Proposit. 20.* Consuetudo tamen hæc, seu lex fortassè non fuit ubique recepta, quæ paulatim in communem usum abiit; unde Summistæ omnes dicunt, usu tantùm vim legis habente non jure scripto illud recitari, quod notat Azor. *par. 1. l. 10. c. 6.*

2. Extra Chorum nunc temporis nemo tenetur hoc Officium recitare, contra Navar. *de Orat. c. 10. n. 3.* qui tamen *Miscell. 77.* mutavit sententiam, ob Bullam Pii V. qui in Bulla edita pro Breviario tollit omnem obligationem recitandi hoc Officium extra Chorum.

3. Pensionarii extra Chorum tenentur ad recitationem quotidianam hujus Officii sub pœna restitutionis fructuum, pensionis ad ratam, eâ ratione, quam attulimus suprà in restitutione fructuum beneficii, *Sect. 1. c. 6. n. 2. pag. 9.* ut patet in Bulla Pii V. hac de re edita: *Ex proximo Lateranensi.*

4. Quòd si pensionarii recitent Horas Canonicas majores ratione Ordinis sacri, vel beneficii, tunc eximuntur ab onere recitandi hujus Officii parvi; imò verò, etiamsi ex pietate tantùm recitent Officium majus; quod docent communiter Doctores. Vide Azor. *loc. cit. c. 4. q. 3.*

5. In Choro, si adest consuetudo recitandi hoc Officium, obligat adhuc, cùm Pius V. eandem

dem potiùs confirmaverit in Bulla Breviarii; non tamen Canonicus extra Chorum tenetur ad illud recitandum, ut docet Azor *loc. cit. c. 16.* si utatur Brev. Pii V.

6. Imò S. Rituum Congregatio *die 1. Septemb. an. 1607.* decrevit servandam esse quoque eam consuetudinem, quâ recitatur in Choro hoc Officium in Semiduplicibus & Dominicis, non obstante Rubricâ Breviarii, de qua mox dicemus; quia nimirùm Pius V. *in Bulla Breviarii* habet hæc verba: *Sine præjudicio sanctæ consuetudinis illarum Ecclesiarum, in quibus Officium parvum B. Virginis in Choro dici consueverat; ita ut in prædictis Ecclesiis servetur ipsa laudabilis consuetudo celebrandi more solito prædictum Officium. More*, ait, *solito*; ergò & in Dominicis & Semiduplicibus, si adest consuetudo. Tandem Urban. VIII. de consilio S. Rituum Congregationis decrevit *2. Januar. 1627.* etiam mutato proprio Breviario, & Romano acceptato, adhuc eos teneri ad quotidianam Officii B. Virginis recitationem, qui anteà ex consuetudine tenebantur, & Decretum fuit impressum Romæ, instante Abbate Ripolensis Monasterii in Catalonia.

7. Quando verò sit aliàs dicendum in Choro, explicatur in Rubr. Breviarii circa finem ejusdem; nam omittitur, quando fit Officium novem Lectionum [exceptâ consuetudine numero præcedenti allegatâ] & hac de causa, quod doleo, in multis Ecclesiis Festa plura novem lectionum introducta sunt, Regularibus quoque eadem celebrantibus; ut relegetur à Choro Officium parvum B. Virginis, ipsi viderint.

8. Non item dicitur in Vigilia Nativitatis Domini, quod etiam notatum reperi in Brev. M.S. nec in Feriis majoris Hebdomadæ, ut uni Christo vacemus; aliàs autem in Brev. M.S. & 1550. triduum tantùm ultimum majoris Hebdomadæ excipiebatur in recitatione hujus Officii; nec infra Octavas Paschæ, quod & tradit Radulph. *Prop. 20.* propter temporis, inquit, incongruentiam; nec infra Octavas Pentecostês, ut in Brev. M.S. & 1550. nec in Sabbatis, quando fit Officium de B. Maria, ne bis, ait Radulph. videatur dici idem Officium. Quibus diebus omittitur à primis Vesperis, & in Vigilia Nativitatis à Matutino, ut in Brev. etiam M.S. & *1550.* anteà recitabatur in Choro, etiam in festis Duplicibus majoribus, ut testantur Breviaria prædicta M.S. & 1550. non puto tamen ubique; quia adhuc servaretur hic ritus, ob ea quæ diximus *n. 6.*

9. De modo illud recitandi tùm in Choro, tùm extra Chorum, nunc dicamus. Nam septem Horas habet, & horæ easdem partes, quas in horis Canonicis enumeravimus, ut in numero earum septenario easdem causas mediteris erga B. Virginem, quas erga Deum significavimus in Horis Canonicis *Sect. 1. c. 3. n. 5. & 6. p. 2.*

10. Concordant hæ Horæ cum antiquis, ut satis indicat Radulph. *loc. cit.* & cum Brev. M.S. exceptis his, quæ sequuntur. Nam in Brev. 1550. additur Hymno; *Memento salutis auctor* [qui est de Hymno ad Vesperas Nativitatis Domini] sequens alter Versus: *Maria mater gratiæ*, qui olim erat ultimus Hymni: *O gloriosa*, ex Michaële Timoth. *de Hymnis lib. 4. Hymno 32.* Ante secundam Lectionem addidêre Benedictionem, quæ in M.S. non erat; mutata est tamen à Pio V. in eam, quæ nunc legitur. Ad Horas omnes fiebat commemoratio Apostolorum, & omnium Sanctorum, quæ hodie fit ad Vesperas & Laudes tantùm. Extat Bulla Pii V. anno *1575.* quâ prohibentur Officia B. Virginis vulgari sermone edita; & approbatur, quod hodie habetur, additis aliis, quæ in eodem Officio leguntur.

11. Quadruplex item mutatio hujus Officii indicatur à Radulpho *loc. cit.* & habetur in Breviario M.S. & 1550. in Adventu, post Nativitatem, tempore Paschali, & reliquo anni tempore, & congruit varietati temporum. Tempore Passionis nulla fit detractio, sed dicitur *Gloria Patri* in Invitatorio, & ℟. 3. ut in Festis Sanctorum. Tempore Paschali dicuntur in Noct. tres Antiphonæ, ut aliàs, quia non est Officium de Festo. An verò addendum sit *Alleluja* Invitatorio, Antiphonis, Responsoriis, &c. dubitavêre non pauci. Ex una parte negant, ad distinctionem Horarum majorum Canonicarum, & quia Rubrica de hac re in loco proprio Breviarii non habetur: ex altera affirmant, & videtur haberi satis in Officio simili B. Mariæ in Sabbato. Neque minùs resonare debet *Alleluja* in Officio parvo B. Vir-

B. Virginis, quàm in Officio Christi, qui suæ resurrectionis prima Matri gaudia, & majora dedit. Nihilominùs tamen non est addendum *Alleluia*, ex Decreto S. Rituum Congregationis *28. Martii 1626.* Mutatur etiam in Nocturno Antiphona: *Post partum* in *Angelus Domini* tempore Adventûs, & in Officio Annunciationis, & Conceptionis B. Virginis, quia propriè, & principaliter repræsentant tempus ante Nativitatem Christi, & mysterium Incarnationis; quod sonat Antiphona *Angelus Domini.*

12. Si contingat transferri Festum Purificationis ob Dominicam privilegiatam, seu aliam ob causam; eo casu transfertur etiam mutatio Officii, quam suprà significavimus; quod expressè dicitur in Breviario 1550. sed extra Chorum mutatur die 3. Februar. quia in hoc casu attenditur Festum, non Officium Chori.

13. In Choro dicitur hoc modo. Præponitur Officio diei in Matutinis, & Vesperis, in aliis Horis postponitur. Docet idem Radulph. *loc. cit.* ex usu Rom. secundùm usum, inquir, Fratrum Minorum, quorum Breviaria adhibita sunt, ut aliàs diximus, exclusis aliis à Nicolao III. Habetur etiam hic ritus in Breviar. M. S. & 1550. Ratio esse potest, quia dividitur Officium in antemeridianum & promeridianum. Utrumque verò, auspice B. Virgine inchoari debet, præmissis ejusdem Horis parvis, Matutino & Vesperis majoribus de Officio diei; & eo casu omittitur ℣. in fine *Fidelium animæ*. Reliquæ Horæ postponuntur, uti minores Horis Canonicis. Prima de B. Virgine dicitur, antequam legatur Martyrologium, quod non est pars Horæ primæ, sed quid superadditum, ut suprà docuimus, unde & à multis legitur extra Chorum in loco capituli.

14 Extra Chorum dicitur pro opportunitate temporis. Et primò ante quamcunque Horam dici debet Salutatio Angelica, ut in Brev. 1550. præscribitur, & Durand. docet *l. 5. c. 2.* tùm in fine ultimæ Horæ, si plures simul recitentur, ut Durand. *Ibid.*

15. Dividi quoque potest in privata recitatione, ex causa, Matutinum à Laudibus, dictâ in fine Salutatione Angelicâ, & eâdem repetitâ ante Laudes, ut in simili casu diximus de Horis Canonicis, cum Navarro *suprà Sect. 4. cap. 2. n. 3. & 4. pag. 49.*

16. Proposita est indulgentia centum dierum recitantibus dictum Officium juxta Rubricas Breviarii à Pio V. *in Bulla ejusdem Breviarii.*

De Officio Defunctorum.

CAPUT II.

1. Officium Defunctorum dictum est Agenda à Walafrid. *cap. 25.* & à Durand. *lib. 7. cap. 35.* quia agere significat celebrare; item Exequiæ ab August. *lib. de Cura pro mortuis*; non quia extra alia sequuntur, ut quidam definivêre; sed quia, ex Durand. *ibidem* extra vivos mortui sepeliuntur, & extra Horas Canonicas hoc Officium proprios habet ritus Donatus definit Exequias, quia mortuus præibat, cæteri sequebantur in funere. Cùm autem hodie in funere præcedat Clerus cadaver mortui, dicere possumus, nos mortuum sequi, quia obiit ille priùs. Exequias explicat ab executione dictas Mutius Capuccius *de Offic. mort. cap. 6.* quia inquit, executioni mandanda est Defunctorum voluntas.

2. De hoc Officio habetur Canon. *Extra de Celebratione Missar. cap. Cum cantatur*, ab Apostolis ortum habet, ex Dion, *de Ecclesiast. Hierarch. cap. 7.* ab Origine auctum fuisse dicitur, teste Augustino *in lib. Enchir.* & Isidoro *de Offic. Ecclesiast.* S. Augustino tanquam auctori tribuit Jacobus de Valentia *in Expos. Hymni Te Deum*, Auctor ligni vitæ *lib. 5.* auctorem hujus Officii facit Amalarium *cap. 79. de Ord. Antiph.* indicat, se collegisse ex Romano & Metensi Antiphonariis ea, quæ recta sibi visa sunt de ordine sepulturæ. Responsoria composuit Mauritius Episcopus Parisiensis, qui obiit anno 1196, teste S. Antonino citato à Demochare *Tom. 2. de Sacrificio Missæ cap. 18.* Orationes: *Deus qui inter Apostolicos*, & *Fidelium* habentur in Sacramentario Gregoriano. Pius V. addidit Orationes tres, nimirùm pro die Depositionis Defuncti, Anniversario, patre & matre Sacerdotis, vel recitantium

eandem Orationē, non cujuscunque; in quo non pauci errant; & tamen Oratio ipsa indicat, de patre & matre recitantis tantùm ibi fieri commemorationem, non aliorum. Oratio *Absolve* est in Sacramentario Gregoriano. Clemens VIII. addidit alias duas pro Defuncto & Defuncta, quæ erant necessariæ pro vario Defunctorum ritu; quarum prima: *Inclina*, legitur in Sacramentario citato, reliquæ sunt posteriores Sacramentario, in reliquis nulla est mutatio. Idem est Officium apud Radul. *loco cit.* & in Brev. M.S. & in edito 1550. Conclusiones Orationū in Breviario diversæ sunt à conclusionibus in Officio Defunctorum Ritualis Romani, in quo semper dicitur: *Per Christum Dominum nostrum*; sed in Breviario datur ritus Officii in ordine ad Officium de die divinum, in quo ea est conclusio: *Per Dominum nostrum Jesum Christum*, &c. in Rituali verò traditur Officii ritus in ordine ad exequias, in quibus unica est conclusio: *Per Christum Dominum nostrum*, & hac ratione non pugnant invicem Breviariū & Rituale Romanum.

3. Inchoationes & expletiones hujus Officii non fiunt ut in Horis Canonicis, ad tristitiam significandam, ex Walafrid. *cap. 25. de Eccles. Observ.* & simili modo, ait Alcuinus *cap. penult.* celebramus hæc officia, quo celebrantur in iis diebus, quibus Christus descendit ad inferna. Matutinum dicuntur Vigiliæ ab Alcuino *de Exeq. mort.* in quo Invitatorium dicitur ut in propria Rubrica, nempè in die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum, & in die depositionis, seu obitûs Defuncti, etiamsi unum tantùm dicatur Nocturnum, ut habetur, in Ritual. Romano. Itemque in die depositionis tertio, septimo, trigesimo & Anniversario; & regulariter, quando tres Nocturni dicuntur, etiam ex Durando *lib. 5. cap. 3.* quia ad solemnius Officium invitandi sunt plures. Per annum autem omittitur, quia in hoc Officio exequias Christi in parasceve fieri solitas imitamur, Durand. *ibid.* Nocturni verò tres dicuntur in crastino Omnium Sanctorum, ut in prædicto Breviar. M.S & apud Radulph. & in depositione Defuncti, nisi aliud impediat, ex Rituali Romano Pauli V. duplicatis Antiphonis. In quibus Nocturnis, ex Alcuino, significantur illa officia nocturnalia, quæ in morte Domini celebrantur. In ferialibus autem tres Lectiones cum tribus Psalmis, seu uno Nocturno, & Laudibus, ad repræsentandum, ex eodem Alcuino, triduanam Christi sepulturam. Et ideò neque ad Lectiones datur benedictio, neque in fine dicitur *Tu autem*, sicut nec in triduo mortis Christi, Durand. *lib. 5. cap. 2.* Antiphona nona: *Sitivit anima mea ad Deum vivum*, ita legenda est; licet in Psalmo dicatur, *ad Deum fontem* [non fortem] *vivum*, & habes exempla in Breviario Antiphonarum, quæ paululùm discordant à Versu Psalmorum, quorum sunt Antiphonæ; ut in 2. Antiph. 1. Nocturni Dominicæ. In fine Vesperarum & Laudum dicuntur preces semper genibus flexis, etiam quando omittuntur Psalmi. Episcopis autem *in Cærem. Episc. lib. 2. cap. 10.* pro eorum dignitate præferibitur, ut stantes dicant Preces; quod non debet esse commune reliquo Clero, dicitur *Pater noster, Et ne nos* altâ voce, quod in M.S. Breviar. traditur, in Brev. 1550. malè negatur. Quem ritum in Vesperis restituit Pius V. & in Laudibus explicavit magis Clemens VIII. Versus autem frequentissimus: *Requiem æternam* &c. habetur in Sacramentario Gregoriano; qui dividitur in fine Psalmorum, & in Precibus, licet in Responsoriis sit unus Versus, contra P. Ruiz, ut sit loco *Gloria Patri*, &c. in fine Psalmorum. Auctores facit Apostolos hujus Versûs Michaël Timoth. *in quæst. 300. quæst. 17.* Psalmi verò in fine Vesperarum & Laudum non dicuntur in Commemoratione omnium Defunctorum, neque in depositione Defuncti, si tres Nocturni dicantur, ex Ritual. Romano Pauli V. neque in Officio Duplici, pari ratione. Contraria enim est ratio illorum, ac noni Responsorii longioris: *Libera me*; quod non modò dicitur in prædicta Commemoratione, sed etiam quandocumque dicuntur novem Lectiones; quare omittuntur illi Psalmi, quando dicitur hoc Responsorium. Versus, qui dicuntur post Psalmum, si pro uno fit Officium, dicuntur in numero singulari, sicut & Oratio sequens; reliqua in toto Officio non mutantur, neque Versus post orationem; quod in Rituali Rom. habetur.

4. Oratio-

4. Orationes tres dicuntur sub una conclusione diverso modo ac in Missa; in qua prima Oratio concluditur, & duæ aliæ per modum commemorationis adduntur, sed in Officio commemorationes non sunt, cùm Antiphonas & Versus non habeant, & ideò unius Orationis rationem habent, ad quam totum Officium ordinatur. Oratio *Fidelium*, si sola dicitur, habet conclusionem valdè propriam; si cum prioribus duabus, habet breviorem, & communem tribus, quæ diriguntur ad Deum conditorem & redemptorem, diversam à conclusione, quæ habetur in Missa, Majoribus ita volentibus, qui diversimodam conclusionem assignavêre in Missali, Breviario, & Rituali. Versus *Requiescant in pace*, dicitur in fine, omnibus surgentibus, tam in Vesperis quàm in Laudibus, eo modo, quo diximus de *Benedicamus Domino, Sectione 5. c. 17. n. 8. pag. 74.* nisi consuetudo sit alia.

5. Quæritur: An, quando Vesperæ Defunctorum & Matutinum dicuntur separatim ab Horis Canonicis, sive in Choro, sive extra Chorum, præmittenda sit secretò Oratio Dominica? Hoc observat Cappella Papalis in Festo omnium Sanctorum, in quo omissis secundis Vesperis de festo, ne Vesperæ Defunctorum inchoentur ex abrupto, recitatur priùs Oratio Dominica; quæ item repetitur ante Matutinum, quod notat Christoph. Marcellus *in Cerem. Pap. lib. 2. Sect. 2. c. 24. & 25.* & exemplo Cappellæ idem præscribitur *in Cerem. Episc. l. 2. cap. 10.* etiamsi Vesperæ Defunctorum jungantur Vesperis de Festo. Certè Rituale Roman. non præscribit Orationem Dominicam, licet agat de Officio separatim dicendo ab Horis Canonicis; quare placet non dici regulariter. Illud quoque est notandum, quod si aliquando dividatur Matutinum hoc à Laudibus, eo casu in fine Matutini dicuntur Preces sine Psalmo cum Oratione, seu orationibus, ut congruo fine terminetur.

6. Adhuc quæritur: An Vesperæ dicendæ sint ante Matutinum, quod præsente corpore manè cantatur ante Missam, cùm eæ sint primæ vesperæ, & tamen manè non est Vesperarum tempus. Respondetur, omittendas esse eas Vesperas, quæ pridie Matutini Officii recitari nequeunt. Nostri igitur Clerici, qui tenentur pro defuncto ex nostris recitare ter officium Defunctorum, tribus scilicet diebus; si noctè moriatur ille, non tenentur in Choro ad primas vesperas; alias autem recitare debent conjunctas Vesperis diei, si feriales sint, alioquin post Completorium non habitâ ratione Officii, sed Suffragii. Quâ ratione primo die poterunt manè cantare semel Matutinum, & iterùm à prandio post Vesperas secundum Matutinum, & deinceps sequenti die tertium, ut celeriùs ille juvetur. Sed congruentiùs quolibet die manè cantatur Matutinum tribus dictis diebus, vel ea ratio saltem ineatur, quâ Vesperæ nullo modo secundæ (quas non habent Defuncti) videantur esse.

7. Non habent Defuncti secundas vesperas, ad significandum, quòd hoc officium finem habebit, quando animæ ab omni pœna liberatæ Deo fruentur. Beleth. *cap. 160.* sed meâ sententiâ, demuntur ad minorem officii solemnitatem, ut fit in Festo Simplici.

8. Omittitur hoc officium tempore Paschali, quia, inquit Durand. *lib. 6. c. 72.* ad Christum solum eo tempore dirigenda est mens; neque intereà patiuntur animæ dispendium, quia & beneficia nostra sunt illis communia; & nec expressiùs memoria pro illis fieri posset, quàm agendo memoriam de morte Christi (nota pro sequenti casu) & ejusdem resurrectione, per quam à pœnis liberari expectant; extra Chorum tamen utile est ipsa Officia dicere. Hæc Durand.

9. Item omittitur in Hebdomada majori; quod à Pio V. fuit statutum; nam apud Durand. *loco cit.* in Breviar. M. S. & 1550. triduum tantùm ultimum dictæ Hebdomadæ excipiebatur, causam attulimus *num. praced.* Aliam adfert Radulh. *Propos. 20* ob dierum incongruentiam, sicuti tempore Paschali ob temporis jucunditatem, & hanc intelligo causam. Incongruentiam verò ille non explicat; fortasse, quia pro Christo solo, non pro aliis, in Hebdomada majori debemus esse in tristitia summa.

10. Item in Festis novem Lectionum; quod habet etiam Radulph. *loco citato*, ob dierum, ait, festivitatem; in M.S. & *1550.* idem præscribitur. Nisi adimplenda sit Defunctorũ voluntas, pro

quâ permittitur separatim dici ab officio dici à Sacra Rituum Congreg. *die 12. Junii 1628.*

11. Dici verò debet primâ die cujuscunque mensis, non impeditâ Festo novem Lectionum, &, ut ait Alcuinus, in Calendis. Certè, ut quantociùs Defunctis suffragemur, & semel saltem in mense omnibus Defunctis communibus Ecclesiæ suffragiis. Quòd si sola dies ultima mensis sit libera, eâ die dicatur; licet in sequenti die rursùs pro mense sequenti dicendum foret, quod adnotavimus in ordine nostro perpetuo Tab. 13. 14. mense Majo.

12. Sed quid, si in adventu & Quadragesima dici non queat in mense Decembri, & Martio in Feriis secundis, de quo ritu dicemus statim; utrùm ratione mensis erit semel saltem recitandum primâ die non impeditâ Festo novem Lectionum? Contingit casus in adventu, quando Dominica 1. Adventûs occurrit die 29. Novembris, ut videre est in Tabulis nostri Ordinis perpetui Tabulâ primâ, octavâ, & aliis. Et in Quadragesima unicus etiam est casus, quando Feria 4. Cinerum occurrit in die 28. Febr. ut in Tabul. 25. eo enim anno Feriæ 2. omnes sunt impeditæ Festis novem Lectionum. Andreas Castaldus *in suo Caremon. lib. 3. c. 7. num. 8.* negat debere dici eâ ratione, quia in Quadragesima hoc officium est annexum onus diei, nempe feriæ 2. & idem valet in adventu; sed ratio non convincit, quia onus annexum Feriæ secundæ non tollit onus, quod potest esse ratione primæ diei mensis. Unde accidit in feria secunda per annum dici Missam pro Defunctis, ut in Rubricis Missalis *tit. 5. num. 2.* & Feriâ tertiâ, quæ sit prima mensis sequentis, dici Missam quoque pro iisdem ratione Rubricæ *num. 1.* Ea igitur verba: *Ante Quadragesimam primâ die non impeditâ dicitur Officium Defunctorum, & Ante Adventum primâ die non impeditâ dicitur Officium defunctorum*, ita sunt intelligenda, ut intra Quadragesimam & Adventum nulla habeatur ratio mensis. Et confirmatur ex Rubrica generali Missalis *tit. 5. num. 1.* cujus verba sunt: *Primâ die cujusque mensis [extra Adventum, & Quadragesimam] dicitur Missa pro Defunctis*, quæ certè respondet Officio Defunctorum. Et ratio est, quia nullâ habitâ ratione mensis, fiunt suffragia sæpiùs, hoc est, semel in Hebdomada tàm Adventûs quàm Quadragesimæ. Si verò aliquo anno [quod rarò contingit] Feriis secundis omnibus impeditis non dicatur Officium defunctorum, parùm refert.

13. Dicitur præterea hoc Officium in Feriis secundis tàm Adventûs quàm Quadragesimæ, hoc est, initio Hebdomadæ, ut citiùs defunctis suffragemur. Qui ritus præcisè in feria 2. ortum habuit à Monachis Gamungensibus, ex Petro Damiani *anno 1056.* quod adnotavit etiam Baron. *eodem anno*, vel dici potest, quia cœlum creatum fuit die Lunæ, ideò petit Ecclesia, ut in cœlum transferantur animæ de Purgatorio. In Quadragesima verò quotidie recitabatur, ex Radulpho *loco cit.* Pius autem V. Feriâ 2. contentus, nihil ultrà jussit.

14. Quæres, Occurrente Vigiliâ Nativitatis Domini in feria 2. Hebdomadæ 4. Adventûs, utrùm eâ die recitandum sit hoc Officium. In Brev. M. S. & 1550. apertè negatur, quia non debent dici Vesperæ, nisi dicatur etiam Nocturnû cum Laudibus; Nocturnum autem cùm locum habeat post Laudes diei; non congruit deindè, ut post Laudes Vigiliæ Officium, quod est duplex, dicatur Officium Defunctorum, & eò magis, quia est officium Duplex privilegiatum, quod excludit omne aliud duplex. Adde, omitti eodem die Officium beatæ Virginis parvum; cùm tamen agatur eadem die de proximo partu Virginis; quantò magis Officium Defunctorum, quod minuit jucunditatem illius Vigiliæ. Denique si concedatur Officium Defunctorum, etiam in Missa fiet commemoratio eorundem; quæ tamen nullam admittit commemorationem, nisi Dominicæ, si in ea occurrit Vigilia: imò & posset celebrari Missa de Requiem in ea Vigilia, à qua excluditur Duplex festum, & Missa consequenter Defunctorum, quæ prohibentur dici in festo Duplici. At Castaldus *in Carem. lib. 3. cap. 1. nu. 9.* concedit posse dici Officium Defunctorum in Vigilia Nativitatis ratione Feriæ 2. tùm quia non est impedita Festo novem Lectionum; tùm quia in ea Vigilia excluditur tantùm à Rubricis Officium parvum

vum B. Virginis; & addit prudentissimè, potiùs esse recitandum pridiè Vesperi, ubi est consuetudo, quæ certè non tollitur à Rubricis Breviarii in officio Defunctorum. Cui tamen respondeo, in Brev. M. S. & 1550. expressè prohiberi officium Defunctorum à Completorio pridiè vigiliæ Nativitatis cantato. Et ad primã rationem dico, æquiparari, & præcedere Officium dictæ Vigiliæ, si comparetur cum festo quolibet novem Lectionum; ad alteram, ibi non excludi officium B. Virginis cum particula restrictiva *tantùm;* sed omitti de officio Defunctorum id præscribere, quod præscriptum jam fuerat de Officio parvo B. Virginis, imò non fuit necesse aliud decernere, sumpto argumento à fortiori, ut diximus, si excluditur officium B. Virginis, ergò multò magis Defunctorum.

15. Accedamus ad horam recitandi hujus Officii. Et vesperæ quidem recitari debent post vesperas etiam festi Duplicis, si feria sequatur, ut in Breviar. M.S. & 1550. Et S. Rituum Congregatio *23. Maji 1603.* pro prima die mensis, si hæc sit libera à Festo novem Lectionum, decrevit, vesperas Defunctorum recitandas esse ultimâ die præcedẽtis mensis, licet ea sit festiva de præcepto; ut populus frequens post auditas vesperas Dominicæ, vel Festi, audiat statim & Vesperas defunctorum pro Suffragiis generalibus, sicut in Dominicis Adventûs, & Quadragesimæ fieri solet in vesperis pro Officio Defunctorum, sequenti feriâ secundâ persolvendo. Qui ritus mihi placeret quàm maximè, in iis etiam Regularium Ecclesiis, in quibus, vi Regulæ, quâlibet feriâ 2. vel aliâ non impeditâ, solet singulâ Hebdomada recitari officium pro Defunctis fratribus, consanguineis, & benefactoribus. Defunctis autem utilius esset; quia contingere potest, ut, demptâ feriâ 2. reliquæ Feriæ sint impeditæ Festis novem lectionum, & sic in ea Hebdomada non dicatur officium.

16. Matutinum verò Defunctorum post Laudes diei recitatur in Breviario M.S. & 1550. Cui Rubricæ inhærendo S. Rituum Congregatio prohibuit in Festo Sanctorum omnium cantari Matutinum Defunctorum vesperi, & jussit recitari in ipsamet die Commemorationis Omnium Fidelium Defunctorum post Laudes diei, *1. Septemb. 1607.* Episcopis autem tantùm conceditur, ut in die Festo Officium Sanctorum possint in suis Ecclesiis recitare cum Clero suo Matutinum Defunctorum, ut dicitur in Cærem. Episc. *lib. 2. cap. 10.* ea certè de causa, ut sequenti mane liberiores sint ad Missam solemniter cantandam pro Defunctis; quæ causa satis apertè significatur initio prædicti capitis.

17. Consuetudo tamen illa Regularium recitandi Matutinum Defunctorum vesperi post Completorium pro die sequenti, non videtur improbanda, si de Officio ex vi Regulæ agatur; neque etiam ex vi Rubricarum, in quibus dicitur: *Nisi alia sit consuetudo Ecclesiarum.*

18. Restat ultimò dicendum de obligatione ad hoc Officium recitandum; hæc autem nulla est, exceptâ Commemoratione omnium Defunctorum, & de qua diximus *Sect. 7. c. 13. p. 134.* nulla, inquam, est, solvente nos Pio V. in Bulla Breviarii ab antiqua obligatione, & ab omni peccato, exhortante tantùm, & Indulgentiâ centum dierum pro unaquaque vice ad præscriptum Rubricarum propositâ, alliciente. Ex quo Navarrus rejicitur, qui ante Pium V. *de Orat. c. 10. num. 4.* docuerat officium Defunctorum certo die præscriptum in Breviario esse partem Horarum Canonicarum.

19. Quòd si aliunde oriatur obligatio recitandi officium Defunctorum, putà, ex voluntate testatorum; in iis quidem diebus, quibus conceditur Missa de Requiẽ [qua de re *in primo Tomo* diximus *p. 11. & 12.*] absq; dubio recitari poterit.

20. In aliis verò diebus, in quibus prohibetur Missa de Requiem, adhuc tamen recitari poterit (exciperem Festa primæ, & secundæ classis, & triduum majoris Hebdomadæ postremum) etiam in Choro; quia dispar est ratio inter Missam, & Officium Defunctorum. Illa namque suppleri potest cum Missa de die, eo modo, quo docuimus *in 1. Tomo pag. 171. à n. 19. & seqq.* non autem officium cum officio de die; vel præter cantatam Missam de die in Collegiatis, potest cantari altera de Requiem, ut Romæ fit quotidie in Ecclesia S. Petri. Festum autem, etiam de præcepto ex minùs solemnibus, non impedit recitationem

tionem hujus officii, ut patet ex dictis suprà *nu. 10. 15. & 17.* maximè si adsit Ecclesiarum consuetudo.

21. Pius itaque V. tam in Bulla quàm in Rubricis loquitur de officio defunctorum ex communi intentione Ecclesiæ pro suffragiis generalibus recitando in Choro, remittens antiquam obligationem illud sæpiùs recitandi, & quotidie, ut olim in Quadragesima; tùm præscribit illos dies, in quibus illud idem congruentiùs recitari, vel omitti debet; non autem excludit obligationes proprias ex testamentis Defunctorum rationabiles.

22. Si tamen accidat in his obligationibus aliqua necessitas ex causa rationabili reducendi, aut commutandi, aut eas moderandi ad tempus, seu in perpetuum, declaravit S. Trident. Concilii Congregatio *Sess. 25. cap. 4.* posse Episcopos in Synodo, & Regularium Superiores in Capitulis Generalibus circa hæc Officia decernere, quidquid magis expedire judicaverint, ea commutando in Missas, &c. si ante Concilium ea fuerint imposita, quod postremò à nobis additum eadem S. Congregatio significare visa est *in Decretis de Celebratione Missarum, sub Urbano VIII. 21. Junii 1625. §. Ac primò,* ubi dum prohibet reductionem Missarum post Concilium, non ante illud, indicat apertè eam fuisse mentem sacri Concilii, de qua dubitabant Doctores. Fusiùs Moneta noster *de Commut. ultimo volumine, quæst. 11. conclus. 4. num. 367. & seqq.* de his Officiorum commutationibus agit, hoc loco hæc satis.

De Psalmis Gradualibus.

CAPUT III.

1. Faciamus gradum, in ordine Breviarii, ad Psalmos Graduales, qui dicuntur Canticum Graduum, & ascensionis, ex vi vocis Hebrææ *Amahaloth.* Et Græci quidem, Theodoretus, & Euthymius docent, Cantica hæc intelligenda esse ad literam de Ascensione Judæorum à Babylone in Jerusalem, Spiritu sancto per os David præcinente calamitatem eorum, & libertatem. Alii, è quibus Durand. *lib. 5. cap. 2.* malunt esse compositos hosce Psalmos, ut canerentur in ascensione quindecim graduum Templi Salomonis; tot enim fuisse affirmat S. Augustinus *Tract. in Psalm. ultimum*; cui Lyranus subscribit; & significant ascensiones Electorum in Deum per quindecim gradus. Septenarius enim veteris Testamenti est, octonarius novi Testamenti est numerus, ex Ambros. *Enarrat. 2. ad Horontianum*; quasi dicantur Electi per scalam præceptorum veteris, & novi Testamenti ascendere ad Deum; & de his fortasse gradibus dicebat Salomon *Eccles. 11. Da partem septem,* (Græcè est casus Dativi,) *necnon & octo.*

2. Hieron. *in hunc locum Ecclesiastæ*, putat septem & octo Psalmos Graduales veteris, & novi Testamenti indices esse; ut enim quondam per illorum numerum canebatur Deo; ita per utrumque Testamentum modò cantantur laudes eidem Deo. Quinque etiam sunt sensus hominis, per quos animus ad Deum trinum ascendit; & ideò divisi sunt inter quinos.

3. Radulphus *Proposit. 21.* meminit, & notat, primos quinque dici pro Defunctis; alios quinque pro nobis ipsis, & amicis; postremos quinque pro omnibus fidelibus; & quadrat ordo hic ascendentibus, juxta *Psal. 83. Ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymarum*, id est, Purgatorii. Nam à Purgatorio Defunctorum elevamur ad purganda propria peccata, de quibus in secunda Oratione agitur; deindè ad unionem cum Deo, quem toto corde perquirimus in tertia Oratione; ita ut in secundo ordine Psalmorum declinantes à malo, in tertio faciamus bonum; in quibus tota justitia consistit.

4. Robertus Card. Bellarminus *in suo aureo libello de Ascensionibus in Deum*, ad instar horum 15. Psalmorum constituit quindecim gradus, quibus ascendas ad Deum, quorum ordo paululùm mutatus triplici Gradualium ordini, meo judicio, respondet optimè; si nimirùm in primis quinque Psalmis mediteris corruptibilia, terram, aquas, aërem, ignem & mixta; in aliis quinque scruteris cœlestia corpora, hominem, animam ejus rationalem, Angelicam naturam, & divinam essentiam; in tertio Psalmorum ordine contempleris Dei potentiam, theoricam sapientiam,

sapientiam, practicam ejusdem misericordiam, & justitiam, quæ singula omnia prosequitur ille in dicto libello.

5. Si tibi placeant magis sanctissimi Rosarii Mysteria, ea distribue hoc modo; ut, quæ sunt doloris, primo ordini cum *Requiem* pro Defunctis tribuas; quæ gaudii, secundo ordini; quæ gloriæ, tertio adscribas.

6. Nam primi quinque Psal[illegible]icam habent conclusionem: *Requiem æte[illegible]am*, &c. alii habent quisque suam cum *Gloria Patri*; quia pro Defunctis orantes abstinere solemus à glorificatione Trinitatis, unicam & æternam eis requiem desiderando, ut eisdem, post quinque sensuum in Purgatorio purificationem, in quibus deliquerunt, eadem æterna requies tribuatur. Deo autem danda est gloria in ascensu nostro, sive declinemus à malo, sive faciamus bonum, de quibus in secundo & tertio agitur Psalmorum ordine Gradualium. Ultima Oratio habetur in Liturgia Græca S. Petri pro Collecta Missæ.

7. Dicuntur autem in Feriis quartis Quadragesimæ, latiùs sumpto vocabulo Quadragesimæ, ita ut includatur Feria 4. Cinerum, in qua etiam dicuntur hi Psalmi, Pio V. ita limitante; ante quem quotidie in Quadragesima recitabantur. Ante Matutinum dicuntur de more antiquo, ex Radulph. *Propos. 21.* in Breviar. M. S. & in 1550. & ante Officium parvum B. Virginis, quod fit unum cum Officio majori, ex P. Ruiz *in Ceremoniali*, ut nimirùm per octo quosque dies ab initio jejunii, ascensiones in corde nostro disponamus de virtute in virtutem, donec ad Christum in Cruce exaltatum perveniamus, quem in Hebdomada majori contemplamur.

8. Omittuntur in ipsamet majori Hebdomada, cùm ibi militet eadem ratio, quâ omittitur officium parvum B. Virginis, & Defunctorum; & omittuntur in Festo novem Lectionum, ratione Festi, ut ait Radulph. *loc. cit.*

9. Nulla nunc est obligatio, ex Bulla Pii V. qui proponit recitantibus Indulgentiam quinquaginta dierum, si nempè recitent in Feriis quartis Quadragesimæ, sive in Choro, sive extra Chorum eos recitent; & absolvit Clerum ab antiqua obligatione. Si adest consuetudo eos recitandi in Choro, stetur legitimæ consuetudini; sicut etiam de Hora recitandi, de qua *cap. seq. num. 6.*

De Psalmis Pœnitentialibus.

CAPUT IV.

1. PSalmi Pœnitentiales, qui scilicet ad pœnitentiam nos movent, sunt numero septè, & videntur fuisse in usu ante S. Augustinum, qui morti proximus eos lectitasse fertur; neque tamen auctor idem ipse perhibetur. Ordo Romanus eorum meminit *in Feria 4. Quadragesimæ in capite jejunii*. Cassiodorus docet septem esse, quia totidem modis remittuntur peccata nostra, Baptismo, passione martyrii, eleemosynâ, dimittendo aliis, convertendo alios, abundantiâ charitatis, & pœnitentiâ. Hæc ille.

2. Innocentius III. jussit eos recitari in Quadragesima, ex Radulph. *Propos. 21.* quia tempus est opportunum ad pœnitentiam.

3. Feriæ sextæ assignati fuerunt in Quadragesima à Pio V. cùm & hi quotidie recitarentur in eadem; unde ordine Feriarum servato, sextâ Feriâ sequente quartam, Pœnitentiales locum habent in Breviario post Graduales; Minor est etiam Pœnitentialium numerus, quàm Gradualium.

4. Absolutè incipiebantur, ex Radulph. *loco cit.* sed in Breviar. M. S. & 1550. præmittitur Antiphona: *Ne reminiscaris*, &c. sumpta de Tobiæ libro. Quilibet Psalmus concluditur cum Trinitatis glorificatione solita, à qua speratur divina gratia per pœnitentiam; gratia verò dicitur gloria Dei *Rom. 3.*

5. Recitantur post laudes diei, dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, ut habetur etiam in M. S. & 1550. & ante Primam; quia justus in principio [diei] accusator est sui; sed Radulphi tempore dicebantur post Primam, in qua Confessio fit peccatorum.

6. Quòd si consuetudo detur aliqua antiqua & inveterata recitandi in Choro Psalmos Pœnitentiales in Feriis 5. post Completorium in Quadragesima, & in Feriis tertiis Psalmos Graduales, S. Rituum Congregatio declaravit, eam

eam retineri posse, ut in una Laudensi respondit *2. August. 1603.*

7. Congruit tamen multò magis Feria sexta, in qua peccavit Adam, & mortuus est Christus eâdem die.

8. Non in Festo novem Lectionum. Quid enim peccatoris tristitia cum festivitate Beatorum? nec in Parasceve, Feriâ sextâ majoris Hebdomadæ, ut dictum est de Officio Defunctorum.

9. Litaniæ, quæ habentur post Psalmos Pœnitentiales, demptis aliquibus Sanctis de novo additis, eædem sunt, quæ in Ordine Romano *in Benedictione Ecclesiæ*; non tamen ante S. Hieronymum eas fuisse in usu sentit Walafrid. *de Rebus Eccles. c. 28.* quod intellige apud Romanos; nam in Ecclesia Neocæsariensi eas adhibitas esse, scribit S. Basilius *Epistola 63.*

10. In Breviariis M.S. & in edito 1550. plures Sancti recensebantur, & petitiones diversarum rerum multò plures erant, ea scilicet, quibus additur: *Te rogamus audi nos.* Pius autem V. selegit nobiliores Sanctos, & ad sufficientem numerum petitiones redegit; quibus non debet fieri ulla additio, inconsultâ S. Sede Apostolicâ, nec etiam Patronorum loci; & præsertim, quando dicuntur Litaniæ ex præscripto Breviarii Romani in Rogationibus, & in feriis sextis Quadragesimæ; quia Pius V. prohibuit in Bulla omnem additionem. Fortè in aliis casibus addi poterant ab Episcopis, puta in quibusdam necessitatibus populorum, sicut adduntur in Rituali Romano varia: *A peste, fame & bello*, & ejusmodi, ob varios casus. Neque Paulus V. videtur prohibuisse in Rituali Romano additionem, ex causa rationabili; sed S. Rituum Congregatio *die 22. Martii 1631.* respondit Canonicis Cathed. Rhegiensis, non posse inseri alios Sanctos in Litaniis, præter descriptos, etiam tempore pestis, quo ii petebant facultatem addendi Sanctos Titulares, & Patronos civitatis; multò minùs invocandi erunt in Litaniis ii, qui nondum sunt canonizati, ex Glossa *in cap. unico, de Reliq. & venerat. Sanctorum in sexto, §. Sedes Apost. ver. Hoc eodem*, quam sequitur Bellarmin. *de Sanctorum beatitudine cap. 10.* imò neque privatim recitando Litanias, ut docet Sanchez *in Sum. l. 2. c. 3. n. 5. & sequentibus.*

11. De Domno Apostolico, id est, Papa, omnes Litaniæ meminerunt. Domnus enim idem est ac Dominus; sed vocabulum Dominus terroris esse, non reverentiæ, existimabant antiqui, ait Panuinus *de Interpret. vocum obscur.* qui & Apostolicus dictus est, tanquam successor Petri Principis Apostolorum, ut ait Rupert. *l. 1. de Div. Offic. c. 27.* Vacante Sede, petitio hæc de Domno Apostolico omitti debet unà cum Versu post Psalmum in Precibus: *Oremus pro Pontifice nostro N.* & Oratione de eodem; quia non est, si vacat Sedes; nam & in Canone, Sede vacante; jubemur tacere nomen Pontificis, & vocem ipsam.

12. Psalmus post Litanias erat alius, Orationes item longè plures quàm hodie ex Radulpho, à quo indicatur esse ultima oratio, quæ item apud nos est ultima. Pius V. tamen nihil mutavit, sed omnia à Breviar. edito 1550. in suum transtulit Breviarium, excepto Litaniarum fine, quem prorsùs accepit à Breviar. M. S. Habentur in Sacramentario Gregor. Orationes hæ: *Deus, cui proprium est misereri: Ineffabilem: Deus, qui culpâ offenderis: Exaudi quæsumus Domine: Deus à quo sancta desideria: Ure igne: Fidelium, & Omnipotens*, quæ ibidem dicitur esse S. Augustini; sed habentur sparsim in citato libro.

13. Quòd si Litaniæ separatim à Psalmis Pœnitentialibus dicendæ sint, dicto ad Laudes diei *Benedicamus Domino, Deo gratias*, statim eæ dicuntur, nam *Fidelium animæ*, pro fine Laudum dicitur in fine Litaniarum, & utrisque deservit.

14. Nulla est obligatio extra Chorum recitandi septem Psalmos prædictos, absolvente nos Pio V. in Bulla Brev. ab omni peccato, & obligatione de hac re, qui concedit Indulgentiam quinquaginta dierum quâlibet vice recitantibus eosdem juxta Rubricas Breviarii in Choro, si consuetudo viget eosdé recitandi, conservetur.

15. Pro Litaniis separatim dicendis nulla est Indulgentia; sed obligatio in Litaniis majoribus, & minoribus, qua de re vide *Sect. 6. cap. 16. n. 3. p. 99.*

16. Com-

16. Communior usus Ecclesiarum Urbis est, quod (excepto Sabbato sancto, & Vigiliâ Pentecostès) Cantores, & Chorus eas dicant alternatim; in Litaniis majoribus, ad distinctionem à minoribus, alicubi Chorus repetit, quæ Cantores integrè dicunt, ut in Sabbato sancto, quâ in re standum est locorum consuetudini, & longior Processio congruè id requirit.

De Ordine Commendationis animæ.

CAPUT V.

1. Magni momenti, unde pendet æternitas, est exitus animarum de suis corporibus, & ideò cuicumque Sacerdoti, nedum Parocho, datur facultas commendandi animas Deo in hora mortis, & in transitu earundem animarum. Ut autem quilibet Sacerdos ad manum habere queat, necessitate præsertim urgente, & Rituali (quod Parochorum est) deficiente, ad calcem Breviarii additus est Ordo Commendationis animæ, extat in Breviar. M. S. Usus autem commendandi animas in earum recessu est antiquior S. Gregorio, qui de eo meminit *Homil. in Evangel. 37.* Et de S. Joanne Eleemosynario ad morientes ventitante scribit Metaph. *in ejus vita*, à quo agonizantes, ut puto, benedicebantur; nam hic ritus Episcopalis benedictionis in obitu fidelium ante annum 840. erat in usu, scribente Annonio *lib. 5. cap. 19. de Gestis Francorum*, quod Ludovicus Pius Imperator moriens Diogenem Episcopum Metensem accersivit, & ab eo benedictionem petiit. Unde S. Carolus Borromæus obtinuit à Gregorio XIII. *die 30. Septemb. 1580.* facultatem omnibus Episcopis Provinciæ Mediolanensis concedendæ Indulgentiæ ægrotis, quos vel ipsi, vel eorum nomine alii visitaverint, tùm ut ægroti benedictionem Episcopi diligentiùs procurent, tùm verò etiam, ut ea reddatur ægrotis utilior.

2. Concordat noster Ordo cum antiquis M. S. exceptâ mutatione aliquorum Sanctorum in Litaniis brevibus; quæ breves esse debuerunt, ut discedente animâ, sequentibus precibus magis propriis eam Domino commendemus.

3. In Rituali Pauli V. præscribitur commendanti animam, ut induat Superpelliceum, & Stolam violaceam, aspergat locum & infirmum Aquâ benedictâ, dicens: *Asperges me*, &c. & imaginem Crucifixi ægroto tradat osculandam; de quibus meminit Alcuinus *cap. antepenultimo*, ubi etiam monet, esse legendas ante morientem Christi Passiones ab Evangelistis scriptas. Et hic ritus quidem est antiquus legendi Passionem Christi coram morituris, ex actis S. Marthæ Virginis, quæ sibi legi, dum obiret, eandem curavit.

4. Oratio illa: *Commendo te omnipotenti Deo*, &c. tota ad verbum Epistola est, quam Petrus Cardinalis Damiani scripsit amico suo morienti, quæ habetur initio *Tomi tertii Operum ejusdem, reponenda in Tomo 1. lib. 8. Epist. 15. n. 150.* Quod item hoc loco dicitur de tribus atrocissimis tormentis S. Theclæ, illud confirmat Baron. *in not. Martyrolog. 23. Septembris*, & enumerat ignes, theatrum, & bestias, citatis SS. Patribus, sed non explicat, quodnam in theatro passa sit tormentum distinctum à bestiarum faucibus. In Annalibus *anno 47.* explicat, eam tauris alligatam fuisse, ut discerperetur. Nominari verò Theclam in agone mortis, S. Cyprianus indicat: *Oratione pro Martyribus, & in Oratione in die passionis:* quem secuti sunt in hoc eodem ritu SS. Terentinus, & socii, tùm alii, ut scribit Baron. *loc. cit.*

5. Ceterùm fax cum Cruce, præter lectionem Passionis Christi, mirificè juvant in agone constitutum, ex instituto Apostolico, quæ affuêre in obitu S. Marthæ Hospitæ Christi, ut refert S. Antoninus *part. 1. tit. 6. c. 20.* De Crucis effectibus coram moriente agit Tobias noster *part. 1. c. 66. circa finem.*

6. Resp. *Subvenite Sancti Dei*, est antiquum, & habetur in Antiphonario sancti Gregorii.

De Benedictione mensæ, & Itinerario Clericorum.

CAPUT VI.

1. QUæ frequenter usurpare decet Clericum in genere precum, ea collecta sunt in calce Breviarii pro usu faciliori totius Cleri. Inter hæc Benedictio mensæ, quæ manè fit & vesperi, opportunum hoc loco habet locum.

2. Originem habet à Christo, qui benedixit, antequam panes quinque distribueret turbis; & in ultima cœna benedixit, fregit, &c. Post cœnam eundem Hymnum dixit, *Math. 16*, id est, Psalmum *113. In exitu Israel de Ægypto*, ut docet Baron. *anno 34.* ex Rituali Hebræorum in Paschali cœna, quo morem aliorum secutus, usus esse creditur Dominus noster.

3. Si antiquiora quæramus, *1. Reg. 9.* ubi legimus: *Benedicite hostia*, Chaldæus legit: *Benedicite super cibum*, & Daniel item *c. 14.* laudato Deo comedit cibum. Post cibum verò extat præceptum de gratiarum actione *Deut. 8. n. 10.*

4. Apostoli igitur imitati Christum docuêre posteros Benedictionem mensæ, ut Paulus Timotheum *1. ad eundem c. 4.* ut exponit locum illum Turrecrem. *cap. Non liceat, Dist. 44.* S. Athanas. *de Sermon. Virgin.* Ubi, inquit, sederis ad mensam, & inceperis frangere panem, ter eum consignans (hoc est, signo Crucis) his verbis gratias age: *Gratias agimus tibi Pater noster*, & cùm surrexeris à mensa rursùm gratias agendo trinis vicibus dicas: *Miserator & misericors Deus escam dedit timentibus se. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto.*

5. Inter Latinos S. Hieronymus ait *Epist. 22. ad Eustoch. de Custod. virginit.* nec cibi sumantur, nisi Oratione præmissâ; nec recedatur à mensa, nisi referatur Creatori gratia; meminit & Rabanus *de Instit. Cleric. l. 2. c. 10.* ubi habetur vers. *Edent pauperes*, &c.

6. Ejus omissio peccatum est veniale, ex Navar. *de Orat. c. 18. n. 43.* valet enim ad abigendos dæmones, & ad continentiam nostram in cibo & potu, ut ait Chrysostomus *de Fide Annæ*; & ad laudandum Deum pro præsentibus & futuris bonis, ex Basil. *Epistola 1.* ita ad delenda peccata venialia gastrimargiæ, ex Chrysost. *in Psal. 42.* Julius Nigronus *Tract. ascetico 7. c. 1. Incitamento 5.* citat Geminianum, qui *in cap. Non liceat*, obligat Clericos sub mortali ad Benedictionem mensæ, contra communem tamen opinionem; ut vel ex hoc videas, eam non esse negligendam.

7. Porrò formula in Breviario tradita tùm benedicendi, tùm gratias agendi, cùm auctorem non habeat, & in antiquissimis reperiatur Breviariis, suâ antiquitate auctoritatem sibi conciliat maximam. Clemens *lib. 7. Apostolic. Constitut. cap. 48.* meminit Orationis in prandio distinctè; in cœna verò, quæ apud antiquiores jejunio deditos, erat magis in usu quàm prandium, Versus ille dicebatur: *Edent pauperes, & saturabuntur*, &c. imò S. Hieronymus *in Marc. 14.* ubi de hymno Salvatoris disputat, docet illum usurpasse pro Hymno eundem Versum: *Edent pauperes*, &c. ex Psal. 21. qui de Passione est totus, alter Versus: *Memoriam fecit mirabilium suorum*, &c. quo nos utimur, habet auctorem; ut suprà dixi, Athanasium. Oratio *Benedic Domine nos*, &c. habetur fusè tota in libro Sacramentorum Grimoldi Abb. *n. 126.*

8. Solemus ad ea verba prædictæ Orationis *Domine nos*, signare Cruce nos ipsos; & ad sequentia verba, *& hæc tua dona*, signare cibos Cruce, nempè accepto ritu ab antiquis, qui & ante cibum signabant se signo Crucis, ex Tertull. *lib. de Corona milit. c. 3.* & signabant ipsos cibos, ex Athanas. *suprà citato.*

9. Geminatur initio vox *Benedicite, Benedicite*; quasi invicem hortemur nos ad benedicendum Domino, ex Durand. *l. 4. cap. ultimo.*

10. Mutatio Versuum pro varietate Festorum, sicut & Psalmorum, est opportuna, ab Hebræis deducta & Hebræorum Ritualibus, ex Baron. *anno 34.* fit autem mutatio regulariter à primis Vesperis festi, si cœnatur; quia à primis Vesperis incipit Festum, cessatque mutatio, ut in Rubricis Breviarii, hoc est; Versus de Nativitate Domini dicuntur hodie in postrema recognitione Breviarii usque ad cœnam exclusivè in Vigilia Epiphaniæ; Versus de Epiphania, usque ad

cœnam

cœnam inclusivè diei Octavæ: Versus de Paschate usque ad cœnam exclusivè Sabbati in Albis: Versus de Ascensione, usque ad cœnam inclusivè Feriæ 6. post Octavam Ascensionis: Versus de Pentecoste, à cœna, quæ fit in meridie Vigiliæ ejusdem (quia Missa Vigiliæ habet omnia, quæ sunt propria Festi) usque ad cœnam Feriæ 6. Quatuor Temporum; nam in Sabbato post Nonam terminatur tempus Paschale. In triduo Hebdomadæ majoris dicuntur Versus ut in Breviario.

11. Dubitârunt aliqui gravissimi viri; An in Benedictione mensæ infra Octavam Paschatis nihil aliud addendum sit Versui *Hac dies*, &c. cùm in Rubrica habeantur hæc verba: *Dicitur tantùm Versus: Hac dies*; sed facilè respondetur, ea omnia dici, quæ in prima Benedictione dicuntur, excepto Versu & Psalmo propriis Festi Paschatis, juxta præcedentem Rubricam, §. *Prædictus modus*, &c. Versus autem solent in aliis Festis & temporibus, tùm in prandio, tùm in cœna multiplicari; neque qui dicitur ante mensam, dicitur seu repetitur post mensam. Solùm Paschale Festum hoc habet, ut non varientur Versus; sed unus & idem tantùm dicatur antè, & post mensam repetatur: *Hac dies*. Et hic est sensus eorum verborum, *dicitur tantùm*; quæ particula *tantùm*, uti dubia, idcircò deleta est in recognitione postrema Breviarii.

12. Ante Orationem, quæ dicitur post mensam: *Retribuere dignare*, &c. non præponitur *Oremus*, quia non est propriè oratio, ut patet ex conclusione, quam non habet; *Per Christum Dominum nostrum*, &c. & Clemens VIII. clariorem Rubricam de hac re adjecit, quæ in textu Pii V. desiderabatur.

13. Inter hæc benedicitur Lector, ut ad mensam legat, qui in triduo Hebdomadæ majoris non dicit: *Jube Domne*, nec in fine: *Tu autem Domine*, ob causas à nobis allatas *Sectione sextâ cap. 13. num. 11. p. 95*. Quæ etiam omittuntur vesperi ad jentacula brevia in diebus jejuniorum; in quibus, qui benedicit, aut gratias agit, multa omittit de communi Benedictione, aut gratiarum actione, qua in re abundat quisque in sensu suo, & variæ sunt formulæ Regularium. Rubricæ Breviarii nihil præscribunt de hac re; ut intelligamus jentacula vespertina in diebus jejuniorum concedi secundùm indulgentiam, non secundùm imperium; & integrum jejunium Ecclesiasticum non admittere, nisi unicam comestionem, quæ in Breviario vocatur cœna, ad quam adhibentur Benedictio, & Gratiarum actio cœnæ assignata.

14. De lectione verò quid dicemus? Augustinus dicitur auctor lectionis ad mensam à Gemma *l. 2. cap. 63*. ut mentes cum corporibus reficiantur. Jussa fuit ad mensam Episcoporum ab Eusebio Papa, ut in Epitome Conciliorum; deindè ad mensam Sacerdotum, à Conc. Nannetensi, & Tolet. III. *c. 7. à Gratiano relatis. Dist. 44*. Origenis tempore fuisse in usu hanc lectionem tradit Hieronym. in *Epist. 18. ad Marcellam*. In cœnobiis Regularium adhibitam fuisse scribit Basil. *in Reg. Brev. Interrogat. 180*.

15. S. Bernardus à Radulpho citatus *Propos. 11*. curabat legi in refectorio libros sacræ scripturæ, qui non leguntur in Choro, & post libros Machabæorum legi quatuor libros Evangeliorum, dimissis, seu omissis Passionibus; quod postremum, meo judicio est maximè notandum, & ad majorem Dominicæ Passionis reverentiam observandum videtur, ob auctoritatē tanti Patris.

16. Itinerarium post Benedictionem mensæ ad usum Cleri collocatum est in fine Breviarii; cujus auctor est incertus, neque reperitur in antiquis Breviariis. Habetur autem paulò longiùs pro itinere Prælatorum in Pontificali antiquo, cum Cantico, Antiphona, versibus, & Orationibus, unâ mutatâ, & alterâ ante Canticum additâ, ut ferè idem sit cum nostro Clericorum Itinerario. Porrò Antiphona, Canticum Zachariæ, Preces, & Orationes, quarum ultimæ duæ divisim habentur in Sacramentorum libro sancti Gregorii, sunt itineri cuicumque faciendo satis accommodatæ. Convenit autem Clerico semper orare, ut in itinere suo perveniat ad Deum. Atque hic finis est Breviarii Romani.

SECTIO DECIMA.

De Cæremoniis ad Horas Canonicas adhibendis.

HORÆ Canonicæ vel ab uno, vel à pluribus simul; vel extra Chorum, vel in Choro; vel solemniter, vel minùs solemniter recitari possunt; quibus modis cùm peculiares accidant Cæremoniæ, de his reliquum est, ut breviter agamus.

SECTIONIS DECIMÆ CAPITA III.

1. *De Cæremoniis in privata Horarum Canonicarum recitatione.*
2. *De Cæremoniis Horarum Canonicarum in Choro recitandarum.*
3. *De Cæremoniis Horarum Canonicarum in Choro solemniùs recitandarum.*

De Cæremoniis in privata Horarum Canonicarum recitatione.

CAPUT I.

1. Convenienter statur ad Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, quia sunt de textu Evangelico; ad Symbolum item Apostolorum, ut ad fidei confessionem promptiores videamur. Item ad horarum initia, quibus adjutorium divinum imploramus, & laudem Deo trino tribuimus. Ad Invitatorium, ne segnes videamur, dum alios invitamus ad Hymnos, qui sunt laudes Dei solemniores, inter quos *Te Deum* quoque numeramus. Ad Versus quosq; Nocturnorum & post Hymnos, quia iis, ut docuimus suprà, convertimur, & excitamur in Deum. Ad textum Evangelii ante Homiliam, quod per se patet. Ad Capitula, quæ sunt breves exhortationes majorum. Ad Cantica: *Benedictus*, *Magnificat*, & *Nunc dimittis*, quæ vocantur Evangelia. Ad Orationes denique omnes, quibus immediatè Deum alloquimur (excepto triduo majoris Hebdomadæ) & ad preces, quæ præcedunt.

2. Standum erit tempore Paschali, & in omnibus Dominicis, à primis earum Vesperis ad Antiphonas B. Virginis, quæ dicuntur in fine Officii, ex causis suprà allatis.

3. Ad Psalmos standum esset, ut suprà probavimus *Sect. 5. c. 8.* sed plurimi sedent, non pauci partim sedent, partim stant; quia Spiritus promptus, caro autem infirma. Ad Lectiones quoque in Officio parvo B. Virginis in Adventu laudabiliùs statur, quia sunt de Evangelio.

4. Genuflectendum autem erit ad ea verba Invitatorii: *Adoremus, & procidamus*, ut in Cæremon. Episc. *l. 2. c. 6.* quod monent eadem ipsa verba. Item ad Preces feriales in Laudibus, Vesperis, & Horis, in diebus nimirùm pœnitentiæ dicatis. Item ad preces in Officio Defunctorum, majoris mœroris gratiâ. Item in Hymnis ad ea: *Veni Creator Spiritus. Ave Maris stella. O Crux ave spes unica. Tantum ergo Sacramentum*, si coram Sacramento dicitur, ex Cæremoniali Episc. *l. 1. c. 28.* quidam laudabiliter ad ea quoque: *O salutaris hostia*; & causæ patent, ad majorem reverentiam, quâ etiam de causa genuflectimus ad ea in Hymno *Te Deum. Te ergo quæsumus*, &c. ex Cæremoniali *l. 2. c. 5. & 6.* Denique ad Antiphonas B. Virginis, quæ dicuntur in fine Officii, ad Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, & Symbolum Apostolorum, quæ dicuntur in fine Completorii (exceptis Dominicis, & tempore Paschali, ut suprà dictum est) erit genuflectendum.

5. Prætereà caput inclinandum erit ad Versum *Gloria Patri, & Filio*, &c. ad nomen Jesu, Mariæ, & Sancti, de quo Officiũ recitatur. Item ad *Confiteor*, &c. quod in Prima, & ante Completo-

pletoriú dicitur usq, ad *Misereatur* inclusivè ab eo, qui dicit & cui dicitur respectivè, ut in Missa.

6. Signum Crucis adhiberi debet pollice sibi signando os, ad illud initio Matutini: *Domine labia mea aperies*, &c. ut in Rubricis Brev. *de Matutino tit. 13. n. 1.* Item manu extensâ signando se à fronte ad pectus, & à sinistro humero usque ad dextrum, cùm dicitur: *Deus in adjutorium* &c. Item ad Versum: *Adjutorium nostrum*, ante Confessionem in Prima, & Completorio, sumpto ritu è Missa, *ut tit. 15. dicitur de Prima num. 2.* Item ad *Indulgentiam*, ut in Missa; & ad ea in fine Primæ; *Dominus nos benedicat*; & in fine Completorii: *Benedicat & custodiat nos Omnipotens*, &c. aliqui signum Crucis cum pollice formant in pectore ad *Converte nos Deus*, &c. quæ omnia causas habent satis apertas, & congruentes. Laudabile quoque est, signum Crucis fieri ad Antiphonam de Cruce in Officio feriali.

7. In Psalmis Gradualibus quæcumque preces dicuntur flexis genibus; ad mœrorem, & Luctum indicandum, multòque magis hæc genuum flexio congruit Pœnitentialibus Psalmis, Litaniis, & Orationibus (quæ tamen Orationes à stante Hebdomadario dicuntur) ut præscriptum est in fine Breviarii. Ad alia non incongruè sedetur. Percutiunt sibi pectus aliqui ad *Agnus Dei*, sicuti fit in Missa. Benè verò percutiunt pectus ad ea in Confessione: *mea culpa*, &c. ut itidem fit in Missa.

De Caremoniis Horarum Canonicarum in Choro recitandarum

CAPUT II.

1. PRoprios mores unaquæque habet Ecclesia, & laudabiles consuetudines, quas non tolli à Cæremoniali Romano, neque à Rubricis Breviarii, sæpiùs declaravit S. Rituum Romana Congregatio; sed videant Episcopi, ne ita pugnent cum universali Ecclesia, ut peritorú judicio minus sint laudabiles consuetudines.

2. In Breviario quatuor tantùm, quæ ad hanc rem faciunt, adnotata in Rubricis reperiuntur. Primum est, quòd Hebdomadarius clarâ voce dicat: *Domine labia mea*, &c. initio matutini Officii *tit. 13. num. 1.* Alterum, quòd in Precibus ferialibus dicat clarâ voce totum *Pater noster*, &c. & habetur *tit. 32. n. 2.* Tertium, quòd idem dicat easdem Preces flexis genibus usque ad versum *Dominus vobiscum* exclusivè, circumstantibus genuflexis usque ad *Benedicamus Domino.* Vide *tit. 34. n. 4.* quæ certè sunt rationi consentanea & communi consuetudini universalis Ecclesiæ. Quartum est, quòd idem surgat ad Orationem, quæ dicitur post Antiphonam B. Virginis in fine Officii, *tit. 36. n. 3.* Hæc in Breviar.

3. Habentur alia in Cæremoniali Episcoporum ad hanc rem peropportuna; & Primò, quòd coram Sacramento Eucharistiæ sanctissimo stare debent omnes aperto capite ad Horas omnes *l. 2. cap. 33.* vel si sedeant, caput nunquam cooperiant, putà ad Matutinum, quod ordinariè prolixius est Officium.

4. Standum item erit ad initia Horarum, ad Invitatorium, Hymnos, Capitula, Responsoria brevia, Versus, Absolutiones, Benedictiones, textum Evangelii ante Homiliam, Cantica, Evangelicas Orationes, Commemorationes, & Suffragia communia Sanctorum; item ad Antiphonas finales B. Virginis tempore Paschali, & in diebus Dominicis à primis Vesperis, quod habetur expressè ex Concilio Aurelianensi apud Burchard. *lib. 13. Decret. c. 3.* & Ivo. *l. 2. cap. 183.* & aliàs attulimus propriam causam, ob memoriam scilicet Dominicæ Resurrectionis. Ad ea item in Versibus & Responsoriis, quæ in Evangelio lecta genuflexionem postulant: ut, *Verbum caro factum est*: & *Procidentes adoraverunt*, &c.

5. Sedendum est ad lectiones, & ubi est consuetudo, ad Responsoria & ad Martyrolog.

6. Dubitatio est de Psalmorum cantu; nam varia est consuetudo. Aliqui stant, & hi laudabiliùs; alii sedent; alii ad Psalmos Matutini, & Laudum sedent, ad reliquos stant; alii ad eosdem

dem Psalmos alternatim stant & sedent. Unusquisque abundat in sensu suo.

7. Ad Symbolum S. Athanasii, quod dicitur ad Primam, alii stant, alii sedent. Certè laudabiliùs, sive Symbolum, sive quasi Psalmus ille sit, recitant stantes, ex Decreto S. Rit. Congregationis *die 23. Decemb. 1624.*

8. Genuflectitur etiam in Choro ad ea, de quibus diximus *superiori c. n. 4. & 7.* & prætereà ad *Tu autem Domine*, &c. in fine Lectionum à Lectoribus, ex Cæremon. Episcoporum *l. 2. cap. 6.*

9. Inclinatur caput, ut suprà dictum est, *n. 5. cap. praced.* quibus adduntur casus alii; ut idem fiat à Lectore, dum dicit *Jube Domne*, &c. versùs Hebdomadarium ab omnibus ad nomen Papæ viventis, ad Versus sequentes Psalmorum: *Sit nomen Domini benedictum: Sanctum & terribile nomen ejus: Benedictus Dominus die quotidie: Benedictum nomen majestatis: Benedicat nos Deus Deus noster, benedicat nos Deus*, quod multis placet. In Completorio ad ℣. *Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum: Benedicamus Patrem*, &c. *Benedictus es Domine in firmamento cœli.* Locorum consuetudini standum erit.

10. Signum Crucis sibi adhibent multi præter ea, quæ capite superiore adnotavimus *n. 6.* ad initium Canticorum Evangelicorum, quia Evangelia sunt; & quidem ad *Magnificat* idem præscribitur Episcopo in Cæremoniali Episcop. *loc. cit. c. 1.* Quare eadem erit ratio, & aliorum similium Canticorum, nisi fortè illud præferibatur ratione processionis à sede ad Altare, ut, antequam moveatur à sede, muniat se Crucis signo, sed primum est verius.

11. Cantores ut plurimùm juxta Cæremoniale Episcoporum cantant Invitatorum, initia Psalmorũ, Versus & Responsoria; Hebdomadarius autem primam Antiphonam, Capitula, Antiphonam ad Cantica Evangelica, initia quorundam Hymnorum, & orationes dicit. Lectiones legunt, qui in Choro sunt, juniores primas, seniores ultimas, singuli singulas, ex Cærem. Episcop. *l. 2. c. 6.* verùm, ut diximus suprà, consuetudines locorum variæ, & laudabiles non sunt in hoc genere à Cæremoniali Romano abrogatæ.

12. Ratio prædictorum satis patet, partim ex iis, quæ suprà scripsimus *Sect. 5.* ubi de singulis Horarum partibus; partim ex ipsamet consuetudine, quæ est altera lex de re rationabili, & valde congrua, à saniori parte universalis Ecclesiæ recepta, & diù retenta.

De Cæremoniis Horarum Canonicarum in Choro solemnius recitandarum.

CAPUT III.

1. Quatuor ex horis Canonicis solemnitatem habent in Choro; nempe Matutinum cum Laudib. ut in nocte Nativitatis Domini; Prima in Vigilia Nativitatis ejusdem, ratione Martyrologii; Vesperæ frequentiorem; & Completorium quandoque in quadragesima. De his hoc loco sigillatim est dicendum, in gratiam eorum præsertim, quibus non est præ manibus Cæremoniale Episcoporum seu Canonicorum.

2. Matutinum igitur nunquam cum Pluviali cantatur, ex Cæremoniali Episc. *l. 2. c. 6.* quod ad Laudes & Vesperas adhiberi, docent Rubricæ Missal. *tit. 19. n. 3.* sed dum cantantur Lectiones tertii Nocturni, parat se celebrans Pluviali ad legendam nonam Lectionem, pro qua accenduntur duo cerei ab Acolythis; parantur duo Cantores cum Pluvialibus; neque recedunt Acolythi, donec tota Lectio fuerit absoluta. Ob reverentiam majoris stantis, dum legit, stant omnes alii, qui sunt in Choro, Cærem. *ibid. c. 5.*

3. Ad textum Evangelicum non adhibetur Signum Crucis; neque legitur manibus junctis, sed hinc inde supra legile positis, seu supra librum, Cæremon. *cap. 5.*

4. Quicunque ille sit, qui legit, inferior Episcopo dicit: *Jube Domne*, non *Domine*, & secundus in Choro, si major illo non sit ibidem, profert verba Benedictionis. Quod autem Cæremoniale tribuit Episcopo ratione tantæ dignitatis, non debet inferiori tribui, eò quia majorem in Choro non habeat; alioquin cuilibet majori de Choro illud idem conveniret.

5. Hymnus

5. Hymnus *Te Deum*, inchoari debet ab eodem celebrante, nisi alia sit Ecclesiæ consuetudo; sicut etiam Hymnus post Invitatorium, ex cæremoniali *loco cit.*

6. Ad cantandas solemniter Laudes eadem omninò fiunt, quæ ad Vesperas solemnes mox dicemus; sunt enim inter se valdè similes Horæ.

7. Martyrologium pridie Nativitatis Domini solemniùs cantatur; alicubi cum Pluviali, luminibus & incenso cantatur sicuti Evangelium; minùs solemniter alii. Illud certè observandum ab omnibus est, ut audientes stent usque ad ea verba, *Bethlehem Iuda*, &c. quibus auditis, statim genuflectant, præter Lectorem, usque ad ea *Nativitas Domini nostri*, &c. *secundùm carnem*, inclusivè, quod & notatum est in novo Martyrologio. Humiliato namque Deo usque ad terram, etiam decet nos quàm maximè humiliari.

8. Fusiùs de Vesperis solemnibus est dicendum, quæ sæpiùs ab Ecclesiasticis viris cantantur, & præsertim in Festis Sanctorum Titularium. Paratur autem celebrans Pluviali coloris tempori convenientis seu Festo, super cottam sine Stola; & cum eo parantur alii cum Pluvialibus, item duo saltem, qui eidem hinc inde, quando opus est, ministrent. Neque tamen improbamus Regularium ritum, qui Pluviale induunt super Amictum, Albam, Cingulum, & Stolam in modum crucis ante pectus, quos tamen monemus, ne dicant Orationes ad has vestes, quæ ante Missam dici solent.

9. Procedit celebrans de Sacristia ad Altare, præcedentibus duobus Acolythis cum candelabris & cereis accensis, quos sequitur solus Cæremoniarius, si adest; tùm alii de clero bini, deindè ministri Pluvialibus induti; postremò celebrans, medius inter duos ultimos Pluvialibus indutos, qui fimbrias anteriores Pluvialis ipsius parumper elevant; & omnes hi, exceptis Acolythis, operto capite procedunt, Cærem. Episcop. *lib. 2. cap. 3.*

10. Cùm pervenerint ante Altare, discedentibus aliis in Chorum, formant quasi lineam rectam, Celebrans, ministri Pluvialibus induti, & Acolythi genuflectunt omnes, inclinat caput Celebrans (nisi in Altari sit Sanctissimum Sacramentum) & paululùm orabunt genuflexi, deponentibus interim Acolythis sua candelabra cum cereis extinctis super gradu Altaris laterali, seu plano Cappellæ, Cæremon. *supra.*

11. Surgunt deinde, & factâ Altari, ut suprà, reverentiâ, accedunt ad parata scamna in cornu Epistolæ, ita ut celebrans sedeat altiùs, pulvino saltem supposito; vel accedit ille ad primam chori sedem, in qua poni debet pulvinum, & alterum cum tapete super genuflexorium ante eundem positum, super quo erit liber; hoc est, Breviarium formæ majoris ad usum Celebrantis; vel super legili; quod imponitur & amovetur, prout opus est. Reliqui parati ibunt ad scamna loco congruenti præparata in plano Chori, Cærem. *ubi suprà.*

12. Sedet ibi Celebrans, stantibus aliis paratis ante eum in plano; mox surgit & dicit secretò versus Altare: *Pater noster*, & *Ave Maria*, quibus dictis, elevatur eidem pars dextera Pluvialis anterior per viciniorem paratum; seu per Cæremoniarium, & idem ipse signans se signo Crucis morosè, prout verba profert, incipit Vesperas, dicens: *Deus in adjutorium meum intende*; ita ut finiat verba & crucis signum à fronte ad pectus unà simul, Cæremon. *loco citato.*

13. Præintonatur Celebranti ab uno ex paratis, initium primæ Antiphonæ, cum debitis reverentiis Altari & Celebranti antè & post, quâ intonatâ à celebrante, & à choro cantatâ, si Duplex est Officium, inchoatur Psalmus à cantoribus, & sedent omnes; aperiuntur capita, & inclinatur profundè ad Vers. *Gloria Patri*, &c.

14. Cantores præintonant reliquas Antiphonas dignioribus in choro; & surgentibus aliis ad Antiphonas & initia Psalmorum, celebrans non surgit, Cærem. *cit.*

15. Finitis Psalmis, Acolythi cum candelabris accensis, ex communi usu Ecclesiarum Urbis, & item, qui parati sunt Pluvialibus, accedunt ad celebrantem cum debitis reverentiis. Celebrans post ultimam Antiphonam surgit, & detecto capite cantat capitulum manibus junctis., unus ex paratis ministris præintonat Initium Hymni, quod ille cantat, & sic usque ad finem stat,

ſtat, recedentibus prædictis ad loca ſua, Acolythiſque candelabra ſua deponentibus ubi priùs. idem Cæremon. *ibidem.* Si initium Hymni continet invocationem Chriſti, vel Dei, Celebrans elevat & jungit manus, & caput versùs Altare inclinat, ex Cærem. Epiſc. *lib. 2. cap. 14.*

16. Poſt Hymnum cantatur Verſus à duobus ex paratis miniſtris in medio chori, ſeu ante Altare (prout Celebrans ſedem habet in Choro, vel in cornu Epiſtolæ, ut dictum eſt) quorum alter ſtatim præintonabit Celebranti Antiphonam ad *Magnificat*, & eâ intonatâ, ſedent omnes, idem Cæremon.

17. Inchoato cantico *Magnificat*, ſurgentibus omnibus, Celebrans facto ſibi ſigno Crucis à fronte ad pectus, ex Cæremon. *lib. 2. cap. 1.* vadit ad Altare capite tecto, cum inclinationibus ad utramque chori partem; tùm reverentiâ Altari debitâ, medius inter duos paratos, ut ſuprà, & ſi via brevis eſt, detecto capite miniſtrorum, & ſine Acolythis aſcendit ad Altare, oſculatur illud in medio, & mox vertens ſe ad cornu Epiſtolæ miniſtrantibus naviculam altero ex paratis, & thuribulum Thuriferario, imponit thus, benedicit, & incenſat Altare, eo prorsùs modo, quo præſcribitur initio Miſſæ in Rubricis Miſſalis *tit. 4. n. 4.* & nos diximus Tomo primo.

18. Si aliud Altare eſt incenſandum, putà ſanctiſſimi Sacramenti [quod more Urbis incenſandum eſt priùs quàm Altare, ad quod Veſperæ fiunt] ſeu alterius Sancti pro more locorum, de quo fit Feſtum, præcedunt Acolythi, & procedunt alii parati, ut initio Veſperarum; & Celebrans ea omnia facit, quæ in incenſatione Altaris fiunt, excepto quòd non imponit rurſus incenſum in thuribulo, niſi opus ſit.

19. Incenſatione Altaris ſeu Altarium peractâ, ſine Pſalmo *Dirigatur*, &c. revertuntur prædicti cum debitis choro reverentiis ad loca ſua; & Celebrans ſtans apud ſedem ſuam, invitanſque ſibi viciniorem ad incenſationem, ab altero ex paratis incenſatur triplici ductu, cum profunda capitis inclinatione ab incenſante factâ antè & poſt; cui etiam celebrans modicum reſpondet, Cærem. *ſuprà.*

20. Thuriferarius incenſat alios de choro duplici unicove ductu thuribuli, prout convenit, primò ſaltem in ordine capite inclinato, & poſtremò populum, ut in Miſſa, in medio, à dextris & à ſiniſtris; ceſſabit autem incenſatio initio Orationis, quam incenſum ſignificat, ne figura ſit cum figurato, ait Ruiz. in ſuo Cæremoniali, imò ad Verſ. *Dominus vobiſcum*, Cærem. Epiſcop. *lib. 2. cap. 1.* & ad ℣. *Gloria Patri*, convenit pauſam facere, & caput inclinare.

21. Cùm repetitur Antiphona, tunc, non priùs, ſedent omnes, interim Acolythi cum candelabris accenſis, & miniſtri parati accedunt ad celebrantem, qui, finitâ Antiphonâ ſurgit cum aliis, & aperto capite Acolythiſque ſtantibus, versâ facie ad invicem, ſtans versùs Altare junctis manibus cantat ℣. *Dominus vobiſcum. Oremus* & Orationem ſeu Orationes pro commemorationibus; iterum ſubdit: *Dominus vobiſcum*, & demiſſiore voce: *Fidelium animæ*, &c.

22. Nam duo ex miniſtris paratis, ubi Verſum cantaverunt, ibi cantant altâ & plenâ voce *Benedicamus Domino*, quo dicto, redeunt ad Celebrantem.

23. Si diſcedendum eſt à Choro, dicitur Antiphona B. Virginis pro qualitate temporis; & in fine ejuſdem celebrans addit ſtans demiſſiore voce Orationem, & ℣. *Divinum auxilium*, & tandem diſcedit cum eiſdem, quibuſcum, & eodem modo, quo venerat, in Sacriſtiam, Cæremon, *ſupra cap. 3.*

24. Incenſationis Altaris ad Veſperas meminit Amalarius *lib. 4. cap. 7. de Eccleſ. Officiis*, & Pſal. 140. habetur: *Sicut incenſum Sacrificium Veſpertinum.*

25. Pro Completorio ſolemni ritu cantando hæc adnotanda erunt, ex Cæremon. Epiſcop. *lib. 2. cap. 4.* Organum admitti poteſt; ad Hebdomadarium ſpectat dicere: *Noctem quietam*, &c. *Adjutorium*, &c. *Pater noſter*; item Confeſſio, & abſolutio uſque ad *Deus in adjutorium*, &c. incluſivè; Capitulum, Oratio, & Verſ. *Benedicat nos omnipotens*, &c.

Nulla tamen fiat incenſatio Altaris ad canticum: *Nunc dimittis.*

NOTU-

NOTULA
QUORUNDAM VERBORUM
DUBIORUM IN BREVIARIO ROMANO,
Nimirùm quâ ratione sint legenda.

Debitor omnibus, etiam rudioribus è Clero, Notulam subjicio, quam promisi Sect. I. capite 5. tit. 5. num. 5. pag. 7. *eorum nempè verborum, quæ in prolatione varium habent accentum, & habentur in Breviario.*

IN ANTIPHONIS.

Adonaï, *trisyllabum est, non quatuor syllabarum.*

Producuntur hæc.			*Corripitur,*
emanat,	intueris,		cyclade.
excidit,	proclamat.		

IN PSALMIS

Producito.		*Corripito.*	
Abiton,	irritat,	amove,	palpebræ,
compeditos,	morticina,	circumdabo,	reveriti,
hyssopo,	trucident,	circumdare,	transmigra,
			nycticorax.

IN HYMNIS ANTIQUIS ET NOVIS

Longa sunt,		*Brevia,*	*Produc.*
compage,	eremus,	Asseclæ,	tenebræ, *si in medio*
compago,	madere,	decorans,	*Versûs est.* Nox, & te-
decora,	melotis,	infremit,	nebræ, & nubila.
decore,	releget,	perlinit,	*Eodem modo pro-*
decorus,		removens,	*duc* celebrat.
			Hujus celebrat annua.

IN LECTIONIBUS.

Brevem habent penultimam,

Abaron,	Commigrat,	Edocet,	Hircacus,
Adamantinos,	Compedem,	Elatæ palmarum,	Hyacinthini,
Alcimus,	Complacet,	Emicat,	Jadason,
Atrebati,	Chrysophrasus,	Emori,	Jasonem,
aufugit, *in Festo S. Antonii.*	Cypressina,	Erioch,	Immorans,
	Datheman,	Erutus,	Impetitur,
beneplacens,	Deforet,	Esurit,	Infremat,
carbasini,	Denatat,	Evomat,	Ingravant,
Casleu,	Diruta,	Eupolemum,	Inito,
Catanæ,	Dorotheo,	Excoquam,	Irrigans,
Cedrina,	Ebibit,	Exilis, & exultas,	Lacedæmonas,
Circumdatus,	Ecbatanis,	Gazara,	Macedo,

Mada-

Madaba,	Præpedit,	Sepelis,	Transilit,
Numenius,	Præpotens,	Smaragdinæ,	Vaticinans,
Obruti,	Prævidens,	Succinis,	Ventiles,
Parmenam,	Sardinis,	Sycomorum,	Venundati,
Polymitam,			

Longam è contra,

Abobi,	Daria,	Infidos,	Redoria,
Accitum,	Darius,	Infigunt,	Salomi,
Acrabatane,	Depravant,	Intuere,	Subrepat,
Appetitor,	Elicorum,	Inundatus,	Suffocant,
Arphaxad,	Elucet,	Involucra,	Textrinum,
Asseverans,	Enutrit,	Litura,	Theodulus, *sed communiore loquendi usu corripitur, quem lubentius sequimur.*
Berean,	Eradicans,	Locupletem,	
Bethsuram,	Euphraten,	Lupanar,	
Cecidit flagellis,	Exiles preces,	Molimur,	
Caligat,	Ferimur in cunctis,	Nicanor,	Thessalonicæ,
Calumnieris,	Gargani,	Obrepat,	Tiaris,
Chæreas,	Garizim,	Perscrutans,	Triturans
Collidunt,	Heliodorum,	Perseverans,	Trucidat,
Compagum,	Idoli,	Petitus,	Vectigal,
Conditum sale,	Impubes,	Phœnicis,	Videris, *in Feria 5. Cœna Domini.*
Confide,	Inclama,	Podere,	
Contribules,	Indicens,	Præfocant,	Vinciret.
Cratere,	Infidæ,	Quæreris, *in Oct. Innoc.*	

Communem habent penultimam.

Accersitur,	Anathema,	Arcessitur,	Torcular.

Usu tamen communi producitur, uti quarta conjugationis, alterum longatur. Tertium corripitur, uti tertia conjugationis, ab arcesso, quartum corripitur, quidquid dixerit Priscianus, Vide Calepinum,

IN RESPONSORIIS

Longa sunt.

Allide,	Comparet puer,	Galaaditim,	Venundetur.
Averteris,	Eremi,	Poderis,	

IN ORATIONIBUS

Longa sunt.

Dariæ,	Luciæ,	Soteris,	Theodoti,
Dorotheæ,			

Brevia sunt,

Achillei,	Naboris,	Nerei,	Timothei,
Epimachi,			

Agapiti, *longum est, sed usus communiter habet, ut corripiatur penultima.*

Theoduli, *ut supra dictum est.*

MAR-

MARTYROLOGII NOMINA DUBIÆ PRONUNTIATIONIS,

Ordine Alphabetico collecta,

Juxta Regulas peritiorum Grammaticorum, ad uniformem usum Clericorum Regularium S. Pauli.

A

Producuntur in penultima.

Aaron,
Abdarameni,
Abdia,
Abdieso,
Aberdone,
Absalonis,
Acuti,
Adauci, *trisyll.*
Aderiti,
Adjuti,
Adonis,
Adrionis,
Adrumeti,
Ægea,
Ægina,
Agabi, *sed communior usus breviat.*
Agapiti, *sed usus corripit.*
Agatodori,
Agathonicæ,
Agathonici,
Agathonis,
Agilei,
Aidani,
Altini,
Amasea,
Amasias,
Amastride,
Ambiani,
Ammonis,
Amphiani,
Anachorita,
Ananiæ,
Anathalonis,
Ancyræ,
Anderlaci,
Andronici,
Annonis,
Ansano,
Anteri,
Anthia,
Anthusæ,
Antisiodori,
Apameæ,
Aphraatis,
Apphiani,
Aquileiæ,
Aratoris,
Arbele,
Arbonam,
Archelai,
Archimini,
Ardalionis,
Arelate,
Argei,
Argentorati,
Arginonis,
Arinæ,
Aristei,
Aristide,
Aristobuli,
Aristonici,
Arphaxad,
Artemonis,
Aschalone,
Athanaricus,
Athenodori,
Atinæ,
Audacis,
Audoëni,
Avenione,
Augustoduni,
Aviti,
Aulonam,
Auxani,
Azadanæ,
Azariæ.

Corripiuntur in penultima.

Abachum,
Abedechalas,
Abibi,
Abulæ,
Acepsimas,
Achillei,
Acindini,
Adrianopoli,
Æquicolis,
Æthiopis,
Agapes,
Agathodiæ,
Agathopi,
Agathopodis,
Agathopolis,
Aithala,
Alemundaro,
Alodiæ,
Ambici,
Ameriæ,
Amidæ,
Amisi,
Ammia,
Ampeli,
Amphonis,
Amphipoli,
Anagniæ,
Anastasiopoli,
Anatholiæ,
Anauniæ,
Andaniæ,
Andegavi,
Andeoli,
Anisum,
Antigoni,
Anthimi,
Antinogene,
Antinopoli,
Antinoonum,
Antiochi,
Antiochiæ,
Antipatre,
Antipæ,
Anyciæ,
Apphiæ,
Arabracos,
Ararath,
Arausicæ,
Aretæ,
Argentomacho,
Argymyri,

Argyorpoli,
Arimini,
Ariſtionis,
Ariſtomis,
Artoclis,
Aſaphi,
Aſclepiadis,
Aſelepiodori,
Aſculi,
Aſincriti,
Aſteriæ,
Aſtyagis,
Anthenogenis,
Attrebati,
Attalæ,
Attali,
Attici,
Auguli,
Auſtregiſyli;
Autonomi,
Auximi,
Azades.

B

Producuntur,

BAbuci,
Bajocis,
Baldomeri,
Barcinone,
Baſilei,
Bavonis,
Beatrix,
Bennonis,
Benoſi,
Beronici,
Beryti,
Beſſarionis,
Biblidis,
Birini,
Biſuntino,
Boniti,
Bonoſæ,
Bretannionis,
Brivate,
Brixinone.

Corripiuntur,

BAbylæ,
Bajuli,
Barbeæ,
Barlaam,
Barſabæ,
Barula,
Baſoli,
Batavos,
Bavaros,
Baudelii,
Begabar,
Bellovaci,
Benjamin,
Bethlehem,
Bianoris,
Bituricas,
Bracari,
Braulio,
Brincolam,
Bulgaria,
Burdigalæ,
Burgundoforæ.

C

Producuntur,

CAbilone,
Cæſareæ,
Cainone,
Calaminæ,
Calanici,
Callinicæ,
Callinici,
Calocen,
Caloceri,
Calogeri,
Calybitæ,
Cameraci,
Canion,
Canuti,
Capitonis,
Caralis,
Carduetum,
Carmelo,
Carnoti,
Caſimiri,
Celenæ,
Cenomanos,
Cerealis,
Ceſenæ,
Charactere,
Charitinæ,
Charitonis,
Cherſoneſum,
Chriſtetæ,
Chronionis,
Cindei,
Clatei,
Cleonici,
Clodoveus,
Comanæ,
Comanos,
Compages,
Compluti,
Cononis,
Copretis,
Corcyræ,
Corebi,
Cortynæ,
Cratonis,
Creſcentionis,
Criſpini,
Crotatis,
Cucufam,
Cucuphatis,
Cyrenæ,
Cyrini,
Cyrion,
Cyrionis,
Cythini.

Corripiuntur,

CAbade,
Carici,
Calliope,
Calliſtrati,
Cappadocis,
Cappadox,
Caria,
Carpophori.

Car-

Cartesæ, Casdoe, Cassiope, Castoris, Castuli, Catanæ, Caucoliberi, Centula, Cereri, Chæremonis,

Chalcedone, Chalcide, Chosroe, Chrysophori, Chrysoreli, Cilicino, Classici, Cleomenis, Cleophæ, Cimaci,

Cobade, Cochleis, Concitus, Copronymo, Cordubæ, Cordulæ, Cottidi, Crispuli, Cronidæ, Cesiphon,

Cucumeris, Curcodomi, Curonoti, Cynici, Cyreniæ, Cyriaca, Cyriaci, Cyzici.

D

Producuntur,

DAfrosæ, Dariæ, Decapolitæ, Derphuta,

Diodori, Diomedis, Dione,

Domnino, Domnionis, Donuina,

Dorotheæ, Droctovei, Drogonis,

Corripiuntur,

DAphniticam Deicolæ, Democriti, Diaconia,

Didymus, Dioclis, Dioscori, Dioscoridis,

Diruræ, Diutino, Domnoli, Dorostori,

Dorothei, Driziparæ, Dunaam.

E

Producuntur,

EBoraci, Ebreduni, Ebroinus, Edessena, Ediltrudis, Emerici, Emmerami,

Epaphrodixi, Ephebi, Epicharidis, Epicteti, Epiro, Epistemis,

Eremum, Erici, Ermini, Erotheidis, Evagri, Eubuli,

Evelidi, Epropitis, Euthaliæ, Eutychetis, Ewaldorum, Euxinum.

Corripiuntur,

EBoræ, Ebroicis, Edgari, Edithæ, Eleazari, Elesbaan, Eleuchadii, Eleutherii, Eleutheropoli, Elphegi, Elpidephori,

Elpidiphoro, Emeritæ, Emesam, Emilæ, Emmaus, Emmeliæ, Encratidis, Ennathæ, Eobano, Epagathi, Epaphra,

Ephesi, Epidimia, Epimachi, Erotidis, Eugenii, Eugraphi, Eulaliæ, Eumeni, Eumeniæ, Eunomia, Evoreæ,

Euphemiæ, Euphrasia, Euphrosynæ, Eupori, Euprepio, Eustoliæ, Eutropiæ, Eutychen, Eutychis, Exprobrans, Exuperia.

F

Producuntur,

Fainæ, *trissl.* Faronis, Fausinæ, Ferentini, Ferrutionis, Fredesuvindæ, Fridiani, Fursei.

Corripiuntur,

Fæsulis, Fandilæ, Feliculæ, Ferreoli, Fidoli, Fructuli, Fusculi.

G

Producuntur,

Gabdelæ, Galationis, Galgani, Galienem, Gandavi, Gargano, Gavalis, Gaugerici, Gedeonis, Geiserico, Genovefæ, Gereonis, Gertrudis, Gisleni, Godefridi, Gortinæ, Guleti, Gundenis, Guriæ.

Corripiuntur,

Galatæ, Geldubæ, Gemini, Gerasimi, Germanici, Glaphyræ, Goaris, Gratianopoli, Geduliæ.

H

Producuntur,

Helimenæ, Heliodori, Heleonidis, Henedinæ, Heraclea, Heraclidis, Herenæ, Hermetis, Hermolai, Herodionis, Herois, Heronis, Hieronidis, Hiltrudis, Hippone, Homeritas, Hunnerico, Hygini.

Corripiuntur,

Hadrianopoli, Hedwigis, Helenæ, Heleni, Helenopoli, Heliopoli, Heraclæ, Herbipoli, Hermagoræ, Hermiæ, Hermocratis, Hermogenis, Hermyli, Hernicis, Herundinis, Hierapoli, Hierothei, Hilari, Hispali, Homoboni, Homoüsii, Horicos.

I

Producuntur,

Jaderis, Iæ, *dissyllabum*, Iberos, Idolum, Jovini, Iraidis, Irenes, Irenionis, Irminæ, Ischirionis, Isidori, Ismaelis, Judoei, Juventini.

Corripiuntur,

Jasone, Illiberi, Illitus, Illyrico, Ingenis, Josaphat, Isauria, Isaurici, Italicæ,

L

Producuntur,

Lambese, Laodiceæ, Lapicidinæ, Lauduni, Lautonis, Lebetem, Legionem, Leobini, Leocatæ, Leonidis, Leontinos, Leutfridi, Licione, Liliosæ, Limniotæ, Lisuino, Littei, Luciæ, Ludgeri, Lupanar, Lupicini, Lybeti.

Corripiuntur,

Lampsaci, Lauriaci, Lemovicis, Leocadiæ, Ligeris, Lingonas, Liobæ, Liparam, Lucioli, Lycia, Lysania, Lysia, Lysimacho.

M

Producuntur,

Machuri, Madauri, *trisyl.* Magini, Magnerici, Majoli, Majumæ, Manneæ, Manuelis, Manutha, Mareas, Maronis, Marotæ, Maruthæ, Maturi, Mavimeni, Mederici, Melitinæ, Melliti, Menedemi, Menei, Menelei, Menodoræ, Messanæ, Metrani, Meuris, *dissyllabum*, Milevi, Milleduno, Miniatis, Mirocletis, Misaelis, Misenatis, Monothelitas, Mosei, Moysetis, Myronis.

Corripiuntur,

Macedonis, Majorici, Malaiæ, Manahen, Mandalis, Mappalici, Marcianopoli, Maroli, Martulæ, Massiliæ, Massili, Mavili,

Memnonis, Meruli, Metrophanis, Miropis, Mopsuestiæ, Mustiolæ, Mutalæ, Mutinæ.

N

Producuntur,

NAmphanionis, Nannete, Narbone, Narsci, Narsetis, Navalis, Nemausi, *trisyllab.* Neocæsareæ, Neonis, Niceratis, Nicetæ, Nicomedes, Niconis, Nillamonis. Nonnosi, Novioduni, Noviomi, Nunilonis, Nymphodoræ.

Corripiuntur,

NAboris, Narniæ, Nartali, Nataliæ, Neomisiæ, Neophyti, Neopoli, Nerei, Nestabi, Nestoris, Nicanoris, Nicephori, Nicopoli, Nicostrati, Nilopolis, Nisibi, Norico, Noricos, Numidico.

O

Producuntur,

ODilonis, Odonis, Olavi, Oppetiêre, Orthonam, Ozias.

Corripiuntur,

OBduliæ, Obrutus, Oceani, Olimpiadis, Onesimi, Onesiphori, Oriculi, Othiliæ, Othmari.

P

Producuntur,

PAlatiatis, Palmyræ, Pantaleemonis, Papiæ, *urbis nomen.* Paramonis, Parasceves, Pastoris, Pausidis, Pelignis, Peronæ, Philethi, Phileas, Philonis, Photidis, Piatonis, Pictavis, Pinyti, Piperionis, Platonidis, Pœmonis, *trisyll.* Pollionis, Pomeranis, Popponis, Potamionis, Potiti, Promoto.

Corripiuntur,

PAlæmoni, Pamiæ, Pamphili, Pantagape, Pantagathi, Pantaleon, Papiæ, *viri nomen.* Papyli, Paridis, Parmenæ, Passicratis, Patrobæ, Patrocli, Poleus, *trisyllabum.* Pentapoli, Pergami, Petragoricis, Philadelphia, Philemonem; Philologi, Philomeni, Philoromi, Philoteri, Philothei,

Nomina dubia.

Philumena, Podagra, Polyboti, Polyxena, Pompeiopoli, Pontici, Potamiæ, Priami, Prochori, Propontide, Prosdocimo, Protolici, Protogenis, Prusiade, Ptolomaide, Pupuli, Puteolis.

Q

Producuntur,

QUerani, Quintilis, Quodvultdei,

Corripiuntur,

Quiriacus, Quirici.

R

Producuntur,

RAithi, *dissyll.* Ratisponæ, Reatæ, Recharedo, Resina, Rhinocoluræ, Ruthenos.

Corripiuntur,

RAsyphi, Raidis, Rhedones, Rhedonis, Rhotomagi, Ripsimis, Rosalia, Rosula, Ruderici, Rutuli.

S

Producuntur,

SAbelis, Salaminæ, Salone, Samone, Samosateni, Samsonis, Savini, Securi, Seduni, Serapionis, Servidei, Sidone, Sinaitæ, Singidoni, Sinuesse, *trisyll.* Sobelis, Solochani, Solodori, Sophoniæ, Soteris, Spiridionis, Stacteo, Stratonici, Stratonico, Stratonis, Stylitæ, Suaderi, *trisyll.* Suevos, *trisyll.* Sulcitana, Sulmonæ, Swithuni, Synope, Syracusis, Syriani.

Corripiuntur,

SAgaris, Sandali, Santonas, Sapore, Sarcophagum, Sarmatæ, Saralis, Satellico, Sururi Satyri, Saulæ, *trisyll.* Saxones, Sconaugiæ, Scubiculi, Scythopoli, Secundolus, Sedophæ, Senonas, Sequani, Serapiæ, Serapidis, Sergiopolis, Serotinæ, Sibapoli, Silarum, Sinai, Sopatræ, Sosipatris, Sosthenis, Sozopoli, Styriaci, Suessione, Suessiones, Symmachi, Syncleticæ, Synnadæ, Syntiches.

T

Producuntur,

TArracinam,
Tarracone,
Tationis,
Taurionis,
Terdone,
Thaguræ,
Thamelis,
Theani,
Thecuſæ,
Themvis, *diſſyllabum.*
Theodoræ,
Theodori,
Thodulus, *uſu tamen Corripitur.*
Theonas,
Theoprepidis,
Theotimi,
Theſſalonicæ,
Theuſetæ,
Thomaidis,
Thraſeæ,
Thraſonis,
Tigidis,
Timolai,
Tiridate,
Tomaci,
Torpetis,
Tricaſſino,
Tropeæ,
Trudonis,
Tryphænis,
Tryphonis,
Tryphoſæ,
Turiaſone,
Tyanæ,
Tychonis,

Corripiuntur,

TArbula,
Tamınarus,
Teleſphori,
Tendinem,
Tenedo,
Tharaci,
Thebaide,
Tecue,
Themiſtoclis,
Theodoti,
Theogenis,
Theophanis,
Theophili,
Theopoli,
Theotici,
Thmeuos. *tryſyll.*
Tibure,
Timothei,
Totila,
Tranſaquis,
Treviris,
Trichinas,
Tripodis,
Tripoli,
Triphitæ,
Troadem,
Trocleas,
Trophimi,
Turonico,
Turonis,
Tychici,

V

Producuntur,

VAlencenas,
Varadini,
Vaſione,
Velinum,
Venafrum,
Verani,
Verenæ,
Veſontione,
Veſtinis,
Victuri,
Vindecino,
Vindemialis,
Virodunum,
Uldarici,
Ulyſſipone,
Uncinis,
Uſtabazanes,
Walerici, *tetraſyll.*
Walfridi,
Wenceslai,
Wenefridæ,
Werdam, *diſſyll.*
Willeadi,
Willebaldi,
Winoci,
Wironis,

Corripiuntur,

VArici,
Verſiaco,
Veruli,
Victorici,
Vitalici,
Viventioli,
Upſali,
Uticæ,
Wandalicæ,
Wandalis,
Wandregiſili,
Wintoniæ,
Uzali,
Uzeciæ,

Z

Producuntur,

ZAnitæ,
Zenaidis,
Zenonis,
Zoes, *diſſyll.*

Corripiuntur,

Zerici,
Zoſimi,
Zotici.

ORDO

ORDO PERPETUUS OFFICII DIVINI RECITANDI,

Juxta Rubricas Breviarii Romani, Clementis VIII. & Urbani VIII. auctoritate recogniti, & Commentaria in easdem.

LUDOVICO
CARDINALI
LUDOVISIO,
Qui Vaticanæ purpuræ lucem impertit,
& mutuò recipit.

Cui inter ultima numerandum Pont. Max.
Nepotem fuisse.

Adeò propriis meritis effulgenti, Prudentiâ,
rerum maximarum agendarum solertiâ incomparabili,

Perpetuo Virtutis melioris cultori,
Perpetuum sacri Officii recitandi Canonem,
De Congreg. Cler. Regul. S. Pauli optimè merito:

Bartholomæus Gavantus, eiusdem Cong. minimus Alumnus
Sociorum nomine D. D. D.

XPEDIT, non modò ad praxim trahendam eorum rituum, quos in Commentariis ad usum communiorem complexi sumus; verùm etiam ad uniformem usum totius Ecclesiæ Romanæ stabiliendum describere Ordinem perpetuum Officii divini recitandi; quo doceatur Clerus in dies, quæ præsertim mutationi sunt obnoxia in Calendario Breviarii Romani; nam mediocriter peritus, quocum loquimur, non eget, nisi quibusdam Indiciis mutationum; cætera novit ipse.

Adnotamus igitur in hoc Ordine perpetuò Festa mobilia à Dominica Septuagesimæ usque ad Festum Corporis Christi inclusivè; Dominicas, quæ quotannis diem mensis mutant; Officia beatæ Mariæ in Sabbato; Translationes Festorum de Sanctis ob Festa mobilia, seu Dominicas; Vigi-

llas anticipandas in Sabbato; initia librorum legenda extra suum diem, & Homilias quasdam; Responsoria primò ponenda, & Commemorationes in concursu difficiliores, non ita tritas ut omnibus pateant; adjecimus etiam his notis (O. D.) Officium Defunctorum pro prima die mensis, ne irrepat oblivio; denique, quando mutatur Tabula in anno Bissextili, opportunè patet.

Qui verò Calendaria quotannis describunt ad usum particularium Ecclesiarum, idem nobiscum notare debent, additis propriis Sanctis locorum, juxta Decretum sacræ Rituum Congregationis nuperrimè editum, seu eorum translationibus, reliquis omninò non mutatis; quod idem fiet, si post hanc nostram editionem addantur à Summis Pontificibus alia Sanctorum Festa.

Pro usu ejusdem Ordinis perpetui.

DUO sunt necessaria, Primum est: ut initio anni invenias Tabulam propriam ejusdem; quam tibi dabit vel Tabella perpetua, vel Tabella temporaria, usque ad annum 2000. & eâ inventâ, notabis, plicato saltem ejusdem folio, ne de ea dubitare contingat deinceps eo anno. Alterum est: ut semper recites juxta Calendarium & textum Breviarii, hoc est, de Festo vel Octava, vel de Feria. Quod si mutatio fiat (quæ sola notatur in Ordine perpetuo) tunc recitabis Officium juxta notata in Ordine perpetuo, Verbi gratia: anno 1632. Tabula est 22. usque ad Festum S. Mathiæ, & quia annus Bissextilis est, deinceps erit Tabula præcedens 21. Die verò 2. 3. 4. usque ad 11. Januarii Officium recitabis ut in Calendario, & textu Breviarii. Die 11. accidit mutatio; nam eo die fit de Dominica I. post Epiph. iterùm à die 12. usque ad 18. recitabis ut in Calendario. Die verò 18. adest mutatio; fit enim Com. Dom. 2. in Festo S. Petri.

Verba sunt detruncata ad brevitatem, sed intellectu facilia, Verbi gratia: in Tab. *1.* (*11. Dom. I. post Epiph. com. Oct. & Hygin.*) Hoc est, die undecima Januarii, fit Officium de Dominica I. post Epiphan. quæ est infra Octavam ejusdem, fit commemoratio de Octava, & S. Hygini.

Item *14. Fer. 4. de Dom. 2. post Epiph. com. Felicis* (*O. D.*)] Hoc est, die 14. Januarii non fit de S. Hilario, sed de Dominica II. post Epiphaniam, ut de ea fiat ante Septuag. & fit com. S. Felicis in Pinc. dicitur Officium Defunctorum; hoc est, pridie dicuntur Vesperæ, in Missa verò Dom. II. dicitur secunda Oratio: *Fidelium*, tertia S. Felicis. Festum S. Hilarii transfertur in diem 23. Januarii; ut in eadem Tabula.

Item, in mense Novembris eadem Tabula *1.* (*1. Dom. 25. 1. Novemb. 4. Epiph. com. Dom.*) hoc est: primâ die mensis Novembris, quæ est Dominica 25. post Pentecosten, & primâ Novembris, & quartâ dicitur Epiphaniæ; translatâ, fit de Festo omnium Sanctorum cum commem. Dominicæ 4. post Epiphaniam; cujus Evangelium, Antiphona ad *Benedictus*, & Oratio dicuntur, &c.

Item, *Dominica vacat.*) Hoc est: nihil fit de Dominica, quæ eâdem die non habet Officium; quod accidit tantùm à Nativitate Domini usque ad Epiphaniam & Octavam ejusdem inclusivè, si Octava incidat in dominicum diem.

TABEL-

Epact. xxiij.	Lit. Dom.	Tab.
xxij	D	1
xxi	E	2
xx	F	3
xix	G	4
xviij	A	5
xvij	B	6
xvj	C	7
xv	D	8
xiv	E	9
xiij	F	10.
xij	G	11
xj	A	12
x	B	13
ix	C	14
viij	D	15
vij	E	16
vj	F	17
v	G	18
iv	A	19
iij	B	20
ij	C	21
j	D	22
*	E	23
xxix	F	24
xxviij	G	25
xxvi j	A	26
25-xxvj	B	27
xxv. xxiv.	C	28
	D	29
	E	30
	F	31
	G	32
	A	33
	B	34
	C	35
	D	36

Quære igitur primò Epactam currentis anni, quam reperies in Tabulis Breviarii perpetuis, sive temporariis, deindè quære literam Dominicalem ejusdem anni, quæ facilè scitur, initio Januarii, tùm quære eandem literam Dominicalem in hac Tabella Computi perpetua, quæ infra Epactam anni primò occurrerit, & è directo ejusdem literæ Dominicalis invenies numerum Tabulæ, quam desideras. Exemplum:

Anno 1632. est Epacta VIII. & litera Dominicalis D. Quære literam D. infrà Epactam VIII. & invenies numerum è directo 22. & Tabula 22. tibi deserviet anno 1632.

In anno Bissextili, quia sunt duæ literæ Dominicales, prior est sumenda cum numero Tabulæ è directo posito usque ad diem 23. Febr. deinceps posterior; & sicuti sumitur litera præcedens Dominicalis, ita præcedentem Tabulam adhibebis usque ad finem anni. Exemplum:

Anno Bissextili eodem 1632. duæ literæ Dominicales sunt D. & C. Sumes cum litera D. Tabulam num 22. usque ad diem 23. Febr. ut diximus; deindè cum alia litera C. præcedenti, Tabulam præcedentem num. 21. usque ad finem anni.

Notandum quoque est, quòd, si litera Dominicalis è directo Epactæ currentis inveniatur, ea omittitur; & sumenda est eadem litera Dominicalis proximè inferior infrà Epactam; & est regula generalis, & certa, ut sumatur semper litera, quæ est infra Epactam.

Et idem fiat in duabus literis anni Bissextilis, ut semper sumantur literæ Dominicales, non in linea æquali Epactis, sed in linea proximè inferiori, ne scilicèt Pascha celebremus cum Judæis; ut videre est in Tabella Temporaria anno 1631. 1652. 1656. 1676. & similibus.

TABEL-

TABELLA TEMPORARIA
PRO ORDINE DIVINI OFFICII RECITANDI
Ab anno 1631. usque ad annum Jubilei 2000.

Anni Dñi	Lit. Dom.	Epactæ.	Tabulæ.		Anni Dñi	Lit. Dom.	Epactæ.	Tabulæ.	
					1649	C	xvj	14.	
					1650	B	xxvij	27	
1631	E	xxvij	30		1651	A	viij	19	
1632	DC	viij	22	[illegible]	1652	GF	xix	11	10
1633	B	xix	6		1653	E	j	23	
1634	A	j	26		1654	D	xij	15	
1635	G	xij	18		1655	C	xxiij	7	
1636	FE	xxiij	3	2	1656	BA	iv	27	26
1637	D	iv	22		1657	G	xv	11	
1638	C	xv	14		1658	F	xxvj	31	
1639	B	xxvj	34		1659	E	vij	23	
1640	AG	vij	19	18	1660	DC	xviij	8	7
1641	F	xviij	10		1661	B	xxix	27	
1642	E	xxix	30		1662	A	x	19	
1643	D	x	15		1663	G	xxj	4	
1644	CB	xxj	7	6	1664	FE	ij	24	23
1645	A	ij	26		1665	D	xiij	15	
1646	G	xiij	11		1666	C	xxiv	35	
1647	F	xxiv	31		1667	B	v	20	
1648	ED	v	23	22	1668	AG	xvj	12	11

Anni

Anni Dñi.	Lit. Dom.	Epa-ctæ.	Tabu-læ.	Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epa-ctæ.	Tabu-læ.
1669	F	xxvij	31	1705	D	iv	22
1670	E	viij	16	1706	C	xv	14
1671	D	xix	8	1707	B	xxvj	31
1672	C B	j	28 27	1708	A G	vij	19 18
1673	A	xij	12	1709	F	xviij	10
1674	G	xxiij	4	1710	E	*	30
1675	F	iv	42	1711	D	xj	15
1676	E D	xv	16 15	1712	C B	xxij	7 6
1677	C	xxvj	28	1713	A	iij	26
1678	B	vij	20	1714	G	xiv	11
1679	A	xviij	12	1715	F	xxv	31
1680	G F	xxix	32 31	1716	E D	vj	23 22
1681	E	x	16	1717	C	xvij	7
1682	D	xxj	8	1718	B	xxviij	27
1683	C	ij	28	1719	A	ix	19
1684	B A	xiij	13 12	1720	G F	xx	11 10
1685	G	xxiv	32	1721	E	j	23
1686	F	v	24	1722	D	xij	15
1687	E	xvj	9	1723	C	xxiij	7
1688	D C	xxvij	29 28	1724	B A	iv	27 26
1689	B	viij	20	1725	G	xv	11
1690	A	xix	5	1726	F	xxvj	21
1691	G	j	25	1727	E	vij	23
1692	F E	xij	17 16	1728	D C	xviij	8 7
1693	D	xxiij	1	1729	B	*	27
1694	C	iv	21	1730	A	xj	19
1695	B	xv	13	1731	G	xxij	4
1696	A G	xxvj	33 32	1732	F E	iij	24 23
1697	F	vij	17	1733	D	xiv	15
1698	E	xviij	9	1734	C	xxv	28
1699	D	xxix	29	1735	B	vj	20
1700	C non Biss.	ix	21	1736	A G	xvij	12 11
1701	B	xx	6	1737	F	xxviij	31
1702	A	j	26	1738	E	ix	16
1703	G	xij	18	1739	D	xx	8
1704	F E	xxiij	3 2	1740	C B	j	28 27

Anni Dñi.	Lit. Dom.	Epactæ.	Tabulæ.		Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epactæ.	Tabulæ.	
1741	A	xij	12		1777	E	xx	9	
1742	G	xxiij	4		1778	D	j	29	
1743	F	iv	24		1779	C	xij	14	
1744	E D	xv	16	15	1780	B A	xxiij	6	5
1745	C	xxvj	28		1781	G	iv	25	
1746	B	vij	20		1782	F	xv	10	
1747	A	xviij	12		1783	E	xxvj	30	
1748	G F	*	25	24	1784	D C	vij	22	21
1749	E	xj	16		1785	B	xviij	6	
1750	D	xxij	8		1786	A	*	26	
1751	C	iij	21		1787	G	xj	18	
1752	B A	xiv	13	12	1788	F E	xxij	3	2
1753	G	xxv	32		1789	D	iij	22	
1754	F	vj	24		1790	C	xiv	14	
1755	E	xvij	9		1791	B	xxv	34	
1756	D C	xxviij	29	28	1792	A G	vj	19	18
1757	B	ix	20		1793	F	xvij	10	
1758	A	xx	5		1794	E	xxviij	30	
1759	G	j	25		1795	D	ix	15	
1760	F E	xij	17	16	1796	C B	xx	7	6
1761	D	xxiij	1		1797	A	j	26	
1762	C	iv	21		1798	G	xij	18	
1763	B	xv	13		1799	F	xxiij	3	
1764	A G	xxvj	33	32	1800	E non Biss.	iv	23	
1765	F	vij	17		1801	D	xv	15	
1766	E	xviij	9		1802	C	xxvj	28	
1767	D	*	29		1803	B	vij	20	
1768	C B	xj	28	27	1804	A G	xviij	12	11
1769	A	xxij	5		1805	F	*	24	
1770	G	iij	25		1806	E	xj	16	
1771	F	xiv	10		1807	D	xxij	8	
1772	E D	xxv	30	29	1808	C B	iij	28	27
1773	C	vj	21		1809	A	xiv	12	
1774	B	xvij	13		1810	G	xxv	32	
1775	A	xxviij	26		1811	F	vj	24	
1776	G F	ix	18	17	1812	E D	xvij	9	8

Anni

Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epactæ.	Tabulæ.		Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epactæ.	Tabulæ.	
1813	C	xxviij	28		1849	G	vj	18	
1814	B	ix	20		1850	F	xvij	10	
1815	A	xx	5		1851	E	xxviij	30	
1816	G F	j	25	24	1852	D C	ix	22	21
1817	E	xij	16		1853	B	xx	6	
1818	D	xxiij	1		1854	A	j	26	
1819	C	jv	21		1855	G	xij	18	
1820	B A	xv	13	12	1856	F E	xxiij	3	2
1821	G	xxvj	32		1857	D	iv	22	
1822	F	vij	17		1858	C	xv	14	
1823	E	xviij	9		1859	B	xxvj	34	
1824	D C	*	29	28	1860	A G	vij	19	18
1825	B	xj	13		1861	F	xviij	10	
1826	A	xxij	5		1862	E	*	30	
1827	G	iij	25		1863	D	xj	15	
1828	F E	xiv	17	16	1864	C B	xxij	7	6
1829	D	xxv	29		1865	A	ij	26	
1830	C	vj	21		1866	G	xiv	11	
1831	B	xvij	13		1867	F	xxv	31	
1832	A G	xxviij	33	32	1868	E D	vj	23	22
1833	F	ix	17		1869	C	xvij	7	
1834	E	xx	9		1870	B	xxviij	27	
1835	D	j	29		1871	A	ix	19	
1836	C B	xij	14	13	1872	G F	xx	11	10
1837	A	xxiij	5		1873	E	j	23	
1838	G	ix	25		1874	D	xij	15	
1839	F	xv	10		1875	C	xxiij	7	
1840	E D	xxvj	30	29	1876	B A	iv	27	26
1841	C	vij	21		1877	G	xv	11	
1842	B	xviij	6		1878	F	xxvj	31	
1843	A	*	26		1879	E	vij	23	
1844	G F	xj	18	17	1880	D C	xviij	8	7
1845	E	xxij	2		1881	B	*	27	
1846	D	iij	22		1882	A	xi	19	
1847	C	xiv	14		1883	G	xxij	4	
1848	B A	xxv	34	33	1884	F E	iij	24	23

Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epactæ.	Tabulæ.	Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epactæ.	Tabulæ.
1885	D	xiv	15	1921	B	xxj	6
1886	C	xxv	28	1922	A	ij	26
1887	B	vj	20	1923	G	xiij	11
1888	A G	xvij	12 11	1924	F E	xxiv	31 30
1889	F	xxviij	31	1925	D	v	22
1890	E	ix	16	1926	C	xvj	14
1891	D	xx	8	1927	B	xxij	27
1892	C B	j	28 27	1928	A G	viij	19 18
1893	A	xij	21	1929	F	xix	10
1894	G	xxviij	4	1930	E	*	30
1895	F	iv	24	1931	D	xj	15
1896	E D	xv	16 15	1932	C B	xxij	7 6
1897	C	xxvj	28	1933	A	iij	26
1898	B	vij	20	1934	G	xiv	11
1899	A	xviij	12	1935	F	xxv	31
1900	G non Biff.	xxix	25	1936	E D	vj	23 22
1901	F	x	17	1937	C	xvij	7
1902	E	xxj	9	1938	B	xxix	27
1903	D	ij	22	1939	A	x	19
1904	C B	xiij	14 13	1940	G F	xxj	4 3
1905	A	xxiv	33	1941	E	ij	23
1906	G	v	25	1942	D	xiij	15
1907	F	xvj	10	1943	C	xxv	35
1908	E D	xxvij	30 29	1944	B A	v	20 19
1909	C	viij	21	1945	G	xvj	12
1910	B	xix	6	1946	F	xxvij	31
1911	A	*	26	1947	E	viij	16
1912	G F	xj	18 17	1948	D C	xix	8 7
1913	E	xxij	2	1949	B	*	27
1914	D	iij	22	1950	A	xj	19
1915	C	xiv	14	1951	G	xxij	4
1916	B A	xxv	34 33	1952	F E	iij	24 23
1917	G	vj	18	1953	D	xiv	15
1918	F	xvij	10	1954	C	xxv	35
1919	E	xxix	30	1955	B	vj	20
1720	D C	x	15 14	1956	A C	xvij	12 11

Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epactæ.	Tabulæ.		Anni Dñi.	Litt. Dom.	Epactæ.	Tabulæ.	
1957	F	xxix.	31		1981	D	xxiv	29	
1958	E	x	16		1982	C	v	21	
1959	D	xxj	8		1983	B	xvj	13	
1960	C B	ij	28	27	1974	A G	xxvij	33	32
1961	A	xiij	12		1985	F	viij	17	
1962	G	xxiv	32		1986	E	xix	9	
1963	F	v	24		1987	D	*	29	
1964	E D	xvj	9	8	1988	C B	xj	14	13
1965	C	xxvj	28		1989	A	xxij	5	
1966	B	viij	20		1990	G	iij	25	
1967	A	xix	5		1991	F	xiv	10	
1968	G F	*	25	24	1992	E D	xxv	30	29
1969	E	xj	16		1993	C	vj	21	
1970	D	xxij	8		1994	B	xvij	13	
1971	C	iij	21		1995	A	xxix	26	
1972	B A	xiv	13	12	1996	G F	x	18	17
1973	G	xxv	32		1997	E	xxj	9	
1974	F	vj	24		1998	D	ij	22	
1975	E	xvij	9		1999	C	xiij	14	
1976	D C	xxix	29	28	2000	B A	xxiv	34	33
1977	B	x	20						
1978	A	xxj	5						
1979	G	ij	25						
1980	F E	xxiij	17	16					

CALENDARIUM
BREVIARII ROMANI.

JANUARIUS.

1	A	Circumcisio Domini dup. 2. class. Vide Tom. 2. pag. 88.
2	b	Oct. S. Stephani dup. cum commem. Octa. 88.
3	c	Oct. S. Joan. dup. cum comm. Oct. Innoc. 88.
4	d	Oct. SS. Innocentum, dup. 88.
5	e	Vigil. Epiph. semid. 88. com. S. Telesph. Papæ mart. 108.
6	f	Epiphania Domini dup. primæ class. 88.
7	g	De Oct. Epiph. semid.
8	A	De Octava.
9	b	De eadem.
10	c	De eadem.
11	d	De Oct. cum comm. S. Hygini Papæ & mart.
12	e	De Octava.
13	f	Octava Epiphaniæ dup. 90.
14	g	Hilarii Episc. conf. semid. com. S. Felicis presb. mart. 108.
15	A	Pauli primi Eremitæ semid. com. S. Mauri Abb. ibid.
16	b	Marcelli Papæ & mart. semid. ibid.
17	c	Antonii Abbatis dup. ibid.
18	d	Cathed. S. Petri Rom. dup. majus, com. S. Priscæ virg. & martyris 109.
19	e	Canuti Reg. & mart. semid. ad libitũ, com. Marii Marthæ, &c. m. 109.
20	f	Fabiani & Sebastiani mart. dup. ibid.
21	g	Agnetis Virg. & mart. dup. ibid.
22	A	Vincentii & Anastasii mart. semid. ibid.
		Desponsatio B. Mariæ cum S. Joseph. dup. com. Emer. virg. & m. 109.
23	b	Raymundi de Pennafort conf. semid. 109.
24	c	Timothei Episc. mart. semid. ibid.
25	d	Conversio S. Pauli Apost. dup. majus ibid.
26	e	Polycarpi Episc. & mart. semid. ibid.
27	f	Joan. Chrysost. Episc. & conf. dup. ibid.
28	g	Agnetis secundo 110
29	A	Francisci Salesii Episc. conf. dup. 110.
30	b	Martinæ virg. & mart. semid. ibid.
31	c	Petri Nolasci confess. dupl. ibid.

FEBRUA-

FEBRUARIUS.

1	d	IGnatii Episc. & mart. semid. in 2. Tomo pag. 110.
2	e	Purificatio B. Virg. dup. 2. classis 110.
3	f	Blasii Episc. & mart. ibid.
4	g	Andreæ Corsini Episc. conf. semid. ibid.
5	A	Agathæ virg. & mart. 111.
6	b	Dorotheæ virg. & mart. ibid.
7	c	Romualdi Abb. dup. ibid.
8	d	Joannis de Matha conf. dup. ibid.
9	e	Appolloniæ virg. & mart. ibid.
10	f	
11	g	
12	A	
13	b	
14	c	Valentini presb. & mart. 111.
15	d	Faustini & Jovitæ mart. ibid.
16	e	
17	f	
18	g	Simeonis Episc. & mart. ibid.
19	A	
20	b	
21	c	
22	d	Cathed. S. Petri Antioch. dup. majus. 111.
23	e	Vigilia ibid.
24	f	Mathiæ Apost. dupl. 2. class. sed in anno Bissextili celebratur die 25. ibid.
25	g	
26	A	
27	b	
28	c	

MARTIUS

MARTIUS.

1	d	
2	e	
3	f	CAsimiri confessor. semidup. comm. Lucii Papæ & Mart. in 2. Tomo pag. 112.
4	g	
5	A	
6	b	
7	c	Thomæ de Aquino confess. dup. comm. S. Perpetuæ & Felicitatis. ibid.
8	d	
9	e	Franciscæ Roman. vid. dupl. ibid.
10	f	Quadraginta Mart. semid. ibid.
11	g	
12	A	Gregorii Papæ & conf. dup. 112.
13	b	
14	c	
15	d	
16	e	
17	f	Patricii Episc. & conf. semid. 112.
18	g	
19	A	Joseph. confessoris dup. 2. class. 112.
20	b	Joachim confess. dup. ibid.
21	c	Benedicti Abbatis dup. ibid.
22	d	
23	e	Gabriëlis archangeli dupl. maj. 113.
24	f	Annuntiatio B. Virg. dup. 2. class. 113.
25	g	
26	A	
27	b	
28	c	
29	d	
30	e	
31	f	

Feria VI. post Dominicam Passionis celebratur Festum VII. Dolorum B. Mariæ V. dup. maj. 113.

APRILIS

APRILIS.

1	g	FRancisci de Paula Confessoris duplex in 2. Tomo pag. 113.
2	A	
3	b	
4	c	
5	d	Vincentii Ferrerii confess. semid. ad libitum, ibid.
6	e	
7	f	
8	g	
9	A	
10	b	
11	c	Leonis Papæ & Confess. dup. ibid.
12	d	
13	e	Hermenegildi mart. semid. ibid.
14	f	Tiburtii, Valeriani, & Maximi mart. ibid.
15	g	
16	A	
17	b	Aniceti Papæ & mart. 113.
18	c	
19	d	
20	e	
21	f	Anselmi Episc. Conf. semid. 113.
22	g	Soteris & Caji Pontif. & mart. semid. 114.
23	A	Georgii mart. semid. ibid.
24	b	
25	c	Marci Evang. dup. 2. class. ibid.
26	d	Cleti & Marcellini Pontif. & mart. semid. ibid.
27	e	
28	f	Vitalis mart. ibid.
29	g	Petri mart. dupl. ibid.
30	A	Catharinæ Senens. dupl. ibid.

		MAJUS.
1	b	PHilippi & Jacobi Apost. dup. 2. classis in 2. Tomo pag. 114.
2	c	Athanasii Episc. & conf. dup. 115.
3	d	Inventio S. Crucis, dup. 2. classis, com. SS. Alexandri, &c. ibid.
4	e	Monicæ viduæ. semid. ibid.
5	f	
6	g	Joannis ante portam Latinam, dup. majus ibid.
7	A	Stanislai Episc. & mart. semid. ibid.
8	b	Apparitio S. Michaëlis Archang. dup. majus ibid.
9	c	Gregorii Nazianzeni Episc. & conf. dup. 116.
10	d	Antonini Episc. & conf. semid. ad libit. com. Gordiani & Epimachi M. 116
11	e	
12	f	Nerei, Achillei, Domitillæ virg. & Pancratii mart. semid. 116.
13	g	
14	A	Bonifacii mart. ibid.
15	b	
16	c	Ubaldi Episc. & Confess. semid. ad libitum ibid.
17	d	
18	e	Venantii mart. semid. ibid.
19	f	Petri Cœlestini Episc. confess. dup. comm. Pudentianæ virg. 116.
20	g	Bernardini Senens. conf. semid. 117.
21	A	
22	b	
23	c	
24	d	
25	e	Mariæ Magdal. de Pazzis virg. semid. comm. Urbani Papæ & mart. 117.
26	f	Philippi Nerii conf. dup. comm. Eleutherii Papæ & mart. 117.
27	g	Joannis Papæ & mart. ibid.
28	A	
29	b	
30	c	Felicis Papæ & mart. ibid.
31	d	Petronillæ Virginis, ibid.

JUNIUS.

1	e	
2	f	PEtri, Marcellini, & Erasmi mart. in secundo Tomo pag. 117.
3	g	
4	A	
5	b	
6	c	Norberti Episc. & confess. dup. 117.
7	d	
8	e	
9	f	Primi & Feliciani mart. ibid.
10	g	Margaritæ Scot. Regin. vid. semid. ibid.
11	A	Barnabæ Apost. dup. majus ibid.
12	b	Basilidis, Cyrini, Naboris & Nazar. mart. ibid.
13	c	Antonii de Padua confess. dup. 118.
14	d	Basilii Magni Episc. & confess. dup. ibid.
15	e	Viti, Modesti & Crescentiæ mart. ibid.
16	f	
17	g	
18	A	Marci & Marcelliani mart. 118.
19	b	Gervasii & Protasii. mart. ibid.
20	c	Silverii Papæ & mart. ibid.
21	d	
22	e	Paulini Episc. & conf. ibid.
23	f	Vigilia, ibid.
24	g	Nativitas. S. Joan. Bap. dup. 1. classis 118.
25	A	De Oct. Nativit.
26	b	Joannis & Pauli mart. semid. comm. Oct. ibid.
27	c	De Oct. Nativit.
28	d	Leonis Papæ & confess. semid. comm. Oct. & Vigil. 119.
29	e	Petri & Pauli Apost. dup. 1. classis 119.
30	f	Commemor. S. Pauli Apostoli, dup. commemor. Oct. Nativitat. ibid.

JULIUS.

1	g	OCtava Nativit. S. Joan. dup. com. Oct. Apost. in 2. Tomo pag. 120.
2	A	Visitatio B. Virginis dup. majus comm. Oct. Apost. & SS. Processi & Martiniani mart. 120.
3	b	De Oct. Apostol.
4	c	De Oct.
5	d	De Octava.
6	e	De Octava Apostolorum dup. 120.
7	f	
8	g	Elisabeth Regin. Portugal. semid. ibid.
9	A	
10	b	Septem Fratrum mart. & SS. Ruffinæ ac Secundæ, semid. ibid.
11	c	Pii Papæ & mart. ibid.
12	d	Joan. Gualberti Abb. dup. com. Naboris & Felicis mart. 121.
13	e	Anacleti Papæ & mart. semid. 121.
14	f	Bonaventuræ Episc. & confess. dup. ibid.
15	g	Henrici Imperat. conf. per German. dup. aliàs semid. ibid.
16	A	
17	b	Alexii confess. semid. Romæ de præcept. extra Rom. ad libitum, ibid.
18	c	Symphorosæ cum septem filiis mart. ibid.
19	d	
20	e	Margaritæ virg. & mart. ibid.
21	f	Praxedis virg. ibid.
22	g	Mariæ Magdalenæ dup. 121.
23	A	Apollinaris Episc. & mart. dup. ibid.
24	b	Vigilia, & com. S. Christinæ virg. & mart. ibid.
25	c	Jacobi Apost. dup. 2. classis com. Christophori M. 121.
26	d	Annæ Matris B. Virginis, dup. ibid.
27	e	Pantaleonis mart. 122.
28	f	Nazarii, Celsi, Victoris & Innocentii semid. ibid.
29	g	Marthæ V. semid. & comm. Felicis PP. Simplicii, &c. ibid.
30	A	Abdon. & Sennen. mart. ibid.
31	b	Ignatii confess. dup. ibid.

		AUGUSTUS.
1	c	PEtri ad Vincula dup. majus com. SS. Machab. mart, 122. Stephani Papæ & mart. 123.
2	d	
3	e	Inventio S. Stephani Protomart. semid. ibid.
4	f	Dominici confess. dup. ibid.
5	g	Dedicatio S. Mariæ ad Nives dup. majus ibid.
6	A	Transfiguratio Domini dup. majus comm. SS. Sixti Papæ & soc. 123.
7	b	Cajetani conf. dupl. commem. Donati Episc. & mart. ibid.
8	c	Cyriaci, Largi & Smaragdi mart. semid, 124.
9	d	Vigilia, com. S. Romani mart. ibid.
10	e	Laurentii mart. dup. 2. classis ibid.
11	f	De Oct. B. Laurentii comm. SS. Tiburtii & Susannæ ibid.
12	g	S. Claræ Virg. dup. commem. Octav. 124.
13	A	De Oct. & comm. S. Hippolyti & Cassiani mart. ibid.
14	b	De Oct. com. Vigil. & Eusebii conf. ibid.
15	c	Assumptio B. M. Virg. dup. 1. classis 124.
16	d	Hyacinthi confess. dup. com. Octavarum 125.
17	e	Octava S. Laurentii dup. com. Oct. Assumpt. ibid.
18	f	De Oct. & comm. S. Agapiti mart. ibid.
19	g	De Octava.
20	A	Bernardi Abb. dup. comm. Octavæ.
21	b	De Octava.
22	c	Octava Assumpt. B. Virg. dup. comm. SS. Timothei, &c. 125.
23	d	Philippi Benitii confess. dup. comm. Vigiliæ; Romæ 24. ibid.
24	e	Bartholomæi Apostoli dup. 2. classis. Romæ celebratur die 25. pag. 125.
25	f	Ludovici Regis Franciæ confess. semid. Romæ celebratur 26. pag. 126.
26	g	Zephyrini Papæ & mart. ibid.
27	A	
28	b	Augustini Episc. conf. & Doct. dup. com. S. Hermetis mart. 126.
29	c	Decoll. S. Joan. Bapt. dup. comm. S. Sabinæ mart. ibid.
30	d	Rosæ Limanæ Virg. comm. Felicis & Adaucti mart. ibid.
31	e	Raymundi Nonnati confess. dupl. 126.
		Domin. 1. Sept. Festum Angelorum Custod. dup. 2. class. com. Oct. ibid.

SEPTEMBER.

1	f	Ægidii Abb. comm. SS. duodecim Fratrum mart. in secundo Tomo, pag. 126.
2	g	Stephani Regis & confess. semid. 127.
3	A	
4	b	Laurentii Justiniani Episc. confess. semid. ad libit. 127.
5	c	
6	d	
7	e	
8	f	Nativitas B. Virg. dup. 2. class. commem. S. Adriani mart. 127.
9	g	De Oct. Nativit. comm. S. Gorgoni mart. 127.
10	A	Nicolai de Tolentino conf. dup. comm. Oct. ibid.
11	b	De Oct. commem. SS. Proti & Hyacinthi. 128.
12	c	De Octava.
13	d	De Octava.
14	e	Exaltatio S. Crucis dup. majus, comm. Oct. 128.
15	f	Oct. Nativit. dup. comm. S. Nicomedis mart. ibid.
16	g	Cornelii & Cypriani mart. semid. comm. SS. Euphemiæ, &c. ibid.
17	A	Stigmatum S. Francisci semid. 128.
18	b	Thomæ à Villa Nova Episc. conf. semid. 129.
19	c	Januarii Episc. & soc. mart. dup. ibid.
20	d	SS. Eustachii, & soc. mart. dup. vigilia. ibid.
21	e	Matthæi Apost. & Evang. dup. 2. classis 129.
22	f	Mauritii, & soc. mart. ibid.
23	g	Lini Papæ & mart. semid. comm. S. Theclæ virg. & mart. ibid.
24	A	Mariæ de Mercede redempt. capt. dup. 129.
25	b	
26	c	Cypriani & Justinæ mart. ibid.
27	d	Cosmæ & Damiani mart. semidup. ibid.
28	e	Wenceslai Ducis & mart. semid. ad libit. ibid.
29	f	Dedic. S. Michaëlis Archang. dup. 2. classis 130.
30	g	Hieronymi Presb. conf. & Doct. dup. 130.

Festum sanctissimi Rosarii celebratur in Dom. 1. Octobris. Vide in Tomo 2. ibid.

Dominicâ infra Octav. Nativ. V. M. festum Nominis Mariæ dup. maj. 127.

OCTO-

OCTOBER.

1	A	Angelorum custodum dup. 2. class. (ad libitum) Dominicâ primâ Septembr. 131.
		S. Remigii Episc. & conf. ibid. ad libitum 131.
2	b	
3	c	
4	d	Francisci confess. dup. 131.
5	e	Placidi & soc. mart. 132.
6	f	Brunonis confess. dup. 132.
7	g	S. Marci Papæ & Confess. & SS. Sergii, Bacchi, &c. mart. ibid.
8	A	Birgittæ vid. semid. ibid.
9	b	Dionisii, Rustici, Eleutherii mart. semid. ibid.
10	c	Francisci Borgiæ confess. semid. 132.
11	d	
12	e	
13	f	Eduardi Regis conf. semid. 132.
14	g	Callisti Papæ & mart. semid. 133.
15	A	Theresiæ virg. dup. 133.
16	b	
17	c	Hedwigis viduæ semid. ad libit. ibid.
18	d	Lucæ Evang. dup. 2. classis, ibid.
19	e	Petri de Alcantara conf. dup. ibid.
20	f	
21	g	Hilarionis Abb. comm. SS. Ursulæ & soc. Virginum. mart. ibid.
22	A	
23	b	
24	c	
25	d	Chrysanthi & Dariæ mart. 133.
26	e	Evaristi Papæ & mart. ibid.
27	f	Vigilia. ibid.
28	g	Simonis & Judæ Apostol. dup. 2. classis 133.
29	A	
30	b	
31	c	Wolfgangi Episc. conf. dup. Vigilia. 133. 134.

NOVEM.

NOVEMBER.

1	d	FEstum omnium Sanctorum dup. 1. classis. 134.
2	e	Commemor. omnium Fidelium Defunctorum, & de Octava. ibid.
3	f	De Octava.
4	g	Caroli Ep. conf. dupl. com. Octav. & SS. Vitalis & Agricolæ mart. 135.
5	A	De Octava.
6	b	De Octava.
7	c	De Octava.
8	d	Octava omnium Sanctorum dup. & comm. SS. 4. Coronatorum 135.
9	e	Dedicat. Basil. Salvat. dup. & com. S. Theodori mart. 135.
10	f	Tryphonis, Respicii & Nymphæ mart. ibid.
11	g	Martini Episc. & conf. dup. com. S. Mennæ mart. ibid.
12	A	Martini Papæ & mart. semid. ibid.
13	b	Didaci confess. semid. 136.
14	c	
15	d	
16	e	
17	f	Gregorii Thaumaturgi Episc. & confess. semid. 136.
18	g	Dedicatio Basilicarum Petri & Pauli dup. 136.
19	A	Elisabeth viduæ dup. comm. Pontiani M. 136.
20	b	Felicis de Valois confess. dup. 136.
21	c	Præsentatio B. Virginis dup. majus ibid.
22	d	Cæciliæ virg. & mart. dup. ibid.
23	e	Clementis Papæ & mart. semid. com. S. Felicit. mart. ibid.
24	f	Chrysogoni mart. ibid.
25	g	Catharinæ virg. & mart. dup. ibid.
26	A	Petri Alexandrini Episc. & mart. 137.
27	b	
28	c	
29	d	Vigil. & comm. S. Saturnini mart. 106.
30	e	Andreæ Apost. dup. 2. classis 106.

DECEMBER.

1	f	
2	g	Bibianæ virg. & martyr. femid. in 2. Tomo. 106.
3	A	Francifci Zaverii confeff. dup. 106.
4	b	Barbaræ virg. & mart. commemor. 106.
5	c	Sabbæ Abb. comm. 106.
6	d	Nicolai Epifc. & conf. dup. 107.
7	e	Ambrofii Epifc. conf. & Doct. dup. ibid.
8	f	Conceptio B. Virg. dup. 2. claff. cum Octav. 107.
9	g	De Octava.
10	A	De Octava. comm. Melchiadis Papæ & mart. 107.
11	b	Damafi Papæ & conf. femid. comm. Octav. 107.
12	c	De Octava.
13	d	Luciæ virg. & mart. dup. comm. Octav. 107.
14	e	De Octava.
15	f	Octava Concept. B. Mariæ comm. Eufebii Vercell. Epif. & mart. 108.
16	g	
17	A	
18	b	
19	c	
20	d	Vigilia 108.
21	e	Thomæ Apoft. dup. 2. claffis. 108.
22	f	
23	g	
24	A	Vigilia. 85.
25	b	Nativitas D. N. JESU Chrifti dup. 1. claffis. 86.
26	c	Stephani Protomart. dup. 2. claffis comm. Octavæ Nativitatis 87.
27	d	Joannis Apoft. & Evang. dup. 2. claffis comm. Octav. 87.
28	e	Innocentum mart. dup. 2. claffis comm. Oct. ibid.
29	f	Thomæ Cantuar. Epifc. & mart. femid. com. Octav. 108.
30	g	De Dom. infra Oct. vel de Oct. cum comm. Octav. 108.
31	A	Silveftri Papæ & conf. dup. comm. Oct. 108.

Adverte Lector, Festa nova, seu recentiora Sectioni Septima, & Breviarii Rom. Calendario inscripta hisce quoque inseri Tabulis oportuisse, & facile potuisse; sed placuit non immutare Auctoris ordinem, eo quòd nova annuè à Sede Apostolica concedantur Officia & Festa, qua tuo ipse studio hic poteris inserere.

Litera Dominicalis D. cum Epacta xxiij.

JANUARIUS.

4 Dom. vacat.
11 De Dom. 1. post Epiph. comm. Oct. & Hygini.
14 Fer. 4. de Dom 2. post Epiphan. comm. Felicis [O. D.]
18 Dom. Septuagef. comm. Priscæ in Missa 3. Oratio de B. V.
19 Fer. 2. Cathedræ [heri] comm. Marii, &c.
23 Fer. 6. Hilarii. [14.] comm. Emerentianæ.
25 Dom. Sexagef. in Missa 2. Oratio de B. V. 3. Eccl. vel pro Papa.
28 Fer. 4. Conversio [25.] Comm. Agnetis 2.
29 Fer. 5. ad Magn. *Quod autem.*
31 Sabb. B. M.

FEBRUARIUS.

1 Quinquagef. in Missa Orationes, ut in Sexagef.
3 Fer. 3. Ignatii [1] comm. Blasii in Missa 3. Or. A cunctis.
4 Fer. 4. Cin. de xl. fit commemor. in Vesp. & Laudibus in quocumque Festo.
8 Dom. 1. Quadrag.
15 Dom. 2. comm. Faustini.
22 Dom. 3.
23 Fer. 2. Cathed. Antioch. [heri] nihil de Vig. nisi in Missa, & 4. loco. Evang. Fer. in fine.
§. *23. Fer. 2. de ea nihil de Vigil. nisi in Missa (24.)*

MARTIUS.

1 Dom. 4.
8 Dom. Passionis.
15 Dom. Palm. cujus Evang. in fine Missæ.
22 Dom. Pasch. cum Oct.
29 Dom. in albis Vesp. de seq.
30 Fer. 2. Annunciat. [25.]
31 Fer. 3. Joseph [19.]

APRILIS.

1 Fer. 4. Joachim. [20. Mart.] Lect. Fer. 2.
3 Fer. 6. Benedicti [21. Martii.]
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 2. post Pascha.
12 Dom. 3.
18 Sabb. B. M.
19 Dom. 4.
26 Dom. 5.
27 Fer. 2. Cleti [heri] comm. Fer. 3. Rogat. 1. lect. de Communi.
29 Fer. 4. Petri mart. comm. Vigil. 1. Lect. de Comm. plur. mart. tres Missæ cantantur.
30 Fer. 5. Ascensio.

MAJUS.

1 Fer. 6. Philippi sine comm. Oct. Communicantes dicitur.
2 Sabb. Lect. 1. Noct. Fer. 6.
3 Dom. Invent. Crucis com. Dom. infra Oct. & Alexand. &c. in Laud. non de Oct. Communic. ut die 1.
4 Fer. 2. lect. Dom. præced.
7 Fer. 5. Oct. Ascens. Vesp. de ead.
9 Sabb. Vigil. Pent.
10 Dom. Pent. sine comm.
17 Dom. 1. Pent. Trinit. comm. Dom.
18 Fer. 2. Gregorii. [9]
19 Fer. 3. Cathar. Senen. [30. April.] com. Pudentianæ.
20 Fer. 4. Stanislai. [7.]
21 Fer. 5. Corp. Christi.
24 Dom. 2. com. Oct.
29 Fer. 6. Nerei, &c. Mart. [12.]
30 Sabb. B. M. comm. Felicis. [O. D.] vel Philip. Nerii. [26.] comm. Felicis.
31 Dom. 3 com. Petronillæ.

JUNIUS.

1 Fer. 2. [O. D.]

7 Dom. 4.
14 Dom. 5. fit com. Dom.
20 Sabb. B. M. com. Silverii.
21 Dom. 6.
27 Sabb. com. Vigil.
28 Dom. 7. com. Octav. Jo.

JULIUS.

5 Dom. 8.
7 Fer. 3. Leonis. (28. Junii.)
8 Fer. 4. (O. D.)
11 Sabb. B. M. com. Pii.
12 Dom. 9 com. Naboris, & Jo. Gualb.
18 Sabb. B. M. com. Symphorosæ, &c.
19 Dom. 10.
26 Dom. 11. com. Dom.

AUGUSTUS.

2 Dom. 12. 1. Aug. com. Steph.
7 Fer. 6. (O. D.)
8 Sabb. comm. Vigil.
9 Dom. 13. 2. Aug. com. Romani.
16 Dom. 14 3. Aug. com. Dom. & Oct. Assumpt.
22 Sabb. com. Vigil.
23 Dom. 15. 4. Aug.
30 Dom. 16. 1. Sept. com. Felicis.

SEPTEMBER.

1 Fer. 3. (O. D.)
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 17. 2. Septemb.
13 Dom. 18. 3. Sept. com. Oct.
16 Fer. 4. com. Fer. 4. Temp.
18 Fer. 6. Temp.
19 Sabb. com. Fer. nil de Vigil. nisi in Missa 3. loco.
20 Dom. 19. 4. Sept.
22 Fer. 3. Eustachii. (20.) Comm. Mauritii.
26 Sabb. B. M. com. Cypriani.
27 Dom. 20. 5. Sept.
28 Fer. 2. Cosmæ, &c. (heri.)
30 Fer. 4. Vesp. à Cap. de Ang. Custod. ad libitum, commem Hieron. & Remigii.

OCTOBER.

2 Fer. 6. (O. D.)
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 21. 1. Octobr. com. Dom.
5 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Octob.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. 22. 2. Octob.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 23. 3. Octob. com. Dom.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 24. 4. Octobr. Evang. Dom. 3. Epiph. com. Chrysanthi.
29 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Octob.

NOVEMBR.

1 Dom. 25. 1. Novemb. 4. Epiph. com. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Novemb.
8 Dom. 26. 3. Nov. 5. Epiph. com. Dom. & Coronatorum.
10 Fer. 3. (O. D.)
13 Fer. 6. *Resp.* 1. Noct. Dom. 1. Novemb.
14 Sabb. B. M.
15 Dom. 27. 4. Novemb. 6. Epiph.
20 Fer. 6. Abdias, Jonas.
22 Dom. ult. 5. Novemb.
24 Fer. 3. Cæciliæ. (22.) commem. Chrysogoni.
25 Fer. 4. Nahum, Habacuc. Sophonias.
27 Fer. 6 Zachar. Malach.
28 Sabb. Vigil.
29 Dom. 1. Advent. com. Saturnini, de Advent. semper fit com.

DECEMBER.

6 Dom. 2. Advent.
9 Fer. 4. Nicolai. (6.)
13 Dom. 3.
14 Fer. 2. Luciæ. (heri.)
17 Fer. 5. Antiph. prop.
19 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa. Ant. Fer. 2.
20 Dom. 4.
23 Fer. 4. Ecce completa.
27 Dom. vacat.
30 Fer. 4. de Dom. infra Oct.

Pro anno sequenti quære Tab. in Tabella Computi.

Lit. Dom. E. cum Epacta xxiij, vel xxij.

JANUARIUS.

5 Dom. vacat.
12 Dom. infra Oct. Epiph. cum Oct. Vesp. de Oct.
14 Fer. 3. de Dom. 2. commemor. Felicis. (O. D.)
15 Fer. 4. Lect. Dom. 2.
19 Dom. Septuag. in Missa 2. Orat. de SS. mart. 3. de B. V.
23 Fer. 5. Hilarii (14.) commemorat. Emerentianæ.
26 Dom. Sexages. in Missa 2. Orat. de B. V. 3. Eccl. vel pro Papa.
28 Feria 3. Polycarpi. (26.) commem. Agnet. 2.
30 Fer. 5. ad Magnif. Semen.

FEBRUARIUS.

2 Dom. Quinquages. in Missa ut in Sexages.
3 Fer. 2. Purificatio [heri] com. Blasii. in fine Completor. Ave Regina.
4 Fer. 3. [O. D.]
5 Fer. 4. Cin. de xl. fit semper comm.
6 Fer. Agathæ [heri] comm. Fer. & Doroth.
9 Dom. 1. Quadrag. comm. Apollon.
16 Dom. 2.
22 Sabb. comm. Vigil. in Missa.
23 Dom. 3. [24]
§. *In Biss. Tab. 1. 23. Fer. 2. de ea, & deinceps.*

MARTIUS.

2 Dom. 4.
9 Dom. Passion.
10 Fer 2. Quadraginta Mart. (heri.)
16 Dom. Palm.
22 Dom. Pasch.
30 Dom. in Albis.
31 Fer. 2. Annuntiat. [25.]

APRILIS.

1 Fer. 3. Joseph. (19. Mar.)
2 Fer. 4. Lect. Fer. 2.
3 Fer. 5. Joachim. (20. Mar.)
4 Fer. 6. Benedicti, (21. Mar.)
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 2.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. 3.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 4.
27 Dom. 5.
28 Fer. 2. Rogat. com. Vitalis.
30 Fer. 4. com. Vigil. Ascens.

MAJUS.

1 Fer. 5. Ascensio.
3 Sabb. Inventio Crucis, nil de Oct. Communicantes dicitur.
4 Dom. infra Oct. comm. Oct. & Monicæ.
5 Fer. 2. Philippi, &c. (1.) nil de Octav. communicantes, ut 3. die.
8 Fer 5. Octav. Ascens.
9 Fer. 6. com. Fer.
10 Sabb. Vig. Pentec. com. Gordiani, non in Missa.
11 Dom. Pent.
18 Dom. Trinit. comm. Dom.
11 Apparitio Michaelis, (8.) comm. Pudentianæ.
20 Fer. 3. Nerei, &c. (12.) Lect. Fer. 2.
21 Fer. 4. ℟. Fer. 2. (O. D.)
22 Fer. 5. Corporis Christi.
25 Dom. 2. Pentecost. commem. Oct. & S. Urbani.
29 Octav. Corporis Christi.
30 Fer. 6. de Fer. vel Philippi Nerii, [26.]
31 Sabb. B. M. comm. Petronillæ.

JUNIUS.

1 Dom. 3.
2 Fer. 2. (O. D.)
7 Sabb. B. M.
8 Dom. 4.
15 Dom. 5. comm. Viti, &c.
21 Sabb. B. M.

22 Dom.

22 Dom. 6. comm. Paulini.
29 Dom. 7. comm. Dom.

JULIUS.

1 Fer. 3. Lect. Dom. 7.
6 Dom. 8. com. Dom.
7 Fer. 2. (O. D.)
12 Sabb. B. M. commem. Naboris, & Jo. Gualb.
13 Dom. 9.
15 Fer. 3. Anacleti, [13.]
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 10. commem. Margaritæ.
27 Dom. 11. commem. Pantaleonis.

AUGUSTUS.

2 Sabb. B. M. commemorat. Stephani. (O. D.)
3 Dom. 12. 1. Augusti.
7 Fer. 5. Inventio. Stephani, (3.) comm. Donati.
10 Dom. 13. 2. August. com. Dom.
17 Dom. 14. 3. August. com. Dom.
24 Dom. 15. 4. August. com. Dom.
25 Fer. 2 Lect. Dom. 4.
30 Sabb. B. M. com. Felicis.
31 Dom. 16. 1. Septemb.

SEPTEMBER.

1 Fer. 2 (O. D.)
6 Sabb. B. M.
7 Dom. 17. 2. Septemb.
14 Dom. 18. 3. Sept. com. Dom.
16 Fer. 3. Lect. Dom. 3.
17 Fer. 4. Temp. *Resp. 1.* Noct. Dom. 3. vel de Stigmat. S. Francisci. commem. Fer.
18 Fer. 5. *Resp. 2.* Noct. Dom. si heri de Feria sit actum. Vide pag. 69.
19 Feria 6. com. Fer.
20 Sabb. de Vigil. tantùm in Missa commem. Feriæ.
21 Dom. 19. 4. Septemb. com. Dom.
25 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Dom. 20. 1. Octobr.

OCTOBER.

2 Fer. 5. (O. D.) si pridie de Angelis Custod.
5. Dom. 21. 2. Octob. com. Placidi.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. 22. 3. Octob.
19 Dom. 23. 4. Octob.
25 Sabb. B. M. com. Chrysanth. &c.
26 Dom. 24. 5. Octob. 3. Epiphan. comm. Evaristi.
29 Fer. 4. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 5. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

2 Dom. 25. 1. Novemb. 4. Epiph. com. Oct.
3 Fer. 2. com. Defunct.
9 Dom. 26. 3. Novembr. 5. Epiphan. com. Dom.
10 Fer. 2. [O. D.]
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 27. 4. Novemb. 6. Epiphan.
19 Fer. 4. Joël. in Fer. 3.
20 Fer. 5. Amos, Abdias, Jonas.
23 Dom. ult. 5. Novemb. com. Felicitatis.
24 Fer. 2. Clementis (heri) Commem. Chrysogoni.
25 Fer. 3. Nahum, Habacuc.
28 Fer. 6. Zachar. Malach.
30 Dom. 1. Adventus, & de Advent. fit semper commem.

DECEMBER.

1 Fer. 2. Andreæ, (heri.)
7 Dom. 2. Advent.
9 Fer. 3. Ambrosii. 7.
14 Dom. 3.
17 Fer. 4. Antiph. propr.
20 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa Antiph. Fer. 2
21 Dom. 4.
22 Fer. 2. Thomæ, [heri.]
23 Fer. 3. Ecce completa.
28 Dom. vacat.
30 Fer. 3. de Dom. comm. Oct.

Pro anno sequenti quære Tab. in Tabella Computi.

Lit. Dom. F. cum Epacta xxiij. xxij. xxj.

JANUARIUS.

6 Dom. vacat.
12 Sabb. de Dom. infra Oct. in Missa duæ tantum Orat.
13 Dom. 1. vacat. de Oct.
19 Sabb. de Dom. 2. commem. Marii, &c. (O. D.)
20 Domin. Septuages. in Missa 2. Orat. de B. Virgine, 3. Eccles. vel pro Papa.
23 Fer. 4. Fabiani, &c. (20.) com. Emerent.
27 Dom. Sexagesim. Missa, ut in Septuagesim.
28 Fer. 2. Chrysostomi (heri) comm. Agnetis 2.
31 Fer. 5. ad Magnif. Si culmen.

FEBRUARIUS.

3 Dom. Quinquag. comm. Blasii.
4 Fer. 2. (O. D.)
6 Fer. 4. Cin. Com. Doroth.
10 Dom. 1. Quadrages.
17 Dom. 2.
23 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa. §. *In Biss. Tab. 2. 23. Dom. 3.*
24 Dom. 3 Quadrages.
25 Fer. 2. Mathiæ (heri) (26.)

MARTIUS.

3 Dom. 4.
10 Dom. Passion.
17 Dom. Palm. commem. Patricii, non in Missa.
24 Dom. Pasc.
31 Dom. in Albis.

APRILIS.

1 Fer. 2. Annuntiat. [25. M.]
2 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
3 Fer. 4. Joseph. (19. M.)
4 Fer. 5. Joachim. (20. M.)
5 Fer. 6. Benedicti (21. M.)
6 Sabb. B. M.
7 Dom. 2.
14 Dom. 3. com. Tiburtii.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. 4.
27 Sabb. B. M.
28 Domin. 5. comm. Vitalis.
29 Fer. 2. comm. Fer. 2. Rogat.

MAJUS.

1 Fer. 4. commem. Vigil. Ascens. tres Missæ cantantur.
2 Fer. 5. Ascensio.
3 Fer. 6. nil de Octava, & communic. dicitur.
4 Sabb. Athanasii (2.) comm. Oct. & Monicæ.
5 Dom. infra Oct. com. Oct.
7 Fer. 3. in 2. Vesp. comm. Stanislai ante Oct. ut in 2. Tom. pag. 34. n. 39.
9 Fer. 5. Oct. Ascens.
10 Fer. 6. Gregorii (heri) comm. Fer. 6. & Gordiani.
11 Sabb. Vig. Pent.
12 Dom. Pent.
19 Dom. Trinit. com. Dom. & Pudentianæ in Laud.
20 Fer. 2. Nerei, &c. (12.)
21 Fer. 3. *Resp.* Fer. 2. (O. D.)
23 Fer. 5. Corporis Christi.
26 Dom. 2. Pentec. commem. Oct. & Eleutherii.
31 Fer. 6. Petronillæ, vel Philippi Nerii, (26.)

JUNIUS.

1 Sabb. B. M. (O. D.)
2 Dom. 3. com. Marcellini, &c.
8 Sabb. B. M.
9 Dom. 4. comm. Primi, &c.
15 Sabb. B. M. comm. Viti, &c.
16 Dom. 5.
22 Sabb. Vig. comm. Paulini.
23 Dom. 6.
30 Dom. 7. comm. Dom.

JULIUS.

1 Fer. 2. Lect. Dom. 7.
7 Dom. 8.
8 Fer. 2. (O.D.)
14 Dom. 9. commemorat. Dom. & Henrici.
15 Fer. 2. Lect. Dom. 9.
20 Sabb. B. M. comm. Marg.
21 Dom. 10. com. Praxed.
27 Sabb. B. M. com. Pantaleonis.
28 Dom. 11.
30 Fer. 3. Nazarii, &c. [28] comm. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 6. [O. D.]
4 Dom. 12. 1. Augus. comm. Dom.
9 Fer. 6. R. 1. Noct. Domin. 1.
11 Dom. 13. 2. Aug. com. Oct. & Tiburtii, &c.
18 Dom. 14. 3. Aug. comm. Oct. & Agapiti.
25 Dom. 15. 4. Aug.
26 Fer. 2. Ludovici [heri] commem. Zephirini.
31 Sabb. B. M.

SEPTEMBER.

1 Dom. 16. 1. Sept. comm. Ægidii, & 12. mart.
2 Fer. 2. [O. D.]
7 Sabb. B. M.
8 Dom. 17. 2. Sept. comm. Dom.
15 Dom. 18. 3. Sept. comm. Dom.
16 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
18 Fer. 4. Temp. *Resp.* 1. Noct. si heri de Stigm.
20 Fer. 6. de Vigil. in Missa tantum com. Fer.
21 Sabb. comm. Feriæ.
22 Dom. 19. 4. Septemb. comm. Mauritii &c.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Sabb. B. M.
29 Dom. 20. 1. Octob. comm. Dom.

OCTOBER.

2 Fer. 4. Lect. & *Resp.* Dom. 1. Octobris, si heri de Angelis Custod. [O. D.]
3 Fer. 5. *Resp.* 2. Noct. Dom.
5 Sabb. B. M. comm. Placidi.
6 Dom. 21. 2. Octob.
7 Fer. 2. Brunonis [heri] commem. Marci, & aliorum.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. 22. 3. Octob.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 23. 4. Octob.
26 Sabb. Vig. comm. Evaristi.
27 Dom. 24. 5. Octob. 3. Epiph.
29 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 4. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

3 Dom. 25. 1. Novemb. 4. Epiph. com. Oct.
10 Dom. 26. 3. Novemb. 5. Epiph. com. Thryphon.
13 Fer. 4. [O. D.]
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 27. 4. Novemb. 6. Epiphan.
19 Fer. 3. Gregorii [17.] comm. Pontiani.
20 Fer. 4. Amos, Abdias, Jonas.
24 Dom. ult. 5. Novemb. commemor. Chrysogoni.
27 Fer. 4. Sophonias.
28 Fer. 5. Aggæus, Zachar. Malach.

DECEMBER.

1 Dom. 1. Advent.
8 Dom 2. Advent.
9 Fer. 2. Conceptio. [heri.]
15 Dom. 3. com. Eusebii.
17 Fer. 3. Antiph. prop.
20 Fer. 6. de Vigil. in Missa tantum.
22 Dom. 4.
23 Fer. 2. Ecce completa.
29 Dom. infra Oct. comm. Oct.
30 Fer. 2. Thomæ mart. [heri] Vesp. de sequen. dup. commem. Thomæ, & Octavarum.

Pro anno sequenti quære Tabulam in Tabella Computi.

Litera Dom. G. cum Epacta xxiij. xxij. xxj. xx.

JANUARIUS.

7 Dom. 1. Post Epiph. comm. Oct.
14 Dom. 2. comm. Felicis.
19 Fer. 6. Hilari [14.] commem. Marii, &c.
21 Dom. Septuagef. in Missa Orat. 2. B. Virg. 3. Eccles. vel pro Papa.
23 Fer. 3. Agnetis, [21.] comm. Emerent.
28 Dom. Sexagef. comm. Agnetis 2. in Missa 3. Orat. B. V.
29 Fer. 2. [O. D.]

FEBRUARIUS.

3 Sabb. B. M. comm. Blasii (O. D.)
4 Dom. Quinquages.
7 Fer. 4. Ciner.
8 Fer. 5. Romualdi (heri.)
11 Dom. 1. Quadrag.
18 Dom. 2. com. Simeonis.
23 Fer. 6. De ea nil de Vigil. nisi in Missa (24.)
§. *In Bissext. Tab. 3. 23. Sabb. nil de Vig. &c.*
25 Dom. 3. (26.)

MARTIUS.

4 Dom. 4. comm. Lucii.
5 Fer. 2. Casimiri, (heri.)
11 Dom. Passionis.
18 Dom. Palmarum.
25 Dom. Paschæ.

APRILIS.

1 Dom. in Albis in Vesp. commem. de seq.
3 Fer. 3. Annuntiatio (25. Mar.)
4 Fer. 4. Joseph. (19. Mar.)
5 Fer. 5. Joachim. (20.)
6 Fer. 6 Benedicti, (21.)
7 Sabb. B. M.
8 Dom. 2. Pasch.
14 Sabb. B. M. commem. Tiburtii, &c.
15 Dom. 3.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. 4.
24 Fer. 3. Soteris, &c. (22.)
28 Sabb. B. M. com. Vitalis.
29 Dom. 5.
30 Fer. 2. comm. Rogation.

MAJUS.

2 Fer. 4. comm. Vigil. Ascens. tres Missæ cantantur.
3 Fer. 5. Ascensio sine comm.
4 Fer. 6. Inventio Crucis (heri) commem. Monicæ in Laudibus tantum. Communic. dicitur, nec de Oct. comm. fit.
5 Sabb. Lect. Fer. 6.
6 Dom. infra Oct. Commem. Dom. & Oct.
7 Fer. 2. Lect. 1. Noct. Dom. in 2. Vesp. com. Stanislai ante Oct.
10 Fer. 5. Oct. Ascens. commem. Gordiani.
11 Fer. 6. de ea.
12 Sabb. Vigil. Pent.
13 Dom. Pentecost.
14 Fer. 2. nil de Bonifac.
16 Fer. 4. com. Ubaldi sine Lect.
19 Sabb. com. Pudentianæ.
20 Dom. Trinit. commemor. Dom. 1. Pentecost.
21 Fer. 2. Petri mart. (29. Apr.)
22 Fer. 3. Nerei, &c. (12.)
23 Fer. 4. *Resp.* Fer. 2. (O D.)
24 Fer. 5. Corporis Christi.
27 Dom. 2. comm. Oct. & Jo.

JUNIUS.

1 Fer. 6. (O. D) vel Philippi Nerii, (26.)
2 Sabb. B. M. comm. Marcellini, &c.
3 Dom. 3.
9 Sabb. B. M. comm. Primi, &c.
10 Dom. 4.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 5.
24 Dom. 6. comm. Dom.

JULIUS.

1 Dom. 7. comm. Dom.
7 Sabb. B. M. (O.D.)
8 Dom. 8.
15 Dom. 9.
21 Sabb. B. M. comm. Praxed.
22 Dom. 10. 1. August. commem. Felicis.

30 Fer.

30 Fer. 2. Marthæ (heri) commem. Abdon. &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 5. (O.D.)
5 Dom. 12. 2. Aug. com. Dom.
7 Fer. 3. Lect. Dom. 2.
12 Dom. 13. 3. Aug. commemorat. Oct. & Claræ.
19 Dom. 14. 4. Aug. comm. Oct.
26 Dom. 15. 5. Aug. comm. Zephyrini.

SEPTEMBER.

1 Sabb. B. M. commem. Ægidii & 12. mart. (O.D.)
2 Dom. 16. 1. Septemb.
9 Dom. 17. 2. Septemb. commem. Oct. & Gorgonii.
16 Dom. 18. 3. Septemb. comm. Euphemiæ, &c.
17 Fer. 2. Cornelii (heri) vel de Stigmatibus Francisci.
18 Fer. 3. Cornelii, si heri de Stigmat.
19 Fer. 4. Tempor. com. Fer.
21 Fer. 6. com. Fer.
22 Sabb. comm. Mauritii.
23 Dom. 19. 4. Septemb. commemor. Theclæ.
24 Fer. 2. Lini (heri.)
27 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
30 Dom. 20. 1. Octob. comm. Dom.

OCTOBER.

2 Fer. 3. Lect. & *Resp.* Dom. 1. Octob. si heri de Angelis Custod. (O.D.)
7 Dom. 21. 2. Oct. comm. Marci, & SS. mart.
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 22. 3. Octob.
15 Fer. 2. Callisti. (heri.)
20 Sabb. B. M.
21 Dom. 23. 4. Octob. comm. Hilarion. & Ursulæ.
28 Dom. 24. 5. Octob. 3. Epiphan. comm. Dom.
29 Fer. 2. Lect. Dom. 5. Octob.
30 Fer. 3. Lect. Fer. 2.

NOVEMBER.

2 Fer. 6. Lect. Fer. 3.
4 Dom. 25. 1. Novemb. 4. Epiph. comm. Oct. & Vitalis, &c.
5 Fer. 2. de Oct. vel Caroli, (heri) comm. Oct.
10 Sabb. B. M. commemorat. Tryphon. [O.D.]
11 Dom. 26. 3. Novemb. 5. Epiph. commen. Dom.
12 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
18 Dom. 27. 4. Novemb. 6. Epiphan. comm. Dom.
19 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
20 Fer. 3. Joël, Amos, Abdias.
24 Sabb. B. M. com. Chrysogoni.
25 Dom. ult. 5. Novemb. commemorat Dom.
28 Fer. 4. Sophon. Aggæus.

DECEMBER.

1 Sabb. B. M. Zachar. Malach. [O.D.]
2 Dom. 1. Advent.
3 Fer. 2. Bibianæ (heri)
9 Dom. 2.
16 Dom. 3.
17 Fer. 2. Antiph. prop.
20 Fer. 5. in Missa tantum de Vigil. & dicitur de eadem.
22 Sabb. Antiph. Fer. 6.
23 Dom. 4. Ecce completa.
30 Dom. infra Oct. com. Oct.

Pro anno sequenti quære Tabulam in Tabella Computi.

Litera Dom. A. cum Epacta xxiij. xxij. xxj. xx. xix.

JANUARIUS.

1 Dom. vacat.
8 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct.
15 Dom. 2. com. Mauri.
19 Fer. 5. Pauli Erem. (15) commem. Marii, &c.
22 Dom. Septuag. in Missa 2. Orat. B. V. 3. Eccl. vel pro Papa.
23 Fer. 2. Vincentii (heri.) comm. Emerentianæ.
28 Sabb. B. M. comm. Agnetis 2. (O. D.)
29 Dom. Sexages. in Missa, ut in Septuages.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 6. [O. D.]
4 Sabb. B. M.
5 Dom. Quinquag.
6 Fer. 2. Agathæ (heri.) commemor. Dorotheæ.
8 Fer. 4. Cin.
12 Dom. 1. Quadrag.
19 Dom. 2.
23 Fer. 5. de ea, nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
5. *In Bissext. Tab. 4. 23. Fer. 6. de ea, &c.*
26 Dom. 3. (27.)

MARTIUS.

5 Dom. 4.
12 Dom. Passionis.
13 Fer. 2. Gregorii. (heri.)
19 Dom. Palmarum.
26 Dom. Paschæ.

APRILIS.

2 Dom. in Albis.
3 Fer. 2. Annunciat (25. Mar.)
4 Fer. 3. Josephi (19. Mar.)
5 Fer. 4. Joachim. (20. Mar.) Lect. Fer. 2.
6 Fer. 5. Benedicti. [21. Mar.]
7 Fer. 6. Franc. Paul. [2.]
8 Sabb. B. M.
9 Dom. 2. post Pascha.
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 3.
23 Dom. 4.
24 Fer. 2. Georgii [heri.]
30 Dom. 5.

MAJUS.

1 Fer. 2. Rogat. com. Fer.
3 Fer. 4. commemorat. Vigil. tres Missæ cantantur.
4 Fer. 5. Ascensio sine comm.
7 Dom. infra Octav. comm. Oct.
12 Fer. 6. comm. Fer.
14 Dom. Pentecost. sine comm.
16 Fer. 3. Pent. sine comm.
21 Dom. 1. Pent. Trinit. comm. Dom.
22 Fer. 2. Cathar. Sen. (30. Apr.)
23 Fer. 3. Stanislai (7.)
24 Fer. 4. *Resp.* Fer. 2. (O. D)
25 Fer. 5. Corporis Christi sine commemor.
28 Dom. 2. comm. Oct.

JUNIUS.

1 Fer. 5. Oct. Corporis Christi.
2 Fer. 6. (O. D.) Vel Philippi Nerii. [26.]
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 3.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. 4. comm. Dom.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 5. com. Marci, &c.
25 Dom. 6. commem. Oct.

JULIUS.

1 Sabb. Homilia ut in 2. die infra Oct.
2 Dom. 7. comm. Dom.
3 Fer. 2. Lect. Dom. 7.
7 Fer. 6. (O. D.)
8 Sabb. B. M.
9 Dom. 8.
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 9.

23 Dom. 10.
24 Fer. 2. Apollinaris (heri) comm. Vigil. & Christin.
30 Dom. 11. 1. Augusti commemor. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 4. (O.D.)
6 Dom. 12, 2. Aug. com. Dom.
7 Fer. 2. Lect. Dom. 2
13 Dom. 13. 3. Augusti com. Oct. & Hyppolyti.
20 Dom. 14. 4. August. com. Dom. & Oct.
26 Sabb. B. M. com. Zephyrini.
27 Dom. 15. 5. Aug.

SEPTEMBER.

1 Fer. 6. (O.D.)
2 Sabb, B. M.
3 Dom. 16. 1. Septemb.
10 Dom. 17. 2. Septemb. com. Oct.
11 Fer. 2. Nicolai (heri) com. Oct.
17 Dom. 18. 3. Sept.
18 Fer. 2. de ea, vel de Stigmat. (heri)
20 Fer. 4. Temp. com. Fer. nihil de Vig. nisi in Missa.
22 Fer. 6. com. Mauritii.
23 Sabb. com. Feriæ, & Theclæ.
24 Dom. 19. 4. Septemb.
28 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.

OCTOBER.

1 Dom. 20. 1. Oct. comm. Remigii.
2 Fer. 2. de ea, vel Angel. Custod.
3 Fer. 3. (O.D.) nisi heri dictum.
7 Sabb. B. M. com. Marci, &c.
8 Dom. 21. 2. Octob.
10 Fer. 3. Birgittæ. (8)
15 Dom. 22. 3. Octob.
21 Sabb. B. M. comm. Hilarion. & Ursulæ.
22 Dom. 23. 4. Octob.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Octob.
29 Dom. 24. 1. Novemb. 3. Epiph.

NOVEMBER.

5 Dom. 25. 2. Novemb. 4. Epiph. comm. Octav.
10 Fer. 6. (O.D.)
12 Dom. 26. 3. Nov. 5. Epiph.
13 Fer. 2. Martini Papæ. (heri.)
19 Dom. 27. 4. Novemb. 6. Epiph. comm. Pontiani.
24 Fer. 6. Joël.
25 Sabb. Amos, Abdias, Jonas.
26 Dom. ult. 5. Novemb. commemor. Petri Alexand.

DECEMBER.

1 Fer. 6. Sophon. Agg. Zach. [O.D.]
3 Dom. 1. Advent.
10 Dom. 2. com. Melchiadis.
17 Dom. 3. O Sapientia.
18 Fer. 2. Antiph. Prop.
20 Fer. 4. Temp. nil de Vigil. nisi in Missa.
23 Sabb. Antiph. Dom. 4. & Ecce completa.
24 Dom. 4. de Vigil. Nativit. comm. Dom. nec in fine dicitur Evangel. ejusdem.
30 Sabb. de Oct. Nativit. commem. Octav.
31 Dom. infra Oct. de qua fit tantùm commemorat.

Pro anno sequenti quære Tab. in Tabella Computi.

Litera Dom. B. cum Epacta xxiij. xxij. xxj. xx. xix. xviij.

JANUARIUS.

2 Dom. vacat.
9 Dom. 1. post Epiphan. comm. Oct.
16 Dom. 2.
19 Fer. 4. Marcelli. [16.] commem. Marii, &c.
22 Sabb. com. cum 9. Lect. de Dom. 3. post Epiphan. si non est Bissextilis.
23 Dom. Septuag. comm. Emerent. in Missa 3. Orat. de B. V.
28 Fer. 6. [O. D.]
29 Sabb. B. M.
30 Dom. Sexagesf. in Missa 2. Orat. B. M. 3. Eccles. &c.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 5. [O. D.] ad Magnif. *Quod autem.*
6 Dom. Quinquag. com. Doroth.
9 Feria 4. Cin. comm. Apollon.
13 Dom. 1. Quadrages.
15 Feria 3. mutatur Oratio secreta de Sanctis in Missa.
20 Dom. 2.
22 Fer. 4. de ea, nil de Vigil. nisi in Missa [24.]
5. *In bissext. Tab. 5. 23. Fer. 5. de ea, &c.*
27. Dom. 3. (28.)

MARTIUS.

6 Dom. 4.
13 Dom. Passion.
20 Dom. Palm.
27 Dom. Pasch.

APRILIS.

3 Dom. in Albis.
4 Fer. 2. Annuntiat. [25. Mar.]
5 Fer. 3. Joachim. [20. Mar.] Lect. Fer. 2.
6 Fer. 4. Benedict. [21. Mar.]
7 Fer. 5. Franc. de Paul. [2.]
9 Sabb. B. M.
10 Dom. 2. post Pascha.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 3. comm. Aniceti.
24 Dom. 4.

MAJUS.

1 Dom. 5. comm. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 5. commem. Fer. 2. Rogat.
4 Fer. 4. de Vigil. commem. Monicæ.
5 Fer. 5. Ascensio.
7 Sabb. in 2. Vesp. fit commemorat. Stanislai ante Oct. ut in 2. Tomo pag. 34.
8 Dom. infra Oct. commemorat. Dom. & Oct.
9 Fer. 2. Lect. Dom. præced.
12 Fer. 5. Oct. Ascens.
13 Fer. 6. Nerei, &c. [heri] cum commem. Feriæ.
14 Vigil. Pentec. com. Bonifac. non in Missa.
15 Dom. Pentec.
16 Fer. 2. sine comm.
19 Fer. 5. com. Pudentianæ.
22 Dom. 1. Pentecost. Trinit. commemorat. Dom.
24 Fer. 3. *Ress.* Fer. 2. [O. D.]
26 Fer. 5. Corporis Christi, sine comm.
29 Dom. 2. com. Oct.

JUNIUS.

3 Fer. 6. [O D.] vel Philippi Nerii [26.]
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 3.
12 Dom. 4. com. Basilidis, &c.
18 Sabb. B. M. com. Marci, &c.
19 Dom. 5. com. Gervas. &c.
26 Dom. 6. com. Oct. Joan.
27 Fer. 2. Joan. & Pauli [heri] commem. Oct.

JULI-

JULIUS.

1 Fer. 6. Homil. ut in 4. die infra Oct.
3 Dom. 7. com. Oct.
7 Fer. 5. [O.D.]
9 Sabb. B. M.
10 Dom. 8.
11 Fer. 2. Septem fratrum [heri.] comm. Pii.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 9. com. Alexii.
23 Sabb. comm. Vigil.
24 Dom. 10. commem. Christinæ.
30 Sabb. B. M. comm. Abdon, &c.
31 Dom. 11. 1. Aug.

AUGUSTUS.

2 Fer. 3. [O.D.]
7 Dom. 12. 2. August. commemorat. Donati.
13 Sabb. comm. Vigil.
14 Dom. 13. 3. August. commemor. Oct. & Eusebii.
21 Dom. 14. 4. August. comm. Oct.
27 Sabb. B. M.
28 Dom. 15. 5. Aug. comm. Dom.

SEPTEMBER.

1 Fer. 5. [O. D.]
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 16. 1. Septemb.
11 Dom. 17. 2. Septemb. comm. Oct. & Proti, &c.
17 Sabb. B. M. vel de Stigmatibus S. Francisci.
18 Dom. 18. 3. Septemb.
21 Fer. 4. Temp. comm. Fer.
23 Fer. 6. comm. Fer.
24 Sabb. 4. Temp.
25 Dom. 19. 4. Septemb.

OCTOBER.

1 Sabb. B. M. commemorat. Remigii. (O. D.) vel Angel. Custod. cum initio Esther.
2 Dom. 20. 1. Octob.
3 Fer. 2. [O. D.]
9 Dom. 21. 2. Octob.
10 Fer. 2. Dionysii. [heri]
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 22. 3. Octob.
22 Sabb. B. M.
23 Dom. 23. 4. Octob.
29 Sabb. B. M. Lect. Dom. 5.
30 Dom. 24. 1. Novemb. 4. Epiphan.

NOVEMBER.

6 Dom. 25. 3. Novemb. 5. Epiph. comm. Oct.
13 Dom. 26. 4. Novemb. 6. Epiph.
19 Sabb. B. M. Abdias, & Jonas, commem. Pontiani.
20 Dom. ult. 5. Novemb.
24 Fer. 5. Nahum.
25 Fer. 6. Habac. Sophon. Aggæus.
26 Sabb. B. M. Zachar. Malach. commem. Petri Alex.
27. Dom. 1. Adv.
29 Fer. 5. nil de Vigil. nisi in Missa, quæ dicitur de eadem.

DECEMBER.

4 Dom. 2. comm. Barbaræ.
11 Dom. 3.
12 Fer. 2. Damasi. [heri]
17 Sabb. Antiph. prop. Fer. 4.
18 Dom. 4.
20 Fer. 3. nil de Vigil. nisi in Missa quæ dicitur de eadem.
23 Fer. 6. Ecce completa.
25 Dom. vacat.
30 Fer. 6. de Dom. infra Oct. com. Oct.

Pro anno sequenti quære Tab. in Tabella Computi.

Litera Dom. C. cum Epacta xxiij. xxij. xxj. xx. xix. xviij. xvij.

JANUARIUS.

3 Dom. vacat.
10 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct.
17 Dom. 2. com. Dom.
19 Fer 3. (O.D.)
23 Sabb. de Dom. 3. comm. Emerentianæ. *Resp. 1.* Noct.
24 Dom. Septuagef. in Missa Orat. 2. de B. V. 3. Ecclef. &c.
28 Fer. 5. Timothei (24.) comm. Agnet. 2.
30 Sabb. B. M.
31 Dom. Sexagef. in Missa 2. & 3. Or. ut in Septuag.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 4. (O. D.)
4 Fer. 5. ad Mag. Semen.
6 Sabb. B. M. com. Dorotheæ.
7 Dom. Quinquag.
8 Fer. 2. Romualdi. [heri]
10 Fer. 4 Cinerum.
14 Dom. 1. Quadragef. com. Valentini.
21 Dom. 2.
23 Fer. 3. de ea, nil de Vig. nisi in Missa (24.) 5. *In Bissext. Tab. 6. 23. Fer. 4. de ea.* &
28 Dom. 3. (29.)

MARTIUS.

7 Dom. 4. com. Perpetuæ, &c.
8 Fer. 2. Thomæ Aquin. [heri]
14 Dom. Passionis.
21 Dom. Palmarum.
28 Dom. Paschæ.

APRILIS.

4 Dom. in Albis.
5 Fer. 2. Annuntiat. (25. Mar.)
6 Fer. 3. Benedicti. (21. Mar.)
7 Fer. 4. Franc. Paul. (2.) Lect. Fer. 2.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. 2. Paschæ com. Dom.
17 Sabb. B. M. com. Aniceti.
18 Dom. 3.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 4. com. Dom.
26 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
27 Fer. 3. *Resp. 1.* Noct. Dom.

MAJUS.

2 Dom. 5. com. Dom.
3 Fer. 2. com. Rogat.
5 Fer. 4. de Vigil.
6 Fer. 5. Ascensio.
7 Fer. 6. Vesp. com. Stanisl. ante Octav.
9 Com. infra Octav. commemor. Dom. & Oct.
10 Fer 2. Jo. ante Portam Lat. (6.) com. Oct. & Gordiani.
12 Fer. 4. com. Oct.
13 Fer. 5. Oct. Ascens.
14 Fer. 6. com. Bonifacii.
15 Sabb. Vigil. Pentec.
16 Dom. Pentec. fine commem.
23 Dom. 1. Pent. Trinit. com. Dom.
24 Fer. 2. (O. D.)
27 Fer. 5. Corporis Christi.
30 Dom. 2. com. Oct. & Felicis.

JUNIUS.

4 Fer. 6. (O. D.)
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 3.
7 Fer. 2. Norberti, (heri.)
12 Sabb. B. M. com. Basilid. &c.
13 Dom. 4.

15 Fer. 3. Anton. Pad. (13.) commemor. Viti, &c.
19 Sabb. B. M. com. Gervaf. &c.
20 Dom. 5. comm. Silverii.
27 Dom. 6. comm. Oct.

JULIUS.

1 Fer. 5. Homilia ut in 4. die infra Oct.
4 Dom. 7. comm. Oct.
5 Fer. 2. de Oct. vel Elisabeth. [heri.]
7 Fer. 4. [O.D.]
11 Dom. 8. comm. Pii.
17 Sabb. B. M. comm. Alexii.
18 Dom. 9. comm. Symphorosæ.
25 Dom. 10. comm. Dom.
31 Sabb. B. M.

AUGUSTUS.

1 Dom. 11. 1. August. comm. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. [O.D.]
7 Sabb. B. M. com. Donati.
8 Dom. 12. 2. August.
9 Fer. 2. Cyriaci [heri] commem. Vigil. & Romani.
15 Dom. 13. 3. August. comm. Dom.
16 Fer. 6. Lect. Dom. 3.
22 Dom. 14. 4. August. commemorat. Dom.
25 Fer. 4. Lect. Dom. 4. Augusti.
29 Dom. 15. 1. Septemb. commemor. Dom.
30 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Septemb.
31 Fer. 3. *Resp. 1.* Noct. Dom.

SEPTEMBER.

2 Fer. 4. [O.D.]
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 16. 2. Septemb.
12 Dom. 17. 3. Septemb. com. Oct.
15 Fer. 4. commemorat. Fer. 4. Temp.
17 Fer. 6. de ea, vel de Stigmat. comm. Fer.
18 Sabb. 4. Temp.
19 Dom. 18. 4. Septemb.
22 Fer. 4. Januarii. (19.) commemorat Mauritii, &c.
25 Sabb. B. M.
26 Dom. 19. 5. Septemb. commemorat. Cypriani, &c.

OCTOBER.

2 Sabb. B. M. (O.D.) si heri de Angelis Custodibus.
3 Dom. 20. 1. Octob.
10 Dom. 21. 2. Octob.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 22. 3. Octob.
23 Sabb. B. M.
24 Dom. 23. 4. Octob.
29 Fer. 6. Lect. Dom. 5. Octob.
30 Sabb. Vigil.
31 Dom. 24. 1. Novemb. 4. Epiph.

NOVEMBER.

7 Dom. 25. 3. Novemb. 5. Epiph. com. Oct.
10 Fer. 4. [O.D.]
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 26. 4. Novemb. 6. Epiph.
19 Fer. 6. Amos, Abdias.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. Ult. 5. Novemb. commem. Dom.
24 Fer. 4. Michæas.
25 Fer. 5. Nahum, Habacuc, Sophon.
26 Fer. 6. Agg. Zach.
22 Sabb. B. M.
28 Dom. 1. Advent.
29 Fer. 2. nil de Vigil. nisi in Missa quæ dicitur de eadem, cum 5. Orationibus.

DECEMBER.

5 Dom. 2. Adventus comm. Sabbat.
12 Dom. 3.
17 Fer. 6. Antiph. prop.
18 Sabb. Antiph. Fer. 3.
19 Dom. 4.
20 Fer. 2. nil de Vigil. nisi in Missa, quæ dicitur de eadem.
23 Fer. 5. Ecce completa.
26 Dom. vacat.
30 Fer. 5. de Dom. infra Oct. commemorat. Octav.

Pro anno sequenti quære Tab. in Tabella Computi.

Litera Dom. D. cum Epacta xxij. xxj. xx. xix. xviij. xvij. xvj.

JANUARIUS.

4 Dom. vacat.
11 Dom. 1. post Epiphan. commem. Oct. & Hygini.
18 Dom. 2. com. Dom.
19 Fer. 2. (O. D.)
23 Fer. 6. de Dom. 3. com. Emerentianæ cum *Resp. 1.* Noct. Dom.
24 Sab. Lect. Dom. 3. 1. Noct.
25 Dom. Septuages. in Missa Orat. 2. B. Virg. 3. Eccles. &c.
28 Fer. 4. Conversio Pauli (25.) com. Agnet. 2.
31 Sabb. B. M.

FEBRUARIUS.

1 Dom. Sexagesimæ in Missa Oratio 2. & 3. ut in Septuages.
3 Fer. 3. Ignatii, (1.) com. Blasii.
4 Fer. 4. (O. D.)
8 Dom. Quinquag.
11 Fer. 4. Cinerum.
15 Dom. 1. Quadrag. comm. Faustini.
22 Dom. 2.
23 Fer. 2. Cathedra Petri. (22.) nil de Vigil. nisi in Missa.
*23 Fer. 2. de ea nil de Vigil. nisi in Missa. [24.]
S. *In Biss. Tab. 7. 23. Fer. 3. de ea.*

MARTIUS.

1 Dom. 3.
8 Dom. 4.
15 Dom. Passionis.
22 Dom. Palmarum.
29 Dom. Paschæ.

APRILIS.

5 Dom. in Albis.
6 Fer. 2. Annuntiat. (25. Mar.)
7 Fer. 3. Franc. Paul. (2.) Lect. Fer. 2.
12 Dom. 2. post Pascha.
18 Sabb. B. M.
19 Dom. 3.
26 Dom. 4.
27 Fer. 2. Cleti, &c. (heri)

MAJUS.

3 Dom. 5. comm. Dom. & SS.
4 Fer. 2. Rogat. comm. Monicæ.
7 Fer. 3. Lect. 1. Noct. Dom. 5.
6 Fer. 4. com. Vigil. tres Missæ cantantur.
7 Fer. 5. Ascensio.
9 Sabb. Lect. Fer. 6. 1. Noct.
10 Dom. infra Oct. commemor. Oct. & Gordiani.
12 Fer. 3. comm. Oct.
15 Fer. 6. Stanislai. (7.)
16 Sabb. comm. Ubaldi, non in Missa.
17 Dom. Pentec.
19 Fer. 3. sine commem.
24 Dom. Trinit. com. Dom. 1. Pent.
25 Fer. 2. (O. D.)
28 Fer. 5. Corporis Christi.
31 Dom. 2. comm. Oct. & Petronillæ.

JUNIUS.

5 Fer. 6. (O. D.)
7 Dom. 3. Pent.
14 Dom. 4. com. Dom.
20 B. M. comm. Silverii.
21 Dom. 5.
27 Sabb. com. Vigil.
28 Dom. 6. com. Oct.

JULIUS.

5 Dom. 7. comm. Oct.
7 Fer. 3. Leonis. (28. Junii.)
8 Fer. 4. (O. D.)
11 Sabb. B. M. com. Pii.
12 Dom. 8. comm. Naboris, &c.

18 Sabb. B. M. comm. Symphorosæ.
19 Dom. 9.
26 Dom. 10. comm. Dom.

AUGUSTUS.

2 Dom. 11. 1. Auguſt. commemorat. Stephani.
7 Fer. 6. (O. D.)
8 Sabb. com. Vigil.
9 Dom. 12. 2. Auguſt. commemor. Romani.
16 Dom. 13. 3. Aug. commemor. Dom. & Oct.
22 Sabb. com. Vigil.
23 Dom. 14. 4. Auguſt.
30 Dom. 15. 1. Sept. comm. Felicis, &c.

SEPTEMBER.

1 Fer. 3. (O. D.)
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 16. 2. Septembr.
13 Dom. 17. 3. Septemb. commem. Oct.
16 Fer. 4. Temp. com. Fer.
18 Fer. 6. de ea.
19 Sabb. commemorat. Fer. de Vig. in Miſſa tantùm.
20 Dom. 18. 4. Septemb.
22 Fer. 3. Euſtachii, &c. (20.) commemor. Mauritii.
26 Sabb. B. M. com. Cypriani.
27 Dom. 19. 5. Septembr.
28 Fer. 2. Coſmæ, &c. (heri.)

OCTOBER.

2 Fer. 6. [O. D.] ſi heri de Angelis Custodibus.
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 20. 1. Oct. comm. Dom.
5 Fer. 2. Lect. Dom. 1.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. 21. 2. Octobr.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 22. Octob. comm. Dom.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 23. 4. Octob. commemor. Chryſanthi.
29 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Oct.

NOVEMBER.

1 Dom. 24. 1. Novemb. 4. Epiph. comm. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Novemb.
8 Dom. 25. 3. Novembr. 5. Epiph. comm. Dom.
10 Fer. 3. (O. D.)
14 Sabb. B. M.
15 Dom. 26. 4. Novembr. 6. Epiph.
20 Fer. 6. Abdias, Jonas.

Reliqua, ut in Tabula 1.

Litera Dom. E. cum Epacta xxj. xx. xix. xviij. xvij. xvj. xv.

JANUARIUS.

5 Dom. vacat.
12 Dom. 1. post Epiphan. comm. Oct.
19 Dom. 2. comm. Marii, &c.
23 Fer. 5. de Dom. 3. commemorat. Emerentianæ. cum *Resp. 1.* Noct. Dom. [O. D.]
24 Fer. 6. Lect. 1. Noct. Dom. 3.
26 Dom. Septuagesf. in Missa 2. Orat. B. Virgin. 3. Ecclesf. vel pro Papa.
28 Fer. 3. Polycarpi. [26.] com. Agnetis 2.

FEBRUARIUS.

2 Dom. Sexagesf. in Missa, ut in Septuagesf.
3 Fer. 2. Purificatio (heri) comm. Blasii in Laud. tantùm.
4 Fer. 3. [O. D.]
8 Sabb. B. M.
9 Dom. Quinquag. comm. Apolloniæ.
12 Fer. 4. Cinerum.
16 Dom. 1. Quadragesf.
22 Sabb. de Vigilia tantùm in Missa.
23 Dom. 2. (24.)
§. *In Bissext. Tab. 8. 23. Fer. 2. de ea.*

MARTIUS.

2 Dom. 3.
9 Dom. 4.
10 Fer. 2. Quadraginta mart. (heri.)
16 Dom. Passionis.
23 Dom. Palmarum.
30 Dom. Paschæ.

APRILIS.

6 Dom. in Albis.
7 Fer. 2. Annuntiat. [25. Mart.]
8 Fer. 3. Francisf. de Paul. [2.] Lect. Fer. 2.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. 2. post Pascha.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 3.
27 Dom. 4.

MAJUS.

4 Dom. 5. comm. Monicæ.
5 Fer. 2. Rogat.
7 Fer. 4. comm. Vigil. tres Missæ cantantur.
8 Fer. 5. Ascensio.
10 Sabb. Apparitio Michaëlis. (8.) com. Oct. & Gordiani.
11 Dom. infra Octav. com. Oct.
12 Fer. 2. com. Octav.
17 Sabb. Vigil. Pentecost.
18 Dom. Pentecost.
19 Fer. 2. sine com.
25 Dom. Trinitatis com. Dom. 1. & Urbani in Laud. tantùm.
26 Fer. 2. [O. D.] vel Philippi Nerii.
28 Fer. 4. *Resp. 1.* Nocturni Dom. 3.
29 Fer. 5. Corporis Christi.

JUNIUS.

1 Dom. 2. comm. Oct.
7 Sabb. B. M. [O. D.]
8 Dom. 3.
15 Dom. 4. com. Viti, &c.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. 5. comm. Paulini.
29 Dom. 6. com. Dom. tantùm.

JULIUS.

6 Dom. 7. comm. Dom.
7 Fer. 2. (O. D.)
12 Sabb. B. M. com. Naboris &c.
13 Dom. 8.
15 Fer. 3. Anacleti [13.]
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 9. com. Margaritæ.

27 Dom. 10. com. Pantaleonis.

AUGUSTUS.

2 Sabb. B. M. com. Stephani (O. D.)
3 Dom. 11. 1. August.
7 Fer. 5. Inventio Stephani (3.) com. Donati.
10 Dom. 12. 2. August. com. Dom.
17 Dom. 13. 3. Aug. com. Dom.
24 Dom. 14. 4. August. com. Dom.
25 Fer. 2. Lect. 1. Noct. Dom. 4.
30 Sabb. B. M. com. Felicis, &c.
31 Dom. 15. 1. Septemb.

SEPTEMBER.

1 Fer. 2. (O. D.)
6 Sabb. B. M.
7 Dom. 16. 2. Septemb.
14 Dom. 17. 3. Septemb. com. Dom.
16 Fer. 3. Lect. 1. Noct. Dom. 3.
17 Fer. 4. Temp. de ea, *Resp.* 1. Noct. Dom. 3. vel de Stigmat. com. Feriæ.
18 Fer. 5. *Resp.* 2. Noct. Dom. si heri de Feria, Vide pag. 69.
19 Fer. 6. com. Fer.
20 Sabb. com. Fer. nil de Vigil. nisi in Missa.
21 Dom. 18. 4. Septemb. com. Dom.
22 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
24 Fer. 4. *Resp.* 1. Noct. Dom. 4.
25 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Dom. 19. 1. Octob.

OCTOBER.

2 Fer. 5. [O. D.] si heri de Angelis Custodibus.
5 Dom. 20. 2. Octob. com. Placidi.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. 21. 3. Octob.
19 Dom. 22. 4. Octob.
25 Sabb. B. M. com. Chrysanthi, &c.
26 Dom. 23. 5. Octob. com. Evaristi.
29 Fer. 4. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 5. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

2 Dom. 24. 1. Novembr. 4. Epiphan. com. Oct.
3 Fer. 2. Commem. omnium Defunctorum.
9 Dom. 25. 3. Novemb. 5. Epiphan. com. Dom.
10 Fer. 2. Lect. Dom. 5. (O. D.)
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 26. 4. Novemb. 6. Epiphan.
19 Fer. 4. Lect. Feriæ præcedent. Joël.
20 Fer. 5. Amos, Abdias, Jonas.

Reliqua usque ad finem anni, ut in Tabula 2.

Litera Dom. F. cum Epacta xx. xix. xviij. xvij. xvi. xv. xiv.

JANUARIUS.

6 Dom. vacat.
12 Sabb. de Dom. infra Oct. in Missa duæ Orationes.
13 Dom. vacat.
19 Sabb. B. M. comm. Marii, &c. (O. D.)
20 Dom. 2. comm. Dom.
23 Fer. 4. de Dom. 3. Epiph. cum Resp. 1. Noct. comm. Emerentianæ.
24 Fer. 5. Lect. 1. Noct. Dom. 3.
26 Sabb. Lect. Fer. 4. Dom. 3.
27 Dom. Septuages. in Missa. 2. Orat. B. V. 3. Eccles. &c.
28 Fer. 2. Joan. Chrysostom. (heri) comm. Agnet. 2.

FEBRUARIUS.

3 Dom. Sexages. comm. Blasii.
4 Fer. 2. (O. D.)
9 Sab. B. M. comm. Appolloniæ
10 Dom. Quinquages.
13 Fer. 4. Cinerum.
17 Dom. 1. Quadrages.
23 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
5. *In Biss. Tab. 9. 23. Dom. 2. &c.*
24 Dom. 2. (25.)
25 Fer. 2. Mathiæ (heri 26.)

MARTIUS.

3 Dom. 3.
10 Dom. 4.
17 Dom. Passionis comm. Patritii.
24 Dom. Palmarum.
31 Dom. Paschæ.

APRILIS.

7 Dom. in Albis.
8 Fer. 2. Annuntiat. (25. Mart.)
9 Fer. 3. Francisci Paul. 2. Lect. Fer. 2.
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 2. post Pasch. com. Tiburtii, &c.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. 3.
27 Sabb. B. M.
28 Dom. 4. com. Vitalis.

MAJUS.

4 Sabb. B. M. comm. Monicæ.
5 Dom. 5.
6 Fer. 2. comm. Rogat.
8 Fer. 4. commem. Vigil. tres Missæ cantantur.
9 Fer. 5. Ascensio.
10 Fer. 6. Gregorii (heri) commem. Octav. & martyrum Gordiani, &c.
12 Dom. infra Oct. com. Oct.
13 Nerei (heri) comm. Oct.
18 Sabb. Vigil.
19 Dom. Pent. sine com.
26 Dom. Trinit. comm. Dom. 1. & Eleuth. in Laud. tantùm.
27 Fer. 2. (O. D.) vel Philippi Nerii (heri.)
28 Fer. 3. Resp. Fer. 2.
30 Fer. 5. Corporis Christi sine com.

JUNIUS.

2 Dom. 2. commem. Oct. & Marcellini, &c.
7 Fer. 6. Norberti (heri.)
8 Sabb. B. M. (O. D.)
9 Dom. 3. com. Primi, &c.
15 Sabb. B. M. com. Viti, &c.
16 Dom. 4.
22 Sabb. Vigil. com. Paulini.
23 Dom. 5.
30 Dom. 6. com. Dom.

JULIUS.

7 Dom. 7.
8 Fer. 2. (O. D.)

14 Dom. 8. comm, Dom. & Henrici.
20 Sabb. B. M. comm. Margaritæ.
21 Dom. 9. comm. Praxedis.
27 Sabb. B. M. comm. Pantaleonis.
28 Dom. 10.
30 Fer. 3. Nazarii, &c. (28.) commemorat. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 6. [O.D.]
4 Dom. 11. 1. Augusti com. Dom.
9 Fer. 6. *Resp. 1.* Noct. Dom. 1. Augusti.
11 Dom. 12. 2. August. commem. Oct. & Tiburtii.
18 Dom. 13. 3. Augusti commemor. Oct. & Agapiti.
25 Dom. 14. 4. Augusti.
26 Fer. 2. Ludovici (heri.) commem. Zephyrini.
31 Sabb. B. M.

SEPTEMBER.

1 Dom. 15. 1. Septemb. commem. Ægidii, & 12. mart.
2 Fer. 2. (O. D.)
7 Sabb. B. M.
8 Dom. 16. 2. Septemb. commem. Dom.
15 Dom. 17. 3. Septemb. comm. Dom.
16 Fer. 2. Lect. Dom. 3. Septemb.
17 Fer. 3. de ea *Resp. 1.* Noct. Dom. vel de Stigmat.
18 Fer. 4. Temporum. *Resp. 1.* Noct. si heri de Stigmat.
20 Fer. 6. nil de Vigil nisi in Missa commem. Fer. 6.
21 Sabb. comm. Feriæ.
22 Dom. 18. 4. Septemb. comm. Mauritii, &c. MM.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Sabb. B. M.
29 Dom. 19. 1. Oct. com. Dom.

OCTOBER.

2 Fer. 4. Lect. Domin. 1. Oct. cum *Resp. 1.* Noct. si heri de Ang. Cust. (O. D.)
3 Fer. 5. *Resp. 2.* Noct. Dom. Vide pag. 69. num. 9. à simili.
5 Sabb. B. M. com. Placidi.
6 Dom. 20. 2. Octob.
7 Fer. 2. Brunonis (heri) comm. Marci, & aliorum.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. 21. 3. Octob.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 22. 4. Octob.
26 Sabb. Vigil. com. Evaristi.
27 Dom. 23. 5. Octob.
29 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 4. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

3 Dom. 24. 1. Novemb. 4. Epiphan. com. Octavæ.
10 Dom. 25. 3. Novemb. 5. Epiphan. com. Tryphon.
13 Fer. 4. [O. D.]
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 26. 4. Novemb. 6. Epiph.
19 Fer. 3. Gregorii. [17.] commem. Pontiani.
20 Fer. 4. Amos, Abdias, Jonas.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 3.

Litera Dom. A. cum Epacta xviij. xvij. xvj. xv. xiv. xiij. xij.

JANUARIUS.

1 Dom. vacat.
8 Dom. 1. post Epiphan. comm. Oct.
15 Dom. 2. comm. Mauri.
19 Fer. 5. Paul. Erem. [15.] com. Marii, &c.
22 Dom. 3.
23 Fer. 2. Vincentii (heri) com. Emerentianæ.
28 Sabb. B. M. com. Agnet. 2. [O. D.]
29 Dom. Septuag. in Missa 2. Orat. B. M. 3. Eccles. vel pro Papa.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 6. [O. D.]
4 Sabb. B. M.
5 Dom. Sexages.
6 Fer. 2. Agathæ (heri.) com. Doroth.
9 Fer. 5. ad Magnif. Semen.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. Quinquag.
15 Fer. 4. Cinerum com. Faustini.
19 Dom. 1. Quadrages.
23 Fer. 5. nil de Vigilia nisi in Missa [24.]
§. In bissext. Tab. 11. 23. Fer. 6. de ea, &c.
26. Dom. 2. (27.)

MARTIUS.

5 Dom. 3.
12 Dom. 4.
13 Fer. 2. Gregorii. (heri)
19 Dom. Passionis.
22 Fer. 4. Joseph. [19.]
26 Dom. Palmarum.

APRILIS.

2 Dom. Paschæ.
9 Dom. in Albis.
10 Fer. 2. Franc. de Paul. [2.]
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 2. post Pascha.
23 Dom. 3.
24 Fer. 2. Georgii (heri)
30 Dom. 4.

MAJUS.

4 Fer. 4. Cathar. Senens. 30. April. comm. Monicæ.
7 Dom. 5.
8 Fer. 2. comm. Fer. 2. Rogat.
10 Fer. 4. Stanislai [7.] comm. Vigil. & Gordiani tres Missæ cantantur.
11 Fer. 5. Ascensio.
12 Fer. 6. com. Oct.
14 Dom. infra Oct. comm. Oct. & Bonifacii.
20 Sabb. Vigil.
21 Dom. Pentec.
28 Dom. Trinit. com. Dom. 1. Pent.
29 Fer. 2. [O. D.] vel Phil. Nerii (26.)

JUNIUS.

1 Fer. 5. Corporis Christi.
4 Dom. 2. comm. Oct.
9 Fer. 6. Norberti [6.]
10 Sabb. B. M. [O. D.]
11 Dom. 3. com. Dom.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 4. comm. Marci.
25 Dom. 5. comm. Oct.

JULIUS.

1 Sabb. Homilia ut in 2. die infra Oct.
2 Dom. 6. comm. Dom.
7 Fer. 6. (O. D.)
8 Sabb. B. M.
9 Dom. 7.
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 8.
23 Dom. 9.

24 Fer. 2. Apollinaris (heri) commem. Vigil. & Christinæ.
30 Dom. 10. 1. August. comm. Abdon.

AUGUSTUS.

2 Fer. 4. (O.D.)
6 Dom. 11. 2. August. commem. Dom.
7 Fer. 2. Lect. Dom. 2.
13 Dom. 12. 3. August. commem. Oct. & Hippol.
20 Dom. 13. 4. August. commemorat. Dom. & Oct.
26 Sabb. B. M. comm. Zephyrini.
27 Dom. 14. 5. Augusti.

SEPTEMBER.

1 Fer. 6. [O.D.]
2 Sabb. B. M.
3 Dom. 15. 1. Septemb.
10 Dom. 16. 2. Septemb.
11 Fer. 2. Nicol. [heri] commemor. Oct. & Proti, &c.
17 Domin. 17. 3. Septemb.
18 Fer. 2. de ea, vel de Stigmat. [heri.]
20 Fer. 4. Temp. comm. Fer. nil de Vigil. nisi in Missa.
22 Fer. 6. commem. Mauritii.
23 Sabb. commemorat. Fer.
24 Dom. 18. 4. Septemb.
28 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.

OCTOBER.

1 Dom. 19. 1. Octob. commem. Remigii.
2 Fer. 2. de ea, vel de Angel. Cust.
3 Fer. 3. [O.D.] si non fuit dictum heri.
7 Sabb. B. M. commemor. Marci, &c.
8 Dom. 20. 2. Octob.
10 Fer. 3. Birgittæ (8.)
15 Domin. 21. 3. Octob.
21 Sabb. B. M. commemorat. Hilarion. & Ursulæ.
22 Dom. 22. 4. Octob.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Octob.
29 Dom. 23. 1. Novemb.

NOVEMBER.

5 Dom. 24. 2. Novemb. 4. Epiph. comm. Oct.
10 Fer. 6. (O. D.)
12 Dom. 25. 3. Novemb. 5. Epiphan.
13 Fer. 2. Martini. (heri.)
19 Dom. 26. 4. Novemb. 6. Epiphan. com. Pontiani.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 5.

Litera Dom. C. cum Epacta xxiij. xxij. xxj. xx. xix. xviij. xvij.

JANUARIUS.

3 Dom. vacat.
10 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct.
17 Dom. 2. com. Dom.
19 Fer. 3. (O. D.)
23 Sabb. de Dom. 3. comm. Emerentianæ. *Resp. 1.* Noct.
24 Dom. Septuages. in Missa Orat. 2. de B. V. 3. Ecclesi. &c.
28 Fer. 5. Timothei (24.) comm. Agnet. 2.
30 Sabb. B. M.
31 Dom. Sexages. in Missa 2. & 3. Or. ut in Septuag.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 4. (O. D.)
4 Fer. 5. ad Mag. Semen.
6 Sabb. B. M. com. Dorotheæ.
7 Dom. Quinquag.
8 Fer. 2. Romualdi. [heri]
10 Fer. 4 Cinerum.
14 Dom. 1. Quadrages. com. Valentini.
21 Dom. 2.
25 Fer. 5. de ea, nil de Vig. nisi in Missa (24.) 5. *In Bissext. Tab. 6. 25. Fer. 4. de ea, &*
28 Dom. 3. (29.)

MARTIUS.

7 Dom. 4. com. Perpetuæ, &c.
8 Fer. 2. Thomæ Aquin. [heri]
14 Dom. Passionis.
21 Dom. Palmarum.
28 Dom. Paschæ.

APRILIS.

4 Dom. in Albis.
5 Fer. 2. Annunciat. (25. Mar.)
6 Fer. 3. Benedicti. (21. Mar.)
7 Fer. 4. Franc. Paul. (2.) Lect. Fer. 2.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. 2. Paschæ com. Dom.
17 Sabb. B. M. com. Aniceti.
18 Dom. 3.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 4. com. Dom.
26 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
27 Fer. 3. *Resp. 1.* Noct. Dom.

MAJUS.

2 Dom. 5. com. Dom.
3 Fer. 2. com. Rogat.
5 Fer. 4. de Vigil.
6 Fer. 5. Ascensio.
7 Fer. 6. Vesp. com. Stanisl. ante Octav.
9 Com. infra Octav. commemor. Dom. & Oct.
10 Fer. 2. Jo. ante Portam Lat. (6.) com. Oct. & Gordiani.
12 Fer. 4. com. Oct.
13 Fer. 5. Oct. Ascens.
14 Fer. 6. com. Bonifacii.
15 Sabb. Vigil. Pentec.
16 Dom. Pentec. fine commem.
23 Dom. 1. Pent. Trinit. com. Dom.
24 Fer. 2. [O. D.]
27 Fer. 5. Corporis Christi.
30 Dom. 2. com. Oct. & Felicis.

JUNIUS.

4 Fer. 6. (O. D.)
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 3.
7 Fer. 2. Norberti. (heri.)
12 Sabb. B. M. com. Basilid. &c.
13 Dom. 4.

51 Fer.

15 Fer. 3. Anton. Pad. (13.) commemor. Viti, &c.
19 Sabb. B. M. com. Gervaſ. &c.
20 Dom. 5. comm. Silverii.
27 Dom. 6. comm. Oct.

JULIUS.

1 Fer. 5. Homilia ut in 4. die infra Oct.
4 Dom. 7. comm. Oct.
5 Fer. 2. de Oct. vel Eliſabeth. [heri.]
7 Fer. 4. [O. D.]
11 Dom. 8. comm. Pii.
17 Sabb. B. M. comm. Alexii.
18 Dom. 9. comm. Symphoroſæ.
25 Dom. 10. comm. Dom.
31 Sabb. B. M.

AUGUSTUS.

1 Dom. 11. 1. Auguſt. comm. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. [O. D.]
7 Sabb. B. M. com. Donati.
8 Dom. 12. 2. Auguſt.
9 Fer. 2. Cyriaci [heri] commem. Vigil. & Romani.
15 Dom. 13. 3. Auguſt. comm. Dom.
16 Fer. 6. Lect. Dom. 3.
22 Dom. 14. 4. Auguſt. commemorat. Dom.
25 Fer. 4. Lect. Dom. 4. Auguſti.
29 Dom. 15. 1. Septemb. commemor. Dom.
30 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Septemb.
31 Fer. 3. *Reſp. 1.* Noct. Dom.

SEPTEMBER.

2 Fer. 4. [O. D.]
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 16. 2. Septemb.
12 Dom. 17. 3. Septemb. com. Oct.
15 Fer. 4. commemorat. Fer. 4. Temp.
17 Fer. 6. de ea, vel de Stigmat. comm. Fer.
18 Sabb. 4. Temp.
19 Dom. 18. 4. Septemb.
22 Fer. 4. Januarii. (19.) commemorat Mauritii, &c.
25 Sabb. B. M.
26 Dom. 19. 5. Septemb. commemorat. Cypriani, &c.

OCTOBER.

2 Sabb. B. M. (O. D.) ſi heri de Angelis Cuſtodibus.
3 Dom. 20. 1. Octob.
10 Dom. 21. 2. Octob.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 22. 3. Octob.
23 Sabb. B. M.
24 Dom. 23. 4. Octob.
29 Fer. 6. Lect. Dom. 5. Octob.
30 Sabb. Vigil.
31 Dom. 24. 1. Novemb. 4. Epiph.

NOVEMBER.

7 Dom. 25. 3. Novemb. 5. Epiph. com. Oct.
10 Fer. 4. [O. D.]
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 26. 4. Novemb. 6. Epiph.
19 Fer. 6. Amos, Abdias.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. Ult. 5. Novemb. commem. Dom.
24 Fer. 4. Michæas.
25 Fer. 5. Nahum, Habacuc, Sophon.
26 Fer. 6. Agg. Zach.
22 Sabb. B. M.
28 Dom. 1. Advent.
29 Fer. 2. nil de Vigil. niſi in Miſſa quæ dicitur de eadem, cum 5. Orationibus.

DECEMBER.

5 Dom. 2. Adventus comm. Sabbat.
12 Dom. 3.
17 Fer. 6. Antiph. prop.
18 Sabb. Antiph. Fer. 3.
19 Dom. 4.
20 Fer. 2. nil de Vigil. niſi in Miſſa, quæ dicitur de eadem.
23 Fer. 5. Ecce completa.
26 Dom. vacat.
30 Fer. 5. de Dom. infra Oct. commemorat. Octav.

Pro anno ſequenti quære Tab. in Tabella Computi.

Litera Dom. D. cum Epacta xxij. xxj. xx. xix. xviij. xvij. xvj.

JANUARIUS.

4 Dom. vacat.
11 Dom. 1. post Epiphan. commem. Oct. & Hygini.
18 Dom. 2. com. Dom.
19 Fer. 2. (O. D.)
23 Fer. 6. de Dom. 3. com. Emerentianæ cum *Resp.* 1. Noct. Dom.
24 Sab. Lect. Dom. 3. 1. Noct.
25 Dom. Septuagesf. in Missa Orat. 2. B. Virg. 3. Eccles. &c.
28 Fer. 4. Conversio Pauli (25.) com. Agnet. 2.
31 Sabb. B. M.

FEBRUARIUS.

1 Dom. Sexagesimæ in Missa Oratio 2. & 3. ut in Septuagesf.
3 Fer. 3. Ignatii, (1.) com. Blasii.
4 Fer. 4. (O. D.)
8 Dom. Quinquag.
11 Fer. 4. Cinerum.
15 Dom. 1. Quadrag. comm. Faustini.
22 Dom. 2.
23 Fer. 2. Cathedra Petri. (22.) nil de Vigil. nisi in Missa.
*23 Fer. 2. de ea nil de Vigil. nisi in Missa. [24.]
5. *In Biss. Tab. 7. 23. Fer. 3. de ea.*

MARTIUS.

1 Dom. 3.
8 Dom. 4.
15 Dom. Passionis.
22 Dom. Palmarum.
29 Dom. Paschæ.

APRILIS.

5 Dom. in Albis.
6 Fer. 2. Annuntiat. (25. Mar.)
7 Fer. 3. Franc. Paul. (2.) Lect. Fer. 2.
12 Dom. 2. post Pascha.
18 Sabb. B. M.
19 Dom. 3.
26 Dom. 4.
27 Fer. 2. Cleti, &c. (heri)

MAJUS.

3 Dom. 5. comm. Dom. & SS.
4 Fer. 2. Rogat. comm. Monicæ.
7 Fer. 3. Lect. 1. Noct. Dom. 5.
6 Fer. 4. com. Vigil. tres Missæ cantantur.
7 Fer. 5. Ascensio.
9 Sabb. Lect. Fer. 6. 1. Noct.
10 Dom. infra Oct. commemor. Oct. & Gordiani.
12 Fer. 3. comm. Oct.
15 Fer. 6. Stanislai. (7.)
16 Sabb. comm. Ubaldi, non in Missa.
17 Dom. Pentec.
19 Fer. 3. sine commem.
24 Dom. Trinit. com. Dom. 1. Pent.
25 Fer. 2. (O. D.)
28 Fer. 5. Corporis Christi.
31 Dom. 2. comm. Oct. & Petronillæ.

JUNIUS.

5 Fer. 6. (O. D.)
7 Dom. 3. Pent.
14 Dom. 4. com. Dom.
20 B. M. comm. Silverii.
21 Dom. 5.
27 Sabb. com. Vigil.
28 Dom. 6. com. Oct.

JULIUS.

5 Dom. 7. comm. Oct.
7 Fer. 3. Leonis. (28. Junii.)
8 Fer. 4. (O. D.)
11 Sabb. B. M. com. Pii.
12 Dom. 8. comm. Naboris, &c.

18 Sab.

18 Sabb. B. M. comm. Symphorosæ.
19 Dom. 9.
26 Dom. 10. comm. Dom.

AUGUSTUS.

2 Dom. 11. 1. Auguſt. commemorat. Stephani.
7 Fer. 6. (O.D.)
8 Sabb. com. Vigil.
9 Dom. 12. 2. Auguſt. commemor. Romani.
16 Dom. 13. 3. Aug. commemor. Dom. & Oct.
22 Sabb. com. Vigil.
23 Dom. 14. 4. Auguſt.
30 Dom. 15. 1. Sept. comm. Felicis, &c.

SEPTEMBER.

1 Fer. 3. (O.D.)
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 16. 2. Septembr.
13 Dom. 17. 3. Septemb. commem. Oct.
16 Fer. 4. Temp. com. Fer.
18 Fer. 6. de ea.
19 Sabb. commemorat. Fer. de Vig. in Miſſa tantùm.
20 Dom. 18. 4. Septemb.
22 Fer. 3. Euſtachii, &c. (20.) commemor. Mauritii.
26 Sabb. B. M. com. Cypriani.
27 Dom. 19. 5. Septembr.
28 Fer. 2. Coſmæ, &c. (heri.)

OCTOBER.

2 Fer. 6. [O. D.] ſi heri de Angelis Cuſtodibus.
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 20. 1. Oct. comm. Dom.
5 Fer. 2. Lect. Dom. 1.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. 21. 2. Octobr.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 22. Octob. comm. Dom.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 23. 4. Octob. commemor. Chryſanthi.
29 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Oct.

NOVEMBER.

1 Dom. 24. 1. Novemb. 4. Epiph. comm. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Novemb.
8 Dom. 25. 3. Novembr. 5. Epiph. comm. Dom.
10 Fer. 3. (O.D.)
14 Sabb. B. M.
15 Dom. 26. 4. Novembr. 6. Epiph.
20 Fer. 6. Abdias, Jonas.

Reliqua, ut in Tabula 1.

Litera Dom. E. cum Epacta xxj. xx. xix. xviij. xvij. xvj. xv.

JANUARIUS.

5 Dom. vacat.
12 Dom. 1. post Epiphan. comm. Oct.
19 Dom. 2. comm. Marii, &c.
23 Fer. 5. de Dom. 3. commemorat. Emerentianæ. cum *Resp. 1.* Noct. Dom. [O. D.]
24 Fer. 6. Lect. 1. Noct. Dom. 3.
26 Dom. Septuagesf. in Missa 2. Orat. B. Virgin. 3. Ecclesf. vel pro Papa.
28 Fer. 3. Polycarpi. [26.] com. Agnetis 2.

FEBRUARIUS.

2 Dom. Sexagesf. in Missa, ut in Septuagesf.
3 Fer. 2. Purificatio (heri) comm. Blasii in Laud. tantùm.
4 Fer. 3. [O. D.]
8 Sabb. B. M.
9 Dom. Quinquag. comm. Apolloniæ.
12 Fer. 4. Cinerum.
16 Dom. 1. Quadragesf.
22 Sabb. de Vigilia tantùm in Missa.
23 Dom. 2. (24.)
§. *In Bissext. Tab. 8. 23. Fer. 2. de ea.*

MARTIUS.

2 Dom. 3.
9 Dom. 4.
10 Fer. 2. Quadraginta mart. (heri.)
16 Dom. Passionis.
23 Dom. Palmarum.
30 Dom. Paschæ.

APRILIS.

6 Dom. in Albis.
7 Fer. 2. Annuntiat. [25. Mart.]
8 Fer. 3. Francisf. de Paul. [2.] Lect. Fer. 2.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. 2. post Pascha.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 3.
27 Dom. 4.

MAJUS.

4 Dom. 5. comm. Monicæ.
5 Fer. 2. Rogat.
7 Fer. 4. comm. Vigil. tres Missæ cantantur.
8 Fer. 5. Ascensio.
10 Sabb. Apparitio Michaëlis. (8.) com. Oct. & Gordiani.
11 Dom. infra Octav. com. Oct.
12 Fer. 2. com. Octav.
17 Sabb. Vigil. Pentecost.
18 Dom. Pentecost.
19 Fer. 2. sine com.
25 Dom. Trinitatis com. Dom. 1. & Urbani in Laud. tantùm.
26 Fer. 2. [O. D.] vel Philippi Nerii.
28 Fer. 4. *Resp. 1.* Nocturni Dom. 3.
29 Fer. 5. Corporis Christi.

JUNIUS.

1 Dom. 2. comm. Oct.
7 Sabb. B. M. [O. D.]
8 Dom. 3.
15 Dom. 4. com. Viti, &c.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. 5. comm. Paulini.
29 Dom. 6. com. Dom. tantùm.

JULIUS.

6 Dom. 7. comm. Dom.
7 Fer. 2. (O. D.)
12 Sabb. B. M. com. Naboris &c.
13 Dom. 8.
15 Fer. 3. Anacleti [13.]
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 9. com. Margaritæ.

27 Dom. 10. com. Pantaleonis.

AUGUSTUS.

2 Sabb. B. M. com. Stephani (O.D.)
3 Dom. 11. 1. August.
7 Fer. 5. Inventio Stephani (3.) com. Donati.
10 Dom. 12. 2. August, com. Dom.
17 Dom. 13. 3. Aug. com. Dom.
24 Dom. 14. 4. August. com. Dom.
25 Fer. 2. Lect. 1. Noct. Dom. 4.
30 Sabb. B. M. com. Felicis, &c.
31 Dom. 15. 1. Septemb.

SEPTEMBER.

1 Fer. 2. (O. D.)
6 Sabb. B. M.
7 Dom. 16. 2. Septemb.
14 Dom. 17. 3. Septemb. com. Dom.
16 Fer. 3. Lect. 1. Noct. Dom. 3.
17 Fer. 4. Temp. de ea, *Resp.* 1. Noct. Dom. 3. vel de Stigmat. com. Feriæ.
18 Fer. 5. *Resp.* 2. Noct. Dom. si heri de Feria, Vide pag. 69.
19 Fer. 6. com. Fer.
20 Sabb. com. Fer. nil de Vigil. nisi in Missa.
21 Dom. 18. 4. Septemb. com. Dom.
22 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
24 Fer. 4. *Resp.* 1. Noct. Dom. 4.
25 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Dom. 19. 1. Octob.

OCTOBER.

2 Fer. 5. [O. D.] si heri de Angelis Custodibus.
5 Dom. 20. 2. Octob. com. Placidi.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. 21. 3. Octob.
19 Dom. 22. 4. Octob.
25 Sabb. B. M. com. Chrysanthi, &c.
26 Dom. 23. 5. Octob. com. Evaristi.
29 Fer. 4. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 5. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

2 Dom. 24. 1. Novembr. 4. Epiphan. com. Oct.
3 Fer. 2. Commem. omnium Defunctorum.
9 Dom. 25. 3. Novemb. 5. Epiphan. com. Dom.
10 Fer. 2. Lect. Dom. 5. (O.D.)
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 26. 4. Novemb. 6. Epiphan.
19 Fer. 4. Lect. Feriæ præcedent. Joël.
20 Fer. 5. Amos, Abdias, Jonas.

Reliqua usque ad finem anni, ut in Tabula 2.

Litera Dom. F. cum Epacta xx. xix. xviij. xvij. xvi. xv. xiv.

JANUARIUS.

6 Dom. vacat.
12 Sabb. de Dom. infra Oct. in Missa duæ Orationes.
13 Dom. vacat.
19 Sabb. B. M. comm. Marii, &c. (O. D.)
20 Dom. 2. comm. Dom.
23 Fer. 4. de Dom. 3. Epiph. cum *Resp.* 1. Noct. comm. Emerentianæ.
24 Fer. 5. Lect. 1. Noct. Dom. 3.
26 Sabb. Lect. Fer. 4. Dom. 3.
27 Dom. Septuages. in Missa. 2. Orat. B. V. 3. Eccles. &c.
28 Fer. 2. Joan. Chrysostom. (heri) comm. Agnet. 2.

FEBRUARIUS.

3 Dom. Sexages. comm. Blasii.
4 Fer. 2. (O. D.)
9 Sab. B. M. comm. Appolloniæ
10 Dom. Quinquages.
13 Fer. 4. Cinerum.
17 Dom. 1. Quadrages.
23 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
5. *In Biss. Tab. 9. 23. Dom. 2. &c.*
24 Dom. 2. (25.)
25 Fer. 2. Mathiæ (heri 26.)

MARTIUS.

3 Dom. 3.
10 Dom. 4.
17 Dom. Passionis comm. Patritii.
24 Dom. Palmarum.
31 Dom. Paschæ.

APRILIS.

7 Dom. in Albis.
8 Fer. 2. Annuntiat. (25. Mart.)
9 Fer. 3. Francisci Paul. 2. Lect. Fer. 2.
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 2. post Pasch. com. Tiburtii, &c.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. 3.
27 Sabb. B. M.
28 Dom. 4. com. Vitalis.

MAJUS.

4 Sabb. B. M. comm. Monicæ.
5 Dom. 5.
6 Fer. 2. comm. Rogat.
8 Fer. 4. commem. Vigil. tres Missæ cantantur.
9 Fer. 5. Ascensio.
10 Fer. 6. Gregorii (heri) commem. Octav. & martyrum Gordiani, &c.
12 Dom. infra Oct. com. Oct.
13 Nerei (heri) comm. Oct.
18 Sabb. Vigil.
19 Dom. Pent. sine com.
26 Dom. Trinit. comm. Dom. 1. & Eleuth. in Laud. tantùm.
27 Fer. 2. (O. D.) vel Philippi Nerii (heri.)
28 Fer. 3. *Resp.* Fer. 2.
30 Fer. 5. Corporis Christi sine com.

JUNIUS.

2 Dom. 2. commem. Oct. & Marcellini, &c.
7 Fer. 6. Notberti (heri.)
8 Sabb. B. M. (O. D.)
9 Dom. 3. com. Primi, &c.
15 Sabb. B. M. com. Viti, &c.
16 Dom. 4.
22 Sabb. Vigil. com. Paulini.
23 Dom. 5.
30 Dom. 6. com. Dom.

JULIUS.

7 Dom. 7.
8 Fer. 2. (O. D.)

14 Dom.

14 Dom. 8. comm, Dom. & Henrici.
20 Sabb. B. M. comm. Margaritæ.
21 Dom. 9. comm. Praxedis.
27 Sabb. B. M. comm. Pantaleonis.
28 Dom. 10.
30 Fer. 3. Nazarii, &c. (28.) commemorat. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 6. [O.D.]
4 Dom. 11. 1. Augusti com. Dom.
9 Fer. 6. *Resp. 1.* Noct. Dom. 1. Augusti.
11 Dom. 12. 2. August. commem. Oct. & Tiburtii.
18 Dom. 13. 3. Augusti commemor. Oct. & Agapiti.
25 Dom. 14. 4. Augusti.
26 Fer. 2. Ludovici (heri.) commem. Zephyrini.
31 Sabb. B. M.

SEPTEMBER.

1 Dom. 15. 1. Septemb. commem. Ægidii, & 12. mart.
2 Fer. 2. (O. D.)
7 Sabb. B. M.
8 Dom. 16. 2. Septemb. commem. Dom.
15 Dom. 17. 3. Septemb. comm. Dom.
16 Fer. 2. Lect. Dom. 3. Septemb.
17 Fer. 3. de ea *Resp. 1.* Noct. Dom. vel de Stigmat.
18 Fer. 4. Temporum. *Resp. 1.* Noct. si heri de Stigmat.
20 Fer. 6. nil de Vigil nisi in Missa commem. Fer. 6.
21 Sabb. comm. Feriæ.
22 Dom. 18. 4. Septemb. comm. Mauritii, &c. MM.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Sabb. B. M.
29 Dom. 19. 1. Oct. com. Dom.

OCTOBER.

2 Fer. 4. Lect. Domin. 1. Oct. cum *Resp. 1.* Noct. si heri de Ang. Cust. (O. D.)
3 Fer. 5. *Resp. 2.* Noct. Dom. Vide pag. 69. num. 9. à simili.
5 Sabb. B. M. com. Placidi.
6 Dom. 20. 2. Octob.
7 Fer. 2. Brunonis (heri) comm. Marci, & aliorum.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. 21. 3. Octob.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 22. 4. Octob.
26 Sabb. Vigil. com. Evaristi.
27 Dom. 23. 5. Octob.
29 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 4. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

3 Dom. 24. 1. Novemb. 4. Epiphan. com. Octavæ.
10 Dom. 25. 3. Novemb. 5. Epiphan. com. Tryphon.
13 Fer. 4. [O. D.]
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 26. 4. Novemb. 6. Epiph.
19 Fer. 3. Gregorii. [17.] commem. Pontiani.
20 Fer. 4. Amos, Abdias, Jonas.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 3.

Litera Dom. G. cum Epacta xix. xviij. xvij. xvj. xv. xiv. xiij.

JANUARIUS.

7 Dom. 1. post Epiphan. com. Oct.
14 Dom. 2. com. Felicis.
19 Fer. 6. Hilarii (14.) com. Marii, &c.
21 Dom. 3. com. Dom.
22 Fer. 3. Lect. Dom. 3.
23 Fer. 2. (O.D.)
28 Dom. Septuagес. com. Agnetis 2. in Missa 3. Orat. B. Virgin.

FEBRUARIUS.

3 Sabb. B. M. com. S. Blasii (O.D.)
4 Dom. Sexages.
8 Fer. 5. ad Magnif. *Quod autem.*
10 Sabb. B. M.
11 Dom. Quinquages.
14 Fer. 4. Cinerum com. Valentini.
18 Dom. 1. Quadrages. com. Simeonis.
23 Fer. 6. de ea, nil de Vig. nisi in Missa [24.] 5. *In Bissext. Tab. 20. 23. Sabb. de Fer.*
25 Dom. 2. [29.]

MARTIUS.

4 Dom. 3. com. Lucii.
5 Fer. 2. Casimiri. (heri)
11 Dom. 4.
18 Dom. Passion.
25 Dom. Palm.

APRILIS.

1 Dom. Paschæ.
8 Dom. in Albis.
9 Fer. 2. Annuntiat. [25. Mart.]
10 Fer. 3. Francisci. Paul. [2.] Lect. Fer. 2.
14 Sabb. B. M. com. Tiburtii, &c.
15 Dom. 2. post Pasch.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. 3.
24 Fer. 3. Soteris. [22.]
28 Sabb. B. M. com. Vitalis.
29 Dom. 4.

MAJUS.

4 Fer. 6. Petr. mart. (29. Aprilis) com. Monicæ.
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 5. com. Dom.
7 Fer. 2. Lect. Dom. 5. com. Fer. 2. Rogat.
9 Fer. 4. com. Vigil. tres Missæ cantantur.
10 Fer. 5. Ascensio sine comm.
12 Sabb. com. Oct.
13 Dom. infra Oct. com. Oct.
19 Sabb. com. Pudentianæ, non in Missa.
20 Dom. Pent.
27 Dom. Trinit. com. Dom. 1. & Joan. Papæ in Laud. tantùm.
28 Fer. 2. (O.D.) vel Philippi Nerii. (26.)
31 Fer. 5. Corporis Christi sine com.

JUNIUS.

3 Dom. 2. com. Oct.
8 Fer. 6. Norberti. (6.)
9 Sabb. B. M. com. Primi, &c. [O.D.]
10 Dom. 3.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 4.
24 Dom. 5. com. Dom.
25 Fer. 2. Lect. Dom. 5.

JULIUS.

1 Dom. 6. com. Dom.
7 Sabb. B. M. (O.D.)
8 Dom. 7.
15 Dom. 8.
21 Sabb. B. M. com. Praxedis.
22 Dom. 9. com. Dom.
23 Fer. 2. Lect. Dom. 9.

29 Dom. 10. 1. August. com. Felicis, &c.
30 Fer. 2. Marthæ [heri] com. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 5. [O. D.]
5 Dom. 11. 2. August. comm. Dom.
7 Fer. 3. Lect. Dom. 2.
12 Dom. 12. 3. Aug. com. Oct. & Claræ.
19 Dom. 13. 4. August. comm. Oct.
26 Dom. 14. 5. August. comm. Zephyrini.

SEPTEMBER.

1 Sabb. B. M. comm. Ægidii & 12. mart. (O. D.)
2 Dom. 15. 1. Septemb.
9 Dom. 16. 2. Septemb. comm. Octov. & Gorgonii.
16 Dom. 17. 3. Septemb. comm. Euphemiæ, &c. MM.
17 Fer. 2. Cornelii [heri] vel de Stigmat.
18 Fer. 3. de Feria, vel Cornelii, si heri de Stigmat.
19 Fer. 4. Temp. com. Fer.
21 Fer. 6. comm. Fer.
22 Sabb. com. Mauritii.
23 Dom. 18. 4. Septemb. com. Theclæ.
24 Fer. 2. Lini. [heri.]
27 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Fer. 6. *Resp.* Dom. 5.
30 Dom. 19. 1. Octob. com. Dom.

OCTOBER.

2 Fer. 3. Lect. Dom. 1. Octob. com. *Resp.* [O. D.] si heri de Ang. Cust.
7 Dom. 20. 2. Octob. comm. Marci, & Sergii, &c.
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 21. 3. Octob.
15 Fer. 2. Callisti (heri)
20 Sabb. B. M.
21 Dom. 22. 4. Octob. comm. Hilarion. & Ursulæ.
28 Dom. 23. 5. Octob. comm. Dom.
29 Fer. 2. Lect. Dom. 5.
30 Fer. 3. Lect. Fer. 2.

NOVEMBER.

3 Fer. 6. Lect. Fer. 3.
4 Dom. 24. 1. Novemb. 4. Epiph. comm. Oct. & Vitalis, &c.
5 Fer. 2. de Oct. vel Caroli [heri] comm. Oct.
10 Sabb. B. M. comm. Tryphonis [O. D.]
11 Dom. 25. 3. Novemb. 5. Epiphan. comm. Dom.
12 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
18 Dom. 26. 4. Novemb. 6. Epiphan. comm. Dom.
19 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
20 Fer. 3. Joël, Amos, Abdias.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 4.

Litera Dom. A. cum Epacta xviij. xvij. xvj. xv. xiv. xiij. xij.

JANUARIUS.

1 Dom. vacat.
8 Dom. 1. post Epiphan. comm. Oct.
15 Dom. 2. comm. Mauri.
19 Fer. 5. Paul. Erem. [15.] com. Marii, &c.
22 Dom. 3.
23 Fer. 2. Vincentii (heri) com. Emerentianæ.
28 Sabb. B. M. com. Agnet. 2. [O. D.]
29 Dom. Septuag. in Missa 2. Orat. B. M. 3. Eccles. vel pro Papa.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 6. [O. D.]
4 Sabb. B. M.
5 Dom. Sexages.
6 Fer. 2. Agathæ (heri.) com. Doroth.
9 Fer. 5. ad Magnif. Semen.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. Quinquag.
15 Fer. 4. Cinerum com. Faustini.
19 Dom. 1. Quadrages.
23 Fer. 5. nil de Vigilia nisi in Missa [24.]
5. *In bissext. Tab. 11. 23. Fer. 6. de ea, &c.*
26. Dom. 2. (27.)

MARTIUS.

5 Dom. 3.
12 Dom. 4.
13 Fer. 2. Gregorii. (heri)
19 Dom. Passionis.
22 Fer. 4. Joseph. [19.]
26 Dom. Palmarum.

APRILIS.

2 Dom. Paschæ.
9 Dom. in Albis.
10 Fer. 2. Franc. de Paul. [2.]
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 2. post Pascha.
23 Dom. 3.
24 Fer. 2. Georgii (heri)
30 Dom. 4.

MAJUS.

4 Fer. 4. Cathar. Senens. 30. April. comm. Monicæ.
7 Dom. 5.
8 Fer. 2. comm. Fer. 2. Rogat.
10 Fer. 4. Stanislai [7.] comm. Vigil. & Gordiani tres Missæ cantantur.
11 Fer. 5. Ascensio.
12 Fer. 6. com. Oct.
14 Dom. infra Oct. comm. Oct. & Bonifacii.
20 Sabb. Vigil.
21 Dom. Pentec.
28 Dom. Trinit. com. Dom. 1. Pent.
29 Fer. 2. [O. D.] vel Phil. Nerii (26.)

JUNIUS.

1 Fer. 5. Corporis Christi.
4 Dom. 2. comm. Oct.
9 Fer. 6. Norberti [6.]
10 Sabb. B. M. [O. D.]
11 Dom. 3. com. Dom.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 4. comm. Marci.
25 Dom. 5. comm. Oct.

JULIUS.

1 Sabb. Homilia ut in 2. die infra Oct.
2 Dom. 6. comm. Dom.
7 Fer. 6. (O. D.)
8 Sabb. B. M.
9 Dom. 7.
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 8.
23 Dom. 9.

24 Fer.

24 Fer. 2. Apollinaris (heri) commem. Vigil. & Christinæ.
30 Dom. 10. 1. August. comm. Abdon.

AUGUSTUS.

2 Fer. 4. (O. D.)
6 Dom. 11. 2. August. commem. Dom.
7 Fer. 2. Lect. Dom. 2.
13 Dom. 12. 3. August. commem. Oct. & Hippol.
20 Dom. 13. 4. August. commemorat. Dom. & Oct.
26 Sabb. B. M. comm. Zephyrini.
27 Dom. 14. 5. Augusti.

SEPTEMBER.

1 Fer. 6. [O. D.]
2 Sabb. B. M.
3 Dom. 15. 1. Septemb.
10 Dom. 16. 2. Septemb.
11 Fer. 2. Nicol. [heri] commemor. Oct. & Proti, &c.
17 Domin. 17. 3. Septemb.
18 Fer. 2. de ea, vel de Stigmat. [heri.]
20 Fer. 4. Temp. comm. Fer. nil de Vigil. nisi in Missa.
22 Fer. 6. commem. Mauritii.
23 Sabb, commemorat. Fer.
24 Dom. 18. 4. Septemb.
28 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.

OCTOBER.

1 Dom. 19. 1. Octob. commem. Remigii.
2 Fer. 2. de ea, vel de Angel. Cust.
3 Fer. 3. [O. D.] si non fuit dictum heri.
7 Sabb. B. M. commemor. Marci, &c.
8 Dom. 20. 2. Octob.
10 Fer. 3. Birgittæ (8.)
15 Domin. 21. 3. Octob.
21 Sabb. B. M. commemorat. Hilarion. & Ursulæ.
22 Dom. 22. 4. Octob.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Octob.
29 Dom. 23. 1. Novemb.

NOVEMBER.

5 Dom. 24. 2. Novemb. 4. Epiph. comm. Oct.
10 Fer. 6. (O. D.)
12 Dom. 25. 3. Novemb. 5. Epiphan.
13 Fer. 2. Martini, (heri.)
19 Dom. 26. 4. Novemb. 6. Epiphan. com. Pontiani.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 5.

Litera Dominicalis B. cum Epacta xvij. xvj. xv. xiv. xiij. xij. xj.

JANUARIUS.

2 Dom. vacat.
9 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct.
16 Dom. 2.
19 Fer. 4. Marcell. (16.) commemorat. Marij.
23 Dom. 3. comm. Emerentianæ.
28 Fer. 6. [O.D.]
29 Sabb. B.M. si sit Biss. si non est, de Dominic. 4. Epiphan. cum Respon. Fer. 4.
30 Dom. Septuages. in Missa 2. Orat. de B.V. 3. Eccles. vel pro Papa.

FEBRUARIUS.

5 Fer. 5. [O.D.]
6 Dom. Sexages. commemorat. Dorotheæ.
10 Fer. 5. ad Magn. Si culmen.
12 Sabb. B.M.
13 Dom. Quinquag.
16 Fer. 4. Cinerum.
20 Dom. 1. Quadrages.
23 Fer. 4. de ea, nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
§. In Bissext. Tab. 12. 23. Fer. 5. de ea.
27 Dom. 2. [28.]

MARTIUS.

6 Dom. 3.
13 Dom. 4.
20 Dom. Passionis.
22 Fer. 3. Joachim. (20.)
27 Dom. Palmarum.

APRILIS.

3 Dom. Paschæ.
10 Dom. in Albis.
12 Fer. 2. Francisc. de Paul. [2.] Lect. Fer. 2.
16 Sabb. B.M.
17 Dom. 2. comm. Aniceti.
24. Dom. 3.

MAJUS.

1 Dom. 4. commem. Dom.
5 Fer. 5 *Resp. 1.* Noct. Dom. 4.
8 Dom. 5. comm. Dom.
9 Fer. 2. Rogat. Lect. Dom. 5. comm. Fer.
11 Fer. 4. Vigil.
12 Fer. 5. Ascensio.
13 Fer. 6. Nerei, &c. (heri) commem. Oct.
15 Dom. infra Oct. comm. Oct.
20 Fer. 6. de ea.
21 Sabb. Vigil. Pent.
22 Dom. Pentecostes.
29 Dom. Trinit. com. Dom. 1. Pentec.
30 Fer. 2. [O.D.] vel Phil. Nerii. [26.]

JUNIUS.

1 Fer. 4. Resp. Fer. 2. [O.D.]
2 Fer. 5. Corporis Christi sine comm.
5 Dom. 2. commem. Oct.
6 Fer. 2. de Oct.
10 Fer. 6. Norberti. [6.]
12 Dom. 3. commemorat. Basilidis, &c.
18 Sabb. B. M. comm. Marci, &c.
19 Dom. 4. comm. Gervasii, &c.
26 Dom. 5. comm. Oct.
27 Fer. 2. Joan. & Pauli [heri] comm. Oct.

JULIUS.

1 Fer. 6. Homil. ut in 4. die infra Oct.
3 Dom. 6. comm. Oct.
7 Fer. 5. (O. D.)
9 Sabb. B. M.
10 Dom. 7.
11 Fer. 2. Septem frat. [heri] commem. Pii.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 8. comm. Alexii.
23 Sabb. comm. Vigil.
24 Dom. 9. comm. Christinæ.
30 Sabb. B. M. comm. Abdon.
31 Dom. 10. 1. August.

AUGUSTUS.

2 Fer. 3. (O. D.)
7 Dom. 11. 2. August. commem. Donati.
13 Sabb. comm. Vigil. & Hippol.
14 Dom. 12. 3. Augusti commemor. Oct. & Eusebii.
21 Dom. 13. 4. Aug. comm. Oct.
27 Sabb. B. M.
28 Dom. 14. 5. August. comm. Dom.

SEPTEMBER.

1 Fer. 5. (O. D.)
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 15. 1. Septemb.
11 Dom. 16. 2. Septemb. commem. Oct. & Proti, &c.
17 Sabb. B. M. vel de Stigmatibus.
18 Dom. 17. 3. Septemb.
21 Fer. 4. Temp. com Fer.
23 Fer. 6. comm. Fer.
24 Sabb. 4. Temp.
25 Dom. 18. 4. Septemb.

OCTOBER.

1 Sabb. B. M. commemorat. Remigii (O. D.) vel de Angel. Custod. cum initio Esther.
2 Dom. 19. 1. Octob.
3 Fer. 2. (O. D.) si non est dictum.
9 Domin. 20. 2. Octob.
10 Fer. 2. Dionisii [heri.]
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 21. 3. Octob.
22 Sabb. B. M.
23 Dom. 22. 4. Octob.
29 Sabb. B. M. Lect. Dom. 5.
30 Dom. 23. 1. Novemb.

NOVEMBER.

6 Dom. 24. 3. Novembr. 5. Epiphan. com. Octav.
10 Fer. 5. (O. D.)
13 Dom. 25. 4. Novemb. 6. Epiphan.
19 Sabb. B. M. Abdias, Jonas, commemorat. Pontiani.

Reliqua usque ad finem anni, ut in Tabula 6.

Litera Dominicalis C. cum Epacta xvj. xv. xiv. xiij. xij. xj. x.

JANUARIUS.

3 Dom. vacat.
10 Dom. 1. post Epiphan. com. Oct.
17 Dom. 2. com. Dom.
19 Fer. 5. (O. D.)
23 Sabb. B. M. com. Emerentianæ.
24 Dom. 3.
28 Fer. 5. Timothei. (24.) commemorat. Agnet. 2.
30 Sabb. de Dom. 4. Epiphan. cum Resp. Fer. 4.
31 Dom. Septuagesf. in Missa 2. Orat. de B. V. 3. Eccles. vel pro Papa.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 4. (O. D.)
6 Sabb. B. M. comm Dorotheæ.
7 Dom. Sexages.
8 Fer. 2. Romualdi. (heri.)
11 Fer. 5. ad Magnif. Si culmen.
13 Sabb. B. M.
14 Dom. Quinquages. com. Valentini.
17 Fer. 4. Cinerum.
21 Dom. 1. Quadrages.
23 Fer. 3. de ea, nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
§. *In Bissext. Tabul. 13. 23. Feria 4. de ea.*
28 Dom. 2.

MARTIUS.

7 Dom. 3. com. Perpetuæ, &c.
8 Fer. 2. Thomæ Aquin. (heri)
14 Dom. 4.
21 Dom. Passionis.
22 Fer. 2. Benedict. (heri.)
28 Dom. Palmarum.

APRILIS.

4 Dom. Paschæ.
11 Dom. in Albis.
12 Fer. 2. Franc. de Paul. [2.]
13 Fer. 3. Leonis, (11.)
17 Sabb. B. M. com. Aniceti.
18 Dom. 2. post Pascha.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 3. com. Dom.
26 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
27 Fer. 3. Resp. 1. Noct. Domin. 3.

MAJUS.

2 Dom. 4. comm. Dom. Lect. 1. Noct. Fer. 2.
5 Fer. 4. Resp. 1. Noct. Dom. 4.
9 Domin. 5. commemor. Dominic.
10 Fer. 2. Rogat. comm. Gordian.
12 Fer. 4. commem. Vigil. tres Missæ cantantur.
13 Fer. 5. Ascensio.
16 Dom. infra Oct. commemor. Oct. & Ubaldi.
22 Sabb. Vigil. Pentec.
23 Dom. Pent.
25 Fer. 3. fine comm.
30 Dom. Trinit. comm. Dom. 1. Pent. & Felicis in Laud. tantùm.
31 Fer. 2. [O. D.] vel Philippi Nerii (26.)

JUNI-

JUNIUS.

2. Fer. 3. Resp. Fer. 2. præced. (O. D.)
3 Fer. 5. Corporis Christi.
6 Dom. 2. comm. Oct.
12 Sabb. Norberti (6.) commemorat. Basilidis, &c.
13 Dom. 3.
15 Fer. 3. Anton. Pat. (13.) comm. Viti, &c.
19 Sabb. B. M. comm. Gervasii.
20 Dom. 4. comm. Silverii.
27 Dom. 5. comm. Oct.

JULIUS.

1 Fer. 5. Homil. ut in 4. die infra Oct.
4 Dom. 6. comm. Oct.
5 Fer. 2. de Oct. vel Elisabeth. (heri.)
7 Fer. 4. (O. D.)
11 Dom. 7. comm. Pii.
17 Sabb. B. M. comm. Alexii.
18 Dom. 8. comm. Symphorosæ.
25 Dom. 9. comm. Dom.
27 Fer. 3 Lect. Dom. 9.
31 Sabb. B. M.

AUGUSTUS.

1 Dom. 10. 1. August. comm. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. August. [O. D.]
7 Sabb. B. M. comm. Donati.
8 Dom. 11. 2. August.
9 Fer. 2. Cyriaci (heri) commem. Vigil. & Romani.
15 Dom. 12. 3. August. com. Dom.
6 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
22 Dom. 13. 4. Aug. com. Dom.
25 Fer. 4. Lect. Dom. 4.
29 Dom. 14. 1. Septemb. com. Dom.
30 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Septemb.
31 Fer. 3. Resp. Dom. 1. Septemb.

SEPTEMBER.

1 Fer. 4. (O. D.)
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 15. 2. Septemb.
12 Dom. 16. 3. Septemb. com. Dom.
15 Fer. 4. comm. Fer. 4. Temp.
17 Fer. 6. de ea, vel de Stigmatibus, cum com. Fer.
18 Sabb. 4. Temp.
19 Dom. 17. 4. Septemb.
22 Fer. 4. Januarii, &c. M. (19.) commem. Mauritii.
25 Sabb. B. M.
26 Dom. 18. 5. Septemb. comm. Cypriani.

OCTOBER.

2 Sabb. B. M. (O. D.) si heri non fuit dictum.
3 Domin. 19. 1. Octob.
10 Domin. 20. 2. Octob.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 21. 3. Octob.
23 Sabb. B. M.
24 Dom. 22. 4. Octob.
29 Fer. 6. Lect. Dom. 5. Octob.
30 Sabb. de Vigil.
31 Dom. 23. 1. Novemb.

NOVEMBER.

7 Dom. 24. 3. Novembr. 5. Epiphan. com. Oct.
10 Fer. 4. (O. D.)
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 25. 4. Novemb. 6. Epiphan.
19 Fer. 6. Amos, Abdias.

Reliqua usque ad finem anni, ut in Tabula 1.

Litera Dom. D. cum Epacta xv. xiv, xiij, xii, xj. x. ix.

JANUARIUS.

4 Dom. vacat.
11 Dom. 1. post Epiphan. commem. Oct. & Higyni.
18 Dom. 2. comm. Dom.
19 Fer. 2. Lect. Dom. 2. (O. D.)
25 Dom. 3. comm. Dom.
26 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
31 Sabb. de Dom. 4. Epiphan. cum Respon. Fer. 4.

FEBRUARIUS.

1 Dom. Septuages. in Missa Orat. 2. de B.V. 3. Ecclesi. vel pro Papa.
3 Fer. 3. Ignatii (1.) comm. Blasii.
4 Fer. 4. (O. D.)
8 Dom. Sexages.
14 B. M. comm. Valentini.
15 Dom. Quinquages. comm. Faustini.
18 Fer. 4 Cinerum comm. Simeonis.
22 Dom. 1. Quadrages.
23 Cathedra (heri) nil de Vigil. nisi in Missa
*23 Fer. de ea, nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
§. *In Bissext. Tabul. 14. 23. Fer 3. de ea.*

MARTIUS.

1 Dom. 2.
8 Dom. 3.
15 Dom. 4.
22 Dom. Passion.
29 Dom. Palmarum.

APRILIS.

5 Dom. Paschæ.
12 Dom. in Albis.
13 Fer. 2. Franc. Paul. (2.)
14 Fer. 3. Leonis (11.) comm. Tiburtii.
18 Sabb. B. M.
19 Dom. 2. post Pascha.
26 Dom. 3
27 Fer. 2. Cleri, &c. (heri.)

MAJUS.

3 Dom. 4. commem. Dom.
4 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
5 Fer. 3. Resp. 1. Noct. Dom. 4.
10 Dom. 5. comm. Gordiani.
11 Fer. 2. Rogat.
13 Fer. 4. Vigil.
14 Fer. 5. Ascensio. sine comm.
17 Dom. infra Octav. comm. Oct.
24 Dom. Pentec.
25 Fer. 2. sine comm.
26 Fer. 3. sine comm.
31 Dom. 1. Trinit. comm. Dom. & Petronillæ in Laud. tantùm.

JUNIUS.

1 Fer. 2. (O.D.) vel Philippi Nerii (26. Maji.)
4 Fer. 5. Corporis Christi.
7 Dom. 2. com. Oct.
11 Fer. 6. Oct. Corporis Christi.
12 Fer. 6. Barnabæ (heri.) com. Basilidis, &c.
14 Dom. 3. comm. Dom.
15 Fer. 2. Norbert (6.) comm. Viti, &c.
20 Sabb. B. M. comm. Silverii.

21 Dom.

21 Dom. 4.
27 Sabb. comm. Vigil.
28 Dom. 5. comm. Oct.

JULIUS.

5 Dom. 6. comm. Oct.
7 Fer. 3. Leonis. (28. Jun.)
8 Fer. 4. (O.D.)
11 Sabb. B. M. comm. Pii.
12 Dom. 7. comm. Naboris, &c.
18 Sabb. B. M. commem. Symphorosæ.
19 Dom. 8.
26 Dom. 9. comm. Dom.
29 Fer. 2. Lect. Dom. 9.

AUGUSTUS.

2 Dom. 10. 1. August, comm. Stephani.
7 Fer. 6. (O.D)
8 Sabb. comm. Vigil.
9 Dom. 11. 2. August. comm. Romani.
16 Dom. 12. 3. August, commemorat. Dom. & Oct.
22 Sabb. com. Vigil.
23 Dom. 13. 4. August.
30 Dom. 14. 1. Septembr. commemor. Felicis, &c.

SEPTEMBER.

1 Fer. 3. (O.D.)
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 15. 2. Septemb.
13 Dom. 16. 3. Septemb. comm. Octav.
16 Fer. 4. commem. Fer. 4. Temp.
19 Sabb. com. Fer. nil de Vigil. nisi in Missa.
20 Dom. 17. 4. Septemb.
22 Fer. 3. Eustachii, &c. comm. Mauritii.
26 Sabb. B. M. comm. Cypriani.
27 Dom. 18. 5. Septemb.
28 Fer. 2. Cosmæ, &c. (heri.)

OCTOBER.

2 Fer. 6. [O.D.]
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 19. 1. Octob. commem. Dom.
5 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Octob.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. 20. 2. Octob.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 21. 3. comm. Dom.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 22. 4. Octob. commemor. Chrysanthi.
29 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Octob.

NOVEMBER.

1 Dom. 23. 1. Novemb. comm. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1.
8 Dom. 24. 3. Novemb. 5. Epiph. comm. Dom.
10 Fer. 3. (O.D.)
13 Fer. 6. *Resp.* 1. Noct. Dom. 1.
14 Sabb. B. M.
15 Dom. 25. 4. Novemb. 6. Epiph.
20 Fer. 6. Abdias, Jonas.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 1.

Litera Dom. E. cum Epacta xiv. xiij. xij. xj. x. ix. viij.

JANUARIUS.

5 Dom. vacat.
12 Dom. 1. post Epiphan. comm. Oct.
19 Dom. 2. comm. Marii, &c.
23 Fer. 5. [O. D.]
26 Dom. 3.
28 Fer. 3. Polycarpi. [26.] commemorat. Agnetis 2.
31 Fer. 6. de Dom. 4. Epiph.

FEBRUARIUS.

1 Sabb. Lect. 1. Noct. Dom. 4.
2 Dom. Septuages. in Missa Orat. 2. de B. Virgin. 3. Eccles. vel pro Papa.
3 Fer. 2. Purificatio (heri) commemorat. Blasii.
4 Fer. 3. [O. D.]
8 Sabb. B. M.
9 Dom. Sexages. comm. Apolloniæ.
15 Sabb. B. M. comm. Faustini.
16 Dom. Quinquages.
19 Fer. 4. Cinerum.
22 Sabb. de Vigilia in Missa tantùm.
23 Dom. 1. Quadrages. (24.)
5. *In Bissext. Tab. 15. 23. Fer. 2. de ea.*

MARTIUS.

2 Dom. 2.
9 Dom. 3.
10 Fer. 2. Quadraginta mart. (heri)
16 Dom. 4.
23 Dom. Passionis.
30 Dom. Palmarum.

APRILIS.

6 Dom. Paschæ.
13 Dom. in Albis.
14 Fer. 2. Franc. Paul. [2.] commemorat. Tiburtii.
15 Fer. 3. Leonis. [11.]
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 2.
27 Dom. 3.

MAJUS.

4 Dom. 4. comm. Monicæ.
10 Sabb. B. M. comm. Gordiani.
11 Dom. 5.
12 Fer. 2. com. Fer. Rogat.
14 Fer. 4. comm. Bonifacii.
15 Fer. 5. Ascensio.
18 Dom. infra Octav. comm. Oct.
25 Dom. Pentec. sine comm.
26 27 sine comm.

JUNIUS.

1 Dom. 1. Trinitat. com. Dom.
2 Fer. 2. [O. D.] vel Philippi Nerii. (26. Maji) comm. Marcell.
3 Fer. 3. Resp. Fer. 2. præced.
5 Fer. 5. Corporis Christi.
8 Dom. 2. com. Octav.
15 Dom. 3. comm. Viti, &c.
16 Fer. 2. Norberti [6.]
21 Sabb. B. M.
22 Dom. 4. comm. Paulini.
29 Dom. 5. comm. Dom.

JULIUS.

1 Fer. 3. Lect. Dom. 5.
6 Dom. 6. comm. Dom.
7 Fer. 2. [O. D.]
12 Sabb. B. M. comm. Nabotis, &c.
13 Dom. 7.
15 Fer. 3. Anacleti [13.]
19 Sabb. B. M.
20 Dominic. 8. comm. Margaritæ.
27 Dom. 9. comm. Pantaleonis.

AUGUSTUS.

2 Sabb. B. M. comm. Steph. (O. D.)
3 Dom. 10. 1. August.
7 Fer. 5. Inventio Stephani (3.) comm. Donati.
10 Dom. 11. 2. August. comm. Dom.
11 Fer. 2. Lect. Dom. 2.
17 Dom. 12. 3. Aug. comm. Dom.
24 Dom. 13. 4. Aug. comm. Dom.
25 Fer. 2. Lect. Dom. 4. August.
30 Sabb. B. M. comm. Felicis.
31 Dom. 14. 1. Septemb.

SEPTEMBER.

1 Fer. 2. [O. D.]
6 Sabb. B. M.
7 Dom. 15. 2. Septemb.
14 Dom. 16. 3. Sept. comm. Domin.
16 Fer. 3. Lect. Dom. 3.
17 Fer. 4. Temp. &c. 1. Noct. Dom. vel de Stigmat. comm. Fer.
18 Fer. 5. Resp. 2. Noctur. Dom. si heri de Feria. Vide. pag. 69.
19 Fer. 6. comm. Fer.
20 Sabb. B. M. comm. Fer. de Vigil. in Missa tantùm.
21 Dom. 17. 4. Septemb. comm. Dom.
22 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
24 Fer. 4. Respon. 1. Noct. Dom. 4.
25 Fer. 5. Lect. & Resp. Dom. 5.
28 Dom. 18. 1. Octob.

OCTOBER.

2 Fer. 5. [O. D.]
5 Dom. 19. 2. Octob. commemor. Placidi.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. 20. 3. Octob.
19 Dom. 21. 4. Octob.
25 Sabb. B. M. commem. Chrysanthi.
26 Domin. 22. 5. Octob. commemorat. Evaristi.
29 Fer. 4. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 5. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

2 Dom. 23. 1. Novemb. commem. Oct.
3 Fer. 2. comm. Defunct.
9 Dom. 24. 3. Novemb. 5. Epiphan. com. Dom.
10 Fer. 2. Lect. Dom. 3. Novemb. (O. D.)
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 25. 4. Novemb. 6. Epiphan.
19 Fer. 4. Joël. in Fer. 3.
20 Fer. 5. Amos, Abdias, Jonas.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 2.

Litera Dominicalis F. cum Epacta xiij, xij. xj. x. jx. viij, vij,

JANUARIUS.

6 Dom, vacat.
12 Sabb. de Dom. infra Oct. comm. Oct, in Missa duæ Orationes.
13 Dom. 1. post Epiphan. vacat.
19 Sabb. B. M. commemorat. Marij, &c, [O.D.]
20 Dom. 2. comm. Dom.
27 Dom. 3. comm. Dom.
29 Fer. 3. Resp. 1. Noct. Dom. 2.
31 Fer. 5. de Dom. 4.

FEBRUARIUS.

1 Fer. 6. Lect. 1. Nocturn. Dom. 4.
3 Dom. Septuagef. comm. Blasii.
4 Fer. 2. [O. D.]
9 Sabb. B. M. comm. Apolloniæ.
10 Dom. Sexagesimæ.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. Quinquag.
20 Fer. 4. Cinerum.
23 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
§. In Bissext. Tab. 16. 23. Dom. 1.
24 Dom. 1. Quadragef. (25.)
25 Fer. 2. Mathiæ [heri] (26.)

MARTIUS.

3 Dom. 2.
10 Dom. 3.
17 Dom. 4. comm. Patricii.
24 Dom. Passion.
31 Dom. Palm.

APRILIS.

7 Dom. Paschæ.
14 Dom. in Albis comm. Tiburtij.
15 Fer. 2. Francisci de Paul. [2.]
16 Fer. 3. Leonis [11.]
20 Sabb. B. M.
28 Dom, 3. comm. Vitalis.

MAJUS.

4 Sabb. B. M. comm. Monicæ.
5 Dom. 4.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. 5.
13 Fer. 2. Nerei, &c, (heri) comm. Rogat.
15 Fer. 4. Vigil.
16 Fer. 5. Ascensio sine comm.
19 Dom. infra Oct. comm. Oct. & Pudentianæ.
25 de Urbano, comm. non in Missa.
26 Dom. Pent, sine comm.
27 Fer. 2. sine comm.

JUNIUS.

2 Dom. 1. Trinit. comm. Dom. & Marcellini, &c. in Laud. tantùm.
3 Fer. 2. [O. D.] vel Philippi Nerii [26.]
6 Fer. 5. Corporis Christi.
9 Dom. 2. comm. Oct. & Primi.
13 Fer. 5. Oct. Corporis Christi.
15 Sabb. Norberti, [6.] comm. Viti, &c.
16 Dom. 3.
17 Fer. 2. Antonii Pat. [13.]
22 Sabb. de Vigil. comm. Paulini.

23 Dom. 4.
30 Dom. 5. com. Dom.

JULIUS.

1 Fer. 2. Lect. Dom. 5.
7 Dom. 6.
8 Fer. 2. (O. D.)
14 Dom. 7. comm. Dom. & Henrici.
15 Fer. 2. Lect. Dom. 7.
20 Sabb. B M. comm. Margaritæ.
21 Dom. 8. comm. Praxedis.
27 Sabb. B. M. comm. Pantaleonis.
28 Dom. 9.
30 Fer. 3. Nazarii, &c. (28.) commem. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 6. (O. D.)
4 Dom. 10. 1. August. commem. Dom.
9 Fer. 6. Resp. 1. Noct. Dom. 1.
11 Dom. 11. 2. August. comm. Oct. & Tiburtii, &c.
18 Dom. 12. 3. August. com. Oct. & Agapiti.
25 Dom. 13. 4. August.
26 Fer. 2. Ludovici [heri] commem. Zephyrini.
31 Sabb. B. M.

SEPTEMBER.

1 Dom. 14. 1. Septemb. commem. Ægidii & 12. M.
2 Fer. 2. (O. D.)
7 Sabb. B. M.
8 Dom. 15. 2. Septemb.
15 Dom. 16. 3. Septemb. com. Dom.
16 Fer. 2. Lect. Dom. 3. Septemb.
17 Fer. 3. de ea Resp. 1. Noct. Dom. 3. vel de Stigmat.
18 Fer. 4. Temp. Respons. 1. Noct. si heri de Stigmat.
20 Fer. 6. commem. Fer. de Vigil. non nisi in Missa.
21 Sabb. comm. Fer.
22 Dom. 17. 4. Septemb. comm. Mauritii.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Sabb. B. M.
29 Dom. 18. 1. Octobr. comm. Dom.

OCTOBER.

2 Fer. 4. Lect. & Resp. Domin. 1. Octob. (O. D.) nisi heri sint dictæ Lect. & (O. D.)
3 Fer. 5. Resp. 2. Noct. Dom.
5 Sabb. B. M. comm. Placidi.
6 Dom. 19. 2. Octob.
7 Fer. 2. Brunonis (heri.) comm. Marci, & aliorum.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. 20. 3. Octob.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 21. 4. Octob.
26 Sabb. Vigil. comm. Evaristi.
27 Dom. 22. 5. Octob.
29 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 4. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

3 Dom. 23. 1. Novemb. comm. Octav.
10 Dom. 24. 3. Novemb. 5. Epiphan. comm. Tryphonis, &c.
15 Fer. 4. (O. D.)
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 25. 4. Novemb. 6. Epiphan.
19 Fer. 3. Gregorii (17.) comm. Pontiani.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 5.

Litera Dominicalis G. cum Epacta xij. xj. x. ix viij. vij. vj.

JANUARIUS.

7 Dom. 1. post Epiphan. com. Oct.
14 Dom. 2. comm. Felicis.
19 Fer. 6. Hilarii (14.) comm. Marii.
21 Dom. 3. comm. Dom.
23 Fer. 3. (O.D.)
28 Dom. 4. comm. Agnetis 2.

FEBRUARIUS.

3 Sabb. B.M. comm. Blasii (O.D.)
4 Dom. Septuages.
10 Sabb. B.M.
11 Dom. Sexages.
15 Fer. 5. ad Magnif. Quod autem.
17 Sabb. B.M.
18 Dom. Quinquages. com. Simeonis.
21 Fer. 4. Cinerum.
23 Fer. 6. de ea, nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
§. *In Bissext. Tabul. 17. 23. Sabb. Fer. &c.*
25 Dom. 1. Quadrages. [26.]

MARTIUS.

4 Dom. 2. comm. Lucii.
5 Fer. 2. Casimiri (heri)
11 Dom. 3. Quadrag.
18 Dom. 4.
25 Dom. Passionis.
26 Fer. 2. Annuntiat. (heri.)

APRILIS.

1 Dom. Palmarum.
8 Dom. Paschæ.
15 Dom. in Albis.
16 Fer. 2. Franc. de Paul. (2.)
17 Fer. 3. Leonis [11.] comm. Aniceti.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. 2. post Pascha.
24 Fer. 3. Soteris, &c. [22.]
28 Sabb. B. M. comm. Vitalis.
29 Dom. 3.

MAJUS.

4 Fer. 6. Petri mart. (29. April.) commem. Monicæ.
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 4. comm. Dom.
7 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
11 Fer. 6. Resp. 1. Noct. Domin. 4.
13 Dom. 5.
14 Fer. 2. Rogat. commem. Bonifacii.
16 Fer. 4. Vigil. comm. Ubaldi.
17 Fer. 5. Ascensio.
20 Dom. infra Oct. comm Oct.
26 Sabb. comm. Eleutherii non in Missa.
27 Dom. Pentec. sine comm.

JUNIUS.

3 Dom. Trinit. comm. Dom. 1. Pentec.
4 Fer. 2. [O. D.] vel Philip. Nerii (26.)
7 Fer. 5. Corporis Christi.
10 Dom. infra Oct. comm. Oct.
13 Fer. 4. de Oct. Corporis Christi.
14 Fer. 5. Oct.
15 Fer. 6. Basilii (heri.) comm. Viti, &c.
16 Sabb. Anton. Pat. [15.]
17 Dom. 3.
24 Dom. 4. com. Dom.

JULI-

JULIUS.

1 Dom. 5. comm. Dom.
7 Sabb. B. M. [O. D.]
8 Dom. 6.
15 Dom. 7.
21 Sabb. B. M. comm. Praxedis.
22 Dom. 8. comm. Dom.
29 Dom. 9. 1. August. comm. Felicis, &c.
30 Fer. 2. Marthæ (heri.) comm. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 5. (O. D.)
5 Dom. 10. 2. August. comm. Dom.
7 Fer. 3. Lect. Dom. 2.
12 Dom. 11. 3. August. comm. Oct & Claræ.
19 Dom. 12. 4. August. comm. Oct.
26 Dom. 13. 5. Augusti comm. Zephyrini.

SEPTEMBER.

1 Sabb. B. M. commemorat. Ægidii matt. (O. D.)
2 Dom. 14. 1. Septemb.
9 Dom. 15. 2. Septemb. commem. Oct. & Gorgonii.
16 Dom. 16. 3. Septemb. commemor. Euphemiæ.
17 Fer. 2. Cornelii (heri) vel de Stigm.
18 Fer. 3. Cornelii, si heri de Stigm.
19 Fer. 4. Temp. commem. Fer.
21 Fer. 6. commem. Fer.
22 Sabb. comm. Mauritii.
23 Dom. 17. 4. Septemb. comm. Theclæ.
24 Fer. 2. Lini (heri.)
27 Fer. 5. Lect. Dom. 5.
28 Fer. 6. Resp. 1. Noct. Dom. 5.
30 Dom. 18. 1. Octob. comm. Dom.

OCTOBER.

2 Fer. 3. Lect. & Resp. 1. Noct. Domin. 1. Octobris (O. D.) nisi heri dicta.
7 Dom. 19. 2. Octobris, commem. Marci, &c.
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 20. 3. Octob.
15 Fer. 2. Callisti (heri)
20 Sabb. B. M.
21 Dom. 21. 4. Octob. commem. Hilarionis & Ursulæ.
28 Dom. 22. 5. Octob. comm. Dom.
29 Fer. 2. Lect. Dom. 5.
30 Fer. 3. Lect. Fer. 2.

NOVEMBER.

2 Fer. 6. Lect. Fer. 5.
4 Dom. 23. 1. Novemb. comm. Oct. Vitalis, &c.
5 Fer. 2. de Octav. vel Caroli [heri.] comm. Oct.
10 Sabb. B. M. commemorat. Tryphonis, (O. D.)
11 Dom. 24. 3. Novemb. 5. Epiphan. com. Dom.
12 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
18 Dom. 25. 4. Novemb. 6. Epiph. comm. Dom.
19 Fer. 2. Lect. Dom. 4.

Reliqua usque ad finem anni, ut in Tabula 4.

Litera Dom. A. cum Epacta xj. x. ix.
xiij. vij. vj. v.

JANUARIUS S.

1 Dom. vacat.
8 Dom. 1. post Epiphan. commem. Oct.
15 Dom. 2. comm. Mauri.
19 Fer. 5. Pauli Erem. (15.) commem. Marii, &c.
22 Dom. 3.
23 Fer. 2. Vincentii, &c. (heri) commemorat. Emerentianæ.
28 Sabb. B. M. commemorat. Agnetis, 2. (O. D.)
29 Dom. 4.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 6. (O. D.)
4 Sabb. B. M.
5 Dominica Septuagesimæ.
6 Fer. 2. Agathæ [heri] comm. Dorotheæ.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. Sexagef.
16 Fer. 5. ad Magnif. Semen.
18 Sabb. B. M. comm. Simeonis.
19 Dom. Quinquagef.
22 Fer. 4. Cinerum.
23 Fer. 5. Cathedra (heri) nil de Vigil. nisi in Missa.
*23 Fer. 5. de ea, nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
§. *In Bissext. Tab. 18. 25. de Fer, &c. de ea.*
26 Dom. 1. Quadragef. [27.]

MARTIUS.

5 Dom. 2.
12 Dom. 3. Quadragef.
13 Fer. 2. Gregorii (heri.)
19 Dom. 4.
22 Fer. 4. Joseph. (19.)
26 Dom. Passionis.

APRILIS.

2 Dom. Palmarum.
9 Dom. Paschæ.
16 Dom. in Albis.
17 Fer. 2. Franc. Paul. (2.) comm. Aniceti.
18 Fer. 3. Leonis (11.)
23 Dom. 2. post Pascha.
24 Fer. 2. Georgii [heri.]
30 Dom. 3.

MAJUS.

4 Fer. 5. Cathar. Senen. 30. April. comm. Monicæ.
7 Dom. 4.
10 Fer. 4. Stanislai. (7.) comm. Gordiani, &c.
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 5. comm. Bonifacii.
15 Fer. 2. Rogat.
17 Fer. 4. Vigil.
18 Fer. 5. Ascensio.
21 Dom. infra Octav. comm. Oct.
27 Sabb. com. Joan. Pap. sed non in Missa.
28 Dom. Pentecost.
30 Fer. 3. fine comm.

JUNIUS.

4 Dom. 1. post Pent. Trinit. comm. Dom.
5 Fer. 2. (O. D.)
8 Fer. 5. Corporis Christi.

11 Dom.

11 Dom. 2. comm. Dom. & Oct.
13 Fer. 3. de Oct. Corporis Christi,
16 Fer. 6. Antonii Pat. [13.]
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 3. comm. Marci, &c.
25 Dom. 4. comm. Oct.

JULIUS.

1 Sabb. comm. ut in 2. die infra Oct.
2 Dom. 5. commemor. Dom.
3 Fer. 2. Lect. Dom. 5.
7 Fer. 6. (O. D.)
8 Sabb. B. M.
9 Dom. 6.
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 7.
23 Dom. 8.
24 Fer. 2. Apollinaris [heri] comm. Vigil. & Christinæ.
30 Dom. 9. 1. August. comm. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

4 Fer. 4. (O. D)
6 Dom. 10. 2. August, comm. Dom.
7 Fer. 2. Lect. Dom. 2.
13 Dom. 11. 3. August, com. Oct. & Hippol.
20 Dom. 12. 4. August. comm. Dom. & Oct.
26 Sabb. B. M. comm. Zephyrini.
27 Dom. 13. 5. August.

SEPTEMBER.

1 Fer. 6. (O. D.)
2 Sabb. B. M.
3 Dom. 14. 1. Septemb.
10 Dom. 15. 2. Septemb.
11 Fer. 2. Nicol. [heri] commem. Oct.
17 Dom. 16. 3. Septembr.
18 Fer. 2. de ea vel de Stigmatibus (heri)
20 Fer. 4. Temp. comm. Fer. nil de Vigil. nisi in Missa.
23 Sabb. comm. Feriæ.
24 Dom. 17. 4. Septemb.
28 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.

OCTOBER.

1 Dom. 18. 1. Octob. comm. Remigii.
2 Fer. 2. de ea, vel de Angelis Custodibus.
3 Fer. 3. [O. D.] si heri non fuit dictum.
7 Sabb. B. M. comm. Marci, &c.
8 Dom. 19. 2. Octob.
10 Fer. 3. Brigittæ (8.)
15 Dom. 20. 3. Octobr.
21 Sabb. B. M. comm. Hilarionis, & Ursulæ.
22 Dom. 21. 4. Octob.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Octob.
29 Dom. 22. 1. Novemb.

NOVEMBER.

5 Dom. 23. 2. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 6. (O. D.)
12 Dom. 24. 3. Novemb. 5. Epiph.
13 Fer. 2. Martini (heri.)
19 Dom. 25. 4. Novemb. 6. Epiph. comm. Pontiani.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 5.

Litera Dom. B. cum Epacta x. ix. viij. vij. vj. v. iv.

JANUARIUS.

2 Dom. vacat.
9 Dom. 1. post Epiphan. comm. Oct.
16 Dom. 2.
19 Fer. 4. Marcelli. (16.) commemor. Marii, &c.
23 Dom. 3. commem. Emerentianæ.
28 Fer. 6. [O. D.]
29 Sabb. B. M.
30 Dom. 4.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 5. [O. D.]
4 Fer. 6. si non est Biss. fit de Domin. 5. Epiphan.
6 Dom. Septuages. comm. Dorotheæ.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. Sexages.
17 Fer. 5. ad Magn. Si culmen.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. Quinquages.
23 Fer. 4. Cinerum nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
§. *In Bissext. 23. Feria 4. Cin. & Tabul. 19. 23. Feria 5. de ea, &b.*
27 Dom. 1. Quadrages. (28.)

MARTIUS.

6 Dom. 2.
13 Dom. 3. Quadrages.
20 Dom. 4.
21 Fer. 3. Joachim [20.]
27 Dom. Passionis.

APRILIS.

3 Dom. Palmarum.
10 Dom. Paschæ.
17 Dom. in Albis comm. Aniceti.
18 Fer. 2. Leonis. [11.]
19 Fer. 3. Lect. Fer. 2. præced.
24 Dom. 2. post Pascha.

MAJUS.

1 Dom. 3. commem. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
5 Fer. 5. Resp. 1. Noct. Dom. 3.
8 Dom. 4. comm. Dom.
9 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
14 Sabb. B. M. comm. Bonifacii.
15 Dom. 5.
16 Fer. 2. Rogat. comm. Ubaldi.
19 Fer. 5. Ascens. sine comm.
22 Dom. infra Octav. comm. Oct.
27 Fer. 6. de ea, vel Philippi Nerii (heri) com. Joan. Papæ.
29 Dom. Pentecost.
30 31 sine comm.

JUNIUS.

5 Dom. 1. post Pent. Trinitat. comm. Dom.
7 Fer. 3. de ea. Resp. Fer. 2. [O. D.]
9 Fer. 5. Corp. Christi. sine comm.
12 Dom. 2. commemorat. Oct. & Basilidis, &c.
13 Fer. 2. de Oct.
17 Fer. 6. Ant. Pat. (13.)
18 Sabb. B. M. comm. Marci, &c.
19 Dom. 3. comm. Gervasii, &c.

16 Dom. 4. commem. Oct.
27 Fer. 2. Joan. & Pauli (heri) comm. Oct.

JULIUS.

1 Fer. 6. Homil. ut in 4. die infra Oct.
3 Dom. 5. comm. Oct.
6 Fer. 5. [O.D.]
9 Sabb. B. M.
10 Dom. 6.
11 Fer. 2. Septem frat. [heri] comm. Pii.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 7. comm. Alexij.
23 Sabb. comm. Vigil.
24 Dom. 8. comm. Christinæ.
30 Sabb. B. M. comm. Abdon.
31 Dom. 9. 1. August.

AUGUSTUS.

2 Fer. 3. (O.D.)
7 Dom. 10. 2. August. comm. Donati.
13 Sabb. comm. Vigil.
14 Dom. 11. 3. August. commem. Oct. & Eusebii.
21 Dom. 12. 4. Aug. comm. Oct.
27 Sabb. B. M.
28 Dom. 13. 5. Aug. comm. Dom.

SEPTEMBER.

1 Fer. 5. [O.D.]
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 14. 1. Septemb.
11 Dom. 15. 2. Septemb. comm. Octav. & Proti, &c.
17 Sabb. B. M. vel de Stigmatibus.
18 Dom. 16. 3. Septemb.
21 Fer. 4. Temp. commem. Fer.
23 Fer. 6. comm. Fer.
24 Sabb. 4. Temp.
25 Dom. 17. 4. Septemb.

OCTOBER.

1 Sabb. B. M. commem. Remigii. [O.D.] vel de Ang. Cust. cum initio Esther.
2 Dom. 18. 1. Octob.
3 Fer. 2. (O.D.) si non est dictum in Sabb præced.
9 Dom. 19 2. Octob.
10 Fer. 2. Dionysii [heri.]
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 20. 3. Octob.
22 Sabb. B. M.
23 Dom. 21. 4. Octob.
29 Sabb. B. M. Lect. Dom. 5.
30 Dom. 22. 1. Novemb.

NOVEMBER.

6 Dom. 22. 3. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 5. [O. D.]
13 Dom. 24. 4. Novemb. 6. Epiph.
19 Sabb. B. M. Abdias, Jonas, commemorat. Pontiani.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 6.

Litera Dominicalis C. cum Epacta ix, viij. vij, vj, v. iv, iij.

JANUARIUS.

3 Dom. vacat.
10 Dom. 1. post Epiphan. comm. Oct.
17 Dom. 2. comm. Dom.
19 Fer. 3. [O.D.]
23 Sabb. B. M. comm. Emerentianæ.
24 Dom. 3.
28 Fer. 5. Timothei, (24.) commemorat. Agnetis 2.
30 Sabb. B. M.
31 Dom. 4.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 4. [O.D.]
6 Sabb. de Dom. 5. Epiph. comm. Dorotheæ, cum Resp. Fer. 4.
7 Dom. Septuages.
8 Fer. 2. Romualdi (heri.)
13 Sabb. B. M.
14 Dom. Sexages. comm. Valentini.
18 Fer. 5. ad Magnif. Quod autem.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. Quinquages.
23 Fer. 3. Vigil. [24.]
§. *In Bissext. 23. Fer. 3. de ea sine precib. & Tab. 20. 23. Fer. 4. Cin. &c.*
24 Fer. 4. Cinerum.
25 Fer. 5. Mathiæ [heri] (26.)
28 Dom. 1. Quadrages. (29.)

MARTIUS.

7 Dom. 2. comm. Perpetuæ, &c.
8 Fer. 2. Thomæ Aquin. [heri.]
14 Dom. 3. Quadrages.
21 Dom. 4.
22 Fer. 2. Benedicti. [heri.]
28 Dom. Passionis.

APRILIS.

4 Dom. Palmarum.
11 Dom. Paschæ.
18 Dom. in Albis.
19 Fer. 3. Leonis [11.]
20 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 2. post Pascha comm. Dom.

MAJUS.

2 Dom. 3. comm. Dom.
5 Fer. 4. Resp. 1. Noct. Dom. 3.
9 Dom. 4. comm. Dom.
11 Fer. 3. Resp. 1. Noct. Dom. 4.
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 5. comm. Ubaldi.
17 Fer. 2. Rogat.
19 Fer. 4. Vigil. comm. Pudentianæ.
20 Fer. 5. Ascensio.
23 Dom. infra Oct. comm. Oct.
26 Fer. 4. de Oct. vel Philippi Nerii, comm. Eleuther.
30 Dom. Pentec. sine comm.
31 Fer. 2. sine commemor.

JUNIUS.

6 Dom. 1. post Pentec. Trinit. comm. Dom.
7 Fer. 2. Norberti (heri.)
8 Fer. 3. *Resp.* Fer. 2. [O. D.]
10 Fer. 5. Corporis Christi.

15 Dom. 2. com. Dom. & Oct.
18 Fer. 6. Antonii Pat. (15.) com. Marci, &c.
19 Sabb. B. M. comm. Silverii.
20 Dom. 3. comm. Oct.
27 Dom. 4. com. Oct.

JULIUS.

1 Fer. 5. Homil. ut in 4. die infra Oct.
4 Dom. 5. commem. Oct.
5 Fer. 2. de Oct. vel Elisabeth. (heri)
7 Fer. 4. (O. D.)
11 Dom. 6. commem. Pii.
17 Sabb. B. M. comm. Symphorosæ, &c.
18 Dom. 7. com. Alexii.
25 Dom. 8. com. Dom.
31 Sabb. B. M.

AUGUSTUS.

1 Dom. 9. 1. August. commem. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Aug. [O. D.]
7 Sabb. B. M. comm. Donati.
8 Dom. 10. 2. Augusti.
9 Fer. 2. Cyriaci, &c. [heri] comm. Vigil. & Romani.
15 Dom. 11. 3. August. comm. Dom.
16 Fer. 2. Lect. Dom. 3. Aug.
22 Dom. 12. 4. August. commem. Dom.
25 Fer. 4. Lect. Dom. 4. Augusti.
29 Dom. 13. 1. Septemb. com. Dom.
30 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Septemb.
31 Fer. 3. Resp. 1. Noct. Dom. 1.

SEPTEMBER.

1 Fer. 4. (O. D.)
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 14. 2. Septemb.
12 Dom. 15. 3. Septemb. comm. Oct.
15 Fer. 4. Temp. commem. Fer.
17 Fer. 6. de ea, vel de Stigmat. comm. Fer.
18 Sabb. 4. Temp.
19 Dom. 16. 4 Septemb.
22 Fer. 4. Januarii, (19.) commem. Mauritii.
25 Sabb. B. M.
26 Dom. 17. 5. Septemb. commemor. Cypriani, &c.

OCTOBER.

2 Sabb. B. M. (O. D.) nisi heri fuerit dictum.
3 Dom. 18. 1. Octob.
10 Dom. 19. 2. Octob.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 20. 3. Octob.
23 Sabb. B. M.
24 Dom. 21. 4. Octob.
29 Fer. 6. Lect. Dom. 5. Octob.
30 Sabb. Vigil.
31 Dom. 22. 1. Novemb.

NOVEMBER.

7 Dom. 23. 3. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 4. (O. D.)
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 24. 4. Novemb. 6. Epiphan.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 7.

Litera Dominicalis D. cum Epacta viij. vij. vj. v. iv. iij. ij.

JANUARIUS.

4 Dom. vacat.
11 Dom. 1. post Epiphan. commem. Oct. & Hygini.
18 Dom. 2. comm. Dom.
19 Fer. 2. Lect. Dom. 2. (O. D.)
25 Dom. 3. comm. Dom.
26 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
31 Sabb. B. M.

FEBRUARIUS.

1 Dom. 4.
3 Fer. 3. Ignatii [1.] comm. Blasii.
4 Fer. 4. (O. D.)
6 Fer. 6. de Dom. 5. Epiphan. commemor. Dorotheæ.
7 Sabb. Lect. 1. Noct. Dom. 5.
8 Dom. Septuagef.
14 Sabb. B. M. commemor. Valentini.
15 Dom. Sexagef. comm. Faustini.
19 Fer. 5. ad Magnif. Semen.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. Quinquagef.
23 Cathed. (heri.) commemorat. Vigil. nisi sit Bissext.
* 23 Fer. 2. Vigil. (24.)
§. *In Bissext. Tab. 21. 23. Fer. 3. Vigil. &c.*
25 Fer. 4. Cinerum. (26.)

MARTIUS.

1 Dom. 1. Quadragef.
8 Dom. 2.
15 Dom. 3. Quadragef.
22 Dom. 4.
29 Dom. Passionis.

APRILIS.

5 Dom. Palmarum.
12 Dom. Paschæ.
14 Fer. 3. fine comm.
19 Dom. in Albis.
20 Fer. 2. Leonis [11.]
21 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
26 Dom. 2. post Pascha.
27 Fer. 2. Cleri & Marcell. (heri.)

MAJUS.

3 Dom. 3. comm. Dom.
4 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
5 Fer. 3. Resp. 1. Noct. Domin. 3.
10 Dom. 4. comm. Gordiani, &c.
16 Sabb. B. M. comm. Ubaldi.
17 Dom. 5.
18 Fer. 2. Rogat.
20 Fer. 4. Vigil.
21 Fer. 5. Ascensio.
24 Dom. infra Oct. comm Oct.
30 Sabb. Vigil. in Missa nis de Felice.
31 Dom. Pentec. fine comm.

JUNIUS.

2 Fer. 3. fine commemor.
7 Dom. 1. Pent. Trinit. comm. Dom.
8 Fer. 2. Norberti [6.]
9 Fer. 3. [O. D.] Resp. Fer. 2.
11 Fer. 5. Corporis Christi.
12 Fer. 6. de Oct. comm. Basilidis, &c.
13 Sabb. de Oct.
14 Dom. 2. com. Dom. & Oct.
19 Fer. 6. Barnabæ (11.) comm. Gervasii, &c.
20 Sabb. Anton. Pat. [13.] comm. Silverii.

21 Dom.

21 Dom. 3.
27 Sabb. comm. Vigil.
28 Dom. 4. comm. Oct. Joan.

JULIUS.

5 Dom. 5. comm. Oct.
7 Fer. 3. Leonis [28. Jun.]
8 Fer. 4. (O.D.)
11 Sabb. B. M. comm. Pii.
12 Dom. 6. comm. Naboris, &c.
18 Sabb. B. M. comm. Symphorosæ, &c.
19 Dom. 7.
26 Dom. 8. comm. Dom.

AUGUSTUS.

2 Dom. 9. 1. August. comm. Stephani.
7 Fer. 6. [O. D.]
8 Sabb. commemorat. Vigil.
9 Dom. 10. 2. Aug. comm. Romani.
16 Dom. 11. 3. Augusti comm. Dom. & Oct.
22 Sabb. comm. Vigil.
23 Dom. 12. 4. August.
30 Dom. 13. 1. Septemb. comm. Felicis, &c.

SEPTEMBER.

1 Fer. 3. (O.D.)
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 14. 2. Septemb.
13 Dom. 15. 3. Septemb. comm. Oct.
16 Fer. 4. commem. Fer. 4. Temp.
19 Sabb. commem. Fer. nil de Vigilia nisi in Missa.
20 Dom. 16. 4. Septemb.
22 Fer. 3. Eustachii (20.) commem. Mauritii.
26 Sabb. B. M. comm. Cypriani.
27 Dom. 17. 5. Septemb.
28 Fer. 2. Cosmæ, &c. (heri.)

OCTOBER.

2 Fer. 6. (O. D.) si heri non fuit dictum.
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 18. 1. Octob. commem. Dom.
5 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Octob.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. 19. 2. Octob.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 20. 3. Octob. comm. Dom.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 21. 4. Octob. comm. Chrysanthi, &c.
29 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Oct.

NOVEMBER.

1 Dom. 22. 1. Novemb. comm. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Novemb.
8 Dom. 23. 3. Novemb. comm. Dom. & Coronatorum.
10 Fer. 3. (O. D.)
13 Fer. 6. Resp. 1. Noct. Dom. 1.
14 Sabb. B. M.
15 Dom. 24. 4. Novemb. 6. Epiph.

Reliqua usque ad finem anni, ut in Tabula 1.

Litera Dom. E. cum Epacta vij. vj. v. iv. iij. ij. j.

JANUARIUS S.

5 Dom. vacat.
12 Dom. 1. post Epiphan. commem. Oct.
19 Dom. 2. comm. Marii, &c.
23 Fer. 5. [O. D.]
26 Dom. 3.
28 Fer. 3. Polycarpi (26.) comm. Agnetis. 2.

FEBRUARIUS S.

2 Dom. 4. com. Dom.
3 Fer. 2. Lect. Dom. 4. (O. D.)
8 Sabb. de Dom. 5. cum Resp. Fer. 4.
9 Dom. Septuages. commem. Apolloniæ.
15 Sabb. B. M. comm. Faustini.
16 Dom. Sexages.
22 Sabb. commem. Vigil. in Bissext. non fit de Vigil.
23 Dom. Quinquages. [24.]
5. *In Bissext. Tab. 22. 23. Fer. 2. Vigil. &c.*
26 Fer. 4. Cinerum. (27.)

MARTIUS S.

2 Dom. 1. Quadrages.
9 Dom. 2.
10 Fer. 2. Quadrag. martyrum [heri.]
16 Dom. 3. Quadrag.
23 Dom. 4.
30 Dom. Passionis.

APRILIS.

6 Dom. Palmarum.
13 Dom. Paschæ.
20 Dom. in Albis.
21 Fer. 2. Leonis (11.)
22 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
27 Dom. 2. post Pascha.

MAJUS.

4 Dom. 3. comm. Monicæ.
10 Sabb. B. M. comm. Gordiani, &c.
11 Dom. 4.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 5.
19 Fer. 2. Rogat. comm. Pudentianæ.
22 Fer. 5. Ascensio.
25 Dom. infra Octav. comm. Oct. & Urbani.
31 Sabb. Missa. sine comm.

JUNIUS S.

1 Dom. Pentecost.
2 Fer. 2. sine comm.
8 Dom. 1. Pentecost. Trinit. comm. Dom.
9 Fer. 2. Norberti (6.) comm. Primi, &c.
10 Fer. 3. Resp. Fer. 2. (O. D.)
12 Fer. 5. Corporis Christi. sine comm.
13 Fer. 6. de Oct.
14 Sabb. comm. Oct.
15 Dom. 2. comm. Oct. & Viti, &c.
20 Fer. 6. Anton. Pat. (13.) comm. Silverii.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. 3. comm. Paulini.
29 Dom. 4. comm. Dom.

JULIUS.

6 Dom. 5. com. Dom.
7 Fer. 2. (O. D.)
12 Sabb. B. M. comm. Naboris, &c.

13 Dom.

13 Dom. 6.
15 Fer. 3. Anacleti [13.]
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 7. comm. Margaritæ.
27 Dom. 8. comm. Pantaleonis.

AUGUSTUS.

2 Sabb. B. M. comm. Stephani, (O. D.)
3 Dom. 9. 1. Augusti.
7 Fer. 6. Inventio Stephani [3.] commem. Donati.
10 Dom. 10. 2. August. comm. Dom.
11 Fer. 2. Lect. Dom. 2. August.
17 Dom. 11. 3. Aug. comm. Dom.
24 Dom. 12. 4. Augusti commemorat. Dom.
25 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
30 Sabb. B. M. comm. Felicis, &c.
31 Dom. 13. 1. Septemb.

SEPTEMBER.

1 Fer. 2. (O. D.)
6 Sabb. B. M.
7 Dom. 14. 2. Septemb.
14 Dom. 15. 3. Septemb. commemor. Dom.
16 Fer. 3. Lect. Dom. 3.
17 Fer. 4. de ea, cum Resp. 1. Nocturn. Dom. 3. vel de Stigmat. comm. Fer.
18 Fer. 5. Resp. 2. Nocturn. Domin. si heri de Feria.
19 Fer. 6. comm. Fer.
20 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa commem. Fer.
21 Domin. 16. 4. Septemb. commemorat. Dom.
22 Fer. 2. Lect. 1. Noct. Dom. 4.
24 Fer. 4. Resp. 1. Noct. Dom. 4.
25 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Dom. 17. 1. Octob.

OCTOBER.

2 Fer. 5. [O. D.] si non est dictum.
5 Dom. 18. 2. Octob. comm. Placidi.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. 19. 3. Octob.
19 Dom. 20. 4. Octobr.
25 Sabb. B. M. comm. Chrysanthi, &c.
26 Dom. 21. 5. Octobr. commemor. Evaristi.
29 Fer. 4. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 5. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

2 Dom. 22. 1. Novemb. comm. Oct.
3 Fer. 2. Commem. Defunct.
9 Dom. 23. 3. Novemb. comm. Dom.
10 Fer. 2. Lect. Dom. 3. (O. D.)
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 24. 4. Novemb. 6. Epiph.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 2.

Litera Dom. F. cum Epacta vj. v. iv.
iij. ij. j. *

JANUARIUS.

6 Dom. vacat.
12 Sabb. de Dom. infra Oct. comm. Oct. in Missa duæ tantùm Orat.
13 Dom. 1. vacat.
19 Sabb. B. M. comm. Marii, &c. (O. D.)
20 Dom. 2. comm. Dom.
27 Dom. 3. comm. Dom.
29 Fer. 3. Resp. 1. Noct. Dom. 2.

FEBRUARIUS.

3 Dom. 4. comm. Blasij.
4 Fer. 2. [O. D.]
9 Sabb. de Dom. 5. post Epiphan. comm. Apollon. cum Resp. Fer. 4.
10 Dom. Septuages.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. Sexages.
23 Sabb. Vigil. (23.)
5. *In Bissext. Tab. 23. 23. Dom. &c.*
24 Dom. Quinquages. (25.)
25 Fer. 2. Mathiæ [heri] (26.)
27 Fer. 4. Cinerum. (28.)

MARTIUS.

3 Dom. 1. Quadrages.
10 Dom. 2.
17 Dom. 3. comm. Patricii.
24 Dom. 4.
31 Dom. Passionis.

APRILIS.

7 Dom. Palmarum.
14 Dom. Paschæ sine comm.
21 Dom. in Albis.
24 Fer. 4. Leonis [11.]
27 Sabb. B. M.
28 Dom. 2. comm. Vitalis.

MAJUS.

4 Sabb. B. M. comm. Monicæ.
5 Dom. 3.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. 4.
13 Fer. 2. Nerei, &c. (heri)
18 Sabb. B. M.
19 Dom. 5. commemor. Pudentianæ.
20 Fer. 2. Rogat.
23 Fer. 5. Ascensio.
26 Dom. infra Oct. comm. Oct. & Eleutherii.
27 Fer. 2. de Oct. vel Philippi Nerii (heri.)

JUNIUS.

2 Dom. Pentec. sine comm.
9 Dom. 1. Trinitat. comm. Dom. & Primi in Laud. tantùm.
10 Fer. 2. Norberti. [6.]
12 Fer. 4. [O. D.]
13 Fer. 5. Corporis Christi.
16 Dom. 2. comm. Oct.
21 Fer. 6. Anton. Pat. (13.)
22 Sabb. Vigil. comm. Paulini.
23 Dom. 3.
30 Dom. 4. comm. Dom.

JULIUS.

7 Dom. 5.
8 Fer. 2. [O.D.]
14 Dom. 6. comm. Dom. & Henrici.
20 Sabb. B. M. comm. Margaritæ.
21 Dom. 7. comm. Praxedis.
27 Sabb. B. M. comm. Pantaleonis.
28 Dom. 8.
30 Fer. 3. Nazarii, &c. (28.) commemor. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 6. (O.D.)
4 Dom 9. 1. August, comm Dom.
9 Fer. 6. Resp. 1. Noctur. Dom. 1.
11 Dom. 10. 2. August, com. Oct. & Tiburtii, &c.
18 Dom. 11. 3. Augusti, commemor. Oct. & Agapiti.
25 Dom. 12. 4. August.
26 Fer. 2. Ludovici [heri] commemor. Zephyrini.
31 Sabb. B. M.

SEPTEMBER.

1 Dom. 13. 1. Septemb. comm. Ægidii, & 12. Frat.
2 Fer. 2 (O.D.)
7 Sabb. B. M.
8 Dom. 14. 1. Septemb. comm. Dom.
15 Dom. 15. 3. Septemb. commemor. Dom.
16 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
17 Fer. 3. de ea, cum Resp. 1. Nocturn. Dom. 3. vel de Stigmatibus.
20 Fer. 6. nil de Vigil nisi in Missa comm. Fer.
21 Sabb. comm. Fer.
22 Domin. 16. 4 Septemb. comm. Mauritii, &c.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Sabb. B. M.
29 Dom. 17. 1. Octob. comm. Dom.

OCTOBER.

1 Fer. 4. Lect. & Resp. 1. Noct. Domin. 1. Octobr. (O. D.) nisi heri sit dictum.
3 Fer. 5. Resp. 2. Noctur. Dom. Vide pag. 69. à simili.
5 Sabb. B. M. commem. Placidi, &c.
6 Dom. 18. 2. Octob.
7 Fer. 2. Brunonis (heri) commem. Marci, & aliorum.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. 19. 3. Octob.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 20. 4. Octobr.
26 Sabb. Vigil. comm. Evaristi.
27 Dom 21. 5. Octob.
29 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 4. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

3 Dom. 22. 1. Novemb. comm. Oct.
10 Dom. 23. 3 Novemb. comm. Tryphonis.
13 Fer. 4. (O.D.)
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 24. 4. Novemb. 6. Epiph.
19 Fer. 3. Gregorii (17.) commem. Pontiani.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 3.

Litera Dom. B. cum Epacta x. ix. viij. vij. vj. v. iv.

JANUARIUS.

2 Dom. vacat.
9 Dom. 1. post Epiphan. comm. Oct.
16 Dom. 2.
19 Fer. 4. Marcelli. (16.) commemor. Marii, &c.
23 Dom. 3. commem. Emerentianæ.
28 Fer. 6. [O. D.]
29 Sabb. B. M.
30 Dom. 4.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 5. [O. D.]
4 Fer. 6. si non est Biss. fit de Domin. 5. Epiphan.
6 Dom. Septuages. comm. Dorotheæ.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. Sexages.
17 Fer. 5. ad Magn. Si culmen.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. Quinquages.
23 Fer. 4. Cinerum nil de Vigil. nisi in Missa. (24.)
§. *In Bissext. 23. Feria 4. Cin. & Tabul. 19. 23. Feria 5. de ea, &c.*
27 Dom. 1. Quadrages. (28.)

MARTIUS.

6 Dom. 2.
13 Dom. 3. Quadrages.
20 Dom. 4.
22 Fer. 3. Joachim [20.]
27 Dom. Passionis.

APRILIS.

3 Dom. Palmarum.
10 Dom. Paschæ.
17 Dom. in Albis comm. Aniceti.
18 Fer. 2. Leonis. [11.]
19 Fer. 3. Lect. Fer. 2. præced.
24 Dom. 2. post Pascha.

MAJUS.

1 Dom. 3. commem. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
5 Fer. 5. Resp. 1. Noct. Dom. 3.
8 Dom. 4. comm. Dom.
9 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
14 Sabb. B. M. comm. Bonifacii.
15 Dom. 5.
16 Fer. 2. Rogat. comm. Ubaldi.
19 Fer. 5. Ascens. fine comm.
22 Dom. infra Octav. comm. Oct.
27 Fer. 6. de ea, vel Philippi Nerii (heri) com. Joan. Papæ.
29 Dom. Pentecost.
30 31 fine comm.

JUNIUS.

5 Dom. 1. post Pent. Trinitat. comm. Dom.
7 Fer. 3. de ea. Resp. Fer. 2. [O. D.]
9 Fer. 5. Corp. Christi. fine comm.
12 Dom. 2. commemorat. Oct. & Basilidis, &c.
13 Fer. 2. de Oct.
17 Fer. 6. Ant. Pat. (13.)
18 Sabb. B. M. comm. Marci, &c.
19 Dom. 3. comm. Gervasii, &c.

26 Dom.

16 Dom. 4. commem. Oct.
27 Fer. 2. Joan. & Pauli (heri) comm. Oct.

JULIUS.

1 Fer. 6. Homil. ut in 4. die infra Oct.
3 Dom. 5. comm. Oct.
6 Fer. 5. [O.D.]
9 Sabb. B. M.
10 Dom. 6.
11 Fer. 2. Septem frat. [heri] comm. Pii.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 7. comm. Alexij.
23 Sabb. comm. Vigil.
24 Dom. 8. comm. Christinæ.
30 Sabb. B. M. comm. Abdon.
31 Dom. 9. 1. August.

AUGUSTUS.

2 Fer. 3. (O.D.)
7 Dom. 10. 2. August. comm. Donati.
13 Sabb. comm. Vigil.
14 Dom. 11. 3. August. commem. Oct. & Eusebii.
21 Dom. 12. 4. Aug. comm. Oct.
27 Sabb. B. M.
28 Dom. 13. 5. Aug. comm. Dom.

SEPTEMBER.

1 Fer. 5. [O.D.]
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 14. 1. Septemb.
11 Dom. 15. 2. Septemb. comm. Octav. & Proti, &c.
17 Sabb. B. M. vel de Stigmatibus.
18 Dom. 16. 3. Septemb.
21 Fer. 4. Temp. commem. Fer.
23 Fer. 6. comm. Fer.
24 Sabb. 4. Temp.
25 Dom. 17. 4. Septemb.

OCTOBER.

1 Sabb. B. M. commem. Remigii. [O.D.] vel de Ang. Cust. cum initio Esther.
2 Dom. 18. 1. Octob.
3 Fer. 2. (O.D.) si non est dictum in Sabb præced.
9 Dom. 19 2. Octob.
10 Fer. 2. Dionysii [heri.]
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 20. 3. Octob.
22 Sabb. B. M.
23 Dom. 21. 4. Octob.
29 Sabb. B. M. Lect. Dom. 5.
30 Dom. 22. 1. Novemb.

NOVEMBER.

6 Dom. 23. 2. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 5. [O. D.]
13 Dom. 24. 4. Novemb. 6. Epiph.
19 Sabb. B. M. Abdias, Jonas, commemorat. Pontiani.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 6.

Litera Dominicalis C. cum Epacta ix, viij. vij, vj, v. iv, iij.

JANUARIUS.

3 Dom. vacat.
10 Dom. 1. post Epiphan. comm. Oct.
17 Dom. 2. comm. Dom.
19 Fer. 3. [O.D.]
23 Sabb. B. M. comm. Emerentianæ.
24 Dom. 3.
28 Fer. 5. Timothei, (24.) commemorat. Agnetis 2.
30 Sabb. B. M.
31 Dom. 4.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 4. [O.D.]
6 Sabb. de Dom. 5. Epiph. comm. Dorotheæ, cum Resp. Fer. 4.
7 Dom. Septuages.
8 Fer. 2. Romualdi (heri.)
13 Sabb. B. M.
14 Dom. Sexages. comm. Valentini.
18 Fer. 5. ad Magnif. Quod autem.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. Quinquages.
23 Fer. 3. Vigil. [24.]
§. *In Bissext. 23. Fer. 3. de ea sine precib. & Tab. 20. 23. Fer. 4. Cin. &c.*
24 Fer. 4. Cinerum.
25 Fer. 5. Mathiæ [heri] (26.)
28 Dom. 1. Quadrages. (29.)

MARTIUS.

7 Dom. 2. comm. Perpetuæ, &c.
8 Fer. 2. Thomæ Aquin. [heri.]
14 Dom. 3. Quadrages.
21 Dom. 4.
22 Fer. 2. Benedicti. [heri.]
28 Dom. Passionis.

APRILIS.

4 Dom. Palmarum.
11 Dom. Paschæ.
18 Dom. in Albis.
19 Fer. 2. Leonis [11.]
20 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 2. post Pascha comm. Dom.

MAJUS.

2 Dom. 3. comm. Dom.
5 Fer. 4. Resp. 1. Noct. Dom. 3.
9 Dom. 4. comm. Dom.
11 Fer. 3. Resp. 1. Noct. Dom. 4.
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 5. comm. Ubaldi.
17 Fer. 2. Rogat.
19 Fer. 4. Vigil. comm. Pudentianæ.
20 Fer. 5. Ascensio.
23 Dom. infra Oct. comm. Oct.
26 Fer. 4. de Oct. vel Philippi Nerii, comm. Eleuther.
30 Dom. Pentec. sine comm.
31 Fer. 2. sine commemor.

JUNIUS.

6 Dom. 1. post Pentec. Trinit. comm. Dom.
7 Fer. 2. Norberti (heri.)
8 Fer. 3. *Resp.* Fer. 2. [O. D.]
10 Fer. 5. Corporis Christi.

13 Dom.

15 Dom. 2. com. Dom. & Oct.
18 Fer. 6. Antonii Pat. (13.) com. Marci, &c.
19 Sabb. B. M. comm. Silverii.
20 Dom. 3. comm. Oct.
27 Dom. 4. com. Oct.

JULIUS.

1 Fer. 5. Homil. ut in 4. die infra Oct.
4 Dom. 5. commem. Oct.
5 Fer. 2. de Oct. vel Elisabeth. (heri)
7 Fer. 4. (O. D.)
11 Dom. 6. commem. Pii.
17 Sabb. B. M. comm. Symphorosæ, &c.
18 Dom. 7. com. Alexii.
25 Dom. 8. com. Dom.
31 Sabb. B. M.

AUGUSTUS.

1 Dom. 9. 1. August. commem. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Aug. [O. D.]
7 Sabb. B. M. comm. Donati.
8 Dom. 10. 2. Augusti.
9 Fer. 2. Cyriaci, &c. [heri] comm. Vigil. & Romani.
15 Dom. 11. 3. August. comm. Dom.
16 Fer. 2. Lect. Dom. 3. Aug.
22 Dom. 12. 4. August. commem. Dom.
25 Fer. 4. Lect. Dom. 4. Augusti.
29 Dom. 13. 1. Septemb. com. Dom.
30 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Septemb.
31 Fer. 3. Resp. 1. Noct. Dom. 1.

SEPTEMBER.

1 Fer. 4. (O. D.)
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 14. 2. Septemb.
12 Dom. 15. 3. Septemb. comm. Oct.
15 Fer. 4. Temp. commem. Fer.
17 Fer. 6. de ea, vel de Stigmat. comm. Fer.
18 Sabb. 4. Temp.
19 Dom. 16. 4 Septemb.
22 Fer. 4. Januarii, (19.) commem. Mauritii.
25 Sabb. B. M.
26 Dom. 17. 5. Septemb. commemor. Cypriani, &c.

OCTOBER.

2 Sabb. B. M. (O. D.) nisi heri fuerit dictum.
3 Dom. 18. 1. Octob.
10 Dom. 19. 2. Octob.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 20. 3. Octob.
23 Sabb. B. M.
24 Dom. 21. 4. Octob.
29 Fer. 6. Lect. Dom. 5. Octob.
30 Sabb. Vigil.
31 Dom. 22. 1. Novemb.

NOVEMBER.

7 Dom. 23. 3. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 4. (O. D.)
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 24. 4. Novemb. 6. Epiphan.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 7.

Litera Dominicalis D. cum Epacta viij. vij. vj. v. iv. iij. ij.

JANUARIUS.

4 Dom. vacat.
11 Dom. 1. post Epiphan. commem. Oct. & Hygini.
18 Dom. 2. comm. Dom.
19 Fer. 2. Lect. Dom. 2. (O. D.)
25 Dom. 3. comm. Dom.
26 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
31 Sabb. B. M.

FEBRUARIUS.

1 Dom. 4.
3 Fer. 3. Ignatii [1.] comm. Blasii.
4 Fer. 4. (O. D.)
6 Fer. 6. de Dom. 5. Epiphan. commemor. Dorotheæ.
7 Sabb. Lect. 1. Noct. Dom. 5.
8 Dom. Septuagef.
14 Sabb. B. M. commemor. Valentini.
15 Dom. Sexagef. comm. Faustini.
19 Fer. 5. ad Magnif. Semen.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. Quinquagef.
23 Cathed. (heri.) commemorat. Vigil. nisi sit Bissext.
* 23 Fer. 2. Vigil. (24.)
§. *In Bissext. Tab. 21. 23. Fer. 3. Vigil. &c.*
25 Fer. 4. Cinerum. (26.)

MARTIUS.

1 Dom. 1. Quadragef.
8 Dom. 2.
15 Dom. 3. Quadragef.
22 Dom. 4.
29 Dom. Passionis.

APRILIS.

5 Dom. Palmarum.
12 Dom. Paschæ.
14 Fer. 3. fine comm.
19 Dom. in Albis.
20 Fer. 2. Leonis [11.]
21 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
26 Dom. 2. post Pascha.
27 Fer. 2. Cleti & Marcell. (heri.)

MAJUS.

3 Dom. 3. comm. Dom.
4 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
5 Fer. 3. Resp. 1. Noct. Domin. 3.
10 Dom. 4. comm. Gordiani, &c.
16 Sabb. B. M. comm. Ubaldi.
17 Dom. 5.
18 Fer. 2. Rogat.
20 Fer. 4. Vigil.
21 Fer. 5. Ascensio.
24 Dom. infra Oct. comm Oct.
30 Sabb. Vigil. in Missa nil de Felice.
31 Dom. Pentec. fine comm.

JUNIUS.

2 Fer. 3. fine commemor.
7 Dom. 1. Pent. Trinit. comm. Dom.
8 Fer. 2. Norberti [6.]
9 Fer. 3. [O. D.] Resp. Fer. 2.
11 Fer. 5. Corporis Christi.
12 Fer. 6. de Oct. comm. Basilidis, &c.
13 Sabb. de Oct.
14 Dom. 2. com. Dom. & Oct.
19 Fer. 6. Barnabæ (11.) comm. Gervasii, &c.
20 Sabb. Anton. Pat. [13.] comm. Silverii.

21 Dom.

21 Dom. 3.
27 Sabb. comm. Vigil.
28 Dom. 4. comm. Oct. Joan.

JULIUS.

5 Dom. 5. comm. Oct.
7 Fer. 3. Leonis [28. Jun.]
8 Fer. 4. (O.D.)
11 Sabb. B. M. comm. Pii.
12 Dom. 6. comm. Naboris, &c.
18 Sabb. B. M. comm. Symphorosæ, &c.
19 Dom. 7.
26 Dom. 8. comm. Dom.

AUGUSTUS.

2 Dom. 9. 1. August. comm. Stephani.
7 Fer. 6. [O. D.]
8 Sabb. commemorat. Vigil.
9 Dom. 10. 2. Aug. comm. Romani.
16 Dom. 11. 3. Augusti comm. Dom. & Oct.
22 Sabb. comm. Vigil.
23 Dom. 12. 4. August.
30 Dom. 13. 1. Septemb. comm. Felicis, &c.

SEPTEMBER.

1 Fer. 3. (O.D.)
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 14. 2. Septemb.
13 Dom. 15. 3. Septemb. comm. Oct.
16 Fer. 4. commem. Fer. 4. Temp.
19 Sabb. commem. Fer. nil de Vigilia nisi in Missa.
20 Dom. 16. 4. Septemb.
22 Fer. 3. Eustachii (20.) commem. Mauritii.
26 Sabb. B. M. comm. Cypriani.
27 Dom. 17. 5. Septemb.
28 Fer. 2. Cosmæ, &c. (heri.)

OCTOBER.

2 Fer. 6. (O. D.) si heri non fuit dictum.
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 18. 1. Octob. commem. Dom.
5 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Octob.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. 19. 2. Octob.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 20. 3. Octob. comm. Dom.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 21. 4. Octob. comm. Chrysanthi, &c.
29 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Oct.

NOVEMBER.

1 Dom. 22. 1. Novemb. comm. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Novemb.
8 Dom. 23. 3. Novemb. comm. Dom. & Coronatorum.
10 Fer. 3. (O. D.)
13 Fer. 6. Resp. 1. Noct. Dom. 1.
14 Sabb. B. M.
15 Dom. 24. 4. Novemb. 6. Epiph.

Reliqua usque ad finem anni, ut in Tabula 1.

Litera Dom. E. cum Epacta vij. vj. v. iv. iij. ij. j.

JANUARIUS S.

5 Dom. vacat.
12 Dom. 1. post Epiphan. commem. Oct.
19 Dom. 2. comm. Marii, &c.
23 Fer. 5. [O. D.]
26 Dom. 3.
28 Fer. 3. Polycarpi (26.) comm. Agnetis. 2.

FEBRUARIUS S.

2 Dom. 4. com. Dom.
3 Fer. 2. Lect. Dom. 4. (O. D.)
8 Sabb. de Dom. 5. cum Resp. Fer. 4.
9 Dom. Septuages. commem. Apolloniæ.
15 Sabb. B. M. comm. Faustini.
16 Dom. Sexages.
22 Sabb. commem. Vigil. in Bissext. non fit de Vigil.
23 Dom. Quinquages. [24.]
5. In Bissext. Tab. 22. 23. Fer. 2. Vigil. &c.
26 Fer. 4. Cinerum. (27.)

MARTIUS S.

2 Dom. 1. Quadrages.
9 Dom. 2.
10 Fer. 2. Quadrag. martyrum [heri.]
16 Dom. 3. Quadrag.
23 Dom. 4.
30 Dom. Passionis.

APRILIS S.

6 Dom. Palmarum.
13 Dom. Paschæ.
20 Dom. in Albis.
21 Fer. 2. Leonis (11.)
22 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
27 Dom. 2. post Pascha.

MAJUS S.

4 Dom. 3. comm. Monicæ.
10 Sabb. B. M. comm. Gordiani, &c.
11 Dom. 4.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 5.
19 Fer. 2. Rogat. comm. Pudentianæ.
22 Fer. 5. Ascensio.
25 Dom. infra Octav. comm. Oct. & Urbani.
31 Sabb. Missa. sine comm.

JUNIUS S.

1 Dom. Pentecost.
2 Fer. 2. sine comm.
8 Dom. 1. Pentecost. Trinit. comm. Dom.
9 Fer. 2. Norberti (6.) comm. Primi, &c.
10 Fer. 3. Resp. Fer. 2. (O. D.)
12 Fer. 5. Corporis Christi. sine comm.
13 Fer. 6. de Oct.
14 Sabb. comm. Oct.
15 Dom. 2. comm. Oct. & Viti, &c.
20 Fer. 6. Anton. Pat. (13.) comm. Silverii.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. 3. comm. Paulini.
29 Dom. 4. comm. Dom.

JULIUS S.

6 Dom. 5. com. Dom.
7 Fer. 2. (O. D.)
12 Sabb. B. M. comm. Naboris, &c.

13 Dom.

13 Dom. 6.
15 Fer. 3. Anacleti [13.]
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 7. comm. Margaritæ.
27 Dom. 8. comm. Pantaleonis.

AUGUSTUS.

2 Sabb. B. M. comm. Stephani, (O. D.)
3 Dom. 9. 1. Augusti.
7 Fer. 6. Inventio Stephani [3.] commem. Donati.
10 Dom. 10. 2. August. comm. Dom.
11 Fer. 2. Lect. Dom. 2. August.
17 Dom. 11. 3. Aug. comm. Dom.
24 Dom. 12. 4. Augusti commemorat. Dom.
25 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
30 Sabb. B. M. comm. Felicis, &c.
31 Dom. 13. 1. Septemb.

SEPTEMBER.

1 Fer. 2. (O. D.)
6 Sabb. B. M.
7 Dom. 14. 2. Septemb.
14 Dom. 15. 3. Septemb. commemor. Dom.
16 Fer. 3. Lect. Dom. 3.
17 Fer. 4. de ea, cum Resp. 1. Nocturn. Dom. 3. vel de Stigmat. comm. Fer.
18 Fer. 5. Resp. 2. Nocturn. Domin. si heri de Feria.
19 Fer. 6. comm. Fer.
20 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa commem. Fer.
21 Domin. 16. 4. Septemb. commemorat. Dom.
22 Fer. 2. Lect. 1. Noct. Dom. 4.
24 Fer. 4. Resp. 1. Noct. Dom. 4.
25 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Dom. 17. 1. Octob.

OCTOBER.

2 Fer. 5. [O. D.] si non est dictum.
5 Dom. 18. 2. Octob. comm. Placidi.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. 19. 3. Octob.
19 Dom. 20. 4. Octobr.
25 Sabb. B. M. comm. Chrysanthi, &c.
26 Dom. 21. 5. Octobr. commemor. Evaristi.
29 Fer. 4. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 5. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

2 Dom. 22. 1. Novemb. comm. Oct.
3 Fer. 2. Commem. Defunct.
9 Dom. 23. 3. Novemb. comm. Dom.
10 Fer. 2. Lect. Dom. 3. (O. D.)
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 24. 4. Novemb. 6. Epiph.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 2.

Litera Dom. F. cum Epacta vj. v. iv.
iij. ij. j. *

JANUARIUS.

6 Dom. vacat.
12 Sabb. de Dom. infra Oct. comm. Oct. in Missa duæ tantùm Orat.
13 Dom. 1. vacat.
19 Sabb. B. M. comm. Marii, &c. (O. D.)
20 Dom. 2. comm. Dom.
27 Dom. 3. comm. Dom.
29 Fer. 3. Resp. 1. Noct. Dom. 2.

FEBRUARIUS.

3 Dom. 4. comm. Blasij.
4 Fer. 2. [O. D.]
9 Sabb. de Dom. 5. post Epiphan. comm. Apollon. cum Resp. Fer. 4.
10 Dom. Septuages.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. Sexages.
23 Sabb. Vigil. (23.)
5. In Bissext. Tab. 23. 23. Dom. &c.
24 Dom. Quinquages. (25.)
25 Fer. 2. Mathiæ [heri] (26.)
27 Fer. 4. Cinerum. (28.)

MARTIUS.

3 Dom. 1. Quadrages.
10 Dom. 2.
17 Dom. 3. comm. Patricii.
24 Dom. 4.
31 Dom. Passionis.

APRILIS.

7 Dom. Palmarum.
14 Dom. Paschæ sine comm.
21 Dom. in Albis.
24 Fer. 4. Leonis [11.]
27 Sabb. B. M.
28 Dom. 2. comm. Vitalis.

MAJUS.

4 Sabb. B. M. comm. Monicæ.
5 Dom. 3.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. 4.
13 Fer. 2. Nerei, &c. (heri)
18 Sabb. B. M.
19 Dom. 5. commemor. Pudentianæ.
20 Fer. 2. Rogat.
23 Fer. 5. Ascensio.
26 Dom. infra Oct. comm. Oct. & Eleutherii.
27 Fer. 2. de Oct. vel Philippi Nerii (heri.)

JUNIUS.

2 Dom. Pentec. sine comm.
9 Dom. 1. Trinitat. comm. Dom. & Primi in Laud. tantùm.
10 Fer. 2. Norberti. [6.]
12 Fer. 4. [O. D.]
13 Fer. 5. Corporis Christi.
16 Dom. 2. comm. Oct.
21 Fer. 6. Anton. Pat. (13.)
22 Sabb. Vigil. comm. Paulini.
23 Dom. 3.
30 Dom. 4. comm. Dom.

JULIUS.

7 Dom. 5.
8 Fer. 2. [O.D.]
14 Dom. 6. comm. Dom. & Henrici.
20 Sabb. B. M. comm. Margaritæ.
21 Dom. 7. comm. Praxedis.
27 Sabb. B. M. comm. Pantaleonis.
28 Dom. 8.
30 Fer. 3. Nazarii, &c. (28.) commemor. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 6. (O.D.)
4 Dom 9. 1. Auguft, comm Dom.
9 Fer. 6. Re p. 1. Noctur. Dom. 1.
11 Dom. 10. 2. Auguft, com. Oct. & Tiburtii, &c.
18 Dom. 11. 3. Augufti, commemor. Oct. & Agapiti.
25 Dom. 12. 4. Auguft.
26 Fer. 2. Ludovici [heri] commemor. Zephyrini.
31 Sabb. B. M.

SEPTEMBER.

1 Dom. 13. 1. Septemb. comm. Ægidii, & 12. Frat.
2 F.r. 2 (O.D.)
7 Sabb. B. M.
8 Dom. 14. 1. Septemb. comm. Dom.
15 Dom. 15. 3. Septemb. commemor. Dom.
16 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
17 Fer. 3. de ea, cum Refp. 1. Nocturn. Dom. 3. vel de Stigmatibus.
20 Fer. 6. nil de Vigil nifi in Miffa comm. Fer.
21 Sabb. comm. Fer.
22 Domin. 16. 4 Septemb. comm. Mauritii, &c.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Sabb. B. M.
29 Dom. 17. 1. Octob. comm. Dom.

OCTOBER.

2 Fer. 4. Lect. & Refp. 1. Noct. Domin. 1. Octobr. (O. D.) nifi heri fit dictum.
3 Fer. 5. Refp. 2. Noctur. Dom. Vide pag. 69. à fimili.
5 Sabb. B. M. commem. Placidi, &c.
6 Dom. 18. 2. Octob.
7 Fer. 2. Brunonis (heri) commem. Marci, & aliorum.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. 19. 3. Octob.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 20. 4. Octobr.
26 Sabb. Vigil. comm. Evarifti.
27 Dom 21. 5. Octob.
29 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 4. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

3 Dom. 22. 1. Novemb. comm. Oct.
10 Dom. 23 3 Novemb. comm. Tryphonis.
13 Fer. 4. (O. D.)
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 24. 4. Novemb. 6. Epiph.
19 Fer. 3. Gregorii (17.) commem. Pontiani.

Reliqua ufque ad finem anni ut in Tabula 3.

Litera Dominicalis G. cum Epacta v. iv, iij. ij. j. * xxix.

JANUARIUS.

7 Dom. 1 post. Epiph. commemor. Oct.
14 Dom. 2. comm. Felicis.
19 Fer. 6. Hilarij [14.] comm. Marij, &c.
21 Dom. 3. commem. Dom.
22 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
23 Fer. 3. [O. D.]
28 Dom. 4. commemor. Agnetis 2.

FEBRUARIUS.

3 Sabb. B. M. comm. Blasij [O. D.]
4 Dom. 5.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. Septuages.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. Sexages. comm. Simeonis.
23 Fer. 6. Vigil. (24.)
§. *In Bissext. 23. Fer. 6. de ea, & Tab. 24. 23. Sabb. de Vigil.*
25 Dom. Quinquages. (26.)
28 Fer. 4. Cinerum.

MARTIUS.

4 Dom. 1. Quadrages. comm. Lucii.
5 Fer. 2. Casimiri (heri.)
11 Dom. 2.
18 Dom. 3.
25 Dom. 4.
26 Fer. 2. Annunciat. [heri.]

APRILIS.

1 Dom. Passionis.
8 Dom. Palmarum.
15 Dom. Paschæ.
17 Fer. 3. sine comm.
22 Dom. in Albis.
24 Fer. 3. Leonis [11.]
27 Fer. 6. Soteris, &c. (22.)
28 Sabb. B. M. comm. Vitalis.
29 Dom. 2.

MAJUS.

4 Fer. 6. Petri mart. (29.) Aprilis comm. Monicæ.
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 3. comm. Dom.
11 Fer. 6. Resp. 1. Noct. Dom. 3.
13 Dom. 4.
19 Sabb. B. M. commemoratio Pudentianæ.
20 Dom. 5.
21 Fer. 2. Rogat.
24 Fer. 5. Ascensio.
27 Dom. infra Oct. commemorat. Octav. & Joan. Papæ.

JUNIUS.

2 Sabb. Missa sine comm.
3 Dom. Pentecost.
10 Dom. Trinitat. commemorat. Dom. 1. Pentec.
12 Fer. 3. Norbert. [6.] comm. Basilidis, &c. Lect. Fer. 2.
14 Fer. 5. Corporis Christi.

15 Fer. 6. de Oct. comm. Viti. &c.
17 Dom. 2. comm. Oct.
22 Fer. 6. Basilii (14.) commem. Paulini.
23 Sabb. Vigil. Resp. Fer. 2. præced. Hebdom. [O. D.]
24 Dom, 3. comm. Dom.

JULIUS.

1 Dom. 4. com. Dom.
7 Sabb. B. M. (O. D.)
8 Dom. 5.
15 Dom. 6.
21 Sabb. B. M. comm. Praxedis.
22 Dom. 7. com. Dom.
23 Fer. 2. Lect. Dom. 7.
29 Dom. 8. 1. August. commem. Felicis, &c.
30 Fer. 2. Marthæ [heri.] comm. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 5. (O. D.)
5 Dom. 9. 2. August. commem. Dom.
7 Fer. 3. Lect. Dom. 2. August.
12 Dom. 10. 3. Aug. comm. Oct. & Claræ.
19 Dom. 11. 4. August. comm. Oct.
26 Dom. 12. 5. Aug. comm. Zephyrini.

SEPTEMBER.

1 Sabb. B M. com Ægidii, & 12. Frat. (O. D.)
2 Dom. 13. 1. Septemb.
9 Dom. 14. 2. Sept. com. Oct. & Gorgonii,
16 Dom. 15. 3. Sept. comm. Euphemiæ, &c.
17 Fer. 2. Cornelii [heri] vel Stigmat.
18 Fer. 3. de ea, Cornelii, si heri de Stigmat.
19 Fer. 4. Temp. comm. Fer.
21 Fer. 6. commemor. Fer.
22 Sabb. de Fer. comm. Mauritii, &c.
23 Dom. 16. 4 Septemb. commem. Theclæ.
24 Fer. 2. Lini [heri.]
27 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Fer. 6. Resp. 1. Noct. Dom. 5.
30 Dom. 17. 1. Octobr. comm. Dom.

OCTOBER.

2 Fer. 3. Lect. & Resp. Dom. 1. Octob. (O. D.) si heri factum est de Angelis custodibus.
7 Dom. 18. 2. Octob. comm. Marci, &c.
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 19. 3. Octob.
15 Fer. 2. Callisti, (heri.)
20 Sabb. B. M.
21 Dom. 20. 4. Oct. commem. Hilarionis & Ursulæ.
28 Dom. 21. 5. Octob. comm. Dom.
29 Fer. 2. Lect. Dom. 5. Octob.
30 Fer. 3. Lect. Fer. 2. Resp. Fer. 3.

NOVEMBER.

2 Fer 6. Lect. Fer. 3. Dom. 5.
4 Dom. 22. 1. Novemb. comm. Oct. & Vitalis, &c.
5 Fer. 2. de Oct. vel Caroli [heri] comm. Oct.
10 Sabb. B. M. commemorat. Tryphonis, (O. D.)
11 Domin. 23. 3. Novemb. commmemorat. Dom.
12 Fer. 2. Lect. Domin. 3. Novembris.
18 Dom. 24. 4. Novemb. 6. Epiph. comm. Dom.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 4.

Litera Dominicalis A. cum Epacta iv. iij. ij. j. * xxix, xxviij.

JANUARIUS.

1 Dom. vacat.
8 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct.
15 Dom. 2. comm. Mauri.
19 Fer. 5. Pauli Eremit. (15.) comm. Marii.
22 Dom. 3.
23 Fer. 2. Vincentii, &c. [heri] com. Emerent.
28 Sabb. B. M. commem. Agnetis 2. (O. D.)
29 Dom. 4.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 6. (O. D.)
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 5.
6 Fer. 2. Agathæ [heri] comm. Dorotheæ.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. Septuagef.
18 Sabb. B. M. comm. Simeonis.
19 Dom. Sexagef.
23 Fer. 5. Vigil. (24.)
§. *In Bissext. 23. Fer. 5. de ea, & Tab. 25. 23. Fer. 6. Vigil.*
25 Sabb. B. M. (26.)
26 Dom. Quinquagef. [27.]

MARTIUS.

1 Fer. 4. Cinerum.
5 Dom. 1. Quadragef.
12 Dom. 2.
13 Fer. 2. Gregorii (heri.)
19 Dom. 3. Quadragef.
22 Fer. 4. Joseph. (19.)
26 Dom. 4.

APRILIS.

2 Dom. Passionis.
3 Fer. 2. Francisci de Paul. (heri)
9 Dom. Palmarum.
16 Dom. Paschæ.
17 Fer. 2. sine comm.
23 Dom. in Albis.
24 Fer. 2. Leonis [11.]
26 Fer. 4. Lect. Fer. 2.
27 Fer. 5. Soteris, &c. [22.]
28 Fer. 6. Georgii (23.) comm. Vitalis.
30 Dom. 2. post Pascha.

MAJUS.

4 Fer. 5. Cathar. Senens. (30. April.) com. Monicæ.
7 Dom. 3.
10 Fer. 4. Stanislai, [7.] comm. Gordiani, &c.
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 4. comm. Bonifacii.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. 5.
22 Fer. 2. Rogat.
25 Fer. 5. Ascensio sine comm.
28 Dom. infra Oct. comm Oct.

JUNIUS.

2 Fer. 6. comm. Marcellini.
4 Dom. Pentecost.
11 Dom. 1. Trinit. comm. Dom.
12 Fer. 2. Barnabæ [heri] comm. Basilidis, &c.
13 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
15 Fer. 5. Corporis Christi sine comm.
18 Dom. 2. comm. Oct. & Marc. &c.

23 Fer. 6. Norberti, (6.) commem. Vigil.
25 Dom. 3. comm. O.

JULIUS.

1 Sabb. Homil. ut in 2. die infra Octav.
2 Dom. 4. comm. Dom.
7 Fer. 6. (O. D.)
8 Sabb. B. M.
9 Dom. 5.
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 6.
23 Dom. 7.
24 Fer. 2. Apollinaris (heri) comm. Vig. & Christinæ.
30 Dom. 8. 1. August. comm. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 4. [O. D.]
6 Dom 9. 2. August. comm. Dom.
7 Fer. 2. Lect. Dom. 2.
13 Dom 10. 3. August. com. Oct. & Hippol.
20 Dom. 11. 4. August. comm. Dom.
26 Sabb. B. M. comm. Zephyrini.
27 Dom. 12. 5 Augusti.

SEPTEMBER.

1 Fer. 6. (O. D.)
2 Sabb. B. M.
3 Dom. 13. 1. Septemb.
10 Dom. 14. 2. Septemb. comm. Oct.
11 Fer. 2. Nicol. Tol. (heri.) comm. Oct.
17 Dom. 15. 3. Septemb.
18 Fer. 2. de ea vel de Stigmat. [heri.]
20 Fer. 4. Temp. comm. Fer. nil de Vigil. nisi in Missa.
22 Fer. 6. comm. Mauritii.
23 Sabb. 4. Temp. comm. Fer.
24 Dom. 16. 4. Septemb.
28 Fer. 5. Lect. & Resp. Dom. 5.

OCTOBER.

1 Dom. 17. 1. Octobr. commem. Remigii.
2 Fer. 2. de ea, vel de Ang. Cust.
3 Fer. 3. (O. D.) si non fuit dictum heri.
7 Sabb. B. M. comm. Marci, &c.
8 Dom. 18. 2. Octob.
10 Fer. 3. Brigittæ. (8.)
15 Dom. 19. 3. Octob.
21 Sabb. B. M. commemorat. Hilarionis, & Ursulæ, &c.
22 Dom. 20. 4. Octob.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5.
29 Dom. 21. 1. Novemb.

NOVEMBER.

5 Dom. 22. 2. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 6. (O. D.)
12 Dom. 23. 3. Novemb.
13 Fer. 2. Martini. (heri.)
19 Dom. 24. 4. Novemb. 6. Epiph. comm. Pontiani.

Reliqua usque ad finem anni, ut in Tabula 5.

Litera Dom. B. cum Epacta iij. ij. j.
* xxix. xxviij. xxvij.

JANUARIUS.

2 Dom. vacat.
9 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct.
16 Dom. 2.
19 Fer. 4. Marcelli (16.) commemorat. Marii, &c.
23 Dom. 3. comm. Emerentianæ.
28 Fer. 6. [O. D.]
29 Sabb. B. M.
30 Dom. 4.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 5. (O. D.)
4 Fer. 6. Epist. 2. Thessalon.
6 Dom. 5. comm. Dorotheæ.
12 Sabb. de Dom. 6. si non est Bissextus cum Resp. Fer. 4.
13 Dom. Septuages.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. Sexages.
23 Fer. 4. Vigil. [24.]
5. *In Bissext. 23. Fer. 4. de ea, & Tab. 26. 23. Fer. 5. Vigil.*
26 Sabb. B. M. (27.)
27 Dom. Quinquages. [28.]

MARTIUS.

1 Fer. 3. (O. D.)
2 Fer. 4. Cinerum.
6 Dom. 1. Quadrages.
13 Dom. 2.
20 Dom. 3. Quadrages.
22 Fer. 3. Joachim (20.)
27 Dom. 4.

APRILIS.

3 Dom. Passionis.
10 Dom. Palmarum.
17 Dom. Paschæ sine comm.
24 Dom. in Albis.
26 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
27 Fer. 4. Leonis (11.)
28 Fer. 5. Soteris, &c. (22.) commem. Vitalis.

MAJUS.

1 Dom. 2. comm. Dom.
4 Fer. 4. Georgii (23 Apr.) comm. Monicæ.
8 Dom. 3. comm. Dom.
11 Fer. 4. Resp. 1. Noct. Dom. 3.
14 Sabb. B. M. comm. Bonifacii.
15 Dom. 4.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. 5.
23 Fer. 2. Rogat.
25 Fer. 4. comm. Urbani.
26 Fer. 5. Ascens. sine comm.
27 Fer. 6. de Oct. vel Philippi Nerii (heri.)
29 Dom. infra Oct. comm. Oct.

JUNIUS.

3 Fer. 6. de ea.
5 Dom. Pentecost.
12 Dom. 1. Trinit. comm. Dom. & Basilidis in Laudibus tantùm.
15 Fer. 4. Barnabæ (11.) commem. Viti.
16 Fer. 5. Corporis Christi.
19 Dom. 2. comm. Oct. & Gervasi.
23 Fer. 5. de Oct. Corporis Christi, com. Vigil.

26 Dom.

26 Dom. 3. comm. Oct.
27 Fer. 2. Joan. & Pauli [heri] comm. Oct.

JULIUS.

1 Fer. 6. Homil. ut in 4. die infra Oct.
3 Dom. 4. commem. Oct.
7 Fer. 5. Norberti [6. Junii.]
8 Fer. 6. [O. D.]
9 Sabb. B. M.
10 Dom. 5.
11 Fer. 2. Septem fratrum [heri] comm. Pii.
16 Sabb. B. M
17 Dom. 6. commemor. Alexii.
23 Sabb. comm. Vigil.
24 Dom. 7. comm. Christinæ.
30 Sabb. B. M. comm. Abdon.
31 Dom. 8. 1. August.

AUGUSTUS.

2 Fer. 3. [O. D.]
7 Dom. 9. 2. Augusti commem. Donati.
13 Sabb. comm. Vigil.
14 Dom. 10. 3. Augusti com. Oct. & Eusebii.
21 Dom. 11. 4. Aug. comm. Oct.
27 Sabb. B. M.
28 Dom. 12. 5. Augusti, commemor. Dom.

SEPTEMBER.

2 Fer. 5. (O. D.)
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 13. 1. Septemb.
11 Dom. 14. 2. Septemb. comm. Oct. & Proti.
17 Sabb. B. M. vel de Stigmat.
18 Dom. 15. 3. Septemb.
21 Fer. 4. comm. Fer. 4. Temp.
23 Fer. 6. comm. Fer.
24 Sabb. 4. Temp.
25 Dom. 16. 4. Septemb.

OCTOBER.

1 Sabb. B. M. comm. Remigii [O. D.] vel de Angelis Cust. cum initio libri Esther.
2 Dom. 17. 1. Octob.
3 Fer. 2. [O. D.] si non fuit dictum.
9 Dom. 18. 2. Octob.
10 Fer. 2. Dionysii [heri.]
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 19. 3. Octob.
22 Sabb. B. M.
23 Dom. 20. 4. Octob.
29 Sabb. B. M. Lect. Dom. 5.
30 Dom. 21. 1. Novemb.

NOVEMBER.

6 Dom. 22. 3. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 5. (O. D.)
13 Dom. 23. 4. Novemb.
19 Sabb. B. M. Abdias, Jonas, commemorat. Pontiani.
20 Dom. 24. 5. Novemb.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 6.

Litera Dom. C. cum Epacta ij. j. * xxix. xxviij. xxvij. xxvj.

JANUARIUS.

3 Dom. vacat.
10 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct.
17 Dom. 2. comm. Dom.
19 Fer. 3. (O. D.)
23 Sabb. B. M. comm. Emerentianæ.
24 Dom. 3.
28 Fer. 5. Timothei, (24.) comm. Agnetis 2.
30 Sabb. B. M.
31 Dom. 4.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 4. [O. D.]
6 Sabb. B. M. comm. Dorotheæ.
7 Dom. 5.
8 Fer. 2. Romualdi, (heri.)
13 Sabb. de Dom. 6. cum Resp. Fer. 4.
14 Dom. Septuag. comm. Valentini.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. Sexages.
23 Fer. 3. Vigil. [24.]
§ *In Biss. Fer. 3. de ea, & Tab. 27. 23. Fer. 4. de Vigil. &c.*
25 Fer. 5. ad Magnif. Quod autem.
27 Sabb. B. M. [28.]
28 Dom. Quinquages. [29.]

MARTIUS.

1 Fer. 2. [O. D.]
3 Fer. 4. Cinerum.
7 Dom. 1. Quadrag. comm. Perpetuæ, &c.
8 Fer. 2. Thomæ Aquin. [heri.]
14 Dom. 2.
21 Dom. 3.
22 Fer. 2. Benedicti, [heri.]
28 Dom. 4.

APRILIS.

4 Dom. Passionis.
11 Dom. Palmarum.
18 Dom. Paschæ.
25 Dom. in Albis Litaniæ dicuntur.
27 Fer. 3. Marci. [25.]
28 Fer. 4. Leonis [11.] comm. Vitalis.

MAJUS.

2 Dom. 2. comm. Dom.
4 Fer. 3. Soteris, &c. (22. Apr.) comm. Monicæ.
5 Fer. 4. Georgii (23. Aprilis.)
9 Dom. 3. comm. Dom.
13 Fer. 5. B. 1. Noct. Dom. 3.
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 4. comm. Ubaldi.
22 Sabb. B. M.
23 Dom. 5.
24 Fer. 2. Rogat.
26 Fer. 4. Vigil. commemorat. Eleutherii vel Philippi Nerii, cum 3. Missis.
27 Fer. 5. Ascensio, sine comm.
30 Dom. infra Oct. commem. Oct. & Felicis.

JUNIUS.

6 Dom. Pentecost.
13 Dom. Trinit. comm. Dom. 1. Pent.
15 Fer. 3. Barnabæ [11.] comm. Viti.
16 Fer. 4. Norberti (6.)
17 Fer. 5. Corporis Christi.

20 Dom. 2. commemor. Oct. & Silverii.
23 Fer. 4. comm. Vigil.
24 Fer. 5. comm. Oct. Corporis Christi.
27 Dom. 3. comm. Oct. Joannis.

JULIUS.

1 Fer. 5. Homil. ut in 4. die infra Oct.
4 Dom. 4. comm. Oct. Apost.
5 Fer. 2. de Oct. vel Elisabeth (heri.)
7 Fer. 4. Anton. Pat. (13. Junii.)
8 Fer. 5. [O. D.]
11 Dom. 5. comm. Pii.
17 Sabb. B. M. comm. Alexii.
18 Dom. 6. comm. Symphorosæ.
25 Dom. 7. comm. Dom.
27 Fer. 3. Lect. Dom. 7.
31 Sabb. B. M.

AUGUSTUS.

1 Dom 8. *1. August. comm Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. (O. D.)
7 Sabb. B. M. comm. Donati.
8 Dom. 9. 2. Augusti.
9 Fer. 2. Cyriaci [heri] comm. Vigil. & Romani.
15 Dom. 10. 3. August. comm. Dom.
16 Fer. 2. Lect. Dom. 3. Aug.
22 Dom. 11. 4. August. comm. Dom.
25 Fer. 4. Lect. Dom. 4.
29 Dom. 12. 1. Septemb. comm. Dom.

SEPTEMBER.

1 Fer. 4. (O. D.)
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 13. 2. Septemb.
12 Dom. 14. 3. Septemb. comm. Oct.
15 Fer. 4. comm. Fer. 4. Temp.
17 Fer. 6. de ea, vel de Stigm. comm. Fer.
18 Sabb. 4. Temp.
19 Dom. 15. 4. Septemb.
22 Fer. 4. Januarii, &c. (19.) comm. Mauritii.
25 Sabb. B. M.
26 Dom. 16. 5. Septemb. commemor. Cypriani, &c.

OCTOBER.

2 Sabb. B. M. (O. D.) si heri non fuit dictum.
3 Dom. 17. 1. Octob.
10 Dom. 18. 2. Octob.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 19. 3. Octob.
23 Sabb. B. M.
24 Dom. 20. 4. Octobr.
29 Fer. 6. Lect. Dom. 5. Octobr.
30 Sabb. Vigil.
31 Dom. 21. 1. Novembr.

NOVEMBER.

7 Dom. 22. 3. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 4. (O. D.)
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 23. 4. Novemb.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 7.

Litera Dominicalis D. cum Epacta j. * xxix. xxviij. xxvij. xxvj. xxv. xxiv.

JANUARIUS.

4 Dom. vacat.
11 Dom. 1. post. Epiph. com. Oct. & Hygini.
18 Dom. 2. commemor. Dom.
19 Fer. 2. Lect. Dom. 2. [O.D.]
25 Dom. 3. commem. Dom.
26 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
29 Fer. 5. ℟. 1. Noct. Dom. 2.
31 Sabb. B. M.

FEBRUARIUS.

1 Dom. 4.
3 Fer. 3 Ignatii. (1.) comm. Blasii.
4 Fer. 4. [O. D.]
8 Dom. 5.
14 Sabb. de Dom. 6. comm. Valentini cum ℟. Fer. 4.
15 Dom. Septuages. commem. Faustini.
21 Sabb. B. M.
22 Dom. Sexages.
23 Fer. 2. Cathedra [heri] comm. Vigil.
* 23 Fer. 2. Vigil. (24.)
§. *In Biss. 23. Fer. 2. Cath. fine comm. Vig. & Tab. 28. 23. Fer. 3. Vigil. &c.*
26 Fer. 5. ad Magnif. Semen est.
28 Sabb. B. M. (29.)

MARTIUS.

1 Dom. Quinquages.
2 Fer. 2. [O. D.]
4 Fer. 4. Cinerum comm. Lucii.
5 Fer. 5. Casimiri (heri.)
8 Dom. 1. Quadrages.
15 Dom. 2.
22 Dom. 3. Quadrages.
29 Dom. 4.

APRILIS.

5 Dom. Passionis.
12 Dom. Palmarum.
14 Fer. 3. comm. Tiburtii.
19 Dom. Paschæ.
25 Sabb. dicuntur Litaniæ.
26 Dom. in Albis, Vesper. de sequen.
27 Fer. 2. Marci [25.]
28 Fer. 3. Soteris, &c. (22.) Lect. Fer. 2. com. Vitalis.

MAJUS.

3 Dom. 2. comm. Dom.
4 Fer. 2. Georgii (23.) comm. Monicæ.
5 Fer. 3. Cleti, &c. [26. April.]
10 Dom. 3. comm. Gordiani, &c.
16 Sabb. B. M. comm. Ubaldi.
17 Dom. 4.
23 Sabb. B. M.
24 Dom. 5.
25 Fer. 2. Rogat. comm Urbani.
27 Fer. 4. Vigil. comm. Joan. Papæ.
28 Fer. 5. Ascensio.
31 Dom. infra Octav. com. Oct. & Petronillæ.

JUNIUS.

7 Dom. Pentecost.
9 Fer. 3. fine comm.
14 Dom. 1. Pentecost. Trinit. comm. Dom.

15 Fer. 2. Barnabæ (11.) commem. Viti, &c.
16 Fer. 3. Basilii (14.)
17 Fer. 4. Norberti (6.)
18 Fer. 5. Corporis Christi, sine comm.
21 Dom. 2. comm. Oct.
23 Fer. 3. comm. Vigil.
24 Fer. 4. comm. Oct. Corporis Christi.
25 Fer. 5. commemor. Oct. Joan.
27 Sabb. commem. Vigil.
28 Dom. 3. commemorat. Oct. Jo.

JULIUS.

5 Dom. 4. comm. Octav. Apostol.
7 Fer. 3. Antonii Patav. (13. Jun.)
8 Fer. 4. Leonis (28. Junii.)
9 Fer. 5. (O. D.)
11 Sabb. B. M. comm. Pii.
12 Dom. 5. commem. Naboris, &c.
18 Sabb. B. M. comm. Symphorosæ, &c.
19 Dom. 6.
26 Dom. 7. commem. Dom.
27 Fer. 2. Lect. Dom. 7.

AUGUSTUS.

2 Dom. 8. 1. August. comm. Stephani.
7 Fer. 6. (O. D.)
8 Sabb. Commem. Vigil.
9 Dom. 9. 2. Augusti. comm. Romani.
16 Dom. 10. 3. August. comm. Dom. & Oct.
22 Sabb. comm. Vigil.
23 Dom. 11. 4. Augusti.
30 Dom. 12. 1. Septemb. comm. Felicis, &c.

SEPTEMBER.

1 Fer. 3. (O. D.)
5 Sabb. B. M.
6 Dom. 13. 2. Septemb.
13 Dom. 14. 3. Septemb. comm. Oct.
16 Fer. 4. comm. Fer. 4. Temp.
19 Sabb. commemor. Fer. nil. de Vigilia nisi in Missa.
20 Dom. 15. 4. Septemb.
22 Fer. 3. Eustachii. (20.) comm. Mauritii.
26 Sabb. B. M. comm. Cypriani, &c.
27 Dom. 16. 5. Septemb.
28 Fer. 2. Cosmæ, &c. [heri.]

OCTOBER.

2 Fer. 6. [O. D.] si heri non fuit dictum.
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 17. 1. Octob. comm. Dom.
5 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Octobr.
10 Sabb B. M.
11 Dom. 18. 2. Octob.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 19. 3. Octob. comm. Dom.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 20. 4. Octob. commemorat. Chrysanthi, &c.
29 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Octob.

NOVEMBER.

1 Dom. 21. 1. Novemb. comm. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Novemb.
8 Dom. 22. 3. Novemb. comm. Dom.
10 Fer. 3. (O. D.)
13 Fer. 6. Resp. 1. Noct. Dom. 2.
14 Sabb. B. M.
15 Dom. 23. 4. Novemb.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 1.

Litera Dominicalis E. cum Epacta * xxix. xxviij. xxvij. xxvj. 25. xxv. xxiv.

JANUARIUS.

5 Dom. vacat.
12 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct.
19 Dom. 2. commemorat. Marii, &c.
23 Fer. 5. (O.D.)
26 Dom. 3.
28 Fer. 3. Polycarpi (26.) comm. Agnetis 2.

FEBRUARIUS.

2 Dom. 4. commemorat. Dom.
3 Fer. 2. Lect. Dom. 4. (O.D.)
8 Sabb. B. M.
9 Dom. 5. commemorat. Apolloniæ.
15 Sabb. de Dom. 6. commemorat. Faustini, cum Resp. Fer. 4.
16 Dom. Septuages.
22 Sabb. comm. Vigil. non tamen in Bissext.
23 Dom. Sexages. (24.)
5. In Bissext Tab. 29. 23. Fer. 2. Vigil.
27 Fer. 5. Antiphon. ad Magnif. Si culmen.

MARTIUS.

1 Sabb. B. M. (O.D.)
2 Dom. Quinquages.
5 Fer. 4. Cinerum.
9 Dom. 1. Quadrages.
10 Fer. 2. Quadraginta Mart.
16 Dom. 2.
23 Dom. 3. Quadrages.
30 Dom. 4.

APRILIS.

6 Dom. Passionis.
13 Dom. Palmarum.
14 Fer. 2. comm. Tiburtii.
20 Dom. Paschæ.
25 Fer. 6. dicuntur Litaniæ.
27 Dom. in Albis. Vesp. de seq.
28 Fer. 2 Marci [25.] commemor. Vitalis in Laudibus tantùm.
29 Fer. 3. Lect. Fer. 2.

MAJUS.

4 Dom. 2. commem. Monicæ.
5 Fer. 2. Soteris, &c. [22.] April.
10 Sabb. Georgii (23. Aprilis) comm. Gordiani, &c.
11 Dom. 3.
13 Fer. 3. Cleti, &c. [26. April.]
17 Sabb. B. M.
18 Dom. 4.
24 Sabb. B. M.
25 Dom. 5. comm. Urbani.
26 Fer. 2. Rogat. commemor. Eleutherii vel Philippi Nerii, comm. Fer. &c.
29 Fer. 5. Ascensio.

JUNIUS.

1 Dom. infra Oct. comm Oct.
2 Fer. 2. commem. Marcellini.
6 Fer. 6. comm. Fer.
8 Dom. Pentecost.
9 Fer. 2. sine comm.
15 Dom. 1. Pentecost. Trinit. comm. Dom. & Viti in Laudibus tantùm.
16 Fer. 2. Barnabæ. (11.)
17 Fer. 3. Basilii (14.) Lect. Fer. 2.
18 Fer. 4. Ant. Pat. (13.) comm. Marci, &c.
19 Fer. 5. Corporis Christi sine comm.

22 Dom. 2. commem. Oct. & Paulini.
23 Fer. 2. commem. Vigil.
24 Fer. 3. comm. Oct. Corporis Christi.
25 26. Commemorat. Oct. Joan.
27 Fer. 6. Joan. & Pauli [heri.]
29 Dom. 3. comm. Dom. tantùm.

JULIUS.

6 Dom. 4. comm. Dom.
7 Fer. 2. ℟. 1. Noct. Dom. 3. (O. D.)
12 Sabb. B. M. commem. Naboris, &c.
13 Dom. 5.
15 Fer. 3. Anacleti (13.)
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 6. commem. Margaritæ.
27 Dom. 7. comm. Pantaleonis.

AUGUSTUS.

2 Sabb. B. M. comm. Stephani [O. D.]
3 Dom. 8. 1. August.
7 Fer. 5. Inventio Stephani (3.) com. Donati.
10 Dom. 9. 2. Augusti, comm. Dom.
11 Fer. 2. Lect. Dom. 2. Aug.
17 Dom. 10. 3 Aug. comm. Dom.
24 Dom. 11. 4. Augusti comm. Dom.
25 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
30 Sabb. B. M. comm. Felicis, &c.
31 Dom. 12. 1. Septemb.

SEPTEMBER.

1 Fer. 2. (O. D.)
6 Sabb. B. M.
7 Dom. 13. 2. Septemb.
16 Fer. 3. Lect. Dom. 3.
14 Dom. 14. 3. Septemb. comm. Dom.
17 Fer. 4. Temporum de ea, Resp. 1. Noct. Dom. 3. vel de Stigmat. comm. Fer.
18 Fer. 5. Resp. 2. Noct. Dom. si heri de Feria Vide pag. 69.
19 Fer. 6. comm. Fer.
20 Sabb. nil de Vigil. nisi in Missa comm. Fer.
21 Dom. 15. 4. Septemb. comm. Dom.
22 Fer. 2. Lect. 1. Noct. Dom. 4.
24 Fer. 4 ℟. 1. Noct. Dom. 4.
25 Fer. 5. Lect. & Resp. Dom. 5. Septemb.
28 Dom. 16. 1. Octob.

OCTOBER.

2 Fer. 5. (O. D.) si non est dictum.
5 Dom. 17. 2. Octobr. comm. Placidi.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. 18. 3. Octob.
19 Dom. 19. 4. Octob.
25 Sabb. B. M. comm. Chrysanthi, &c.
26 Dom. 20. 5. Octob. comm. Evaristi.
29 Fer. 4. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 5. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

2 Dom. 21. 1. Novemb. comm. Oct.
3 Fer. 2. Comm. defunctorum.
9 Dom. 22. 3. Novemb. comm. Dom.
10 Fer. 2. Lect. Dom. 3. (O. D.)
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 23. 4. Novemb.

Reliqua usque ad finem anni, ut in Tabula 2.

Litera Dom. F. cum Epacta xxix. xxviij. xxvij. xxvj. 25. xxv. xxiv.

JANUARIUS.

6 Dom. vacat.
12 Sabb. de Dom. infra Oct. commem. Oct. in Missa duæ tantùm Orat.
13 Dom. 1. vacat.
19 Sabb. B. M. com. Marii, &c. [O. D.]
20 Dom. 2. comm. Dom.
27 Dom. 3. comm. Dom.
29 Fer. 3. Resp. 1. Noct. Dom. 2.

FEBRUARIUS.

3 Dom. 4. comm. Blasii.
4 Fer. 2. (O. D.)
9 Sabb. B. M. comm. Apolloniæ.
10 Dom. 5.
16 Sabb. de Dom. 6. cum Resp. Fer. 4.
17 Dom. Septuag.
23 Sabb. Vigil. [24.]
5. *In Bissext. Tab. 30. 23. Dom. Sexagesf. &c.*
24 Dom. Sexagesf. (25.)
25 Fer. 2. Mathiæ, (heri) (26.)
28 Fer. 5. ad Magnif. Si culmen.

MARTIUS.

1 Fer. 6. (O. D.)
2 Sabb. B. M.
3 Dom. Quinquagesf.
6 Fer. 4. Cinerum.
10 Dom. 1. Quadrag.
17 Dom. 2. comm. Patricii.
24 Dom. 3. Quadrag.
31 Dom. 4.

APRILIS.

7 Dom. Passionis.
14 Dom. Palmar. com. Tiburtii, non in Missa.
17 Fer. 4. comm. Aniceti.
21 Dom. Paschæ.
25 Fer. 5. dicuntur Litaniæ.
28 Dom. in Albis. commem. Vitalis in Laudibus tantùm.

MAJUS.

4 Sabb. Marci (25. Aprilis) comm. Monicæ. in Laud. tantùm.
5 Dom. 2.
10 Fer. 6. Soteris, &c. (22 Apr.) com. Gordiani.
11 Sabb. Georgii (23. Aprilis.)
12 Dom. 3.
13 Fer. 2. Cleti, &c. [26. Aprilis.]
14 Fer. 3. Nerei, &c. (12.) comm. Bonifacii Vide pag. 29. n. 6. & 7.
18 Sabb. B. M.
19 Dom. 4. commemorat. Pudentianæ.
25 Sabb. B M. commemor. Urbani.
26 Dom. 5. commem. Eleutherii.
27 Fer. 2. Rogat. comm. Joan. vel Philippi Nerii. comm. Fer. &c.
30 Fer. 5. Ascensio, sine commemorat.

JUNIUS.

2 Dom. infra Oct. comm. Oct. & Marcellini, &c.
6 Fer. 5. Oct. Ascensionis.
7 Fer. 6. Norberti (heri) com. Fer.
9 Dom. Pentecost. sine commem.
16 Dom. 1. Pent. Trinit. comm. Dom.

17 Fer. 2. Barnabæ (11.)
18 Fer. 3. Basilii (14.) comm. Marci, &c.
19 Fer. 4. Ant. Pat. (13.) comm. Gervasii, &c.
20 Fer. 5. Corporis Christi, sine comm.
22 Sabb. commem. Vigil. & Paulini.
23 Dom. 2. commem. Oct.
24 Fer. 2. commem. Oct.
25. 26. 27. de Oct. Corporis Christi commem. Oct. Jo.
30 Dom. 3. comm. Dom.

JULIUS.

7 Dom. 4.
8 Fer. 2. Joannis & Pauli [26. Jun.]
9 Fer. 3. [O. D.]
10 Fer. 4. [O. D.]
14 Dom. 5. comm. Dom. & Henrici.
15 Fer. 2. Lect. Dom. 5.
20 Sabb. B. M. comm. Margaritæ.
21 Dom. 6. comm. Praxedis.
27 Sabb. B. M. comm. Pantaleonis.
28 Dom. 7.
30 Fer. 3. Nazarii, &c. (28.) com. Abdon. &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 6. [O. D.]
4 Dom. 8. 1. Augusti, comm. Dom.
9 Fer. 6. Resp. 1. Noct. Dom. 1.
11 Dom. 9. 2. Aug. com. Oct. & Tiburtii, &c.
18 Dom. 10. 3. August. commemor. Oct. & Agapithi.
25 Dom. 11. 4. August.
26 Fer. 2. Ludovici [heri] comm. Zephyrini.
31 Sabb. B. M.

SEPTEMBER.

1 Dom. 12. 1. Septemb. comm. Ægidii & 12. Frat.
2 Fer. 2. (O. D.)
7 Sabb. B. M.
8 Dom. 13. 2. Septemb. comm. Dom.
15 Dom. 14. 3. Septemb. comm. Dom.
16 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
17 Fer. 3. de ea, cum ℟. 1. Noct Dom. 3. vel de ftig.
18 Fer. 4. Temp. de ea ℟. 1. Noct. si heri de ftig.
20 Fer. 6. nil de Vigil. nisi in Missa comm. Fer.
21 Sabb. comm. Feriæ.
22 Dom. 15. 4. Septemb. com. Mauritii, &c.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Septemb.
28 Sabb. B. M.
29 Dom. 16. 1. Octob. comm. Dom.

OCTOBER.

2 Fer. 4. Lect. & Resp. Dom. 1. Octob. [O. D.] si heri de Angelis Custodibus.
3 Fer. 5. ℟. 2. Noct. Dom. Vide pag. 69. à simili.
5 Sabb. B. M. comm. Placidi, &c.
6 Dom. 17. 2. Octob.
7 Fer. 2. Brunonis [heri] com. Marci, & aliorũ.
12 Sabb. B. M.
13 Dom. 18. 3. Octob.
19 Sabb. B. M.
20 Dom. 19. 4. Octob.
26 Sabb. Vigil. comm. Evaristi.
27 Dom. 20. 5. Octob.
29 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
30 Fer. 4. Lect. Fer. 3.

NOVEMBER.

3 Dom. 21. 1. Novemb. comm. Oct.
10 Dom. 22. 3. Novemb. comm. Tryphonis.
13 Fer. 4. (O. D.)
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 23. 4. Novemb.
19 Fer. 3. Gregorii Thaumaturgi [17.] comm. Pontiani.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 3.

TA-

Litera Dom. G. cum Epacta xxviij. xxvij. xxvj. 25. xxv. xxiv.

JANUARIUS.

7 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct.
14 Dom. 2. commem. Felicis.
19 Fer. 6. Hilarii (14.) comm. Marii, &c.
21 Dom. 3. comm. Dom.
22 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
23 Fer. 3. (O. D.)
28 Dom. 4. comm. Agnetis 2.

FEBRUARIUS.

3 Sabb. B. M. comm. Blasii [O. D.]
4 Dom. 5.
10 Sabb. B. M.
11 Dom. 6.
17 Sabb. B. M.
18 Dom. Septuages. comm. Simeonis.
23 Fer. 6. Vigil. [24.]
§ *In Bissext. 23. Fer. 6. de ea, & Tab. 31. 23. Sabb. Vigil. &c.*
25 Dom. Sexages. (26.)

MARTIUS.

1 Fer. 5. [O. D.]
3 Sabb. B. M.
4 Dom. Quinquages. comm. Lucii.
5 Fer. 2. Casimiri. (heri.)
7 Fer. 4. Cinerum comm. Perpetuæ, &c.
8 Fer. 5. Thomæ Aquin. [heri.]
11 Dom. 1. Quadrages.
18 Dom. 2.
25 Dom. 3. Quadrages.
26 Fer. 2. Annuntiat. [heri.]

APRILIS.

1 Dom. 4.
8 Dom. Passionis.
15 Dom. Palmarum.
17 Fer. 3. commemor. Aniceti.
22 Dom. Paschæ.
25 Fer. 4. dicuntur Litaniæ.
29 Dom. in Albis.

MAJUS.

2 Fer. 4. Lect. Fer. 2.
4 Fer. 6. Marci [25. Aprilis] in Laudibus tantùm comm. Monicæ.
5 Sabb. Soteris, &c. (22. April.)
6 Dom. 2. comm. Dom.
10 Fer. 5. Georgii (23. Aprilis.) com. Gordiani.
11 Fer. 6. Cleti, &c. [26. April.)
13 Dom. 3.
14 Fer. 2. Petri martyris (29. Aprilis) comm. Bonifacii.
19 Sabb. B. M. comm. Pudentianæ.
20 Dom. 4.
26 Sabb. B. M. comm. Eleutherii vel Philippi Nerii.
27 Dom. 5. comm. Jo. Papæ.
28 Fer. 2. Rogat.
30 Fer. 4. Vigil. comm. Felicis.
31 Fer. 5. Ascensio sine comm.

JUNIUS.

3 Dom. infra Oct. commem. Oct.
9 Sabb. Missa sine comm.
10 Dom. Pentecost.
12 Fer. 3. sine comm.

17 Dom.

17 Dom. Trinit. comm. Dom. 1. Pentec.
18 Fer. 2. Barnabæ (11.) comm. Marci, &c.
19 Fer. 3. Basilii (14.) com. Gervasii, &c. Lect. Fer. 2.
20 Fer. 4. Ant. Patav. (13.) comm. Silverii.
21 Fer. 5. Corporis Christi.
23 Sabb. comm. Vigil.
24 Dom. 2. comm. Dom. & Oct.
25 26 27. Commem. Oct. Jo. nil de SS. Joan. & Paulo.
28 Fer. 5. Oct. Corporis Christi com. Oct. & Joan. & Vigil. Apost.

JULIUS.

1 Dom. 3. comm. Dom.
7 Sabb. Joan. & Pauli (26. Junii.)
8 Dom. 4.
9 Fer. 2. Leonis (28. Junii.)
11 Fer. 4. (O.D.)
15 Dom. 5.
21 Sabb. B. M. comm. Praxedis.
22 Dom. 6. comm. Dom.
29 Dom. 7. 1. August. comm. Felicis, &c.
30 Fer. 2. Marthæ [heri] com. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 5. (O.D.)
5 Dom. 8. 2. Augusti commemor. Dom.
7 Fer. 3. Lect. Dom. 2. August.
12 Dom. 9. 4. Aug. comm. Octav. & Claræ.
19 Dom. 10. 4 Augusti, comm. Oct.
26 Dom. 11. 5. August. comm. Zephyrini.

SEPTEMBER.

1 Sabb. B.M. com. Ægidii, & 12. Frat (O.D.)
2 Dom. 12. 1. Septemb.
9 Dom. 13. 2. Septemb. com. Oct. & Gorgon.
16 Dom. 14. 3. Septemb. com. Euphemiæ, &c.
17 Fer. 2. Cornelii [heri] vel de Stigmat.
18 Fer. 3. Cornelii, si heri de Stigmat. vel de Fer.
19 Fer. 4. comm. Fer. Quatuor Temp.
21 Fer. 6. comm. Fer. 6.
22 Sabb. Quatuor. Temp. com. Mauritii, &c.
23 Dom. 15. 4. Septemb. comm. Theclæ.
24 Fer. 2. Lini [heri.]
27 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Sept.
28 Fer. 6. ℟. 1. Noct. Dom. 5.
30 Dom. 16. 1. Octob. comm. Dom.

OCTOBER.

2 Fer. 3. Fest. Dom. 1. Octob. cum ℟. 1. Noct. [O. D.] si heri de Angelis Custodibus.
7 Fer. 7. 2. Octob. comm. Marci, &c.
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 18. 3. Octob.
15 Fer. 2. Callisti [heri.]
20 Sabb. B. M.
21 Dom. 19. 4. Octob. com. Hilarionis, & Ursulæ.
28 Dom. 20. 5. Octob. comm. Dom.
29 Fer. 2. Lect. Dom. 5. Octob.
30 Fer. 3. Lect. Fer. 2.

NOVEMBER.

2 Fer. 6. Lect. Fer. 3.
4 Dom. 21. 1. Novemb. comm. Vitalis, &c.
5 Fer. 2. de Oct. vel Caroli (heri.)
10 Sabb. B. M. comm. Tryphonis [O. D.]
11 Dom. 22. 3. Novemb. comm. Dom.
12 Fer. 2. Lect. Dom. 3.
18 Dom. 23. 4 Novemb. comm. Dom.
19 Fer. 2. Lect. Dom. 4.

Reliqua usque ad finem anni, ut in Tabula 4.

Litera Dominicalis A. cum Epacta xxvij. xxvj. 25. xxv. xxiv.

JANUARIUS.

1 Dom. vacat.
8 Dom. 1. post Epiphan. comm. Oct.
15 Dom. 2. comm. Mauri.
19 Fer. 5. Paul. Erem. (14.) comm. Marii, &c.
22 Dom. 3.
23 Fer. 2. Vincentii, &c. (heri) com. Emerent.
28 Sabb. B. M. com. Agnetis 2. (O. D.)
29 Dom. 4.

FEBRUARIUS.

3 Fer 6. (O. D.)
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 5.
6 Fer. 2. Agathæ [heri] comm. Dorotheæ.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. 6.
18 Sabb. B. M. comm. Simeonis.
19 Dom. Septuag.
23 Fer. 5. Vigil [24.]
§. In Bissext. 23. Fer. 5. de ea, & Tabul. 32. 23. Februar. 6. Vigil. &c.
25 Sabb. B. M. [26.]
26 Dom. Sexagef. [27.]

MARTIUS.

1 Fer. 4. (O. D.)
5 Dom. Quinquagef.
8 Fer 4. Cinerum.
9 Fer. 5. mutatur Oratio Secreta in Feriæ 6. Secretam.
12 Dom. 1. Quadrag.
13 Fer. 2. Gregor. (heri.)
19 Dom. 2.
22 Fer. 4. Joseph. [19.]
26 Dom. 3. Quadragef.

APRILIS.

2 Dom. 4.
3 Fer. 2. Franc. Paul. [heri.]
9 Dom. Passionis.
16 Dom. Palmarum.
17 Fer. 2. comm. Aniceti.
23 Dom. Paschæ.
25 Fer. 3. dicuntur Litaniæ.
30 Dom. in Albis Vesp. de seq.

MAJUS.

2 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
4 Fer. 5. Marci, [25.] Aprilis commem. Monicæ in Laudibus tantùm.
5 Fer. 6. Soteris, &c. 22. April.
7 Dom. 2.
10 Fer. 4. Georgii [23. Apr.] com. Gordiani, &c.
11 Fer. 5. Cleti, &c. [26.] Aprilis.
13 Sabb. Petri martyris [29. April.]
14 Dom. 3. comm. Bonifacii.
15 Fer. 2. Catharinæ Senensis [30. Aprilis.]
16 Fer. 3. Stanislai [7.] comm. Ubaldi.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. 4.
27 Sabb. B. M. comm. Jo.
28 Dom. 5.
29 Fer. 2. Rogat.
31 Fer. 4. Vigil. comm. Petronillæ.

JUNIUS.

1 Fer. 5. Ascensio.
4 Dom. infra Oct. comm. Oct.
6 Fer. 3. comm. Oct.
11 Dom. Pentecost.
12 Fer. 2. sine comm.
18 Dom. Trinitatis comm. Dom. 1. Pentecost. Marci, &c. in Laudibus tantùm.

19 Fer.

19 Fer. 2. Barnabæ (11.) com. Gervasii, &c.
20 Fer. 3. Basilii. (14.) com. Silverii. Lect. Fer. 2.
21 Fer. 4. Anton. Pat. (13.)
22 Fer. 5. Corporis Christi sine com.
23 Fer. 6. comm. Vigil.
24 Sabb. comm. Oct. Corporis Christi.
25 Dom. 2. comm. Octavarum.
26 27. De Oct. Corporis Christi com. Oct. Jo.
28 Fer. 4. ut heri & comm. Vigil.
29 Fer. 5. com. Oct. Corporis Christi tantùm.

JULIUS.

1 Sabb. Homil. ut in secunda die infra Oct.
2 Dom. 3. comm. Dom.
7 Fer. 6. Joan & Pauli, [26. Jun.]
8 Sabb. Leonis, [28. Junii.]
9 Dom. 4.
1 Fer. 3. [O.D.]
5 Sabb. B. M.
16 Dom. 5.
23 Dom. 6.
24 Fer. 2. Apollinaris (heri) comm. Vigil. & Christinæ.
30 Dom. 7. 1. Augusti, comm. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 4. (O.D.)
6 Dom. 8. 2. Augusti, com. Dom.
7 Fer. 2. Lect. Dom. 2. Augusti.
13 Dom. 9. 3. August. com. Oct. & Hippol.
20 Dom 10. 4. August. com. Dom. & Oct.
26 Sabb. B. M. comm. Zephyrini.
27 Dom. 11. 5. Augusti.

SEPTEMBER,

1 Fer. 6. [O.D.]
2 Sabb. B. M.
3 Dom. 12. 1. Septemb.
10 Dom. 13. 2. Septemb.
11 Fer. 2. Nicolai [heri] comm. Oct.
17 Dom. 14. 3. Septemb.
18 Fer. 2. de ea, vel de Stigmat. [heri.]
20 Fer. 4. Temp. commem. Feriæ; nil de Vigil. nisi in Missa.
22 Fer. 6. comm. Mauritii.
23 Sabb. 4. Temp. com. Fer.
24 Dom. 15. 4. Septemb.
28 Fer. 5. Lect. Dom. 5. cum suis Resp.

OCTOBER.

1 Dom. 16. 1. Octobris, comm. Remigii.
2 Fer. 2. de ea, vel de Angelis Custodibus.
3 Fer. 3. (O. D.) si non est dictum heri.
7 Sabb. B. M. comm. Marci, &c.
8 Dom. 17. 2. Octobr.
10 Fer. 3. Birgittæ, (8.)
15 Dom. 18. 3. Octobr.
21 Sabb. B. M. comm. Hilarionis & Ursulæ.
22 Dom. 19. 4. Octob.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Octob.
29 Dom. 20. 1. Novemb.

NOVEMBER.

5 Dom. 21. 2. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 6. (O. D.)
12 Dom. 22. 3. Novemb.
13 Fer. 2. Martini, (heri.)
29 Dom. 23. 4. Novembr. comm. Pontiani.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 5.

21 Fer. 3. Basilii (14.) Lect. Fer. 2.
22 Fer. 4. Ant. Pat. (13.) comm. Paulini Jejun. Vigil. seq. Vide quæ diximus Tom. 2. pag. 21. ex Leonis X. Decreto.
23 Fer. 5. Corporis Christi, nil de Vigilia.
24 Fer. 6. com. Oct. Corporis Christi.
25 Sabb. de Oct. Corporis Christi, com. Oct. Jo.
26 Dom. 2. comm. Octavarum.
27 Fer. 2. ut in Sabb. præced.
28 Fer. 3. ut heri, & comm. Vigil. Apostolorum.
29 Fer. 4. com. Oct. Corporis Christi tantùm.
30 Fer. 5. Oct. Corporis Christi, comm. Oct. Joan. & Apost. in Vesp. commem. Oct. Joan. & Apostolorum.

JULIUS.

1 Fer. 6. Homil. ut in 2. die infra Oct.
3 Dom. 3. comm. Oct. Apostol. In Vesp. de com. S. Pauli, com. S. Petri & Dom. vel de Dom. cum comm. Elizabeth. & Apost.
4 Fer. 2. Comm. Pauli (30. Jun.) com. Petri, vel Elizabeth, & tunc de S. Paulo die seq. Vide pag. 119.
7 Fer. 5. Joan. & Pauli (26. Junii.)
8 Fer. 6. Leonis (28. Junii.)
9 Sabb. B. M. [O. D.]
10 Dom. 4.
11 Fer. 2. Septem fratr. (heri.) commemor. Pii.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 5. commemor. Alexii.
23 Sabb. commemor. Vigil.
24 Dom. 6. commemor. Christinæ.
30 Sabb. B. M. comm. Abdon, &c.
31 Dom. 7. 1. Augusti.

AUGUSTUS.

2 Fer. 3. [O. D.]
7 Dom. 8. 2. August. comm. Donati.
13 Sabb. comm. Vigil.
14 Dom. 9. 3. Aug. com. Oct. & Eusebii.
21 Dom. 10. 4. August. com. Oct.
27 Sabb. B. M.
28 Dom. 11. 5. Augusti, com. Dom.

SEPTEMBER.

1 Fer. 5. [O. D.]
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 12. 1. Septemb.
11 Dom. 13. 2. Septemb. com. Prothi.
17 Sabb. B. M. vel de Stigmat.
18 Dom. 14. 3. Septemb.
21 Fer. 4. Temp. comm. Fer.
23 Fer. 6. comm. Fer.
25 Dom. 15. 4. Septemb.

OCTOBER.

1 Sabb. B. M. com. Remigii [O. D.] vel de Angelis Cust. cum initio libri Esther.
2 Dom. 16. 1. Octob.
3 Fer. 2. (O. D.) si non fuit dictum.
9 Dom. 17. 2. Octob.
10 Fer. 2. Dionysii. [heri.]
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 18. 3. Octob.
22 Sabb. B. M.
23 Dom. 19. 4. Octob.
29 Sabb. B. M. Lect. Dom. 5.
30 Dom. 20. 1. Novemb.

NOVEMBER.

6 Dom. 21. 3. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 5. (O. D.)
13 Dom. 22. 4. Novemb.
17 Fer. 5. Amos, Abdias, Jonas.
19 Sabb. de Dom. 23. comm. Pontian.

Reliqua usque ad finem anni, ut in Tabula 6.

Litera Dominiealis C. cum Epacta xxv. xxjv.

JANUARIUS.

3 Dom. vacat.
10 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct.
17 Dom. 2. comm. Dom.
19 Fer. 3. (O.D.)
23 Sabb. B. M. comm. Emerentianæ.
24 Dom. 3.
28 Fer. 5. Timothei. [24] comm. Agnetis 2.
30 Sabb. B. M.
31 Dom. 4.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 4. (O.D.)
6 Sabb. B. M. comm. Dorotheæ.
7 Dom. 5.
8 Fer. 2. Romualdi. (heri.)
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 6. comm. Valentini.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. Septuagef.
23 Fer. 3. Vigil.
§. *In Bissext. 23. Fer. 9. decea, & Tab. 34. 23. Fer. 3. Vigil. &c.*
27 Sabb. B. M.
28 Dom. Sexagef.

MARTIUS.

1 Fer. 2. [O.D.]
6 Sabb. B. M.
7 Dom. Quinquagef. com. Perpetuæ, &c.
8 Fer. 2. Thomæ Aquin. (heri)
10 Fer. 4. Cinerum.
14 Dom. 1. Quadragef.
21 Dom. 2.
22 Fer. 2. Benedicti (heri.)
28 Dom. 3. Quadragef.

APRILIS.

4 Dom. 4.
11 Dom. Passionis.
12 Fer. 2. Leonis [heri.]
18 Dom. Palmarum.
25 Dom. Paschæ, non dicuntur Litaniæ.
27 Fer. 3. dicuntur Litaniæ.
28 Fer. 4. comm. Vitalis.

MAJUS.

2 Dom. in Albis.
4 Fer. 3. Philippi, &c. [1. Maji.] Vide pag. 34 n. 3. comm. Monicæ in Laudibus tantùm.
5 Fer. 4. Marci (25. Aprilis.)
7 Fer. 6. Lect. Fer. 2.
9 Dom. 2. comm. Dom. in Vesp. pro comm Gregorii Antiph. Amavit.
10 Fer. 2 Athanas. (2.) comm. Gordiani.
11 Fer. 3. Soteris, &c. (22. Aprilis.)
13 Fer. 5. Georgii [23. April.]
14 Fer. 6. Cleti, &c. (26 April.) com. Bonif
15 Sabb. Petr. mart. [29. April.]
16 Dom. 3. comm. Ubaldi.
17 Fer. 2. Cathar. Senens. (30. Apr.)
22 Sabb. B. M.
23 Dom. 4.
29 Sabb. B. M.
30 Dom. 5. commemorat. Felicis.
31 Fer. 2. Rogat. comm. Petronillæ.

JUNIUS.

2 Fer. 4. comm. Marcellini, &c.
3 Fer. 5. Ascensio.
6 Dom. infra Oct. comm. Oct.
7 Fer. 2. Norberti. (heri.)
10 Fer. 5. Oct. Ascens. Vesp. integræ.
11 Fer. 6. Barnabæ comm. Fer. 6.
12 Sabb. Missa sine comm.

13 Dom.

13 Dom. Pentecost.
15 Fer. 3. sine comm.
20 Dom. Trin. com. Dom. 1. & Silverii in Laud. tantùm.
21 Fer. 2. Basilii [14]
22 Fer. 3. Anton. Pat. [13.] comm. Paulini.
23 Fer. 4. Vig. ℟. Fer. 2. præced. [O.D.]
24 Fer. 5. Corp. Chr. in Vesp. comm. Nat. Jo.
25 Fer. 6. Nat. Joan. [heri] comm. Oct.
26 Sabb. de Oct. Corp. Chr. comm. Oct. Jo.
27 Dom. 2. Commemorat. Oct.
28 Fer. 2. de Oct. Corp. Christi, comm. Oct. Joan. & Vigil. Apost.
29 Fer. 3. com. Oct. Corp. Christi tantùm.
30 Fer. 4. comm. Octavarum.

JULIUS.

1 Fer. 5. Oct. Corp. Chr. com. Oct. Jo. Apost.
4 Dom. 3. commemorat. Oct. Apost.
5 Fer. 2. de Oct.
7 Fer. 4. Joan. & Pauli, (26. Jun.)
8 Fer. 5. Leonis (28. Jun.)
9 Fer. 6. (O. D.)
11 Dom. 4. comm. Pii.
17 Sabb. B. M. comm. Alexii.
18 Dom. 5. comm. Symphorosæ.
24 Sabb. Vigil.
25 Dom. 6. comm. Dom.
31 Sabb. B. M.

AUGUSTUS.

1 Dom. 7. 1. Aug. comm. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. (O. D.)
7 Sabb. B. M. comm. Donati.
8 Dom. 8. 2. August.
9 Fer. 2. Cyriaci, [heri] com. & Vig. & Rom.
15 Dom. 9. 3. Aug. commem. Dom.
16 Fer. 2. Lect. Dom. 3. August.
22 Dom. 10. 4. Augusti, comm. Dom.
25 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
29 Dom. 11. 1. Septemb.
30 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Septemb.
31 Fer. 3. ℟. 1. Noct. Dom. 1. Septemb.

SEPTEMBER.

1 Fer. 4. (O. D.)
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 12. 2. Septemb.
12 Dom. 13. 3. Septemb. comm. Oct.
15 Fer. 4. Com. Fer. 4. Temp.
17 Fer. 6. de ea, vel de Stigmat. comm. Fer.
18 Sabb. 4. Temp.
19 Dom. 14. 4. Septemb.
22 Fer. 4. Januar. &c. (19.) comm. Mauritii.
25 Sabb. B. M.
26 Dom. 15. 5. Sept. comm. Cypriani, &c.

OCTOBER.

2 Sabb. B. M. [O. D.] si heri non fuit dictum.
3 Dom. 16. 1. Octob.
10 Dom. 17. 2. Octob.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 18. 3. Octob.
23 Sabb. B. M.
24 Dom. 19. 4. Octob.
29 Fer. 6. Lect. Dom. 5. Octob.
30 Sabb. Vigil.
31 Dom. 20. 1. Novemb.

NOVEMBER.

7 Dom. 21. 3. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 4. [O. D.]
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 22. 4. Novemb.
17 Fer. 4. Amos.
19 Fer. 6. Abdias, Jonas.
20 Sabb. de Dom. 23. Pentec.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 7.

Litera Dom. D. C. cum Epacta xxv. vel xxiv. in Bissextili.

JANUARIUS.	14 Sabb. B. M. commemorat. Valentini.
	15 Dom. 6. comm. Faustini.
4 Dom. vacat.	21 Sabb. B. M.
11 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct. & Hygin.	22 Dom. Septuag.
18 Dom. 2. comm. Dom.	23 Fer. 2. Cathedra (heri.)
19 Fer 2. Lect. Dom. 2. (O. D.)	24 Fer. 3. Vigil.
25 Dom. 3. commemorat. Dom.	25 Fer. 4. Mathiæ.
26 Fer. 2. Lect. Dom. 3.	26 Fer. 5. de ea.
29 Fer. 5. ℟. 1. Noct. Dom. 2.	27 Fer. 6. de ea.
31 Sabb. B. M.	28 Sabb. B. M.
	29 Dom. Sexagesi.
FEBRUARIUS.	**MARTIUS.**
1 Dom. 4.	*Et deinceps per Tabulam 35. usque ad finem anni, ut suprà.*
3 Fer. 3. Ignatii (1.) comm. Blasii.	
4 Fer 4. (O. D.)	
8 Dom. 5.	

CONCORDIA
MARTYROLOGII ROMANI
CUM
BREVIARIO ROMANO.

Videntur multa pugnare cum Martyrologio Romano, quæ tamen re verà non pugnant; & idcircò ea ab oculos ponere hoc loco volui, ut appareat in sensu concordia, quæ latet in verbis.

ITAQUE *Januarii die 19.* licet in Martyrologio habeas hæc verba: *Martha in Nympha necata est, cæteri sunt decollati*, & in Breviario hæc alia: *Ducti in eum lacum, qui Nimpha dicebatur, necantur; ac primùm Martha: mox cæteris cervices abscinduntur:* ne tamen dicas; ergò Martha quoque decollata fuit. Nam in Breviario mendum irrepsit Typographi incuriâ; legendum enim est *Martha* non *Marthæ*, quod ultimò est emendatum; & erit sensus: Necantur omnes, ac primùm Martha necatur, mox cæteri sunt decollati, seu quod idem est, cæteris cervices abscinduntur.

Ejusdem die 22. in Martyrolog. 70. socii S. Anastasii *in fluenta sunt demersi:* at in Breviario videntur *decollati. Unà*, inquit, *cum 70. aliis securi percutitur.* Nihilominùs concordant textus, si legas periodũ cum legitima distinctione: *Mox à Persis variis cruciatibus affectus à Rege Chosroa unà cum 70. aliis*, & hoc verum est, qui in fluenta, & hi demersi sunt ante obitum S. Anastasii juxta Martyrologium, Anastasius deindè solus securi percutitur, quod asserunt Breviarium & Martyrologium. *Fe-*

Februarii 6. Martyrologium docet, Dorotheam passam *sub Sapricio*, Breviarium *sub Apricio*; verùm utroque nomine vocabatur Præses apud Historicos. Sicut Aprion, Tentyrorum Episcopus, *in Vita S. Pachomii* appellatur *Saprion à S. Athanasio Apolog. 2. de fuga sua*, & apud Italos, Luigi, Aloysio, Ludovico, quæ sunt idem, & hoc semel adnotâsse, sit satis pro locis etiam memorandis infrà.

Aprilis 14. Tiburtius, & socii in Martyrologio gladio percussi sunt more nobilium; in Breviario, *securi* feriuntur, more servorum. Sed apud Scriptores utroque modo explicari solet idem genus mortis, hoc est, decollatio.

Ibidem Almachius & Amachius videntur differre; at unum & idem nomen, ut suprà diximus, *Februarii 6.* in casu simili unius literæ additæ.

Ejusdem die 17. Martyrologium in Aniceto nominat persecutionem *M. Aurelii Antonini & Lucii Veri*; Breviarium meminit tantùm *M. Aurelii Antonini*. Quis autem sentiat, contraria loqui eos, quorum alter tacet, quod alter dicit? passim id accidit in Evangeliis, quorum est mira concordia.

Ejusdem die 26. licèt in *6.* Lectione Breviarii legas, *Imperatorem adit*, ne putes tamen eum esse Diocletian. de quo in præcedenti Lectione, sed Maximianum, de quo hâc die in Martyrologio.

Maji 1. Philippus in Martyrologio apud *Hierapolim Asiæ* moritur; in Breviario, apud *Hierapolim Phrygiæ*, hæc autem est minoris Asiæ regio. Quid objicies?

Ejusdem 2. obiisse dicitur Athanasius in Martyrologio tempore *Valentiniani & Valentis*; in Breviario sub *Valente*; utrumque tamen verum est, ut patet, tacito alterius nomine.

Ejusdem 3. Alexander Papa in Martyrologio multa patitur ante peremptionem, neque ulla est ibi mentio decollationis; in Breviario dicitur securi percussus, omissis prævìis aliis tormentis. Sed conciliantur hæc loca facilè; quia breviùs in Breviario, fusiùs in Martyrologio de eo & sociis agitur; & alter textus alterum explanat in genere mortis, & peremptionis instrumento.

Ejusdem 12. Videbantur hæc contraria; in Martyrologio, *pridie hujus diei* corpora SS. Nerei, &c. fuêre translata; in Breviario legitur, *Hâc die*. Explica Martyrologium, quod in primis Vesperis Festi (& reverà ita factum est,) quæ primæ Vesperæ attinent ad hanc diem festi more Ecclesiastico. Præterea hâc die recondita sunt corpora, quæ pridiè fuerunt translata, & hic est sensus verborum Breviarii.

Ejusdem 27. S. Joannes Papa dicitur in Martyrologio *diu maceratus in carcere*; & in Breviario, *paucis diebus cessisse è vita*: hoc est, post diuturnam macerationem, brevi morbo adveniente, vitam finivit.

Junii 9. In Martyrologio. Promotus in martyrio SS. Primi & Feliciani dicitur *Præses*, in Breviario: *Prætor*, at utrumque titulum legimus apud Historicos in Promoto.

Ejusdem 12. Basilides, & socii moriuntur in persecutione *Diocletiani & Maximiani*, si Martyrologium legas; divisim utrumque leges in Breviario, quia in persecutione *Diocletiani* torti sunt *à Maximiano*, & utriusque una fuit persecutio.

Ejusdem 18. à Fabiano *judice*, inquit Martyrologium, tenti sunt Marcus & Marcellianus, à Fabiano duce, ait Breviarium. Quid dubitas? Dux ipse militum fuit judex. *Ibidem* leges, *lanceis, telis*. Vide infrà *Decembr. 21.*

Julii 10. Septem fratres in Martyrologio, sub *Antonino Pio*; in Breviario sub *M. Aurelio Antonino*. Una verò fuit amborum persecutio.

Ejusdem 18. Filii S. Symphorosæ ad *trochleas* extenduntur in Martyrologio; *ad palum* alligati dicuntur in Breviario. Lege *Adonem*, qui de iisdem scribens *27. Junii* ait; Imperator jussit septem figi stipites, ibique filios ad trochleas extendi; non ergò ea loca pugnant.

Ejusdem 27. Pantaleon à *Maximiano* tentus in Martyrologio; à *Diocletiano* Nicomediæ in Breviario. Tu explica de Maximiano Galerio, qui apud Diocletianum erat, non de Maximiano Herculeo, qui Mediolani degebat.

Augusti 2. in Martyrologio fit mentio *Valeriani* in Martyrio Stephani Papæ, non autem

Gallieni; de quibus in Breviario. Una tamen erat eorum persecutio.

Ejusdem 25. Astyagis *Regis* jussu; ita Martyrologium de obitu S. Bartholomæi. Dicitur autem in Breviario, quòd Astyages erat *frater Polimii Regis*; ergò non erat Rex; potuit tamen esse Rex etiam ille, & frater Regis.

Septembris 14. Cornelius *in persecutione Decii*, decollatur in Martyrologio: *Gallo & Volusiano* Imperatoribus obiit in Breviario. An perduravit persecutio Decii usque ad Gallum & Volusianum? indixit eam Decius, renovavit Volusianus, *ex Baronio in Annalib. anno Christi 255.*

Ejusdem 19. In martyrio S. Januarii meminit *Diocletiani* Martyrologium; addit *Maximiani* nomen Breviarium; sed jam diximus eandem fuisse persecutionem. Et eodem modo conciliabis textus in Festo SS. Cosmæ & Damiani, *27. ejusdem.*

Octobris 9. Dionysius in Martyrologio à *Fescennino gladio* animadvertitur, in Breviario à *Fescennio securi* percutitur. Duplex varietas, in nomine Judicis, & in instrumento martyrii; sed recole, quæ suprà diximus ad *diem 6. Februar. & 14. April.*

Ejusdem 26. Evaristus in Martyrologio *sub Adriano*; in Breviario *sub Trajano*; sed coronatur, ait, sub Adriano; Pontificatum gessit sub Trajano, hoc est, septem annos sub Trajano rexit Ecclesiam, anno secundo Adriani martyr occubuit, *Baron. in Annal.*

Decembr. 21. S. Thomas in Martyrologio prædicat Evangelium *Hircanis & Brachmanis*, in Breviario *Hircanis & Bactris.* Utrumque tamen verum est, & Brachmanis in India, & Bactris in Scythia prædicavit.

Ibidem Martyrologium tradit, quòd *lanceis* transfixus fuit; Breviarium, quòd *telis* confossus. An, quia telum est omne id, quod manu jaci potest, inde commune fit nomen lanceis, & similibus aliis armorum generibus? nulla igitur in prædictis discordia; sed omnia consona in sensu, si minùs in verbis.

PLACITUM Adm. R. P.
FR. HIERONYMI ONUPHRII ROM.
Theologi Collegiati, & publici Lectoris in Sacris Literis in Bononiensi Archigymnasio,

In disputata dubitatione de recitandis Horis Canonicis

DUBIUM,

An non servare modum præscriptum in recitandis Horis Canonicis in Breviario novo Pii V. sit peccatum mortale, an veniale.

Declaratur Titulus dubitationis.

STO, Clericus, qui sit obligatus ad recitandum divinum Officium, & hic pro sua voluntate & beneplacito recitet de Feria, cùm teneretur ex præscripto Pii V. recitare de aliquo Sancto; & è contra, cum teneretur recitare de Feria, recitet de Sancto; & item, cùm de uno Sancto, recitet de alio; idque absque contemptu saltem explicito; sed solùm, quia ita sibi videtur; idque toties facit, quoties sibi expedire videtur, ut solam propriam voluntatem in recitandis Horis Canonicis sibi regulam constituat:

stituat; quæritur, inquam, an hic Clericus sic recitando divinum Officium peccet mortaliter, an venialiter?

Principio qui scripserunt de hoc dubio, tùm Theologi, tùm Canonistæ, tùm Summistæ sunt, Major. *in 4. d. 12. quæst. 6.* Cajet. *in Summa verbo Hora. cap. 2.* Sotus *lib. 10. de Justitia & Jure quæst. 5. artic. 4.* Azorius *l. 10. de Instit. moral. cap. 10. dubio 2.* Pet. de Atagona *in 2. 2. D. Thomæ, quæst. 83. de Orat. art. 12. dubio 5. princ.* Viguer. *in suis Instit. de Virtute justitiæ cap. 5. v. 4.* Navar. *de Oratione & Horis Canonicis cap. 21. n. 25.* Emanuel Rodriquez *in Summa cas. conf. cap. 142. n. 3.* Tolet. *lib. 2. Instruct. Sacerd. cap. 13. n. 5.* Cosmas Philiarchus *lib. 1. de Horis Canonicis, cap. 6.* Leonard. Lessius *lib. 2. de Justitia & Jure c. 37. dubio 12. n. 77.* Jacob. de Graffiis *lib. 2. Cas. conscient. cap. 52. n. 16.* Joan. Medin. *Cod. de Orat. tract. 6. q. 16.* S. Antoninus *3. par. tit. 13. c. 4. §. 2.* Tabiena *v. Hora Canonica n. 17.* Armilla *eodem v. n. 6.* Sylvest. *eod. verb. n. 15.* Angel. *eodem v. n. 4.* Rosella *eod. verbo n. 13.* Valentia *3. Tomo disput. 6. quæst. 2. puncto 10.* Suarius *2. Tomo de Relig. lib. 4. cap. 23. à n. 11.* Garcia *tract. de Benefic. 1. Tomo par. 3. cap. 1. n. 163.* Paulus Squillantes *tract. de Oblig. Clericorum par. 1. à nu. 50.* pro solutione autem nonnulla nobis sunt præmittenda.

Igitur notandum primò, ex communi Theologorum sententia jam obtentum esse, optimè distingui in qualibet virtute, ut etiam in aliis, substantiam à modo ejusdem. Sic communiter docent Theologi, tùm præcipuè secuti D. Thomam *in part. 2. quæst. 109. art. 3.* Hâc eâdem ratione nobis videtur illa duo posse distingui in ipso divino Officio, ut alia sit substantia illius à modo ejusdem; quam distinctionem optimè & non obscurè insinuârunt Sotus *lib. 10. de Justitia & Jure. quæst. 5. art. 4.* Tolet. *sup. lib. 2. cap. 11.* Navar. *de Oratione & Horis Canonicis cap. 21. num. 22.* Tabiena *suprà num. 16.* Jo. Medina *C. de Oratione, tract. 6. cap. 16. §. De 2.* Quamquam hi non eodem modo distinguunt illa duo in divino Officio; nam alii faciunt substantiam Officii divini ipsum totum divinum Officium, tam diurnum quàm nocturnũ, vel ipsas septem Horas Canonicas ut sic; modum verò illum, quo septem Horæ quotidiè ex præscripto Juris Canonici recitantur. Aliam substantiam divini Officii faciunt per solutionem alicujus Orationis & debitæ pensionis pro beneficio à Deo accepto; modum verò faciunt distributiones illius debitæ pensionis in septem Horas, juxta illud Davidis: *Septies in die laudem dixi tibi, &c.* alii alio modo. Sed de hoc nil ad præsentem difficultatem, cui pro nunc satis est, illa duo scilicèt substantiam & modum distingui in divino Officio.

Hoc igitur posito, non est quæstio hoc loco de ipsa Divini Officii substantia quocunque modo accepta; nam certum est in omnium sententia, omnes Clericos (loquor autem semper de iis, qui aliquo titulo sunt obligati ad divinum Officium recitandum) teneri ad recitandum divinum Officium, saltem quoad substantiam, sub peccato mortali, ut patet ex *c. 1 de Celebratione Missarum, & cap. Dolentes, eodem tit. ex capite Eleutherius Distinct. 91. capite final. Distinct. 92.* & docent passim citati Doctores, Medina *supr. quæst. 17.* Cosmas Philiarchus *item suprà cap. 6. conclus. 1.* Navarr. *in Manuali cap. 25. numer. 122. & de Horis Canon. cap. 7. num. 5.* Antoninus *supr. §. 4.* Tolet. *cap. 12. num. 4.* Viguerius *cap. 5. v. 4.* Lessius *cap. 37. dubio 9. num. 5.* & alii communiter: sed sola difficultas est de modo servando in divino Officio recitando. Anstante Constitutione Pii V. de qua infrà, teneantur Clerici ad illum servandum sub peccato mortali, an verò sub veniali, pro quo

Notandum Secundò. Nos hic sub nomine modi dicendi divinum Officium intelligere & complecti cum Toleto *suprà capite decimo tertio*, & aliis communiter, ea omnia, quæ accidunt divino Officio ut sic, & sunt numero sex, Numerus, Ordo, Qualitas, Tempus, Locus, Modus. Sicut nomine substantiæ ejusdem, ut suprà dictum, intelligimus vel ipsum divinum Officium nocturnum & diurnum, distributum in septem Horas Canonicas; vel orationem debitam Deo, quatenus est quædam certa pensio divini cultûs, debita ab iis præ-

Litera Dominicalis A. cum Epacta xxvij. xxvj.
25. xxv. xxiv.

JANUARIUS.

1 Dom. vacat.
8 Dom. 1. post Epiphan. comm. Oct.
15 Dom. 2. comm. Mauri.
19 Fer. 5. Paul. Erem. (14.) comm. Marii, &c.
22 Dom. 3.
23 Fer. 2. Vincentii, &c. (heri) com. Emerent.
28 Sabb. B. M. com. Agnetis 2. (O. D.)
29 Dom. 4.

FEBRUARIUS.

3 Fer 6. (O. D.)
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 5.
6 Fer. 2. Agathæ [heri] comm. Dorotheæ.
11 Sabb. B. M.
12 Dom. 6.
18 Sabb. B. M. comm. Simeonis.
19 Dom. Septuag.
23 Fer. 5. Vigil [24.]
5. *In Bissext. 23. Fer. 5. de ea, & Tabul. 32. 23. Februar. 6. Vigil. &c.*
25 Sabb. B. M. [26.]
26 Dom. Sexagef. [27.]

MARTIUS.

1 Fer. 4. (O. D.)
5 Dom. Quinquagef.
8 Fer 4. Cinerum.
9 Fer. 5. mutatur Oratio Secreta in Feriæ 6. Secretam.
12 Dom. 1. Quadrag.
13 Fer. 2. Gregor. (heri.)
19 Dom. 2.
22 Fer. 4. Joseph. [19.]
26 Dom. 3. Quadragef.

APRILIS.

2 Dom. 4.
3 Fer. 2. Franc. Paul. [heri.]
9 Dom. Passionis.
16 Dom. Palmarum.
17 Fer. 2. comm. Aniceti.
23 Dom. Paschæ.
25 Fer. 3. dicuntur Litaniæ.
30 Dom. in Albis Vesp. de seq.

MAJUS.

2 Fer. 3. Lect. Fer. 2.
4 Fer. 5. Marci, [25.] Aprilis commem. Monicæ in Laudibus tantùm.
5 Fer. 6. Soteris, &c. 22. April.
7 Dom. 2.
10 Fer. 4. Georgii [23. Apr.] com. Gordiani, &c.
11 Fer. 5. Cleti, &c. [26.] Aprilis.
13 Sabb. Petri martyris [29. April.]
14 Dom. 3. comm. Bonifacii.
15 Fer. 2. Catharinæ Senensis [30. Aprilis.]
16 Fer. 3. Stanislai [7.] comm. Ubaldi.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. 4.
27 Sabb. B. M. comm. Jo.
28 Dom. 5.
29 Fer. 2. Rogat.
31 Fer. 4. Vigil. comm. Petronillæ.

JUNIUS.

1 Fer. 5. Ascensio.
4 Dom. infra Oct. comm. Oct.
6 Fer. 3. comm. Oct.
11 Dom. Pentecost.
12 Fer. 2. fine comm.
18 Dom. Trinitatis comm. Dom. 1. Pentecost. Marci, &c. in Laudibus tantùm.

19 Fer.

19 Fer. 2. Barnabæ (11.) com. Gervasii, &c.
20 Fer. 3. Basilii. (14.) com. Silverii. Lect. Fer. 2.
21 Fer. 4. Anton. Pat. (13.)
22 Fer. 5. Corporis Christi sine com.
23 Fer. 6. comm. Vigil.
24 Sabb. comm. Oct. Corporis Christi.
25 Dom. 2. comm. Octavarum.
26 27. De Oct. Corporis Christi com. Oct. Jo.
28 Fer. 4. ut heri & comm. Vigil.
29 Fer. 5. com. Oct. Corporis Christi tantùm.

JULIUS.

1 Sabb. Homil. ut in secunda die infra Oct.
2 Dom. 3. comm. Dom.
7 Fer. 6. Joan & Pauli, [26. Jun.]
8 Sabb. Leonis, [28. Junii.]
9 Dom. 4.
1 Fer. 3. [O. D.]
5 Sabb. B. M.
16 Dom. 5.
23 Dom. 6.
24 Fer. 2. Apollinaris (heri) comm. Vigil. & Christinæ.
30 Dom. 7. 1. Augusti, comm. Abdon, &c.

AUGUSTUS.

2 Fer. 4. (O. D.)
6 Dom. 8. 2. Augusti, com. Dom.
7 Fer. 2. Lect. Dom. 2. Augusti.
13 Dom. 9. 3. August. com. Oct. & Hippol.
20 Dom 10. 4. August. com. Dom. & Oct.
26 Sabb. B. M. comm. Zephyrini.
27 Dom. 11. 5. Augusti.

SEPTEMBER.

1 Fer. 6. [O. D.]
2 Sabb. B. M.
3 Dom. 12. 1. Septemb.
10 Dom. 13. 2. Septemb.
11 Fer. 2. Nicolai [heri] comm. Oct.
17 Dom. 14. 3. Septemb.
18 Fer. 2. de ea, vel de Stigmat. [heri.]
20 Fer. 4. Temp. commem. Feriæ; nil de Vigil. nisi in Missa.
22 Fer. 6. comm. Mauritii.
23 Sabb. 4. Temp. com. Fer.
24 Dom. 15. 4. Septemb.
28 Fer. 5. Lect. Dom. 5. cum suis Resp.

OCTOBER.

1 Dom. 16. 1. Octobris, comm. Remigii.
2 Fer. 2. de ea, vel de Angelis Custodibus.
3 Fer. 3. (O. D.) si non est dictum heri.
7 Sabb. B. M. comm. Marci, &c.
8 Dom. 17. 2. Octobr.
10 Fer. 3. Birgittæ, (8.)
15 Dom. 18. 3. Octobr.
21 Sabb. B. M. comm. Hilarionis & Ursulæ.
22 Dom. 19. 4. Octob.
26 Fer. 5. Lect. Dom. 5. Octob.
29 Dom. 20. 1. Novemb.

NOVEMBER.

5 Dom. 21. 2. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 6. (O. D.)
12 Dom. 22. 3. Novemb.
13 Fer. 2. Martini, (heri.)
29 Dom. 23. 4. Novembr. comm. Pontiani.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 5.

21 Fer. 3. Basilii (14.) Lect. Fer. 2.
22 Fer. 4. Ant. Pat. (13.) comm. Paulini Jejun. Vigil. seq. Vide quæ diximus Tom. 2. pag. 21. ex Leonis X. Decreto.
23 Fer. 5. Corporis Christi, nil de Vigilia.
24 Fer. 6. com. Oct. Corporis Christi.
25 Sabb. de Oct. Corporis Christi, com. Oct. Jo.
26 Dom. 2. comm. Octavarum.
27 Fer. 2. ut in Sabb. præced.
28 Fer. 3. ut heri, & comm. Vigil. Apostolorum.
29 Fer. 4. com. Oct. Corporis Christi tantùm.
30 Fer. 5. Oct. Corporis Christi, comm. Oct. Joan. & Apost. in Vesp. commem. Oct. Joan. & Apostolorum.

JULIUS.

1 Fer. 6. Homil. ut in 2. die infra Oct.
3 Dom. 3. comm. Oct. Apostol. In Vesp. de com. S. Pauli, com. S. Petri & Dom. vel de Dom. cum comm. Elizabeth. & Apost.
4 Fer. 2. Comm. Pauli (30. Jun.) com. Petri, vel Elizabeth, & tunc de S. Paulo die seq. Vide pag. 119.
7 Fer. 5. Joan. & Pauli (26. Junii.)
8 Fer. 6. Leonis (28. Junii.)
9 Sabb. B. M. [O. D.]
10 Dom. 4.
11 Fer. 2. Septem fratr. (heri.) commemor. Pii.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 5. commemor. Alexii.
23 Sabb. commemor. Vigil.
24 Dom. 6. commemor. Christinæ.
30 Sabb. B. M. comm. Abden, &c.
31 Dom. 7. 1. Augusti.

AUGUSTUS.

2 Fer. 3. [O. D.]
7 Dom. 8. 2. August. comm. Donati.
13 Sabb. comm. Vigil.
14 Dom. 9. 3. Aug. com. Oct. & Eusebii.
21 Dom. 10. 4. August. com. Oct.
27 Sabb. B. M.
28 Dom. 11. 5. Augusti, com. Dom.

SEPTEMBER.

1 Fer. 5. [O. D.]
3 Sabb. B. M.
4 Dom. 12. 1. Septemb.
11 Dom. 13. 2. Septemb. com. Prothi.
17 Sabb. B. M. vel de Stigmat.
18 Dom. 14. 3. Septemb.
21 Fer. 4. Temp. comm. Fer.
23 Fer. 6. comm. Fer.
25 Dom. 15. 4. Septemb.

OCTOBER.

1 Sabb. B. M. com. Remigii [O. D.] vel de Angelis Cust. cum initio libri Esther.
2 Dom. 16. 1. Octob.
3 Fer. 2. (O. D.) si non fuit dictum.
9 Dom. 17. 2. Octob.
10 Fer. 2. Dionysii. [heri.]
15 Sabb. B. M.
16 Dom. 18. 3. Octob.
22 Sabb. B. M.
23 Dom. 19. 4. Octob.
29 Sabb. B. M. Lect. Dom. 5.
30 Dom. 20. 1. Novemb.

NOVEMBER.

6 Dom. 21. 3. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 5. (O. D.)
13 Dom. 22. 4. Novemb.
17 Fer. 5. Amos, Abdias, Jonas.
19 Sabb. de Dom. 23. comm. Pontian.

Reliqua usque ad finem anni, ut in Tabula 6.

Litera Dominicalis C. cum Epacta xxv. xxjv.

JANUARIUS.

3 Dom. vacat.
10 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct.
17 Dom. 2. comm. Dom.
19 Fer. 3. (O.D.)
23 Sabb. B. M. comm. Emerentianæ.
24 Dom. 3.
28 Fer. 5. Timothei. [24] comm. Agnetis 2.
30 Sabb. B. M.
31 Dom. 4.

FEBRUARIUS.

3 Fer. 4. (O.D.)
6 Sabb. B. M. comm. Dorotheæ.
7 Dom. 5.
8 Fer. 2. Romualdi. (heri.)
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 6 comm. Valentini.
20 Sabb. B. M.
21 Dom. Septuages.
23 Fer. 3. Vigil.
§. *In Bissext. 23. Fer. 9. de ea, & Tab. 34. 23. Fer. 3. Vigil. &c.*
27 Sabb. B. M.
28 Dom. Sexages.

MARTIUS.

1 Fer. 2. [O.D.]
6 Sabb. B. M.
7 Dom. Quinquages. com. Perpetuæ, &c.
8 Fer. 2. Thomæ Aquin. (heri)
10 Fer. 4. Cinerum.
14 Dom. 1. Quadrages.
21 Dom. 2.
22 Fer. 2. Benedicti (heri.)
28 Dom. 3. Quadrages.

APRILIS.

4 Dom. 4.
11 Dom. Passionis.
12 Fer. 2. Leonis [heri.]
18 Dom. Palmarum.
25 Dom. Paschæ, non dicuntur Litaniæ.
27 Fer. 3. dicuntur Litaniæ.
28 Fer. 4. comm. Vitalis.

MAJUS.

2 Dom. in Albis.
4 Fer. 3. Philippi, &c. [1. Maji.] Vide pag. 34 n. 3. comm. Monicæ in Laudibus tantùm.
5 Fer. 4. Marci (25. Aprilis.)
7 Fer. 6. Lect. Fer. 2.
9 Dom. 2. comm. Dom. in Vesp. pro comm Gregorii Antiph. Amavit.
10 Fer. 2 Athanas. (2.) comm. Gordiani.
11 Fer. 3. Soteris, &c. (22. Aprilis.)
13 Fer. 5. Georgii [23. April.]
14 Fer. 6. Cleti, &c. (26 April.) com. Bonif
15 Sabb. Petr. mart. [29. April.]
16 Dom. 3. comm. Ubaldi.
17 Fer. 2. Cathar. Senens. (30. Apr.)
22 Sabb. B. M.
23 Dom. 4.
29 Sabb. B. M.
30 Dom. 5. commemorat. Felicis.
31 Fer. 2. Rogat. comm. Petronillæ.

JUNIUS.

2 Fer. 4. comm. Marcellini, &c.
3 Fer. 5. Ascensio.
6 Dom. infra Oct comm. Oct.
7 Fer. 2. Norberti. (heri.)
10 Fer. 5. Oct Ascens. Vesp. integræ.
11 Fer. 6. Barnabæ comm. Fer. 6.
12 Sabb. Missa sine comm.

13 Dom.

13 Dom. Pentecost.
15 Fer. 3. sine comm.
20 Dom. Trin. com. Dom. 1. & Silverii in Laud. tantùm.
21 Fer. 2. Basilii [14]
22 Fer. 3. Anton. Pat. [13.] comm. Paulini.
23 Fer. 4. Vig. ℞. Fer. 2. præced. [O.D.]
24 Fer. 5. Corp. Chr. in Vesp. comm. Nat. Jo.
25 Fer. 6. Nat. Joan. [heri] comm. Oct.
26 Sabb. de Oct. Corp. Chr. comm. Oct. Jo.
27 Dom. 2. Commemorat. Oct.
28 Fer. 2. de Oct. Corp. Christi, comm. Oct. Joan. & Vigil. Apost.
29 Fer. 3. com. Oct. Corp. Christi tantùm.
30 Fer. 4. comm. Octavarum.

JULIUS.

1 Fer. 5. Oct. Corp. Chr. com. Oct. Jo. Apost.
4 Dom. 3. commemorat. Oct. Apost.
5 Fer. 2. de Oct.
7 Fer. 4. Joan. & Pauli. (26. Jun.)
8 Fer. 5. Leonis (28. Jun.)
9 Fer. 6. (O. D.)
11 Dom. 4. comm. Pii.
17 Sabb. B. M. comm. Alexii.
18 Dom. 5. comm. Symphorosæ.
24 Sabb. Vigil.
25 Dom. 6. comm. Dom.
31 Sabb. B. M.

AUGUSTUS.

1 Dom. 7. 1. Aug. comm. Dom.
2 Fer. 2. Lect. Dom. 1. (O. D.)
7 Sabb. B. M. comm. Donati.
8 Dom. 8. 2. August.
9 Fer. 2. Cyriaci. [heri] com. & Vig. & Rom.
15 Dom. 9. 3. Aug. commem. Dom.
16 Fer. 2. Lect. Dom. 3. August.
22 Dom. 10. 4. Augusti, comm. Dom.
25 Fer. 2. Lect. Dom. 4.
29 Dom. 11. 1. Septemb.
30 Fer. 2. Lect. Dom. 1. Septemb.
31 Fer. 3. ℞. 1. Noct. Dom. 1. Septemb.

SEPTEMBER.

1 Fer. 4. (O. D.)
4 Sabb. B. M.
5 Dom. 12. 2. Septemb.
12 Dom. 13. 3. Septemb. comm. Oct.
15 Fer. 4. Com. Fer. 4. Temp.
17 Fer. 6. de ea, vel de Stigmat. comm. Fer.
18 Sabb. 4. Temp.
19 Dom. 14. 4. Septemb.
22 Fer. 4. Januar. &c. (19.) comm. Mauritii.
25 Sabb. B. M.
26 Dom. 15. 5. Sept. comm. Cypriani, &c.

OCTOBER.

2 Sabb. B. M. [O. D.] si heri non fuit dictum.
3 Dom. 16. 1. Octob.
10 Dom. 17. 2. Octob.
16 Sabb. B. M.
17 Dom. 18. 3. Octob.
23 Sabb. B. M.
24 Dom. 19. 4. Octob.
29 Fer. 6. Lect. Dom. 5. Octob.
30 Sabb. Vigil.
31 Dom. 20. 1. Novemb.

NOVEMBER.

7 Dom. 21. 3. Novemb. comm. Oct.
10 Fer. 4. [O. D.]
13 Sabb. B. M.
14 Dom. 22. 4. Novemb.
17 Fer. 4. Amos.
19 Fer. 6. Abdias, Jonas.
20 Sabb. de Dom. 23. Pentec.

Reliqua usque ad finem anni ut in Tabula 7.

TA-

Literа Dom. D. C. cum Epacta xxv. vel xxiv. in Bissextili.

JANUARIUS.	
4 Dom. vacat.	*14* Sabb. B. M. commemorat. Valentini.
11 Dom. 1. post Epiph. comm. Oct. & Hygin.	*15* Dom. 6. comm. Faustini.
18 Dom. 2. comm. Dom.	*21* Sabb. B. M.
19 Fer 2. Lect. Dom. 2. (O. D.)	*22* Dom. Septuag.
25 Dom. 3. commemorat. Dom.	*23* Fer. 2. Cathedra (heri.)
26 Fer. 2. Lect. Dom. 3.	*24* Fer. 3. Vigil.
29 Fer. 5. ℟. 1. Noct. Dom. 2.	*25* Fer. 4. Mathiæ.
31 Sabb. B. M.	*26* Fer. 5. de ea.
FEBRUARIUS.	*27* Fer. 6. de ea.
1 Dom. 4.	*28* Sabb. B. M.
3 Fer. 3. Ignatii (1.) comm. Blasii.	*29* Dom. Sexages.
4 Fer 4. (O.D.)	MARTIUS.
8 Dom. 5.	*Et deinceps per Tabulam 35. usque ad finem anni, ut suprà.*

CONCORDIA MARTYROLOGII ROMANI *CUM* BREVIARIO ROMANO.

Videntur multa pugnare cum Martyrologio Romano, quæ tamen re verà non pugnant; & idcircò ea ob oculos ponere hoc loco volui, ut appareat in sensu concordia, quæ latet in verbis.

ITAQUE *Januarii die 19.* licet in Martyrologio habeas hæc verba: *Martha in Nympha necata est, cæteri sunt decollati,* & in Breviario hæc alia; *Ducti in eum locum, qui Nimpha dicebatur, necantur; ac primùm Martha: mox cæteris cervices abscinduntur;* ne tamen dicas; ergò Martha quoque decollata fuit. Nam in Breviario mendum irrepsit Typographi incuriâ; legendum enim est *Martha* non *Marthæ,* quod ultimò est emendatum; & erit sensus: Necantur omnes, ac primùm Martha necatur, mox cæteri sunt decollati, seu quod idem est, cæteris cervices abscinduntur.

Ejusdem die 22. in Martyrolog. 70. socii S. Anastasii *in fluenta sunt demersi;* at in Breviario videntur *decollati. Unà,* inquit, *cum 70. aliis securi percutitur.* Nihilominùs concordant textus, si legas periodũ cum legitima distinctione: *Mox à Persis variis cruciatibus affectus à Rege Chosroa unà cum 70. aliis,* & hoc verum est, qui in fluenta, & hi demersi sunt ante obitum S. Anastasii juxta Martyrologium, Anastasius deindè solus securi percutitur, quod asserunt Breviarium & Martyrologium. Fe-

Februarii 6. Martyrologium docet, Dorotheam passam *sub Sapricio*, Breviarium *sub Apricio*; verùm utroque nomine vocabatur Præses apud Historicos. Sicut Aprion, Tentyrorum Episcopus, *in Vita S. Pachomii* appellatur *Saprion à S. Athanasio Apolog. 2. de fuga sua*, & apud Italos, Luigi, Aloysio, Ludovico, quæ sunt idem, & hoc semel adnotâsse, sit satis pro locis etiam memorandis infrà.

Aprilis 14. Tiburtius, & socii in Martyrologio gladio percussi sunt more nobilium; in Breviario, *securi* feriuntur, more servorum. Sed apud Scriptores utroque modo explicari solet idem genus mortis, hoc est, decollatio.

Ibidem Almachius & Amachius videntur differre; at unum & idem nomen, ut suprà diximus, *Februarii 6.* in casu simili unius literæ additæ.

Ejusdem die 17. Martyrologium in Aniceto nominat persecutionem *M. Aurelii Antonini & Lucii Veri*; Breviarium meminit tantùm *M. Aurelii Antonini*. Quis autem sentiat, contraria loqui eos, quorum alter tacet, quod alter dicit? passim id accidit in Evangeliis, quorum est mira concordia.

Ejusdem die 26. licèt in 6. Lectione Breviarii legas, *Imperatorem adit*, ne putes tamen eum esse Diocletian. de quo in præcedenti Lectione, sed Maximianum, de quo hâc die in Martyrologio.

Maji 1. Philippus in Martyrologio apud *Hierapolim Asiæ* moritur; in Breviario, apud *Hierapolim Phrygiæ*, hæc autem est minoris Asiæ regio. Quid objicies?

Ejusdem 2. obiisse dicitur Athanasius in Martyrologio tempore *Valentiniani & Valentis*; in Breviario sub *Valente*; utrumque tamen verum est, ut patet, tacito alterius nomine.

Ejusdem 3. Alexander Papa in Martyrologio multa patitur ante peremptionem, neque ulla est ibi mentio decollationis; in Breviario dicitur securi percussus, omissis præviis aliis tormentis. Sed conciliantur hæc loca facilè; quia breviùs in Breviario, fusiùs in Martyrologio de eo & sociis agitur; & alter textus alterum explanat in genere mortis, & peremptionis instrumento.

Ejusdem 12. Videbantur hæc contraria; in Martyrologio, *pridie hujus diei* corpora SS. Nerei, &c. fuêre translata; in Breviario legitur, *Hâc die.* Explica Martyrologium, quod in primis Vesperis Festi (& reverà ita factum est,) quæ primæ Vesperæ attinent ad hanc diem festi more Ecclesiastico. Præterea hâc die recondita sunt corpora, quæ pridiè fuerunt translata, & hic est sensus verborum Breviarii.

Ejusdem 27. S. Joannes Papa dicitur in Martyrologio *diu maceratus in carcere*; & in Breviario, *paucis diebus cessisse è vita*: hoc est, post diutinam macerationem, brevi morbo adveniente, vitam finivit.

Junii 9. In Martyrologio. Promotus in martyrio SS. Primi & Feliciani dicitur *Præses*; in Breviario: *Prætor*, at utrumque titulum legimus apud Historicos in Promoto.

Ejusdem 12. Basilides, & socii moriuntur in persecutione *Diocletiani & Maximiani*, si Martyrologium legas; divisim utrumque leges in Breviario, quia in persecutione *Diocletiani* torti sunt *à Maximiano*, & utriusque una fuit persecutio.

Ejusdem 18. à Fabiano *judice*, inquit Martyrologium, tenti sunt Marcus & Marcellianus, à Fabiano duce, ait Breviarium. Quid dubitas? Dux ipse militum fuit judex. *Ibidem* leges, *lanceis, telis.* Vide infrà *Decembr. 21.*

Julii 10. Septem fratres in Martyrologio, sub *Antonino Pio*; in Breviario sub *M. Aurelio Antonino.* Una verò fuit amborum persecutio.

Ejusdem 18. Filii S. Symphorosæ ad *trochleas* extenduntur in Martyrologio; *ad palum* alligati dicuntur in Breviario. Lege *Adonem*, qui de iisdem scribens *27. Junii* ait; Imperator jussit septem figi stipites, ibique filios ad trochleas extendi; non ergò ea loca pugnant.

Ejusdem 27. Pantaleon à *Maximiano* tentus in Martyrologio; à *Diocletiano* Nicomediæ in Breviario. Tu explica de Maximiano Galerio, qui apud Diocletianum erat, non de Maximiano Herculeo, qui Mediolani degebat.

Augusti 2. in Martyrologio fit mentio *Valeriani* in Martyrio Stephani Papæ, non autem *Gal-*

Gallieni; de quibus in Breviario. Una tamen erat eorum persecutio.

Ejusdem 25. Astyagis *Regis* jussu; ita Martyrologium de obitu S. Bartholomæi. Dicitur autem in Breviario, quòd Astyages erat *frater Polimii Regis*; ergò non erat Rex; potuit tamen esse Rex etiam ille, & frater Regis.

Septembris 14. Cornelius *in persecutione Decii*, decollatur in Martyrologio: *Gallo & Volusiano* Imperatoribus obit in Breviario. An perduravit persecutio Decii usque ad Gallum & Volusianum? indixit eam Decius, renovavit Volusianus, *ex Baronio in Annalib. anno Christi 255.*

Ejusdem 19. In martyrio S. Januarii meminit *Diocletiani* Martyrologium; addit *Maximiani* nomen Breviarium; sed jam diximus eandem fuisse persecutionem. Et eodem modo conciliabis textus in Festo SS. Cosmæ & Damiani, *27. ejusdem.*

Octobris 9. Dionysius in Martyrologio à *Fescennino gladio* animadvertitur, in Breviario à *Fescennio securi* percutitur. Duplex varietas, in nomine Judicis, & in instrumento martyrii; sed recole, quæ suprà diximus ad *diem 6. Februar. & 14. April.*

Ejusdem 26. Evaristus in Martyrologio *sub Adriano*; in Breviario *sub Trajano*; sed coronatur, ait, sub Adriano; Pontificatum gessit sub Trajano, hoc est, septem annos sub Trajano rexit Ecclesiam, anno secundo Adriani martyr occubuit, *Baron. in Annal.*

Decembr. 21. S. Thomas in Martyrologio prædicat Evangelium *Hircanis & Brachmanis*, in Breviario *Hircanis & Bactris.* Utrumque tamen verum est, & Brachmanis in India, & Bactris in Scythia prædicavit.

Ibidem Martyrologium tradit, quòd *lanceis* transfixus fuit; Breviarium, quòd *telis* confossus. An, quia telum est omne id, quod manu jaci potest, inde commune fit nomen lanceis, & similibus aliis armorum generibus? nulla igitur in prædictis discordia; sed omnia consona in sensu, si minùs in verbis.

PLACITUM Adm. R. P.

FR. HIERONYMI ONUPHRII ROM.

Theologi Collegiati, & publici Lectoris in Sacris Literis in Bononiensi Archigymnasio,

In disputata dubitatione de recitandis Horis Canonicis

DUBIUM,

An non servare modum præscriptum in recitandis Horis Canonicis in Breviario novo Pii V. sit peccatum mortale, an veniale.

Declaratur Titulus dubitationis.

STO, Clericus, qui sit obligatus ad recitandum divinum Officium, & hic pro sua voluntate & beneplacito recitet de Feria, cùm teneretur ex præscripto Pii V. recitare de aliquo Sancto; & èconta, cum teneretur recitare de Feria, recitet de Sancto; & item, cùm de uno Sancto, recitet de alio; idque absque contemptu (altem explicito; sed solùm, quia ita sibi videtur; idque toties facit, quoties sibi expedire videtur, ut solam propriam voluntatem in recitandis Horis Canonicis sibi regulam constituat:

ſtituat; quæritur, inquam, an hic Clericus ſic recitando divinum Officium peccet mortaliter, an venialiter?

Principio qui ſcripſerunt de hoc dubio, tùm Theologi, tùm Canoniſtæ, tùm Summiſtæ ſunt, Major. *in 4. d. 12. quæſt. 6.* Cajet. *in Summa verbo Hora. cap. 2.* Sotus *lib. 10. de Juſtitia & Jure quæſt. 5. artic. 4.* Azorius *l. 10. de Inſtit. moral. cap. 10. dubio 2.* Pet. de Aragona *in 2. 2. D. Thomæ, quæſt. 83. de Orat. art. 12. dubio 5. princ.* Viguer. *in ſuis Inſtit. de Virtute juſtitiæ cap. 5. v. 4.* Navar. *de Oratione & Horis Canonicis cap. 21. n. 25.* Emanuel Rodriquez *in Summa caſ. conſ. cap. 142. n. 3.* Tolet. *lib. 2. Inſtruct. Sacerd. cap. 13. n. 5.* Coſmas Philiarchus *lib. 1. de Horis Canonicis. cap. 6.* Leonard. Leſſius *lib. 2. de Juſtitia & Jure c. 37. dubio 12. n. 77.* Jacob. de Graſſiis *lib. 2. Caſ. conſcient. cap. 52. n. 116.* Joan. Medin. *Cod. de Orat. tract. 6. q. 16.* S. Antoninus *3. par. tit. 13. c. 4. §. 2.* Tabiena *v. Hora Canonica n. 17.* Armilla *eodem v. n. 6.* Sylveſt. *eod. verb. n. 15.* Angel. *eodem v. n. 4.* Roſella *eod. verbo n. 13.* Valentia *3. Tomo diſput. 6. quæſt. 2. puncto 10.* Suarius *2. Tomo de Relig. lib. 4. cap. 23. à n. 11.* Garcia *tract. de Benefic. 1. Tomo par. 3. cap. 1. n. 163.* Paulus Squillantes *tract. de Oblig. Clericorum par. 1. à nu. 50.* pro ſolutione autem nonnulla nobis ſunt præmittenda.

Igitur notandum primò, ex communi Theologorum ſententia jam obtentum eſſe, optimè diſtingui in qualibet virtute, ut etiam in aliis, ſubſtantiam à modo ejuſdem. Sic communiter docent Theologi, tùm præcipuè ſecuti D. Thomam *in part. 2. quæſt. 109. art. 3.* Hâc eâdem ratione nobis videtur illa duo poſſe diſtingui in ipſo divino Officio, ut alia ſit ſubſtantia illius à modo ejuſdem; quam diſtinctionem optimè & non obſcurè inſinuârunt Sotus *lib. 10. de Juſtitia & Jure. quæſt. 5. art. 4.* Tolet. *ſup. lib. 2. cap. 11.* Navar. *de Oratione & Horis Canonicis cap. 21. num. 22.* Tabiena *ſuprà num. 16.* Jo. Medina *C. de Oratione, tract. 6. cap. 16. §. De 2.* Quamquam hi non eodem modo diſtinguunt illa duo in divino Officio; nam alii faciunt ſubſtantiam Officii divini ipſum totum divinum Officium, tam diurnum quàm nocturnũ, vel ipſas ſeptem Horas Canonicas ut ſic; modum verò illum, quo ſeptem Horæ quotidiè ex præſcripto Juris Canonici recitantur. Aliam ſubſtantiam divini Officii faciunt perſolutionem alicujus Orationis & debitæ penſionis pro beneficio à Deo accepto; modum verò faciunt diſtributiones illius debitæ penſionis in ſeptem Horas, juxta illud Davidis: *Septies in die laudem dixi tibi*, &c. alii alio modo. Sed de hoc nil ad præſentem difficultatem, cui pro nunc ſatis eſt, illa duo ſcilicèt ſubſtantiam & modum diſtingui in divino Officio.

Hoc igitur poſito, non eſt quæſtio hoc loco de ipſa Divini Officii ſubſtantia quocunque modo accepta; nam certum eſt in omnium ſententia, omnes Clericos (loquor autem ſemper de iis, qui aliquo titulo ſunt obligati ad divinum Officium recitandum) teneri ad recitandum divinum Officium, ſaltem quoad ſubſtantiam, ſub peccato mortali, ut patet ex *c. 1 de Celebratione Miſſarum, & cap. Dolentes, eodem tit. ex capite Eleutherius Diſtinct. 91. capite final. Diſtinct. 92.* & docent paſſim citati Doctores. Medina *ſupr. quæſt. 17.* Coſmas Philiarchus *item ſuprà cap. 6. concluſ. 1.* Navarr. *in Manuali cap. 25. numer. 122. & de Horis Canon. cap. 7. num. 5.* Antoninus *ſupr. §. 4.* Tolet. *cap. 12. num. 4.* Viguerius *cap. 5. v. 4.* Leſſius *cap. 37. dubio 9. num. 5.* & alii communiter: ſed ſola difficultas eſt de modo ſervando in divino Officio recitando. An ſtante Conſtitutione Pii V. de qua infrà, teneantur Clerici ad illum ſervandum ſub peccato mortali, an verò ſub veniali, pro quo

Notandum Secundò. Nos hic ſub nomine modi dicendi divinum Officium intelligere & complecti cum Toleto *ſuprà capite decimo tertio*, & aliis communiter, ea omnia, quæ accidunt divino Officio ut ſic, & ſunt numero ſex, Numerus, Ordo, Qualitas, Tempus, Locus, Modus. Sicut nomine ſubſtantiæ ejuſdem, ut ſuprà dictum, intelligimus vel ipſum divinum Officium nocturnum & diurnum, diſtributum in ſeptem Horas Canonicas; vel orationem debitam Deo, quatenus eſt quædam certa penſio divini cultûs, debita ab iis præ-

cipuè, qui in sortem Domini dicuntur electi, pro qua in sustentationem recipiunt patrimonium Christi, *ex cap. 1. de Celebrat. Missarum*; & quidem ex hac parte divinum Officium, scilicet ut dicit certam hanc pensionem divini cultûs; non videntur malè locuti, qui faciunt ex jure divino simpliciter, ut habet Tabiena *suprà num. 16.* aut ex Jure naturali & divino simul, ut habent Sotus *suprà*, Jacob. de Graffiis *sup. cap. 49. num. 9.* Si verò accipiatur divinum Officium, ut dicit septem Horas Canonicas, tunc bene sunt locuti alii Doctores, cùm dixerint, tunc divinum Officium esse ex naturali & divino Jure, & immemorabili consuetudine Ecclesiæ, ut doctè tradit Navar. *de Horis Canon. cap. 7. nu. 2.* & Cosm. Philiarc. *sup. lib. 2. cap. 2.* unde facilè concedi potest iis Auctoribus, quos jam afferemus, in eo sensu, quo divinum Officium dicit voluntariam & indeterminatam pensionem Deo debitam, non posse Clericos, neque etiam per Papam, liberari ab hujusmodi obligatione recitandi hoc modo sumptum divinum Officium. Sic Angelus *supra numer. 6.* Rosella, *num. 13.* Silvester. *num. 19.* & acceperunt à Panormitano *in cap. 1. de Celebrat. Missarum*, quidquid dixerint Petrus de Aragona *sup. post ultimam conclusionem*, & Toletus *cap. 14. numer. 6.* Et ratio hujus esse potest, quòd scilicet ex hac parte Officium divinum est indispensabile; cùm sit ex rectâ ratione & jure naturali præscriptum; quatenus scilicet, sicut unusquisque ex justitia naturali tenetur ei aliquid impendere, à quo habuit beneficium, unde recipit suos proventus, sic Deo tenetur ille aliquod divinum Officium vel aliquam orationem persolvere, ut illi quoquo modo satisfaciat pro fructibus receptis ex beneficio, si hoc habeat, aut pro beneficio Ordinis sacri habito, aut etiam pro aliis causis, ut multis tradit *Tabiena sup. num. 16.* Ex altera verò parte, scilicet, quoad illas circumstantias, est divinum Officium de jure Ecclesiastico, ut habent Sotus, Jacobus de Graffiis, *ubi sup.* Rodriquez *num. 2.* Navar. *de Horis Canon. à nu. 22. & ibidem cap. 11. num. 31.* & sic divinum Officium est dispensabile, ut ibidem inter alios tradunt Tabiena, Petrus de Aragona, & Toletan. *suprà*; & hinc est, ut non unus apud omnes Ecclesias fuerit modus recitandi divinum Officium. Non disputabimus autem hic de his omnibus circumstantiis, an omnes obligent ad sui observationem sub peccato mortali (certum enim est, non omnium eandem esse obligationem ad peccatum mortale) sed solùm disputabimus de modo Officii recitandi ac ratione psallendi, an scilicet teneatur Clericus in recitando Officio observare & sequi ritum & modum præscriptum à Pio V. in Breviario Romano, ita ut nisi talem observat modum, peccet mortaliter.

Notandum Tertiò, ex Cajetano *2. 2. quest. 186. art. 9. & in Summa v. Preceptum, & aliis Auctoribus*, ex tribus potissimùm colligi posse, legem aliquam obligare ad sui observationem sub peccato mortali; primò, ex materia, quæ imperatur per legem; secundò, ex verbis, quæ in ipsa lege ponuntur; tertiò, ex pœnis, quæ lege irrogantur.

Et primò quidem ex materia; nam reverâ non solùm requiritur intentio legislatoris obligandi subditos per suam legem ad peccatum mortale; sed etiam præter eà requiritur, ut materia ipsa, quæ præcipitur, sit gravis, id est, tanta, ut sufficiat ad obligationem peccati mortalis. Quæ duo ita sunt necessaria, ex communi omnium sententia, ut, si alterum desit, nunquam sit intelligenda talis lex obligatoria ad hujusmodi peccatum. Dicitur autem materia levis, vel gravis, aut etiam parva, ex relatione, quam habet ad commune bonum. Si enim præcipiatur aliquid, quod spectet ad illud; certe materia dicenda erit gravis; secùs, si agatur de bono aliquo particulari (nisi tamen illud bonum particulare sit contra jus naturale, leges divinas, aut alia hujusmodi, tunc enim, quæ est ratio de bono comuni, eadem etiam esset de illis bonis particularibus,) Verbi gratiâ, si tempore famis lege cogantur divites vendere sua frumenta, si plura habeant, justo pretio, certè ipsi tenentur parere legi sub peccato mortali, etiamsi aliis temporibus nemo ut sic, cogatur res suas vendere. Item sæviente peste lege coguntur Medici sub eodem peccato insistere labori, cùm tamen extra

tra talem necessitatem ad id non obligentur; & sic de aliis, in quibus videtur urgere ratio boni communis, ut nisi subditi fecerint, quod lege Principis præceptum est, peccent mortaliter.

Secundò colligitur talis obligatio ex verbis appositis in ipsa lege; & in jure quidem Canonico (de hoc enim disputamus) ut videre est in Constitutionibus Pontificiis, non eadem reperiuntur verba præceptoria, neque eodem modo obligatoria, ut verbi gratiâ, illa verba: *Decernimus, statuimus, innovamus, volumus, intendimus*; quibus, si nihil prætereà addatur, certè non præseferunt obligationem aliquam ad culpam lethalem; alia verò verba: *Præcipimus, & prohibemus*, ex mea quidem sententia, semper afferre secum videntur obligationem ad mortale, quidquid dixerit Cajetanus, qui visus est dixisse illa duo verba: *Præcipimus & prohibemus*, præ se ferre quidē semper aliquā obligationem, non tamen mortalem; sed sine ullo fundamento. Item ex Clementina: *Exivi, de verbor. signif.* habentur duo alia verba ad idem obligatoria, scilicèt, *debet, & tenetur*, quidquid etiam tenuerit Cajetan. sed immeritò; quia si diligenter inspiciamus dictam Clementinam, videbimus, Pontificem uti illis duobus verbis, *debet, & tenetur*, dum intendit ostendere hanc lethalem obligationem. Item, si apponantur in Constitutione illa alia verba: *In virtute sanctæ Obedientiæ, sub pœna præstricti juramenti, sub incursu indignationis præpotentis Dei, & Apostolorum Petri & Pauli, strictè omninò præcipimus, vel jubemus*, aut alia hujusmodi verba obligatoria, eandem vim habere videntur.

Tertiò, & demùm colligitur hujusmodi obligatio ad lethale peccatum ex pœnis, quæ infliguntur in ipsa Constitutione, ut excommunicationis, suspensionis, interdicti, maledictionis, indignationis præpotentis Dei, perpetui carceris, amissionis bonorum, & similium; quæ, cùm sint quædam pœnæ graviores, nunquam intelliguntur inflictæ, nisi ex culpa graviori, quæ solùm est lethalis, ex communi omnium sententia.

Notandum ultimò, quoniam hoc totum negotium præsentis difficultatis pendere videtur ex intelligentia Constitutionis ultimò editæ, præcipuè à Pio V. & quæ descripta est initio Breviarii Romani moderni, in qua fuit præscripta forma & modus recitandi divinum Officium, utrùm in ea ita præscribatur talis forma & modus recitandi illud, ut satis appareat contra facientes peccaturos mortaliter, si consultò illum modum præscriptum & definitum non observaverint; ut propterea operæ pretium videatur hic afferre Constitutionem ipsam de verbo ad verbum, saltem quoad eam partem, quæ facit ad præsentem difficultatem. Itaque post multa Pius V. quæ jam dixerat in illa sua Constitutione, quæ incipit: *Quid à nobis*, &c. quibus ostenderat, quare talem condiderit Constitutionem; & post multa, quibus declaraverat à se abolitum omne & quodcunque aliud Breviarium, tandem ait: *Omni itaque alio usu quibuslibet, ut dictum est, interdicto, hoc nostrum Breviarium, ac precandi psallendique formulam in omnibus universi orbis Ecclesiis, Monasteriis, Ordinibus, & locis etiam exemptis, in quibus Officium ex more & ritu dictæ Romanæ Ecclesiæ dici debet, aut consuevit, salvâ prædictâ institutione, vel consuetudine prædictos ducentos annos superante, præcipimus observari: Statuentes Breviarium ipsum nullo unquam tempore vel totum, vel ex parte mutandum, vel ei aliquid addendum, vel omninò detrahendum esse; ac quoscunque, qui Horas Canonicas ex more & ritu ipsius Romanæ Ecclesiæ, jure vel consuetudine dicere vel psallere debent, propositis pœnis per Canonicas sanctiones constitutis in eos, qui divinum Officium QUOTIDIE non dixerint, ad dicendū & psallendum posthac in perpetuum Horas ipsas diurnas & nocturnas, ex hujus Romani Breviarii præscripto & ratione omninò teneri, neminemque ex iis, quibus hoc dicendi, psallendique munus necessariò impositum est, nisi hâc solâ formulâ facere posse. Jubemus*, &c. Hæc Papa. Ex qua Constitutione multa ad rem nostram colliguntur.

Et primò quidem colligitur, in illa Constitutione tria intendi à Papa; primò, funditùs evertere ac tollere quæcunque alia Breviaria, quæ

quæ ante dictam Constitutionem circumferebantur; secundò, præscribere unum certum Breviarium, quod in omnium manibus impostetùm esset; & ab omnibus recitaretur; tertiò, præscribere certum quendam modum ab omnibus servandum in recitatione ejusdem Breviarii. Non loquor hîc de Breviariis, quæ conceduntur à Papa in illa Bulla. Primum patet ex illis verbis ejusdem Constitutionis, cùm dicitur *omni itaque alio usu*, &c. secundum verò patet ex aliis verbis, cùm dicitur: *hoc nostrum Breviarium*, &c. tertium denique, cùm dicitur, *precandi psallendique formulam.*

Secundò colligitur ex eadem Constitutione distinctionem illam in primo notabili à nobis assignatam, de substantia & modo in ipso Breviario, non esse emendicatam & confictam; nam quod in ipso divino Officio sit sua substantia, patet ex illis verbis Bullæ, cùm dicitur, *hoc nostrum Breviarium*, &c. & infrà, cùm dicitur: *QUOTIDIE non dixerint Horas ipsas diurnas & nocturnas*, &c. quòd verò sit modus, habetur etiã in eadem Bulla, cùm dicitur: *precandi psallendique formulam*, & infrà, cùm dicitur, *ex hujus Romani Breviarii præscripto & ratione*, &c. Ex quibus clarè patet, quid sit substantia divini Officii, & quis sit modus & ratio ejusdem, & quomodo illa duo inter se distinguantur.

Tertiò colligitur ex eadem Constitutione, non solùm à Papa præscribi certum Breviarium, sed etiam certum modum in ipso Breviario observandum, & utrumque sub eadem ratione præcipi, ut patet ex iis verbis, cùm dicitur: *Omni itaque alio usu interdicto, hoc nostrum Breviarium, ac precandi psallendiq; formulam*, &c. & infrà: *Ad dicendum & psallendum posthac in perpetuũ Horas ipsas diurnas & nocturnas, ex hujus Rom. Breviarii præscripto & ratione omninò teneri.* En substantia & modus in Breviario servandus, &c.

Quartò colligitur, quibus verbis utatur Papa in sua dicta Constitutione ad id præcipiendum & præscribendum: *Præcipimus observari*; *Propositis pœnis per Canonicas sanctiones*; *Statuentes omninò teneri*; *Ex more & ritu Romanæ Ecclesiæ psallere debent*; *Jubemus, ut procurent*, &c.

Ultimò colligitur, rem gravem tractari in dicta Constitutione; ut patet ex illis verbis, cùm dicitur sub initio: *Hanc nimirùm orandi varietatem gravissimè ferens*, &c. Et paulò antè: *Quin etiam in Provincias paulatim irrepserat prava illa consuetudo*, & post nonnulla: *Privatum sibi quisque Breviarium conficerent, & illam communionem, uni Deo, una & eadem formula*, &c. Ex quibus satis patet, quæ incommoda potuerint movere Papam ad tantam rem determinandam. His igitur tandem præmissis, ad sententias, quas hac in re reperire potui, veniendum est. Sit ergò

Prima sententia eorum, qui asserunt, invertere Officium divinum quoad modũ & formam, & recitare unum pro alio sine causa rationabili, esse quidem grave peccatum; non tamen explicant, an sit veniale, vel mortale. Sic Tabiena *suprà n. 17.* Viguerius item *ubi suprà v. 4.*

Secunda sententia est aliorum, qui dicunt, sic invertere divinum Officium esse quidem peccatum, non mortale, sed veniale. Ita Major. *in 4. ubi suprà.* Antonin. *3. part. tit. 13. cap. 4. §. 2.* & clariùs *§. 4. dubio 5.* Sylvester *verbo Hora n. 15.* Cajet. *in Sum. ibidem cap. 2.* Sotus *lib. 10. de Justitia & Jure art. 4.* Armilla *eodem verbo n. 7.* Azorius *lib. 10. Instit. moral. cap. 10. dub. 2. ubi dicit hanc esse communem*, Valentia *in 3. Tomo disp. 3. ubi suprà.* Leonardus Lessius *lib. 2. de Just. & Jur. dub. 12. n. 77.* Jacob. de Graff. *supr. cap. 52. n. 18.* Fundamentum commune ferè omnium est; quia ponunt, quod dicere hoc vel illud Officium non sit in præcepto; quare neque transgressio erit contra aliquod præceptum, & consequenter neque erit peccatum lethale, &c.

Addit Lessius *sup. loco citato*, quia, inquit, id quod Ecclesia primario præcipit, est tantùm, ut septem Horæ Canonicæ quotidie recitentur, quòd verò deinde dicatur de hoc vel illo Festo, servetur hæc vel illa forma, ait id solùm pertinere ad modum, & quandam circumstantiam secundariam Officii divini; quæ cùm non sit tanti momenti, non obligabit ad aliquod mortale peccatum, sed solùm ad veniale; nam, inquit, substantia præcepti servatur, modò quodcunq; Officium Breviarii concessi dicatur. Neque ullum aliud est fundamentum hujus rei, quod sciam,

am, etiamsi multùm laboraverim, ut, si quid aliud esset, reperirem.

Tertia sententia est eorum, qui affirmant, non servare ordinem præscriptum ut suprà in recitando Officio divino, esse peccatum mortale. Ita Angelus *verbo Hora Canon. num. 4.* Navarrus *de Oratione & Horis Canonicis sup. num. 25.* Toletus *ubi suprà cap. 15. num. 15.* Emanuel Rodriquez *sup. cap. 142. de voce, num. 3.* Suarez *in 2. tomo de Relig. sup.* Garcia *tract. de Benef. sup.* Paulus Squillantes *ubi sup.* Petrus de Aragona *sup. dubio suo quinto principali*, Cosmas Philiarchus *item ubi supra lib. 5. cap. 6.* Fundamentum est, quia non solum substantia, sed etiam modus, & forma divini Officii cadunt sub præcepto, quanquam non eodem modo. Prorsùs ergò non obedire tali præcepto, erit peccatum mortale. Hæc sequela infrà ex dicendis patebit; interim ad Conclusiones veniamus.

Prima Conclusio. Invertere aliquando ex causa rationabili præscriptum modum ac rationem in recitandis Horis divinis à Pio V. non crediderim esse aliquod peccatum. Hanc Conclusionem tenuit Jacobus de Graffiis *suprà num. 18.* & Cosmas Philiarchus *c. 6.* Et patet, quia aliqua actio mala, quæ tamen non sit intrinsecè mala, sed solum ex præscripto humano, potest cohonestari ex aliquo motivo, circumstantia, & fine bono, ut patet in multis casibus; ergò, etiamsi invertere præscriptum Ordinem à Pio V. in recitando divino Officio sit actio ut sic mala, quippè, quæ est contra præceptum, & præscriptum Pontificis; tamen ex aliquo motivo, & circumstantia ita potest cohonestari, ut nullum sit peccatum. Ut verbi gratiâ, si quis Clericus in Sacris recitaret Officium de Sancto, cùm teneretur recitare de Feria; quia longum & necessarium sibi iter illo die conficiendum esset; haberet autem Psalmos de eo Sancto ferè ad memoriam, certè excusaretur; aut etiamsi ex aliquo pio affectu in Sanctum, qui tali die occurreret, vellet de eodem recitare Officium, omissâ Feriâ, certè ego non video, quare ex eo honesto titulo non posset excusari ab omni peccato, & sic in similibus casibus. Non probatur autem nobis ratio, quâ prædictam Conclusionem probat Jac. de Graffiis *loco citato sup.* nam quòd ille, qui sic recitat nullo peccato peccet, asserit oriri ex eo, quia qualitas Officii non est in præcepto; non placet, inquam, quòd, ut infrà ostendemus, qualitas Officii divini est in præcepto; ergò ex hoc capite non excusatur à peccato, quin potiùs ex eo intelligimus illum peccasse.

Secunda conclusio. Invertere ordinem Officii divini ut suprà, etiam consultò, & sine rationabili causa, extra tamen omnem contemptum, saltem explicitum, bis vel etiam ter, non videtur mihi peccatum mortale. Habent hanc Conclusionem Navarrus, Rodriquez, de Aragona, Graffiis *locis citatis*, & est communis. Et probari potest, quia parvitas rei in quacumque materia solet excusare à peccato [loquor autem semper de iis, quæ ex se non sunt mala] sed solùm quia præcepta, ut post S. Thom. *1. 2. quæst. 88. artic. 5. & 6. & 2. 2. quæst. 3. artic. 4.* S. Antonin. *2. part. tit. 4. cap. 5. §. 7. & 8.* Adrian. *quodlibeto 8. & alios*, optimè docuit Navar. *tum in Repetitorio cap. Inter verba 11. quæst. 3. tum in Sum. cap. 11. n. 4.* ergò, etiamsi quis bis vel ter contraveniret huic præcepto, quia id existimari potest parùm, morali quâdam æstimatione excusari potest à peccato mortali; & ratio est quia malitia mortalis in prædicto casu non potest peti ex aliquo alio capite, quia ille ut sic non posset dici nisi materialiter inobediens, & item nonnisi materialiter contemptor præcepti; cùm tamen utrumque aut formaliter aut virtualiter requiratur, ut malitia sit mortalis. Sed

Dices: Si contemnere talem modum præscriptum, & præceptum à Papa aliquando est peccatum mortale, ut dicemus; ergò semper erit peccatum mortale; ergò etiam, qui semel contrafaciet tali præcepto, peccabit mortaliter, neque enim videtur major ratio unius quàm alterius; ergò aut nunquàm aut semper erit tale peccatum.

Resp. Negando sequelam. Nam, ut dictum est, ut malitia sit lethalis in iis, quæ fiunt contra præcepta Ecclesiastica, debet esse intentio aliqua, aut formalis aut saltem virtualis contrafaciendi præcepto Ecclesiastico, quæ tamen intentio, ut sic nunquam moraliter interpretatur esse, nisi post aliquos actus perfectos & consummatos.

Quare

Quare non est mirum, si ille, qui primò, secundò, vel etiam tertiò contrafacit, non peccet saltem mortaliter; peccare autem intelligatur ille idem, si quartò, quintò, & sic deinceps non obediret; nam tunc intelligitur, & præsumitur incipere contemptus & inobedientia, saltem virtualis, sufficiens ad culpam mortalem. Quare sit

Tertia conclusio. Ex inadvertentia, non tamen affectata, si bis recitaret unum Officium pro alio, quod recitare deberet, posset peccare venialiter, vel etiam nullo modo peccare. Hanc inter alios docent Philiarchus *sup. cap. 6. conclus. 2.* Jacobus de Graff. *n. 18.* Patet autem conclusio, quòd inadvertentia tollit actum voluntarium, ex D. Thom. *Par. 2. quæst. 6. art. 8.* & sequitur Cajetan. ibi, sine quo nunquam erit peccatum, *ex textu in cap. primum, 15. quæst. 1.* ergò quis ex inadvertentia invertens talem ordinem excusatur à peccato, aut saltem à tanto, licèt non à toto. Dixi, nisi sit affectata talis inadvertentia; nam ut sic certè delinquens à peccato non excusaretur, ut habet D. Thom. *Par. 2. q. 76. art. 3.*

Ultima Conclusio. Invertere modum, formam & ordinem præscriptum in novo Breviario Romano à Pio V. ad libitum, vel etiam in fraudem, ut si sit faciendum de Feria, fiat de Sancto, & è contra, idque pluries, censeo omninò esse peccatum mortale. Habent hanc sententiam Doctores suprà citati in tertia sententia, & patet argumento, cui non videtur posse satisfieri, nisi fingantur commenta, & tergiversationes; deducitur ex iis, quæ præmisimus, & ratio est, quia quotiescunque quis subditus facit contra præceptum sui Superioris habentis jurisdictionem non impeditam, ac volentis hujusmodi præcepto subditos obligare in re gravi, certè ille peccabit mortaliter. Sed in casu nostro, Clerici obligati ex aliquo titulo ad recitandum divinum Officium faciunt contra præceptum Pii V. intendentis, & volentis illos obligare ad obediendum sub peccato mortali; ergò. Major supponitur vera. Minor patet, quia ex tripici capite, ut suprà præsuppositum est, colligi potest, quæ sit intentio Superioris in suis legibus, in ordine ad obligandos subditos ad obediendum sub lethali culpa, ex materia scilicet, de qua agit Superior, ex verbis quibus utitur in præcipiendo, quod intendit, & ex pœnis, quas infligit contra inobedientes; sed hæc tria habemus in prædicta Constitutione Pii V. quâ præcipit ac præscribit divinum Officium; ergò præceptum, quod in ea continetur, erit ad mortale. Quòd verò illa tria reperiantur, facilè patet. Et

Primò, quod attinet ad materiam, de qua agit Pontifex in dicta Constitutione, apertè colligitur, illam esse gravem; sic enim habet Pontifex in illa: *Hanc orandi varietatem gravissimè ferens.* Certè illud Adverbium superlativum *gravissimè* ostendit rei gravitatem, de qua ibi tractat Papa, ut fateatur se illâ gravissimè premi. Et quidem potuit juste optimo Papa id dixisse. Quia enim, sublatâ unione in recitandis Horis divinis (quæ tamen maximè in Ecclesia Dei servari debet) periculum erat in mora, ne animorum Christi fidelium unitas scinderetur, & ut ait Aragona *sub dubio quinto*, ne schismatis causa, & ansa fragilibus daretur; ideò Papa ibidem multum ait se in eo elaborare, quantùm fieri possit, ut saltem majori ex parte illa unitas reddatur Ecclesiæ Dei; id quod optimè declaravit instituendo, ordinando, præcipiendo ac præscribendo certum psallendi modum in Dei Ecclesia. Quare meritò Papa asseruit, se gravissimè ferre illam varietatem in recitandis Horis Canonicis; ut scilicet sic ostenderet, quanta res sit, quam ipse præciperet. Et hæc de materia.

Secundò, quod attinet ad verba, quibus utitur Papa in prædicta Constitutione, illa talia sunt, ut benè possit dignosci, quæ fuerit ejus intentio obligandi scilicet contrafacientes & inobedientes ad tantum peccatum. His enim verbis utitur Papa in ea Constitutione: *Præcipimus observari*; *Propositis pœnis per Canonicas sanctiones*, *Statuentes omninò teneri*; *Jubemus, ut procurent*, &c. Praetereà illud adverbium *omninò*, cum suo verbo, scilicet teneri, satis declarat omnimodam Papæ voluntatem, ut, quæ jubentur, serventur, ut omittam alia verba hujusmodi, quæ si diligenter attendantur, sine dubio ita eviden-

videnter ostendunt hujusmodi obligationem ad peccatum lethale, ut omninò contrarium asserere, extra rationem videatur.

Tertiò, quod attinet ad pœnas inflictas in ea Constitutione, etiamsi Papa eas non apponat novas, adhuc jam tamen latas comprobat, ac ratas habet; easque etiam extendit non solùm contra eos, qui usi sint Breviario veteri, & non novo à se determinato; sed etiam contra eos, qui prædictum Officium secundùm assignatum modum, formam, ac rationem non recitaverint. Quare mihi certum videtur illas pœnas, quæ contrahuntur à non recitantibus divinum Officium, contrahi etiam à non recitantibus secundùm modum, & formam præscriptam in eadem constitutione, ut patet ex verbis ibidem positis; sic enim habet Papa: *Statuentes Breviarium ipsum nullo unquam tempore* &c. & post nonnulla sic habet: *Ac quoscunque, qui Horas canonicas*, &c. usque ad illa verba, *nisi hâc solâ formulâ satisfacere posse*, &c. Ex quibus clarè patet pœnas jam inflictas à Canonibus contra non recitantes *quotidie* divinum Officium, intelligi etiam inflictas contra eos, qui non servant in eo recitando præscriptum modum à Papa. Quæ autem sint hujusmodi pœnæ, & quàm graves, legantur Covarruvias *lib. Variar. resolut. num. 10.* Navar. *tùm de Oratione & Horis Canon. cap. 7. num. 6. tùm in Manuali cap. 25. n. 122.* Cosmas Philiarchus *sup. cap. 12.* Rodriquez *sup. cap. 146.* Jacob. de Graffiis *lib. 2. cap. 150.*

Ex quorum doctrina satis apertè colligitur, præter culpam mortalem, quam contrahunt non recitantes debitum divinum Officium *quotidie*, contrahere etiam aliam obligationem restituendi fructus pro debita portione, & colligitur ex Extravaganti Pii V. quæ refertur per Navar. *in Sum. c. 25. n. 122.* ut alia omittam Concilia, cùm id ad præsentem difficultatem non faciat, &c. An autem hæc pœna restituendi fructus perceptos à non recitantibus sic divinum Officium sit gravis an levis, dicant, qui premuntur hoc onere restituendi. Nulla enim res jam reperitur apud mortales, quâ magis vexentur, quàm illâ, in qua reperitur ratio accepti & dati; præsertim verò cùm de restituendo agitur. Dicant Confessarii, dicant alii quicumque, quibus hujusmodi negotia aliquando data ac demandata sunt; vel ipsa experientia docet, ut omne aliud negotium faciliùs aggrediantur quàm hoc, in quo agendum sit de alieno restituendo. Cùm igitur in casu nostro, & materia sit gravis, & verba, quibus utitur Papa, maximè urgeant, & prætereà reperiantur suæ pœnæ, eæque graviores; reverà omninò concludendum videtur eam fuisse intentionem ac mentem Pontificis Pii V. ut scilicet obligaret transgressores ad peccatum lethale, quod à nobis erat probandum.

Confirmatur ex Navar. *de Oratione & Horis Canon. n. 27.* Non parere præceptis Ecclesiasticis in re gravi, mortiferum peccatum est, ergò & in re nostra, quæ est res gravis, ut probatum est, non obedire Papæ, erit mortale.

Confirmatur secundò ex D. Thom. *quæst. 83. art. 4.* peccatum veniale non consistit in non adimplendo præcepta; neque in transgrediendo præcepta, quia in hoc consistit peccatum mortale; sed qui non dicit Officium divinum secundùm præscriptum à Papa, non adimplet præceptum ejus, idque transgreditur; ergò peccare dicendus est mortaliter, non venialiter.

Patet secundò eadem Conclusio. Tollere unitatem Ecclesiæ est sine dubio peccatum lethale, contra Jus divinum atque Ecclesiasticas traditiones, ut alibi dictum est; ergò etiam tollere talem unitatem in Ecclesia, erit etiam peccatum mortale. Patet sequela, quia quotiescunque aliqua actio est mala secundùm se, semper est talis; ergò si tollere unitatem Ecclesiæ semper est malum, etiam tollere talem unitatem erit malum, & consequenter peccatum mortale; sed nolle assentire & obedire præcepto Ecclesiastico ac præscripto Papæ, quo ipse vult unitatem in recitandis Officiis Divinis, etsi non explicitè, implicitè tamen, & virtute, est nolle talem unitatem Ecclesiæ à Papa præscriptam; ergò &c. Quòd autem unitas in Officiis recitandis sit necessaria, præter dictam Constitutionem Pii V. habet etiam Concilium Toletanum IV. *cap. 2.* ubi inquit: *Unus ordo orandi & psallendi per omnem Hispaniam & Galliam conservetur, unus modus in Missarum solemniis, unus in vespertinis Officiis,*

Officiis, quia unâ Fide & uno Regno continemur, scilicet Christo; ergò Clericus, tollens ex suo marte hanc unitatem ab Ecclesia præscriptam, peccabit mortaliter, non venialiter.

Confirmatur primò, quia omnis lex conformis rectæ rationi obligat ad mortale transgressores; sed ordinatio facta à Pio V. de modo tenendo in recitandis Horis Canonicis, est conformis rectæ rationi; ergò. Patet Minor, quia recta ratio, ut in cæteris, sic multò magis petit unitatem, & conformitatem in colendo Deo, qui maximè cernitur in recitandis Horis; certum autem est, per leges humanas posse obligari hominum conscientias, etiam ad mortale peccatum, in iis, quæ, etiamsi ortum non habent à divinis Literis, sunt tamen illis conformia, & habent illa tria à nobis jam suprà assignata.

Confirmatur secundò, quia contemptus Ecclesiæ in re gravi semper est peccatum mortale; ergò etiam talis contemptus in re gravi erit peccatum mortale; sed qui ex sua voluntate non vult servare præceptum Papæ in recitandis Horis, virtute saltem intelligitur contemnere in re gravi Ecclesiam; ergò peccat mortaliter. Sufficit enim contemptus implicitus, & virtualis ad peccatum mortale inobedientiæ, si sit in re gravi, sicut est in nostro casu, ut suprà probatum est.

Probatur ultimò Conclusio, quia facillimè tolluntur fundamenta contrariæ sententiæ. Primum enim, in quo maximè Auctores secundæ sententiæ fundantur, illud videtur esse, quia, inquiunt, non servare talem ordinem, & modum in recitandis Horis Canonicis, cùm non sit contra aliquod præceptum, non esse nisi peccatum veniale. Quare, inquiunt, si quis unum Officium pro alio dicat, modò illud, quod dicit, sit in Breviario novo Pii V. adimplere quidem præceptum de divino Officio dicendo; peccare tamen, quia invertit ordinem, sed non mortaliter; quia de eo non extat præceptum, sed solùm venialiter peccare.

Et quidem facillimè tolli hoc fundamentum, nemo est, qui non videat. Nam si dicamus, ut verè dicimus, & patet ex dictis, extare jam tale præceptum de tali modo, quo quotidie recitandæ sunt Horæ Canonicæ, certè fundamentum illud omninò ruit, & quòd hujusmodi præceptum sit ad mortale, cùm id jam ostensum esse existimemus, non est, quòd idem repetamus.

Ad fundamentum verò Lessii, qui cùm optimè animadvertisset, fundamentum jam ab aliis allatum nullius esse roboris, excogitavit aliud ex suo (quo tamen non tam re, quàm nomine à priore differre videtur, si rectè attendatur) respondemus, & illud nostræ non officere Conclusioni. Non solùm enim à Pio V. in sua citata Constitutione præscribitur ipsa substantia divini Officii, ab omnibus, quorum interest, recitandi; sed etiam præscribitur forma & modus, quibus illud debet recitari, etiamsi illud immediatè, & primò intenderit Papa, hoc verò secundariò; quia reverà primus animus Pontificis Pii V. fuit tollendi causa varia Breviariorum, ut ipse ait, genera, quæ passim circumferebantur; ita tamen, ut deindè simul præscribat, & novum Breviarium ab omnibus recitandum, & item modum, & formam in eo recitando observandam. Quare existimo ego, ut quis nunc peccaret mortaliter, utendo vetitis per illam Bullam Breviariis; sic etiam peccaturum non utendo novis, & non servando formam præscriptam in recitandis Horis divinis. Hæc enim omnia, ut videre est in citata Constitutione, cadunt sub eodem præcepto, & eodem modo. Quod etiam advertisse Paulum Squillantem loco ubi suprà deprehendi, postquam jam ego scripsissem. Accedit, quod etiam hæc Lessii sententia ibidem, si quis diceret de Feria, cùm dicendum esset de Sancto, & econtrà; etiamsi non peccaret contra substantiam divini Officii, quia diceret aliquod Officium ex novis à Papa approbatis; peccaret adhuc contra modum, quia non sequitur illum, qui præscriptus est à Papa; quanquam in eo discordamus à Lessio, quia ipse ait, peccaturum illum sic recitantem venialiter, nos verò mortaliter. Quare fatetur Lessius illum peccaturum, quia transgreditur præceptum Papæ. Quia, inquit, ipse transgreditur rem, quæ secundariò præcipitur. Nos verò asse-

asserimus, & patet ex dictis, illum peccaturum mortaliter; quia etiamsi non servando modum divini Officii solùm contrafaciat rei secundariò præceptæ; adhuc tamen, & hoc ipsum cadit sub præcepto Papæ, eâdem omnino ratione, quâ ejusdemmet Officii substantia; & cùm simus in materia gravi, ut dictum est, non video quare dubitari debeat, quin id satis sit ad peccatum mortale, præsertim cùm id sufficere ad peccatum mortale ex aliis consimilibus colligere possimus. Nam si quis, retentis, quæ sunt substantialia in aliquo Sacramento, aut omitteret aut inverteret modum, & formam in eo præscriptam, aut conficiendo, aut administrando, consultò, peccaret sine dubio mortaliter, ut communis habet sententia, etiamsi modus sit extra essentialia, ut sunt verba, quæ conjunguntur formis Sacramentorum, Sacramenti verbi gratiâ Eucharistiæ, Confessionis, &c. Item si quis non devotè, neque attentè recitaret Officium divinum, peccaret mortaliter, *ex Cap. Dolentes, de Celebr. Miss.* etiamsi solùm peccaret contra modum, ut post alios advertit Joann. Medina *C. de Orat. tract. 6. quæst. 15. §. Verum ad hæc.* Quare omninò concludendum videtur in re nostra, etiamsi modus, & forma in recitandis Horis Canonicis secundariò præcipiantur in dicta Constitutione, quia tamen præcipiuntur tali modo, ac tali ratione, & res, quæ præcipitur, gravis est; videtur omninò dicendum, & modum & formam recitandi Horas cadere etiam sub præcepto, eodem modo quo cætera, quæ in eadem Constitutione præcipiuntur. Et quia cætera sunt sub peccato mortali, ut etiã contrarii Doctores concedere tenentur, eodem item modo, & forma, & modus, de quibus disputamus, erunt præcepta sub peccato tali. Et hæc satis, quoad fundamenta secundæ sententiæ.

Ad Auctores verò prioris sententiæ illud mihi omninò dicendum videtur; cùm ipsi dixerint, transgressores Bullæ supradictæ peccaturos graviter, intelligendos esse quòd loquantur de transgressione mortali, non veniali; neque enim veniale propriè dicitur grave, sed leve.

Et hanc etiam existimo fuisse intentionem cæterorum Doctorum, si qui sint, qui scripserint ante Bullam à Pio V. editam. Nam cùm, ut dictum est, jus ipsum naturale præscribat conformitatem quandam & unionem psallendi in Ecclesia Dei; si quis faceret contra dictum præscriptum naturale, vel etiam rectam rationem, peccaret graviter, id est, mortaliter; nam facere contra jus naturale seu rectam rationem in re gravi, peccatum mortale est, & id est, quod voluerunt Auctores illi, cùm dicunt, Clericos mutantes, & invertentes ex sua voluntate divinum Officium, peccaturos graviter, quia scilicet facerent contra ipsum dictamen rectæ rationis; quod est peccatum mortale.

Quare miror Azorium aliàs sapientissimum virum, quòd non satis consultò dixerit loco suprà citato, contrariam sententiam esse communem. Nam certè his nostris temporibus video Scriptores hanc nostram amplexatos, maximè qui dictam Constitutionem maturiùs considerârunt, *ut* Navar. Tolet. Cosmas Phil. & Petrus de Aragona, ut alios omittam; neque video quâ ratione dici possit communior sententia illa, cui repugnant vel doctissimi viri, & Theologi, & Canonistæ, ut sunt, quos citavimus suprà.

Addo unum, quod si Sylvester, vir doctissimus, post editam Constitutionem Pii V. ejusdem Dominicanæ familiæ scripsisset, mutasset sententiam sine dubio; nam ut videre est apud illum, nullum aliud pro suo dicto affert fundamentum, nisi quòd modus, inquit, recitandi Officium divinum non sit sub aliquo præcepto, ut propterea asseruerit invertere talem ordinem non esse nisi peccatum veniale. Certè si jam de novo scripsisset, cùm extet præceptum suprà allatum, sine dubio mutasset sententiam, neque allatum fundamentum attulisset, & cum saniori sententiâ sensisset, illum scilicet, qui sic recitaret Officium divinum contra modum, & formam à Pio V. præscriptam, peccaturum mortaliter, si consultò, si pluries id faceret; quia scilicet faceret contra talem Pontificiam Constitutionem.

Tandem, quod Lectorem admonitum volo, illud est, post hanc à me scriptam & confectam Dubitationem, cùm illam de more castigationi

tioni familiari Admodum Reverendi Patris Homoboni de Homobonis, ex Pœnitentiariis in Metropolitana Ecclesia S. Petri Bononiæ, quem semper observavi, tùm præcipuè in his satis consummatum virum, subjecissem, amico animo accommodasse mihi perlegendum libellum inscriptum: *De obligat. Cleric.* conscriptum verò à Paulo Squillante, in quo erat hic casus, de quo disputavimus, cui libenter morem gerens acquievi. Accepi libellum atque ex animo perlegi, multa in eo, quæ (sit Deus testis) ex meo marte me adinvenisse jactabam, ut bono amico Homobono subridens dixerim: Tandem fateri necesse est, verissimum illud esse, quod in ore omnium est, nihil jam dici, quod non priùs fuerit dictum. Hæc ideo dixi, humanissime Lector, quòd si citatus Auctor ad manus devenerit, ne existimes velim, me ab illo aliqua furatum esse, quæ jam scripserim; quanquam, & maximè gavisus sum, me in hac difficultate pertractandâ non nova excogitasse, ut alii (quos bonos volo) visi sunt dixisse, sed quæ aliis & vera, & rationi conformia existimata sint, scripsisse.

DE SANCTO PAULO
APOSTOLO.

PRidie Festi Conversionis S. Pauli Apostoli extremam, ut ajunt, manum huic Operi de sacris Ritibus (addidimus alia deindè ad aliorum nutum) tùm Missalis, tùm Breviarii Romani Deo dante, cùm essemus Perusiæ, imposuimus, & acturi gratias quas possumus maximas tanto Apostolo, Patrono Congregationis nostræ, à quo innumera, & præsertim in hoc Opere elaborando, accepimus beneficia; in gratiam quoque Clericorum Ordinis nostri, quibus non dubito fore, ut qualiscunque noster hic labor prosit & placeat, ejusdem S. Apostoli vitam, acta, & mortem, è gravissimis Auctoribus decerpta, novâ quâdam methodo & Annalium formâ hoc loco descripsimus.

Anno igitur à Nativitate Christi secundo natus est Saulus, auctore Chysostomo, enumerante annos Pauli in fine Vitæ ejusdem octo supra sexaginta. Tharsi Siciliæ ortus est, *Act. 22.* de Tribu Benjamin. *Philipp. 3.* eruditus est deindè in Jerusalem, *Act. 22.* sub Gamaliele, *ibid.* unà cum Stephano & Barnaba, ex Luciano; Græcam quoque linguam didicit puer, ex Hieron. *in Epist. ad Algasiam*, tandem grandior ætate, Pharisæus factus est, *Philip. 3.* Genere ignobilis fuit ex Chrysost. semel & iterùm, *Hom. 5. de S. Paulo.* Sororem habuit, cujus filius Judæorum conspirationem detexit, *Act. 23.* cognatos Andronicum, Juniam, Herodionem, Lucium, Jasonem & Sosipatrum, *Rom. 16.*

Anno Christi 34. ætatis Sauli 33.

DIE 26. Decembris adfuit martyrio S. Stephani consobrini, ex Oecumenio, lapidantium vestes custodiens, & aliorum manibus lapides projiciens. Et licet adolescens eo casu vocetur, *Act. 7.* à S. Luca; vox tamen Græca *νεανίας*, ex Budæo significat audacem, & eum, cui statim meritò demandari potuit à Sacerdotum principe tuenda provincia legis Mosaicæ.

Per annos sequentes, usque ad ann. 43. Henrici Spondani compendium sequimur; qui tamen asserit, se concordare cum posteriori sententia Baronii in priori annalium diversa sentientis editione.

Anno 35. ætatis 34.

DIE 25. Januarii, cùm Damascum equo vectus, ex Molano *c. 13. de Picturis*, & Lorino *in Act. Apost.* vel pedibus ex Aug. *Ser. 9. de verb. Apost.* postremâ, itineris quintâ die circa meridiem, ex Serrario *de S. Paulo*, pergeret, à Christo immediatè vocatus, conversus est, *Act. 9.* orante Stephano pro eo, ait Augustinus. Damasci

masci à Deo eruditur, non per Ananiam, *Galat. 1.* dum tribus diebus orat in Domo Judæ. Ab Anania baptizatus est, & qui cæcus erat visum recepit, accepit cibum, & confortatus est. An de Eucharistia accipiendus erit? Ananias neque Diaconus erat, ut probat Serrarius *loc. cit.* ergò cibum sumpsit communem. Continuò non acquievit carni & sanguini, *Galat. 1.* & Damasci declaratus à Deo vas electionis, Spiritu sancto plenus per dies aliquot fuit cum discipulis, prædicans in Synagogis Jesum, quoniam hic est Filius Dei, *Act. 9.*

Anno 36. ætatis 35.

ARabiam concessit, sed ferè statim Damascum rediit, *Gal. 1.*

Anno 37. ætatis 36.

DAmasci multò magis convalescebat & confundebat Judæos; qui & ideò consilium fecerunt, ut eum interficerent; cognitis autem insidiis, & custodiâ civitatis

Anno 38. ætatis 37.

IN sporta per murum emissus est à discipulis, & ivit ab hostibus liber, *Act. 9.* Jerusalem ivit videre Petrum, quocum ille mansit diebus quindecim, *Galat. 1.* post annos tres inquit idem ipse, hoc est, ab anno conversionis. Barnabas eum duxit ad Apostolos, & discipulos, qui eum timebant, *Act. 9.* à S. Petro puto hoc anno consecratum fuisse Paulum Sacerdotem, & Episcopum. Cæsaream indè & Tharsum rediit, ut patriæ prodesset, *ibidem.*

Anno 43. ætatis 42.

ANtiochiam cum Barnaba petiit, ubi per annum totum conversati sunt, ita ut eorum operâ cognominati sint discipuli Christiani, *Act. 11.*

Anno 44. ætatis 43.

DEtulit cum Barnaba collectam pecuniam in Jerusalem ad pauperes, *Act. 11.* & assumpto Joanne, qui cognominatur Marcus, reversus est, *Act. 12.* Ibi à Spiritu S. unà cum Barnaba segregatus fuit ab aliis, & Apostolatu Gentium initiatus cum Sacrificio Missæ, & jejunio *Act. 13.* indè abortivum se vocavit, *1. Cor. 15.* hoc est, supra numerum duodecim Apostolorum; id enim sonat vocabulum *abortivus* ex Suetonio, *in Octavario.* Hoc eodem anno, (& fortè statim ac segregatus fuit) raptus est ad tertium cælum, seu in paradisum; qua de re scribit ipse post annos quatuordecim, *2. Cor. 12.*

Anno Christi 46. ætatis 45.

SEleuciam, Cyprum, Salaminam, Paphum se contulit; & in Papho ad Christum convertit Sergium Paulum Proconsulem, obcæcato Mago Judæo, nomine Barjesu, seu Elyma, qui avertebat Sergium à fide. Hoc autem est primum Pauli miraculum, quod legitur, *Act. 13.* Indè à Luca vocatur Paulus non amplius Saulus, vel à primo Ecclesiæ gentium spolio Sergio Paulo, ex Hieron. *in Epistola ad Philem.* vel quia cum Judæis dici volebat Saulus, cum Gentibus autem agens, Romano nomine, Paulus ex Origene *in Epistolam ad Rom.* Quanquam Chrysostomus putat à Deo datum illi fuisse Pauli nomen, quo aliquando congruentiori tempore nominaretur; hoc est, post plenam notitiam Judæorum, quod ille ipse erat, qui Christianos persequebatur. Baronius addit, quod Sergius illi fortassè suum cognomen communicavit amicitiæ gratiâ, quod Æmiliorum familiæ fuit; sicuti deindè Josephus Judæus dictus est Flavius à Tito Flaviæ gentis. Paulus autem parvulum, & modicum sonat, qualem se fatebatur. E Papho navigavit, & venit Pergem Pamphyliæ, & statim in Antiochiam Pisidiæ, ubi in Synagoga semel & iterùm in Sabbatho fusiùs egit de Christo, multique conversi sunt ad Christum; alii tamen zelo repleti concitaverunt contra Paulum, & Barnabam mulieres religiosas & honestas, & primos civitatis, ut ejicerent illos de finibus suis; qui excusso pulvere pedum in eos, venerunt Iconium, *Act. 13.*

Anno 47. ætatis 46.

IConii multa passus est, *Act. 14.* & indicat, *2. Timoth. 3.* Ibidem virginem Teclam desponsavit Christo; ex Nysseno, & aliis, quam Pauli primogenitam ideò SS. Patres vocant, & pro Christo protomartyrem inter fœminas. Facto verò impetu Gentilium, & Judæorum, ut contumeliis afficerent Paulum & Barnabam, & eos

lapidarent, confugerunt ad civitates Lycaoniæ, Lystram, & Derben.

Anno 48. ætatis 47.

Lystris cùm esset, claudum ex utero matris suæ sanavit, quo miraculo adorabatur ut Mercurius, quoniam ipse dux erat verbi, sed scissis vestibus occurrens sedavit turbas, ne sibi tanquam Deo immolarent, mox ad mortem usque lapidatur extra civitatem. Die sequenti Derben abiit, & ferè statim Lystram rediit, Iconium, Antiochiam, *Act. 14.*

Anno 49. ætatis 48.

Antiochiæ degit, confirmans animas discipulorum; & cùm per singulas Ecclesias constituisset illis Presbyteros, transivit Pisidiam, venit in Pamphyliam, Pergen, & Attaliam, *Act. 14.*

Anno Christi 50. ætatis 49.

Navigavit in Antiochiam, ubi moratus est tempus non modicum cum discipulis, ait Lucas, *Act. 14.*

Anno 51. ætatis 50.

Factâ seditione non minimâ de circumcisione Mosaicâ, delectus est Paulus, ut cum Barnaba, & aliis ascenderet in Jerusalem super hac quæstione, *Act. 15.* Pertransivit Phœnicem, & Samariam cum gaudio magno omnium fratrum, *ibid.* In Jerusalem vidit Petrum, Jacobum minorem, & Joannem Apostolos, tanquam Columnas Ecclesiæ, *ad Galat. 2.* quibuscum, coacto primo Concilio, & ipse adfuit, *Act. 15.* post Petrum locuti sunt Paulus & Barnabas, postremò Jacobus peroravit. A Concilii Patribus missus est Paulus cum Barnaba, & aliis Antiochiam unà cum literis Apostolicis de iis, quæ acta fuerant in Concilio, *Act. 15.* datis priùs invicem dextris, ut Paulus prædicaret potissimùm Gentibus, *Galat. 2.* Qua de causa cùm Petrus Antiochiam venisset, & pro Judæis agere magis videretur quàm pro Gentilibus, Paulus eidem restitit, & eum reprehendit; quod *Galat. 2.* manifestè de se scribit. Dividitur Paulus, Deo ita disponente, à Barnaba, eò quia hic Joannem Marcum assumere volebat, quem aliàs timidum probatum, nolebat sibi socium Paulus; qui idcircò assumpto Sila perambulabat Syriam, & Siciliam, confirmans Ecclesias, & præcipiens custodire præcepta Apostolorum, & Seniorum, *Act. 15.* hoc est tradita in Concilio superiori. Derben pervenit & Lystram, ubi assumpsit Timotheum, quem & circumcidit, *Act. 16.* Cùm autem transiret Phrygiam, & Galatiæ regionē, prohibitus fuit à Spiritu Sancto loqui verbum Dei in Asia, & præsertim in Bithynia, ad quam tentavit ire, cùm in Misiam venisset. Descendit Troadem, ubi per visionem invitatur ire in Macedoniam. Hoc loco factus est Lucas Pauli Comes, *Act. 16.* quocum à Troade navigavit in Samothraciam, & sequenti die Neapolim, tùm Philippos, primam Macedoniæ civitatem Lydiâ purpurariâ credidit Deo, & coegit Paulum habitare in domo sua. Ibidem Pytonissam à dæmone liberavit, quam tamen ob causam, cessante lucro Dominorum ejusdem, virgis cæsus est, carceri interiori mancipatus, pedibus ligno strictis. Eo verò orante cum socio mediâ nocte (*hinc Officii matutini Ecclesiastici origo apud Christianos*) terræ motus factus est, & statim apertæ sunt ostia, & universorum soluta vincula, *ibid.* Convertitur carceris Custos cum tota domo ejusdem, qui lotis Pauli plagis perduxit eum in domum suam, & mensam ei apposuit cum lætitia magna. Mane sequenti exivit è carcere, rogatus à Magistratibus, ut de urbe abiret; & visâ Lydiâ & fratribus profectus est, *Act. ibidem.*

Anno 52. ætatis 51.

Visitat Amphipolim, Apolloniam, Thessalonicam, hospitio exceptus à Jasone Thessalonicensi, ubi multi adjuncti fuêre Paulo, ait Lucas, *Act. 17.* & de Gentilibus multitudo magna, & mulieres nobiles non paucæ; sed concitatâ plebe à Judæis contra Jasonem, qui Paulum occultaverat, per noctem dimissus est in Beream; à qua post multum fructum verbi Dei, cientibus turbas Judæis de Thessalonica statim dimissus est Paulus, & perductus usque Athenas. Seminiverbius & novorum Dæmoniorum annuntiator appellatur à Stoicis & Epicureis, à quibus in Areopagum ductus, Ignotum Deum declarat, & Dionysium convertit, Damarim, quam Dionysii uxorem putant Chrysost. *de Sacerdotio lib. 4.* Ambrof. & August. tùm alios

alios permultos, *Act. loc. cit.* Dicitur missus à Paulo ad Dionysium adhuc Catechumenum cæcus quidam à nativitate, sanatus, quod affirmat August. *Serm. 29. de Sanctis*, cum Hilduino *in Areopag.*

Anno eodem Corinthum ivit, apud Aquilam, Ponticum genere divertit, operatus est manibus propriis, consuens militaria tabernacula, ex Baronio, *Act. 18.* quam scenofactoriam artem didicerat Paulus Adolescens, juxta patrios mores Judæorum. Per omne Sabbatum disputabat in Synagoga; & migrans inde, intravit in domum Titi justi. Crispus Archisynagogus credidit Christo cum omni domo sua. Animatus autem Paulus à Domino per visionem nocte, sedit ibi annum & sex menses, *Act. 18.* ibidem ad Thessalonicenses primam Epistolam scripsit ex Baronio, & signa Apostolatus sui ostendit in omni patientia, in signis, prodigiis, & virtutibus, *2. Cor. 12.*

Anno 53. ætatis 52.

CUm adhuc esset Corinthi, scripsit alteram ad Thessalonicenses; & Nazaræorum ritu tonso sibi capite in Cenchris, absolutus à tribunali Gallionis Proconsulis Achaiæ, ad quem adductus fuerat à Judæis, navigavit in Syriam, *Act. 18.*

Anno 54. ætatis 53.

EPhesum venit, mox promittens reditum ad Ephesios, descendit Cæsaream Palestinæ, & Antiochiam Syriæ; inde aliquanto tempore perambulavit Galaticam regionem & Phrygiam, confirmans omnes discipulos, *Act. 18.* A Galatis excipitur ut Angelus Dei, *Galat. 4.* & tandem rediit Ephesum. *Act. 19.*

Anno 55. ætatis 54.

EPhesi degit per triennium, quod fatetur ipsemet *Act. 20.* Super duodecim discipulos per Impositionem manuum Pauli venit Spiritus sanctus, & introgressus Paulus Synagogam, per tres menses suadebat de regno Dei: *Act. 19.* Per biennium hoc factum est, ait Lucas, in schola Tyranni cujusdam, ita ut omnes, qui habitabant in Asia, audirent verbum Domini, Judæi atque Gentiles. Edidit ibidem miracula multa, etiam per sudaria & semicinctia, hoc est, tenues fascias. Pugnavit cum bestiis, *1. Cor. 15.* id est, cum malis Ephesinis, ait Chrysostomus.

Anno 56. ætatis 55.

EPhesi, adhuc immorans expellit à multis dæmonia, excipit confessiones peccatorum, delatis libris curiosis, & artis magicæ, eos comburit, & computatis pretiis illorum, invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta millium.

Anno 57. ætatis 56.

INitio tertii anni, quo degebat Ephesi, ad Corinthios scripsit Epistolam primam, in qua incestuosum quendam satanæ tradidit, hoc est, excommunicavit. Expugnante verò Paulum Demetrio argentario Ephesino, ne lucrum ipsius cessaret, sublatâ Dianâ, cùm vellet Paulus intrare in populum contra se concitatum, non permiserunt discipuli, *Act. 19.* quibus relicto Timotheo Ephesiorum Episcopo, *1. Timoth. primo* recessit in Macedoniam, *Act. 20.* Ibi ex Baronio, vel Laodiceæ, ex Breviario Romano, & textu Græco scribit ad Timotheum jam Episcopum Epistolam priorem; multaque passus, de quibus ipse *2. Corinth. 1. & 7.* dum perambulat Macedoniæ partes, venit in Græciam. Cretæ creavit Titum Episcopum, *Tit. 1.* Hoc anno passus est ea, quæ indicat *2. Corinth. 11.* & præsertim trusus est in teterrimum illum carcerem, fortassè Cyzicenum; non enim longè erat à Troade Cyzicum. Appellat autem ipse, ex Beda, profundum maris, in quo fuit nocte & die.

Anno 58. ætatis 57.

CUm esset in via Nicopolim versùs, scripsit ad Titum, *Tit. 3.* ut conjicit Baronius. Nicopoli deindè hyeme proximâ scripsit alteram ad Corinthios. Cùm autem per tres menses, ex Luca *Act. 20.* manserit in Græcia, hoc est, ex Baronio, in regionibus ab Achaia usque in Illyricum; ubi virtute multâ signorum prædicavit iis Evangelium, qui nondum illud audierant, quod scribit ipse *Roman. 15.* Ibidem à Luca scribi jubet Evangelium, quod in Achaiæ & Boetiæ partibus ait Hieronymus scriptum fuisse; & de hoc Paulum intelligere, cùm dicit *2. Timoth. 2.* secundùm Evangelium meum. Cenchreas deindè ivit, ex Origine; & ad Galatas;

tùm

tum ad Romanos Epistolas dedit ex Chrysostomo. Rursus Macedoniam redit, *Act. 20.* Philippos ubi Pascha celebrat; & post dies azymorum Troadem venit per dies septem. Postremâ die ex his, quæ fuit Dominica, ex Augustino, usque ad mediam noctem Sermonem protrahens, cadente Eutycho, & mortuo, Paulus eum surgere jussit, incumbens super eum, more fortassè Eliæ & Elisæi. Discessit manè navigatione usus in Asson, Mitylenen, Chium, Samum, Trogylion, *ex Græco textu, & Adonis Martyrologio*, & Miletum; ubi convocavit Majores natu Ephesiorum, ut commendaret eisdem universum gregem; quibus & valedixit, non eos ampliùs visurus. Citavit in ea Concione sententiam Christi, quæ alibi non legitur: *Beatius est magis dare quàm accipere.* Oravit in littore flexis genibus, licèt esset tempus Paschale, quod nondum Christiano more celebrabat; vel quia erat oratio privata, ex Lorino *in Acta Apost.* denique eum fletu magno, & pacis osculo sanctò prosecutus est iter, *Act. 20.* Coum navigavit, die sequenti Rhodum; & inde Pataram, mox in Phœnicen, & juxta Cyprum in Syriam festinavit, & Tyrum, ubi mansit diebus septem. Oravit rursus in littore positis genibus, & descendit à Tyro Ptolemaidam unâ die apud fratres immorans; sequenti die Cæsaream concessit Palæstinæ; & in domo Philippi Diaconi, è septem primis, per aliquot dies, dum maneret, audivit à Propheta Agabo, quòd alligandus erat à Judæis in Jerusalem, ut traderent eum in manus Gentium, cui nihil timens respondit Paulus: *Ego non solùm alligari, sed & mori paratus sum propter nomen Domini Jesu.* Tandem pervenit Jerosolymam, quem libenter exceperunt fratres, *Act. 21.* Egit cum Jacobo Apostolo & Senioribus, à quibus, ad declinandam Judæorum invidiam, persuasus, ut Nazaræorum more se sanctificaret cum aliis quatuor viris (quod facilè illi fuit, quia abstemius erat, ut hinc Baronius infert) sequenti die intravit in templum. Dum autem septem dies consummarentur [Pentecosten tunc celebrabat, ait Chrysostomus] ecce populus totus contra Paulum ad mortem usque, & percutiebant eum. At Lysias Tribunus cohortis alligari jussit eum duabus catenis, & in quæstionem adduxit. Meruit audire populi voces, quæ contra Christum in Jerusalem: *Tolle eum; Act. 21.* Reputatus autem Ægyptius, quatuor millium sicariorum dux, à Tribuno, se Judæum probat, & facto magno silentio, stans in gradibus longam Concionem habuit de genere, & conversione sua; *Act. 22.* quâ nondum finitâ, vociferante populo, & projiciente vestimenta sua, & pulverem jactante in aërem, jussit eum Tribunus flagellis cædi, & torqueri; sed cognitus Romanus non cæditur, & liber abit. *Act. 2.* Convocatur Sanhedrim, id est, Concilium Sacerdotum Judæorum; coram quibus causam agit suam, percutitur os ejus Principis Sacerdotum jussu; cui licèt prophetando respondeat: *Percutiet te Deus, paries dealbate;* monitus tamen, eum esse summum Sacerdotem, excusat se, quia nesciret: *Act. 23.* Dissensione ortâ, Pauli arte quâdam, inter Sadducæos & Pharisæos, ab his Paulus defenditur, nocte sequenti à Domino docetur fore, ut Romæ Christum prædicaret. Intereà viri plusquam quadraginta conjurant in caput Pauli, qui à filio sororis suæ de insidiis admonitus, & per eum edocto Tribuno, mittitur Cæsaream cum duobus Centurionibus, militibus ducentis, & equitibus septuaginta. Equo hâc vice invenitur Paulus iter fecisse ad Felicem Præsidem, post horam noctis tertiam, in Antipatridem, & in Cæsaream; ubi in Herodis prætorio usque ad adventum accusatorum custoditus fuit: *Act. 23.* Accusatur à Tertullo Oratore Judæorum; defendit se Paulus & Centurioni traditur, ut eum custodiret, non prohibetur agere cum suis. Vocatur à Præside & Drusilla uxore, quibus de Christo testificatur; & dum disputat de justitia, castitate & judicio futuro, contremiscit Felix, & remittit eum in locum suum. Volens autem gratiam præstare Judæis, succedente sibi Portio Festo, reliquit Paulum vinctum: *Act. 24.* In quæstionem iterum vocatus coram Festo, Cæsarem appellavit, ut Romam iret, quod à Festo etiam obtinuit: *Act. 25.* Insanire dicitur à Festo, dum de se rationem reddit; *Act. 26.* Et confirmata ab

Agrippa

Agrippa Festi sententia, ut ad Cæsarem eat, traditur Julio Centurioni cohortis Augustæ; quocum ascendens navim Adrumetinam cœpit navigare circa Asiæ loca, devenit Sidonem ad amicos, deindè Cyprum, tùm Lystram, quæ est Lyciæ, conscendit aliam navim Alexandrinam, & tardâ navigatione vix contra Guidum, contrario vento, Cretam appulit juxta Sulmonem, & Boniportum tenuit. Periculosa fit ea navigatio, quam describit Lucas, *Act. 27.* Et ablatâ spe omnis salutis, solabatur Paulus eos, qui cum ipso erant, præmonitus ab Angelo Dei proximâ nocte, quòd donaverat illi Deus eos omnes, qui navigabant cum eo. Animiquiores ergò facti, sumpserunt cibum, à quo per dies quatuordecim, ob imminentem sævam tempestatem abstinuerant; sed navis tandem dissoluta est, nautis & aliis partim natando, partim tabulis hærendo ad terram evadentibus, ducentis septuaginta sex, unius Pauli meritis, *Act. 27.* Melitæ subsistit, à Barbaris humaniter acceptus, Hyems erat, imber imminebat, & ecce, congregante Paulo sarmenta quædam ad fovendum ignem, à vipera tactus non tamen læditur; unde Deus esse existimatur. Factum est inde, ait Baronius, ut serpentes in ea Insula veneno careant, nihilque inferant detrimenti; imò & terra ipsa, experientiâ teste, contra venena potens est antidotum. Triduo à Publio hospitio recipitur, cujus patrem oratione, & manuum impositione sanavit Paulus, vexatum febribus, & dysenteria; advenientes item alios infirmos piè curavit. Per tres menses ibidem commoratus, probè doctum Publium creavit Insulæ Episcopum, ex Baronio, de quo est mentio in Martyrologio, *die 21. Januarii* ex Adone.

Anno 59. ætatis 58.

RElicto Melitæ Trophimo infirmo, *2. Timoth. 4.* aliâ navi Alexandrinâ usus navigavit Syracusam, ubi triduo mansit, inde Rhegium, & post unum diem Puteolos venit, ubi cum fratribus diebus septem Apostolicam navavit operam. Romam iturus itinere pedestri unà cum Centurione, ad Appii forum, quinquaginta & unum millia passuum ab urbe Roma distans, obvios habuit fratres in agro Setino, alios item ad tres Tabernas [hodie *Cisternam* vocant] triginta tria millia distantes ab Urbe. Mense denique Majo, ex Baronio contra Bedam, qui die sextâ Julii, feriâ tunc quartâ, ex Josepho Vicecomite *lib. 3. de Ritibus Missæ cap. 18.* qui tamen citat incognitum auctorem, ingressus est Romam Paulus, Pontificatûs Petri anno decimo quinto, Neronis tertio. Creditur habitâsse Romæ primùm in ea domo, quæ nunc est Ecclesia sanctæ Mariæ in via lata, non procul à platea Columnæ Antoninæ, ubi nunc Ecclesia S. Pauli nomine à nostris exstructa est, si credimus Baronio; à quo idem locus pro Collegio fundando sub extensa manu S. Pauli, immensæ molis à Sixto V. supra Columnam collocatæ statuæ, triginta ab hinc annis fuit indicatus.

Romæ verò ferè statim, post tertium diem, ait Lucas, convocavit primos Judæorum, quibus aperuit itineris, & vinculorum causam, sed eam præcipuam fuisse, ut Romanos videret, & alloqueretur. Cum Nerone absque dubio egit, derelictus à suis, ut ipse ait *2. Timoth. 4.* confortatus tamen à Domino; liberatum se dicit ab ore leonis, id est, Neronis, *ibid.* Imò coram Senatu, & Collegio Pontificum egit, quod ipse significat *Philip. 1.* Permissum est autem manere sibimet cum custodiente se milite, ut scribit Lucas, *Act. ult.*

Biennio mansit toto in suo conducto, addit idem; & à Philippensibus pecuniâ juvatur, *Philip. 4.* ab Onesiphoro refrigeratur, *1. Timoth. 1.* Intereà Judæis & Gentibus cum omni fiducia, sine prohibitione, ut ait Lucas, de Christo loquens, convertit Torpetem de domo Neronis, & Poppæam Sabinam, Neronis delicias, ex Chrysostomo *in Acta Apost. Homil. 54.* & ex Baronii conjecturis. Ad absentes Epistolas dedit, dum adhuc esset in vinculis, quorum meminit in iisdem, nempè ad Timotheum secundam, post primam defensionem sui coram Nerone; quo deindè Romæ præsente, ejus etiam nomine ad alios scripsit. Unà cum præfata ad Timotheum misit Epistolam ad Ephesios per Tichium Tabellarium.

Anno 60. ætatis 59. & Vinculorum Romanorum 2.

PEr eundem Tychicum scripsit ad Philippenses & Colossenses, nomine suo & Timothei; ad Laodicenses non scripsit, ex Chrysostomo & Theodoreto. Dedit etiam litteras privatas ad Philemonem nobilem Colossensem, cui commendavit Onesimum servum, qui amore Pauli Romam fugerat; qui posteà, in gratiam Pauli libertate donatus, successit Timotheo in Episcopatu Ephesino, ex Ignatio *Epist. 14.* Hoc anno item scripsisse creditur Epistolam ad Hebræos, ex Chrysostomo *in Præfat. in Epist. S. Pauli.*

Anno 61. ætatis 60.

LUcas absolvit Actorum librum in Ædibus S. Mariæ in Via lata, ex constanti Romana traditione. Paulus autem solutus vinculis proficiscitur in Hispaniam, testantibus id quàm plurimis SS. Patribus apud Baronium. Narbonæ reliquit Paulum Episcopum, qui fuerat Proconsul, ex Martyrologio *22. Martii.* Arelate Trophimum, & Viennæ Crescentem, ex Adone *in Chron. anno Domini 59.* Annis autem sequentibus fortassè redit in orientem, sicuti proposuerat anno superiori scribens ad Philippenses, Philemonem, & Hebræos. Incerta sunt his annis septem acta Pauli.

Anno 68. ætatis 67.

ROmam est reversus, ut afflictæ Ecclesiæ unà cum Petro succurreret, & collabentem, ait Baronius, instauraret. Simonem Magum simul cum Petro dejicit, ex Cyrillo Jerosol. *Catech. 6.* Pellicem Neronis, & Proculum, ejusdem pincernam ad Christum convertit, ex Chrysost. *Adverf. vitup. vita Monast. L.* quam ob rem in carcerem conjicitur cum eodem Petro mense Octobri, in quo per novem menses detinentur, ex Martyrologio Romano 14. Martii. Carcer autem fuit Mamertinus, ex eodem Martyrologio *ibid.* in quo, erumpente aquâ mirabiliter è petra [& adhuc durat] baptizati fuerunt Processus, & Martinianus cum aliis 47. qui pro Christo martyres occubuerunt.

Anno Christi 69. ætatis Pauli 68. ait Chrysostomus, Pontificatus Petri 25. Neronis 13.

MArtyrio proximus Apostolus noster, populo enixè eum rogante & cogente, unà cum Petro fugam arripuit, ex Actis Sanctorum Processi & Martiniani. Cui pariter dixisse Dominum, denuò debeo crucifigi, scribit Origenes *in Joan.* Sed hæc verba hausit Origenes è libro apocrypho, ut ipse indicat, & Baronius notat *anno 69.* Illud creditur, quòd Paulus præsciverit diem obitûs sui, & docet Dion. Carth, cum Aria *in cap. 20. Act.* fortassè & genus mortis; cùm dixerit, *An gladius?* loquens de passionibus suis, *Rom. 8.* Ad columnam itaque ligatur, quæ extat hodie in Ecclesia S. Mariæ trans pontem; & cæditur flagellis, tanquam sacrilegii & impietatis reus, licet Romanus civis fuerit agnitus; quem idcircò feriendum gladio subjecit Nero. Exit extra portam Urbis, in qua à Plautilla velum recipit, quo in morte obduceret de more oculos; atque inter eundem tres milites adjungit Christo, Longinum, Acestum, & Megistum ex Martyrologio Romano *die 2. Julii.* Salutato Petro ultra portam, ab eo dividitur ultrò citroque verbis honorificis. Extat ibidem Oratorium, divisionis hujus monumentum. Ad aquas autem Salvias, seu guttam jugiter manantem, extra portam Ostiensem, tertio ab Urbe lapide, perductus [ubi Christianorum aliquando carnificina est habita] fusis priùs ad Deum precibus, datoque pane fratribus ex Metaphraste, hoc est, Eucharistiâ, ex Guillelmo Eysengre. in *Centur. 1. par. 5. dist. 1.* signoque Crucis sese munito, & iis verbis: *Domine Jesu in manus tuas commendo spiritum*, ex eodem *ibidem*, velatis oculis capite inclinato, alacriori animo jugulum præbuit, die 29. Junii; quæ fuit Feria 4. ex Alphonso Ciaconio *in Vita S. Petri.* Mira res, effluxit lac cum sanguine, ex Ambrosio *serm. 68.* & Chrysost. *Orat. in princ. Apost.* Et capite Pauli invocante nomen Jesus, ex præfato Guillelmo, clarâ voce, & ter saltum ibidem dante, erupisse dicuntur tres aquæ dulcis fonticuli; quorum primus dulcior lactis saporem aliquâ ex parte reddit,

reddit, cæteri non longè à primo, paulò diversum gustui saporem afferunt; quia, ut diximus, lac primò venæ dederunt, & indè sanguinem. Gladius hic, quo Pauli cervix incisa fuit, servatur ab Hispanis in cœnobio S. Hieronymi de la Sissa, teste Ildephonso Giron, cit. à Claudio Dausquio, *de Pauli sanctitudine lib. 3. cap. 11.* Corpus illius, de quo suavissimus odor efflabat, & supra quod immensa lux micabat in aere, ex Petro de Natal. *lib. 6. cap. 23.* à Lucina in suo prædio viâ Ostiensi tumulatum fuit. Ipsemet Paulus restituit Plautillæ velum post mortem, Neroni quoque post triduum apparuit, ut ei prædixerat, & consternatus est, ex Nicephoro *lib. 2. cap. 36.* Ab Orientalibus aliquando corpus ejus sublatum fuit, ut in Orientem asportarent, sed fulmine de cælo jacto retinetur Romæ; & ab eo tempore sepultum esse docet, ubi nunc quiescit, S. Gregor. Papa *lib. 3. Epist. 30.* ubi etiam de catenis ejusdem illud miraculum narrat, quòd aliquando diu ductâ limâ per easdem, nihil penitùs excuti potuit. An quia ille vivens ad patiendum paratissimus; post mortem quoque sit catenarum avarissimus?

Statura illius tricubitalis erat, ex Chrysostomo *loco proximè citato*, facies candida, caput modicum, oculis inerat gratia multa, supercilia deorsum versus vergebant; nasus pulchrè inflexus, idemque longior; barba densior, & satis promissa, eaque non minus quàm capitis coma canis aspersa erat: corpus incurvum, & paulò inflexum. Hæc Niceph. *lib. 2. cap. 37.* Perpetuò cælebs fuit, ex SS. Patribus *in 1. Corinth. 7.*

Innumeros habuit discipulos, è quibus nobiliores hi, qui sequuntur, numero 120. recensiti in Romano Martyrologio, nimirùm

MENSE JANUARIO.

Die 4. Titus Cretensium Episcopus.
21 Publius Melitensis Episcopus & mart.
24 Timotheus Ephesiorum.

FEBRUARIO.

16 Onesimus Ephesiorum Episcopus.

MARTIO.

14 Quadraginta septem Martyres.
15 Aristobulus Martyr.
20 Archippus Commilito.
21 Sergius Paulus Narbonæ Episcopus & Epaphroditus Tarracinæ Episc.

APRILI.

8 Herodion Asyncritus, Phlegon.
15 Basilissa & Anast. Mart. Rom.
29 Tychicus minister fidelis.

MAJO.

9 Hermas Romanus.
15 Torquatus cum sex aliis Mart.
17 Torpes Martyr.
19 Pudens Senator & Pudentiana.
26 Quadratus Atheniensis.

JUNIO.

19 Gervasius & Protasius *ex P. Damiani. Opusc. 5.*
20 Novatus & Timotheus, Pudentis filii.
24 Plurimi Martyres,
25 Sosipater.
27 Crescens Episc. & Martyr. Galata,
30 Lucina Romana.

JULIO.

1 Martinus Viennæ Episcopus.
2 Tres milites in martyrio Pauli.
19 Epaphras Colossensis Episc. & Martyr.
21 Praxedes virgo.
22 Syntyches mulier Philippensis.
26 Erastus Philipp. Episc & Martyr.

AUGUSTO.

3 Lydia purpuraria.
4 Aristarchus Thessalonic. Episc.

SEPTEMBRI.

3 Phœbes Corinthia.
6 Onesiphorus Martyr.
16 Sebastiana Martyr.
23 Linus, & Thecla virgo & Martyr. Xantippa & Philoxena Hispan.

OCTOBRI.

4 Crispus & Cajus Corinthii, Hierotheus Atheniens. Episc.
6 Sagar Laodiceæ Episc. & Mart.
9 Dionysius Areopagita Episc. & Mart.
11 Zenaides & Philonilla consanguineæ Pauli.
13 Carpus.
18 Lucas Evang. *ex Hieron. à Paulo in Evangelio genitus.*
31 Ampliatus, Urbanus, & Narcissus Mart.

NOVEMBRI.

3 Quartus.
4 Philologus & Patrobas.
10 Tryphemia & Tryphosa, Iconienses.
21 Rufus.
22 Philemon & Apphia Coloss. Mart.
23 Clemens Papa, *ex Ribadeneira.*
28 Sosthenes Corinthius, Mart.

DECEMBRI.

18 Rufus & Zosimus Philip. Mart.
29 Trophimus Atelat. Episc. & Crescens Viennæ Episcopus.

FAvit denique Constantino Magno, apparuit S. Ambrosio, ex Damasceno *Orat. 2. de Imag.* Docuit sæpius Chrysostomum, ex S. Proclo ejusdem discipulo *in ejus Vita.* Patronus & pater est Clericorum Regularium ab an. *1528.* cui summè devincti sumus. Utinam Deus eum in nobis excitet spiritum, cui beatus Paulus servivit, ut eodem nos repleti, studeamus amare quod amavit, & opere exercere, quod docuit.

DE S. BARTHOLOMÆO APOSTOLO.

GRATIAS acturi S. Apostolo Bartholomæo, quo auspice, in die festo ejusdem scribere cœpimus de sacris Ritibus, eam quæstionem examinandam duximus, quæ in summam ejusdem laudem, si piè senseris, defi iri potest.

Unica igitur esto laus, summa & vera laus, quâ à Christo Domino laudatus ille fuit iis verbis: *Ecce verè Israelita, in quo dolus non est*, *Joan. 1.* At, inquies, de Nathanaele fuit dictum. Ita est, sed Nathanaelem eundem esse ac Bartholomæum, in summam utriusque laudem facilè persuademus, triplici probato axiomate.

PRimum est: *Nathanaelem fuisse de numero 12. Apostolorum.*

Primò. Quia *Joan. 21.* manifestavit se Christus tertiò discipulis suis ad mare Tyberiadis. Quibus discipulis? Si latè vocabulum sumas, erit quinta apparitio, vel saltem quarta, si propriè Apostolos intelligis, tertia verè est, at inter hos discipulos adfuit Nathanael, ut *ibidem*; ergò Apostolus erat.

Secundò. Discipulus erat, ex loco citato, non de numero 72. quos numerat S. Dorotheus; ergò de duodecim.

Tertiò. Cur non Apostolus ille, qui post Andream, Petrum, & Philippum quarto loco Christum novit? Neque Joannes Evangelista nominat socium Andreæ, quocum iverat ad Christum, nominat autem Nathanaelem socium Philippi, An gratis? Puto quòd illum tacuerit, hunc nominaverit cum Apostolis primis, ut priorum Apostolorum scriberet vocationem. Et, sicuti vocatio secunda, de qua *Matt. 4.* fuit quatuor Apostolorum; ita non sine mysterio indicare voluit; quòd & prima vocatio quatuor item fuit Apostolorum.

Quartò. Ante omne miraculum & omne beneficium, confessus est Nathanael, Christum esse Filium Dei, *Joan. 1.* revelante Deo, ut ajunt Tertullian. *adver. Praxeam*, Iren. *lib. 3. cap. 11.* August.

August. *in Joan.* Cùm ergò, ob eandem confessionem tardiùs emissam, à Petro fuerit hic constitutus Apostolorum Princeps; quis neget Apostolum, si minùs Apostolorum Principem, Nathanaelem fuisse? est argumentum Ruperti Abbatis.

Quintò. Laudatus à Christo super alios de innocenti sine dolo, meretur primas inter primos Christi discipulos; Christo similior aliis, *qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus*, 1. Pet. 2.

Sextò. Promisit illi Christus visionem Angelorum super Filium hominis, *Joan. 1.* quæ accidit in horto Gethsemani; ubi certè non convenêre nisi Apostoli, octo remotiùs, tres propiùs Christo Domino.

Septimò. Fuit ille de Cana Galilææ. *Joan. 21.* ergò verisimiliter tertiâ die ab ejusdem vocatione, quâ factæ fuerunt nuptiæ, unà cum aliis discipulis nuptiis interfuit; & fuit testis primi Christi miraculi in Cana Galilææ. Fuit etiam ultimi oculatus testis miraculosæ scilicet piscationis, *Joan. 21.* Nec deinceps ullum aliud narratur Christi miraculum. Quærit autem Petrus, ut Judæ sufficiatur alter, qui testis esse queat: *ex quo intravit, & exivit inter Apostolos Christus Jesus*, hoc est, omnium ferè miraculorum Christi, à Baptismate ejusdem usque ad Ascensionem. Quis ergò aptior Nathanaele? at, cur neque nominatur cum Mathia & Barnaba? non alia de causa, quia jam ille de duodecim.

Octavò. In Græco Martyrologio, jussu Basilii Imperatoris conscripto, qui imperare cœpit anno 887. habentur hæc verba Aprilis 22. *S. Nathanael. Apostol. memoria.*

Objicies. S. Augustinum negare, Nathanaelem inter Apostolos fuisse, quia legis, inquit, peritus erat, idem ex Augustino docet S. Gregorius; sed pace tantorum virorum (cum in historia versemur) ratio non concludit; tùm quia Nathanael piscator erat & ipse *Joan. 21.* tùm quia ex dialogo Philippi cum Nathanaele: *Quem scripsit Moyses in lege & Prophetis, hunc invenimus Jesum Filium Joseph à Nazareth*, non minus infertur Philippus legis peritus quàm Nathanael; imò magis peritus Philippus apparet, quam Nathanael, ex textu Augustini, qui legit affirmativè sequentia illius verba: *A Nazareth potest aliquid boni esse*, peritorum ejus temporis judicio, imperitus legis judicatus fuisset; cum inter peritos legis illud vulgatum *Joannis 7. Scrutare Scripturas, & vide, quia à Galilæa* [in qua est Nazareth] *Propheta non surgit.* Quòd si cum Vulgata legas interrogativè & dubitativè: A *Nazareth potest aliquid boni esse?* si dubitarit ille, nescit. Denique, si valet ratio Augustini, Paulus ab Apostolatu peritissimus legis erat excludendus.

Alterum axioma est: *Dato quod Nathanael fuerit Apostolus, certè non alius fuit à Bartholomæo.* Docet hoc Rupertus Abbas *in Joan.* qui ex revelatione scripsisse multa fertur, ut ait Panicarola *loco citando*, & primus ille hoc asseruit, quem deinde secuti sunt Joann. Ferus *in Serm.* Cornelius Jansen. *in concordia*, Onuphrius Pavin. *in Fastis*, Arias Montanus, Franc. Panicarola *in Concion.* qui & communem esse hodie sententiam testatur, Petrus Galesinius, Joan. Osorius *in Conc.* Nicolaus Serrarius *de duodecim Apostolis.* Alphonsus Ciaconius *de vitis Pontificum* & alii. Conjectura est, Primò ex eo quod Philippus & Nathanael *Joan. cap. 2.* conjunguntur; Philippus item & Bartholomæus à Matthæo *cap. 10.* à Marco *cap. 3.* à Luca *cap. 6.* conjunctim nominantur. Tùm ex eo, quòd à Joanne quarto loco nominatur Nathanael post Andream, Petrum, & Philippum; Bartholomæus item quarto loco ab aliis Evangelistis. Nam licet præferantur Philippo Jacobus & Joannes à Matthæo, Marco & Luca; id tamen est, vel quia de iis narrant ob mutationem nominum cum Petro, vel ob eorū secundam, quæ solida fuit & perseverans, vocationem. Confirmatur ex eo, quòd Joseph minimus apud Surium socios facit prædicationis, & comites peregrinationis, Philippum & Bartholomæum. Præterea in Catalogo Apostolorum, *Matth. 10. Marc. 3. Luc. 6.* [quòd egregiè adnotavit Panicarola] quamvis aliquantisper mutetur ordo; semper tamen primi septem sunt iidem, inter quos Bartholomæus; ultimo verò loco semper reliqui quinque recensentur. Cujus rei ratio omnium Doctorum comunis est, quia illi quinque ultimi non habent in Evangelio spe-

speciales vocationes descriptas, uti de iis septem habemus in Evangelio. Quòd si Matthæus nominet priùs Thomam quàm Matthæum, id fecit modestiæ causâ; solus enim dicit, Thomas & Matthæus; alii verò dicunt, Matthæus & Thomas. Si ergò eorum septem descripta est specialis vocatio, ubinam habetur Bartholomæi? Certè in vocatione Nathanaëlis, qui idem est cum eo. Genere Galilæi erant Apostoli omnes, *Act. 2.* & Nathanaël est de Cana Galilææ, Piscatores ferè omnes; & quidem Bartholomæus piscator erat, ex Theodoreto *lib. de legibus*, & Metraphraste. Nathanaël autem cum aliis invitatus à Petro dicente: *Vado piscari*, respondit: *Venimus & nos tecum*, ergò piscator erat. Sed demus etiam, doctissimum fuisse Nathanaëlem; & in lege peritissimum, concordat cum doctrina Bartholomæi, de quo testatur Dionys. *c. 1. de Mystic. Theol.* doctissimum fuisse inter Apostolos. Quæ comparatio non cadit super doctrinam revelatam, sed super acquisitam, in qua excelluit Nathanaël & Bartholomæus.

Aliæ sunt conjecturæ, quòd Baronius anno 78. refert obitum utriusque, Nathanaëlis & Bartholomæi; si enim annis diversis obiissent, eandem fuisse personam negaremus. Neque in historiis Ecclesiasticis diversum aliquid repetitur, quod indicet duos fuisse viros. Si quid scribant alii, explica uti dicemus in tertio Axiomate. Idem confirmatur ex genere mortis; nam Bartholomæus, ex Commentariolo Hippolyti, Metaphraste, Nicephoro *lib. 4. cap. 39.* & apud Græcos in Martyrologio suprà citato affixus fuit Cruci, sicuti Petrus, Andreas, Philippus primò vocati. Si ergò est idem cum Nathanaële, congruit affixio ejusdem Cruci, ut primi quatuor vocati in passione Christi per Crucem imitandâ sint æquales; & fortè inde est, quod cum Petro, Paulo & Andrea nominatus fuit Bartholomæus in Oratione secreta Missæ *Libera nos*, post Orationem Dominicam; quod notavimus in primo Tomo *pag. 123.* Crucis enim Dominicæ, quam Missa repræsentat, insigni modo quatuor hi fuêre consortes. Quòd si apud Latinos decoriatus creditur, potuit accidere utrumque, juxta Lipsium *de Cruce lib. 3. cap. 12.* ubi tradit, quòd ab Ægyptiis & Persis excoriabantur in Cruce: A Persis autem excoriatum fuisse Bartholomæum, scribit Panvinus *in Fastis*; sed & Armenia major non longè distat à Persis, in qua obiisse fertur ex Breviario; imò & facilè potuerunt esse mores communes Armenis & Persis in genere suppliciorum. Quid plura? in Breviar. Venetiis impresso 1621. legitur excoriatio Bartholomæi facta in Cruce; & expressè idem docet Guillielmus Eysengreinus, *Centur. 1. par. 5. dist. 7.* cum Petro de Natal. *in Historia S. Bartholomæi*. Quibus positis, vide, an Christus hoc ei genus prædixerit mortis, quando dixit: *Vidi te sub ficu, Joan. 1.* Sub qua ficu? de qua *Joel. 1. Ficum meam decorticavit, albi facti sunt rami illius*, quem locum S. Thomas Aquinas *in Serm.* explicat de S. Bartholomæo; & in ramis albis contemplor ego, quod Christus de eo testatus est: *In quo non est dolus.*

TErtium Axioma est, *Nathanael proprium nomen esse, Bartholomeus cognomen ejusdem viri, ita, ut Joannes usus fuerit semper nomine proprio, cæteri cognomine.* Et hoc modo conciliantur Evangelistæ inter se, sine jactura nostræ sententiæ.

Prima pars hujus Axiomatis facilè probatur; quia Nathanaël Hebræum nomen viri est, & ex modo loquendi proprium est nomen; ut videre est. *Num. c. 1. 2. 7. 10. & 1. Paral. 2. 15. 24. 26. 2. Paral. 17. 35. 1. Esdr. c. 10.* quod interpretatum significat Donum Dei.

Altera pars, *Bartholomeus cognomen est*, patet; tùm quia vox est Syriaca, & significat filium suspendentis aquas. Unde, cùm esset Nathanaël, ait Rupertus de Cana Galilææ, *ex Joan. 21.* in qua Christus convertit aquam in vinum, *Joa. 3.* conjicitur, inditum illi fuisse hoc cognomen tanquam filio Christi suspendentis aquas, & elevantis ad formam vini. Sicuti Jacobus & Joannes dicti sunt Boanerges, filii tonitrui; quanquam hi à Christo cognominati fuêre, ille à civibus; eò quòd Christo addictus fuit ex multis ejusdem loci incolis. Tùm quia Bartholomai est idem ac filius Tholmai, vel Tholomai; certum est autem, Tholmai esse viri nomen. *Num. 13. Jos. 15. Judic. 1. 2. Regum 13. 1. Paral 3.* item Tho-

Tholomai *2. Reg. 13.* & fortassè pater Nathanaëlis vocabatur Tholmai, vel Tholomai. Similia cognomina habes inter Apostolicos viros Bariona, seu Barioanna, filius Joannis. *Simon Joannis diligis me? Joan. 20.* Barnabas, qui vocabatur Joseph, *Act. 4.* cognominabatur Barnabas, ait Lucas, Barsabas, qui & Joseph, *Act. 1.* Bartimæus, filius Timæi, *Marc. 10.* Quid apertiùs? Elymas etiam magus cognominatur Bariesu, *Act. 13.* ergò pari modo Bartholomæus cognomen erat.

Tertia pars Axiomatis explicatur. Nam aliqui binomii sæpiùs cognomine, quàm nomine appellantur; ut Barnabas, qui Joseph, & Marcus, qui Joannes, *Act. 12.* Petrus, qui Simon, & Matthæus, qui Levi à Luca vocatur proprio nomine *cap. 5.* Thadæus, qui & Judas. Quare primi tres Evangelistæ communiori usi sunt cognomine Bartholomæi, Joannes ultimus, qui recondita scripsit, Nathanaëlis nomine est usus; & eâ lege, ut ii nunquam nomine Nathanaëlis, hic nunquam cognomine Bartholomæi sit usus. Quâ ratione tollitur pugnantia, & facillimè conciliantur Evangelistæ.

Cæterùm, quando ii non sint idem, non possum non mirari, Nathanaëlem, laudatissimum à Christo virum, Jacobo Patriarchæ, Israëli (qui vidit Angelos ascendentes & descendentes) assimilatum innocentiâ præclarum, testem primi & postremi miraculi à Christo editorum in hoc mundo, cui promissa fuit Angelorum visio super Filium hominis descendentium, ita à Deo ipso deindè neglectum, ut neque corpus honoretur in terris, neque nomen habeatur in Martyrologiis, in quibus, si benè observes, nomina leguntur eorum omnium, vel minimorum, quorum fit mentio in Evangeliis, vel in Actibus, vel in Epistolis Apostolorum. Quid ergò causæ est, ut nihil de Nathanaële aut scribatur aut commemoretur, nisi quia de eodem dicimus, cùm de Bartholomæo loquimur?

Novi, quid de Nathanaëlis prædicatione, & sepultura scripserint Fl. Lucius Dexter [si tamen est ille auctor, quod non creditur] Vincentius Beluac. *in Spec. Hist.* Equilinus *lib. 1. cap. 9.* Sed cùm ille prior, à quo alii, eum dicat obiisse anno Christi 105. Baronius autem obiisse Nathanaëlem scribat anno 78. quo & Bartholomæus, quis non videat, duos fuisse Nathanaëles? nos autem de seniore loquimur, quem cum juniore illi confundunt; & in re incerta abundare quisque potest in sensu suo.

Verè Israëlita Bartholomæus fuit, Jacobo similis, qui dum luctaretur cum Deo, hoc est, dum oraret [si Hieronymo credas] Israël est cognominatus. Orabat autem ille centies in die, centies in nocte; non modo post Apostolatum, sed etiam antequam Christi esset discipulus, qui ideò tunc temporis Israëlita fuit appellatus à Christo.

Adhuc, *Israel* sonat, ex Hieronymo, Princeps cum Deo. Si ergò Princeps cum Deo fuit Nathanaël, certè inter eos Princeps Ecclesiæ annumerandus erit, de quibus David: *Constitues eos Principes super omnem terram*; quem Versum de Apostolis explicat Ecclesia. Fortis etiam cum Deo communiter hanc vocem *Israel* interpretatur; quia Jacob oratione vicit Deum; & oratione, ut dictum est centies in die, & centies in nocte, vicit Deum Bartholomæus.

Denique eidem promissa fuit scala Jacob, per quam ascendebant & descendebant Angeli, *Joan. 1.* quod in Bartholomæo est adimpletum, qui cœlestis Doctrinæ & Evangelii quasi scalam ascendens & descendens unà cum aliis Theologis velut Angelis de Deo enarrantibus, formavit inde adagium illud, quòd à Dionysio 4. *de Divinis nominibus* tribuitur Bartholomæo: *Evangelium*, ajebat ille, *magnum est & latum; rursùs parvum & concisum;* quia verè ascendimus in doctrina sublimi, & humili Christi Domini nostri.

Hæc scripsisse voluimus grati animi ergò in ejus laudem, cujus traditum nobis cognomen fuit, nomen & omen, à die 7. Octobris 1587. quo scilicet habitum regularem S. Pauli unà cum nomine decorticati Bartholomæi quàm lætissimè suscepimus. Quòd si ad prædicta probanda non possunt singula, multa juvant. Boni consule, amice Lector, & vale.

INDEX

INDEX
RERUM ET VERBORUM,
Quæ in hoc Tomo secundo continentur.

A

Aposto-

Index Rerum, & Verborum.

E

F

G

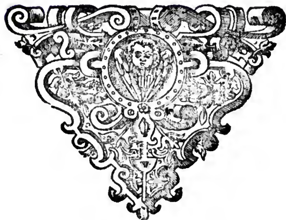
Ju-

S. Martino

P

Sixtus

F I N I S.

Index Rerum, & Verborum.

F I N I S.

